

Holy Bible

Aionian Edition®

Արեւելահայերեն Աստվածաշունչ
Eastern Armenian Bible

AionianBible.org

աշխարհի առաջին հետ թարգմանված Աստվածաշունչը
100% ձրի կրկնօրինակելու կամ տպելու համար
հայտնի նաև
“ մանուշակագույն Աստվածաշունչ ”

Holy Bible Aionian Edition ®

Արեւելահայերեն Աստվածաշունչ
Eastern Armenian Bible

Creative Commons Attribution-No Derivatives 4.0, 2018-2021

Text source: Crosswire.org

Source copyright: Public Domain

Translator unknown

Formatted by Speedata Publisher version 4.5.6 on 8/20/2021

100% Free to Copy and Print

<http://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc

<http://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Աաիարան

Արեւելահայերեն at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a lexicon. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates ten additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the afterlife destinies of mankind and fallen angels.

This *un-translation* helps us to see these ten underlying words in context. The original translation is unaltered and a note is added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org and with the Android App. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԵՅՈՒՆ

Յին Կտակարան

Նոր Կտակարան

ԾՆԾԴՈՑ	11	ՄԱՏԹԵՈՍ	89
ԵԼՔ	51	ՄԱՐԿՈՍ	114
		ՂՈՒԿԱՍ	131
		ՅՈՎԱՆՆՈՒ	158

հավելված

ընթերցողի ուղեցույց

բառարան

քարտեզներ

նկարազարդումներ, Doré

Յին Կտակարան

Աստուած դուրս հանեց Ադամին, բնակեցրեց բերկութեան դրախտի
դիմաց եւ հրամացեց քերպեներին ու բոցեղն սրին շուրջանակի հսկել
դժի կենաց ծառը տանող ճանապարհները:

Ծննդոց 3:24

ԾՆԱԴՈՅ

1 Ի սկզբանէ Աստուած ստեղծեց Երկինքն ու Երկիրը: 2 Երկիրն անձեռ ու անկազմ էր, խաւար Եր տիրում անհոլոնի վրայ, եւ Աստծու հոգին շրջում էր ջրերի վրայ: 3 Եւ Աստուած ասաց. «Թող լրս լինի»: Եւ լրս եղաւ: 4 Աստուած տեսաւ, որ լրսը լաւ է, եւ Աստուած լրսը բաժանեց խաւարից: 5 Աստուած լրսը կոչեց ցերեկ, իսկ խաւարը կոչեց գիշեր: Եւ եղաւ երեկոյ, եւ եղաւ առաւօտ՝ օր առաջին: 6 Աստուած ասաց. «Թող տարածութիւն առաջանայ ջրերի միջեւ, եւ ջրերը թող բաժանուեն ջրերից»: Եւ եղաւ այդպէս: 7 Աստուած ստեղծեց տարածութիւնը, որով Աստուած տարածութեան ներքեռում եղած ջրերը անջրպետեց տարածութեան վրայ եղած ջրերից: 8 Աստուած տարածութիւնը կոչեց Երկինք: Աստուած տեսաւ, որ լաւ է: Եւ եղաւ երեկոյ, եւ եղաւ առաւօտ՝ օր Երկրորդ: 9 Աստուած ասաց. «Թող Երկնիք տակ գտնուող ջրերը հաւաքուեն մի տեղ, եւ երեւայ ցամաքը»: Եւ եղաւ այդպէս. Երկնիք տակի ջրերը հաւաքուեցին մի տեղ, ու երեւաց ցամաքը: 10 Աստուած ցամաքը կոչեց Երկիր, իսկ հաւաքուած ջրերը կոչեց ծով: Աստուած տեսաւ, որ լաւ է: 11 Աստուած ասաց. «Թող Երկիրը իր տեսակի ու իր նմանութեան սերմը պարունակող դալար բոյս եւ իր տեսակի ու սերմը պարունակող, իր տեսակի միջր տուող պտղաբեր ծառ աճեցնի Երկիր վրայ»: Եւ եղաւ այդպէս. 12 հողը ամրող Երկրի վրայ ցանելու սերմը իր մէջ պարունակող դալար բոյս եւ իր տեսակի սերմը իր մէջ պարունակող, միջր տուող ծառ աճեցրեց: Աստուած տեսաւ, որ լաւ է: 13 Եւ եղաւ երեկոյ, եւ եղաւ առաւօտ՝ օր Երրորդ: 14 Աստուած ասաց. «Թող լրսատուներ լինեն Երկնիք տարածութեան մէջ, որպէսզի լրսաւորեն Երկիրը եւ իրարից բաժանեն ցերեկն ու գիշերը: Դրանք թող լինեն, որպէսզի ցոյց տան տարուայ եղանակները, տօնական օրերն ու տարիները, 15 թող լինեն, ծագեն Երկնիք տարածութեան մէջ, Երկիրը լրսաւորելու համար»: Եւ եղաւ այդպէս: 16 Աստուած ստեղծեց Երկու մնե լրսատուներ. մնե լրսատուն՝ ցերեկն իշխելու, իսկ վորք լրսատուն՝ գիշերն իշխելու համար, ինչպէս նաև ստորեր: 17 Աստուած դրանք դրեց Երկնիք տարածութեան մէջ՝ Երկիրը լրսաւորելու համար, 18 ինչպէս նաև ցերեկուայ ու գիշերուայ վրայ իշխելու եւ լրսն ու խաւարը իրարից բաժանելու համար: Աստուած տեսաւ, որ լաւ է: 19 Եւ եղաւ երեկոյ, եւ եղաւ առաւօտ՝ օր չորրորդ: 20 Աստուած ասաց. «Թող ջրերն արտադրեն կենդանութեան շունչ ունեցող գեռուններ, եւ Երկրի վրայ ու Երկնիք տարածութեան մէջ թող թեւաւոր թօչուններ լինեն»: Եւ եղաւ այդպէս: 21 Աստուած ստեղծեց

խոշոր կետեր, կենդանութեան շունչ ունեցող ամէն տեսակ գեռուններ, որ արտադրեցին ջրերն ըստ տեսակների, եւ ամէն տեսակ թեւաւոր թօչուններ՝ ըստ տեսակների: Աստուած տեսաւ, որ լաւ է: 22 Աստուած օրինեց դրանց ու ասաց. «Անեցէք, բազմացէք եւ լցրէք ծովերի ջրերը, իսկ թօչունները թող բազմանանան Երկրի վրայ»: 23 Եւ եղաւ երեկոյ, եւ եղաւ առաւօտ՝ օր իինգերորդ: 24 Աստուած ասաց. «Թող Երկիրն արտադրի չորբոտանի կենդանիներ իրենց տեսակներով, սողուններ եւ գազաններ իրենց տեսակներով»: Եւ եղաւ այդպէս: 25 Աստուած ստեղծեց Երկրի գազաններն իրենց տեսակներով, անասուններն իրենց տեսակներով եւ Երկրի բոյլոր սողուններն իրենց տեսակներով: Աստուած տեսաւ, որ դրանք լաւ են: 26 Աստուած ասաց. «Մարդ ստեղծենք մեր կերպարանքով ու նմանութեամբ, նա թող իշխի ծովի ձկների, Երկնիքի թօչունների, ողջ Երկրի անասունների եւ Երկրի վրայ ստղացող բոյլոր սողունների վրայ»: 27 Եւ Աստուած մարդուն ստեղծեց իր պատկերով, Աստծու պատկերով ստեղծեց նրան, արու եւ եզ ստեղծեց նրան: 28 Աստուած օրինեց նրանց ու ասաց. «Անեցէք, բազմացէք, լցրէք Երկիրը, տիրեցէք դրան, իշխեցէք ծովի ձկների, Երկնիքի թօչունների, ողջ Երկրի բոյլոր անասունների ու Երկրի վրայ ստղացող բոյլոր սողունների վրայ»: 29 Աստուած ասաց. «Ահա ձեզ տուեցի ողջ Երկրի վրայ տարածուած սերմանելի բոյլոր բոյսերի սերմերը եւ իրենց մէջ պսուու սերմանելու սերմ պարունակող բոյլոր ծառերը: Դրանք թող ձեզ համար սնունդ լինեն, 30 իսկ բոյլոր կանաչ խոտերը Երկրի բոյլոր գազանների, Երկնիքի բոյլոր թօչունների եւ Երկրի վրայ ստղացող բոյլոր սողունների՝ բոյլոր կենդանիների համար թող լինեն կեր»: Եւ եղաւ այդպէս: 31 Աստուած տեսաւ, որ այն ամենը, ինչ ստեղծել էր, շատ լաւ է: Եւ եղաւ երեկոյ, եւ եղաւ առաւօտ՝ օր վեցերորդ:

2 Ասպիսով Աստուած ստեղծեց Երկինքն ու Երկիրը եւ կարգաւորեց դրանք: 2 Աստուած վեցերորդ օրն ասարտեց արաշագրութիւնը եւ իր կատարած բոյլոր գործերից յետոյ՝ Եօթներորդ օրը, հանգստացաւ: 3 Աստուած օրինեց Եօթներորդ օրը եւ սրբազրութեց այն, որովհետեւ այդ օրը Աստուած հանգստացաւ իր այն բոյլոր գործերից, որ սկսել էր աներ: 4 Այս է Երկնիքի ու Երկրի արաշութեան պատմութիւնը: Այն օրը, երբ Աստուած ստեղծեց Երկինքն ու Երկիրը, 5 Երկրի վրայ դեռ ոչ մի տունկ չէր բոււել, դեռ ոչ մի դաշտային բոյս չէր աճել, որովհետեւ Տէր Աստուած անձրեւ չէր տեղացրել Երկրի վրայ, եւ մարդ չկար, որ մշակեր հողը, 6 բայց աղբիւր էր բխում Երկրից եւ ոռօգում ողջ Երկիրը: 7 Տէր Աստուած մարդուն ստեղծեց

Երկրի հողից, նրա դեմքին կենդանութեան շունչ փշեց, եւ մարդն եղաւ կենդանի եակ: 8 Աստուած դրախտ տնկեց Եղեմում՝ արեւելեան կողմը, եւ այնտեղ դրեց իր ստեղծած մարդուն: 9 Տէր Աստուած երկրից բոււցրեց նաեւ ամեն տեսալի գեղեցկատեսիլու համեղ մրգեր տուող ծառեր, իսկ կենաց ծառ՝ բարու եւ չարի գիտութեան ծառը, տնկեց դրախտի մէջտեղում: 10 Գետ էր բխում Եղեմից, որպէսզի ոռոգեր դրախտը, եւ այնտեղից բաժանում էր չորս ճիւղերի: 11 Մէկի անունը Փիտոն էր: Նա է, որ պատում է ամրոջ Ելիլատ երկիրը, այնտեղ, ուր ուկի կայ: 12 Վյո երկրի սովին ազնիւ է: Վյոտեղ կայ նաեւ սուտակ եւ դահանակ ակնաբարը: 13 Երկրորդ գետի անունը Գեհոն է: Նա պատում է Եթովպացւոց երկիրը: 14 Երրորդ գետը Տիգրին է: Սա հոսում է դեպի Աստրեատան: Չորրորդ գետը Եփրատն է: 15 Տէր Աստուած իր ստեղծած մարդուն տեղաւորեց բերկութեան դրախտում, որպէսզի սա մշակի ու պահպանի այն: 16 Տէր Աստուած պատուիրեց Աղամին ու ասաց. «Դրախտում ամեն ծառի պտուղներից կարող ես ուտել, 17 բայց բարու եւ չարի գիտութեան ծառից մի կերեք, որովհետեւ այն օրը, երբ ուտէր դրանից, մահկանացու կը դառնաք»: 18 Տէր Աստուած ասաց. «Լաւ չէ, որ մարդը միայնակ լինի: Երա նմանութեամբ մի օգնական ստեղծնք նրա համար»: 19 Տէր Աստուած ստեղծեց նաեւ դաշտային բոլոր գազաններին, երկնքի բոլոր թռչուններին եւ բերեց Աղամի մօտ, որ տեսնի, թէ Աղամը ինչ անուն կը տայ դրան: Եւ Աղամն ինչ անուն որ տար ամեն մի կենդանուն, այն էլ կը լինէր դրա անունը: 20 Աղամը բոլոր անասուններին, երկնքի բոլոր թռչուններին եւ դաշտային բոլոր գազաններին սուլց անուններ, բայց Աղամը չգտաւ իր նմանութիւնն ունեցող մի օգնական: 21 Տէր Աստուած թմրութիւն բերեց Աղամի վրայ, եւ սա քնեց: Աստուած հանեց նրա կորուսկերից մէկը եւ այդ տեղը մաշկով ծածկեց: 22 Տէր Աստուած Աղամից վերցրած կողոսկերից կին արարեց եւ նրան բերեց Աղամի մօտ: 23 Աղամն ասաց. «Վյժմ սա ոսկոր է իմ ոսկորներից եւ մարմին՝ իմ մարմնից: Ծոյն սա կոչուի կին, որովհետեւ իր ամուսնուց ստեղծուեց»: 24 Վյո իսկ պատճառով տղամարդը թողնելով իր հօրն ու մօրը՝ պէտք է միանայ իր կնոջը, եւ երկուսը պէտք է լինեն մի մարմնին: 25 Եւ երկուսն էլ՝ Աղամն ու իր կինը, մերկ էին ու չէին ամաչում:

3 Օձ երկրի վրայ Աստծու ստեղծած բոլոր գազաններից աւելի խորամանկ էր: Օճն ասաց կնոջը. «Ինչո՞ւ Աստուած ասաց, թէ դրախտում գտնուող բոլոր ծառերի պտուղներից չէք կարող ուտել»: 2 Կինն ասաց օճն: «Դրախտի ծառերի պտուղներից կարող ենք ուտել»: 3 Սակայն դրախտի մէջտեղի ծառի պտղի համար Աստուած

ասաց. «Դրանից չուտէք եւ չմօտենաք, որպէսզի չմեռնէք»: 4 Օճն ասաց կնոջը. «Չէք մահանայ, 5 որովհետեւ Աստուած գիտէր, որ այն օրը, երբ դրանից ուտէք, կը բացուեն ծեր աչքերը, եւ դուք կը լինէք աստուածների նման՝ կ'իմանաք բարին ու չարը»: 6 Կինը տեսաւ, որ ծառի պտուղը լաւ է ուտելու համար, ակնահաճոյ է եւ գրալիշ՝ ըմբռնելու համար: Նա առաւ նրա պտղից, կերաւ եւ տուեց իր մօտ կանգնած ամուսնուն, եւ նրանք կերան: 7 Երկուսի աչքերն էլ բացուեցին, եւ նրանք հասկացան, որ մերկ են: Նրանք թզենու տերեւներն իրար կարեցին եւ իրենց համար գոզնց շինեցին: 8 Երեկոյեան նրանք լսեցին Տէր Աստծու՝ դրախտով շրջագայելու ոտնաձայնը, եւ Աղամն ու իր կինը Տէր Աստծուց թաքնուեցին դրախտի ծառերի մէջ: 9 Տէր Աստուած կանչեց Աղամին ու ասաց նրան. «Ո՞ւ ես»: 10 Աղամը պատասխանեց. «Լսեցի քո ձայնն այստեղ՝ դրախտում, ամաչեցի, որովհետեւ մերկ էի, եւ թաքնուեցի»: 11 Աստուած ասաց նրան. «Ո՞վ յայտնեց քեզ, թէ մերկ ես: Արդեօք կերամ այն ծառի պտղից, որից պատուիրել էի, որ չուտես»: 12 Աղամն ասաց. «Վյո կինը, որ տուեցիր ինձ, նայ տուեց ինձ ծառի պտղից, եւ ես կերայ»: 13 Տէր Աստուած ասաց կնոջը. «Վյո ինչ ես արեք»: Կինն ասաց. «Օձը հարեց ինձ, եւ ես կերայ»: 14 Տէր Աստուած ասաց օճնին. «Քանի որ այդ բանն արեցիր, անիծեալ լինես երկրի բոլոր անասունների ու գազանների մէջ: Քո լսնջի ու որովայնի վրայ սորաս, որը կենանքումն հոր ուտեն: 15 Թշնամութիւն պիտի դնեմ քո եւ այդ կնոջ միջեւ, քո սերնդի ու նրա սերնդի միջեւ: Նա պիտի օշխաչիր քո գլուխը, իսկ դու պիտի խայթես նրա գարշապարը»: 16 Իսկ կնոջն ասաց. «Պիտի անչափ բազմացնեմ քո ցաւերն ու քո հառաչանքները: Ցաւերով երեխաներ պիտի ծնես, քո ամուսնուն պիտի ենթարկուես, եւ նա պիտի իշխի քեզ վրայ»: 17 Աստուած Աղամին ասաց. «Քանի որ անսացիր քո կնոջ ձայնին եւ կերար այն ծառի պտղից, որից միայն քեզ պատուիրեցի չուտել, բայց կերար դրանից, թող անիծեալ լինի երկիրը քո արածի պատճառով: Տանջանքով հայթայթես քո սնունդը քո կեանքի բոլոր օրերին: 18 Փուշ ու տատասկ թող աճեցնի քեզ համար երկիրը, եւ դու դաշտային բոյսերով մնուես: 19 Քո երեխի բրտինքով ուտես հացդ մինչեւ հող դառնալի, որից ստեղծուեցիր, որովհետեւ հող էիր եւ հող էլ կը դառնաս»: 20 Եւ Աղամն իր կնոջ անունը դրեց Կեանք, որովհետեւ նա է բոլոր մարդկանց նախամայրը: 21 Տէր Աստուած Աղամի ու նրա կնոջ համար կաշուից զգեստներ պատրաստեց եւ հազցրեց նրանց: 22 Տէր Աստուած ասաց. «Ահա Աղամը դարձաւ մեզ նման մէկը, նա գիտի բարին եւ չարը: Արդ, գուցէ նա ձեռքը մեկնի, քաղի կենաց ծառից, ուտի եւ անմահ դառնայ»: 23 Եւ Տէր Աստուած արտաքսեց

Նրան բերլորվեեան դրախտից, որպէսզի նա մշակի այն հողը, որից ստեղծուեկ էր: **24** Աստուած դրլս հանեց Ադամին, բնակեցրեց բերլորվեեան դրախտի դիմաց եւ հրամացեց բերովքիներին ու բոցելն սրին շուրջանակի հսկել դեպի կենաց ծառը տանող ճանապարհները:

4 Ադամը պառկեց իր կին Եւայի հետ, սա յիհացաւ, ծնեց Կայենին ու ասաց. «Մարդ ծնեցի Աստծու գօրութեամբ»: **2** Դրանից յետոյ նա ծնեց նրա եղբայր Աբելին: Աբելը դարձաւ ոչխարների հովիլ, իսկ Կայենը հող էր մշակում: **3** Որոց ժամանակ անց Կայենը երկրի բարիբներից ընծայ բերեց Աստծուն, **4** իսկ Աբելը բերեց իր ոչխարների առաջնեկներից ու գերերից: Աստուած բարի աչքով նայեց Աբելին ու նրա ընծաներին, **5** իսկ Կայենին ու նրա ընծաների վրայ ուշադրութիւն չդարձրեց: Կայենը շատ տրտմեց, նրա դեմքը մռայլուեց: **6** Տեր Աստուած Կայենին ասաց. «Ինչո՞ւ տրտմեցիր, ինչո՞ւ մռայլուեց դեմքը: **7** Չ՞ որ եթէ արդար ես զոհաբերում, բայց արդար չես բաժանում, մեղանչած ես լինում: Յանգիստ եղիր, դու կարող ես մեղքից ազատուել դու ի վիճակի ես այն յաղթահարելու»: **8** Կայենն ասաց իր եղբայր Աբելին. «Արի զնանք դաշտ»: Երբ նրանք դաշտ հասան, Կայենը յարձակուեց իր եղբայր Աբելի վրայ եւ սպանեց նրան: **9** Տեր Աստուած հարցրեց Կայենին. «Ո՞ւր է քո եղբայր Աբելը»: Սա պատախաննեց. «Զգիտեմ, միթէ ես իմ եղբօր պահակն եմ»: **10** Աստուած ասաց. «Վոյ ինչ արեցիր, քո եղբօր արեան կանչը երկրից բողոքում է ինձ: **11** Արդ, անիծեալ լինես երկրի վրայ, որը բացեց իր բերանը եղբօրո՞ւ քո ծեռքով թափած արիխնն ընդունելու համար: **12** Դու պիտի մշակես հողը, բայց նա պիտի չկարողանայ քեզ տալ իր արդինքը: Այ ու դոդի եւ երերման մէջ պիտի լինես երկրի վրայ»: **13** Կայենն ասաց Աստծուն. «Գործած մեղքս մեծ է թողովրեան արժանի լինելու համար: **14** Եթէ այսօր ինձ հանես երկրից, ես կը թաքնուեմ քեզնից, ահ ու դոդի եւ երերման մէջ կը լինեմ երկրի վրայ, եւ ով հանդիպի, կը սպանի ինձ»: **15** Տեր Աստուած ասաց նրան. «Վյոպէս չէ: Նա, ով կը սպանի Կայենին, եօրնապատիկ Վրեմի կ'արժանանայ»: Եւ Տեր Աստուած նշան դրեց Կայենի վրայ, որպէսզի ոչ ոք, ով հանդիպի նրան, չսպանի: **16** Կայենը հեռացաւ Աստծու մօտից եւ բնակուեց Նայիդ երկրում՝ Եղեմի դիմաց: **17** Կայենը պառկեց իր կնոջ հետ, սա յիհացաւ ու ծնեց Ենոքին: Կայենը քաղաք կառուցեց եւ քաղաք կոչեց իր որդու՝ Ենոքի անուամբ: **18** Ենոքը Գայերիխադը անուամբ որդի ունեցաւ: Գայերիխադը ծնեց Մայիկին, Մայիկը ծնեց Մաթուսաղային, Մաթուսաղան ծնեց Ղամեքին: **19** Ղամեքն առաւ երկու կին, մէկի անունը Վդրա էր, իսկ երկորդի անունը՝ Սէլլա:

20 Աղդան ծնեց Ցորելին: Սա խաչնարածների վրաններում բնակուղների նախահայրն է: **21** Նրա եղբօր անունը Ցորա է: Նա է յօրինել երզն ու բնարը: **22** Սէլլան ծնեց Թորելին, որը պղնձի ու երկարի հմուտ դարբին էր: Թորելի քոյրը Շոյենան էր: **23** Ղամեքն ասաց իր կանանց՝ Աղդային ու Սէլլային. «Լսեցիք իմ խօսքը, Ղամեքի կանայք, ականջ դրեք իմ ասածին: Ես մի երիտասարդ մարդ սպանեցի, որովհետեւ նա ինձ վիրաւորել եւ հարուածել էր: **24** Եթէ սպանութեան համար Կայենից եօթն անգամ վորէ է պահանջում, ապա Ղամեքից՝ եօթնասառնեօթն անգամ»: **25** Աղդանը պառկեց իր կին Եւայի հետ, սա յիհացաւ, ծնեց որդի, նրա անունը դրեց Սէլ եւ ասաց. «Կայենի սպանած Աբելի փոխարէն Աստուած ինձ ուրիշ զաւակ պարգեւեց»: **26** Սէլն ունեցաւ որդի եւ նրա անունը դրեց Ենոս: Նա յուսալով կանչում էր Տէր Աստծու անունը:

5 Սա մարդկանց ազգարանութեան այն օրերի պատմութիւնն է, երբ Աստուած ստեղծեց Ադամին: Ըստ Աստծու պատկերի ստեղծեց նրան, **2** արու եւ եզ ստեղծեց նրանց, օրինեց եւ աղամ, այսինքն՝ մարդ անուանեց նրանց այն օրը, երբ ստեղծեց նրանց: **3** Աղդան երկու հարիւր երեսուն տարեկանին իր նման ու իր կերպարանքով որդի ծնեց եւ անունը դրեց Սէլ: **4** Սէլին ծնելուց յետոյ Աղդան ապրեց եւս եօթը հարիւր տարի եւ ծնեց ուստրեր ու դուստրեր: **5** Աղդան մեռաւ՝ ապրելով ինը հարիւր երեսուն տարի: **6** Սէլը երկու հարիւր իննոց տարեկանին ծնեց Ենոսին: **7** Ենոսին ծնելուց յետոյ Սէլն ապրեց եւս եօթը հարիւր տարի եւ ծնեց ուստրեր: **8** Սէլը մեռաւ՝ ապրելով ինը հարիւր տարսներկու տարի: **9** Ենոսը հարիւր իննսուն տարեկանին ծնեց Կայսանին: **10** Կայսանին ծնելուց յետոյ Ենոսն ապրեց եւս եօթը հարիւր տասնինոց տարի եւ ծնեց ուստրեր ու դուստրեր: **11** Ենոսը մեռաւ՝ ապրելով ինը հարիւր տարի: **12** Կայսանը հարիւր եօրանասուն տարեկանին ծնեց Մաղաղայէլին: **13** Մաղաղայէլին ծնելուց յետոյ Կայսանն ապրեց եւս եօթը հարիւր քաշասուն տարի եւ ծնեց ուստրեր: **14** Կայսանը մեռաւ՝ ապրելով ինը հարիւր տասը տարի: **15** Մաղաղայէլը հարիւր վաթունինոց տարեկանին ծնեց Ցարեղին: **16** Ցարեղին ծնելուց յետոյ Մաղաղայէլն ապրեց եւս եօթը հարիւր երեսուն տարի եւ ծնեց ուստրեր ու դուստրեր: **17** Մաղաղայէլը մեռաւ՝ ապրելով ութ հարիւր վաթունինոց տարի: **18** Ցարեղը հարիւր վաթուներկու տարեկանին ծնեց Ենոքին: **19** Ենոքին ծնելուց յետոյ Ցարեղն ապրեց եւս ութ հարիւր տարի եւ ծնեց ուստրեր ու դուստրեր: **20** Ցարեղը մեռաւ՝ ապրելով ինը հարիւր վաթուներկու տարի: **21** Ենոքը հարիւր վաթունինոց տարեկանին ծնեց Մաթուսաղային: **22** Ենոքը Մաթուսաղային

ծնելուց յետոյ սիրելի եղաւ Աստծուն երկու հարիւր տարի եւ ծնեց ուստրեր ու դուստրեր: 23 Ենոքը ապրեց երեք հարիւր վաթսունինգ տարի: 24 Ենոքը սիրելի եղաւ Աստծուն: Նա անյատացաւ, որովհետեւ Աստուած նրան տարաւ իր մօտ: 25 Մաթուսադան հարիւր ութսունեօթը տարեկանին ծնեց Ղամեքին: 26 Ղամեքին ծնելուց յետոյ Մաթուսադան ապրեց եւս ութ հարիւր երկու տարի եւ ծնեց ուստրեր ու դուստրեր: 27 Մաթուսադան մեռաւ՝ ապրելով ինը հարիւր վաթսունինը տարի: 28 Ղամեքը հարիւր ութսունութ տարեկանին ծնեց որդի: 29 Նա նրա անունը դրեց Նոյ: Ղամեքն ասաց. «Սա մեզ կը հանգստացնի մեր գործերից, մեր ձեռքերի ցաւերից եւ այն երկրից, որ անհծեց Տէր Աստուած»: 30 Նոյին ծնելուց յետոյ Ղամեքն ապրեց եւս հինգ հարիւր վաթսունինին տարի եւ ծնեց ուստրեր ու դուստրեր: 31 Ղամեքը մեռաւ՝ ապրելով եօթը հարիւր յիսուներեք տարի: 32 Նոյր հինգ հարիւր տարեկանին ծնեց երեք որդի. ՍԵմին, Քամին եւ Յարեթին:

6 Երբ սկսեցին մարդիկ բազմանալ երկրի վրայ եւ դուստրեր ունեցան, 2 Աստծու որդիները, տեսներով որ մարդկանց դուստրերը գեղեցիկ են, կին առան նրանց, ում ընտրեցին: 3 Տէր Աստուած ասաց. «Իմ ոգին յալիտեան թող չմնայ այդ մարդկանց մէջ, որովհետեւ նրանք մարմնաւոր են: Նրանց կեանքի սահմանը թող լինի հարիւր բան տարի»: 4 Վյո օրերին հսկաներ էին ապրում երկրի վրայ: Երբ Աստծու որդիները մարդկանց դուստրերի հետ պարկեցին, իրենց համար որդիներ ծնեցին: Նրանք այն հսկաներն էին, որոնք հնուց ի վեր անուանի մարդիկ էին: 5 Երբ Տէր Աստուած տեսաւ, որ մարդկանց չարագործութիւնները բազմանում են երկրի վրայ, եւ ամէն որ իր մտքում ամէն օր խնամքով չարագործութիւններ է նիւթում, 6 զղաց Աստուած, որ մարդ է ստեղծել երկրի վրայ, եւ տրտմեց իր հոգու խորքում: 7 Տէր Աստուած ասաց. «Երկրի երեսից վերացնելու եմ իմ ստեղծած ամէն մի Եակ՝ մարդուց մինչեւ անասուն եւ սողուններից մինչեւ երկնքի թշունները, որովհետեւ զղացել եմ, որ ստեղծել եմ նրանց»: 8 Նոյր, սակայն, արժանացել էր Տէր Աստծու սիրուն: 9 Վյո Ե Նոյի պատմութիւնը: Նոյր կատարեալ եւ արդար մարդ էր իր ազգի մէջ: Նոյր սիրելի եղաւ Աստծուն: 10 Նոյր ծնեց երեք որդի. ՍԵմին, Քամին, Յարեթին: 11 Ապականուեց երկիրն Աստծու առաջ, աշխարհը լցուեց անարդարութեամբ: 12 Տէր Աստուած տեսաւ, որ երկիրն ապականուած է, որովհետեւ երկրի վրայ ամէն Եակ ապականել էր իր ճանապարհը: 13 Տէր Աստուած ասաց Նոյին. «Քոյր մարդկանց վերջը հասել է, որովհետեւ երկիրը լցուել է նրանց անիրաւութիւններով: Ես կ'ոչնչացնեմ նրանց ու երկիրը: 14 Վրոյ, դու քեզ

համար բառակուսի փայտից տապան կը շինես: Տապանը բաժանմունքներով կը պատրաստես եւ ներսից ու դրսից կուպրով կը ծեփես: 15 Տապանն այսպէս կը շինես. թող երեք հարիւր կանգուն լինի տապանի երկարութիւնը, յիսուն կանգուն՝ լայնութիւնը, եւ երեսուն կանգուն բարձրութիւնը: 16 Տապանն աստիճանաբար նեղացներով կը շինես, այնպէս, որ նրա ծածկը մի կանգուն լինի: Տապանի դուռը կողքից կ'անես. ներքնայարկ, միջնայարկ ու վերնայարկ թող ունենայ տապանը: 17 Իսկ ես, ահա, ջրով կը հեղեղեմ երկիրը՝ ոչչացնելով համար երկնքի տակ գտնուող ամէն մի շնչաւոր Եակ. եւ այն ամէնը, ինչ կայ երկրի վրայ, կ'ոչնչանայ: 18 Ես իմ ուխտը կը հաստատեմ քեզ հետ, եւ տապան կը մտնես դու, քեզ հետ նաեւ՝ քո որդիները, քո կինը եւ քո որդիների կանայք: 19 Բոյրո կենդանիներից, բոյրո զազաններից ու բոյրո Եակներից երկու-երկու կը մտցնես տապան, որ նրանք կերակրուեն քեզ հետ: Թող դրանք արու եւ Եզ լինեն: 20 Ամէն տեսակ թշուններից, ամէն տեսակ կենդանիներից, երկրի ամէն տեսակ սողուններից՝ բոյրից երկու-երկու, արու եւ Եզ, թող մտնեն քեզ հետ, որ կերակրուեն քեզ հետ: 21 Եւ դու կը վերցնես բոյրո այն ուտեկիքներից, որոնցով պիտի սնուեք: Դրանք կը կուտակես քեզ մօտ, որպէսզի քեզ ու նրանց համար կերակուր լինեն»: 22 Եւ Նոյն արեց այն ամէնը, ինչ պատուիրեց նրան Տէր Աստուած: Նա այդպէս էլ արեց:

7 Տէր Աստուած ասաց Նոյին. «Դու եւ քո ողջ ընտանիքը մտէք տապան, որովհետեւ մարդկային ցեղի մէջ միայն քեզ գտայ արդար իմ հանդեպ: 2 Անպիդ բոյրո կենդանիներից եօթ-եօթը՝ արու եւ Եզ, կը մտցնես քեզ հետ, իսկ պիդ բոյրո կենդանիներից երկու-երկու՝ արու եւ Եզ, 3 նաեւ երկնքի անպիդ թշուններից եօթ-եօթը՝ արու եւ Եզ, իսկ պիդ թշուններից երկու-երկու՝ արու եւ Եզ, որ սերունդ պահպանուի ողջ երկրի վրայ: 4 Եօթը օր յետոյ ես բառասուն օր ու բառասուն գիշեր անձերէ պիտի թափեմ երկրի վրայ եւ երկրի երեսից պիտի ջնջեմ իմ ստեղծած ամէն մի Եակ»: 5 Նոյն արեց այն ամէնը, ինչ պատուիրեց Տէր Աստուած: 6 Նոյր վեց հարիւր տարեկան էր, երբ ջրհեղեղ եղաւ երկրի վրայ: 7 Ջրհեղեղի պատճառով Նոյի հետ տապան մտան նրա որդիները, նրա կինն ու նրա որդիների կանայք: 8 Անպիդ թշուններից ու պիդ թշուններից, երկրի վրայ սողացող բոյրո սողուններից 9 երկու-երկու՝ արու եւ Եզ, Նոյի հետ մտան տապան, ինչպէս պատուիրել եր նրան Տէր Աստուած: 10 Եօթը օր յետոյ երկրի վրայ ջրհեղեղ եղաւ: 11 Նոյի կեանքի վեցհարիւրորդ տարում, երկրորդ ամսի քսանեօթին ժայթեցին ստորգետնեայ բազում աղբիւներ, բացուեցին երկնքի ջրվէները: 12 Երկրի վրայ անձերւ

թափութեց քառասուն օր ու քառասուն գիշեր: **13** Վյդ օրը Նոյի հետ տապան մտան ՍԵմը, Քամը, Յարեթը՝ Նոյի որդիները, Նոյի կինը եւ նրա որդիների երեք կանայք: **14** Նրանք եւ ամէն տեսակ զազան, ամէն տեսակ անսասուն, երկրի վրայ սողացող ամէն տեսակ սողուն եւ ամէն տեսակ թօչուն **15** մտան տապան՝ Նոյի մօտ, երկու-երկու բոլոր այն եակներից, որոնց մէջ կենդանութեան շունչ կար: **16** Տապան մտնող եակները արու եւ եզ եին, ինչպէս պատուիրել եր Աստուած Նոյին: Տէր Աստուած նրա ետեւից փակեց տապանը: **17** Երկրի վրայ քառասուն օր ու քառասուն գիշեր ջրհեղեղ եղաւ: Ցորդացաւ ջուրն ու բարձրացրեց տապանը, եւ տապանը կտրուեց գետնից: **18** Չուրսն աւելի ու աւելի վարարեց, ողորեց երկիրը, եւ տապանը լողաց ջրերի վրայ: **19** Չուրսն այնքան սաստկացաւ երկրի վրայ, որ ծածկեց երկնքի տակ գտնուող բոլոր բարձրաբերձ լեռները: **20** Տասնինգ կանգնուն աւելի վեր բարձրացաւ ջուրը եւ ծածկեց բոլոր սողուններն ու բոլոր մարդիկ: **22** Ցամաքի վրայ եղած ամէն քան, որ կենդանի շունչ ունէր իր ոռւնգերի մէջ, ոչչացաւ: **23** Աստուած քնաշչեց երկրի երեսին գտնուող ամէն մի եակ՝ մարդուց մինչեւ անսասուն, սողուններից մինչեւ երկնքի թօչունները: Նրանք վերացան երկրի երեսից: Կենդանի մնաց միայն Նոյը, նաև նրանք, որ նրա հետ տապանում էին: **24** Չուրս հարիւր յիսուն օր ողորեց երկիրը:

8 Աստուած յիշեց Նոյին, նրա հետ տապանում գտնուող բոլոր զազաններին, բոլոր անսասուններին ու բոլոր թօչուններին: Աստուած հողմ բարձրացրեց երկրի վրայ, եւ անձրեւը դադարեց: **2** Փակուեցին ստորգետնեայ աղրիւներն ու երկնքի սահանքները, դադարեց նաև երկնքից թափուող անձրեւը: **3** Չուրս գնալով իջնում, քաշուում էր երկրի վրայից, եւ հարիւր յիսուն օր անց այն նուազեց: **4** Եօրներորդ ամսի քսանեօրին տապանը նստեց Արարատ լերան վրայ: **5** Չուրս մինչեւ տասներորդ ամիսը քաշուում էր, նուազում: Տասնմէկերորդ ամսի առաջին օրը երեւացին լեռների զազամները: **6** Քառասուն օր յետոյ Նոյը քացեց իր կառուցած տապանի պատուհանը: **7** Նա արձակեց մի ագրաւ, որը գնաց, բայց չվերադառա, մինչեւ որ ջուրը ցամաքեր երկրի վրայից: **8** Յետոյ նա արձակեց մի աղաւնի՝ տեսնելու, թէ ջրերը քաջուել են երկրի երեսից: **9** Աղաւնին իր ոտքը դնելու տեղ չգտնելով՝ վերադառա նրա մօտ՝ տապան, որովհետեւ ջուրը դեռ ծածկել էր ողջ երկիրը: Նոյը երկարեց ձեռքը, բռնեց նրան եւ բերեց իր մօտ՝ տապան: **10**

Նա սպասեց եւս եօթը օր ու տապանից դարձեալ արձակեց աղաւնուն: **11** Աղաւնին նրա մօտ չվերադառա երեկոյեան: Նրա կտուցին ծիթենու մի շիւլ կար: Նոյը դրանից հասկացաւ, որ ջրերը քաջուել են երկրի վրայից: **12** Նոյն սպասեց եւս եօթը օր ու նորից արձակեց աղաւնուն, որն այլեւս նրա մօտ չվերադառա: **13** Նոյի կեանքի վեցհարյւրմէկերորդ տարում, առաջին ամսի առաջին օրը ջրերը քաջուեցին երկրի վրայից: Նոյը քացեց իր կառուցած տապանից ծածկը եւ տեսաւ, որ ջուրը քաջուել է երկրի երեսից: **14** Երկրորդ ամսի քսանեօրներորդ օրը երկիրը ցամաքեց: **15** Տէր Աստուած Նոյին ասաց. **16** «Հնուս եկէր այդ տապանից դուր, քո կինը, քո որդիները եւ քո որդիների կանայք, **17** նաեւ քեզ հետ եղող բոլոր զազանները, բոլոր եակները՝ թօչուններից մինչեւ անսասունները: Դնւրս հանիր քեզ հետ նաեւ երկրի վրայ սողացող բոլոր սողուններին, նրանք թող սողան երկրի վրայ: Անեցէք եւ բազմացէք երկրի վրայ»: **18** Դուրս եկան Նոյը, նրա հետ նաեւ իր կինը, իր որդիներն ու իր որդիների կանայք: **19** Երկրի բոլոր զազանները, բոլոր սողուններն ու բոլոր թօչունները՝ իրենց տեսակներով, դուրս եկան տապանից: **20** Նոյը զոհասեղան շինեց Աստծու հանար: Նա առաւ բոլոր տեսակի անպիղծ անսասուններից, բոլոր տեսակի անպիղծ թօչուններից եւ ողջակից զոհասեղանի վրայ: **21** Եւ Տէր Աստուած հոտուտեց անուշ բոյրը: Տէր Աստուած իր մտքում ասաց. «Մարդկանց չար արարքների համար ես երկիրն այլեւս չեմ անհիծի, որովհետեւ մարդկանց միտքը մանկուց չարի ծառայութեան մէջ է: Ես այլեւս ոչ մի կենդանի եակի չեմ պատուհասի, ինչպէս արեցի: **22** Այսուհետեւ, քանի դեռ կայ երկիրը, թող չշադարեն սերմն ու հունձը, ցուրտն ու տօթը, ամառն ու գարունը, ցերեկն ու գիշերը»:

9 Աստուած օրինելով Նոյին ու նրա որդիներին՝ ասաց նրանց. «Անեցէք, բազմացէք, լցրէք երկիրն ու տիրեցէք դրան: **2** Զեր ահն ու երկիւլը թող յինի երկրի բոլոր զազանների, երկնքի բոլոր թօչունների, երկրի բոլոր գեռունների եւ ծովի բոլոր ձկների վրայ, որ ենթարկել եմ ձեզ: **3** Ամէն մի կենդանի գեռուն թող կերակուր յինի ձեզ, ինչպէս խոտն ու բանջարն եմ տուել: **4** Կենսատու արիւն պարունակող միս չուտէք, բանգի ես էլ ձեր կենսատու արինը կը պահանջեմ, բոլոր զազանների, ինչպէս նաեւ մարդու միջոցով կը պահանջեմ ամի: Մարդու միջոցով պիտի պահանջեմ իր եղրօր հոգին: **6** Ով թափի մարդու արիւնը, նրա արեան փոխարէն թող թափուի իր արիւնը, որովհետեւ Աստծու պատծու ծառ ստեղծել ես մարդուն: **7** Իսկ դուք անեցէք, բազմացէք, լցրէք երկիրը եւ բազմացէք դրա վրայ»: **8** Տէր Աստուած, դիմելով Նոյին ու նրա

որդիներին, որոնք նրա հետ էին, ասաց. 9 «Ահա ես ուխտ եմ դնում ծեզ հետ, ծեզմից յետոյ եկող ծեր սերունդների հետ, 10 ծեզ հետ եղող բոլոր կենդանի եակների հետ՝ թշունների, անաստունների, երկրի բոլոր գազանների, այդ տապանից դուրս եկած բոլորի եւ երկրի բոլոր կենդանիների հետ: 11 Ես ուխտ եմ դնում ծեզ հետ. այլեւս ոչ մի եակ չի մեռնի ջրիեղեղից, ողջ երկիրը ոչչացնող ջրիեղեղի չի լինի այլեւս»: 12 Տեր Աստուած ասաց Նոյին. «Իմ ու ծեր միշեւ, ծեզ հետ եղող ամեն կենդանի եակի միշեւ գայիք բոլոր սերունդների համար իմ հաստատած ուխտի նշանն այս է. 13 իմ ծիածանը կը կապեմ ամպերի մեջ: Եւ դա թող լինի իմ ու ողջ երկրի միշեւ յալիտենական ուխտի նշանը: 14 Երբ երկրի վրայ ամպեր կուտակեմ, իմ ծիածանը թող երեւայ ամպերի մեջ: 15 Այնժամ ես կը յշեմ իմ ուխտը, որ հաստատել եմ իմ ու ծեր միշեւ եւ շնչաւոր բոլոր եակների միշեւ: Այլեւս ջրիեղեղի չի լինի, որպեսզի բոլոր եակները չօչնչանան: 16 Թող իմ ծիածանը լինի ամպերի մեջ, որպեսզի ես տեսնեմ այն եւ յշեմ իմ ու երկրի վրայ գտնուող բոլոր շնչաւոր եակների միշեւ: իմ հաստատած յալիտենական ուխտը: 17 Տեր Աստուած ասաց Նոյին. «Վստ է նշանն այն ուխտի, որ հաստատեցի իմ ու ծեր միշեւ եւ երկրի վրայ գտնուող բոլոր եակների միշեւ»: 18 Նոյի՝ տապանից դուրս եկած որդիներն են ՍԵմք, Քամք եւ Յարեթը: Քամք Քանանի հայրն էր: 19 Վստ երեքն են Նոյի որդիները, եւ ժորվուրդները սրանցից սերուելով տարածուեցին ողջ երկրի վրայ: 20 Նոյը՝ հորագործ այդ մարդը, առաջինն էր, որ հող մշակեց եւ այգի տնկեց: 21 Նա խմեց դրա զինուց, հարրեց ու մերկացաւ իր տան մեջ: 22 Քամք՝ Քանանի հայրը, տեսաւ իր հօր մերկուրիւնն ու դրւու զնալով՝ այդ մասին պատմեց իր երկու եղբայրներին: 23 ՍԵմն ու Յարեթը, երկուսն էլ, հագուստներ առան իրենց ուսերին եւ, յետ-յետ գնալով, ծածկեցին իրենց հօր մերկուրիւնը: Նրանք մեշքով էին կանճնած, այնպէս որ իրենց հօր մերկուրիւնը չտեսան: 24 Նոյը սրափուելով զինովութիւնից՝ իմացաւ, թշ ինչ է արել իր նկատմամբ իր կրտսեր որդին, 25 եւ ասաց. «Անիծեալ լինի ստրուկ Քամանը եւ իր եղբայրների ծառան թող լինի»: 26 Նա աւելացրեց. «Օրինեալ լինի Տեր Աստուած՝ ՍԵմի Աստուածը, իսկ Քանանը թող լինի նրա ծառան: 27 Աստուած թող բարգաւաճնեցնի Յարեթին, նա թող բնակուի ՍԵմի տանը, իսկ Քանանը թող լինի նրա ծառան»: 28 Զրիեղեղից յետոյ Նոյը ապրեց երեք հարիւր յիսուն տարի: 29 Նոյը ինը հարիւր յիսուն տարի ապրելուց յետոյ մեռաւ:

10 Սրանք են Նոյի որդիների՝ ՍԵմի, Քամքի, Յարեթի սերունդները. ջրիեղեղից յետոյ որդիներ ծնուեցին նրանց: 2 Յարեթի որդիներն են Գամերը, Մագոզը, Մադան, Ցաւանը, Ելիսան, Թորելը, Մոստքը եւ Թիրաաը: 3 Գամերի որդիներն

են Ասքանազը, Շիփաթը եւ Թորգոման: 4 Յաւանի որդիներն են Ելիսան ու Թարսիսը, Կիտացիներն ու ռոդացիները: 5 Սրանցից է, որ բաժանուեցին եւ ծովեզերբում բնակութիւն հաստատեցին ժողովուրդները՝ իւրաքանչիւրն ըստ իր երկրում ունեցած լեզուների եւ տոհմերի: 6 Քամքի որդիներն են Քուշն ու Մեստրեմը, Փուլու ու Քանանը: 7 Քուշի որդիներն են Սաբան, Ելիլան, Սաբարան, Ոեզման եւ Սաբակաթան: Ոեզմայի որդիներն են Սաբան եւ Ցուղադանը: 8 Քուշը ծնեց Ներրոթին: Նա առաջին հսկան էր երկրի վիայ: 9 Նա քաջ որսորդ էր Աստծու առաջ: Դրա համար էլ ասոյթ դարձաւ. «Ներրոթի պէս քաջ է Տեր Աստծու առաջ»: 10 Նրա թագաւորութիւնն սկիզբ առաջ Բարելոնում եւ ընդգրկում էր Որեքը, Աքաղն ու Քաղաննեն, որոնք գտնուում էին Սենաար երկրում: 11 Ներրոթն ելաւ այդ երկրից ու զնաց Ասուր, կառուցեց Եխնուեն, Ռորոք քաղաքը, Քաղանը, 12 ինչպէս նաեւ Եխնուեի ու Քաղանի միշեւ գտնուող Դասենանը: Սա մեծ քաղաք էր: 13 Սեստրեմը սերեց լուդիիմացիներին, սենիիմացիներին, սադրիիմացիներին, հեփատիիմացիներին, 14 պատրոստնիմացիներին եւ քասդոնիմացիներին, որոնցից սկիզբ առան վիշտացիներն ու կափառորիմացիները: 15 Քանանը ծնունդ տուեց Սիլոնին՝ իր անդրանիկ որդուն, բետացիներին, 16 յերուացիներին, ամորիացիներին, գերգեսացիներին, 17 խեւացիներին, արուակացիներին, ամինացիներին, 18 արադիոնացիներին, սամարացիներին եւ ամաթացիներին: Դրանից յետոյ սկոռուեցին քանանացիների ցեղերը: 19 Քանանացիների սահմանները ձգուեցին Սիլոնից մինչեւ Գերարա, որ Գազայի մօս էր, մինչեւ Սողոմ եւ Գոմոր, Ազամայից ու Սերոյիմից մինչեւ Լասա: 20 Ահա սրանք են Քամքի որդիներն ըստ իրենց ցեղերի, ըստ իրենց լեզուների, իրենց երկրների ու իրենց սոհմերի: 21 Յարեթի երեց եղայրը՝ ՍԵմը, որ Եբերի բոլոր որդիների նախահայրն էր, նոյնպէս ծնեց որդիներ: 22 Սեմի որդիներն են Ելամը, Ասուրը, Արփաքասադը, Լուլսն ու Արամը: 23 Արամի որդիներն են Ցուսը, Եմուլը, Գահերն ու Մոստքը: 24 Արփաքասադը ծնեց Կայնանին, Կայնանը ծնեց Սաղային, իսկ Սաղան ծնեց Եբերին: 25 Եբերը ծնեց Երկու որդի. մէկի անունը Փաղեկ էր, որովհետեւ նրա օրօք ցրուեցին մարդիկ, իսկ Եղբօր անունը Ցեկտան էր: 26 Ցեկտանը ծնեց Էլմոդադին, Սալէթին, Ասարմոդին, Ցարաքին, 27 Ցողորամին, Եզէլին, Դեկլային, 28 Գերադին, Աքիմէլին, Սարէթին, 29 Ուփիրին, Ելիլային ու Ցորարին: Սրանք բոլորը Ցեկտանի որդիներն են: 30 Նրանք բնակութիւն հաստատեցին Մասէց մինչեւ Սոփերա, որ գտնուում էր արեւելեան լերան կողմը: 31

Ահա սրանք են ՍԵմի որդիներն ըստ իրենց ցեղերի, ըստ իրենց լեզուների, իրենց երկրի ու տոհմերի: **32** Այս է Նոյի որդիների ցեղերի ծննդաբանութիւնն ըստ իրենց տոհմերի: Զրիեղեղից յետոյ աշխարհով մեկ սփռուած ժողովուրդները սրանցից են առաջացել:

11 Այն ժամանակ ողջ երկիրը մեկ լեզուով, մեկ բարբառով էր խօսում: **2** Վրեւելից տեղաշարժուելոյ ժամանակ նրանք Սենաար երկրում մի դաշտ գտան եւ բնակուեցն այստեղ: **3** Նրանք միմեանց դիմելով՝ ասացին. «Եկեք աղիս շինենք ու այն թթնենք կրակով»: Աղիսը նրանց համար ծառայեց իբրեւ քար, իսկ կուպր՝ իբրեւ շաղախ: **4** Չրանք ասացին. «Եկեք մեզ համար քաղաք կառուցնեք եւ աշտարակ, որի գագաթը հասնի մինչեւ երկինք: Յամբա ձեռք բերենք ողջ աշխարհով մեկ սփռուելուց առաջ»: **5** Տերն իջաւ, որպեսզի տեսնի այն քաղաքն ու աշտարակը, որ կառուցում էին մարդկանց որդիները: **6** Տերն ասաց. «Մրանք մեկ ժողովուրդ են, ունեն մեկ լեզու եւ սկսել են այդ գործն անել: Վրդ, ոչինչ չի խանգարում նրանց, որ կառուցեն այն, ինչ կամնենում են: **7** Վրդ իշնենք եւ խառնենք նրանց լեզուն այնպէս, որ ոչ մեկը չհասկանայ իր ընկերոջ ասածը»: **8** Տեր Աստուած այնտեղից նրանց սփռեց աշխարհով մեկ, եւ նրանք դադարեցին քաղաքն ու աշտարակը կառուցելուց: **9** Դրա համար այն կոչուեց Խառնակութիւն (Բարեյն), որովհետու Տեր Աստուած այնտեղ խառնեց ամբողջ երկիր բնավիշների լեզուները եւ այնտեղից նրանց սփռեց ողջ աշխարհով մեկ: **10** ՍԵմի սերունդները սրանք են. ՍԵմը հարիւրամեայ հասակում, ջրիեղեղից երկու տարի յետոյ ծնեց Վրիփաքսադին: **11** ՍԵմն Վրիփաքսադին ծնելուց յետոյ ապրեց եւս հինգ հարիւր տարի: Նա ծնեց ուստորեք ու դուստորեք եւ մեռաւ: **12** Վրիփաքսադը հարիւր երեսունինգ տարեկան հասակում ծնեց Կայսանին: **13** Վրիփաքսադը Կայսանին ծնելուց յետոյ ապրեց եւս չորս հարիւր տարի, ծնեց ուստորեք ու դուստորեք եւ մեռաւ: Կայսանը հարիւր երեսուն տարեկան հասակում ծնեց Երեխին: **15** Սաղան Երեխին ծնելուց յետոյ ապրեց եւս երեք հարիւր երեսուն տարի, ծնեց ուստորեք ու դուստորեք եւ մեռաւ: **16** Երեքը հարիւր երեսունչորս տարեկան հասակում ծնեց Փաղեկին: **17** Երեքը Փաղեկին ծնելուց յետոյ ապրեց եւս երկու հարիւր երեսուն տարի, ծնեց ուստորեք ու դուստորեք եւ մեռաւ: **18** Փաղեկը հարիւր երեսունչորս տարեկան հասակում ծնեց Ռազակին: **19** Փաղեկը Ռազակին ծնելուց յետոյ ապրեց եւս երկու

հարիւր ինը տարի, ծնեց ուստորեք ու դուստորեք եւ մեռաւ: **20** Ռազակը հարիւր երեսուներկու տարեկան հասակում ծնեց Սերութին: **21** Ռազակը Սերութին ծնելուց յետոյ ապրեց եւս երկու հարիւր եօթ տարի, ծնեց ուստորեք ու դուստորեք եւ մեռաւ: **22** Սերութին հարիւր երեսուն տարեկան հասակում ծնեց Նաքորին: **23** Սերութիր Նաքորին ծնելուց յետոյ ապրեց եւս երկու հարիւր տարի, ծնեց տղաներ ու աղջիկներ եւ մեռաւ: **24** Նաքորը Եօթանասունինը տարեկան հասակում ծնեց Թարային: **25** Նաքորը Թարային ծնելուց յետոյ ապրեց եւս հարիւր քսաներկու տարի, ծնեց տղաներ ու աղջիկներ եւ մեռաւ: **26** Թարան Եօթանասուն տարեկան հասակում ծնեց Աբրամին, Նաքորին եւ Առանին: **27** Թարայի սերունդը այս է. Թարան ծնեց Աբրամին, Նաքորին ու Առանին, իսկ Առանը ծնեց Ղովտին: **28** Առանը մեռաւ իր հայր Թարայի կենդանութեան օրօք, իր ծննդավայրում Քաղդեացւոց երկրում: **29** Աբրամն ու Նաքորը ամուսնացան: Աբրամի կնոջ անունը Սարա էր, իսկ Նաքորի կնոջ անունը՝ Սեղքա: Սա Առանին՝ Սեղքայի եւ Յեսրայի հօր դուստրն էր: **30** Սարան ամուլ էր՝ երեխայ չէր ունենում: **31** Թարան իր որդի Աբրամին, իր որդի Նաքորին, իր որդի Առանի որդի Ղովտին ու իր հարսին՝ իր որդի Աբրամի կնոջը, Քաղդեացւոց երկրից առա տարաւ Քանանացւոց երկիրը: Նրանք հասան Խառան ու բնակուեցին այստեղ: **32** Խառանում Թարան դարձաւ երկու հարիւր հինգ տարեկան. Թարան Խառանում էլ մեռաւ:

12 Աստուած ասաց Աբրամին. «Յեռացիր քո երկրից, քո ցեղից ու քո հօր տնից եւ գնա այն երկիրը, որ ցոյց կը տամ քեզ: **2** Քեզ մեծ ցեղի նախահայր պիտի դարձնեմ, պիտի օրինեմ քեզ, պիտի փառաւորեմ քո անունը, եւ դու օրինեալ պիտի յինես: **3** Պիտի օրինեմ քեզ օրինողներին, իսկ քեզ անիծողներին պիտի անիծեմ: Թեզնով պիտի օրինուեն աշխարհի բոլոր ժողովուրդները»: **4** Եւ Աբրամը գնաց, ինչպէս ասել էր նրան Աստուած: Նրա հետ գնաց նաեւ Ղովտը: Աբրամը Եօթանասունինց տարեկան էր, երբ հեռացաւ Խառանից: **5** Աբրամն առաւ իր կին Սարային, իր եղորորդի Ղովտին, Խառանում ձեռք բերած ողջ ունեցուածքն ու ստրուվներին: Նրանք ճանապարհ ընկան, որ գնան Քանանացւոց երկիրը: Նրանք եկան Քանանի երկիրը: **6** Աբրամը կտրեց անցաւ երկիրն իր երկարութեամբ մինչեւ Սիլեւմ Վայրը՝ Բարձր կաղնին: Այդ ժամանակ, սակայն, բանանացիներն էին բնակում այդ երկրում: **7** Տերը Երեւաց Աբրամին եւ ասաց նրան. «Քո յետնորդներին եմ տալու այս երկիրը»: Աբրամն իրեն Երեւացած Տիրոց համար գոհանեղան շինեց այստեղ: **8** Աղտեղից նա գնաց Բեթելի արեւելեան կողմում

գտնուող լեռը: Այստեղ՝ Բեթղում, խփեց իր վրանը, ծովի դիմաց, իսկ արեւելքում Անգեն էր: Այստեղ Տիրոջ համար զոհասեղան շինեց ու կանչեց Աստծու անունը: **9** Աբրամը հեռացաւ, գնաց ու բնակուց անապատում: **10** Երբ սով եղաւ երկրում, Աբրամն իջաւ Եգիպտոս, որ այնտեղ ապրի պանդիստութեան մէջ, քանի որ սովը սաստկացել էր երկրում: **11** Երբ Աբրամը մօտեցաւ Եգիպտոսին, իր կին Սարային ասաց. «Գիտեմ, որ դու գեղեցիկ կին ես: **12** Արդ, եթէ պատահի, որ եգիպտացիները տեսնեն քեզ եւ ասեն՝ սա նրա կինն է, ու սպանեն ինձ, իսկ քեզ ողջ թողնեն, **13** կ'ասես, թէ՛ նրա քոյրն եմ, որպէսզի քո շնորհիլ ես չտուժեմ եւ քո շնորհիլ կենդանի մնամ»: **14** Երբ Աբրամը մտաւ Եգիպտոս, Եգիպտացիները տեսան, որ նրա կինը շատ գեղեցիկ է: **15** Տեսան նրան նաեւ փարաւոնի իշխանները, գովեցին նրան փարաւոնի առաջ ու նրան տարան փարաւոնի պայտութ: **16** Սարայի համար նրանք լաւ վերաբերնունք ցոյց տունեցին Աբրամին: Եւ նա ոչխարների, կովերի, էշերի, ծարաների եւ աղախինների, ջորիների եւ ուրսերի տեղ դարձաւ: **17** Աբրամի կին Սարայի պատճառով Աստուած փարաւոնին ու նրա ընտանիքի անդամներին պատժեց մեծամեծ ու դաման պատուհաններով: **18** Փարաւոնը կանչեց Աբրամին ու ասաց նրան. «Այս ինչ փորձանք բերեցիր իմ գլխին, ինչնի շայտնեցիր, թէ նա քո կինն է: **19** Ինչնի ասացիր, թէ «Իմ քոյրն է», ես է նրան կնութեան առաջ: Արդ, ահա քո կինը քո առաջ է, ան նրան ու հեռացիր»: **20** Փարաւոնն իր մարդկանց պատուիրեց, որ Աբրամին, իր ունեցուածքով, նրա կնոշը, ինչպէս նաեւ Ղովտին ճանապարհ դնեն:

13 Եգիպտոսից Աբրամն ելաւ գնաց անապատ, ինքը՝ իր ամբողջ ունեցուածքով, իր կինը եւ Ղովտն է նրա հետ: **2** Աբրամը շատ հարուստ էր անսաւուներով, արծաթով եւ ոսկով: **3** Նա իր հասած տեղից՝ անապատից, գնաց Բեթել, որտեղ նախապէս նրա վրանն էր խփած, Բեթելի եւ Անգելի միջեւ գտնուող վայրը, **4** ուր սկզբնապէս նա զոհասեղան էր կառուցեց: Այստեղ Աբրամը կանչեց Տէր Աստծու անունը: **5** Աբրամի հետ գնացող Ղովտը նոյնպէս ուներ արշառներ, ոչխարներ, անասուններ, **6** բայց երկիրը նրանց չէր բաւականացնում միասին ապրելու համար, քանի որ նրանք մեծ ունեցուածքի տէր էին, ուստի հնարաւոր չէր համատեղ ապրել: **7** Կոչի եղաւ Աբրամի հօտերի հովիւների ու Ղովտի հօտերի հովիւների միջեւ: Քանանացիներն ու փերեզացիներն այդ ժամանակ բնակուում էին այդ երկրում: **8** Աբրամն ասաց Ղովտին. «Թողոյ կոյւ չլինի իմ ու քո եւ իմ հովիւների ու քո հովիւների միջեւ, որովհետեւ մենք երայրներ ենք: **9** Միթէ ողջ երկիրն առաջ չի փռուած.

հեռացիր ինձնից: Եթէ դու ձախ գնաս, ես աջ կը գնաս, իսկ եթէ դու աջ գնաս, ես ձախ կը գնամ»: **10** Ղովտն աչքերը բարձրացրեց ու տեսաւ, որ Ցորդանանի բոլոր շրջաններն Էլորոգեիլ են: Քանի դեռ Աստուած չէր կործանել Սողոմոն ու Գոմորը, մինչեւ Զորոարյահ սահմանը Աստծու դրախտի նման էր, Եգիպտացւոց երկրի նման: **11** Ղովտն ընտրեց Ցորդանանի ողջ շրջանը եւ գնաց դեպի արեւելք: Այսպիսով Եղայրյուները բաժանուեցին միմեանցից: **12** Աբրամը պանդիստեց Քանանացւոց երկրում, իսկ Ղովտը հաստատուեց այդ կողմէերում գտնուող մի քաղաքում՝ ապրեց Սողոմոն: **13** Սողոմացիները չար մարդիկ էին եւ Աստծու հանդեա բազում մեղքեր էին գործում: **14** Ղովտի հեռանալուց յետոյ Աստուած Աբրամին ասաց. «Կանգնած տեղից քո աչքերով նայիր դեպի հիւսիս ու հարաւ, դեպի արեւելք ու ծով: **15** Որքան աչք կտրում է, այդ ողջ երկիրը յալիտեան քեզ եմ տայլու եւ քո սերունդներին: **16** Ջո յետնորդներին պիտի բազմացնեմ երկրի աազի չափ. Եթէ որեւէ մեկը ի վիճակի լինի հաջուելու երկրի աւազը, ապա քո յետնորդներն էլ թիւ կ'ունենան: **17** Իսկ արդ, արի շրջիր այդ երկիրն իր երկարութեամբ ու լայնութեամբ, որովհետեւ այն քեզ եմ տայլու»: **18** Աբրամը ճանապարհ ընկաւ, եկաւ բնակուեց Քերրոնում գտնուող Մամրեի կաղնու մօտ եւ այնտեղ Տէր Աստծու համար զոհասեղան շինեց:

14 Սենաարի արքայ Ամարփադի թագաւորութեան ժամանակ Սելլասարի արքայ Արիոբը, Ելամի արքայ Քողողազոնորի եւ ազգերի արքայ Թարգաղը Հպատերազմեցին սողոմացիների արքայ Բաղակի, գոմրոացիների արքայ Բարսայի, աղամասացիների արքայ Սենաայի, սերոյիմացիների արքայ Սիմոնորի, ինչպէս նաեւ Բաղակի՝ նոյն ինքը Սեգոր թագաւորի դէմ: **3** Սրանք բոլորը հաւաքուեցին Աղի ծորում, որ Աղի ծովն է: **4** Սրանք տասներկու տարի Ենթարկուել էին Քողողազոնորին եւ տասներեքերորդ տարում ապստամբեցին: **5** Տասնչորսերորդ տարում Եկան Քողողազոնորն ու նրա հետ եղած թագաւորները եւ կոսորեցին Աստարոյ Կառնայիմում գտնուող հսկաներին ու նրանց հետ եղած հզօր ցեղերին, ինչպէս նաեւ սումացիներին՝ նրանց Շաւէ բաղաքում, **6** կոտորեցին նաեւ Սէիրի լինաներում բնակուուղ քոռացիներին եւ հասան մինչեւ անապատում գտնուող Բեւեկնի ծորը: **7** Նրանք Վերապարածան Դատաստանի աղբիւրը, այսինքն՝ Կաղէս, եւ կոտորեցին Անաղէկի բոլոր իշխաններին ու Ասանմթամարում բնակուուղ ամորհացիներին: **8** Սողոմացիների արքան, գոմրոացիների արքան, աղամասացիների արքան, սերոյիմացիների արքան ու Բաղակի՝ այսինքն Սեգորի արքան ելան եւ Աղի ծորում ճակատամարտ տուեցին **9**

Ելամի արքայ Քողողագոնորի, ազգերի արքայ թարգաղի, Սենարի արքայ Ամարփաղի, Սելլասարի արքայ Վրիփի դէմ. չորս թագաւոր՝ հնգի դէմ: **10** Վիշ ծորում հորեր կայխ՝ կուպրի հորեր: Սողոմացիների արքան ու գոմորացիների արքան փախուստի դիմելիս ընկան դրանց մէջ, իսկ մասցածները փախան լերան կողմը: **11** Նրանք բռնագրաւեցին սողոմացիների ու գոմորացիների ողջ աւարն ու բոլոր պաշարները եւ գնացին: **12** Նրանք գերեցին նաեւ Սողոմում բնակուող Դովտին՝ Արքամի եղրօրորդուն, բռնագրաւեցին նրա ունեցուածքը եւ գնացին: **13** Ծողոպարածներից մէկն եկաւ ու այդ մասին պատմեց միւս կողմում գտնուող Արքամին: Նա բնակուում էր Արքամի դաշնակիցներ Եսքոյի եղրօր եւ Օնանի եղրօր՝ ամորհացի Մամբրէի կաղնու մօտ: **14** Երբ Արքամն իմացաւ, թէ գերեվարուել է իր եղրօրորդի Դովտը, հաւաքեց իր երեք հարիւր տասնուր ընդոծիներին, **15** ինքն ու իր ծառաները գիշերով հարուածեցին նրանց, քշեցին մինչեւ Ըորադ, որ Դամասկոսի ձախ կողմում է գտնուում: **16** Արքամը եւ առա սողոմացիների ամբողջ աւարը, ազատեց իր եղրօրորդի Դովտին, նրա ամբողջ ունեցուածքը, ինչպէս նաեւ կանանց ու ժողովրդին: **17** Երբ նա վերադառնում էր Քորորագոնորին եւ նրա հետ եղած թագաւորներին կոտորելուց, Շաւէի ծորում, այսինքն՝ Թագաւորների դաշտում նրան ընդառաջ գնաց սողոմացիների արքան: **18** Շաղեմի արքայ Մերփիսերեկը հաց ու գինի հիւրասիրեց նրան, որովհետեւ ինքը քարձեալ Աստծու քահանան էր: **19** Նա օրինեց Արքամին՝ ասելով. «Օրինեալ է Արքամը քարձեալ Աստծու կողմից, որ ստեղծեց երկինքն ու երկիրը: **20** Օրինեալ է քարձեալ Աստուած, որ քո թշնամիներին մատնեց քո ձեռքը»: Արքամը նրան տասանորդ տուեց ամեն ինչից: **21** Սողոմացիների արքան, սակայն, ասաց Արքամն. «Դու ինձ տուր այդ մարդկանց, իսկ աւարը թող մնայ քեզ»: **22** Արքամն ասաց սողոմացիների արքային. «Երդում եմ երկինքն ու երկիրը ստեղծած քարձեալ Աստուով, **23** որ թէզ պատկանող ոչ մի քանից թելից մինչեւ կօշկի կապն անզամ ես չեմ վերցնի, որպէսզի չասես, թէ՝ «Ես հարստացրի Արքամին», **24** քացի ծառաների կերածից: Իսկ ինձ հետ եկած մարդիկ՝ Օնանը, Եսքոյն ու Մամբրէն, իրենք թող ստանան իրենց քաժինք»:

15 Այս դէպերից յետոյ Արքամը երազում լսեց Տիրոջ խօսքը, որն ասում էր. «Մի վախեցիր, Արքամ, ես թէզ հովանաւոր պիտի լինեմ, եւ քո վարձ չափազանց շատ պիտի լինի»: **2** Արքամն ասաց. «Տէ՛ր ամենակալ, ինչ ես անելու ինձ, չէ՞ որ ես անորոջ եմ կորչում, եւ ինձ ժառանգելու է Եղիազար Դամասկոսին՝ իմ ընդոծին Մասեկի

որդին»: **3** Արքամն աւելացրեց. «Քանի որ ինձ զաւակ չտուեցիր, ուստի իմ ընդոծինն է ինձ ժառանգելու»: **4** Նրան իսկոյն հասաւ Աստծու ձայնը, որն ասում էր. «Նա չէ, որ ժառանգելու է քեզ, այլ քեզնից ծնուածն է ժառանգելու քեզ»: **5** Աստուած դուրս հանեց նրան ու ասաց. «Նայիր երկնքին ու հաշուելի աստղերը, եթէ կարող ես հաշուել դրանք»: Նա աւելացրեց. «Այդքան է լինելու քո սերունդը»: **6** Արքամը հաւատաց Աստծուն, եւ այդ հաւատաց իր համար արդարութիւն համարուեց: **7** Աստուած ասաց նրան. «Ես եմ քո Տէ՛ր Աստուածը, որ թէզ դուրս հանեցի Քաղղեւացւոց երկրից, որպէսզի այս երկիրը թէզ տամ որպէս ժառանգութիւն»: **8** Արքամն ասաց. «Տէ՛ր ամենակալ, ինչից գիտենամ, որ ժառանգելու եմ այն»: **9** Աստուած ասաց նրան. «Դու ինձ համար ան երեք տարեկան երինջ, երեք տարեկան նոխազ, երեք տարեկան խոյ, տատրակ եւ աղաւնի»: **10** Արքամն առաւ այդ ամենը, կտրեց մէշտեղից ու կտորները դուք իրար դիմաց, իսկ թռչունները չկտրատեց: **11** Գիշակեր թռչուններ եին իշնում դրանց կտրտուած մարմինների վրայ, բայց Արքամը հսկում էր կտրտուած մարմինները: **12** Արեւի մայր մտնելու ժամանակ Արքամը թմրիրի մէջ ընկա, սարսափելի վաս համակեց նրա սիրտը: **13** Տէ՛ր ասաց Արքամին. «Լավ իմացիր, որ քո յետնորդները պանդուխտ են լինելու օտար երկրում: Նրանց պիտի ստրկացնեն, պիտի չարչարեն, պիտի տանջեն չորս հարիլ տարի, **14** բայց ես դատաստան պիտի տեսնեմ այն ազգի հետ, որը պիտի ստրկացնի նրանց: Դրանից յետոյ նրանք այստեղ պիտի վերադառնան բազում հարստութեամբ: **15** Դու խաղաղ հոգով պիտի գնաց քո նախնիների գիրկը՝ խոր ծերութեան հասնելով: **16** Չորրորդ սերունդը պիտի վերադառնայ այստեղ, որովհետեւ ամորհացիների մերփերը դեռ իրենց լրումին չեն հասել: **17** Երբ արեւը մայր մտնելու մօտ էր, կրակ բռցավառւեց, երեւաց ծխացոյ մի հոնց, եւ կրակի լեզուները անցան անսառւնների կտրտուած մարմինների միջովք: **18** Այդ օրը Տէ՛ր ասում որեց Արքամը հետ եւ ասաց. «Քո յետնորդներին եմ տալու այդ երկիրը՝ եզիապացիների գետից մինչեւ Եփրատ մեծ գետը, **19** նրանց պիտի Ենթարկուեն կինեցիները, կենեզգացիները, կեղմնացիները, **20** քետացիները, փերեզացիները, ռափիմացիները, **21** ամորհացիները, քանանացիները եւ յերուացիները»:

16 Արքամի կին Սարան նրան երեխայ չէր պարգևեւում: Սարան ուներ մի եզիապացի աղախին, որի անունն Ազար էր: **2** Սարան Քանանացւոց երկրում ասաց Արքամին. «Քանի որ Տէ՛ր ինձ զրկել է երեխայ ունենալուց, պառկիր

իմ աղախնի հետ, որպէսզի նրա միջոցով որդի ունենամ»: Եւ Աքրամն անսաց Սարայի ասածին: **3** Սարա՞ Աքրամի կինը, եգիպտացի աղախնին Ազարին կնութեան տուեց իր ամուսնուն՝ Աքրամին, Քանանացիների երկրում տասը տարի նրա ապրելուց յետոյ: **4** Աքրամը պառկեց Ազարի հետ, եւ սա յիհացաւ: Երբ Ազարը տեսաւ, որ ինքը յի է, տիրուիին ընկաւ նրա աչքից: **5** Վյու ժամանակ Սարան ասաց Աքրամին. «Ոնիրաւ ես դու իմ նկատմամբ. Ես իմ աղախնուն յանձնեցի քո գիրկը. իսկ նա տեսնելով, որ ինքը յիհացել է, արիամարիում է ինձ: Աստուած թող իմ ու քո դատաստանը տեսնի»: **6** Աքրամն ասաց Սարային. «Քո աղախինն ահա քո ծեռքում է, վարուիք նրա հետ այնպէս, ինչպէս հաճոյ է քեզ»: Սարան չաշարեց նրան, եւ աղախինը փախաւ նրա մօտից: **7** Տիրոց հրեշտակը նրան գտաւ անապատում, ջրի աղբիւրի մօտ, այն աղբիւրի, որ Սուր տանող ճանապարհի վրայ է: **8** Տիրոց հրեշտակը նրան ասաց. «Ազար, Սարայի աղախին, որտեղից ես զայս, կամ ուր ես գնում»: Նա պատասխանեց. «Իմ տիրուիի Սարայի մօտից եմ փախչում ես»: **9** Տիրոց հրեշտակը նրան ասաց. «Կերաղարձիր քո տիրուիու մօտ եւ հնազանդ եղիր նրան»: **10** Տիրոց հրեշտակն աւելացրեց. «Ես անչափ քազմացնելու եմ քո սերունդը, այնքան, որ հաջուել հնարաւոր չինի»: **11** Տիրոց հրեշտակը ասաց նաեւ. «Դու արդէն յի ես, որդի պիտի ունենաս եւ նրա անունը համայլ պիտի ունես, որովհետեւ Տէրը իմացաւ քո տառապանքները: **12** Նա վայրազ մարդ է լինելու: Նա ձեռք է բարձրացնելու բոլորի հէմ, եւ բոլորը ձեռք են բարձրացնելու նրա դէմ: Նա ընակուելու է իր բոլոր երբայների դիմաց»: **13** Ազարն իր հետ խօսող Տիրոջը դիմելով՝ ասաց. «Դու այն Աստուածն ես, որ ինձ գօրավիզ եղաւ. - քանզի ասաց, - ես իմ առաջ տեսայ նրան, ով երեւացել է ինձ»: **14** Վյու իսկ պատճառով ջրիոր կոչուեց Զրիոր, այսինքն՝ «որի դիմաց տեսայ Աստծուն»: Վյու գտնուում է Կաղէսի ու Բարայի միջեւ: **15** Ազարը Աքրամի համար ծնեց մի որդի, եւ Աքրամը Ազարի իր համար ծնած որդու անունը դրեց Խսմայէլ: **16** Աքրամը ուշառնվեց տարեկան էր, երբ Ազարը նրա համար ծնեց Խսմայէխն:

17 Երբ Աքրամը իննունինը տարեկան եղաւ, Տէր Աստուած երեւաց Աքրամին ու ասաց նրան. «Ես եմ քո Աստուածը, հնազանդ եղիր ինձ, եղիր անարատ: **2** Ուխտ եմ դնելու իմ եւ քո միջեւ. Ես անչափ քազմացնելու եմ քո սերունդը»: **3** Աքրամը երկրպագեց, իսկ Աստուած, դիմելով որդի ունենայ, իննունամեայ Սարան կարո՞ն է ծնել»: **18** Աքրահամն ասաց Աստծուն. «Վյու Խսմայէլը թող ապրի քո առաջ»: **19** Աստուած պատասխանեց Աքրահամին. «Վյու. ահա քո կին Սարան քեզ համար որդի է բերելու, եւ իմ ուխտը, որպէս յալիտենական ուխտ, հաստատելու եմ նրա հետ ու նրանից յետոյ գալիք սերունդների հետ: **20** Ինչ վերաբերում է Խսմայէխն, ապա ընդառաջում եմ քեզ: Նրան կ'օրինեմ, նրան կ'անցնեմ եւ անչափ կը քազմացնեմ նրա սերունդները: Նա տասներկու ազգ է սերելու, եւ նրան մեծ ազգի նախահայր եմ դարձնելու, **21** բայց իմ ուխտը ես հաստատելու եմ Խսահակի հետ, որին կը ծնի Սարան քեզ համար միւս տարի այս ժամանակը»: **22** Աստուած վերջացրեց իր խօսքը Աքրահամի հետ եւ հեռացաւ նրա մօտից: **23** Աքրահամը իր որդի Խսմայէխի, իր

անունը, որովհետեւ բազում ազգերի նախահայր եմ դարձնելու քեզ: **6** Թո սերունդը շատ եմ աճեցնելու, քեզից բազում ազգեր պիտի սերեմ, թագաւորներ պիտի ծնուեն քեզնից: **7** Իմ ուխտը պիտի հաստատեմ իմ եւ քո միջեւ, քեզից յետոյ գալիք քո սերունդների ու նրանց ցեղերի միջեւ որպէս յալիտենական ուխտ, որով ես եմ լինելու քո եւ քեզնից յետոյ գալիք սերունդների Աստուածը: **8** Քեզ ու քո սերունդներին իրեւ յալիտենական սեփականութիւն տալու եմ այս երկիրը, ուր դու բնակլում ես պանդիստուրեան մէջ, Քանանացիների ամբողջ երկիրը: Ես լինելու եմ նրանց Աստուածը, **9** իսկ դու եւ քեզնից յետոյ գալիք քո զաւակները, սերնդից սերունդ: **10** Զեր բոլոր արու զաւակները պիտի թվասուեն, պիտի թվաստեք ձեր անդամների թվիները, եւ դա թող լինի իմ եւ ձեր միջեւ ուխտի նշանը: **11** Զեր մանուկները՝ ձեր ցեղերի բոլոր արուները, ընդոֆինն ու արծաթով զնուած ստրուկները, ամէն մի օտարածին, որ քո սերնդից չէ, ութօրեայ հասակում պետք է թվաստուեն: «Պետք է անպայման թվաստուեն քո տան ընդոփինն ու արծաթով զնուած քո ստրուկը: **12** Զեր թվաստութեան մասին իմ ուխտը թող յալիտենական ուխտ լինի: **13** Ութերորդ օրը թվիք չթվաստուած արուն թող վերանայ իր ցեղի միջից, որովհետեւ խախտած կը լինի իմ ուխտը»: **15** Աստուած ասաց Աքրահամին. «Քո կին Սարայի անունն այլէս Սարա թող չլինի, այլ Սառա թող լինի նրա անունն: **16** Ես կ'օրինեմ նրան եւ նրա միջոցով քեզ զաւակ կը պարգևեմ, ես կ'օրինեմ նրան, նա ազգերի նախամայր կը դառնայ, նրանից ցեղերի թագաւորներ կը ծնուեն»: **17** Աքրահամը երկրպագեց, ծիծաղեց ու ինքն իրեն ասաց. «Կարո՞ն է հարիւր տարեկան մարդը ունենայ, իննունամեայ Սարան կարո՞ն է ծնել»: **18** Աքրահամն ասաց Աստծուն. «Վյու Խսմայէլը թող ապրի քո առաջ»: **19** Աստուած պատասխանեց Աքրահամին. «Վյու. ահա քո կին Սարան քեզ համար որդի է բերելու, եւ իմ ուխտը, որպէս յալիտենական ուխտ, հաստատելու եմ նրա հետ ու նրանից յետոյ գալիք սերունդների հետ: **20** Ինչ վերաբերում է Խսմայէխն, ապա ընդառաջում եմ քեզ: Նրան կ'օրինեմ, նրան կ'անցնեմ եւ անչափ կը քազմացնեմ նրա սերունդները: Նա տասներկու ազգ է սերելու, եւ նրան մեծ ազգի նախահայր եմ դարձնելու, **21** բայց իմ ուխտը ես հաստատելու եմ Խսահակի հետ, որին կը ծնի Սարան քեզ համար միւս տարի այս ժամանակը»: **22** Աստուած վերջացրեց իր խօսքը Աքրահամի հետ եւ հեռացաւ նրա մօտից: **23** Աքրահամը իր որդի Խսմայէխի, իր

բոլոր ընդոბինների, արծաթով գնուած իր բոլոր ստրուկների եւ Աքրահամբ տանն եղած բոլոր արու մարդկանց թլիփը նոյն օրն իսկ թլիփատեց, ինչպես ասել էր Նրան Աստուած: 24 Աքրահամբ իննունինը տարեկան էր, երբ թլիփատեց իր թլիփը, 25 իսկ իր որդի Խամայելը տաններեք տարեկան էր, երբ թլիփատուեց նրա թլիփը: 26 Վյո օրը թլիփատուեցին Աքրահամն ու իր որդի Խամայելը: 27 Նա թլիփատեց իր տան բոլոր տղամարդկանց՝ ընդոბիններ լինեն նրանք թէ արծաթով գնուած օտարածին ստրուկներ:

18 Աստուած Աքրահամին երեւաց Մամբրէի կաղնու մօտ, երբ սա կեսօրին դէօ նստած էր իր վրանի դրան մօտ: 2 Աքրահամը բարձրացրեց աշքերը եւ իր դիմաց տեսաւ երեք տղամարդկանց: Տեսնելով նրանց՝ նա իր վրանի դրան մօտից ընդառաջ գնաց, գլուխը խոնարհեց մինչեւ գետին ու ասաց նրանց. 3 «Տէ՛ր, եթէ շնորհ զտայ քո առաջ, քո ծառային անտես մի արա, 4 թող մի թիւ ջուր բերեն, լուան ձեր ոտքերը, ապա հովացէք ծառի տակ: 5 Կաց բերեմ, կերէք եւ ապա գնացէք ձեր ճանապարհով, որովհետեւ ձեր ծառայի մօտ զայլու համար շետեցիք ձեր ճանապարհը»: Նրանք պատասխանեցին. «Աքա այնպես, ինչպես սասցիր»: 6 Աքրահամն շտապեց դէպի վրանը՝ Սարայի մօտ, եւ ասաց նրան. «Ծտապիր, երեք գրիւ ընտիր ալիլր հունցիր ու նկանակ պատրաստիր»: 7 Աքրահամը գնաց դէպի նախիր, վերցրեց մի մատղաշ, լաւ հորթ, տուեց ծառային ու շտապեցրեց, որ կերակուր պատրաստի: 8 Նա վերցրեց կարագ, կապ ու հորթի մսից պատրաստուած կերակուրը եւ դրեց նրանց առաջ: Նրանք կերան, իսկ ինքը կանգնած մնաց նրանց առաջ, ծառի տակ: 9 Նրանք հարցրին. «Ու՞ր է քո կին Սարան»: Նա պատասխանեց. «Կրանում է»: 10 Նրանցից մէկն սասաց. «Ես եկող տարի նոյն այս օրերին կը զամ քեզ մօտ եւ քո կին Սարան որդի կ'ունենայ»: Սարան ականց էր դնում վրանի դրանը՝ նրա ետեղում կանգնած: 11 Աքրահամն ու Սարան ծերացել էին, նրանց տարիքն առաջացել էր, եւ Սարան կորցրել էր ծննդարերելու յատկութիւնը: 12 Ծիծաղեց Սարան իր մտքում եւ ասաց. «Վյո, ինչ մինչեւ այժմ չկարողացաց անել, իհմա՞ պիտի կարողանամ: Իսկ իմ ամուսինն էլ ծերացել է»: 13 Տէրն սասաց Աքրահամին. «Վյո ինչո՞ւ է ծիծաղում Սարան իր մտքում եւ ասում, թէ՝ «Ի՞րօք կը ծնեմ, չը որ ես պառաւել եմ»: 14 Միիթէ Աստծոն համար անկարելի բան կայ: Եկող տարի այս ժամանակ՝ այս օրերին ես կը վերադառնամ քեզ մօտ, եւ Սարան որդի կ'ունենայ»: 15 Ժիստեց Սարան՝ ասելով. «Ես ծիծաղեցիք»: Նա վախեցել էր: Տէրը ասաց. «Ո՞չ, այդպես չէ, ծիծաղեցիր»: 16 Նրանք այդտեղից վեր կենալով ճանապարհ ընկան

դէպի Սոդոմացւոց ու Գոմորացւոց երկիրը, իսկ Աքրահամը գնաց նրանց ճանապարհելու: 17 Տէրն սասաց. «Միիթէ ես իմ ծառայ Աքրահամից գալտնի պիտի պահեմ այն, ինչ անելու եմ: 18 Աքրահամը, հաստատապես, մեծ եւ բազմանդամ ազգի նախահայր է լինելու, եւ նրա միջոցով պիտի օրինուեն երկրի բոլոր ազգերը. 19 Որովհետեւ ես գիտի, որ նա իր որդիներին ու իր յետնորդներին կը պատուիրի, որ նրանք Տիրոց ճանապարհով ընթանան՝ պահպանելով արդարութիւնն ու իրաւունքը: Տէր Աստուած կը կատարի այս ամենը, ինչ խոստացել է Աքրահամին»: 20 Այնուհետեւ Տէրն սասաց. «Սոդոմացիների ու գոմորացիների աղաղակը ահագնացել, հասել է ինձ. նրանց մեղքերը խիստ շատացել են: 21 Արդ, իջնեմ տեսնեմ, թէ ինձ. հասած նրանց աղաղակը համապատասխանման է նրանց կատարածին, թէ՞ ոչ: Վյո եմ ուզում գիտենայ»: 22 Այնտեղից շրջուելով՝ այդ մարդիկ եկան Սոդոմ: Աքրահամը կանգնած էր Տիրոց դիմաց: 23 Աքրահամը մօտեցաւ Տիրոցն ու սասաց. «Միիթէ դու արդարին ամբարշտի հետ կ'ոչնչացնես, եւ արդարը նոյն բանին կ'ենթարկուի, ինչ որ ամբարշտը: 24 Եթէ քաղաքում յիսուն արդար լինի, կ'ոչնչացնես նրանց, չես խնայի ամբողջ քաղաքը յանուն այնտեղ գտնուող յիսուն արդարների: 25 Թան լիցի, չանես այդ բանը՝ արդարին ապանես ամբարշտի հետ, եւ արդարը ենթարկուի նոյն բանին, ինչ որ ամբարշտը: Ո՞չ, դու, որ դատում ես ամբողջ աշխարհը, այդպիսի դատաստան չես անի»: 26 Տէրն սասաց. «Եթէ Սոդոմում այդ քաղաքում գտնուի յիսուն արդար, յանուն նրանց ես կը խնայեմ ամբողջ քաղաքը»: 27 Պատասխան տուեց Աքրահամն ու սասաց. «Դիմա համարձակուում եմ խօսել Տիրոց հետ, թէեւ ես հող եմ ու մոխիր: 28 Իսկ եթէ յիսուն արդարները պակասեն իհնոց հոգով, այդ հնգի պատճառով դարձեալ կը կործանես ողջ քաղաքը»: Տէրն սասաց. «Չեմ կործանի, եթէ այնտեղ գտնուի քառասունիհնագ արդար»: 29 Աքրահամը շարունակեց խօսել նրա հետ ու սասաց. «Իսկ եթէ այնտեղ գտնուի քառասուն»: Նա սասաց. «Չեմ կործանի յանուն այդ քառասունի»: 30 Աքրահամն սասաց. «Տէ՛ր, ինձ որեւէ բան կը պատահի, եթէ շարունակեմ խօսել. իսկ եթէ այնտեղ գտնուի երեսն՝»: Տէրը պատասխանեց. «Չեմ կործանի, եթէ այնտեղ գտնուի երեսուն»: 31 Աքրահամն սասաց. «Թանի սկսել եմ խօսել Տիրոց հետ, ասեմ. իսկ եթէ այնտեղ գտնուի քանին»: Տէրը պատասխանեց. «Չեմ կործանի յանուն այդ քանին»: 32 Աքրահամն սասաց. «Տէ՛ր, ինձ որեւէ բան կը պատահի, եթէ դարձեալ խօսեմ. իսկ եթէ այնտեղ գտնուի տանիք»: Տէրը պատասխանեց. «Չեմ կործանի յանուն տասի»: 33 Եւ Տէրը, վերջացնելով Աքրահամի

հետ խօսակցութիւնը, գնաց, իսկ Աբրահամը վերադարձաւ իր բնակատեխին:

19 Երկու հրեշտակները երեկոյեան Եկան

Սողոմ: Ղովտը նստած էր Սողոմի դարպասի մօտ: Երբ Ղովտը տեսալ նրանց, ընդուած գնաց, գլուխը խոնարիեց մինչեւ գետին ու ասաց. 2 «Յամեցէք, տիհարք, եկէք մտէք ձեր ծառայի տունը եւ գիշերեցէք այստեղ: Ես կը լուած ձեր ոտքերը, եւ դուք վաղ առաւտեան կը շարունակէք ձեր ճանապարհոց»: Նրանք ասացին. «Ո՛չ, մենք այստեղ՝ քաղաքի հրապարակում կը գիշերենք»: 3 Ղովտը նրանց շատ ստիպեց, եւ նրանք դարձան նրա կողմը ու մտան նրա տունը: Ղովտը ընթրիք պատրաստեց, բաղաց հայ եփեց նրանց համար, եւ նրանք կերան: 4 Երբ դեռ նրանք բուն չէին մտել, սողոմացիների քաղաքի տղամարդիկ՝ երիտասարդից մինչեւ ծերը, ամբողջ ժերովուրդը միասին պաշարեցին տունը, 5 Ղովտին դուրս կանչեցին ու հարցրին նրան. «Ո՞ւր են այն տղամարդիկ, որ գիշերը քեզ մօտ եկան: Նրանց քեր մեզ մօտ, որ կենակցենք նրանց հետ»: 6 Ղովտը դրնից դուրս՝ նրանց մօտ եկաւ եւ դուրս փակեց իր ետեւից: 7 Նա նրանց ասաց. «Քան լիցի, երբայրներ, մի գործէք այդ չարիքը: 8 Ես երկու դուստր ունեմ, որոնց տղամարդ չի մօտեցել: Քերեմ նրանց ձեզ մօտ, եւ նրանց հետ արեք այն, ինչ հաճոյ է ձեզ, միայն թէ այդ մարդկանց նկատմամբ որեւէ մեղք մի գործէք, որովհետեւ նրանք մտել են իմ յարկի տակ»: 9 Նրանք ասացին. «Յեռոն կաց: Դու մեր երկիրը մտար իրեւ պանդուխտ բնակուելու. Միթե դատաստան Էլ ես ուզում տեսնել: Յիմա քեզ աւելի շատ կը չարչարենք, քան նրանց»: Նրանք շատ էին բռնանում այդ մարդու՝ Ղովտի վրայ, եւ թիզ էր մնացել, որ ջարդին դուրսը: 10 Ներսի մարդիկ, իրենց ձեռքերը մեկնենով, Ղովտին իրենց մօտ՝ տուն քաշեցին եւ տան դրսերը փակեցին, 11 դուն մօտ գտնուող մարդկանց՝ փոքրից մինչեւ մեծը կուրացրին, եւ սրանք յօնեցին դուրս փնտռելուց: 12 Վյո մարդիկ Ղովտին հարցրին. «Վյո քաղաքում դու փեսայ, որդիներ, դուստրեր կամ ուրիշ որեւէ մէկն ունեմ: Յանիր նրանց այս վայրից, 13 որովհետեւ մենք կործանելու ենք այս քաղաքը, քանի որ սրանց աղաղակը հասել է Տիրոջը, եւ Տէրը մեզ ուղարկել է, որ կործանենք այն»: 14 Ղովտը գնաց իր փեսացուների մօտ, որոնք առնելու էին իր դուստրերին, եւ ասաց նրանց. «Յեռացէք այստեղից, որովհետեւ Տէրը կործանենու է այս քաղաքը»: Փեսացուներին թուաց, թէ նա կատակ է անում: 15 Երբ լոյսը բացուեց, հրեշտակներն սկսեցին շտապեցնել Ղովտին՝ ասելով. «Ա՞ռ կնոջը, երկու դուստրերին եւ հեռացիր այստեղից, որ դու էլ չկորչես այս քաղաքի անօրէնութեան

մէջ»: 16 Նրանք իրար անցան. Եւ քանի որ Տէրը խնայել էր Ղովտին, հրեշտակները բռնեցին նրա, նրա կնոջ ու երկու դուստրերի ձեռքերից եւ քաղաքից դուրս հանեցին: 17 Երբ նրանց դուրս հանեցին, հրեշտակներն ասացին. «Փրկիր անձ, ետ չնայես, կանգ չառնես այս երկորի որեւէ շրջանում: Փախիր լեռը, որ միւսների հետ չուուժն»: 18 Ղովտն ասաց նրանց. «Աղաչում եմ, Տէր, 19 թէեւ իմ անձին փրկութիւն պարգևելով դու ողորմեցիր քո ծառային եւ նրա հանդէպ ցուցաբերեցիր քո մեծ արդարութիւնը, բայց ես չեմ կարող փախչել լեռը, որովհետեւ գուցէ ինձ Էլ հասնի փորձանքը, եւ ես մեռնեմ: 20 Ահա մօտակայքում գտնուող այս քաղաքում կարելի է ապաստանել, այն փոքր է, կարելի է այնտեղ փրկուել: Չ՞ որ այն փոքր է: Բո շնորհիւ ես կը փրկուեմ»: 21 Տէրն ասաց նրան. «Ահա ես շնորհ եմ անում թեզ ու քո այդ ասածին անսալով՝ չեմ կործանի այն քաղաքը, որի մասին ասացիր: 22 Արդ, շտապ փախիր այնտեղ, որովհետեւ ոչինչ անել չեմ կարող, մինչեւ որ դու այնտեղ հասնես: Դրա համար Էլ նա այդ քաղաքի անունը կոչեց Սեզոր: 23 Արեւ ծագեց երկորի վրայ, եւ Ղովտը մտաւ Սեզոր: 24 Տէրը երկնքից ծծումք ու կրակ թափեց Սողոմի ու Գոնորի վրայ, 25 կործանեց այդ քաղաքներն ու դրանց ամբողջ շրջակայքը, ոչչացրեց քաղաքների բոլոր բնակիչներին ու երկորի ամբողջ բուսականութիւնը: 26 Ղովտի կինը ետ նայեց ու դարձաւ աղէ արձան: 27 Աբրահամը վաղ առաւտեան գնաց այնտեղ, ուր ինքը կանգնել էր Տիրոջ առաջ, 28 նայեց սողոմացիների ու գոնորացիների կողմը, ամբողջ շրջակայքը եւ տեսաւ, թէ ինչպէս երկորի բոցը բարձրանում է հնոցի ծիփ պէս: 29 Երբ Տէրը կործանեց այդ բոլոր քաղաքներն իրենց շրջակայ բնակավայրերով, յիշեց Աբրահամին եւ քաղաքից հանեց ու կորստից փրկեց Ղովտին, երբ կործանում էր այն քաղաքները, ուր Ղովտն էր բնակուել: 30 Ղովտը ելաւ Սեզորից եւ լեռը բարձրացաւ, որովհետեւ փախենում էր մնալ Սեզորում: Նրա հետ էին նաեւ իր երկու դուստրերը: Ինքն ու իր երկու դուստրերը միասին բնակուեցին այդ լեռան մի քաղաքում: 31 Աւագ դուստրն ասաց կրտսերին. «Ես հայր ծերացել ե, եւ երկորում չկայ մէկը, որ մեզ հետ պարկի, ինչպէս որչ աշխարհի կարգն է: 32 Կրի գինի խմեցնենք մեր հօրը, պառկնընք նրա հետ ու մեր հօրից զաւակ ունենանք»: 33 Նրանք իրենց հօրը գինի խմեցրին այդ գիշեր: Աւագ դուստրն այդ գիշեր պառկեց իր հօր հետ, իսկ Ղովտը չխմացաւ նրա պառկելն ու վեր կենալը: 34 Առաւտեան ալազն ասաց կրտսերին. «Ես երեկ պառկեցի իմ հօր հետ: Նրան այս գիշեր էլ գինի խմեցնենք, եւ դու մտիր, պառկիր նրա հետ, որ զաւակ ունենանք մեր հօրից»: 35 Վյո գիշեր էլ գինի խմեցրին իրենց հօրը, եւ կրտսերը պառկեց

իր հօր հետ: Դովոր չխմացան նրա պառկելն ու վեր կենալը: **36** Դովոր երկու դուստրերն Ելյիացան իրենց հօրից: **37** Աւազը ծնեց որդի եւ նրա անունը դրեց Մովքաբ, որ նշանակում է «Իմ հօրից»: Նա է մովքացիների նախահայրը մինչեւ այսօր: **38** Կրտսերը նոյնպէս ծնեց որդի եւ նրա անունը դրեց Ամման, որ նշանակում է «Իմ ազգատոհմի որդի»: Նա է ամոնացիների նախահայրը մինչեւ այսօր:

20 Աբրահամն այդտեղից գնաց երկրի հարավը, բնակուեց Կաղէսի ու Սուրի միջեւ, ապա տարանակուեց Գերարայում: **2** Աբրահամն իր կին Սառայի մասին ասում էր, թէ նա իր քոյրն է: Գերարացիների արքայ Արիմելեքն ուղարկեց իր մարդկանց եւ կին առաւ Սառային: **3** Գիշերն Աստուած Արիմելեքին երեւաց երազում եւ ասաց, «Դու մեռնելու ես այն կնոջ պատճառով, որին առար, որովհետեւ այդ կինը ամուսին ունի»: **4** Սակայն Արիմելեքը, որ չէր մերձեցէլ նրան, ասաց. «Տէր, միշտ դու կը սպանես բանից անտեղեակ ու արդար մարդկանց: **5** Չ՞ որ նա ասաց ինձ՝ «Իմ քոյրն Ե», իսկ սա ասաց ինձ՝ «Իմ եղրայրն Ե»: Ես մաքուր սրտով ու արդար ձեռքով արեցի դա»: **6** Աստուած երազի մէջ ասաց նրան. «Գիտեմ, որ դու մաքուր սրտով ես արել այդ, դրա համար Ել ես ինսայցի քեզ, որ չմեղանչես իմ դէմ: Այդ պատճառով Ել թոյլ չտուեցի, որ մերձենաս նրան: **7** Արդ, կոնջը Վերադարձրոն իր ամուսուն, որովհետեւ նա մարզարէ է, այօթք կ'անի քեզ համար, եւ դու կենդանի կը մնաս: Եթէ չվերադարձես, իմացիր, որ դու եւ քոյրը նրանք, ովքեր քո իւրայիններն են, կը մեռնէք»: **8** Արիմելեքն առաւօտեան վաղ վեր կացա, կանցեց իր քոյրը ստրուկներին եւ նրանց պատմեց այս քոյրը բաները: Ամէնքը իսխստ վախեցան: **9** Արիմելեքը կանչեց Աբրահամին ու ասաց նրան. «Վյո ինչ փորձանք բերեցիր դու մեր գլխին: Մենք ինչ մեղք Եինք գործել քո դէմ, որ իմ ու իմ թագաւորութեան վրայ այդպիսի մէծամենք մտղեք բարդեցիր: Դու ինձ հետ արեցիր այն, ինչ ոչ ոք չէր արել»: **10** Արիմելեքն ասաց Աբրահամին. «Ինչ մտածեցիր, որ նման բան արեցիր»: **11** Աբրահամը պատասխանեց. «Ես կարծեցի, թէ գուցէ այս վայրում Էլ աստուածապաշտութիւն չկայ, եւ հնարաւոր Է, որ ինձ սպանեն իմ կնոջ պատճառով: **12** Բայց նա, արդարեւ, իմ քոյրն է իմ հօր եւ ոչ թէ մօր կողմից, եւ դարձաւ իմ կինը: **13** Երբ Աստուած ինձ հանց իմ հօր տնից, ես կնոջ ասացի. «Վյո արդար բայս արս ինձ համար. ուր Էլ գնանք, իմ մասին կ'ասես, թէ՝ իմ եղրայրն Ե»: **14** Արիմելեքն առաւ հազար սատեր, արջան ու ոչխար, ստրուկներ ու ստրկուիներ եւ տուեց Աբրահամին: Նրան վերադարձեց նաեւ նրա կին Սառային: **15** Արիմելեքն ասաց

Աբրահամին. «Ահա քո դիմաց փոռուած է իմ երկիրը, ուր հաճելի է քեզ, այնտեղ էլ բնակուիր»: **16** Իսկ Սառային դիմելով՝ ասաց. «Ահա հազար սատեր եմ տախս քո եղրօրը: Ան թոյլ պատուի վկայութիւն լինի քեզ եւ քեզ հետ գտնուող բոլոր կանանց համար: Վյուհետեւ կը պատմես ամբողջ ծիմարտութիւնը»: **17** Աբրահամն աղօթեց Աստուած, որը բուժեց Արիմելեքին, ինչպէս նաեւ նրա կնոջն ու նրա աղախիններին: Նրանք արդէն կարողանում եին երեխայ ունենալ: **18** Մինչ այդ Տէրը Աբրահամի կին Սառայի պատճառով Արիմելեքի ողջ տան կանանց գրկել էր երեխայ ունենալով կարողութիւնից:

21 Տէրն այցելեց Սառային, ինչպէս ասել էր, եւ կատարեց Սառային տուած իր խոստումը: **2** Սառան յիշացաւ ու Աբրահամի համար ծեր տարիքում որդի ծնեց ճիշտ այն ժամանակ, ինչպէս Աստուած յայտնել էր Աբրահամին: **3** Աբրահամն իր որդու անունը, որին ծնեց Սառան նրա համար, դուեց Իսահակ: **4** Աբրահամն ութերորդ օրը թլիատեց իր որդի Իսահակին, ինչպէս պատուիրել էր նրան Տէր Աստուած: **5** Աբրահամը հարիւր տարեկան էր, երբ ունեցաւ իր որդի Իսահակին: **6** Սառան ասաց. «Աստուած ուրախութիւն պարզեւեց ինձ, եւ ով որ լիի այդ մասին, ինձ հետ կուրախանայց: **7** Նա աւելացրեց. «Ո՞վ կ'ասէր Աբրահամին, թէ Սառան երեխայ կը սնուցանի, քանի որ ծեր հասակում որդի ծնեցի»: **8** Մանուկն աճեց, նրան կրծիք կտրեցին, եւ Աբրահամն իր որդի Իսահակի կրծիքից կտրուելու աջիքի մեծ խնջոյք արեց: **9** Երբ Սառան տեսաւ, որ եղիստուիհի Վզարից Աբրահամի ունեցած որդին խաղում է իր որդի Իսահակի հետ, ասաց Աբրահամին. **10** «Յեռացրոն քո աղախնին եւ նրա որդուն, որպէսզի քո աղախնի որդին իմ որդի Իսահակի հետ հաւասար ժառանգութիւն չստանայ»: **11** Իր որդու մասին ասուած այդ խօսքերը ցաւ պատճառեցին Աբրահամին: **12** Աստուած ասաց Աբրահամին. «Մանկան եւ աղախնի մասին ասուած խօսքերը թող քեզ ցաւ չպատճառեն: Ինչ որ ասի քեզ Սառան, լիյր նրան, որովհետեւ Իսահակի միջոցով ես դու սերունդի շարունակելու, **13** բայց քո աղախնի որդու սերունդն ել ես նշանաւոր կը դարձնեմ, որովհետեւ նա էլ քո սերմից Ե»: **14** Առաւօտեան վեր կացա Աբրահամը, առաւ հաց ու մի տիկ ջուր, տուեց Վզարին, մանկանը դրեց նրա շալակին եւ տնից դուրս հանեց: Վզարը թափառում էր անապատում, Երդման ջրհորի մօտ: **15** Տիկի ջուրն սպառուեց, մայրը մանկանը դրեց մի եղեւնու տակ **16** եւ գնաց նստեց նրա դիմաց, մի նշտընկեց հեռաւորութեան վրայ՝ ասելով. «Թող ես չտեսնեմ իմ որդու մահը»: Նա նստել էր նրա դիմաց: Երեխայ բարձրածայն լայիս էր: **17** Աստուած լսեց երեխայի ծայնը, որ գայիս էր այնտեղից: Աստուած

Երկնքից Ազարին ձայն տուեց ու ասաց. «Ի՞նչ է պատահել, Ազար: Մի վախեցիր, որովհետեւ Աստուած լսեց քո որդու ձայնը այնտեղից, ուր նա գոնուում է: **18** Թօնիք քո մանկան ձեռքից, որովհետեւ ես նրան մեծ ազգի նախահայր եմ դարձնելու»: **19** Աստուած բացեց Ազարի աչքերը, սա տեսալ ըմակելի ջրի մի ջրհոր, գնաց, տիկը լցրեց ջրով ու խմեցրեց երեխային: **20** Եւ Աստուած երեխայի հետ էր. սա աճեց, դարձաւ աղեղնաւոր **21** եւ ընակուեց Փառանի անապատում: Մայրը նրա համար Եղիպատաշիների երկրից կին առաւ: **22** Վյո ժամանակներում Արիմելեքը, նրա սենեկապետ Որոզաքն ու նրա զօրքերի սպարապետ Փիքողը, խուելով Աքրահամի հետ, ասացին. «Աստուած քեզ հետ է բոլոր այն գործերում, ինչ դու անում ես: **23** Արդ, Աստծու անունով ինձ երդուիքը, որ ոչ իմ, ոչ իմ զաւակի, ոչ իմ անուան դեմ չես մեղանչի, այլ կը վարուես այնպէս արդար, ինչպէս ես վարուեցի քո նկատմամբ, նոյնպէս եւ իմ երկրի նկատմամբ, ուր դու ընակուեմ ես»: **24** Աքրահամն ասաց. «Երդուում եմ»: **25** Աքրահամն Արիմելեքին յանդիմանեց այն ջրհորի համար, որ Արիմելեքի ծառաները խիել էին: **26** Աքրիմելեքն ասաց նրան. «Ես չեմ իմացել, թէ ովք է արել այդ քանը, իսկ դու ել ինձ քան չես ասել: Ես միայն այսօր եմ լսում այդ մասին»: **27** Աքրահամն առաւ արջաներ ու ոչխարներ, տուեց Արիմելեքին, եւ երկուսն իրար հետ հաշոտութիւն կնքեցին: **28** Աքրահամը եօթը որոշ առանձնացրեց: **29** Արիմելեքը հարցրեց Աքրահամին. «Ի՞նչ են նշանակում այս եօթը որոշները, որոնց առանձնացրիր»: **30** Նա պատասխանեց. «Վյո եօթը որոշները ստացիր ինձնից ի հաւաստումն այն քանի, թէ ես եմ փորել այդ ջրիորը»: Դրա համար ել այդ վայրը կոչուեց Երդման ջրհոր, Նա պատասխանեց. «Վյո եօթը որոշները ստացիր ինձնից ի հաւաստումն այն քանի, թէ ես եմ փորել այդ ջրիորը»: Դրա համար ել այդ վայրը կոչուեց Երդման ջրհոր, **31** որովհետեւ նրանք երկուսով միմեանց երդում տուեցին այնտեղ. Երդման ջրհորի մօտ հաշտութիւն կնքեցին: **32** Արիմելեքը, նրա սենեկապետ Որոզաքն ու նրա զօրքերի սպարապետ Փիքողը այնտեղից վեր կացան ու վերադարձան Փոշտացւոց երկրից: Որովհետեւ նրանք երկուսով միմեանց երդում տուեցին այնտեղ. Երդման ջրհորի մօտ հաշտութիւն կնքեցին: **33** Աքրահամը Երդման ջրիորի մօտ ծառ տնկեց, այնտեղ պաշտեց Տիրոջը, նրան կոչեց Աստուած յաւիտենական: **34** Աքրահամը Փոշտացւոց երկրում պանդուխտ մնաց երկար ժամանակ:

22 Վյո դէպքերից յետոյ Աստուած փորձեց Աքրահամին: Նա ձայն տուեց նրան. «Աքրահամն, Աքրահամ»: Սա պատասխանեց.

«Այստեղ եմ»: **2** Աստուած ասաց նրան. «Ա՛ռ քո միակ որդուն՝ քո սիրելի հսահակին, գնա մի բարձրացիր տեղ եւ այնտեղ՝ երան վրայ, որ ցոյց կը տամ քեզ, ողջակիզիր նրան»: **3** Աքրահամն արաւոտեան վեր կացաւ, համետը դրեց իր Եշի վրայ, հետք վերցրեց երկու ստրուկ ծառաներ, իր որդի հսահակին, ողջակիզութեան համար փայտ կոտրեց եւ ճանապարհ ընկաւ, եկաւ այն տեղը, որ Աստուած ասել էր նրան: **4** Երրորդ օրը Աքրահամը բարձրացրեց իր աչքերը եւ հեռուից տեսալ այդ տեղը: **5** Աքրահամն ասաց իր ծառաներին. «Նստեցէք այստեղ՝ Եշի մօտ, իսկ ես ու այս պատամին գնանք այնտեղ, երկրպագութիւն անենք ու վերադառնանք ձեզ մօտ»: **6** Աքրահամը վերցրեց ողջակիզութեան փայտը, դրեց այն իր որդի հսահակի մէջքին, իր ձեռքն առաւ կրակն ու դանակը, եւ երկուսով գնացին: **7** Հսահակը դիմեց իր հօրը՝ Աքրահամին. «Յայր»: Սա ասաց. «Ի՞նչ է, որդին»: Նա հարցրեց. «Ահա կրակը, եւ ահա փայտը, հապա նիւր է ողջակիզելու ոչխարը»: **8** Սա պատասխանեց. «Աստուած կը հոգայ իր ողջակիզելու ոչխարի մափին, որդեակ»: Նրանք երկուսով գնացին **9** եւ հասան այն տեղը, որ նրան ցոյց էր տուել Աստուած: Աքրահամն այնտեղ զոհասեղան շինեց, վրան դրեց փայտը, իր որդի հսահակին կապեց եւ դրեց գոհասեղանի փայտի վրայ: **10** Աքրահամը երկարեց ձեռքը, որ վերցնի դանակն ու մորթի իր որդուն: **11** Տիրոջ հրեշտակը երկնքից ձայն տուեց նրան ու ասաց. «Աքրահամ, Աքրահամ»: Սա պատասխանեց նրան. «Վյատեղ եմ»: **12** Նա ասաց. «Ձեռք մի տուր պատանուն, նրան որեւէ վնաս մի պատճառիր, որովհետեւ այժմ համոզուեցի, որ դու երկիրդ ունես Աստծու նկատմամբ եւ ինձ համար չես ինայի քո որրուն»: **13** Աքրահամը բարձրացրեց իր աչքերը եւ տեսաւ, որ մացառուտ թփի մէջ եղջիւրներից մի խոյ է կախուած: Աքրահամը գնաց, առաւ խոյն ու այն ողջակիզեց իր որդի հսահակի փոխարէն: **14** Աքրահամն այդ վայրի անունը դրեց «Տէրը տեսաւ», եւ մինչեւ այսօր եւ ասում են՝ «Վյո յերան վրայ երեւաց Տէրը»: **15** Տիրոջ հրեշտակը երկնքից երկուրդ անգամ ձայն տալրով ասաց Աքրահամին. **16** «Անծովս եմ երլուում, - ասում է Տէրը, - քանի որ դու արեցիր այդ քանը՝ ինձ համար չխնայեցիր քո սիրելի որդուն, **17** անչափ պիտի օրինենք թեզ եւ երկնքի աստղերի, ծովեցերի աւազի չափ պիտի բազմացնեմ քո սերունդը: Քո սերունդը պիտի տիրանայ իր թշնամիների բաղաբներին, **18** քո սերնդի շնորհիլ պիտի օրինուեն աշխարհի բոլոր ազգերը այն քանի համար, որ անսացիր իմ ձայնին»: **19** Աքրահամը վերադարձաւ իր ծառաների մօտ: Նրանք միասին ելան գնացին դէպի Երդման ջրիորը, եւ Աքրահամը ընակուեց Երդման ջրիորի մօտ: **20** Վյո դէպքերից յետոյ Աքրահամին յայտնեցին, որ ահա Մեղքան եւս

քո եղբայր Նաքորի համար ծնել է որդիներ՝ **21** անդրամիկ որդի Ովքին, նրա եղբայր Բաւին, ասորիների նախահայր Կամուլէին, **22** Քասաղին, Ազակին, Փալդասին, Յետդափին եւ Բայռուլէին: **23** Եւ Բայռուլը ծնել է Ուերեկային: Սրանք են այն ուշ որդիները, որոնց ծնեց Մեղրան Արքահամի եղբայր Նաքորի համար: **24** Նրա հարճը, որի անունը Ռեմա էր, նա էլ ծնեց Տարեկին, Դամին, Տոքոսին եւ Մոքային:

23 Սառան դարձաւ հարիւր քսանեօթը տարեկան: **2** Նա մեռաւ կիրճի մէջ գտնուող Արբոկ քաղաքում: Սա Քանանացիների երկրում գտնուող Քերպնն է: Արքահամը եկա, որ որբայ ու սպա Սառայի մահը: **3** Արքահամը հեռացաւ իր հանգուցեային մօտից եւ դիմելով Քետի որդիներին՝ սասաց. **4** «Ես ձեր մէջ պանդուխտ ու օտարական եմ: Վրդ, որպէս սեփականութիւն ինձ մի գերեզմանի հող տուլէք ձեզ մօտ, որ թաղեմ իմ հանգուցեալին»: **5** Քետի որդիները պատասխան տուեցին Արքահամին՝ ասելով. **6** «Լսիր մեզ, տէր: Դու մեր մէջ Աստծու նշանակած թագաւորն ես: Չո հանգուցեալին թաղիր մեր լաւագոյն գերեզմաններից մէկում, որովհետեւ մեզնից ոչ մէկը չի հրաժարուի քեզ շիրմի համար տեղ տրամադրելուց»: **7** Արքահամը եկա եւ գլուխ տուեց այդ երկրի ժողովրդին՝ Քետի որդիներին: **8** Արքահամը նրանց դիմելով՝ սասաց. «Եթէ դուք յօժար էք, որ իմ հանգուցեալին ես անձամբ թաղեմ, լսեցիք ինձ եւ իմ մասին բարեկասուեցիք Սահառի որդի Եփրոնին, որ ինձ տայ իր ազարակի սահմաններում գտնուող զոյց քարայրը այնքան արծաթով, որքան արժէ այն: Թող այն ձեր ներկայութեամբ ինձ տայ որպէս շիրմավայր»: **10** Եփրոնը քետացիների հետ նստած էր ժողովատեղում: Եփրոն քետացին պատասխան տուեց Արքահամին եւ ի լուր Քետի որդիների ու բոլոր նրանց, ովքեր մնտնում եին նրա քաղաքի դարպասով, **11** սասաց. «Այսկի ինձ, տէր, եւ լսիր ինձ: Ազարակը տախս եմ քեզ, քեզ եմ տախս նաեւ այնտեղ գտնուող քարայրը: Իմ բոլոր համաքարաքացիների ներկայութեամբ այն քեզ եմ յանձնում: Թաղիր քո հանգուցեալին»: **12** Արքահամը գլուխ տուեց երկրի ժողովրդի առաջ, **13** Եփրոնի հետ խօսեց ի լուր երկրի ժողովրդի եւ սասաց. «Թանի որ անսացիր ինձ, ուրեմն լսիր ինձ: Ես քեզ կը տամ ազարակի փոխարժէրը: Վերցո՞ւ այն ինձնից, եւ ես այնտեղ կը թաղեմ իմ հանգուցեալին»: **14** Եփրոնն Արքահամին պատասխանեց եւ սասաց. **15** «Ո՞չ տէր իմ, յսել եմ, որ հողանասը չորս հարիւր սատեր արծաթ արժէ: Դա ինչ է որ իմ ու քո միջեւ: Դու թաղիր քո հանգուցեալին»: **16** Արքահամը Եփրոնին լսելուց յետոյ կշոեց եւ նրան վճարեց չորս հարիւր սատեր արծաթը, ինչպէս խոստացել էր ի լուր Քետի

որդիների, վաճառականների մօտ ընդունուած գնով: **17** Եփրոնի ազգարակը, որ Մամբրէի կաղնու հանդիպակաց զոյց քարայրի մօտն էր, այսինքն՝ ազգարակն ու նրա մէջ գտնուող քարայրը, ազգարակի եւ նրա շրջակայքի բոլոր ծառերը դարձան Արքահամի սեփականութիւնը, **18** Քետի որդիների ներկայութեամբ, որոնք մտնում էին քաղաքի դարպասով: **19** Դրանից յետոյ Արքահամն իր կին Սառային թաղեց ազգարակի զոյց քարայրում, որ Մամբրէի կաղնու դիմաց էր գտնուում, այսինքն՝ Քերպոնում՝ Քանանացիների երկրում: **20** Ազգարակն ու նրա մէջ գտնուող քարայրը Քետի որդիների կողմից տրուեցին Արքահամին իրեւ նրա սեփական գերեզմանոց:

24 Արքահամը ծերացել էր, տարիին առել: **Եւ** Տէրն օրինեց Արքահամին ըստ ամենայնի: **2** Արքահամն սասաց իր տան աւագագոյն ծառային՝ իր ամբողջ ունեցուածքի կառավարչին. «Ճեռքի դիմ իմ ազդիր տակ եւ Յթեզ Երդուեցնեմ Տիրոց՝ Երկնիք Աստծու եւ Երկրի Աստծու անունով, որ իմ որդի Խսահակի համար կին չես առնի քանանացիների դուստրերից (որոնց մէջ եմ քնակւում ես), **4** այլ կը զնաս այն Երկիրը, որտեղ ծնուել եմ, իմ տունը, եւ այնտեղից իմ որդի Խսահակի համար կին կ'առնես»: **5** Ծառան նրան պատասխանեց. «Գուց կինը չցանկանայ ինձ հետ զալ այս Երկիրը: Այդ դէպքում ես տանհմ քո որդուն այն Երկիրը, որտեղ ծնուել ես դու»: **6** Արքահամն սասաց. «Զգոյն եղիր, իմ որդուն այնտեղ չվերադարձես: **7** Երկնիք Տէր Աստուածը եւ Երկրի Տէր Աստուածը, որն ինձ հանեց իմ հօր տնից ու այն Երկրից, ուր ծնուել եմ, որը խօսեց ինձ հետ, Երդուեց ինձ ու ասաց, թէ՝ «Քո սերունդներին եմ տալու այդ Երկիրը», նա իր հրեշտակին կ'ուղարկի քո առաջ, եւ այնտեղից կին կ'առնես իմ որդի Խսահակի համար: **8** Խսկ եթէ կինը չուղենայ քեզ հետ զալ այս Երկիրը, քո տուած Երդումից անպարտ համարուես, միայն թէ իմ որդուն այնտեղ չվերադարձնես»: **9** Արքահամի ծառան ձեռքը դրեց իր տիրոց ազդրի տակ եւ Երդուեց նրան այդ բանի համար: **10** Ծառան առաջ իր տիրոց ուղտերից տասը ուղտ եւ զնաց՝ իր հետ ունենալով իր տիրոց բոլոր քարիներից: Նա եկա զնաց Միջագետք, Նաքորի քաղաքը: **11** Երեկոյեան ուղտերին նստեցրեց քարաքից դուրս, ջրհորի մօտ այն պահին, երբ ջրուողը դուրս է զայիս ջրի: **12** Նա սասաց. «Իմ տէր Արքահամի Տէր Աստուած, այսօր ինձ յաջուութիւն պարգևէրի եւ ողորմիր իմ տէր Արքահամին: **13** Ան ես ցի աղբիւրի մօտ եմ, եւ այս քաղաքի բնակիչների դուստրերը զայիս են ջուր հանելու: **14** Թող լինի մի կոյս, որին ասեմ՝ «մերին սափորդ, որ իմեմ», իսկ նա ինձ պատասխանի՝ «Խմիր, քո ուղտերին ել ջուր կը տամ, մինչեւ որ յագենան

իմելուց»: Թող նրան էլ նախատեսած յինես քը ծառայ Իսահակի համար, եւ դրանով էլ իմանամ, որ բարեհաճ ես եղել իմ տեր Աքրահամի նկատմամբ»: 15 Նա մտքում դեռ չէր Վերջացրել իր խօսքը, երբ եկալ Ռեթեկան, որը Աքրահամի եղայր Նաքրի Մեղքա կնոջ որդի Բաթուելի դրւստրն էր: Նա ուսին սափոր ուներ: 16 Կոյսը դեմքով շատ գեղեցիկ էր, մի աղջիկ, որին դեռ տղամարդ չէր մօտեցել: Նա իջաւ աղբիրի մօտ, լցրեց իր սափորն ու եկալ: 17 Ծառան ընդարաց զնաց նրան ու ասաց. «Այդ սափորից իմ դիմքի շատ գեղեցիկ էր, մի աղջիկ, որին դեռ տղամարդ չէր մօտեցել: Նա իջաւ աղբիրի մօտ, լցրեց իր սափորն ու եկալ: 18 Նա պատասխանեց. «Խմիր, տէր»: Նա իր սափորը փուլքով իշեցրեց իր թեւերի վրայ, 19 ջուր տուեց նրան, մինչեւ որ դադարեց խմելուց: Ապա աւելացրեց. «Քը ուղտերի համար էլ ջուր կը հանեմ, այնքան, որ բոլորն Ելյազենան»: 20 Նա սափորի ջուրն իսկոյն թափեց գուրի մէջ եւ նորից զնաց շրիրո՞ ջուր հանելու: Նա նրա բոլոր ուղտերի համար ջուր հանեց: 21 Մարդն ուշադիր հետեւում էր նրան ու լուր մտածում, թէ Տէրը կը յաջողեցնի իր գործը, թէ՞ ոչ: 22 Երբ բոլոր ուղտերը յագեցան, մարդը նրան տուեց ոսկէ գինդեր՝ իւրաքանչիւրը մէկ դահեկանի քաշով, եւ տասը դահեկանի քաշով երկու ապարանջան դրեց նրա ձեռքերին: 23 Նա հարցրեց նրան ու ասաց. «Ո՞ւ՞մ դրւստրն ես դու, յայտնիր իմ, քո տանը մեզ համար իշեւանելու տեղ կայ»: 24 Սա պատասխանեց նրան. «Ես Մեղքայի եւ Նաքրորի որդի Բաթուելի դրւստրն եմ»: 25 Ապա աւելացրեց. «Յարդ ու խոտ շատ ունենք, նաեւ իշեւանելու տեղ»: 26 Մարդն ուրախացաւ, երկրպագեց Աստծուն եւ ասաց. «Օրինեալ է իմ տեր Աքրահամի Տէր Աստուածը, որ իմ տիրոջը չգրկեց իր արդարութիւնից ու ճշմարսութիւնից: Տէրն ինձ յաջողութիւն պարգևեց իմ տիրոջ եղրօր տանը»: 28 Գնաց աղջիկն ու կատարուածի մասին պատմեց իր մօր տանը: 29 Ռեթեկան ուներ Լարան անունով մի եղրայր: Լարանը գնաց որւըս՝ դեպի աղբիւրը, այդ մարդու մօտ: 30 Երբ ուն տեսաւ գինդերն ու իր քրոջ ձեռքերի ապարանջանները, եւ իր քոյր Ռեթեկայից լսած յինելով, թէ՞ «Այսպէս խօսեց ինձ հետ այդ մարդը», 31 մօտեցաւ մարդուն, որ դեռ կանգնած էր իր ուղտերի կողքին, աղբիւրի մօտ, եւ ասաց նրան. «Արի տուն մտիր, Տիրոջով օրինեալ, ինչո՞ւ ես մնացել դրսում: Ես թեզ համար տուն եւ քո ուղտերի համար տեղ եմ պատրաստելք: 32 Մարդը մտաւ տուն, իսկ Լարանը ուղտերի վրայից հանեց թամբերը: Ուղտերին յարդ ու խոտ տուեցին եւ ջուր նրա ու նրա հետ եկածների ոսքերը լուսարու համար: 33 Նրանց առաջ հայ դրեցին, որ ուտեն: Ծառան ասաց. «Չեմ ուտի, մինչեւ շասեմ ասելիքս»: Նրանք ասացին. «Խօսիք»: 34 Նա ասաց. «Ես Աքրահամի ծառան եմ: 35 Տէրը մեծապէս օրինեց իմ տիրոջը, եւ նա մեծ մարդ դարձաւ: Աստուած

նրան արջառ ու ոչխար, արծաթ ու ոսկի, ծառաներ ու աղախիններ, ուղտեր ու էջեր տուեց: 36 Սառան՝ իմ տիրոջ կինը, ծերունական հասակում գտնուող իմ տիրոջը պարգևեց մի որդի, որին իմ տէրը յանձնեց այն ամէնը, ինչ ուներ: 37 Իմ տէրն ինձ երդուցնելով ասաց. «Իմ որդի Իսահակի համար քանանացինների աղջկիններից կին չառնես, այն քանանացինների, որոնց երկրում ես պանդխտեցի, 38 այլ կը գնաս իմ հօր տունը, իմ տոհմի մէջ եւ այնտեղից կին կը թերես իմ որդու համար»: 39 Ես իմ տիրոջն ասացի. «Գուցէ կինն ինձ հետ չգայ»: 40 Նա ասաց ինձ. «Իմ Տէր Աստուածը, որի հանդէպ վարուեցի այնպէս, ինչպէս հաճոյ էր նրան, թեզ հետ կ'ուղարկի իր հրեշտակին, կը յաջողեցնի քո գործը, եւ դու իմ որդու համար կին կ'առնես իմ ազգից ու իմ հօր տնից: 41 Այն ժամանակ դու ազատուած կը յինես իմ նզովքից: Իսկ եթէ գնաս իմ տոհմի մէջ, եւ կին չտան, ինձ տուած երդումից ազատ կը յինես»: 42 Երբ այսօր աղբիւրի մօտ եկայ, ասացի. «Իմ տէր Աքրահամի Տէր Աստուած, եթէ յաջողեցնելու ես իմ գործը, որի համար ես այժմ եկել եմ, 43 ահա հասել եմ ջրի աղբիւրի մօտ, եւ քաղաքի նարդկանց դրւստրերը զայխս են ջուր հանելու: Եւ այն կոյսը, որին ասեմ, թէ՞՝ քո սափորից մի քիչ ջուր տուր խմելու», 44 եւ նա ասի ինձ, թէ՞՝ Խմիր, քո ուղտերի համար էլ ջուր կը հանեմ», նա ել կը յինի այն կինը, որին նախատեսել է Տէրը իր ծառայ Իսահակի համար, որովհետեւ դրանից էլ Կ'իմանամ, որ բարեհաճ ես եղել իմ տէր Աքրահամի նկատմամբ»: 45 Դեռ իմ մտքում չէի Վերջացրել իմ խօսքը, երբ իսկոյն երեւաց Ռեթեկան: Նա իր ուսին սափոր ուներ: Նա իջաւ աղբիւրը եւ ջուր հանեց: Ես ասացի նրան. «Ինձ ջուր տուր խմելու»: 46 Նա իր ուսիջ փուլքով իշեցրեց սափորն ու ասաց. «Դու խմիր, յետոյ քո ուղտերին էլ ջուր կը տամ»: Ես խմեցի, եւ նա իմ ուղտերին Էլ ջուր տուեց: 47 Ես նրան հարցրի ու ասացի. «Դու ո՞ւմ դրւստրն ես, ասայ ինձ»: Նա պատասխանեց. «Ես Մեղքայի եւ Նաքրորի որդի Բաթուելի դրւստրն եմ»: Ես գինդեր դրեցի նրա ականցներին, ապարանջաններ՝ նրա ձեռքերին եւ ուրախացայ, 48 Երկրպագեց Տիրոջը, օրինեցի իմ տէր Աքրահամի Տէր Աստծուն, որ յաջողութիւնն պարգևեց իմ ազնիւ գործին՝ իմ տիրոջ եղրօր աղջկան կին առնելու նրա որդու համար: 49 Արդ, եթէ իմ տիրոջ նկատմամբ շնորի եւ արդար գործ էք անելու, ասացէք ինձ: 50 Իսկ եթէ ոչ, ցոյց տուեք ինձ, ա՞զ գնամ, թէ՞ ձախ»: Պատասխան տուեցին Լարանն ու Բաթուելը եւ ասացին. «Տէրն է այսպէս կարգադրել մենք չենք կարող դրական կամ բացասական պատասխան տալ: 51 Ահա Ռեթեկան առաջ կանգնած է, ան եւ գնամ: Նա թռոյ յինի քո տիրոջ որդու կինը, ինչպէս կարգադրել է Տէրը»: 52 Երբ Աքրահամի ծառան լսեց նրանց խօսքերը, երկրպագեց Տիրոջը: 53 Ծառան հանեց

ուսկէ ու արծաթէ զարդեր եւ զգեստներ, տուեց Ռեքեկային: Նա նուշըներ տուեց նաեւ նրա եղայրներին ու մօրը: **54** Կերան ու խմեցին նա եւ այն մարդիկ, որոնք նրա հետ էին, եւ պաքնեցին: Արաւոտեան վեր կենալով՝ նա ասաց. «ճանապարհեցք ինձ, որ գնամ տիրոջ մօտ»: **55** Ռեքեկայի եղայրներն ու մայրը ասացին. «Թող աղջիկը մեզ մօտ մնայ մի տասը օր, յետոյ թող գնայ»: **56** Ծառան ասաց նրանց. «Ինձ մի պահեք, որովհետեւ Տերը յաջողութիւն է պարգետել իմ գրոծին: Թողյէք որ գնամ տիրոջ մօտ»: **57** Ռեքեկայի եղայրներն ասացին. «Կանչենք աղջկան եւ նրան հարցնենք»: **58** Նրանք կանչեցին Ռեքեկային ու հարցրին. «Կը գնամ այս մարդու հետ»: Նա պատասխանեց. «Կը գնամ»: **59** Նրանք ճանապարհեցին իրենց քոյր Ռեքեկային իր ունեցուածքով, ինչպէս նաեւ Արքահամի ծառային ու նրանց, ովքեր նրա հետ էին: **60** Նրանք օրինենով Ռեքեկային՝ ասացին նրան. «Քոյր մեր, հազար ու բիւր դառնաս: Չո յետնորդները թող տիրանան քո թշնամիների քաղաքներին»: **61** Ռեքեկան ու իր նաֆշշները վեր կացան, նստեցին ուղտերի վրայ եւ այդ մարդու հետ ճանապարհ ընկամ: Ծառան Ռեքեկային առնենով գնաց: **62** Խսահակը եկել էր անապատ՝ Տեսիլիք ջրհորի մօտ, որովհետեւ բնակլում էր Երկրի հարաւային կղողմում: **63** Խսահակը երեկոյեան ելալ դաշտ՝ գրօննելով: Նա իր աշշերը բարձրացնենով՝ տեսաւ, որ զալիս են տասը ուղտեր: **64** Աշքերը վեր բարձրացրեց նաեւ Ռեքեկան եւ տեսաւ Խսահակին: Նա անմիջապէս իջաւ ուղտից **65** եւ հարցրեց ծառային. «Ո՞վ է այն մարդը, որ դաշտում մեզ ընդառաջ է գալիս»: Ծառան պատասխանեց. «Լա իմ տէրն է»: Ռեքեկան առաւ բոլոն ու գցեց իր վրայ: **66** Ծառան Խսահակին պատմեց այն ամէնք, ինչ արել էր ինքը: **67** Խսահակը մտաւ իր մօր՝ Սարայի տունը, առաւ Ռեքեկային, եւ սա դարձաւ նրա կինը: Խսահակը սիրեց նրան եւ միշիթարուեց իր մօր՝ Սարայի սփից:

25 Արքահամն առաւ մի կին է, որի անունը Քետտուրա էր: **2** Սա նրա համար ծնեց Զեմրանին, Յեկսանին, Մադանին, Մաղիանին, Յեսրոկին եւ Սովմէին: **3** Յեկսանը ծնեց Սարային, թեմանին եւ Դարանին: Դարանի որդիներն էին Ռագուէլը, Նարեկը, Ասուրիկը, Լասուսիկիմը եւ Լովովմիմը: **4** Մադիամի որդիներն էին Գեփարը, Ափերը, Ենոքը, Աքիդան եւ Եղրազան: Սրանք բոլորը Քետտուրայի որդիներն էին: **5** Արքահամն իր ողջ ունեցուածքը տուեց իր որդի Խսահակին, **6** իսկ իր հարճների որդիներին, որոնք Արքահամից էին, պարգետներ տուեց եւ, քանի դեռ կենդանի էր, նրանց հեռացրեց իր որդի Խսահակի մօտից դժափի արեւելք՝ արևելեան երկիրը: **7** Արքահամն ապրեց հարիւր եօթանասունիինք

տարի: **8** Արքահամը հոգին աւանդեց ու մեռաւ երջանիկ ծերութեան մէջ, զառամեալ, այեւորած տարիքում, եւ զնաց միացաւ իր նախնիներին: **9** Նրա որդիներ Խսահակն ու Խսմայէլը նրան թաղեցին քետացի Սահարի որդի Եփրոնի ազարակի զոյգ քարայրում, **10** որը գտնուում է Մամբրէի կախու դիմաց: Արքահամին ու նրա կին Սառային թաղեցին այն ազարակում ու քարայրում, որ Արքահամը Քետի որդիներից էր զեւէ: **11** Արքահամի մահից յետոյ Աստուած օրինեց նրա որդի Խսահակին, եւ Խսահակը բնակուեց Տեսիլիք ջրհորի մօտ: **12** Սրանք են սերուղները Արքահամի որդի Խսմայէլի, որին ծնեց Եգիպտուի Ազարը՝ Սառայի աղախինը, Արքահամի համար: **13** Ահա Խսմայէլի որդիների անուններն ըստ նրանց ցեղերի Խսմայէլի անդրանիկը՝ Յարեոյ, ապա Կենար, Ազրեէլ, Մարսամ, **14** Մասմա, Խդումա, Մասէ, **15** Քոլդադ, Թեմա, Յետուր, Նափէս եւ Կերմա: **16** Սրանք են Խսմայէլի որդիները, եւ սրանք են նրանց անուններն ըստ իրենց բնակավայրերի եւ իրենց փանների, նրանց տասներկու իշխաններն ըստ իրենց ցեղերի: **17** Խսմայէլն ապենց հարիւր երեսունեօթը տարի: Նա հոգին աւանդեց ու մեռաւ եւ զնաց միացաւ իր նախնիներին: **18** Նա բնակութիւն հաստատեց Եփիայից միհչեւ Սուլը, որը գտնուում է Եգիպտոսի դիմաց, միհչեւ Ասորեստանի սահմանները: Նա բնակուեց իր բոլոր Եղրայրների դեմ յանդիման: **19** Սրանք են Արքահամի որդի Խսահակի սերուղները. Արքահամը ծնեց Խսահակին: **20** Խսահակը քառասուն տարեկան էր, երբ ամուսնացաւ Ասորական Միջազգետքում ապրող ասորի Բաթուէլիք դուստր Ռեքեկայի հետ, որը ասորի Լաքանի թոյրն էր: **21** Խսահակն աղաչեց Տիրոջը իր կին Ռեքեկայի համար, որովհետեւ սա ամուլ էր: Աստուած լսեց նրան, եւ նրա կին Ռեքեկան յիհացաւ: **22** Նրա արգանդում իրաց էին բախտում Երեխսաները: Նա ասաց. «Եթէ այսպէս էր լինելու ինձ, հայա ինչո՞ւ յիհացաւ»: Եւ նա զնաց այդ մասին Տիրոջը հարցնելու: **23** Տերը նրան ասաց. «Քո արգանդում երկու ցեղ կայ, քո արգանդից երկու ժողովուրդ պիտի ծնուի: Մի ժողովուրդը միւս ժողովորդին պիտի գերիշչիք, եւ աւազը կրտսերին պիտի Ենթարկուի»: **24** Երբ հասան նրա ծննդաբերելու օրերը, նրա որովայնում երկու Երեխսաներ կային: **25** Անդրանիկ որդին ծնուեց բոլորովին շէկ, թաւամազ մորթով, եւ հայրը նրան կոչեց Եսաւ: Ազա Եսաւի գարշապարից բրնած ծնուեց նրա Եղրայրը: Սրան Էլ կոչեց Յակոր: **26** Խսահակը վայսուն տարեկան էր, երբ Ռեքեկան ծնեց նրանց: Մանուկները մեծացան: **27** Եսաւը հմուտ որտորդ էր եւ վայրենաբարոյ, իսկ Յակորը մեղմաբարոյ էր ու տնակեաց: **28** Խսահակը սիրեց Եսաւին, որովհետեւ նրա որսը կերակուր էր իր համար, իսկ

Ուերեկան սիրեց Յակոբին: **29** Յակոբը մի անգամ ապօլու էր Եփե, Երբ Եսաւը դաշտից Եկաւ քաղցի թուլացած: **30** Եսաւն ասաց Յակոբին. «Վզ կարմրաւուն ապօլուից տուր ուտեմ, որովհետեւ քաղցի թուլացած եմ» (Դրա համար Ել նրան Եղով կոչեցին): **31** Յակոբը ասաց Եսաւին. «Կը տամ, եթե այսօր ինձ վաճառես քո անդրանկութիւնը»: **32** Եսաւը պատասխանեց. «Ես մեռնելու վրայ եմ, Ել ինչի՞ս է պէտք անդրանկութիւնը»: **33** Յակոբը ասաց նրան. «Հենց այսօր Երդուիր ինձ»: Եւ նա Երդուեց նրան: Եսաւն իր անդրանկութիւնը վաճառեց Յակոբին, **34** իսկ Յակոբը Եսաւին տուեց հաց ու ոսպապուր: Սա կերաւ, խմեց ու վեր կացաւ գնաց: Այսպիսով Եսաւն արհամարհեց իր անդրանկութիւնը:

26 Սով եղաւ Երկրում. ոչ այն սովը, որ եղել էր Աբրահամի ժամանակ: **2** Իսահակը գնաց փոշտացիների արքայ Աբրիմելքի մօտ, Գերարա: Նրան Երեւաց Տէրն ու ասաց. «Եզիպտոս մի իշիր, այլ բնակուիր այն Երկրում, որտեղ ասացի քեզ. **3** Իիրեն պանդուխտ ապրիր այս Երկրում, որ ես ինեմ քեզ հետ եւ օրինեմ քեզ, որովհետեւ քեզ ու քո սերունդներին եմ տալու այս ողջ Երկիրը: Ես հաստատ կը պահեմ այն Երդումք, որ տուեցի քո հայր Աբրահամին: **4** Ես բազմացնելու եմ քո սերունդները Երկնքի աստղերի չափ, քո զաւակներին եմ տալու այս ամքողչ Երկիրը, եւ քո սերունդների միջոցով օրինուելու են Երկրի բոլոր ազգերը **5** ի հասուցումն այն բանի, որ քո հայր Աբրահամը լսեց իմ խօսքը, պահեց իմ հրամանները, իմ պատուիրանները, իմ կանոններն ու օրենքները»: **6** Իսահակը բնակուեց գերարացիների հետ: **7** Տեղի մարդիկ հարցրին նրա կին Ռերեկայի մասին, եւ նա ասաց. «Իմ բոյրն է»: Նա վախեցաւ ասել «Իմ կինն է», գուցէ Ռերեկայի պատճառով տեղի մարդիկ սպանեին իրեն, որովհետեւ Ռերեկան դէմքով գեղեցիկ էր: **8** Նա այնտեղ մնաց Երկար ժամանակ: Փոշտացիների արքայ Աբրիմելքը պատուհանից դուրս ձգուեց ու տեսաւ, որ Իսահակը կատակում է իր կին Ռերեկայի հետ: **9** Աբրիմելքը կանչեց Իսահակին եւ ասաց նրան. «Ուրեմն նա քո կինն է: Ինչո՞ւ, սակայն, ասացիր, թէ՝ «Իմ բոյրն է»: Իսահակն ասաց նրան. «Որովհետեւ մտածեցի, թէ գուցէ նրա պատճառով սպանուեմ»: **10** Աբրիմելքը նրան ասաց. «Ինչո՞ւ այդ բանն արեցիր մեզ հետ: Քիչ էր մնում, որ իմ ազգակիցներից մեկը պարկէր քո կնոց հետ եւ մեզ մեղքի մէջ գցէիր»: Եւ Աբրիմելքը հրաման արձակեց իր ողջ ծողովրդին՝ ասելով. **11** «Բոլոր նրանք, ովքեր կը դիպչեն այդ մարդուն կամ նրա կնոքը, մահուան կը դատապարտուեն»: **12** Իսահակը գարդի ցանեց այդ Երկրում եւ նոյն տարում Ել հարիւրապատիկ բերք ստացաւ:

Տէրն օրինեց նրան, **13** եւ սա հարստացաւ: Նա առաջադիմում էր, հարստանում այն աստիճան, որ Մեծահարուստ դարձաւ: **14** Նա ունեցաւ ոչխարի ու արջարի հօտեր, բազով կայլուածքներ: **15** Փոշտացիները նախանձեցին նրան եւ խցանեցին այն բոլոր ջրհորները, որ նրա հօր՝ Աբրահամի օրօք փորել էին նրա ծառաները. փոշտացիները **16** դրանք լցրին հողով: Աբրիմելքն ասաց Իսահակին. «Հեռացիր մեր մօտից, որովհետեւ մեզնից շատ աւելի զօրաւոր եղար»: **17** Իսահակն այդտեղից գնաց ու վրան խփեց գերարացիների ձորում: Նա բնակուեց այնտեղ: **18** Իսահակը դարձեալ փորեց այն ջրհորները, որ փորել էին նրա հօր՝ Աբրահամի ծառաները, իսկ փոշտացիները նրա հայր Աբրահամի մահից յետոյ խցանել էին: Իսահակն այդ ջրհորները կոչեց այն անուններով, որ տուել էր դրա նց իր հայր Աբրահամը: **19** Իսահակի ծառաները հող փորեցին գերարացիների ձորում եւ այնտեղ զտան ըմպելի ջրի առիթը: **20** Գերարացիների հովիները կռուեցին Իսահակի հովիների հետ՝ ասելով, թէ իրենցն է այդ ջրիորը: Նրանք ջրիորը կոչեցին Անիրաւութիւն, քանի որ նրա հանդիպ անիրաւութիւն էին գործել: **21** Իսահակը գնաց այդտեղից ու փորեց մի այլ ջրիոր եւս: Վեճ ծագեց սրա համար Ել Իսահակը այն կոչեց Թջնամութիւն: **22** Նա գնաց այդտեղից եւ փորեց մի այլ ջրիոր եւս: Դրա շուրջ վեճ չառաջացաւ, եւ այդ պատճառով այն կոչեց Անրորորութիւն՝ ասելով, թէ՝ «Ամֆ մեզ ընտարձակ տեղ տուեց Տէրը եւ բազմացրեց մեզ Երկրի վրայ»: **23** Իսահակն այդտեղից գնաց Երդման ջրիորի մօտ: Տէրն այդ գիշեր Երեւաց նրան ու ասաց. **24** «Ես քո հօր Աստուածն ես: Մի Վախտեցիր, որովհետեւ քեզ հետ եմ, ես օրինելու եմ քեզ, բազմացնելու եմ քո սերունդները ի սէր քո հայր Աբրահամի»: **25** Իսահակն այդտեղ զոհասեղան շնուց ու Երկուպագեց Տիրոջը: Նա այդուղ խփեց իր վրան: Իսահակի ծառաները այդտեղ ջրիորը փորեցին: **26** Գերարայից նրա մօտ գնացին Աբրիմելքը, նրա սենեկապետ Ոքոզարը եւ նրա զօրքերի սպարապետ Փիքողը: **27** Իսահակը նրանց ասաց. «Ինչո՞ւ Եկար ինձ մօտ, չէ՞ որ դուք ատեցիր ինձ եւ հալածեցիր ծեր մօտից»: **28** Նրանք պատասխանեցին. «Մենք պարզիպարզոյ տեսանք, որ Տէրը քեզ հետ է, ուստի ասացինք. «Հաշուութիւն թող լինի մեր եւ քո միջեւ: Մենք պայման թող լինենք քեզ հետ. **29** Մեր նկատմամբ որեւէ վաս բան չանես, բանի որ մենք չենք մեղանչել քո դեմ, քեզ բարերարութիւն ենք արել եւ քեզ խաղաղութեամբ ճանապար դրել, որովհետեւ դու Տիրոջ օրինած մարդն ես»: **30** Իսահակը նրանց պատուին խնջոյթ սարքեց, նրանք կերան, խմեցին **31** եւ առաւտեան վաղ վեր կենալով՝ Երդուեցին միմեանց: Իսահակը

ճանապարհ դրեց նրանց, եւ նրանք իր մօտից հաշտ ու խաղաղ գնացին: **32** Վյո օրը Եկան Իսահակի ծառաները եւ յայտնեցին նրան իրենց փորած ջրիորի մասին, թէ՝ «Չօւր չենք գտել»: **33** Իսահակն այդ ջրիորն անուանեց Երդումն: Դրա համար Էլ այդ քաղաքը մինչեւ այսօր կոչում է Երդման ջրիոր: **34** Եսաւը քառասուն տարեկան հասակում կին առաւ քետացի ԲԵրի դուստր Յուդիթին եւ խեւացի Ելովի դուստր Մասեմաթին, **35** որոնք Վշտացնում են Իսահակին եւ Ռեբեկային:

27 Երբ Իսահակը ծերացաւ, եւ վատացաւ նրա աչքի տեսողութիւնը, կանչեց իր աւագ որդի Եսաւին ու ասաց նրան. «Որդինկ իմ»: Սա ասաց. «Վյստեղ եմ»: **2** Նա ասաց նրան. «Ահա ես ծերացել եմ եւ զգիտեմ, թէ երբ կը մեռնեմ: **3** Վրդ, ան քո գենքը՝ աղեղն ու կապարճը, գնա դաշտ եւ ինձ համար որս արա, **4** ինձ համար պատրաստիր իմ սիրած խորտիկները եւ թէր, մատուցիր ինձ, որ ուտեմ եւ օրինեն քեզ, քանի դեռ կենդանի եմ»: **5** Ռեբեկան լսեց այն, ինչ ասաց Իսահակն իր որդուն: Եսաւը գնաց դաշտ, որ որս անի իր հօր համար, **6** իսկ Ռեբեկան, դիմելով իր որդի Յակոբին, ասաց. «Ես քո հօրից լսեցի այն, ինչ նա ասում էր քո եղրորը: Նա նրան ասաց. **7** «Ինձ որս բեր եւ ինձ համար խորտիկներ պատրաստիր, որ ուտեմ եւ օրինեն քեզ Տիրոց առաջ, քանի դեռ կենդանի եմ»: **8** Վրդ, որդեակ իմ, լսիր, թէ ինչ եմ ասում քեզ: **9** Գնա եւ հօտի միշից ինձ երկու մատղաշ ու ընտիր ով քեր, որ դրանցով քո հօր համար նրա սիրած խորտիկները պատրաստեմ: **10** Դու այն կը մատուցես քո հօրը, որ ուտի եւ քեզ օրինի քո հայրը, քանի դեռ կենդանի ե»: **11** Յակոբն ասաց իր մայր Ռեբեկային. «Իմ եղրայր Եսաւը մազուտ մարդ է, իսկ ես՝ լերկ: **12** Գուցե՛ շօշափի ինձ իմ հայրը, ես խայտառակ լինեմ նրա առաջ, եւ օրինութեան փոխարեն անեծք թափուի գլխիս»: **13** Մայրը նրան ասաց. «Թող ինձ վրայ լինի այդ անեծքը, որդեակ, միայն թէ լսիր իմ ասածը, գնա դրանք բեր ինձ»: **14** Նա գնաց եւ ուշեր քերեց իր մօր մօտ, **15** իսկ սա նրա հօր սիրած խորտիկները պատրաստեց: Ռեբեկան առաւ աւագ որդու ընտիր պատմուանը, որ կար իր տանը, հազրեց իր կրտսեր որդի Յակոբին, **16** ուլիշ մորթին փաթաթեց նրա թեւերին ու մերկ պարանոցին: **17** Նա իր պատրաստած խորտիկներն ու հացը տուեց իր որդի Յակոբի ձեռքը: **18** Սա տարա դրանք իր հօրն ու ասաց. «Յայր իմ»: Նա ասաց. «Վյստեղ եմ»: Յայր հարցրեց. «Դու ո՞վ ես, որդեակ»: **19** Յակոբը պատասխանեց հօրը. «Ես Եսաւն եմ քո անդրանիկ որդին: Վրեցի այնպես, ինչպէս ասացիր ինձ: Վրի նստիր ու կեր իմ որսից, որ օրինես ինձ»: **20** Իսահակն ասաց որդուն. «Վյո ինչպէս է, որ այդքան շուտ որս

գտար, որդեակ»: Նա պատասխանեց. «Ինչպէս Աստուած ինքը դրեց իմ առաջ»: **21** Իսահակն ասաց Յակոբին. «Մօտ արի, որ շօշափեմ քեզ, որդեակ, որպէսզի իմանամ, թէ դո՞ւ ես իմ որդի Եսաւը, թէ՞ ոչ»: **22** Յակոբը մօտեցաւ իր հայր Իսահակին, սա շօշափեց նրան ու ասաց. «Զայնդ Յակոբի ձայնն է, բայց ձեռքերդ Եսաւի ձեռքերն են»: **23** Իսահակը շնանաշեց նրան, որովհետեւ նրա ձեռքերը իր եղրայր Եսաւի ձեռքերի նման մազուտ էին: Նա օրինեց նրան ու ասաց. **24** «Դո՞ւ ես իմ որդի Եսաւը»: Նա պատասխանեց. «Ես եմ»: **25** Իսահակն ասաց. «Մատուցիր ինձ, որ ուտեմ քո որսից, որդեակ, որպէսզի օրինեմ քեզ»: Յակոբը մատուցեց նրան, եւ նա կերաւ: Նրան զինի բերեց, եւ նա խմեց: **26** Նրա հայր Իսահակը ասաց նրան. «Մօտ արի եւ համբուրիր ինձ, որդեակ»: **27** Յակոբը մօտեցաւ, համբուրեց նրան: Իսահակն առաւ նրա հագուստի հոտը եւ օրինելու նրան՝ ասաց. «Իմ որդին Տիրոց օրինած քերի արտի հոտն ունի: **28** Թող Աստուած քեզ մաս հանի Երկնիք ցոյից, Երկրի պարարտութիւնից եւ ցորենի ու զինու առատութիւն պարզենի: **29** Թող քեզ ծառայեն ժորվութիւները, եւ իշխանները թող քեզ Երկրապագեն: Թող Եղրօր տէրը լինես, թող քեզ Երկրապագեն քո հօր որդիները: Ու անիծի քեզ, ինքն անիծեալ թող լինի, իսկ ով օրինի քեզ, ինքն օրինեալ թող լինի»: **30** Երբ Իսահակը իր որդի Յակոբին օրինելը վերջացրեց, եւ Յակոբը գնաց իր հայր Իսահակի մօտից, որսից եկաւ նրա եղրայր Եսաւը: **31** Սա եւս խորտիկներ պատրաստեց եւ մատուցելով իր հօրը՝ ասաց. «Թող վեր կենայ իմ հայրը, ուտի իր որդու որսից, որպէսզի օրինի ինձ»: **32** Եսաւի հայր Իսահակը հարցրեց նրան. «Ո՞վ ես դու»: Սա պատասխանեց. «Ես Եսաւն եմ քո անդրանիկ որդին»: **33** Իսահակը մեծապէս զարմացաւ ու ասաց. «Իսկ այն ո՞վ էր, որ ինձ համար որս որսաց, բերեց մատուցեց, ես կերայ ամենից, երբ դեռ որ չէիր Եկե, օրինեցի նրան, եւ նա թող օրինեալ լինի»: **34** Երբ Եսաւը լսեց իր հայր Իսահակի խօսքերը, անչափ դառնացաւ, մեծ աղմուկ բարձրացրեց ու ասաց իր հօրը. «Վրդ, ինձ էլ օրինիկի, հայր»: **35** Իսահակն ասաց նրան. «Թող Եղրայրը Եկաւ նենգութեամբ եւ առաւ քեզ համար սահմանուած օրինութիւնը»: **36** Եսաւն ասաց. «Երաւամք նրա անունը Յակոբ է դորուե, որովհետեւ այս Երկրորդ անգամն է, որ խարում է ինձ. նաիս խլեց իմ անդրանկութիւնը, իսկ այժմ խլեց ինձ համար սահմանուած օրինութիւնը»: Եսաւն ասաց իր հօրը. «Եւ ո՞չ մի օրինութիւն շօղեցիր ինձ, հայր»: **37** Պատասխան տուեց Իսահակն ու ասաց նրան. «Քանի որ նրան դարձրի քո տէրը եւ նրա բոլոր Եղրայրներին դարձրի նրա ծառաները եւ նրան ապահովեցի ցորենով ու զինով, քեզ համար ինչ անեմ, որդեակ»: **38** Եսաւը հարցրեց իրը. «Միթէ մըկ օրինութիւն ունես,

հայր. Ինձ ել օրինիր, հայր»: Երբ Իսահակի սիրտը կոկծաց, Եսաւը բարձրածայն լաց եղաւ: **39** Նրա հայր Իսահակը պատասխանեց նրան ու ասաց. «Երկրի պարարտութիւնից եւ վերեւից՝ երկնքի ցողից պիտի լինի քո ապրուստը: **40** Քո սրով պիտի ապրես եւ քո եղբօրը պիտի ծառայես: Բայց պիտի զայ ժամանակ, որ դու պիտի քանդես եւ շարտես նրա լուծը քո պարանոցից»: **41** Եսաւը պահում էր Յակոբի նկատմամբ ունեցած ոփր այն օրինութեան պատճառով, որ իր հայրը տուել էր նրան: Եսաւն ասաց իր մտքում. «Թողոյ մօտենան իմ հօր մահուան սփի օրերը, որ սպանեն Յակոբին՝ իմ եղրօրը»: **42** Ուերեկային տեղեկացրին իր աւագ որդի Եսաւի խօսքերը, եւ նա մարդ ուղարկեց, կանչեց իր կրտսեր որդի Յակոբին ու ասաց նրան. «Ահա քո եղրայր Եսաւը սպառնում է սպանեց քեզ: **43** Արդ, լսիր իմ խօսքը, որդեմակ. Եվիր գնայ Միջազետք, իմ եղրայր Լարանի մօս, Խառան: **44** Նրա մօս կ'ապրես երկար ժամանակ, մինչեւ որ անցնի եղրօր զայրոյթն ու ցասումը քո դէմ, **45** եւ նա մոռանայ այն, ինչ արել ես դու նրան: Յետոյ մարդ կ'ուղարկեմ, կը կանչեմ քեզ այնտեղից. չյնի թէ ձեր երկուսից ել գրկուեմ նոյն օրը»: **46** Ուերեկան ասաց Իսահակին. «Յողմել եմ Քետի ցեղի դուստրերից»: Եթէ Յակոբը կին առնի Քետի ցեղի դուստրերից՝ այս Երկրի դուստրերից, Ել ինչո՞ւ եմ ապրում ես»:

28 Իսահակը կանչեց Յակոբին, օրինեց նրան ու պատուիրեց՝ ասելով. «Քանանացիների դուստրերից կին չառնես: **2** Գնայ Աստրիների Միջազետք, քո մօր հօր՝ Բաթուելի տունը եւ այնտեղից, քո մօրերայր Լարանի դուստրերից քեզ կին ան: **3** Իմ Աստուածը թող օրինի քեզ, աճեցնի քեզ, բազմացնի քեզ, բազում ժողովլորների նախահայր լինես: Նա քեզ եւ քեզնից յետոյ զայիք քո սերունդներին թող տայ իմ հայր Աբրահամի օրինութիւնը, **4** որպէսզի ժառանգես քո պանդիստութեան երկիրը, որ Աստուած տուել էր Աբրահամին»: **5** Իսահակը ճանապար դրեց Յակոբին, եւ սա գնաց Աստրիների Միջազետք, ասորի Բաթուելի որդի Լարանի մօս, որը Ուերեկայի՝ Յակոբի ու Եսաւի մօր եղրայրն էր: **6** Երբ Եսաւը տեսաւ, թէ Իսահակն օրինեց Յակոբին, եւ սա գնաց Աստրիների Միջազետք, որ այնտեղից կին առնի, ինչպէս հայրը Յակոբին օրինելիս պատուիրել էր ու ասել, թէ՝ «Քանանացիների դուստրերից կին չառնես», **7** Յակոբը Ել անսալով իր հօր ու մօր խօսքերին՝ գնացել էր Աստրիների Միջազետք, **8** համոզուեց, որ բանանացիների դուստրերը իր հայր Իսահակի աշքին հաճոյ չեն, **9** ուստի գնաց Իսմայելի մօս եւ ի յաւելում իր ունեցած կանանց, կին առաւ նաև Աբրահամի որդի Իսմայելի դուստր Մայելեթին՝ Նաբեռութի քրոջը:

10 Յակոբը Երդման ջրհորի մօտից ելաւ գնաց Խառան: **11** Հասնելով մի տեղ՝ նա քնեց այնտեղ, որովհետեւ արեւն արդէն մայր էր մտել: Նա առա այնտեղի բարերից մէկը, որեց գլխի տակ ու քնեց այնտեղ: **12** Նա երազ տեսաւ. Երկրի վրայ հաստատուած էր մի սանդուղք, որի ծայրը հասնում էր Երկինի, իսկ Աստծու հրեշտակները դրանով ենուում իշխում էին: **13** Տերը կանգնած էր սանդուղքի վրայ: Նա ասաց. «Ես Տերն եմ, քո հայր Աբրահամի Աստուածը եւ Իսահակի Աստուածը: Մի վախեցիր, որովհետեւ այն հողը, որի վրայ քնել ես դու, թեզ եմ տալու եւ քո սերունդներին: **14** Քո սերունդները Երկրի աւագի չափ շատ են լինելու, տարածուելու են դեպի ծովակողմ, դեպի արեւելք, դեպի հիւսիս ու հարաւ: Քո շնորհիւ եւ քո սերունդների շնորհիւ օրինուելու են աշխարհի բոլոր ազգերը: **15** Ես ահա թեզ հետ եմ, որ պահպանեմ քեզ քո բոլոր ճանապարհներին, որոնցով գնալու ես: Թեզ Վերադարձնելու եմ այս Երկիրը, որովհետեւ թեզ չեմ լքելու, մինչեւ որ չկատարեմ այն ամէնը, ինչ խստացել եմ քեզ»: **16** Զարդնեց Յակոբը իր քնից ու ասաց. «Տերն այստեղ է, իսկ ես չգիտեմ: **17** Նա վախեցաւ եւ ասաց. «Սարսազդղեցիկ է այս վայրը, եւ սա այլ բան չէ, եթէ ոչ Աստծու տունը, իսկ սա ել Երկնքի դուռն է»: **18** Առաօսեան Յակոբը վեր կացաւ, Վերցրեց այն քարը, որ դեպի էր իր գլխի տակ, եւ այն կանգնեցրեց իբրեւ կորող: Նա իլրդ օծեց քարի զագարը: **19** Յակոբը այդ վայրը կոչեց Աստծու տուն. նախկինում այդ քարաքի անունը Ուլյանուս էր: **20** Յակոբը ուխտ անելով՝ ասաց. «Եթէ Տեր Աստուած ինձ հետ լինի եւ ինձ պահպանի այն ճանապարհին, որով գնում եմ ես, ինձ ուստեղու հաց տայ եւ հազնելու հագրւստ, **21** ինձ ողջ-առողջ Վերադարձնի իմ հօր տունը, ուրեմն թող նա լինի ինձ Տեր Աստուած, **22** իսկ այն քարը, որ իբրեւ կորող կանգնեցրի, թող ինձ համար լինի Աստծու տուն: Այս ամենից, ՏԵՌ, ինչ կը տաս ինձ, քեզ տասանորդ կը հանեմ»:

29 Յակոբը վեր կացաւ գնաց արեւելեան Երկիրը, ասորի Բաթուելի որդի Լարանի մօս, որը Ուերեկայի՝ Յակոբի ու Եսաւի մօր եղրայրն էր: **2** Նա դաշտում մի ջրհոր տեսաւ: Այնտեղ մակաղել էր ոչխարների երեք հօտ. այդ ջրհորից ջուր էին տալիս ոչխարներին: **3** Ջրհորի բերանին մի մեծ քար կար: Բոլոր հօտերն այնտեղ էին հաւաքւում: Յովիները գլրում էին ջրհորի բերանը ծածկող քարը, ջուր էին տալիս ոչխարներին եւ ապա քարը դարձեալ դնելով իր տեղը՝ փակում էին ջրհորի բերանը: **4** Յակոբը հացրեց նրանց. «Եղբայրներ, որտեղից էք»: **5** Նրանք պատասխանեցին. «Խառանից ենք»: Նա հացրեց նրանց. «Դուք ճանաչնիւմ եք Նաքորի որդի Լարանին»: Նրանք պատասխանեցին.

«Յանաչում ենք»: 6 Նա հարցրեց նրանց. «Նա ող-առնից է»: Նրանք պատասխանեցին. «Ող-առողջ է»: Յենց այդ պահին նրա դուստր Ռաբելը գայիս էր ոչխարների հետ: 7 Յակորն ասաց. «Օրը դեռ առջեւում է, ոչխարները հաւաքելու ժամանակը չէ, ջուր տումբ ոչխարներին եւ տարելք էի արածեցնելով»: 8 Նրանք ասացին. «Դա անհնար է, քանի դեռ չեն հաւաքուել դոյլոր հովիլները եւ ջրհորի բերանից քարը չեն գլորել, դրանից յետոյ ջուր կը տանք ոչխարներին»: 9 Մինչ նա խօսում էր նրանց հետ, ահա Լարանի դուստր Ռաբելը եկաւ իր հօր ոչխարների հետ, որովհետեւ նա էր արածեցնում իր հօր ոչխարները: 10 Երբ Յակորը տեսաւ իր մօրեղայր Լարանի դուստր Ռաբելին եւ իր մօրեղայր Լարանի ոչխարները, մօտեցաւ, ջրհորի բերանից գլորեց քարը եւ ջրեց իր մօրեղայր Լարանի ոչխարները: 11 Յակորը համբուրեց Ռաբելին ու բարձրածայն լաց եղաւ: 12 Յակորը Ռաբելին յայտնեց, որ ինքը նրա հօրեղայրն է՝ Ռեթեկայի որդին: Ռաբելը գնաց ու հօրը պատմեց այն, ինչ պատահել էր: 13 Երբ Լարանը լսեց իր քրոջ որդի Յակորի անունը, ընդառաջ գնաց, գիրկն առաւ նրան, համբուրեց ու տարա իր տունը: Յակորը Լարանին պատմեց այդ բոլոր բաները: 14 Լարանն ասաց նրան. «Իմ ուսկորներից եւ իմ միս ու արիմնից ես դու»: Յակորը նրա մօտ մնաց մի ամբողջ ամիս: 15 Լարանն ասաց Յակորին. «Քանի որ դու իմ եղայրն ես, ինձ ձրի չես ծառայի: Ասս ինձ, ինչ է քո վարձը»: 16 Լարանն ուներ երկու դուստր: Աւազի անունը Լիա էր, իսկ կրտսերինը՝ Ռաբել: 17 Լիայի տեսողութիւնը թոյլ էր, իսկ Ռաբելը բարեկազմ էր ու դէմքով գեղեցիկ: 18 Յակորը սիրեց Ռաբելին. նա ասաց. «Քեզ եօթը տարի կը ծառայեմ քո կրտսեր դուստր Ռաբելի համար»: 19 Լարանն ասաց նրան. «Աւելի լաւ է նրան թեզ տամ, քան օտար մարդու: Ապրիր դու ինձ մօտ»: 20 Յակորը Ռաբելի համար ծառայեց եօթը տարի, բայց նրա աշքին այդ տարիները օրեր թուացին, որովհետեւ սիրում էր նրան: 21 Յակորն ասաց Լարանին. «Տուր ինձ իմ հարսնացուին, որպեսզի պառկես նրա հետ, որովհետեւ սահմանուած ժամկետը վերջացել է»: 22 Լարանը հաւաքեց տեղի բոյլոր մարդկանց ու հարսանիք արեց: 23 Երբ գիշերը վլայ հասաւ, Լարանն առա իր դուստր Լիային, տարա Յակորի մօտ, եւ Յակորը պառկեց նրա հետ: 24 Լարանն իր աղախին Զելփային իբրեւ նաժիշտ տուեց իր դուստր Լիային: Առաւոտեան Յակորը տեսաւ, որ իր կողքինը Լիան է: 25 Յակորն ասաց Լարանին. «Կյա ինչ արեցիր, միթէ Ռաբելի համար չծառայեցի թեզ, ինչո՞ւ խաբեցիր ինձ»: 26 Լարանն ասաց. «Մեր երկրում ընդունուած չէ մեծից առաջ կրտսերին ամուսնացնել: 27 Արդ, սրբ համար էլ եօթը տարի ծառայիր, եւ ինձ համար աշխատած այդ եօթը տարուայ

աշխատանքիդ համար սրան էլ թեզ կին կը տամ»: 28 Յակորն այդպէս էլ արեց. նա եօթը տարի եւս ծառայեց սրա համար, եւ Լարանն իր դուստր Ռաբելին կնութեան տուեց նրան: 29 Լարանն իր աղախին Բալլային իբրեւ նաժիշտ տուեց իր դուստր Ռաբելին: 30 Յակորը մտաւ Ռաբելի ծոցը եւ Ռաբելին սիրեց աւելի, քան Լիային: Նա սրա համար ծառայեց եւս եօթը տարի: 31 Երբ Տէրը տեսաւ, որ Լիան Յակորի համար ատելի է, նրա արգանդը բեղմնաւոր դարձրեց, իսկ Ռաբելը ամուլ մնաց: 32 Յոյիացաւ Լիան եւ Յակորի համար ծնեց որդի: Նա նրան կոչեց Ռուլքէն՝ ասելով. «Տէրը տեսաւ իմ տառապանքները: Արդ, ինձ պիտի սիրի իմ ամուսինը»: 33 Դարձեալյոյիացաւ Լիան, Յակորի համար ծնեց երկրորդ որդի եւ ասաց. «Քանի որ Տէրը լսեց, որ ատելի եմ, սրան էլ պարզեցեց ինձ»: Եւ նրա անունը դրեց Ծնաւոն: 34 Նա նորից յոյիացաւ, ծնեց որդի եւ ասաց. «Վյեւս իմ կողքին կը լինի իմ ամուսինը, որովհետեւ նրա համար երեք որդի ծնեցի»: Դրա համար էլ նրան կոչեց Նեւի: 35 Նա մի անգամ Ելյոյիացաւ, ծնեց որդի եւ ասաց. «Վյա անգամ էլ պիտի գոհանամ Տիրոջիցք: Եւ նրա անունը դրեց Ցուղա: Դրանից յետոյ նա դադարեց երեխայ ունենալուց:

30 Երբ Ռաբելը տեսաւ, որ ինքը Յակորի համար որդի չի ծնում, նախանձեց իր քրոջը եւ Յակորին ասաց. «Ինձ զաւակներ պարզեւիր, այլապէս կը մեռնեմ»: 2 Բարկացաւ Յակորը Ռաբելի վրայ ու ասաց նրան. «Միթէ Աստծու վոխարինողն եմ ես, որ զրկել է թեզ ծննդաբերելուց»: 3 Ռաբելն ասաց Յակորին. «Վիա իմ աղախին Բալլան: Մտիր նրա ծոցը, նա թող ծննդաբերի իմ ծնկների վրայ, որ ես նրա միջոցով որդիներ ունենամ»: 4 Եւ նա իր աղախին Բալլային տուեց նրան կնութեան: Յակորը մտաւ նրա ծոցը: 5 Յոյիացաւ Ռաբելի նաժիշտ Բալլան եւ երկրորդ որդի ծնեց Յակորի համար: 6 Ռաբելն ասաց. «Աստուած ինձ արդար դատեց, լսեց իմ ճայնը եւ ինձ որդի պարզեւեց»: Դրա համար էլ նրա անունը դրեց Դան: 7 Դարձեալյոյիացաւ Ռաբելի նաժիշտ Բալլան եւ երկրորդ որդի ծնեց Յակորի համար: 8 Ռաբելն ասաց. «Աստուած ինձ օգնեց, որովհետեւ ընդհարուեցի քրոջ հետ եւ յաղթեցի»: Եւ որդու անունը դրեց Նեփարային: 9 Երբ Լիան տեսաւ, որ ինքը դադարել է ծնելուց, իր նաժիշտ Զելփային տուեց Յակորին կնութեան: 10 Լիայի նաժիշտ Զելփային յոյիացաւ եւ Յակորի համար ծնեց որդի: 11 Նա ասաց. «Ես երջանիկ եմ»: Եւ նրա անունը դրեց Գաղ: 12 Յոյիացաւ Լիայի նաժիշտ Զելփային եւ երկրորդ որդի էլ ծնեց Յակորի համար: 13 Լիան ասաց. «Ես բախտաւոր եմ, որովհետեւ կանայք ինձ երանի են տալու»: Եւ որդու անունը դրեց Ասեր Մեծութիւն: 14 Ռուլքէնը ցորենի հնձոր օրերին գնաց, դաշտում մանրագորի հնձոր գտաւ եւ այն բերեց իր մայր Լիային: Ռաբելը դիմելով իր քոյր

Լիային՝ ասաց. «Քո որդու մանրագորներից մի քիչ տուր ինձ»: 15 Լիան պատասխանեց. «Բաւական չէ, որ խեցիր իմ ամուսնուն, իհնա Ել իմ որդու մանրագորն ես ուղղում ամոներ»: Ռաբելն ասաց. «Վյդպէս չէ: Քո որդու մանրագորների փոխարեն թող նա այս գիշեր պարկի քեզ հետ»: 16 Երբ երեկոյեան Յակորը դաշտից վերադարձաւ տուն, նրան ընդառաջ գնաց Լիան ու ասաց. «Վյօր իմ ծոցը պիտի մտնես, որովհետեւ իմ որդու մանրագորների փոխարեն վարձել եմ քեզ»: Եւ նա գիշերը պարկեց նրա հետ: Աստուած անսաց Լիային: 17 Սա յիշացաւ եւ Յակորի համար ծնեց հինգերորդ որդի: 18 Լիան ասաց. «Աստուած տուեց իմ վարձը այն բանի համար, որ իմ աղախնին տուեցի իմ ամուսնուն»: Եւ նա նրա անունը դրեց Խաքար, որ նշանակում է վարձ: 19 Մի անգամ Ելյիհացաւ Լիան եւ Յակորի համար ծնեց վեցերորդ որդի: 20 Լիան ասաց. «Աստուած ինձ լաւ նուեր պարզեւեց. սրանից յետոյ ամուսինս ինձ կը սիրի, որովհետեւ նրա համար վեց որդի ծնեցի: Եւ նա նրա անունը դրեց Չարուղոն: 21 Դրանից յետոյ նա աղջիկ ծնեց եւ նրա անունը դրեց Դինա: 22 Աստուած յիշեց Ռաբելին, անսաց նրան եւ բեղմնաւոր դարձրեց նրա արգանդը: 23 Սա յիշացաւ եւ Յակորի համար ծնեց որդի: Ռաբելն ասաց. «Աստուած ինձնից վերացրեց իմ ամրլրեան նախատինքը»: 24 Եւ նրա անունը դրեց Ցովսեփ: Նա ասաց. «Աստուած թող ինձ պարզելի մի որդի եւս»: 25 Երբ Ռաբելը ծնեց Ցովսեփին, Յակորն ասաց Լարանին. «Ինձ թոյն տուր, որ զնամ իմ բնակավայրն ու իմ երկիրը»: 26 Տուր կանանց, որոնց համար ծառայեցի քեզ, ու իմ որդիներին, որպեսզի զնամ: Դու ինքդ Ել գիտես, թէ ինչ ծառայութիւն մատուցեցի քեզ»: 27 Լարանը պատասխանեց նրան. «Քանի որ արժանացայ քո բարեհաճութեանը, փորձով համոզուեցի, որ Աստուած ինծ օրինեց իմ տուն քո ոտք դնելու առջիւ»: 28 Լարանն աւելացրեց. «Ասայ ինձ քո վարձը, եւ ես կը տամ»: 29 Յակորն ասաց նրան. «Դու գիտես, թէ որքան ծառայեցի քեզ, եւ թէ որքան ոչխար էիր յանձնել ինձ: Իմ գալուց առաջ դրանք փոքրարի էին, 30 իսկ այժմ դրանք անշափ աճել են: Տեր Աստուած քեզ օրինեց քո տուն իմ ոտք դնելու առջիւ»: 31 Լարանը հարցրեց նրան. «Ինչ տամ քեզ»: Յակորը պատասխանեց. «Ինձ ոչինչ մի տուր, բայց միայն հետեւեան արա. Ես դարձեալ արածեցնեմ ու պահպանեմ քո ոչխարները»: 32 Վյօր թող քո առաջով անցնի քո ամբողջ հօտը, եւ դու ջոկիր իրարից բոլոր խատուտիկ ու գորշ ոչխարներ եւ արածող բոլոր թուխ ոչխարները: Բոլոր խատուտիկ ոչխարներն ու պտաւոր այծերը թող լինեն իմ վարձը: 33 Իմ արդար լինելը կ'երեւայ վաղը, որ ես վարձ ունեմ քեզնից ստանալիք: Այն բոլոր այծերը,

որոնք բծաւոր ու պտաւոր չեն, եւ ոչխարները, որոնք խայտաճամուկ չեն, թող ինձ գործն համարուեն»: 34 Լարանն ասաց նրան. «Ձոդ քո ասածը ինի»: 35 Լարանն այդ օրը առանձնացրեց մոխրագոյն ու պտաւոր նոխազները, բոլոր մոխրագոյն ու պտաւոր այծերը, սպիտակ ու թուխ ոչխարները, 36 տուեց իր որդիներին եւ նրանց ուղարկեց Յակորից հեռու երեք օրուայ ճանապարհ: Յակորն արածեցնում էր Լարանի մնացած հօտերը: 37 Յակորն առաւ ինկենու, ընկուղենու եւ սօսու դալար ճիշտեր, հանեց դրանց կեղեւը, եւ երեւաց սպիտակը: Գաւազաններից կանաչ մասը քերծելուց յետոյ գաւազանների քերծուած սպիտակը գրւնագետ էր երեւում: 38 Քերծած գաւազանները նա դրեց ջրի գուռերի մէջ, որ երբ հօտերը զան ջուր խմելու, այդ գաւազանների մօտ բեղմնաւորուեն: 39 Մարիները գաւազանների մօտ բեղմնաւորուեն էին եւ ծնում խայտաճամուկ, պտաւոր ու խատուտիկ գաւներ: 40 Յակորը եկ գառներն առանձնացնում էր ու դնում մարիների դիմաց, նաեւ մոխրագոյն խոյերը եւ բոլոր խայտաճամուկ ոչխարները: Նա իր հօտն առանձնացնում էր, չըր խառնում Լարանի հօտերին: 41 Երբ գայիս էր մարիների գուզաւորուերով յիշանալու ժամանակը, Յակորը գաւազանները դնում էր մարիների դիմաց, գուռերի մէջ, որպեսզի նրանք բեղմնաւորուեն գաւազանների մօտ, 42 իսկ երբ մարիները ծնում էին, այլեւս չըր դնում: Նշան չունեցողները լինում էին Լարանի սեփականութիւնը, իսկ նշան ունեցողները՝ Յակորի: 43 Վյափիսով Յակորը չափազանց շատ հարստացաւ. նա ունեցաւ շատ ոչխարներ ու արջաներ, ծառաներ ու աղախններ, ուղտեր ու էշեր:

31 Յակորի ականցին հասան Լարանի որդիների ասածները, թէ՝ «Յակորը տէր դարձաւ մեր հօր ողջ ունեցուածքին, մեր հօր ունեցուածքի շնորհիւ նա դիզեց մեծ հարստութիւն»: 2 Յակորը նայերով Լարանի դէմքին՝ հասկացաւ, որ նա իր հետ այնպէս բարեացակամ չէ, ինչպէս առաջներում էր: 3 Տէր Աստուած ասաց Յակորին. «Վերադարձիր քո հօր երկիրը, քո ցեղի մօտ, եւ ես կը լինեմ քեզ հետ»: 4 Յակորը մարդ ուղարկեց եւ Ռաբելին ու Լիային կանչեց այն դաշտը, ուր հօտերն էին զննում: 5 Նա նրանց ասաց. «Նայերով ձեր հօր դէմքին՝ զգում եմ, որ նա ինձ հետ այնպէս բարեացակամ չէ, ինչպէս առաջներում էր: Սակայն իմ հօր Աստուածը ինձ հետ է: 6 Դուք ինքներդ ել գիտեք, որ իմ ամբողջ ուժով ես ծառայեցի ձեր հօրը, 7 բայց ձեր հայրը խաբեց ինձ, իմ վարձից տասը զարներ խեց, սակայն Աստուած թոյլ չտուեց, որ նա ինձ վատութիւն անի: 8 Եթէ նա ասի, թէ՝ «Երանցգաւոր

մաքիները թող լինեն քո վարձը», ապա բոլոր մաքիները երանգաւոր գառներ կը ծնեն, իսկ եթէ ասի, թէ՝ «Սպիտակները թող լինեն քո վարձը», ապա բոլոր մաքիները սպիտակ գառներ կը ծնեն: 9 Աստուած ձեր հօր բոլոր մաքիները առաջ ու ինձ տուեց: 10 Երբ մաքիները բեղմնաւորում էին, ես երազում, իմ աչքերով տեսնում էի, թէ ինչպիս նոխազներն ու խոյերը ենում էին պտաւոր, խատուտիկ ու խայտաճամուկ մաքիների ու այծերի վրայ: 11 Երազի մեջ Աստծու հրեշտակն ինձ ասաց. «Յակո՞ր»: Ես պատասխանեցի. «Ի՞նչ է»: 12 Նա ասաց. «Քո աչքով նայիր ու տես, որ մաքիների ու եգ այծերի վրայ ենող խոյերն ու արու այծերը ինչպիս պտաւոր են, խայտաճամուկ ու խատուտիկ: Չը որ ես տեսայ, թէ ինչքան անարդար վարուեց քեզ հետ Լարանը: 13 Ես այն Աստուածն եմ, որ երեւացի քեզ Աստծու տուն կոչուող վայրում, ուր ինձ համար կոթողը իւղով օծեցիր եւ ուշտ արեցիր: Արդ, դուրս արի այս երկրից, գնա՞ քո ծննդավայրը, եւ ես կը լինեմ քեզ հետո»: 14 Պատասխան տուեցին Ռաբելն ու Լիան եւ ասացին նրան. «Միթէ սրանից յետոյ մենք մեր հօր ունեցուածքից բաժին եւ ժառանգութիւն կ'ունենանք. 15 չէ որ նա մեզ օտար համարեց, քանի որ վաճառեց մեզ եւ մեր փողոր կերաւ: 16 Այն հարաստութիւնն ու փառքը, որ Աստուած առաջ մեր հօր ձեռքից, թող մերը լինի ու մեր որդիներինը: Արդ, ինչ որ ասել է քեզ Աստուած, արայ»: 17 Յակորը վեր կացաւ, առաջ իր կանանց ու երեխաներին եւ նրանց նստեցրեց ուղտերի վրայ: 18 Նա իր հետ վերցրեց իր ողջ ունեցուածքն ու հարստութիւնը, որ կուտակել էր Աստրիների Միջազգետքում, որպեսզի գնայ Քանանացիների երկիրը՝ իր հայր Իսահակի մօս: 19 Լարանը գնացել էր իր ոչսարները խուզելու: Ռաբելը գորդացա իր հօր կուռքերը, 20 իսկ Յակորը շնեց իր աներոց Լարանի ուշադրութիւնը, որովհետու չեր ուզում յայտնել նրան, որ պիտի գնայ: 21 Եւ նա գնաց իր ամբողջ ունեցուածքով: Նա անցաւ գետը եւ ուղղուեց հետի Գաղաադ լեռը: 22 Երրորդ օրը ասորի Լարանի յայտնեցին, որ Յակորը գնացել է: 23 Նա իր հետ վերցրեց իր եղբայրներին, հետապնդեց նրան՝ անցնելով եօթը օրուայ ճանապարհ եւ նրան հասաւ Գաղաադ լեռան մօս: 24 Գիշերը երազում Աստուած երեւաց ասորի Լարանին ու ասաց նրան. «Զգոյն եղիր, չինի թէ Յակորի հետ չարութեամբ խօսես»: Լարանը հասաւ Յակորին: 25 Յակորն իր վրանը խփել էր լերան վրայ, իսկ Լարանը իր եղբայրներին դադար տուեց Գաղաադ լեռան վրայ: 26 Լարանն ասաց Յակորին. «Ի՞նչո՞ւ արեցիր դու այդ բանը, ինչո՞ւ ինձնից գաղտնի հեռացար, կողոպտեցիր ինձ, իսկ իմ դուստրներին իբրեւ ռազմագերի տարար: 27 Եթէ տեհեակ պահեիր ինձ, քեզ ճանապարհ կը դնէի ուրախութեամբ, թմբուկների

ու քնարների նուազակցութեամբ: 28 Միթէ ես արժանի չէի, որ համբուրեի իմ որդիներին ու դուստրներին: Արդ, անմիտ քան ես արել: 29 Ես հիմա կարող էի քեզ վաստութիւն անեւ, բայց քո հօր Աստուածը երեկ ասաց ինձ. «Զգոյն եղիր, չինի թէ Յակորի հետ չարութեամբ խօսես»: 30 Արդ, գումար ես, որովհետեւ շատ ես ցանկանում գնալ քո հօր տունը: Բայց ինչո՞ւ գողացար իմ աստուածները»: 31 Պատասխան տուեց Յակորն ու ասաց Լարանին. «Որովհետեւ վախեցայ: Մտածեցի, թէ գուցէ դու քո դուստրներին, նաեւ իմ ողջ ունեցուածքը կը խլես ինձնից»: 32 Յակորն աւելացրեց. «Ում մօտ որ գտնես քո աստուածները, թող նա մեր եղբայրների ներկայութեամբ սպանուի: Արդ, քո ունեցածից ինչ որ գտնես ինձ մօտ, վերցրո՞ւ»: Նա ոչինչ զգուա նրա մօտ: Յակորը, սակայն, չգիտէր, որ Ռաբելն էր գողացել դրանք: 33 Լարանը, մննելով, խուզարկեց Յակորի կացարանը, Լիայի կացարանն ու երկու հարմերի կացարանը, բայց ոչինչ զգուա: Դուրս գալով Լիայի կացարանից՝ Լարանը մտա Ռաբելի կացարանը: 34 Ռաբելն առնելով կուռքերը՝ դրանք դրել էր ուղտի թամբի տակ եւ նստել դրանց վրայ: Լարանը խուզարկեց ողջ վրանը, բայց ոչինչ զգուա: 35 Նա ասաց իր հօրը. «Մի՛ բարկացիր, տէ՛ր, որ ներկայութեամբ չեմ կարող ոտքի ենել, որովհետեւ կանանց յատուկ վիճակի մեջ եմ»: Լարանը խուզարկեց ողջ կացարանը, բայց կուռքերը զգուա: 36 Յակորը զայրացած վիճում էր Լարանի հետ: Յակորը, պատասխան տալով Լարանին, ասաց. «Ի՞նչ վնաս եմ տուել ես, կամ ո՞րն է իմ յանցանքը, որ հետապնդեցիր ինձ»: 37 Եւ խուզարկեցիր իմ ողջ ունեցուածքը: Իմ տանը քո ունեցուածքից որեւէ բան գտա՞ր. դիր այն իմ եղբայրների ու քո եղբայրների առաջ, եւ նրանք թող դատ անեն մեր երկուսի միջեւ: 38 Ըսան տարի է, ինչ քեզ հետ էի, քո մաքիներն ու այծերը չստերչացան, եւ քո մաքիների խոյերը եւ չկերայ: 39 Գազաններից յօշոտուած կենդանիները ես չերեցի քեզ մօտ, այլ ես ինքս էի հատուցում ցերեկը գողացուածի ու գիշերը գողացուածի վնասը: 40 Յերեկը տանջում էի շոփից, իսկ գիշերը ցրտից: Քունը փախել էր աչքերից: 41 Ըսան տարի է, որ քո տանն էի: Տասնչորս տարի քո դուստրների համար աշխատեցի եւ վեց տարի՝ քո հօտերի համար, բայց դու խաբեցիր ինձ եւ իմ բաժնից տասը ոչխար խլեցիր: 42 Եթէ ինձ հետ չինինի իմ հօր Աստուածը, Վրահամի Աստուածն ու Իսահակի երկիւսը, այժմ գուցէ ինձ ձեռնունայն յետ ուղարկեիր: Աստուած, սակայն, տեսաւ իմ չարչարանքն ու իմ ձեռքի գործը եւ երեկ քեզ յանդիմնեց»: 43 Պատասխան տուեց Լարանը ու ասաց Յակորին. «Դուստրերի իմ դուստրերն են, որդիների իմ որդիներն են, հօտերդ իմ հօտերն են: Այն ամենը, ինչ տեսնում ես դու, իմն են ու

իմ դուստրերինը: Արդ, իհնա ես ինչպէս կարող եմ վաստութիւն անել իմ դուստրերին ու նրանց որդիներին: **44** Արի պայման դնենք ես ու դոլ: ‘Դա թող վկայութիւն լինի իմ ու քո միջեն’: Նա իր խօսքը շարունակելով՝ ասաց նրան. «Ահա մեր միջեն որպէս վկայ Աստծուց բացի ոչ ոք չկայ»: **45** Եւ Յակոբը վերցրեց մի քար եւ կանգնեցրեց որպէս կոթող: **46** Դիմելով իր եղբայրներին՝ նա ասաց. «Քարեր հաւաքեցէք»: Նրանք քարեր կուտակեցին, քարակոյտ սարքեցին եւ այդ քարակոյտի վրա կերան ու խմեցին: **47** Լարանն այն կոչեց Վկայութեան կարկառ, իսկ Յակոբը կոչեց Վկայ կարկառ: **48** Լարանն ասաց նրան. «Վյո քարակոյտն այսոր վկայ է իմ ու քո միջեն»: Ահա թէ ինչու Լարանն այն կոչեց Վկայութեան քարակոյտ, իսկ Յակոբը այն կոչեց Վկա քարակոյտ: Լարանն ասաց Յակոբին. «Ահա այս քարակոյտն ու այս կոթողը, որ կանգնեցրի իմ ու քո միջեն. վկայ է այս քարակոյտը, վկայ է այս կոթողը»: Դրա համար էլ քարակոյտը կոչուց Վկայութիւն **49** եւ Դիտանց, որի մասին ասաց, թէ՝ «Աստծու աչքը թող ինձ ու քեզ վրա լինի, որովհետեւ մենք, ահա, քաժանութև ենք միմեանցից»: **50** Եթէ Վշտացնես իս դուստրերին, եթէ իմ դուստրերի կենդանութեան օրօք կանայք առնես, զգոյշ եղիր, քանի որ մարդ չկայ, որ այդ բանը տեսնի, բայց Աստուած վկայ կը լինի իմ ու քո միջեն»: **51** Լարանն ասաց Յակոբին. «Ահա այս քարակոյտն ու այս կոթողը, որ կանգնեցրինք իմ ու քո միջեն. **52** Վկայ թող լինի այս քարակոյտը, վկայ թող լինի այս կոթողը, որ ես չեմ անցնի քարակոյտից այն կողմ, իսկ դու էլ չես անցնի քարակոյտից ու կոթողից այս կողմ չար դիտաւորութեամբ»: **53** Սեր դատաւոր Արքահամի Աստուածը, Նաքրի Աստուածը, նրանց հայրերի Աստուածը թող լինի»: **54** Եւ Յակոբը երդուեց իր հայր Իսահակի երկիլով: Յակոբը զոհ մատուցեց լերան վրայ եւ կանչեց իր եղբայրներին, որ հաց ուտեն: Նրանք կերան, խմեցին ու գիշերեցին լերան վրայ: **55** Լարանն առաւօտեան վեր կացաւ, համրուեց իր որդիներին ու դուստրերին, օրինեց նրանց եւ վերադառնալով՝ գնաց իր բնակստեղին:

32 Յակոբը էլ գնաց իր ճանապարհով: Նա տեսաւ Աստծու հրեշտակների բանակը. նրան ընդառաջ եկան Աստծու հրեշտակները: **2** Յակոբը տեսներով նրանց՝ ասաց. «Սա Աստծու բանակն է». եւ այդ վայրի անունը դրեց Բանակատեղի: **3** Յակոբը իրենից առաջ բանագնացներ ուղարկելով իր եղբայր Եսաւի մօտ, Սէիր գաւառը. Երրոմի երկիրը՝ պատուեր տուլց նրանց ու ասաց. **4** «Վյսպէս կ'ասէք իմ տէր Եսաւին, թէ այսպէս է ասում քո ծառայ Յակոբը. «Լարանի մօտ ապրեցի եւ միջեւ իհնա այնտեղ մնացի: **5** Ունեցայ արջաներ, ոչխարներ, Եշեր, ծառաներ ու աղախիններ:

Յիմա մարդ եմ ուղարկում իմ տէր Եսաւին՝ խնդրելու, որ քո ծառան չնորի գտնի քո առաջ»: **6** Բանագնացները Յակոբի մօտ վերադառնալով՝ ասացին. «Գնացինք քո եղբայր Եսաւի մօտ. նա, նրա հետ նաեւ չորս հարիւր տղամարդիկի, թեզ ընդառաջ են գալիս»: **7** Վախեցաւ Յակոբը ու կասկածանքի մէջ ընկալ: Նա իր եետ եղած ժողովրդին, արջանները, ոչխարները եւ ուղտերը բաժանեց Երկու խմբի: **8** Յակոբը մտածեց. «Եթէ Եսաւը յարձակուի առաջին խմբի վրայ եւ ջարդի այն, ապա կը փրկուի Երկորորդ խումբը»: **9** Եւ Յակոբը ասաց. «Իմ հայր Արքահամի Աստուած, իմ հայր Իսահակի Աստուած, Տէք, ինձ ասացիր, թէ՝ «Գնաց քո ծննդավայրը եւ բարիք կ'անեմ թեզ»: **10** Ես արժանի չեմ բոլոր այն արդարութիւններին ու ճշմարտութիւններին, որ արեցիր քո ծառային, որովհետեւ ցուայր ձեռքիս անցայ Յորդանանի այս կողմը, իսկ իհնա բաժանուել եմ Երկու մասի: **11** Փրկիր ինձ իմ եղբայր Եսաւի ձեռքից, որովհետեւ ես նրանից վախենում եմ. գուց նա գայ եւ հարուածի ինձ ու մայրերին՝ իրենց Երեխանների հետ: **12** Դու ասացիր, թէ՝ «Բարիք կ'անեմ թեզ եւ քո սերունդները աւազի պէս կը բազմացնեմ, այնքան, որ անթիւ ու անհանար կը լինեն նրանք»: **13** Եւ նա այդ գիշեր քնեց այդտեղ: Նա բերածներից իր ձեռքով, իրեն ընծայ, իր եղբայր Եսաւին ուղարկեց **14** Երկու հարիւր այծ, բսան նոխազ, Երկու հարիւր մարփ, բսան խոյ, **15** Երեսուն ուղտ՝ իրենց նորածին ձագերի հետ, քառասուն կով եւ տասը ցուք բսան Եշ եւ տասը բուլակ: **16** Նա իր ծառաներին յանձնեց հօտերն առանձինառանձին եւ ասաց նրանց. «Դուք գնացէք ինձնից առաջ, հօտերն առանձին-առանձին՝ իրարից հեռու կը տանեք»: **17** Նա առաջինին պատուիրեց՝ ասելով. «Եթէ թեզ հանդիպի իմ եղբայր Եսաւը եւ հարցնի, թէ՝ «Ո՞վ ես եւ ո՞ւր ես գնում, ո՞ւմ է պատկանում այն, ինչ քո առծելից է գնում», **18** կ'ասես. «Քո ծառայ Յակոբի ընծաներն են, որ նա ուղարկում է իր տէր Եսաւին, իսկ ինքը գալիս է մեր Ետելից»: **19** Նա պատուիրեց առաջինին, Երկրորդին, Երրորդին եւ բոլոր նրանց, ովքեր հօտերի հետ գնում Եին առջեւից, եւ ասաց. «Երբ կը հանդիպէ Եսաւին, կ'ասէք նրան այն, ինչ ասացի ես ձեզ: **20** Դուք կ'ասէք. «Ահա քո ծառայ Յակոբը գալիս է մեր Ետելից»: Նա ինքն իրեն մտածում էր. «Ծրան կը մեղմեմ այն ընծաներով, որ ուղարկում եմ ինձնից առաջ, եւ ապա անձամբ կը հանդիպեմ նրան, թերեւս բարեացակամ լինի իմ նկատմամբ»: **21** Ընծաներն ուղարկուեցին իրենից առաջ, իսկ ինքն այդ գիշեր քնեց այդտեղ՝ Բանակատեղիում: **22** Նոյն գիշերը վեր կենալով՝ նա առա իր Երկու կանանց, Երկու աղախիններին ու տասմնէկ որդիներին, անցկացրեց Յորդու գետի ծանծաղուտով: **23** Նա նրանց ու իրեն պատկանող ամեն ինչ վերցրած՝ անցկացրեց

զետով: **24** Յակոբը մնաց միայնակ: Մի մարդ նրա հետ մարտնչեց մինչեւ առաւօտ: **25** Երբ մարդը տեսալ, որ չի կարողանում յախթել նրան, կրուի ընթացքում քոնց Յակոբի ազդրի շերը եւ անզգայացրեց դրանք: **26** Մարդին ասաց նրան. «Թոյլ տուր գնամ, որովհետեւ արդին լրտացաւ»: Յակոբը պատասխանեց. «Թոյլ չեմ տայ, որ գնաս, մինչեւ ինձ չօրինես»: **27** Մարդին ասաց նրան. «Քնչ է քո անունը»: Նա պատասխանեց նրան՝ Յակոբ: **28** Մարդին ասաց նրան. «Վյունիետեւ քեզ Յակոբ թող չկոչեն, այլ Խարայէլ թող լինի քո անունը, որովհետեւ դիմացար Աստծու հետ մաքառեխս, ուստի մարդկանց նկատմամբ էլ ուժեղ լինես»: **29** Յակոբը հարց տուեց. «Վյա ինձ քո անունը»: Նա ասաց. «Ինչո՞ւ ես հարցում իմ անունը»: Եւ նա տեղնուտեղը օրինեց նրան: **30** Յակոբը այդ տեղին անուանեց Երեւումն Աստուծոյ, որովհետեւ, - ասում է, - Աստծուն տեսայ դեմ առ դեմ, եւ փրկուեց հոգիս»: **31** Երբ անյատացաւ Աստծու տեսիքը, նրա վրայ արեւ ծագեց, իսկ նա իր ազդրի պատճառով կաղապով էր գնում: **32** Դրա համար էլ խրայէլացիները մինչեւ օրս կենդանիների ազդրի ջլերը չեն ուտում, քանի որ Աստուած քռնել էր Յակոբի ազդրի շերը եւ անզգայացրել դրանք:

33 Յակոբը աշքերը բարձրացրեց ու տեսալ իր եղբայր Եսավին, որ գալիս էր չորս հարիւր հոգով: Յակոբն իր Երեխաններին բաժանեց Լիայի, Ռաֆէլի եւ Երկու աղախինների միջեւ: **2** Նա Երկու աղախիններին ու նրանց որդիներին ուղարկեց առջեւից, Լիային ու նրա որդիներին՝ նրանցից յետոյ, իսկ Ռաֆէլին ու Ցովսէփին՝ ամենավերջում: **3** Ինքն անցաւ նրանցից առաջ եւ եօթն անզամ գետին խոնարհուեց մինչեւ իր եղորդ մօտենալը: **4** Եսավն ընդառաջ գնաց նրան, գրկեց եւ համբուրեց, փաթաթուեց Վզին եւ համբուրեց նրան: Երանք Երկուսով լաց եղան: **5** Եսավը վեր նայելով տեսալ կանանց ու Երեխաններին եւ հարց տուեց. «Սրանք քո ինչն են»: Նա պատասխանեց. «Իմ Երեխաններն են, որոնցով Աստուած ողորմեց ինձ՝ քո ծառային»: **6** Աղախիններն ու նրանց որդիները մօտեցան ու խոնարհուեցին նրա առաջ: **7** Մօտեցան նաեւ Լիան ու իր որդիները եւ խոնարհուեցին նրա առաջ: Յետոյ մօտեցան Ցովսէփն ու Ռաֆէլը եւ խոնարհուեցին նրա առաջ: **8** Եսավը հարց տուեց. «Քնչ է այս մեծ շարանը, որ ինձ համփացեց»: Նա պատասխանեց. «Որպէսզի քո ծառան շնորհ գտնի քո առաջ»: **9** Եսավն ասաց. «Ես ել շատ ունեմ, եղբայր, քոնք քեզ թող մնայ»: **10** Յակոբը ասաց. «Վյդպէս չի լինի: Եթէ շնորի եմ գտել քո առաջ, ուրեմն ընդունիր ինձնից ընծաները, որովհետեւ քո դեմքը տեսայ այնպէս, ինչպէս մարդ Աստծու դեմքը տեսնի: Ուրախացէր ինձ հետ և եւ ընդունիր իմ ընծաները, որ մատուցեցի քեզ, որովհետեւ ողորմեց ինձ Աստուած, եւ ես

ամեն ինչ ունեմ»: Յակոբն ստիպեց նրան, եւ սա ընդունեց: **11** Եսավն ասաց. «Ելնենք գնանք ուղիղ ճանապարհով»: **12** Յակոբն ասաց նրան. «Իմ տերն ինքը գիտի, որ Երեխաններս փոքր են, իսկ ոչսարն ու արջարը արդին ծնել են: Եթէ դրանց ստիպեմ մի օրուայ ճանապարհ գնայ, ապա բոլոր անասունները կը սատկեն: **14** Ուրեմն իմ տերն իր ծառայի առջեւից թող գնայ, իսկ ես ըստ իմ կարողութեան ու անսառնների ընթացքի, ըստ իմ Երեխանների գօրութեան կը շարժուեմ, մինչեւ որ Սէրիում հասնեմ իմ տիրոջը»: **15** Եսավը հարցրեց. «Քեզ մօտ թողնեմ ինձ հետ եղած մարդկանց մի մասին»: Սա պատասխանեց. «Քնչ կարիք կայ: Բաւական է, որ շնորի գտայ քո առաջ, տէր»: **16** Վյդ օրը Եսավը իր ճանապարհով Վերադարձաւ Սէրի, **17** իսկ Յակոբը գնաց դեպի Վրանը, այստեղ իր համար տներ կառուցեց, իսկ իր հօտերի համար փարախ շինեց: Դրա համար էլ այդ վայրը կոչեց Վրան: **18** Վերադառնալով Վսորինների Միջագետքից՝ Յակոբն Եկալ սկիկմացինների Սալեմ քաղաքը, որը գտնուում էր Քանանացինների Երկրում, եւ բնակուեց քաղաքի դիմաց: **19** Նա Սիլբեմի հայր Եմորից հարիւր ոչխարով մի կալուածք գնեց, ուր եւ խիեց իր Վրանը: **20** Նա այնտեղ գրհասեղան կառուցեց եւ Երկրպագեց Խարայէլ Աստծուն:

34 Լիայի՝ Յակոբի համար ծնած դուստր՝ Հինան, եղաւ այդ կողմի աղջկներին տեսնելու: **2** Նրան տեսաւ քորեցի Եմորի որդի Սիլբեմը, որը Երկրի իշխանն էր, առեւանգեց նրան, պառկեց նրա հետ եւ պղծեց նրան: **3** Սիլբեմը, ամբողջ հոգով կապուելով Յակոբի դուստր Դինայի հետ, սիրեց աղջկան եւ քաղցրութեամբ խօսեց նրա հետ: **4** Սիլբեմը, դիմելով իր հայր Եմորին, ասաց. «Վյս աղջկան ինձ համար կնութեան ան»: **5** Յակոբը ինձացաւ, որ Եմորի որդին պղծել է իր դուստր Դինային: Վյդ ժամանակ իր որդիները դաշտում՝ անասունների մօտ են: Յակոբը լուր մնաց մինչեւ նրանց գալը: **6** Սիլբեմի հայր Եմորը գնաց Յակոբի մօտ՝ հետը խօսելու: **7** Դաշտից Եկան նաեւ Յակոբի որդիները: Եթէ տղամարդիկ իմացան կատարուածի մասին, զայրացան: Նրանք շատ տիրեցին, որովհետեւ Սիլբեմը, Յակոբի դստեր ծոցը մնտելով, մեծ նախատինք էր հասցրել Խարայէլին: Դա չափետք է լիներ: **8** Եմորը նրանց դիմելով՝ ասաց. «Իմ որդի Սիլբեմը ամբողջ հոգով սիրել է ձեր դստերը: Արդ, աղջկան տուլէք նրան կնութեան եւ խնամութիւն արթէ մեզ հետ. **9** Ճեր դուստրերին տուլէք մեզ եւ մեր դուստրերին առթէ ճեր որդիներին: **10** Բնակուեցէք մեզ հետ: Մեր ընդարձակ Երկիրը փոռուած է ձեր առաջ, բնակուեցէք այնտեղ, վաստակեցէք եւ կալուածքներ ձեռք բերէք դրա մէջ»: **11** Սիլբեմն ասաց նրա հօրն ու եղբայրներին. «Ժող շնորի

գտնեմ ձեր առաջ: Ինչ էլ պահանջեք, կը տանք: **12** Ինչքան ուզբեք, աւելացրէք պարզեազինը եւ օժիտը, որքան էլ ասէք, կը տամ, միայն թէ այդ աղջկան տուլք ինձ կոնւրեան»: **13** Յակորի որդիները խորամանկութեամբ պատասխանեցին Սիլքեմին ու նրա հայր Եմորին, քանի որ Սիլքեմը պղծել էր իրենց քոյր Դինային: **14** Լիայի որդիները՝ Դինայի Եղորայրներ Ծմալուն ու Ղելին, ասացին. «**Չենք** կարող անել այդ բանը՝ մեր քրոջը տալ անթփատ մի մարդու, որովհետեւ դա մեզ համար նախատինք կը լինի: **15** Մենք կը համակերպուենք ձեզ հետ եւ կը բնակուենք ձեր Երկրում միայն այն դեպքում, եթէ դուք նմանուէք մեզ՝ թլիատուեն ձեր բոյր արու զաւակները: **16** Միայն այն ժամանակ մեր դուստրերին կը տանք ձեզ եւ ձեր դուստրերից մեզ կին կ'առնենք: **17** Մենք կը բնակուենք ձեզ հետ եւ կը լինենք իրեւ մէկ ժողովուրդ: Իսկ եթէ չսկէ մեզ՝ չթլիատուէք, մեր դուստրերին կ'առնենք ու կը հեռանանք»: **18** Եմորին ու Եմորի որդի Սիլքեմին հաճելի թուացին այս խօսքերը: **19** Երիտասարդը շապաղեց անել այդ բանը, որովհետեւ շատ էր սիրում Յակորի դստերը: Նա իր հօր ընտանիքի անդամների մէջ ամենից աւելի յարօնանք էր վայելում: **20** Եմորին ու իր որդի Սիլքեմը եկան իրենց քաղաքի դարպասի մօտ եւ, դիմերով իրենց քաղաքի տղամարդկանց, ասացին նրանց. **21** «Վեդ մարդիկ հաշու ու խաղաղ են մեզ հետ: Վրդ, թող բնակուեն այս Երկրում եւ վաստակ ձեռք բերեն այստեղ, որովհետեւ այս ընդարձակ Երկիրը փոռուած է նրանց առաջ: Նրանց դուստրերին մեզ կին առնենք եւ մեր դուստրերին տանք նրանց: **22** Վյդ մարդիկ մեզ նման լինելով՝ կը բնակուեն մեզ հետ, եւ մենք կը լինենք իրեւ մէկ ժողովուրդ միայն այն պայմանով, որ մեր բոյր զաւակները թլիատուեն, ինչպէս որ իրենք են թլիատուած: **23** Միթէ այդ ձեւով նրանց ունեցուածքը, նրանց անսառնը եւ նրանց չորբուանին մերը չնչ լինի: Եթէ նրանց այդ պայմանն ընդունենք, նրանք կը բնակուեն մեզ հետ»: **24** Եմորի ու նրա որդի Սիլքեմի հետ համաձայնեցին բոյր նրանք, ովքեր անցնում էին իրենց քաղաքի դարպասով, եւ թլիատուեցին բոյր տղամարդիկ, ովքեր անցնում էին այդ քաղաքի դարպասով: **25** Երրորդ օրը, երբ դեռ նրանք ցաւերի մէջ էին, Յակորի Երկու որդիները՝ Դինայի Եղորայրներ Ծմալուն ու Ղելին, ամեն մէկն առնելով իր սուրբ, կազմ ու պատրաստ մտան քաղաքն ու կոտորեցին բոյր արուներին: **26** Նրանք սրի քաշեցին նաեւ Եմորին ու նրա որդի Սիլքեմին, իսկ Սիլքեմի տնից առան Դինային ու գնացին: **27** Յակորի միևս որդիները յարձակուեցին վիրաւորների վրա եւ կողովտեցին այն քաղաքը, ուր պղծել էին իրենց քոյր Դինային: **28** Նրանք վերցրին քաղաքում եւ դաշտում գտնուող նրանց արջառն ու ոչխարը,

նրանց Եշերը, **29** գերեվարեցին ողջ մնացած մարդկանց ու նրանց կանանց, աւար առան նրանց ամբողջ գոյքը: Նրանք յակշտակեցին եւ քաղաքում, եւ տներում եղած ամեն ինչ: **30** Այն ժամանակ Յակորն ասաց Ծմալունին ու Ղելիին. «Դուք ինձ ատեկի դարձրիք: Ես Երկրի բոյրը բնակիչներին՝ քանանացիներին ու փերեզացիներին անխիղճ մարդ պիտի թուամ: Մենք սակաւաթիւ ենք: Եթէ Նրանք հաւաքուեն, ինձ վրայ յարձակուեն ու հարուածեն ինձ, ապա կ'ոչչանամ եւ ես, եւ իմ տոհմը»: **31** Նրանք պատասխանեցին. «Յապա ինչպէս է, որ նրանք իրեւ բոզ լկվեցին մեր քրոջը»:

35 Աստուած ասաց Յակորին. «Վեր կաց գնա բնակավայր՝ Բեթէլ, բնակուէր այդ վայրում եւ այնտեղ զոհասեղան կառուցիր Աստծուն, որ Երեւաց քեզ քո Եղրայր Եսաւից փախչելու ժամանակ»: **2** Յակորն ասաց իր տնեցիներին ու իր հետ եղած բոյրը մարդկանց. «Վերացրէք ձեզ եղած մօտ եղած օտար աստուածները, մաքրուեցէք, փոխեցէք ձեր զգեստները, **3** որ վեր կենանք գնանք Բեթէլ, այնտեղ զոհասեղան կառուցենք Աստծուն, որը լսեց ինձ նեղ օրերին, ինձ հետ եղած եւ ինձ պահպանեց իմ ուղեւորութեան ընթացքում»: **4** Նրանք Յակորին յանձնեցին իրենց մօտ եղած օտար աստուածներն ու իրենց ականջօները: Յակորը դրանք թաղեց բեւեկնի ծափ տակ, Սիլկիմում, այնպէս, որ դրանք կորած են մինչեւ այսօր: **5** Խարայէլք չուեց Սիլկիմից: Աստծու Երկիրով պատեց դրա շուրջը գտնուող քաղաքները, եւ նրանց բնակիչները չիետապանդեցին Խարայէլք որդիներին: **6** Յակորն ինքը եւ իր հետ եղած ամբողջ ժողովուրդը եկան Լուզ, այսինքն՝ Բեթէլ, որը գտնուում է Քանանացիների Երկրում: **7** Նա այնտեղ զոհասեղան շինեց, եւ այդ վայրը կոչեց Բեթէլ, որովհետեւ այնտեղ էր, որ Աստուած Երեւացել էր նրան, երբ նա փախչում էր իր Եղրայր Եսաւից: **8** Մեռաւ Ղերորա՞ւ Ռեթեկայի դայեակը, եւ թաղուեց Բեթէլից ներքեւ, կաղնու տակ: Յակորն այդ վայրի անունը դրեց Սգոյ Կաղնի: **9** Աստուած Երեւաց Յակորին, երբ սա Լուզում էր: Երբ Յակորը Աստրիների Միջագնորդի եկան Լուզ, Աստուած օրինելով նրան՝ **10** ասաց. «Քո անունը Յակոր է, բայց այլևս Յակոր չես կոչուելու, այլ Խարայէլք կը լինի քո անունք: Եւ նա կոչուեց Խարայէլք: **11** Աստուած ասաց նրան. «Ես եմ քո ամենակարող Աստուածը: Անիր եւ քազմացիր: Ցեղեր ու ցեղանմբեր պիտի ծնուեն քեզնից, եւ թագաւորներ պիտի ենեն քո կողից: **12** Այն Երկիրը, որ տուել եմ Աքրահամին ու Խահակին, քեզ եմ տալու, բոնը թող լինի: Զեզնից յետոյ քո սերնդին եմ տալու այդ Երկիրը»: **13** Եւ Աստուած վերացան նրանից, այն վայրից, որտեղ խօսել էր նրա հետ, **14** իսկ Յակորը կոթող կանգնեցրեց այն տեղում,

որտեղ խօսել էր նրա հետ, քարե կոթող, նրա վրայ գինի թափեց, իւղով օծեց կոթողը 15 եւ այս տեղը, որտեղ Աստուած խօսել էր իր հետ, կոչեց Բեթել: 16 Նա գնաց Բեթելից, եւ երբ մօտեցաւ Քարքարա երկրին, որ մտնի Եփրաթա, Ռաքելը ծննդաբերեց: 17 Նրա ծննդաբերութիւնը դժուարին եղաւ, եւ երկունքի ժամանակ մանկաբարձն ասաց նրան. «Արիացիր, որովհետեւ Եի տղայ ես ունենում»: 18 Յոզին աւանդելիս, քանի որ մեռնում էր, նա որդու անունը դրեց Իմ վշտերի որդի, իսկ հայրը նրան կոչեց Բենիամին: 19 Մեռաւ Ռաքելն ու թաղուեց Եփրաթայի՝ նոյն ինքը Բեթելի մի ճանապարհի վրայ: 20 Յակոբը նրա շիրիմի վրայ կոթող կանգնեցրեց: Դա մինչեւ այսօր Ելյայտնի է իրեւ Ռաքելի շիրիմի կոթող: 21 Խրայելը գնաց եւ իր վրանը խփեց Գաղերի աշտարակից այն կողմ: 22 Երբ Խրայելը բնակուեց այդ երկրում, Ռուբենը գնաց ու պառկեց իր հօր հարճի Բալլայի հետ: Խրայելն իմացաւ, եւ այդ բանը վատ թուաց նրան: Յակոբն ուներ տասներկու որդի: 23 Լիայից ծնուած որդիներն են՝ Յակոբի անդրանիկ որդին՝ Ռուբենը, Շմաւելնը, Ղեւին, Ցուլան, Խսաբարը, Զարուղնը: 24 Ռաքելից ծնուած որդիներն են՝ Ցովսեփին ու Բենիամինը: Ռաքելի նաժիշտ Բալլայից ծնուած որդիներն են՝ Դանն ու Նեփատիմը: 25 Լիայի նաժիշտ Զելփայից ծնուած որդիներն են՝ Գայն ու Վսերը: 26 Ահա սրանք են Յակոբի որդիները, որ նա ունեցաւ Վսորիների Միջազնետքում: 27 Յակոբը եկաւ իր հայր Խսահակի մօտ, Մամրեի կողմերում դաշտային մի քաղաք, այսինքն՝ Քերոն, որ գտնուում է Քանանացիների երկրում, ուր պանդխտեցին Աբրահամն ու Խսահակը: 28 Խսահակն ապեց հարիւտ ուրսուն տարի: 29 Խսահակը հոգին աւանդեց ու մեռաւ տարիքն առած, հոյր ծերութեան մեջ, նա գնաց միհացաւ իր նախնիներին: Նրան թաղեցին իր որդիները՝ Եսաւն ու Յակոբը:

36 Վս է Եսաւի, այսինքն՝ Եղոմի ծննդաբանութիւնը: 2 Եսաւը կին առաւ քանանացիների դուստրերից Արդային՝ թշտացի Երնի դստերը, Ոլիքամային՝ խեւացի Սերեգոնի որդի Վնայի դստերը, 3 եւ Բասեմաթին՝ Խմայելի դստերը, որը Նաբեռութի բոյրն էր: 4 Վղդան Եսաւի համար ծնեց Ելփազին, իսկ Բասեմաթը ծնեց ՌագուԵլին 5 Ոլիքաման ծնեց Ցեւսին, Եգորմին ու Կորիմին: Սրանք Եսաւի այն որդիներն են, որ նա ունեցաւ Քանանացիների երկրում: 6 Եսաւն առաւ իր կանանց, տասներին ու աղջկներին, իր տան բոլոր մարդկանց, ողջ ունեցուածքն ու անասունները, այն ամենը, ինչ ստացել, ձեռք էր բերել Քանանացիների երկրում, եւ հեռացաւ իր եղբայր Յակոբի մօտից Քանանացիների երկրից, 7 որովհետեւ

նրանց անասուններն այնքան շատ էին, որ պանդխտութեան երկիրը ի վիճակի չէր նրանց բաւարարելու: 8 Ուստի Եսաւը՝ նոյն ինքը Եղոմն, հաստատուեց Սէիր լերան վրայ: 9 Վս է Եսաւի՝ Եղոմացիցիների նախահօր սերունդը Սէիր լերան վրայ: 10 Սրանք են Եսաւի որդիների անունները. Ելփազ՝ Եսաւի կին Վղդայի որդին, ՌագուԵլ՝ Եսաւի կին Բասեմաթի որդին: 11 Ելփազի որդիներն են՝ Թեմանը, Ոմարը, Սոփարը, Գոթուն ու Կենեզը: 12 Թամարը Ելփազի՝ Եսաւի որդու հարճն էր եւ Ելփազի համար ծնեց Ամադէկին: Սրանք Աղդայի՝ Եսաւի կնոջ որդիներն են: 13 ՌագուԵլի որդիներն են՝ Նաբոյթը, Զարեհը, Ամման եւ Մեզան: Սրանք Բասեմաթի՝ Եսաւի կնոջ որդիներն են: 14 Ոլիքամայի՝ Սերեգոնի որդի Վնայի դստեր եւ Եսաւի կնոջ որդիներն են Ցեւսի, Եգորմն ու Կորիմը: 15 Եսաւի ցեղապետ յետնորդներն են. Եսաւի անդրանիկ որդու՝ Ելփազի որդիները՝ ցեղապետ Թեմանը, ցեղապետ Ոմարը, ցեղապետ Սոփարը, ցեղապետ Կենեզը, 16 ցեղապետ Կորիմը, ցեղապետ Գոթունը, ցեղապետ Ամադէկը: Սրանք Աղդայից ծնուած Ելփազի ցեղապետներն են Եղոմացիների երկրում: 17 Եսաւի որդի ՌագուԵլի որդիներն են՝ ցեղապետ Նաբոյթը, ցեղապետ Զարեհը, ցեղապետ Չարեհը, ցեղապետ Ամման, ցեղապետ Մոզէն: Սրանք Եսաւի կին Բասեմաթից ծնուած Ռագամայի ծնուած Եղոմի երկրում: 18 Եսաւի կին Ոլիքամայի որդիներն են՝ ցեղապետ Ցեւսի, ցեղապետ Եգորմը, ցեղապետ Կորիմը: Սրանք Եսաւի կին՝ Վնայի դուստր Ոլիքամայից ծնուած ցեղապետներն են: 19 Սրանք են Եսաւի որդիները, եւ սրանք են նրանց ցեղապետները՝ Երումի որդիները: 20 Սէիրում բնակուուր քոռեցի Սէիրի որդիներն են՝ Ղոտանը, Սերազը, Սերեգոնը, Վնան, 21 Ղեսոնը, Վսերը եւ Ռիսոնը: Սրանք քոռեցու՝ Սէիրի որդու ցեղապետներն են Երումի երկրում: 22 Ղոտանի որդիներն են Քոչին, Եմման, իսկ Ղոտանի քոյրը թամնան էր: 23 Սոքայի որդիներն են՝ Գայոնը, Մանաքայթը, Գերազը, Սոփարը եւ Ոնանը: 24 Սերեգոնի որդիներն են՝ Վյին եւ Ոնանը: Սա այն Ոնանն է, որ անապատում աղբիր գտաւ, երբ արածեցնում էր իր հայր Սերեգոնի Եշերը: 25 Վնայի որդիներն են՝ Ղեսոնը եւ Ոլիքաման՝ Վնայի դուստրը: 26 Ղեսոնի որդիներն են՝ Ամադանը, Եսրանը, Ցերարանը եւ Քառանը: 27 Վսերի որդիներն են՝ Բալլանը, Չուկանը, Ոմնիկանը եւ Ուկամը: 28 Ռիսոնի որդիներն են՝ Ոսը եւ Վռանը: 29 Քոռի ցեղապետներն են՝ ցեղապետ Ղոտանը, ցեղապետ Սոքարը, ցեղապետ Սերեգոնը, ցեղապետ Ասերը, ցեղապետ Ռիսոնը: Սրանք Քոռի ցեղապետներն են իրենց գաւառներում, Եղոմի երկրում: 30 ցեղապետ Ղեսոնը, ցեղապետ Վսերը, ցեղապետ Ռիսոնը: Սրանք Քոռի ցեղապետներն են այն թագաւորները, որոնք

թագաւորեցին Եղոմայեցիների երկրում, երբ դեռ որեւէ թագաւոր չէր թագաւորում Իսրայէլում: **32** Եղոմում թագաւորեց Սեպհորի որդի Բաղակը. նրա բաղարի անունը Դեննաբա էր: **33** Մեռաւ Բաղակը, եւ նրա փոխարէն թագաւորեց Զարեհի որդի Յոքաբը, որ Բոսորայից էր: **34** Մեռաւ Յոքաբը նրա մահապատճեն էր Ասոմք, որը Թեմանացիների երկրից էր: **35** Մեռաւ Ասոմք, եւ նրա փոխարէն թագաւորեց Բարադի որդի Աղադը: Սա էր, որ Մովաքացիների դաշտում կոտորեց Մադիամին: Նրա բաղարի անունը Գեթեն էր: **36** Մեռաւ Աղադը, եւ նրա փոխարէն թագաւորեց Սամադան՝ Մասեկլայից: **37** Մեռաւ Սամադան, եւ նրա փոխարէն թագաւորեց Սաւուլը՝ Ռոբրոթից, որը գտնուում է գետի եզերքին: **38** Մեռաւ Սաւուլը, եւ նրա փոխարէն թագաւորեց Ոքորորի որդի Բալլայենոնը: **39** Մեռաւ Ոքորորի որդի Բալլայենոնը, եւ նրա փոխարէն թագաւորեց Բարադի որդի Աղադը: Նրա բաղարի անունը Փոզով էր, իսկ նրա կնոջ անունը՝ Մետաքէ: Սա Մազորի որդի Մատրէթի դուստրն էր: **40** Սրանք են Եսավի սերունդների, Եսավի ցեղապետերի անուններն ըստ իրենց ցեղերի, ըստ իրենց վայրերի՝ իրենց աշխարհում, եւ ըստ իրենց տոհմերի, համաձայն նրանց անունների. ցեղապետ Թամանա, ցեղապետ Ղոտան, ցեղապետ Ցեթաթ, **41** ցեղապետ Ոլիբամասա, ցեղապետ Յեղա, ցեղապետ Փենոն, **42** ցեղապետ Կենէզ, ցեղապետ Թեման, ցեղապետ Մազար, **43** ցեղապետ Մագերիչ, ցեղապետ Չարոյին: Սրանք Եղոմայեցիների ցեղապետերն են ըստ երկրում իրենց ստացած բնակավայրերի, եւ այս Եսաւն է, որ դարձաւ Եղոմի նախահայրը:

37 Յակոբը բնակւում էր Քանանացիների երկրում՝ այնտեղ, ուր պանդխտել էր իր հայրը: **2** Յակորի սերունդը հետեւեախ է. Յովսէփը տասնեօթ տարեկան էր, երբ իր եղբայրների հետ ոչխարներ էր արածեցնում: Իր հօր կանան՝ Բալլայի որդիներից եւ Զեփայի որդիներից փոքր էր նա: Որդիներն իրենց հայր Իսրայէլի մօտ վատարանում էին Յովսէփին, Յ բայց Իսրայէլը Յովսէփին աւելի շատ էր սիրում, քան մնացած բոլոր որդիներին, որովհետեւ Յովսէփը նրա ծեր տարիքում ծնուած որդին էր: Նա նրա համար կարել էր տուել ծաղկազարդ մի պատմուճան: **4** Երբ նրա եղբայրները տեսան, որ իրենց հայրը նրան սիրում է իր բոլոր որդիներից աւելի, ատեցին նրան եւ նրա հետ հանգիստ խօսեցին կարողանում: **5** Երազ տեսաւ Յովսէփն ու այն պատմեց իր եղբայրներին: Դրա համար եղբայրները առաւել եւս ատեցին նրան: **6** Նա ասաց նրանց. «Լսեցէք իմ տեսած Երազը: **7** Ժւուում էր, թէ մի դաշտում հասկերի խուրձ էինք կապում: Իմ խուրձը բարձրացաւ, կանգնեց ուղիղ,

իսկ ծեր խրձերը դարձան ու երկրպագեցին իմ խրձին»: **8** Եղբայրներն ասացին նրան. «Միթէ որպէս թագաւոր պիտի թագաւորես մեզ վլայ, կամ տէր դառնալով պիտի տիրեմ մեզ»: Եւ նրանք առաւել եւս ատեցին նրան այդ երազների ու խօսքերի համար: **9** Նա տեսաւ մի այլ երազ եւս եւ այն պատմեց իր հօրն ու եղբայրներին: Նա ասաց. «Վիա մի այլ երազ եւս տեսայ: Երբեւ թէ արեգակն ու լուսինը եւ տասնմեկ աստղեր երկրպագում էին ինձ»: **10** Յայրը սաստեց նրան ու ասաց. «Վիյ ինչ երազ է, որ տեսել ես: Յինա ես, քո մայրը եւ եղբայրները պիտի զանք եւ երկրպագենք բեզ»: **11** Վրդովուեցին նրա եղբայրները, բայց հայրը մտքում պահեց նրա պատմածը: **12** Նրա եղբայրները զնացին Սիլքեմ՝ իրենց հօր ոչխարներն արածեցնելու: **13** Իսրայէլ ասաց Յովսէփին. «Չ՞ որ իինա քո եղբայրները ոչխարներ են արածեցնում Սիլքեմում: Արի թեզ ուղարկեմ նրանց մօտ»: **14** Յովսէփին ասաց նրան. «Ես պատրաստ եմ»: Իսրայէլ ասաց նրան. «Գնա տենք, թէ ողջ-առողջ են քո եղբայրներն ու ոչխարները, եւ ինձ լուր թեզ»: Եւ Յակոբը նրան ուղարկեց այնտեղ Քերորնի հովտից: **15** Յովսէփը եկաւ Սիլքեմ եւ մի մարդ տեսաւ նրան դաշտում մոլորուած: Սա հարցրեց. «Ինչ ես փնտռում»: **16** Նա պատասխանեց. «Իմ եղբայրներին եմ փնտռում: Ասս ինձ, որտե՞ղ են նրանք ոչխարներ արածեցնում»: **17** Մարդն ասաց նրան. «Ծրանք այստեղից բռչեցին զնացին, բայց ես լսեցի, որ նրանք ասում էին. «Գնանք Դորայիմ»: Յովսէփը զնաց իր եղբայրների հետեւից եւ նրանց գտաւ Դորայիմում: **18** Նրա եղբայրները հեռուից առաջին իրենք նկատեցին նրան, երբ նա դեռ չէր մօտեցել իրենց: Նրանք իրար մէջ չար խորհուրդ արեցին, որ սպանեն նրան: **19** Խւրաքանչիւրն իր եղրօրը դիմելով՝ ասում էր: **20** «Վիա երազատեսք զայիս է: Եկէք սպանենք նրան, նետենք այստեղի հորերից մէկի մէջ եւ ասենք, թէ՝ «Վայրի զայան է կերեւ նրան»: Այն ժամանակ տեսնենք, թէ ինչ կը լինեն նրա երազները»: **21** Երբ Ռուբէնը լսեց դա, նրանց ծեռքից փրկեց նրան. նա ասաց. «Չսպանենք նրան»: **22** Ռուբէնն աւելացրեց. «Չթափնենք նրա արինն, այլ նետեցէք նրան այս անապատի հորերից մէկի մէջ: Չեռք մի տուլք նրան»: Նա ասում էր, որպէսզի նրան փրկի նրանց ծեռքից եւ հասցն իր հօրը: **23** Երբ Յովսէփն եկաւ իր եղբայրների մօտ, նրանք նրա վրայից հանեցին ծաղկազարդ պատմուճանը **24** եւ նրան նետեցին հորի մէջ: Յորը դատարկ էր, մէջը ջուր չկար: **25** Նրանք նստեցին հաց ուտելու: Աչքերը վեր բարձրացնելով՝ տեսան, որ խմայէլացի ճանապարհորդներ են զայիս Գալլայից, ուղտերը ինսկերով, ռետիխոնվ ու խժով բարձած, որպէսզի դրանք տանեն Եղիպտոս: **26** Յուղան իր եղբայրներին ասաց. «Ինչ օգուտ, եթէ սպանենք

մեր եղորը եւ թաքցնենք նրա արիւնը: **27** Եկեք նրան վաճառենք խմայելացիներին, եւ մեր ծեռքը նրա արեամբ չպիտօւի, որովհետեւ ի վերջոյ նա մեր եղայրն՝ նոյն միս ու արիւնից»: Եւ իր եղայրները լսեցին նրան: **28** Այնտեղից անցնում էին մադիանացի վաճառականներ: Եղայրները Յովսէփին քաշեցին-հանեցին հորից եւ քսան դահեկանով վաճառեցին խմայելացիներին: **29** Խմայելացիները Յովսէփին տարան Եգիպտոս: Ուուրենը վերադարձաւ դէպի հորը եւ Յովսէփին հորի մէջ չգտաւ: **30** Նա պատառուտեց իր հագուստները, վերադարձաւ իր եղայրների մօտ ու ասաց. «Պատանին այնտեղ չէ, ես այժմ ուր զնամ»: **31** Նրանք առան Յովսէփի պատմուճանը, մի ուշ մորթեցին, պատմուճանը թաթախեցին ուլի արեան մէջ, **32** ապա ծաղկազարդ պատմուճանն ուղարկեցին իրենց հօրն ու ասացին. «Գտել ենք սա, տես, քը որդու պատմուճանն է սա, թէ՞ ոչ»: **33** Նա ճանաչեց այն ու ասաց. «Վյո պատմուճանը իմ որդունն է, վայրի գազան է կերել նրան, մի գազան է յօշուել Յովսէփին»: **34** Եւ նա պատառուտեց իր հագուստները, բուրծ կապեց իր մէջքին եւ երկար ժամանակ սուրգ էր պահում իր որդու համար: **35** Յաւարուեցին նրա բոլոր որդիներն ու դրաստրերը, եկան նրան միխթարելու, բայց չը կամենում միխթարուել: Նա ասում էր. «Ես այս սգով էլ կ'իշնեմ գերեզման՝ իմ որդու մօտ»: Եւ հայրը ուրաց նրան: (*Sheol h7585*) **36** Իսկ մադիանացիները Եգիպտոսում Յովսէփին վաճառեցին փարաւոնի դահճապետին՝ ներքինի Պետափրէսին:

38 Այդ ժամանակ Յուլիան հեռացաւ իր եղայրներից եւ եկաւ Իրաս անունով ողողոմացի մի մարդու մօտ: **2** Յուլիան այնտեղ տեսաւ քանանացի մի մարդու դստերը, որի անունը Շաւա էր: Նա ամուսնացաւ նրա հետ եւ մտաւ նրա ծոցը: **3** Սա յիշացաւ, ունեցաւ որդի եւ անունը դրեց էր: **4** Շաւան նորից յիշացաւ, ունեցաւ որդի եւ նրա անունը դրեց Օնան: **5** Նա մի որդի էլ ունեցաւ եւ նրա անունը դրեց Սելում: Շաւան Թասիրում էր, երբ ծնեց նրան: **6** Յուլիան իր անդրամիկ որդի Էրի համար մի կին առաւ, որի անունը Թամար էր: **7** Յուլիան անդրամիկ որդի Էրը հանճիք շրուաց Տիրոջը, եւ Աստուած առաւ նրա հոգին: **8** Յուլիան ասաց Օնանին. «Մտիր քո եղոր կնոջ ծոցը, ամուսնացին նրա հետ եւ զաւակ պարգեւիր քո եղորոք»: **9** Երբ Օնանը հասկացաւ, որ զաւակը իրենը չի լինի, իր եղոր կնոջ ծոցը մտնելիս սերմը թափեց գետին, որպեսզի զաւակ չտայ իր եղորոք: **10** Օնանի արածը Աստծուն դուր չեկաւ, ուստի նրա հոգին էլ առաւ: **11** Յուլիան ասաց իր հարս Թամարին. «Վյորի մնա քո հօր տանը, մինչեւ որ մեծանայ իմ որդի Սելում»: Յուլիան վախճնում էր, որ նա եւ կը մեռնի իր եղայրների պէս: **12** Թամարը գնաց

ու ապրեց իր հօր տանը: Շատ օրեր անցան, եւ մեռաւ Յուլիանի կին Շաւան: Յուլիան սգից դուրս գալուց յետոյ իր ողողոմացի հովիլ Իրասի հետ գնաց Թաման՝ իր ոչչարները յուլգելու: **13** Վյո մասին իմացաւ նրա հարս Թամարը, որովհետեւ նրան յայտնել էին, թէ՝ «Վիա քո սկեսրայրը գալիս է Թաման՝ իր ոչչարները յուլգելու»: **14** Թամարն իր վրայից հանեց այրիութեան զգեստները, քոյ նետեց երեխն, զարդարուեց ու նստեց Ենանի դարպասի մօտ, Թամանա տանող ճանապարհի վրայ, որովհետեւ տեսաւ, որ Սելումը մեծացել է, բայց Յուլիան իրեն կնութեան չի տայիս նրան: **15** Երբ Յուլիան տեսաւ նրան, կարծեց, թէ քոյ է, որովհետեւ նա երեսը ծածկել էր, ուստի ինքը նրան ճանաչեց: **16** Եր ճանապարհը թերելով՝ Յուլիան գնաց դէպի նա եւ ասաց. «Թոյն տուր մտնեմ ծոցք»: Նա չգիտէր, որ դա իր հարսն է: Սա ասաց. «Քնչ կը տաս ինձ, եթէ մտնես ծոցս»: **17** Նա պատասխանեց. «Քեզ իմ հօտից այծի ուլ բերել կը տամ»: Սա ասաց. «Իսկ մինչեւ բերել տաղ գրաւ կը տամ»: Նա ասաց. «Քնչ գրաւ տամ քեզ»: **18** Սա ասաց. «Տնիր մատանիր, մանեակը եւ այն գաւազանը, որ քո ծեռքին է»: Եւ նա մտաւ նրա ծոցը: Թամարը յηիհացաւ նրանից **19** Եւ վեր կացաւ գնաց: Նա իր վրայից հանեց քոյզը եւ հազար այրիութեան իր զգեստները: **20** Յուլիան իր ողողոնացի հովուի միջոցով այծի ուլ ուղարկեց, որպեսզի այդ կնուցից յետ ստանայ գրաւը, բայց հովիլը չգտաւ նրան: **21** Դիմելով տերի մարդկանց՝ նա հարցրեց նրանց. «Ու՞ր է այն քոյզը, որ Ենանում էր, ճանապարհի վրայ»: **22** Նրանք պատասխանեցին. «Վյստեղ ոչ մի քոյ չի եղել»: Վերադառնալով Յուլիանի մօտ՝ նա ասաց. «Նրան չգտայ: Տեղի մարդիկ եւ ասացին. «Վյստեղ քոյ չկայ»: **23** Յուլիան ասաց. «Գրաւը նրան թող մնայ, միայն թէ ծաղրի ասարկայ շղանանք: Ես ուլ տուել եմ, որ տանես, դու եւ այդ կնուզը չես գտեր»: **24** Երեք ամիս յետոյ Յուլիային յայտնեցին, թէ՝ «Պոռնկացել է քո հարս Թամարը եւ ահա պոռնկանալոյն պատմառով յիշացել է»: Յուլիան ասաց. «Դուրս հանեցեք նրան, թող ողջ այրուիք»: **25** Իրեն տանելու ճանապարհին Թամարը գրաւներն ուղարկեց իր սկեսրայրին՝ ասելով. «Ես յիշացել եմ այն տղամարդուց, որին պատկանում են այս գրաւներք»: Եւ աւելացրեց. «Ճանաչիր, ումն են այս մատանին, մանեակը եւ գաւազանը»: **26** Յուլիան ճանաչեց դրանք ու ասաց. «Նա աւելի արդար է, քան ես, որովհետեւ նրան իմ որդի Սելումին կնութեան չտուեցի»: Եւ այլեւս չմտաւ նրա ծոցը: **27** Երբ Թամարը ծննդաբերելու վրայ էր, նրա որովայնում երկու գաւակներ կային: **28** Ծննդաբերութեան պահին գաւակներից մէկն աւելի շուտ հանեց իր ծեռքը: Մանկաբարձը նրա ծեռքին կարմիր թել կապեց ու ասաց. «Անդրանիկը սա թող լինի»: **29** Երբ սա

Ճեղքը յետ տարաւ, անմիջապէս դուրս ելաւ նրա Եղբայրը: Մանկարարծն ասաց. «Ինչո՞ւ ճեղքեցիր պատնշը»: Եւ նա նրա ամուլը դրեց Փարէս: **Յ** Ապա դուրս ելաւ նրա Եղբայրը, որի ճեղքին կարմիր թել էր կապուած, եւ նրա անուլը դրեց Զարա:

39 Յովսէփին տարան Եզիփտոս:

Ոմն Եզիփտոսից՝ փարաւոնի ներքինի դահճապէս Պետափիրէս, նրան գնեց նրան Եզիփտոս տարած խմայելացիմերից: **Հ** Տերը Յովսէփի հետ էր, նրա գործերը բարեկազող էին, եւ նա մնաց իր տիրոջ տանը՝ Եզիփտոսում: **Յ** Երբ իր տէրը տեսա, որ Տերը նրա հետ է, եւ ինչ էլ որ ինքն անում է, Տերը յաջողութիւն է տալիս նրան, Յովսէփը շնորհ գտաւ տիրոջ առաջ, քանի որ հաճեցի էր եղել նրան: **Դ** Դրա համար էլ նա նրան իր տան Վերակացու կարգեց եւ իր ողջ ունեցուածքը վստահեց Յովսէփին: Երբ տէրը նրան իր տան եւ իր ունեցած ամեն ինչին վերակացու կարգեց, **Վ** Աստուած Յովսէփի համար օրինեց Եզիփտոսու տունը, եւ այդ օրինութիւնը տարածուեց նրա տանն ու դաշտում եղած ամբողջ ունեցուածքի վրայ: Վյա ամենն, ինչ տէրն ունէր, թողեց Յովսէփի տնօրինութեանը: **Շ** Պետափիրէս զիտէր, թէ ինչ կայ իր տանը, բացի իր կերած հացից: Յովսէփը դէմքով շատ գեղեցիկ էր ու վայելչակազմ: **Ց** Վյա բոլորից յետոյ նրա տիրոջ կինն իր աչքը զցեց Յովսէփի վրայ ու ասաց նրան. «Պառկիր ինձ հետ»: **Բ** Վայց նա մերժեց՝ իր տիրոջ կնոջն ասելով, թէ՝ «Եթէ իմ տէրը իր տան ողջ ունեցուածքը վստահել է ինձ, **Զ** եւ այս տանը ինձնից աւելի մեծ մարդ չկայ, ու ինձ ոչինչ չի արգելուած, քեզնից բացի, որովհետեւ նրա կինն ես, ապա ես ինչպէս կարող եմ անել այդ չար ու սովայի բանը եւ մեղանչել Վստծու առաջ»: **Խ** Թէեւ նա ամեն օր այդ մասին էր խօսում Յովսէփի հետ, բայց Յովսէփը չէր համաձայնում պարկել նրա հետ, ոչ իսկ մօտենալ նրան: **Ա** Վյապէս պատահեց, որ մի օր Յովսէփը իր ինչ-որ գործով տուն մտաւ: Ընտանիքի անամսերից ոչ ոք չկար տանը: **Ե** Կինը բռնեց նրա շորերից ու ասաց. «Պառկիր ինձ հետ»: Յովսէփը թողնելով իր շորերը նրա ծեռքում՝ դուրս փախաւ: **Զ** Երբ կինը տեսաւ, որ նա շորերը իր ծեռքում թողած դուրս է փախել, տան անդամներին կանչելով՝ ասաց. **Դ** «Տեսէք, ամուսինս Եբրայեցի ծառայ բերեց տուն, որ մեզ խայտառակ անի: Նա, մտնելով իմ սենեակը, ասաց. «Պառկիր ինձ հետ»: Ես բարձրածայն աղաղակեցի, **Ե** իսկ նա, լեկով իմ բարձրածայն աղաղակը, շորերն ինձ մօտ թողած՝ փախաւ, գնաց դուրս»: **Զ** Նա շորերը պահեց մօտը մինչեւ ամուսինը տուն եկաւ, նրա հետ խօսեց այս բաները՝ ասելով, թէ՝ **Յ**

«Սենեակս մտաւ քո բերած Եբրայեցի ծառան, որպէսզի խայտառակի ինձ: Նա ասաց՝ «Պառկիր ինձ հետ»: **Ա** Իսկ երբ լսեց, որ ծայնս բարձրացրի, շորերն ինձ մօտ թողած՝ փախաւ, գնաց դուրս»: **Բ** Երբ տէրը լսեց իր կնոջ պատմածը, թէ՝ «Վյապէս վարուեց ինձ հետ քո ծառան», խիստ բարկացաւ: **Յ** Յովսէփի տէրը բռնեց ու բանտ նետեց նրան, այնտեղ, ուր արքունի կալանաւորներ էին բանտարկուած: **Շ** Բայց Աստուած Յովսէփի հետ էր. նա ողորմութիւն պարգևեց նրան, եւ այսպէս արեց, որ նա բանտապէտի բարեհանութեանն արժանանայ: **Ա** Բանտապէտը բանտն ու բանտում եղած բոլոր կալանաւորներին վստահեց Յովսէփին: Եւ ինչ էլ որ յինում էր այնտեղ, նա էր անողը: **Յ** Բանտապէտը նրա շնորհիւ բանտի գործերին չէր խառնուում, որովհետեւ ամեն ինչ յանձնուած էր Յովսէփի ծեռքը: Աստուած նրա հետ էր, եւ ինչ էլ որ ինքն անում էր, Տերը յաջողութիւն էր տալիս նրան:

40 Վյա դէպերից յետոյ Եզիփտոսի արքայի տակառապէտն ու մատակարարը մեղանչեցին իրենց տիրոջ՝ Եզիփտացիների արքայի հանդեպ: **Բ** Բարկացաւ փարաւոնն իր երկու ներքինիների՝ տակառապէտի եւ մատակարարի վրայ, Յ նրանց բանտ նետեց դահճապէտի մօտ, այն բանտը, ուր Յովսէփն էր արգելափակուած: **Գ** Դահճապէտը նրանց յանձնարարեց Յովսէփին. սա սպասարկուում էր նրանց: Նրանք որոշ ժամանակ մնացին բանտում: **Դ** Միեւնոյն գիշերը բանստում երազ տեսան Եզիփտացիների արքայի տակառապէտն ու մատակարարը՝ ամեն մէկն իր երազը: **Ե** Առանք որոշ մտանակ մնացին բանտում եւն: **Զ** Նա հարց տուեց փարաւոնի ներքինիներին, որոնք իր հետ իր տիրոջ բանտում էին. «Ինչո՞ւ ծեր դէմքերն այսօր մռայ են»: **Ա** Նրանք պատահանեցին. «Երազ ենք տեսել եւ չկայ մէկը, որ կարողանայ մէկնել այն»: Յովսէփն ասաց նրանց. «Չ՞ որ Աստծո օգնութեամբ հնարաւոր է դրանց մեկնութիւնը: Պատմեցէք ինձ»: **Ե** Տակառապէտը Յովսէփին պատմեց իր երազը եւ ասաց. «Երազում իմ առաջ երեւաց մի որթաստունկ: **Ա** Որթաստունկն ունէր երեք շատ կանաչ ճիւղեր եւ հասունացած խաղողի երեք ոլոյզյոներ: **Ա** Փարաւոնի բաժակն իմ ծեռքին էր. վերցնուում էի խաղողը, ճմլում փարաւոնի բաժակի մէջ եւ բաժակը տալիս էի փարաւոնի ծեռքը»: **Յ** Յովսէփն ասաց նրան. «Դրա մենակութիւնը հետեւեան է. երեք ճիւղերը երեք օրեր են: **Ա** Կ'անցնի երեք օր, փարաւոնը կը յիշի քո նախկին իշխանութիւնը եւ քեզ նոյն տակառապէտի պաշտօնին կը նշանակի: Դու փարաւոնի բաժակը կը տաս նրա ծեռք՝ ըստ քո նախկին իշխանութեան, ինչպէս անում էիր

տակառապետ եղած ժամանակ: **14** Իսկ երբ գործի յաջող ընթանայ, դու յիշիր ինձ, ողորմած եղիր իմ հանդեպ, յիշիր ինձ փարաւոնի առաջ **15** Եւ ինձ ազատիր այս բանտից, որովենտեւ առեւանգելով՝ ինձ բերեցին Եբրայեցիների երկրից. Եւ այստեղ ոչինչ չարեցի, բայց ինձ նետեցին այս բանտախուլցք»: **16** Երբ մատակարարը տեսաւ, որ նա երազին ուղիղ մեկնութիւն տուեց, ասաց Յովսէփին. «Ես Ել եմ երազ տեսել: Երազին մէջ զիմսի վրայ ընտիր այլիւով լի երեք զամբիլ կար: **17** Վերեւի զամբիլի մէջ կային մատակարարների պատրաստած այն բոլոր ուտելիքները, որ ուտում եր փարաւոն արքան: Թոշուններն ուտում եին իմ զիմսի վրայ գտնուող զամբիլից»: **18** Յովսէփը, դիմելով նրան, ասաց. «Այս Է դրա մեկնութիւնը. Երեք զամբիլները երեք օրեր են: **19** Երեք օր յետոյ փարաւոնը կը կտրի քո գլուխը, իսկ մարմինդ կը կախի ծառից, Եւ երկնքի թռչունները կը յօշուեն քո մարմինը»: **20** Երեք օր յետոյ փարաւոնի ծննդեան տարեղարձի օրն էր: Փարաւոնը խնջոյը Եր կազմակերպել իր բոլոր ծառաների համար: Ի թիւս իր ծառաների, նա յիշեց իր պաշտօնեաներ տակառապետին ու մատակարարին: **21** Նա տակառապետին վերականգնեց իր պաշտօնում, Եւ սա բաժակը տուեց փարաւոնի ծեռքը, **22** իսկ մատակարարին կախեց ծառից, ինչպէս մեկնել Եր Յովսէփը: **23** Տակառապետը, սակայն, չիշեց Յովսէփին. նա մոռացաւ նրան:

41 Երկու տարի անց փարաւոնը երազ տեսաւ: Երազում ինքը կանգնած էր գետի եզերքին, **2** իսկ գետից դուրս եին գայիս տեսքով գեղեցիկ ու մարմնով պարարտ եօթը երինչներ, որոնք արածում եին այստեղ՝ ճահճուտում: **3** Դրանցից յետոյ գետից դուրս եին գայիս տեսքով տգեղ ու մարմնով նիհար եօթը այլ երինչներ Եւ միւս երինչների հետ արածում գետի եզերքին: **4** Տեսքով տգեղ ու մարմնով նիհար եօթը երինչներն ուտում եին տեսքով գեղեցիկ ու պարարտ եօթը երինչներին: Չարթնեց փարաւոնը: Նորից քուն մտաւ: **5** Նա տեսաւ մի երկրորդ երազ. ահա մէկ ցողունից քուսնում եին ընսդիր ու գեղեցիկ եօթը հասկեր: **6** Ապա քուսան չորուկ ու խորշակահար եօթը այլ հասկեր, **7** Եւ չորուկ ու խորշակահար եօթը հասկերը կուլ տուեցին ընսդիր ու լի եօթը հասկերը: **8** Չարթնեց փարաւոնը Եւ տեսաւ, որ երազ էր: Առաւօտեան խոռվուեց նրա հոգին: Նա մարդ ուղարկեց, կանչել տուեց Եգիպտոսի բոլոր երազահաններին, երկրի բոլոր իմաստուններին Եւ պատմեց իր երազները, բայց չգտնուեց մէկը, որ կարողանար մեկնել փարաւոնի երազները: **9** Տակառապետը, դիմելով փարաւոնին, ասաց. «Այսօր յիշեցնեմ իմ յանցանքը: **10** Երբ փարաւոնը բարկացել էր իր ծառաների վրայ, ինձ ու մատակարարին արգելափակել էր դահճապետի

տանը: **11** Մենք երկուսս Ել երազ տեսանք միեւնոյն գիշերը. իւրաքանչիւրս տեսաւ իր երազը: **12** Այնտեղ մեզ հետ էր դահճապետի ծառայ երբայցի մի պատախն: «Պատմեցինք նրան, **13** Եւ նա մեկնեց մեզ մեր երազները՝ տալով իւրաքանչիւրիս իր երազի մեկնութիւնը: Եւ եղաւ, որ ինչպէս մեկնել էր մեզ, այնպէս Ել կատարուեց. Ես եկայ հասայ իմ պաշտօնին, իսկ նրան կախեցին ծառից»: **14** Փարաւոնը մարդ ուղարկեց ու կանչել տուեց Յովսէփին: Յանեցին նրան բանտից, երեսն ածիլեցին, փոխեցին նրա պատմուճանը, Եւ նա ներկայացաւ փարաւոնին: **15** Փարաւոնն ասաց Յովսէփին. «Երազ եմ տեսել, Եւ չկայ մէկը, որ մեկնի այն: Ես լսել եմ քո մասին: Առում են, որ եթէ երազները պատմեն քեզ, դու կը մեկնես դրանք»: **16** «Պատասխան տալով՝ Յովսէփն ասաց փարաւոնին. «Առանց Աստծու օգնութեան փարաւոնի համար փրկարար ոչ մի պատասխան չի լինի»: **17** Փարաւոնը, դիմելով Յովսէփին, ասաց. «Երազում ինձ թռում էր, թէ կանգնած էի գետի եզերքին, **18** Եւ, իբրեւ թէ, գետից ենում էին մարմնով պարարտ ու տեսքով գեղեցիկ եօթը երինչներ, որոնք արածում եին այնտեղ՝ ճահճուտում: **19** Ապա, դրանցից յետոյ գետից դուրս եին գայիս տեսքով շատ այսանդակ ու զգուելի Եւ մարմնով նիհար եօթը երինչներ, որոնցից աւելի զգուելին չեմ տեսել ողջ Եգիպտացիների երկրում: **20** Յոթը նիհար ու զգուելի երինչներն ուտում եին գեղեցիկ ու պարարտ առաջին եօթը երինչներին: **21** Նրանք թէեւ կուլ էին տայիս վերջիններիս, բայց չէր երեւում, որ նրանք սրանց կուլ են տուել. նրանց տեսքը առաջուայ պէս զգուելի էր: Չարթնեցի ու նորից քննեցի: **22** Դարձեալ երազում տեսայ, որ, իբրեւ թէ, մէկ ցողունից բոււսում էին լի ու գեղեցիկ եօթը հասկեր: **23** Նրանց կողքին բոււսան բարակ, չորուկ ու խորշակահար եօթը այլ հասկեր, **24** Եւ չորուկ ու խորշակահար եօթը հասկերը կուլ էին տայիս գեղեցիկ ու լի հասկերը: Երազներս պատմեցի երազահաններին, բայց ոչ մէկը չկար, որ դրանք մեկներ ինձ»: **25** Յովսէփն ասաց փարաւոնին. «Փարաւոնի տեսած երազները մէկ իմաստ ունեն. Աստծոած փարաւոնին յայտնել է այն, ինչ անելու է: **26** Եօթը գեղեցիկ երինչները եօթը տարի Են նշանակում, Եւ եօթը գեղեցիկ հասկերը նոյնպէս եօթը տարի Են նշանակում: Փարաւոնի տեսած երազները մէկ իմաստ ունեն: **27** Դրանցից յետոյ ելած տգեղ ու վսիտ եօթը երինչները եօթը տարի Են նշանակում, իսկ չորուկ ու խորշակահար եօթը հասկերը նշանակում են, որ եօթը տարի սով է լինելու: **28** Փարաւոնին ասածիս իմաստն այն է, որ Աստծոած փարաւոնին յայտնել է այն, ինչ անելու է: **29** Ակա ողջ Եգիպտացիների երկրում լինելու են բերքառատ եօթը տարիներ: **30**

Դրանցիցյետոյ կը գան սովի եօթը տարիներ, եւ կը մոռացուի երկրում եղած բերքի առատութիւնը: 31 Սովը կը սպառի երկիրը, եւ մարդիկ չեն իմանայ բերքի առատութիւնը դրան յաջորդող տովի պատճառով, քանի որ սովը շատ սասահիկ է լինելու: 32 Փարաւոնի երազի երկու անգամ կրկնուելը վկայում է, որ Աստծու խօսքը հաստատապէս կատարուելու է, եւ Աստուած չի յապահի այն ի կատար ածելուց: 33 Վրոյ, տես, գտիր խոհեմ ու իմաստուն մի մարդու, որ դարնայ փարաւոնի խորիդականը, եւ նրան վերակացու նշանակիր Եգիպտացիների երկրի վրայ: 34 Փարաւոնը երկրի վրայ նաեւ գործակալներ թող նշանակի, որ Եգիպտացիների երկրի առատութեան եօթը տարիների ընթացքում բերքի մեկ հինգերորդ մասը հարկ վերցնեն: 35 Նրանք թող հաւաքեն առաջին եօթը տարիների բերքի ամբողջ պաշարը, ցորենը թող դրուի փարաւոնի տրամադրութեան տակ, եւ պարենը թող պահուի քաղաքներում: 36 Երկրի պարենը թող պահուի Եգիպտացիների երկրի վրայ տարածուելիք սովի եօթը տարիների համար, որպէսզի երկիրը տովից չկոտրուի»: 37 Յովսէփի խօսքերը հաճելի թուացին փարաւոնին ու նրա բոլոր պաշտօնեաներին: 38 Փարաւոնն ասաց իր բոլոր պաշտօնեաներին. «Միթէ կը գոնենք այսպիսի մի մարդ, որ իր անձի մէջ կրի Աստծու ողին»: 39 Եւ փարաւոնն ասաց Յովսէփին. «Քանի որ Աստուած քեզ յայտնեց այդ ամենը, ուրեմն քեզնից աւելի իմաստուն ու խելացի մարդ չկայ: 40 Դոյն եղիր իմ տան վերակացուն, եւ քո հրամանին թող ենթարկուի իմ ամբողջ ժողովուրդը: Իմ գահնվ միայն ես քեզնից բարձր կը լինեմ»: 41 Փարաւոնն ասաց Յովսէփին. «Ահա այսօր քեզ վերակացու եմ կարգում Եգիպտացիների երկրի վրայ»: 42 Եւ փարաւոնը մատից հանելով իր մատանին՝ դրեց Յովսէփի մատին, նրան հազրեց քենաւայ պատմուճան, ովտե մանեակ անցկացրեց նրա պարանոցին, 43 նրան նստեցրեց իր երկրորդ կառքը: Մունենտիկը Յովսէփի առաջից գնայով՝ այդ մասին ազդարաբեց, եւ նա վերակացու կարգուեց Եգիպտացիների երկրի վրայ: 44 Փարաւոնն ասաց Յովսէփին. «Ահա ես փարաւոնն եմ: Ամբողջ Եգիպտացիների երկրում ոչ իրաւունք չունի նոյնիսկ իր ոտքը կամ ծեռքը բարձրացնելու առանց քո հրամանի»: 45 Եւ փարաւոնը Յովսէփի անունը դրեց Փսումփթոմբանէ, իսկ Վրեզ քաղաքի քուրմ Պետափրէսի դուստր Ասանեթին նրան տուեց կնուրեան: Եւ Յովսէփի գնաց փարաւոնի մօտից: 46 Յովսէփի երեսուն տարեկան էր, երբ ներկայացաւ Եգիպտացիների փարաւոն արքային: Յովսէփի, գնայով փարաւոնի մօտից, շրջեց ողջ Եգիպտոսում: 47 Երկիրը առատութեան եօթը տարիների ընթացքում հարուստ բերք

տուեց: 48 Յովսէփի հաւաքեց Եգիպտացիների երկիր առատութեան եօթը տարիների ողջ բերքը՝ ամեն մի քաղաքի շուրջը գտնուող դաշտերի բերքը ամբարելով այդ քաղաքում: 49 Յովսէփի ծովի աւազի չափ շատ ցորեն հաւաքեց ու ամքրաբեց այնտեղ այնքան, որ հնարաւոր չը հաշուել, քանի որ անթիւ-անհամար էր: 50 Երբ դեռ չէր եկել եօթը տարուայ սովը, Յովսէփն ունեցաւ երկու որդի, որոնց ծնել էր Արեգ քաղաքի քուրմ Պետափրէսի դուստր Ասանեթը նրա համար: 51 Յովսէփն անդրանիկ որդու անունը դրեց Մանասէ, «Որովհետեւ, - ասում է, - Աստուած ինձ մոռացնել տուեց իմ ու իմ հօր բոլոր Վշտերը»: 52 Երկրորդ որդու անունը դրեց Եփրեմ, «Որովհետեւ, - ասում է, - Աստուած ինձ բազմացրեց իմ տառապանքների երկրում»: 53 Անցան Եգիպտացիների երկրի առատութեան եօթը տարիները, 54 եւ վրայ հասան սովի եօթը տարիները, ինչպէս ասել էր Յովսէփը: Սով եղաւ ամբողջ երկրում, որովհետեւ ողջ Եգիպտացիների երկրում հաց չէր գտնուում: 55 Սովի մատնուեց համայն Եգիպտացիների երկիրը, եւ ամբողջ ժողովուրդը հացի համար աղաղակ բարձրացրեց փարաւոնի առաջ: Փարաւոնն ասաց բոլոր Եգիպտացիներին. «Գնացէք Յովսէփի մօտ, եւ ինչ որ ասի նա ձեզ, կատարեցէք»: 56 Սով էր ամբողջ երկրում: Յովսէփը բացեց ցորենի բոլոր շտեմարանները եւ ցորեն էր վաճառում բոլոր Եգիպտացիներին: Սովը սաստկացաւ Եգիպտացիների երկրում: 57 Եւ բոլոր երկրներից գալիս էին Եգիպտոս՝ Յովսէփից հաց գնելու, որովհետեւ սովը սաստկանում էր ամբողջ աշխարհում:

42 Յակոբը իմանալով, որ ցորենի վաճառք կայ Եգիպտացիների երկրում, ասում է իր որդիներին. «Ինչո՞ւ էք յապահում: 2 Իմացել եմ, որ Եգիպտոսում ցորեն կայ: Գնացէք այնտեղ եւ մեզ համար մի թիչ պարեն գնեցէք, որ ապրենք, սովամահ չինենք»: Յովսէփի տասը եղբայրները իշան Եգիպտոսից ցորեն գնելու: 4 Յակոբը Յովսէփի եղբայր Բենհամինին շօռոեց, որ գնայ իր եղբայրների հետ, որովհետեւ ասում էր, թէ «Գուցն ան կը հիւանդանայ»: 5 Խրայէի որդիներն այլ ճանապարհորդների հետ եկան ցորեն գնելու, քանի որ Քանանացիների երկրում սով էր: 6 Յովսէփը երկրի հշխանն էր, ուստի ինքն էր ցորեն վաճառում երկրի ողջ ժողովունին: Յովսէփի եղբայրները, գալով, գրուխները խոնարհեցին մինչեւ գետին: 7 Երբ Յովսէփը տեսաւ իր եղբայրներին, ճանաչեց նրանց, բայց օտար ձեւացրեց իրեն, խստագոյնս խօսեց նրանց հետ եւ ասաց. «Որտեղից եք զայիս»: Նրանք պատասխանեցին. «Քանանացիների երկրից. եկել ենք պարեն գնելու»: 8 Յովսէփը ճանաչեց իր

Նորայրներին, բայց նրանք չճանաչեցին իրեն: 9 Յովսէփը յիշեց իր տեսած երազները եւ ասաց նրանց. «Դուք լրտեսներ եք եւ եկել եք երկիրը հետախուզելու»: 10 Նրանք ասացին. «Ո՛չ, տ՛ը: Մենք՝ քո ծառաները, եկել ենք ցորեն զնելու»: 11 Մենք ամենք մի մարդու զաւակներ ենք: Խաղաղասէր մարդիկ ենք մենք, քո ծառաները լրտեսներ չեն»: 12 Յովսէփն ասաց նրանց. «Ո՛չ, դուք եկել եք երկիրը հետախուզելու»: 13 Նրանք պատասխանեցին. «Մենք՝ քո ծառաները, տասներկու եղայրներ էինք, Քանանացիների երկրում մի մարդու որդիներ: Այս պահին մեր կրտսեր եղայրն իր հօր մօտ է, իսկ միևն այլէւս չկայ»: 14 Յովսէփն ասաց նրանց. «Անա թէ ինչպիսի փորձի պիտի ենթարկուեք. հենց դրա համար ասացի ձեզ՝ դուք լրտեսներ եք: 15 Երդուում եմ փարաւոնի արեւով, որ այստեղից դուրս չեք գայ, քանի ձեր կրտսեր եղայրն այստեղ չի եկել: 16 Վրդ, ձեզից մեկին ուղարկեցք, որ այստեղ բերի ձեր եղօրը, իսկ դուք կը մասք արգելարանում, մինչեւ որ պարզուի, թէ ճիշտ եք ասում, թէ՞ ոչ: Յակառակ դեարում, երդուում եմ փարաւոնի արեւով, որ դուք լրտեսներ եք»: 17 Եւ երեք օր նրանց բանտարկեց: 18 Յովսէփը երրորդ օրն ասաց նրանց. «Վյապէս արեք, որպեսից փրկուեք. ես ինքու Ել աստուածավախ մարդ եմ: 19 Եթէ խաղաղասէր մարդիկ եք, ձեր եղայրներից մեկն այստեղ՝ բանտում կը մնայ, իսկ մնացածներդ կը տանէք ձեր զնած ցորենք: 20 Ձեր կրտսեր եղօրոն ինձ մօտ կը թերեք, որ հաւատամ ձեր ասածներին, ապա թէ ոչ՝ մահուան կը դատապարտուեք»: 21 Նրանք այդպէս Ել արեցին: Նրանք՝ եղայրները, միմեանց ասացին. «Այն, մենք մեր եղօր նկատմամբ մերաւոր ենք, որովհետեւ անտեսեցինք նրա հոգու մղձաւանջը, երբ նա մեզ աղաջում էր, իսկ մենք նրան չլսեցինք: Դրա համար Ել մեր զիշին Ել իշնում այս պատուհասը»: 22 Պատասխան տուու Ռութենն ու ասաց նրանց. «Ես ձեզ չասացի, թէ՝ «Մենք մի գործեք պատանու դեմ», իսկ դուք ինձ չլսեցիք: Քիմա նրա արեան գինն է պահանջուում»: 23 Նրանք չգիտէին, որ Յովսէփը հասկանուու եր նրանց, որովհետեւ թարգմանիչ ուներ: Եւ նրանցից մեկուսանալով՝ Յովսէփը լաց եղաւ: 24 Նա դարձեալ եկաւ նրանց մօտ եւ խօսեց նրանց հետ: Ազա նրանցից առանձնացներով Ծնալունին՝ նրանց ներկայութեամբ շղթայեց նրան: 25 Յովսէփը հրամայեց, որ նրանց պարկերը լցնեն ցորենով, իւրաքանչիւրի արծաթը դնեն իր պարկի մեջ եւ ճանապարհի պաշար տան: Վյոպէս Ել արեցին: 26 Նրանք բարձելով իրենց Եշերը՝ զնացին այնտեղից: 27 Նրանցից մեկը, իշեւանում իր գրաստին կեր տալու համար բացելով իր պարկը, տեսաւ, որ իր արծաթը քսակը դրուած է իր պարկի թերանին: 28 Վյոն ժամանակ նա ասաց իր եղայրներին. «Դրամբ վերադարձել են ինձ,

ահա իմ պարկի մեջ Ե»: Նրանք զարմացան, իրար անցան ու ասացին. «Այս ինչ արեց մեզ Աստուած»: 29 Նրանք եկան իրենց հայր Յակոբի մօտ, Քանանի երկիրը, պատմեցին նրան այն ամենը, ինչ պատահել էր իրենց հետ, եւ ասացին. 30 «Սարդը, որ երկիր տէրն եր, մեզ հետ շատ խիստ խօսեց եւ մեզ, իրեն այդ երկիր լրտեսներ, բանտ նետեց: 31 Մենք նրան ասացինք. «Մենք խաղաղասէր մարդիկ ենք, լրտեսներ չենք: 32 Մենք տասներկու եղայրներ ենք՝ մեր հօր որդիները: Մէկը չկայ, իսկ կրտսերն այս պահին մեր հօր մօտ Ե՝ Քանանացիների երկրում»: 33 Երկիր տէրը մեզ ասաց. «Ձեր խաղաղասէր լինելով սրանով կ'իմանամ, եթէ ձեր մի եղօրոն այստեղ՝ ինձ մօտ թողնէք, ձեր գնած ցորենը վերցնէք տանէք ձեր տուն 34 Եւ ձեր կրտսեր եղօրոը թերեք ինձ մօտ: Այն ժամանակ ես կ'իմանամ, որ դուք լրտեսներ չեք, այլ խաղաղասէր մարդիկ եք, եւ ձեր այս եղօրոն Ել կը վերադարձնեմ ձեզ, եւ դուք այս երկրում առեւտուր կ'անեք»: 35 Երբ նրանք դատարկում եին իրենց պարկերը, իւրաքանչիւրի արծաթի քսակը իր պարկում էր: Եւ երբ նրանք տեսան իրենց արծաթի քսակները, իրենք եւ իրենց հայրը՝ Յակոբը, ասաց նրանց. «Ինձ անզաւակ Եք թողնում: Յովսէփը չկայ, Ծնալոնք չկայ, իհմա Ել Բենիամինին Եք վերցներլու: Այս բոլորը իմ զիշին են թափուում»: 37 Ռութենը, դիմելով հօրը, ասաց. «Դու իմ երկու որդիներին կը սպանես, եթէ նրան չվերադարձնեմ քեզ: Դու Բենիամինին վստահիր ինձ, եւ ես նրան կը վերադարձնեմ քեզ»: 38 Նա ասաց. «Իմ որդին ձեզ հետ չի իշնի, որովհետեւ սրա եղայրը մեռաւ, եւ միայն սա է մնացել: Եթէ սա հիւանդանայ ձեր գնացած ճանապարհին, ապա դուք ինձ վշտով այս ծեր հասակում գերեզման կ'իշեցնէք»: (Sheol h7585)

43 Սովոր աւելի ու աւելի էր սասատկանում երկրում: 2 Երբ կերան-սպառեցին Եգիպտացիների երկրից թերած ցորենը, հայրն ասաց նրանց. «Դարձեալ գնացք եւ մի քի պարեն զնեցք»: 3 Յուղան, դիմելով նրան, ասաց. «Սարդը մեզ կտրուկ ու յստակ ասաց. «Իմ աչքին չերեւաք, եթէ ձեր կրտսեր եղայրը ձեզ հետ չինի»: 4 Վրդ, եթէ թողնես, որ մեր եղայրը գայ մեզ հետ, կը գնանք եւ պարեն կը գնենք, 5 իսկ եթէ մեր եղօրոը մեզ հետ չլողնես, չենք զնայ, որովհետեւ այդ մարդը մեզ հետ խօսեց ու ասաց. «Իմ աչքին չերեւաք, եթէ ձեր կրտսեր եղայրը ձեզ հետ չինի»: 6 Կորայէն ասաց. «Այդ ինչ փորձանք թերեցիք իմ զիշին, ինչո՞ւ յայտնեցիք այդ մարդուն, թէ եղայրը ունեք»: 7 Նրանք ասացին. «Վյոն մարդը հարցուփորձ արեց մեր եւ մեր ընտանիքի մասին, թէ՝ «Տակախն կենդանի Ե ձեր հայրը», թէ՝ «Եղայր ունեք»: Եւ մենք

յայտնեցինք նրան ըստ նրա հարցերի: Ի՞նչ իմանայինք, թէ ասելու է մեզ. «Բերքը ձեր երօրը»: 8 Յուղան ասաց իր հայր Խսրայշին. «Թոյլ տուր, որ պատանին գայ ինձ հետ, վեր կենանք գնանք, որպեսզի նև մենք, նև դու, նև մեր ընտանիքի անդամները ապրենք, սովամահ չլինենք: 9 Ես նրա համար պատասխանատու եմ. ինձնից կը պահանջես նրան: Եթէ նրան յետ չբերեն ու քո առաջ չկանգնեցնեմ, թող մեղաւոր լինեմ իմ ամբողջ կեանքում: 10 Որովհետեւ եթէ շդանդադինք, ապա երկու անգամ գնացածեկած կը լինենք»: 11 Իրենց հայր Խսրայշին ասաց նրանց. «Ենթա էք ասում: Վյոպէս էլ արէք: Մեր երկու բարիքներով լցրէք ձեր ամաները, այդ մարդուն իբրեւ նուեր տարէք կնդրուկ, մեղր, խունկ, խէժ, բեւեկն եւ ընկոյզ: 12 Կրկնակի արծաթ վերցրէք ձեզ հետ, ինչպէս նաեւ այն արծաթը, որ ձեր պարկերի մեջ յետ բերեցիք, տարէք ձեզ հետ, գուցէ դա սխալմունք էր: 13 Վերցրէք նաեւ ձեր եղբօրն ու գնացէք այդ մարդու մօս: Իմ Աստուածը թող այնպէս անի, որ շնորհ գտնէք այդ մարդու մօս, եւ նա կ'արծակի ձեզ հետ ձեր միւս եղբօրն ու Բենիամինին: 14 Քայց ես ինչպէս անզաւակացայ, այնպէս էլ անզաւակ մնացի»: 15 Եւ մարդիկ, առներով նուերներ ու կրկնակի արծաթ, Բենիամինի հետ գնացին իջան Եզիպտոս եւ ներկայացան Յովսէփին: 16 Երբ Յովսէփը տեսաւ նրանց եւ իր եղբայր Բենիամինին՝ ասաց պալատի կառավարիչն. «Վյո մարդկանց տուն տար, անասուն մորթիք եւ ճաշ պատրաստիք, որովհետեւ այս մարդիկ կէսօրին ինձ հետ են ճաշելու: 17 Մարդոն արեց այնպէս, ինչպէս ասել էր Յովսէփը, եւ մարդկանց տարաւ Յովսէփի տունը: 18 Վյո մարդիկ տեսներով, որ իրենց տարան Յովսէփի պատճենով մեզ վերադարձած արծաթի պատճառով է, որ մեզ բերեցին այստեղ, որպեսզի մեզ խուզարկեն: Նրանք մեզ վրայ կը յարձակուեն, մեզ կը ստրկացնեն եւ կը տիրանան մեր Էշերին»: 19 Մօտենալով Յովսէփի պալատի կառավարիչն՝ նրանք դրան մօտ ասացին նրան. 20 «Վյաչում ենք քեզ, տէք, լիիր մեզ: Երբ առաջին անգամ Եկանք պարեն գնելու 21 եւ վերադառնախ իշեւան հասանք, բացերով մեր պարկեր՝ տեսանք, որ իւրաքանչիւրին արծաթը իր պարկի մեջ է: Վրդ, արծաթը նոյն կշռով յետ ենք բերել, ահա այն մեր ձեռքին է: 22 Ուրիշ արծաթ է ենք բերել մեզ հետ, որ պարեն գնենք: Մենք չգիտենք, թէ ով է արծաթը դրել մեր պարկերի մեջ»: 23 Նա ասաց նրանց. «Խսաղաղութիւն ընդ ձեզ, մի՛ վախտեցէք: Զեր եւ ձեր հայրերի Աստուածն է դրել զանձերը ձեր պարկերի մեջ, իսկ ես արդին ստացել եմ ձեր արծաթը եւ գոհացել եմ»: Ել նա քանտից հանեց ու նրանց մօտ բերեց Շմալոնին:

24 Մարդ նրանց տարաւ ներս՝ Յովսէփի տունը: Չուր բերեցին, որ նրանք լուանան իրենց ոտքերը, եւ նա նրանց գրաստներին կիր տուեց: 25 Նրանք պատրաստեցին ընծաները, երբ Յովսէփը դեռ չէր եկել կէսօրին, որովհետեւ լիել էին, որ այնտեղ է ճաշելու: 26 Յովսէփը տուն մուաւ, եւ նրանք այդ տանը նրան մատուցեցին իրենց ձեռքերում բռնած ընծաները եւ գլուխ խոնարհեցին նրան մինչեւ գետին: 27 Յովսէփը, դիմերով նրանց, հարցրեց. «Ինչպէս էք, ողջ-առողջ է ձեր ծերունի հայրը, որի մասին ասել էիք, թէ տակալին կենդանի է»: 28 Նրանք պատասխանեցին. «Ողջ-առողջ է քեզ ծառայ մեր հայրը, տակալին կենդանի է»: Նա ասաց. «Վյո մարդուն օրինեալ է Աստուց»: Եւ նրանք խոնարհուելով գլուխ տուեցին նրան: 29 Յովսէփը բարձրացրեց իր աչքերը եւ, տեսնելով իր համամայր եղբայր Բենիամինին, հարցրեց. «Սա՞ է ձեր կրտսեր եղբայրը, որի մասին ասել էիք, թէ կը բերեք իսկ մօտ»: Եւ ասաց. «Աստուած թող ողորմի քեզ, որդեակի»: 30 Յուղուեց Յովսէփը, իր եղբօր համար ճմլուեց վիրտը եւ ուզում էր լաց լինել: Եւ, մտնելով իր սենեակը, նա լաց եղաւ: 31 Յետոյ նա լուաց երեսը, դուրս եկաւ եւ, զսպելով իրեն, ասաց. «Ճաջ մատուցէք»: 32 Քանի որ Եզիպտացիներո գգլում էին երբայցիներից եւ նրանց հետ սեղան չէին նստում, ուստի նրան եւ նրանցից իւրաքանչիւրին, ինչպէս նաեւ նրա հետ ճաշող Եզիպտացիներից իւրաքանչիւրին ճաշ մատուցեցին առանձին-առանձին: 33 Նրա դիմաց նստեց անդրանիկը՝ ըստ իր աւագութեան, իսկ կրտսերը՝ ըստ իր կրտսերութեան: Եւ մարդիկ զարմացել էին իւրաքանչիւրն իր եղբօր համար: 34 Նրանք Յովսէփից ստացան իրենց ճաշի բաժինը, եւ Բենիամինի բաժինը բոլորի բաժնի հնգապատիկը դարձաւ: Նրանք նրա հետ խմեցին ու գինուցան:

44 Յովսէփն իր պալատի կառավարչին հրաման տուեց եւ ասաց. «Վյո մարդկանց պարկերը լցրէք պարէնով ամբան, որքան կարող են տանել, եւ իւրաքանչիւրի արծաթը դրէք իր պարկի բերանին: 2 Իմ արծաթը սկիհիր դրէք կրտսեր եղբօր պարկի մեջ: Վյնտեղ դրէք նաեւ նրա ցորենի գինը»: Եւ արուեց ըստ Յովսէփի ասածի: 3 Առաւուեան թոյ տուեցին, որ նրանք գնան իրենց Եշերով: 4 Երբ նրանք քաղաքից դուրս եկան, բայց դեռ հեռու չէին գնացել, Յովսէփն ասացաց իր պալատի կառավարչին. «Վեր կաց, հետապնդիր այդ մարդկանց, հասիր նրանց ու ասաւ. «Ինչո՞ւ էք լաւութեան դիմաց վատութիւն անում: 5 Ինչո՞ւ գողացաք արծաթէ սկիհիր: Չ՞ որ դրանով էր խմում իմ տէրը եւ դրանով էր գոլակութիւն անում: Վրդ, ձեր արածը չար գործ է»: 6 Երբ նա հասաւ նրանց, այդպէս էլ ասաց: 7 Նրանք պատասխանեցին նրան. «Ինչո՞ւ է տէրը այդպիսի բաներ ասում:

Թաւ լիցի, որ քո ծառաները նման բան արած լինեն: 8 Եթե մեր պարկերում զտնուած արծաթը Քանանացիների երկրից մենք վերադարձել ենք ծեզ, ել իշնո՞ւ քո տիրոջ տնից արծաթ կամ ոսկի պիտի գողանայինք: 9 Արդ, քո ծառաներից ում մօտ որ գտնուի սկիհը, թող մահուան դատապարտուի, իսկ մենք՝ մնացածներս, լինենք մեր տիրոջ ստրուկները»: 10 Նա ասաց. «Թող լինի այնպէս, ինչպէս ասացիք. ում մօտ որ գտնուի սկիհը, թող նա դառնայ իմ ստրուկը, իսկ մնացածներդ համարուեք անպարտ»: 11 Եւ նրանցից իւրաքանչիւրն շտապ իշեցներով իր բեռը՝ բացեց իր պարկը: 12 Կառավարիչը, աւագից սկսած մինչեւ կրտսերը, խուզարկեց եւ սկիհը գտաւ Բենիամինի պարկի մէջ: 13 Նրանք պատառուտեցին իրենց զգեստները, եւ իւրաքանչիւրն իր բեռը բարձերով իր էշի վրայ՝ վերադարձաւ քաղաք: 14 Յուղան ու իր եղայրները ներկայացան Յովսէփին, երբ նա դեռ տանն էր, եւ նրա առաջ երեսի վրայ ընկան գետին: 15 Յովսէփին ասաց նրանց. «Այս ինչ է ծեր արածը, մի՛թէ չգտնեք, որ այնպիսի մի մարդ, ինչպիսին ես եմ, գուշակելու կարողութիւն ունի»: 16 Յուղան ասաց. «Ինչ պատասխան տանք մեր տիրոջը, ինչ ասենք կամ ինչպէս արդարանանք: Վստուած քոնեց քո ծառաների գործած յանցանքը: Արդ, ահա մեր տիրոջ ստրուկներն ենք եւ մենք, եւ նա, ում մօտ գտնուեց սկիհը»: 17 Նա ասաց. «Չաւ լիցի, ես այդպիսի բան չեմ անի: Վյն մարդը, որի մօտ գտնուել է սկիհը, նա թող լինի իմ ստրուկը, իսկ դուք ողջ ու անվնաս գնացէք ծեր հօր մօտ»: 18 Յուղան, մօտենալով նրան, ասաց. «Աղաջում եմ, տէ՛ր, թոյլ տուր, որ քո ծառան մի բան ասի քո առաջ: Միքարպացիր քո ծառայի վրայ, որովհետեւ փարաւնից յետոյ դու ես: 19 Տէ՛ր, դու հարցրեցիր քո ծառաներին եւ ասացիր, թէ՝ «Ճայր կամ եղբայր ունի՞ք»: 20 Եւ մենք պատասխանեցինք մեր տիրոջը. «Ունենք տարիքն առած մի հայր եւ մի կրտսեր եղբայր, որ նա ունեցել է ծեր տարիքում: Մրա եղբայրը մեռել է, եւ սա մնացել է իր մօր միակ որդին, եւ հայրը սիրում է նրան»: 21 Դու քո ծառաներին ասացիր. «Նրան բերէք ինձ մօտ, եւ ես կը հոգան նրա մասին»: 22 Մենք ասացինք մեր տիրոջը. «Երեխան չի կարող բաժանուելիր հօրից, որովհետեւ եթե բաժանուի իր հօրից, հայրը կը մեռնի»: 23 Դու ասացիր քո ծառաներին. «Եթե ծեր կրտսեր եղբայրը ճեզ հետ չիշնի, չիանարձակուեք երեւալ իմ աշքին»: 24 Երբ մենք գնացինք քո ծառայի՝ մեր հօր մօտ եւ յայտնեցինք նրան մեր տիրոջ խօսքերը, 25 մեր հայրն ասաց. «Նորից գնացէք եւ մի քիչ պարեն գնեցէք»: 26 Մենք ասացինք. «Չենք կարող այնտեղ իշնել, եթե մեր կրտսեր եղբայրը մեզ հետ չիշնի: Մենք միայն այդ պայմանով կ'իշնենք: Եթե մեր կրտսեր եղբայրը մեզ հետ չիշնի, ապա այդ մարդուն ներկայանալ

չենք կարող»: 27 Քո ծառան՝ մեր հայրը, մեզ ասաց. «Դուք ինքներդ ել գիտէք, որ իմ կին Ռաբէլն ինձ համար երկու որդի ծնեց: 28 ՄԵԿ տնից հեռացաւ, եւ դուք ասացիք, թե նա զազանի բաժին դարձաւ: Նրան այլեւս չեմ տեսել մինչեւ իիմա: 29 Արդ, եթե սրան էլ տաներ իմ մօտից, եւ ճանապարհին նա հիւանդանայ, ապա դուք ինձ վշտով այս ծեր հասակում գերեզման կ'իշեցնէք»: (Sheol h7585) 30 Արդ, եթե մենք գնանք քո ծառայի՝ մեր հօր մօտ, եւ պատանին մեզ հետ չիշնի, ապա մեր հօր կեանքը կախուած կը լինի սրա կեանքից: 31 Վյնպէս որ, եթե նա այդ երեխային մեզ հետ չտեսնի, կը մեռնի, եւ մենք՝ քո ծառաները, քո ծառային՝ մեր հօրը, ծեր հասակում խոցուած սրտով գերեզման կ'իշեցնենք: (Sheol h7585) 32 Ես՝ քո ծառան, այդ մանկանն իր հօրից ստացել եմ իմ երաշխառութեամբ: Ես ասել եմ. «Եթե նրան չվերադարձն ու չներկայացնեմ քեզ, ապա իմ ամբողջ կեանքում թող յանցաւոր լինեմ հօրս առաջ»: 33 Արդ, այս մանկան փոխարեւն ես՝ քո ծառան, լինեմ իմ տիրոջ ստրուկը, իսկ պատանին թող գնայ իր եղբայրների հետ: 34 Որովհետեւ ինչպէս կարող եմ իմ հօրը ներկայանալ, եթե այս պատանին մեզ հետ չիշնի: Թող ես չտեսնեմ այն միջբախտութիւնը, որ հօրս է վիճակուելու»:

45 Յովսէփը չկարողացաւ իրեն զսպել իր շուրջը գտնուող բոլոր եզիպտացիների ներկայութեամբ եւ ասաց. «Բոլորին հոնիւրս հանեք»: Երբ նրանցից ոչ որ չմնաց նրա մօտ, նա եղբայրներին յայտնեց իր ով լինելը: 2 Նա բարձրածայն լաց եղաւ այնպէս, որ դա լսեցին եզիպտացիները, եւ եղելութիւնը յայտնի դարձաւ փարաւոնի արքունիքում: 3 Յովսէփին ասաց իր եղբայրներին. «Ես Յովսէփն եմ: Իրօր, դեռ կենդանի է իմ հայրը»: Նրա եղբայրները չէին կարողանում նրան պատասխանեւ, որովհետեւ տակնուվրայ եղան նրա ներկայութիւնից: 4 Յովսէփին ասաց եղբայրներին. «Սօտեցէք ինձ»: Նրանք մօտ գնացին: Յովսէփին ասաց. «Ես ծեր եղբայր Յովսէփն եմ, որին դուք վաճառեցիք, որ Եզիպտոս տանեն: 5 Բայց դուք մի տրումէք, մի նեղուէք, որ ինձ վաճառել էք այստեղ բերելու համար, որովհետեւ Վստուած ծեզ փրկելու համար է ուղարկել ինձ այստեղ ծեզնից առաջ: 6 Յիմա երկիրի վրայ եղած սովոր երկրորդ տարիին եւ իինզ տարի եւս կայ, որ ոչ վար է լինելու, ոչ հունձ: 7 Վստուած ծեզնից առաջ ինձ ուղարկել է այստեղ, որ երկրի վրայ պահպանի ծեր սերնդին եւ կերակրի ծեզ՝ մնացածներիոր մեծ մասին: 8 Արդ, ոչ թէ դուք եք ինձ ուղարկել այստեղ, այլ՝ Վստուած: Նա ինձ դարձրեց փարաւոնի գործերի վերակացու, նրա ողջ տան տէրը եւ համայն Եզիպտացիների երկորի իշխանը: 9 Արդ, շտապ գնացէք իմ հօր մօտ եւ ասացէք նրան.

«Այսպէս է ասում քո որդի Յովսէփը. Աստուած ինձ ողջ Եգիպտացիների երկրի տէր է դարձրել: Վրի իշխիր ինձ մօտ եւ մի դաշտաղիր: 10 Դու կը բնակուես Գետսմ երկրում՝ Արարիայում եւ մօտ կը լինես ինձ, դու, քո որդիները, քո որդիների որդիները քո ոչխարներով ու արջառներով, ամբողջ ունեցուածքով: Ես թեզ կը կերակրեմ այստեղ, 11 որովհետեւ դեռ իինգ տարի եւս սով է լինելու, որպէսզի չկոտորուեք դու, քո որդիները, եւ չչոչչանայ քո ամբողջ ունեցուածքը: 12 Ահա դուք եւ Բենիամինը ծեր սեփական աչքերով տեսնում էք, որ անձամք ես եմ խօսում ձեզ հետ»: 13 Իմ հօրը պատմեցէք այն փառքի մասին, որին ես հասել եմ Եգիպտոսում, նաեւ այն մասին, ինչ տեսել էք: Իմ հօրը շտապ թերք այստեղ»: 14 Եւ նա փառքաթուեց իր եղբայր Բենիամինի պարանոցին ու լաց եղա. Բենիամինն էլ յաց եղա նրա պարանոցին փառքաթուած: 15 Յովսէփը համբուրեց նաեւ իր բոլոր եղբայրներին եւ գրկախառնուած լաց եղա: Դրանից յետոյ միայն իր եղբայրները խօսեցին նրա հետ: 16 Լուրդ հասաւ փարաւոնի պալատ. ասացին. «Յովսէփի եղբայրներն են Եկեղիք: Ուրախացան փարաւոնն ու նրա պաշտօնեաները: 17 Փարաւոնն ասաց Յովսէփին. «Քո եղբայրներին ասա՞ «Այսպէս արեք. լրոք ծեր պարկերը, զնացէք Քանանացիների երկիրը 18 եւ, վերցներլով ծեր հօրն ու ծեր ունեցուածքը, Եկեղիք ինձ մօտ: Ես ձեզ կը տամ Եգիպտոսի բոլոր բարիքներից, եւ դուք կը վայելէք երկրի սերուցքը»: 19 Դու այսպիսի կարգադրութիւն կ'անես. «Եգիպտացիների երկրից առէք սայլեր ծեր մանուկների ու կանանց համար եւ ծեր հօրը վերցնելով՝ թերք այստեղ: 20 Ձեր աչքերը թող ազահութեամբ չնայեն ծեր ունեցուածքի վրայ, որովհետեւ ողջ Եգիպտացիների երկրի բարիքները ծերն են լինելու»: 21 Այդպէս Ել արեցին Իսրայէլի որդիները: Յովսէփը փարաւոն արքայի կարգադրութեան համաձայն՝ նրանց տուեց սայլեր ու ճանապարհի պաշար: 22 Նա բոլորին երկուական պատմուճան տուեց, իսկ Բենիամինին տուեց երեք հարիւր դասենկան եւ իինց պատմուճան՝ փոխնիփոխ հազնելու: 23 Նոյնպէս եւ, հօրը տանելու համար, նա տուեց տասը Եշի վրայ թեռնուած Եգիպտոսի բոլոր բարիքներից, պարենով թեռնաւորուած տասը ջորի, նաեւ հօր համար ճանապարհի պաշար: 24 Նա ճանապարհեց իր եղբայրներին, եւ սրանք զնացին: Նա նրանց ասաց. «ճանապարհին չվիճէք»: 25 Նրանք Եգիպտոսից ելամ-զնացին Քանանացիների երկիրը, իրենց հօր՝ Յակորի մօտ: 26 Պատմեցին նրան եւ ասացին. «Քո որդի Յովսէփը կենդանի է, նա ողջ Եգիպտացիների երկրի իշխանն է»: Յակորը զարմացաւ, որովհետեւ չէր հաւատում նրանց:

27 Նրանք իրենց հօրը հաղորդեցին այն ամենը, ինչ ասել էր Յովսէփը: Նրանց հայր Յակորը, տեսնելով այն սայերը, որ Յովսէփն էր ուղարկել՝ իրեն տանելու համար, վերակենդանացաւ: 28 Խսրայէլն ասաց. «Բայ է ինձ, որ իրօք տակալին կենդանի է իմ որդի Յովսէփը: Քանի ողջ եմ, գնամ տեսնեմ նրան»:

46 Խսրայէլն իր ամբողջ ունեցուածքով ճանապարհ ընկալ եւ եկալ Երդման ջրհորի մօտ: Նա զոր մասուցեց իր հայր Իսահակի Աստծուն: 2 Գիշերը Աստուած տեսիլիքի մէջ Խսրայէլին ասաց. «Յակոր, Յակոր»: Սա հարցրեց. «Դու ով ես»: 3 Նա պատասխանեց. «Ես քո հայրերի Աստուածն եմ: Մի՛ վախեցիր Եգիպտոսի իջնելուց, որովհետեւ թեզ այնտեղ մնեց ազգ եմ դարձնելու: 4 Ես թեզ հետ կ'իջնեմ Եգիպտոս, եւ ինքու ել թեզ ընդմիշտ կը հանեմ այնտեղից: Եւ Յովսէփն իր ծերովով կը փակի քո աչքերը: 5 Յակորը Երդման ջրհորի մօտից եկա, եւ Խսրայէլի որդիներն իրենց հայր Յակորին, կահկարասին ու կանանց տեղաւորեցին այն սայլերի վրայ, որ Յովսէփն էր ուղարկել՝ նրան բերելու համար: Վերցնելով իրենց ունեցուածքն 6 ու Քանանացիների երկրում ծեռք թերած ամեն ինչ, Եգիպտոս մտան Յակորն ու նրա ողջ սերունդը՝ 7 իր որդիներն ու որդիների որդիները, իր դուստրերն ու դուստրերի դուստրերը: Նա իր ողջ սերունդը թերեց Եգիպտոս: 8 Սրանք են Խսրայէլի այն որդիների անունները, որոնք Եգիպտոս մտան. այն է՝ Յակորն ու իր որդիները: Յակորի անդրանիկ որդին էր Ռուբենը: 9 Ռուբենի որդիներն են՝ Ենոքը, Փալյուսը, Ասրոնն ու Զարմին: 10 Շմաւլոնի որդիներն են՝ Յամուլը, Յամինը, Ակոնը, Յաքինը, Սահազն ու Քանանացիների երկրում: Փարեսի որդիները եղան Ասրոնն ու Յամուլը: 11 Կելիի որդիներն են՝ Գերսոնը, Կահաթն ու Մերարին: 12 Յուդայի որդիներն են՝ Էրը, Օնանը, Սելոմը, Փարեսն ու Զարան: Էրն ու Օնանը մեռան Քանանացիների երկրում: Փարեսի որդիները եղան Ասրոնն ու Յամուլը: 13 Խսաքարի որդիներն են՝ Թողան, Փուղը, Յասուրը ու Զամամը: 14 Զարուղոնի որդիներն են՝ Սերենը, Ալլոնն ու Էլլը: 15 Սրանք Լիայի որդիներն են, որոնց, նաեւ իր դուստր Դինային, նա ծնեց Յակորի համար՝ Ասրոնիների Միջագետքում. բոլորը՝ որդիներն ու դուստրերը, երեսուներեք հոգի են: 16 Գայի որդիներն են՝ Սափոնը, Մեհիսը, Սանիան, Թաւսորամը, Վյեփիսը, Արոյեփիսը եւ Արիեփիսը: 17 Ասերի որդիներն են՝ Յեմսան, Յեսուան, Յեուլը, Բարիան եւ նրանց քոյր Սարան: Բարիայի որդիներն են՝ Քորորը եւ Մելքիէլը: 18 Սրանք որդիներն են Եթվայի, որին Հարանը տուել էր իր դուստր Լիային: Սա Յակորի համար ունեցաւ այս տասնվեց որդիներին: 19

Ուաքելի՝ Յակորի կնոջ որդիներն են՝ Ցովսէփն ու Բենիամինը: **20** Եզիպտացիների երկրում Արեգ քաղաքի քուրս՝ «Պետրափրեսի դուստր Ասանթից Ցովսէփն ունեցա իր Մանասէ ու Եփրեմ որդիներին: Մանասէն ասորի հարճից ունեցա որդիներ, որոնցից մեկն էր Մաքիրը: Մաքիրը ծնեց Գաղաղին: Եփրեմի՝ Մանասէի եղրօ որդիներն են՝ Սուլտաղամն ու Տաամը: Սուլտաղամի որդին է Եղըմը: **21** Բենիամինի որդիներն են՝ Քաղան, Բոքորն ու Ազեթն: Քաղան ծնեց որդիներ՝ Գերային, Նեմանին, Անաքիսին, Ռոսին, Մամփիմին ու Ռփիմինին: Գերան ծնեց Արադին: **22** Սրանք Ռաքելի որդիներն են, որոնց նա ծնեց Յակորի համար. բոլոր՝ տասնութ հոգի: **23** Դանի որդիներից մեկն է Ասոմը: **24** Նեփթաղիմի որդիներն են՝ Վայելը, Գոնին, Վասրն ու Սիլլեմը: **25** Սրանք որդիներն են Բալայի, որին Լարանը տուեց իր դուստր Ռաքելին. Բալայն ծնեց սրանց Յակորի համար. բոլոր՝ Եղըմ հոգի: **26** Յակորի կողից ծնուած եւ նրա հետ Եզիպտոս մտած բոլոր մարդկանց թիւը, չհաշուած Յակորի որդիների կանանց, Վաթունվեց է: **27** Ցովսէփը Եզիպտոսում ունեցա Երկու որդի: Այսպիսով Յակորի ընտանիքի՝ Եզիպտոս մտած բոլոր տղանարդկանց թիւը Եօթանասունինգ է: **28** Յակորը իրենից առաջ Յուլային ուղարկեց Ցովսէփի մօտ, որպէսզի սա ընդառաջ զայ նրան Քաջաց քաղաքի մօտ՝ Ռամէսի Երկրում, իսկ ինքն Եկալ Գեսեմ Երկիրը: **29** Ցովսէփը լծեց իր կառքը եւ Քաջաց քաղաքի մօտ ընդառաջ զնաց իր հայր Խարայէլին: Երթ Ցովսէփը հանդիպեց նրան, Քաջաթուեց նրա զգին եւ հեկելկարով լաց Եղաւ: **30** Խարայէլն ասաց Ցովսէփին. «Վյուհետեւ կարող եմ մնոնեւ, որովհետեւ տեսա քո Երեսը, եւ դու տակաւին կենդանի ես»: **31** Ցովսէփն ասաց իր Եղրայրներին ու իր հօր ընտանիքին. «Գնամ յայտնեմ Քաջառունին, որ Քանանացիների Երկրում բնակուող իմ Եղրայրներն ու հօրս ընտանիքը Եկել են ինձ մօտ: **32** Նրանք խաշնարածներ են եւ իրենց անասուններ, արջաներն ու ողջ ունեցուածքը բերել են այստեղ: **33** Արդ, Եթէ Քարաւանը կամչի ծեզ ու հարցնի, թէ՝ «Ինչ է ծեր գործ», **34** Կ'ասէք, որ «Մենք՝ քո ծառաները, մանուկ հասակից մինչեւ այժմ խաշնարածներ ենք, մենք եւ մեր հայրը», որպէսզի նա թոյլ տայ ծեզ բնակուել Գեսեմ Երկրում, որովհետեւ Եզիպտոսիները խորշում են ոչխարների հովիներից»:

47 Ցովսէփն Եկալ եւ այդ մասին պատմեց Քարաւանին: Նա ասաց. «Իմ հայրն ու Եղրայրները իրենց ոչխարներով ու արջաներով, իրենց ամբողջ ունեցուածքով Եկել են Քանանացիների Երկրից եւ ահա Գեսեմում են»: **2** Նա իր Եղրայրներից հինգին հետն առնելով

ներկայացրեց Քարաւանին: **3** Փարաւոնը հարցրեց Ցովսէփի Եղրայրներին. «Ինչ գործ էք անում»: Նրանք պատասխանեցին Քարաւանին. «Թէ՛ մենք, թէ մեր հայրեր՝ քո ծառաները, ոչխարների հովիներ ենք»: **4** Նրանք ասացին Քարաւանին. «Պանդխտութեան ենք Եկել այս Երկիրը, որովհետեւ քո ծառաների ոչխարները կեր չունեն, քանի որ Քանանացիների Երկրում սաստկացել է սովոր: Արդ, թոյլ տուր, որ մենք՝ քո ծառաները, բնակուենք Գեսեմ Երկրում»: **5** Փարաւոնը, դիմելով Ցովսէփին, ասաց. «Քո հայրն ու քո Եղրայրները Եկել են քեզ մօտ: **6** Ահա Եզիպտոսիների Երկիրը քո առջեւ է. արգաւանդ մի շրջանում բնակեցրոն քո հօրն ու Եղրայրներին: Նրանք թող բնակուեն Գեսեմ Երկրում: Իսկ Եթէ գիտես, որ նրանց մէջ կան կարող մարդիկ, իմ ոչխարների հօտերի վրա վերակացու կարգիր»: **7** Ցովսէփն իր հայր Յակորին բերեց ու ներկայացրեց Քարաւանին: **Ել** Յակորն օրինեց Քարաւանին: **8** Փարաւոնը հարցրեց Յակորին. «Քանի՞ տարեկան ես»: **9** Յակորը պատասխանեց Քարաւանին. «Պանդխտութեան մէջ անցկացրած տարիներին թիւը հարիւր Երեսուն է: Քի ու դժուարին են Եղել իմ ապրած տարիները եւ չեն հասել իմ նախմիների պանդխտութեան մէջ անցկացրած տարիներին»: **10** Յակորն օրինեց Քարաւանին եւ հեռացաւ նրա մօտից: **11** Ցովսէփը իր հօրն ու Եղրայրներին բնակեցրեց Եզիպտոսիների Երկրի բարերեր մի շրջանում Ռամէսի Երկրում, ինչպէս հրամայել էր Քարաւանը: **12** Ցովսէփը օրապահիկ էր տախու իր հօրն ու Եղրայրներին, իսկ իր հօր ընտանիքի բոլոր անդամներին՝ ցորեն ըստ շնչի: **13** Պարենն սպառուել էր ողջ Երկրում, Քանի որ սովոր խիստ սաստկացել էր: Սովոր հիծուեցին Եզիպտոսիների Երկիրն ու Քանանացիների Երկիրը: **14** Ցովսէփը ցորեն վաճառելով հաւաքեց Եզիպտոսիների Երկրի ու Քանանացիների Երկրի ողջ արծաթը, որի դիմաց այդ Երկրների մարդկանց պարեն էր տախու: Ցովսէփը ամբողջ արծաթը տարաւ Քարաւանի արքունիքը: **15** Արծաթն սպառուեց Եզիպտոսիների Երկրից ու Քանանացիների Երկրից: Բոլոր Եզիպտոսիները Եկալ են Ցովսէփի մօտ ու ասացին. «Մեզ հաց տուր. ինչո՞ւ մեռնենք քո աչքի առաջ, քանի որ արծաթը վերջացաւ»: **16** Ցովսէփն ասաց նրան. «Եթէ արծաթն սպառուել է, բերէք ծեր անասունները, եւ ես ծեր անասունների փոխարեն հաց կը տամ ծեզ»: **17** Նրանք անասունները բերեցին Ցովսէփի մօտ, իսկ Ցովսէփը ծիու, ոչխարի, արջառի եւ Եշի փոխարեն նրանց հաց Եր տախու: Նա այդ տարի նրանց բոլոր անասունների փոխարեն նրանց կերակրեց հացով: **18** Այդ տարին անցաւ. Նրանք Երկրորդ տարին Եկալ Ցովսէփի մօտ եւ ասացին. «Արդեօք կորստի կը մատնուենք մեր տիրոջ

կողմից: Տէր, եթէ արծաթ կար, վերջացաւ, եթէ ոչխաներ եւ անսառներ՝ քեզ մօտ են: Մենք այլեւս ոչինչ չունենք մեր տիրոջ տալու, բացի մեր անձերից ու մեր հոդից: **19** Արդ, որպեսզի քո աչքի առաջ սովամահ չլինենք, եւ երկիրն է չկործանուի, ստացէր մեզ եւ մեր հոդը հացի փոխարեն. մենք ու մեր հոդը թող լինենք փարաւոնի սեփականութիւն: Սերմացու տուր, որ ցանենք, ապրենք ու չմեռնենք, եւ երկիրն է չկործանուի»: **20** Եւ Յովսէփը գնեց ողջ Եգիպտացիների երկիրը փարաւոնի համար, որովհետեւ Եգիպտացիներն իրենց հոդերը վաճառեցին փարաւոնին, քանի որ տվը սաստիկ սպառնում էր նրանց կեանքին: Այսպիսով երկիրը դարձաւ փարաւոնի սեփականութիւն, **21** եւ սա Եգիպտոսի մի ծայրից մինչեւ միւս ծայրը բնակուող ժողովրդին դարձեց իր ստրուկը, **22** բացի քրմերի կալուածքներից, որովհետեւ Յովսէփը դրանք չզնեց, քանի որ փարաւոնը քրմերին առատօրէն պարզեւատրում էր, եւ նրանք սնուում էին այս պարզեներով, որ նրանց էր տախ փարաւոնը: Այդ է պատճառը, որ նրանք չվաճառեցին իրենց կալուածքները: **23** Յովսէփը բոլոր Եգիպտացիներին ասաց. «Ահա ձեզ եւ ձեր հոդը ես գնեցի փարաւոնի համար: Առէք ձեր սերմացուն եւ ցանեցէք ձեր հոդերում: **24** Երբ բերքը կը ստանաք, փարաւոնին կը տաք դրա մէկ հինգերորդ մասը, իսկ չորս հինգերորդը թող ձեզ լինի իրեւ հոդի սերմացու եւ սնունդ՝ ձեզ, ձեր ընտանիքի բոլոր անդամների ու ձեր երեխաների համար»: **25** Նրանք ասացին. Մեզ փրկեցիր, մենք արժանացանք մեր տիրոջ գթութեանը, ուստի թող լինենք փարաւոնի ստրուկները»: **26** Յովսէփը նրանց համար օրէնք սահմանեց, որ մինչեւ այսօր էլ գործում է Եգիպտացիների երկրում. բերքի մէկ հինգերորդ մասը տուրք տալ փարաւոնին, բացի քրմական հոդերից, որոնք փարաւոնին չեն պատկանում: **27** Իսրայէլ բնակուեց Եգիպտացիների երկրում՝ Գեսեմում: Նրանք այնտեղ կալուածքներ ստացան, խիստ աճեցին ու բազմացան: **28** Յակոբը Եգիպտացիների երկրում ապրեց տասնեօթ տարի, եւ նա դարձաւ հարիւր քառասունեօթ տարեկան: **29** Երբ մօտեցան Իսրայէլի մահուան օրերը, նա կանչեց իր որդի Յովսէփին ու ասաց նրան. «Եթէ ես շարի գտայ քո առաջ, ապա ձեռքդ դիր իմ զիստի տակ ու խոստացիր, որ իմ նկատմամբ արդար եւ ողորմած կը լինես եւ ինձ Եգիպտոսում չես թաղի. **30** Երբ միանամ իմ նախնիներին, ինձ թող տանեն Եգիպտոսից ու թաղեն նրանց գերեզմանում»: Յովսէփին ասաց. «Կ'անեմ ինչպէս ասացիր»: **31** Յակոբն ասաց. «Երդուիր ինձ»: Եւ նա երդուեց նրան, մինչ Իսրայէլ խոնարհուեց նրա գաւազանի գլխի վրայ:

48 Այս դէպքերից յետոյ Յովսէփին յայտնեցին, թէ՝ «Քո հայր Յակոբը հիւանդ է»: Յովսէփը վերցներով իր երկու որդիներին՝ Մանսասէին ու Եփրեմին, եկա Յակոբի մօտ: Այդ մասին Յակոբին տեղեակ պահեցին՝ ասելով. **2** «Ահա քո որդի Յովսէփը քեզ մօտ է զայխ»: Իսրայէլն ուժերը հաւաքեց ու նստեց անկողնում: **3** Յակոբը ասաց Յովսէփին. «Իմ Աստուածն ինձ երեւաց Լուզում՝ Քանանացիների երկրում, օրինեց ինձ **4** ու ասաց. «Ահա ես կ'անցենմ ու կը բազմացնեմ քեզ, բազում ազգերի նախահայր կը դարձնեմ: Այս երկիրը քեզ կը տամ իրեւ յախտենական ժառանգութիւն»: **5** Արդ, մինչեւ իմ Եգիպտոս գալը Եգիպտոսում ծնուած քո երկու որդիները ինն են: Եփրեմն ու Մանսասէն ինձ համար թող լինեն ինչպէս Ռուլքենն ու Շնալունը, **6** իսկ միւս զաւակները, որոնց ծնունդ կը տաս սրանցից յետոյ, թող քոնը լինեն: Նրանք իրենց ժառանգութիւնն ստանայու համար թող կշուլեն իրենց Եղբայրների անուամբ: **7** Երբ ես զայխ էի Ասորիների Միջազգետքից ու մի ասպարեզի չափ մօտեցել էի Քարքարա երկրին, Քանանացիների երկրում մեռաւ քո մայր Ռաքէլը: Ես նրան թաղեցի ճանապարհին, Եփրաթա շհասած դա Բերդեհեմն ե»: **8** Երբ Իսրայէլը տեսալ Յովսէփի որդիներին, հարց տուեց. «Մրանք քո ինչն են»: **9** Յովսէփը պատասխանեց հօրը. «Իմ որդիներն են, որոնց Աստուած պարզեւեց ինձ այստեղ»: Յակոբը ասաց. «Նրանց թիր ինձ մօտ, որ օրինեմ նրանց»: **10** Իսրայէլի աշքերը ծերութեան պատճառով լոկարացել էին, նա լաւ չէր տեսնում: Յովսէփը նրանց մօտեցրեց նրան, Յակոբը համբուրեց նրանց ու իր գիրկն առաւ: **11** Իսրայէլն ասաց Յովսէփին. «Ահա ոչ միայն կարօսու առաջ քեզնից, այլև Աստուած ինձ ցոյց տուեց նաեւ քո զաւակներին»: **12** Յովսէփը նրանց վերցրեց նրանց ծնկներից, եւ նրանք մինչեւ գետին խոնարհուեցին նրա առաջ: Յովսէփը առաւ իր երկու որդիներին՝ **13** Եփրեմին ունենալով իր աջ կողմում, այսինքն՝ Իսրայէլի ծախ կողմում, եւ Մանսասէին իր ծախ կողմում, այսինքն՝ Իսրայէլի աջ կողմում, ու մօտեցրեց նրան: **14** Իսրայէլը մեկնելով իր աջ ձեռքը՝ դրեց Եփրեմի զլիսին, որ կրտսերն էր, իսկ ծախը՝ Մանսասէի զլիսին եւ փոխեց ձեռքերի տեղը, բացի որ Մանսասէն էր անդրանիկը: **15** Օրինեց նրանց եւ ասաց. «Աստուած, որին հաճոյ եղան իմ նախնիները՝ Աբրահամն ու Խասիակը, Աստուած, որ պահպանեց ինձ իմ մանկութիւնից մինչեւ այսօր, **16** Յրեշտակը, որ փրկեց ինձ ամեն տեսակ փորձանքներից, թող օրինի այս մանուկներին, թող սրանց մէջ Վերապարի իմ անունը եւ իմ նախնիների՝ Աբրահամի ու Խասիակի անունը, նրանք օրինեալ լինեն երկրի վրայ եւ շատ բազմանան»: **17** Յովսէփը տեսաւ, որ հայրն իր աջը դրել է Եփրեմի զլիսին, եւ դա ծանր թուաց նրան: Յովսէփին ուզեց օգնել

հօրը, որ նա իր ձեռքը հանի Եփրեմի գլխի վրայից եւ դնի Մանասէի գլխին: **18** Յովսէփին ասաց իր հօրը. «Կարգն այդպէս չէ, հայր, որովհետեւ սա է անդրանիկը: Չո աջը դիր սրա գլխին»: **19** Յայր, սական, այդ չկամնեցաւ, այլ ասաց. «Գիտեմ, որդեակ, գիտեմ: Սա նոյնպէս ժողովուրդ թող դառնայ, փառաւորուի, բայց սրա կրտսեր եղայրը նրանից մեծ կը լինի: Նրա որդին քազում ազգերի նախահայր կը լինի»: **20** Յակորն այդ օրը օրինեց նրանց՝ ասելով. «Խրայելը թող ձեր միշողով օրինեալ լինի: Թող ասեն. «Աստուած քեզ հետ թող վարուի այնպէս, ինչպէս Եփրեմի ու Մանասէի հետ»: Եւ նա Եփրեմին աւելի առաջ դասեց, քան Մանասէին: **21** Խրայելն ասաց Յովսէփին. «Ահա մեռնում եմ: Աստուած ձեզ հետ լինի եւ ձեզ վերադարձնի ձեր նախնիների երկիրը: **22** Ես քեզ իրրեւ սեփականութիւն տայիս եմ իմ սրով ու աղեղով ամորհացիներից գրաւած Սրիկմը, որն աւելի մեծ է, քան քո եղբայրների բաժնմը»:

49 Յակորը կանչեց իր որդիներին ու ասաց. «Հաւաքուեցէք, որ ձեզ յայտնեմ այն, ինչ պատահելու է ձեզ հետազայում: **2** Հաւաքուեցէք եւ լսեցէք, Յակորի որդիներ, լսեցէք ձեր հայր Խրայելին: **3** Ուուրէն, իմ անդրանիկ որդի, իմ զօրութիւն ու իմ որդիների սկիզբ. դու ինձ հետ խիստ վարուեցիր եւ մեծ յանդզնութեամբ կշտամբեցիր ինձ: **4** Զքի նման մի եռա, քանզի մտել ես մահիճը քո հօրու պյոծել այնժամ մահիճը նրա: **5** Եղբայրներ Շնաւոնն ու Ղեւինանիրաւութիւն գործեցին կամովին: **6** Խորհրդին նրանց մասնակից չի լինի անձն իմ նրանց դաւին յօժար չէ սիրու իմ. ցատումով իրենց մարդ սպանեցինհաճոյքի համար ջլակուտոր արեցին ցուլեր: **7** Ամիծեալ լինի ցատումը նրանց, քանզի յանդուզն էր. անծոնի նրանց ոինն ու մոյուցը, քանզի սաստիկ էր: Կը բաժանեմ ես նրանց Յակորի մեջ, կը ցրեմ նրանց Խրայելի մեջ: **8** Յուրաքանչեւ կ'օրինեն եղբայրները քո.ձեռքը քո կ'իջնի թիկունքի վրայ թշնամիներիդ: Յօրդ որդիներն գլուխ խոնարհեն պիտի քո առաջ: **9** Յուրաքանչեւ կ'օրինեն արիւծի, իմ շառավիլից ելար, որդեակ իմ, Ելար, բազմնեցիր, ննջեցիր դու որպէս արիւծ, որպէս կորիւն արիւծի: **10** Վիտի արդեօք արթնացին նրան: **11** Յուրաքանչեւ իշխան չի պակասելու, ոչ Ելարացնորդ՝ նրա կողերից, մինչեւ որ գայ նա, ում պատկանում են հանդերձեալները: Նրան են սպասում ժողովուրդները: **12** Եր աւանակին կը կապի որթից, իսկ որթի ոստից՝ Եշի քուռակին: Եր պատմուճանը կը լուս գինովեւ իր հագուստը՝ խաղողի արեամբ: **13** Գինուց գուարդը են աչքերը նրա, իսկ ատամներն սպիտակ կաթից աւելի: **14** Զարուլունը կը բնակուի ծովի եզերքին, որպէս նաւերի նա նաւահանգիստու

կը տարածուի նա մինչեւ Սիդոն: **14** Խսաքարը բարուն ցանկացաւ եւ հանգիստ ապրեց իր տարածներում: **15** Տեսնելով, որ համգիստը լյա է, հողմ՝ բարեբեր, ուսերը դրեց աշխատանքի տակու դարձաւ բարիք ստեղծող մի մարդ: **16** Դանը կը դատի իր ժողովուրդին Խրայելի մեջ մէկ մարդու նման. **17** Դանը թող լինի օձ դարանակալ ճանապարհի վրայինայթելու համար ծիու գարշապարն ու ցած գցելու հեծեալին նրա: **18** Մնայ սպասեկ Տիրոց փրկութեան: **19** Գայն աւազակների ծուղակը կ'ընկնիտի ինքն է, սական, կը հետապնդի աւազակներին: **20** Ասերի հացը առատ կը լինի, իշխաններին էլ նա պարէն կը տայ: **21** Նեփթաղիմը բարձրուղիէ ծառ է, որ իր բազում ճիւղերով գեղեցկութիւն է սփռում: **22** Փառքի բարձրացած որդեակ իմ Յովսէփ, որդեակ իմ՝ դարձած դու նախանձելի, դարձիր դու ինձ մօտ, որդեակ իմ մատադ, բանսարկուները բամբառում էին, դատափեսում քեզ: **23** Նրա դէմ ոխով բորբռելում էին աղեղնաւորներ: **24** Փշրուեցին զօրութեամբ աղեղները նրանց, ու թուլացան ջերը նրանց բազուկների Յակորի հզօր Աստծու ծեռքով, **25** նրա կողմից, ով զօրացրեց Խրայելին՝ Աստծուց քո հօր: Եւ քեզ օզնեց Աստուածն իմ, նա օրինեց քեզ ի Վերուստ օրինութեամբ մի Երկնային, ամևն ինչով լի Երկրի օրինութեամբ օրինեց նաեւ ստիճն ու արգանդ: **26** Քո հօր օրինութիւնն ու մօր օրինութիւննառաւաւել ուժեղ, քան օրինանքը յաւերժական լեռների, քան օրինանքը յաւիտենական բլուրների, իշնի թող գլխի վրայ Յովսէփի ու գլխին նրա Եղբայրների, որոնց առաջնորդեց նա: **27** Բենիամին՝ յափշտակող զայլ, առաւտեան իր որսն ուստո՞ւ, Երեկոյան պատու բաշխորդ: **28** Այս բոլորը՝ Յակորի որդիները, տասներկու ցեղերն են: Սա է ահա, ինչ որ խօսեց նրանց հայրը իրենց հետ: Նա իշխաննիւրին օրինեց իրեն արժանի օրինութեամբ: **29** Նա պատուիրեց նրանց՝ ասելով. «Ես գնում եմ իմ նախնիների գիրկը: Ինձ թաղեցէք իմ նախնիների մօտ, այն քարայրում, որ քետացի Եփրոնի ազգարակում է, այն զոյգ քարայրում, որ այդ դաշտում է, **30** Մամբրէի կաղնու դիմաց, Քանանացիների երկրում: Այդ քարայրը Աբրահամը զնել էր քետացի Եփրոնից իրեւ սեփական շիրմավայր: **31** Վյնտեղ են թաղել Աբրահամին ու նրա կնոջը՝ Սառային: Վյնտեղ են թաղել Խսահակին ու նրա կնոջը՝ Ռեբեկային: Վյնտեղ են թաղել Լիային. **32** սա ազգարակի եւ նրա մէջ զոյնուոր քարայրի այն կայրուածքն է, որ գնուեց Քետի որդիներից: **33** Յակորը դադարեց իր որդիներին պատուիրան տալուց, ուտքերը յետ բերեց մահիճի մէջ, մեռաւ եւ գնաց իր նախնիների գիրկը:

50 Յովսէփն ընկնելով իր հօր Երեսին՝ լաց եղալ նրա վրայ եւ համբռուրեց նրան: **2** Յովսէփը

հրամայեց դի զմռսող իր սպասաւորներին զմռսել իր հօրը. զմռսողները զմռսեցին ԽրայԵխին: **3** Լրացան նրա քառասուն օրերը. այդքան էր տեսում թաղերու կարգը: Եզիպտոսը եօթանասուն օր սպաց նրան: **4** Սպոյ օրերն անցնելուց յետոյ Յովսեփի խօսեց փարաւոնի իշխանների հետ եւ ասաց. «Եթե՛ շնորի եմ գուել ձեր առաջ, ապա դիմուեք փարաւոնին եւ ասացէք, 5 որ իմ հայրը երդուեցրել է ինձ ու ասել. «Ահա ես մեռնում եմ: Ինձ կը թաղես այն շիրմում, որ ես ինձ համար փորել եմ Քանանացիների երկրում»: Արդ, թըյլ տուր գնամ, թաղեմ իմ հօրն ու Վերադառնամ»: **6** Փարաւոնն ասաց. «Գնա, թաղիք քո հօրը, ինչպէս որ նա երդուեցրել է քեզ»: **7** Յովսեփը գնաց, որ թաղի իր հօրը: Նրա հետ գնացին նաեւ փարաւոնի բոլոր ծառաները, նրա պայտի աւագանին, Եզիպտոսիների երկրի բոլոր աւագները, **8** Յովսեփի ամբողջ ընտանիքը, նրա եղբայրները, նրա հօր ընտանիքի բոլոր անդամները: Իսկ մերձաւորներին, ոչխարներին ու արջաւոներին թողեցին Գեսեմ երկրում: **9** Նրա հետ գնացին նաեւ կառքերն ու հեծեանները եւ դարձան մի հսկայ բաննել: **10** Նրանք հասան Ցորդանանի այն կողմը զմռնուող Վտաղի կալը եւ այնտեղ սաստիկ ողը ու կոծ արեցին նրա վրայ: Նա հօր համար եօթը օր սուլք արեց: **11** Քանանացիների երկրի բնակիչները, տեսնելով Վտաղի կալում արուած սուլզը, ասացին. «Եզիպտոսիները մեծ սպի մէջ են»: Դրա համար Ել այդ վայրը կոչուեց Եզիպտոսի Սուլզ. այն Ցորդանանի միևս կողմն է: **12** ԽրայԵխի որդիները նրա դիմակի հետ վարուեցին այնպէս, ինչպէս նա Էր պատուիրել իրենց. **13** Վերցրին նրան ու թաղեցին այնտեղ: Նրա որդիները նրան տարան Քանանացիների երկիրը եւ թաղեցին Մամբրէի կաղնու դիմաց, զոյգ քարայրում, որ Արրահամը զնել էր քետացի Եփրոնից իրուեւ սեփական շիրմավայր: **14** Յովսեփը Վերադարձաւ Եզիպտոս. ինչք, իր եղբայրները եւ իր հօրը թաղելու համար իր հետ գնացած բոլոր մարդիկ: **15** Երբ Յովսեփի եղբայրները տեսան, որ իրենց հայրը մահացել է, ասացին. «Գուցէ Յովսեփը ոխ է պահել մեր դէմ եւ վկէժ կը լուծի այն բոլոր շարիքների համար, որ մենք պատճառեցինք նրան»: **16** Նրանք եկան Յովսեփի մօտ ու ասացին. «Քո հայրը երբ դեռ չէր մեռել, մեզ երդուեցրել էր **17** ու ասել. «Այսպէս կ'ասէք Յովսեփին. նրանք չարիք գործեցին քո դէմ, բայց դու կը ներես նրանց յանցանքներն ու մեղբերը»: Արդ, ներիք քո հօր կատծու ծառաների յանցանքները»: Յովսեփին իրեն ասուած այս խօսքերի համար լաց եղաւ: **18** Նրա եղբայրները զալով իր մօտ՝ ընկան նրա ուտքերն ու ասացին. «Ահա մենք քո ծառաներն ենք»: **19** Յովսեփը նրանց ասաց. «Մի՛ վախտեցէք, որովհետեւ ես Էլ Կատծու մարդն եմ: **20** Դուք մտածեցիք ինձ չարիք պատճառեև,

բայց Աստուած իմ նկատմամբ բարի վարուեց, ինչպէս որ եղաւ այսօր, որովհետեւ մարդկանց մեծ բազմութիւն կերակրեցի ես»: **21** Նա ասաց նրանց. «Մի՛ վախտեցէք: Ես կը կերակրեմ ձեզ եւ ձեր ընտանիքները»: Յովսեփը միխթարեց եւ հանգստացրեց նրանց: **22** Եւ Եզիպտոսում բնակուեցին Յովսեփն ինքը, իր եղբայրներն ու իր հօր ողջ գերդաստանը: Յովսեփն ապրեց հարիւր տասը տարի: **23** Յովսեփը տեսաւ Եփրեմի որդիների մինչեւ երրորդ սերունդը: Մանասէի որդի Մաքիրի որդիները ծնուեցին Յովսեփի ծնկներին: **24** Յովսեփը, դիմելով իր եղբայրներին, ասաց. «Ահա ես մեռնում եմ: Աստուած թող այցելի ձեզ, հանի այս երկրից ու տանի այն երկիրը, որ Աստուած երդուելի է տալ մեր նախնիներին՝ Աբրահամին, Իսահակին ու Յակոբին»: **25** Յովսեփը երդուեցրեց ԽրայԵխի որդիներին ու ասաց. «Այն ժամանակ, երբ Աստուած ծեղ կ'այցելի, այստեղից կը հանեք նաեւ իմ ոսկորները եւ կը տանեք ձեզ հետո»: **26** Յովսեփը վախճանուեց հարիւր տասը տարեկան հասակում: Թաղեցին նրան ու տապանի մէջ դրեցին Եզիպտոսում:

1 Սրանք են Խորայէլի այն որդիների անունները, որոնք իրենց հօր հետ մտան Եգիպտոս, Խորաբանչիրն իր ամբողջ ընտանիքով մտաւ. **2** Ուուրէն, Շմաւուն, Ղեկի, Ցուլա, **3** Խսաքար, Չարուղոն եւ Քենիամին, **4** Դան եւ Նեփթաղիմ, Գաղ եւ Ասեր: **5** Յակորից սերուած բոլոր մարդիկ Եօթանասունինին հոգի էին: Յովսէվիր գոյնուում էր Եգիպտոսում: **6** Վախճանուեց Յովսէվիր. նաեւ նրա բոլոր Եօթայներն ու ամբողջ սերունդը: **7** Խորայէլի որդիները, սակայն, անեցին ու բազմացան: Նրանք խիստ բազմացան ու հզօրացան, որովհետև Երկիրը նպաստում էր նրանց բազմանալուն: **8** Գահ բարձրացաւ մի ուրիշ թագաւոր, որը Յովսէվին չէր ճանաչում: Նա իր ժողովրդին ասաց. **9** «Խորայէլի որդիների սերունդը մեծ է զօրութեամբ եւ զօրանում է մեզնից աւելի: **10** Արո, Եկէր ինչ-որ բան հնարենք նրանց դէմ, գուցէ աւելի բազմանան, եւ երբ պատերազմ ծագի, նրանք միանան թշնամիներին ու մեր դէմ կրօւելով՝ դուրս ենեն այս Երկրից»: **11** Եւ նա Վերակացուներ կարգեց նրանց վրայ, որ գործի լծերով՝ չարչարեն նրանց: Նրանք փարաւոնի համար կառուցեցին Փիդրն, Ռամեսէ եւ Ովս անառիկ քաղաքները: Ովսը Արեգ քաղաքն է: **12** Բայց որքան ճնշում էին նրանց, նրանք այնքան աւելի էին բազմանում ու անչափ հզօրանում: **13** Եգիպտացիները զգուեցնում էին Խորայէլի որդիներին, քոնութիւն գործադրելով նեղում էին նրանց, տաժանակիր աշխատանքի էին լծում, **14** նրանց կենաքը մաշում կատի, աղիւսաշինութեան ու դաշտային բոլոր գործերի մէջ՝ բռնութեամբ ստիպելով նրանց, որ ծառայեն: **15** Եգիպտացիների արքան դիմեց Երրայեցիների մանկաբարձներին. նրանցից մէկի անունը Մեփորա էր, իսկ Երկորդի անունը՝ Փուա: Եւ արքան **16** ասաց. «Երբ Երկունքով քռնուած Երրայեցի կանանց մօտ գնաք ծննդաբերութեան օգնելու, եթէ ծնուածը արու լինի, սպանեցք նրան, իսկ եթէ եզ լինի, ո՞ղ թողէք»: **17** Մանկաբարձները, աստուածավախ լինելով, չարեցին այն, ինչ Եգիպտացիների արքան հրամայել էր իրենց. նրանք ողջ էին թողնում նաեւ արուներին: **18** Եգիպտացիների արքան կանչեց մանկաբարձներին ու ասաց նրանց. «Ինչո՞ւ էր այդպէս վարում, ինչո՞ւ էր ողջ թողնում արուներին»: **19** Մանկաբարձները պատասխանեցին փարաւոնին. «Երրայեցի կանաք Եգիպտացի կանանց նման չեն. նրանք ծննդաբերում են մինչեւ որ մանկաբարձները իրենց մօտ գան»: **20** Նրանք ծննդաբերում էին, եւ Աստուած բարութիւն էր անում մանկաբարձներին, ուստի ժողովուրդը խիստ

բազմանում էր ու անչափ հզօրանում: **21** Քանի որ մանկաբարձները աստուածավախ էին, նրանք տուն-տեղ դրին: **22** Փարաւոնն իր ամբողջ ծողովորդին հրամայելով՝ ասաց. «Երրայեցիներից ծնուած բոլոր արու զաւակներին գնտր նետեցէք, իսկ բոլոր աղջիկ զաւակներին ո՞ղ թողէք»:

2 Այստեղ էր գտնուում Ղեկի ցեղից մի մարդ, որն ամուսնացաւ Ղեկի դուստրերից մէկի հետ: **2** Սա յիշացաւ ու ծնեց մի արու զաւակ: Տեսնելով, որ նա գեղեցիկ է, Երեք ամիս թաքրցին նրան: **3** Երբ այլեւս չէին կարու նրան թաքցնե, նրա մայրն առաւ Եղիպտոս կիւտուած մի զամբիւդ, այն ծեփեց կարածիւթով, դրա մէջ դրեց մանկանը եւ զամբիւդ դրեց ծանծաղուտ մի տեղ, գետափին մօտիկ: **4** Մանկան քոյրը հետուից հետեւում էր՝ տեսնելու համար, թէ ինչ կը պատահի նրան: **5** Վյդ ժամանակ էր, որ փարաւոնի դուստրն եկաւ գետում լրջանալու, իսկ նրա նամիշտները քայլում էին զետի ափով: Ծանծաղուտի մէջ զամբիւդ նկատելով՝ նա մի նամիշտ ուղարկեց, որ վերցնի այն: **6** Նա բացեց եւ տեսաւ Երեխային: Երեխան լաց էր լինում զամբիւդում: Փարաւոնի դուստրը, խնճալով նրան, ասաց. «Երրայեցիների Երեխաներից է դա»: **7** Մանկան քոյրն ասաց փարաւոնի դստերը. «Ուղղո՞ւմ ես, որ Երրայեցիներից մի դայեակ կին կանչէմ, նա թող կերակրի այդ մանկանը»: **8** Փարաւոնի դուստրն ասաց՝ «զնա»: Աղջիկը զնաց ու կանչեց մանկան մօրը: **9** Փարաւոնի դուստրը նրան ասաց. «Կերցրո՞ւ այդ մանկանը եւ կերակրի նրան ինձ համար: Ես կը տամ քո վարձը»: Կինը վերցրեց մանկանը եւ կերակրեց նրան: **10** Երբ մանուկը մեծացաւ, կինը նրան բերեց փարաւոնի դստեր մօտ, **11** եւ մանուկը նրան որդեգիր դարձաւ: Նա նրան Մովսէս կոչեց ասելով՝ ջրից եմ հանել նրան: **12** Ծատ օրեր յետոյ, Երբ Մովսէսը մեծացաւ, զնաց իր ազգակիցների՝ խորայեցիների մօտ, ականատես եղաւ նրանց չարչարանքներին: Նա նկատեց, որ մի Եգիպտացի ածծում էր իր Երրայեցի Երբայրներից մէկին՝ մի խորայեցու: **13** Մովսէսն այս ու այն կորմ նայեց եւ ոչ չտեսնելով, սպանեց Եգիպտացուն եւ նրան թաղեց աւազի տակ: **14** Յաջորդ օրը նա տեսաւ իրար հետ կրօւող Երկու Երրայեցիների եւ անիրաւութիւն անորին ասաց. «Ինչո՞ւ ես ծեծում ընկերոջ»: **14** Սա պատասխանեց. «Ո՞վ է բեզ իշխան ու դատաւոր կարգել մեզ վրայ, թէ ինձ ել ես ուզում սպանել, ինչպէս որ Երեկ սպանեցիր Եգիպտացուն»: Մովսէսը վախեցաւ՝ մտածելով, որ Եղելութիւնը յայտն է դարձել: **15** Երբ փարաւոնը լսեց այդ դէպի մասին, պահանջեց, որ սպանեն Մովսէսին: Մովսէսը փախաւ փարաւոնի պատճառով ու բնակուեց Մադիամի Երկրում: **16** Մադիամի Երկիրը գալով՝

նա նստեց մի ջրհորի մօտ: Մաղիանացիների քուրմն ուներ եօթը դուստր, որոնք արածեցնում էին իրենց հօր ոչխարները: Նրանք եկել էին ջուր հաներու եւ լցներու աւազաները, որպեսզի ջրեն իրենց հօր ոչխարները: 17 Բայց եկան ուրիշ հովիւներ եւ աղջկներին հեռու քշեցին: Մովսեսը ոսքի ելաւ եւ պաշտպանեց նրանց, ջուր հանեց ու ջրեց նրանց ոչխարները: 18 Աղջկներն եկան իրենց հօր՝ Հոգուուելի մօտ: Սա նրանց հարցրեց. «Ինչո՞ւ այսօր օրը ցերեկով վերադարձաք»: 19 Նրանք պատասխանեցին. «Մի եզիպտացի տղամարդ մեզ փրկեց այդ հովիւների ձեռքից, ջուր հանեց ու ջրեց մեր ոչխարները»: 20 Յայրը հարցրեց իր դուստրերին. «Իսկ ո՞ւր է նա, ինչո՞ւ թողեցիք այդ մարդուն: Արդ, կանչեցէք նրան, որ հաց ուտի»: 21 Եւ Մովսեսը բնակուեց այդ մարդու մօտ, եւ սա իր դուստր Սեփորային Մովսեսին կոնւրեան տուեց: 22 Կինը յդիացաւ ու ծնեց որդի, որին Մովսեսը Գերսամ անուանեց ասելով՝ ես պանդուխտ եմ օտար երկրում: 23 Շատ օրեր անց մեռաւ եզիպտացիների թագաւորը: Խորայէլացիները, որոնք տանջում էին տաժանակիր աշխատանքի մէջ, աղաղակ բարձրացրին. նրանց աղաղակը հասաւ Աստծուն: Եւ Աստուած լսեց նրանց հեծութիւնը, 24 յիշեց իր ուխտը, որ կապէ եր Արքահամի, Իսահակի ու Յակոբի հետ: 25 Աստուած իր հայեացքն ուղղեց խորայէլացիներին: Նա յայտնուեց նրանց:

3 Մովսեսն արածեցնում էր իր աներոջ՝ Ցոթորի՝ մաղիանացիների քրմի ոչխարները: Նա ոչխարները տարաւ անապատ ու հասաւ Աստծու լիոք՝ Քրոք: 2 Տիրոջ իրեշտակը երեւաց նրան մորենու միջից կրակի բոցով: Մովսեսը տեսնում էր, որ մորենին հրով վառւում էր, բայց չէր այրում: 3 Մովսեսն ինքն իրեն ասաց. «Գնամ տեսնեմ այս մեծ տեսարանը: Ինչպէս է, որ մորենին չի այրում»: 4 Երբ Տէրը նկատեց, որ Մովսեսը տեսնելու համար մօտ է գնում, մորենու միջից ձայն տուեց նրան ու ասաց. «Մովսէս, Մովսէս!» Սա ասաց. «Ի՞նչ է»: 5 Աստուած ասաց. «Մի մօտեցիր այստեղ: Կօշիկներդ հանիք քո ոսքերից, որովհետեւ այն վայրը, ուր կանգնած ես դու, սուրբ հոռ Է»: 6 Եւ աւելացրեց. «Ես քո հօր Աստուածն եմ, Արքահամի Աստուածը, Իսահակի Աստուածը ու Յակոբի Աստուածը»: Եւ Մովսեսը շուր տուեց իր երեսը, որովհետեւ վախենում էր նայել Աստծուն: 7 Տէրն ասաց Մովսեսին. «Ես ականատես երայ Եզիպտոսում գտնուող իմ ժողովրդի կրած տառապանքներին, 8 լսեցի Վերակացուների պատճառով նրանց բարձրացրած աղաղակը, տեղեակ եմ նրանց վշտերին: Ես իշայ, որ նրանց փրկեմ Եզիպտացիների ձեռքից, նրանց հանեմ այդ երկրից, նրանց տանեմ մի լսա ու ընդարձակ

երկիր՝ Քանանացիների, Քետացիների, Ամորիացիների, Փերեզացիների, Խեւացիների, Գերգեսացիների ու Յ»բուսացին»իր »րկիրը« ուր կաթ ու մ»որ է հոսում: 9 Արդ, ահաւասիկ խորայէլացիների աղաղակը հասել է ինձ. Ես տեսայ այն տառապանքները, որ նրանք կրում են Եզիպտացիների ձեռքից: 10 Արդ, արք քեզ ուղարկեմ Եզիպտացիների արքայ փարաւոնի մօտ, որ իմ ժողովրդին՝ խորայէլացիներին հանես Եզիպտացիների երկրից»: 11 Մովսեսն ասաց Աստծուն. «Ես ո՞վ եմ, որ գնամ Եզիպտացիների արքայ փարաւոնի մօտ եւ խորայէլացիներին հանեմ Եզիպտացիների երկրից»: 12 Աստուած ասաց. «Ես քեզ հետ կը լինեմ, եւ երբ այս լերան վրայ Աստծուն պաշտէր, այդ քեզ համար նշան կը լինի, որ ես եմ ուղարկել քեզ, որպեսզի իմ ժողովրդին հանես Եզիպտացիների երկրից»: 13 Մովսեսն ասաց Աստծուն. «Ես կը գնամ խորայէլացիների մօտ ու նրանց կ'ասեմ. «Չեր հայրերի Աստուածն է առաքել ինձ ձեզ մօտ»: Եւ եթէ նրանք հարցնեն ինձ, թէ ինչ է նրա անունը, ես ինչ պատասխան տամ նրանց»: 14 Աստուած ասաց Մովսեսին. «Ես այն Աստուածն եմ, որ Է»: Եւ աւելացրեց. «Այսպէս կ'ասես խորայէլացիներին. «Որ Է-ն առաքեց ինձ ձեզ մօտ»: 15 Աստուած դարձեալ ասաց Մովսեսին. «Այսպէս կ'ասես խորայէլացիներին. «Չեր հայրերի Տէր Աստուածը՝ Արքահամի Աստուածը, Իսահակի Աստուածը եւ Յակոբի Աստուածն է առաքել ինձ ձեզ մօտ»: Այս է իմ յահիտնական անունը, որ յիշատակ է ազգից ազգ: 16 Արդ, գնա հաւաքիր խորայէլացի ծերերին ու նրանց ասաց. «Չեր հայրերի Տէր Աստուածը՝ Արքահամի Աստուածը, Իսահակի Աստուածը եւ Յակոբի Աստուածը երեւաց ինձ ու ասաց. «Ես այցելեցի ձեզ ու գիտեմ, թէ ինչ բաներ պատահեցին ձեզ հետ Եզիպտոսում: 17 Ես ասում եմ. «Չեզ հանելու եմ Եզիպտացիների չարչարանքների երկրից եւ տանելու եմ Քանանացիների, Քետացիների, Ամորիացիների, Փերեզացիների, Գերգեսացիների, Խեւացիների ու Յերուսացիների երկվրը, ուր կաթ ու մեղոր է հոսում»: 18 Նրանք կը լսեն քեզ: Դու խորայէլացի ծերերի հետ կը մտնես Եզիպտացիների արքայ փարաւոնի մօտ եւ կ'ասես նրան. «Երբայցեցիների Տէր Աստուածը մեզ կանչում է իր մօտ: Հիմա պիտի գնանք երեք օրուայ ճանապարհ դեպի անապատ, որպեսզի մեր Աստծուն զոհ մասուցենք»: 19 Ես գիտեմ, որ Եզիպտացիների արքան թոյլ չի տայ, որ դուք գնաք, բայց հզօր մի ձեռք կը ստիպի նրան: 20 Ես ձեռքս մեկնելով պիտի հարուածեմ Եզիպտոսին իմ բոլոր զարմանահրաշ գործերով, որ պիտի գործեմ նրանց մէջ, եւ դրանից յետոյ միայն նա պիտի ազատ արձակի ձեզ: 21 Ես Եզիպտացիների

Ներկայութեամբ շնորհներ եմ տալու իմ ժողովրդին, որ երբ դուրս գաք, ձեռնունայն դուրս չգաք: **22** Ամեն մի կին իր հարեւանից կամ իր հարեւանութեամբ բնակլողից թող ուզի ուսկէ ու արծաթէ անօյներ եւ զգեստներ: Դուք կը զարդարէք ենր տղաներին ու ենր աղջիկներին եւ այդպիսով կողոպտած կը լինէք եզիպտացիներին»:

4 Պատասխան տուեց Մովսեսն ու ասաց. «Եթէ ինձ չհաւատան, իմ ասածը չլսեն, (քանի որ նրանք կարող են ասել, թէ՝ Աստուած քեզ չի երեւացել), ես ինչ ասեմ նրանց»: **2** Տերն ասաց նրան. «Վյո ինչ է քո ձեռքին»: Սա ասաց. «Գաւազան»: **3** Նա ասաց. «Գետին զցիր դա»: Մովսեսը գետին զցեց գաւազանը, այն օձ դարձաւ, եւ Մովսեսը փախաւ դրանից: **4** Տերն ասաց Մովսեսին. «Երկարիք ձեռք եւ բռնիր դրա պոչից»: Նա երկարեց ձեռքն ու բռնեց պոչից, եւ օճը գաւազան դարձաւ իր ձեռքում: **5** «Այդպէս կ'անես, որպէսզի քեզ հաւատան, որ քեզ երեւացել է նրանց հայրերի Աստուածը՝ Արրահամի Աստուածը, Խասհակի Աստուածը եւ Յակոբի Աստուածը»: **6** Տերը նորից ասաց նրան. «Զեռք ծոց դիր»: Նա ձեռքը դրեց իր ծոցը, ապա հանեց այն իր ծոցից, եւ ձեռքը ձեան նման սպիտակեց, ինչպէս բռորտների մօտ է լինում: **7** Աստուած ասաց. «Զեռք ծոց դիր»: Նա ձեռքը դրեց իր ծոցը, յետոյ հանեց այն իր ծոցից, եւ ձեռքը վերստացաւ իր մարմնի նախկին զոյնը: **8** Աստուած ասաց. «Եթէ չհաւատան քեզ եւ չունկնդրեն առաջին նշանի ձայնին, ապա կը հաւատան քո երկրորդ նշանին: **9** Եթէ պատահի, որ չհաւատան երկու նշաններին եւ, չանսան քո ասածին, ապա գետից ջուր կը վերցնես, կը թափես գետին, եւ գետից քո առած ջուրը գետնի վլոյ արիւն կը դառնայ»: **10** Մովսեսն ասաց Տիրոջ. «Աղաջում եմ քեզ, Տէր, մինչեւ օրս ես պերճախօս չեմ եղել, ոչ իսկ երբ սկսեցիր խօսել քո ծառայի հետ, որովհետեւ անվարժ եմ խօսում, ծանրախօս եմ»: **11** Տերն ասաց Մովսեսին. «Ո՞վ է մարդուն քերան տուել, կամ ով է ստեղծել խոլին ու համրին, տեսնողին ու կոյրին: Միթէ ոչ ես՝ Աստուած»: **12** Արդ, զնա, ես կը թացեմ քո քերանը, քեզ կը ստվորեցնեմ, որ ասես այն, ինչ պէտք է ասել»: **13** Մովսեսն ասաց. «Աղաջում եմ քեզ, Տէր, մի այլ կարող մարդու ընտրիր, նրան ուղարկիր»: **14** Տերը խիստ բարկացաւ Մովսեսի վրայ ու ասաց. «Միթէ դեւտացի Ահարոնը քո եղրայրը չէ: Գիտեմ, որ նա քո փոխարէն փայլուն կը խօսի: Նա քեզ ընդառաջ կ'ենի եւ քեզ տեսնելով՝ ամբողջ հոգով կ'ուրախանայ: **15** Կը խօսես նրա հետ եւ իմ պատգամները կը դնես նրա շրթներին: Ես կը թացեմ քո քերանն ու նրա քերանը, ձեզ կը ստվորեցնեմ այն, ինչ պէտք է անէք: **16** Ժողովրդի հետ քո փոխարէն նա կը խօսի, նա կը լինի

քո խօսափողը, իսկ դու նրա համար կը լինես ներշնչող Աստուած: **17** Այն գաւազանը, որ օձ դարձաւ, կ'առնես ձեռք եւ դրանով նշաններ կը գործնա: **18** Մովսեսը զնաց իր աներոջ՝ Ցոթորի մօտ ու ասաց նրան. «Վերադառնամ Եզիպտոսում գտնուող իմ եղրայրների մօտ եւ տեսնեմ, թէ տակաւին կենդանին են»: Ցոթորն ասաց Մովսեսին. «Բարի ճանապարհ»: **19** Այս դեպքերից բազում օրեր անց, երբ վախճանուել էր Եզիպտոսիների արքան, Տէրը Մադիամում ասաց Մովսեսին. «Գնայ, վերադարձիր Եզիպտոս, որովհետեւ արդէն մեռել են բոլոր նրանք, ովքեր ուզում են խել քո կեանքը»: **20** Մովսեսը, առնելով իր կոնջն ու երեխաներին, նրանց նատեցրեց գրաստների վրայ ու վերադարձաւ Եզիպտոս: Մովսեսն իր ձեռքն առաւ գաւազանը, որ Աստուած էր տուել իրեն: **21** Տերն ասաց Մովսեսին. «Եզիպտոս զնայիս ու վերադառնախի փարաւոնի առաջ ջանա, որ անես բոլոր այն նշանները, որոնք անելու շնորհը տուել եմ քո ձեռքը: Ես խստափիր կը դարձնեմ փարաւոնին, ևն նա ազատ չի արձակի ժողովրդին: **22** Դու կ'ասես փարաւոնին. «Այսպէս է ասում Տէրը. իմ անդրանիկ որդին Խսրայէն է: **23** Քեզ ասացի՝ ազան արձակիր իմ ժողովրդին, որ պաշտի ինձ: Իսկ եթէ չոլգենաս ազատ արձակել նրան, այդ դեպքում ես կը սպանեմ քո անդրանիկ որդուն»: **24** Յանապարհին, իջեւանում, Մովսեսին հանդիպեց Տիրոջ հերշտակը, որն ուզում էր սպանել նրան: **25** Մեափիրան, վերցնելով մի սուր քար, թլիփատեց իր անդրլիփատ որդուն եւ հերշտակի ոտքերն ընկնելով՝ ասաց. «Ահա կատարուեց իմ մանկան թլիփատութեան կարգը»: **26** Հրեշտակը հեռացաւ նրանից, քանի որ նա ասել էր, թէ՝ «Կատարուեց իմ մանկան թլիփատութեան կարգը»: **27** Տերն ասաց Ահարոնին. «Գնայ անապատ՝ Մովսեսին ընդառաջ»: Նա զնաց, նրան հանդիպեց Աստծու լերան վրայ ու համբուրեց նրան: **28** Մովսեսն Ահարոնին յայտնեց իրեն ուղարկող Տիրոջ բոլոր պատգամներն ու բոլոր այն նշանները, որ պատուիրել էր իրեն կատարել: **29** Մովսեսն ու Ահարոնը զնացին եւ հաւաքեցին իսրայէլացիների մաքրոջ ծեսակյուտը: **30** Ահարոնը նրանց հաղորդեց բոլոր այն պատգամները, որ Տէրը յայտնել էր Մովսեսին, եւ Մովսեսը նշաններ գործեց ժողովրդի առաջ: **31** Ժողովրդուրդ հաւատաց եւ ուրախացաւ, որ Աստուած այցելել է իսրայէլացիներին, ականատես եղել իրենց տառապանքներին: Ժողովուրդը խոնարհուեց ու երկրպագեց:

5 Այնուհետեւ Մովսեսն ու Ահարոնը եկան փարաւոնի մօտ ու ասացին նրան. «Այսպէս է ասում Խսրայէն Տէր Աստուածը. «Արձակիր իմ ժողովրդին, որ իմ պատուին տօն կատարի անապատում»: **2** Փարաւոնն ասաց. «Ո՞վ է նա,

որի ձայնին անսալով՝ պիտի ազատ արձակեմ խրայէլացիներին: Այդ Տիրոջը ես չեմ ճանաչում եւ խրայէլացիներին ել չեմ արձակում»: 3 Նրան ասացին. «Եբրայեցիների Աստուածն է կանչել մեզ իր մօտ: Արդ, երեք օրուայ ճանապարհ պիտի գնանք անսպատով, որպէսզի զոհ մատուցենք մեր տէր Աստծուն, այլապէս մեզ մահ կամ սպանութիւն է սպասում»: 4 Եզիփտացիների արքան նրանց ասաց. «Մովսէս եւ Ահարոն, դուք ինչո՞ւ եք մարդկանց կտրում իրենց գործից: Ամեն մէկը թող գնայ իր գործին»: 5 Եւ փարաւոնը շարունակեց. «Ահա երկրիս մէջ իսկամ բազմանում է ժողովուրդը, նրանց գործից չկտրենք»: 6 Փարաւոնն այդ օրը ժողովորդի գործավարներին ու նրանց վերակացուներին հրամայեց՝ ասելով. 7 «Այդ մարդկանց այլեւս յարդ չտաք աղիս շինելու համար, ինչպէս տախու եթք մինչեւ օրս: Իրենք թող գնան ու իրենց համար յարդ հայթայթեն: Եւ ստիպեցէք, 8 որ, որքան առաջ էին նրանք աղիս շինում, նոյնքան ել շինեն այսուհետեւ. բան չպակասեցնէք: Անզործ մնալու պատճառով է, որ նրանք աղաղակում են ու ասում. «Գնանք, զոհ մատուցենք մեր Աստծուն»: 9 Թող մարդկանց գործն էլ աւելի ծանրանայ, որպէսզի դրանով զբաղուեն եւ ոչ թէ դատարկ բաների մասին մնացեն»: 10 Ժողովորդի գործավարները եւ նրանց վերակացուները խիստ ծանր աշխատանքի լծեցին նրանց եւ, դիմելով ժողովորդին, ասացին. «Վսպէս է ասում փարաւոնը. «Ձեզ այլեւս յարդ չեմ տայ: 11 Դուք ինքներդ գնացէք, ձեզ համար յարդ հաւաքեցէք, ուր որ գտնէք, բայց սահմանուած չափից ոչինչ չպիտի պակասի»: 12 Ժողովուրդը սփոռուեց ամրոց Եզիփտոսով մէկ, որպէսզի երեք հաւաքի յարդ պատրաստելու համար: 13 Գործավարներն ստիպում էին նրանց անընդհատ աշխատել՝ ասելով. «Ձեր ամենօրեայ գործն արէք այն չափով, ինչպէս որ երդ յարդ էին տախու ձեզք»: 14 Եւ խրայէլացի գործավարները տանջանքի էին ենթարկում փարաւոնի՝ իրենց վրայ նշանակած վերակացուներից, որոնք ասում էին. «Ինչո՞ւ պայօտ ել աղիս չէք շինում այնքամ, որքան մինչեւ օրս»: 15 Խրայէլացի գործավարները գնացին բրոդեցին փարաւոնին՝ ասելով. «Ինչո՞ւ ես այդպէս վարուում քո ծառաների հետ: 16 Քո ծառաներին յարդ չեն տալիս, բայց իրանայում են, որ աղիս շինենք: Քո ծառաներն, ահա, տանջանքի մէջ են: Դու կեղեքում ես քո ժողովորդին»: 17 Փարաւոնը նրանց ասաց. «Դուք ծոյլ ու անբան մարդիկ եք, որա համար ել ասում եք. «Գնանք զոհ մատուցենք մեր Աստծուն»: 18 Արդ, գնացէք աշխատեցէք, որովհետեւ ոչ ոք ձեզ յարդ չի տալու, բայց դուք աղիս սահմանուած բանակը պէտք է տաք»: 19 Խրայէլացիների գործավարները, տեսնելով իրենց այս ծանր կացութիւնը, իրար

մէջ ասացին. «Ոչ ոք չի նուազեցնի աղիս շինելու մեր ամենօրեայ քանակը»: 20 Նրանք հանդիպեցին Մովսէսին ու Ահարոնին, որոնք փարաւոնի պալատից ելնելով՝ զայխ էին իրենց մօտ: 21 Նրանք ասացին նրանց. «Թող Աստուած աշքի առաջ ունենայ ձեզ եւ դատի, քանի որ մեր հօտը գարշէի դարձրիք փարաւոնի ու նրա պաշտօնեաների աշքին: Դուք սուր տուեցիք նրա ձեռքը, որ նա մեզ սպանի»: 22 Դիմելով Տիրոջ՝ Մովսէսն ասաց. «Տէ՛, ինչո՞ւ չաշչարեցիր քո ժողովորդին եւ ինչո՞ւ ուղարկեցիր ինձ: 23 Այն պահից, երբ մտայ փարաւոնի պալատը քո անունից նրա հետ խօսելու համար, նա չարչարեց ժողովորդին, իսկ դու երբեք չես փրկում քո ժողովորդին»:

6 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Յիմա կը տեսնես, թէ ինչ եմ անելու փարաւոնին: Նա հզօր մեռքի միջոցով պիտի արձակի նրանց, եւ բարձրացուած բազուկով նրանց պիտի հանի նաեւ իր երկրից»: 2 Աստուած հօսւեց Մովսէսի հետ եւ ասաց նրան. «Ես եմ Տէրը: 3 Ես երեւացի Աբրահամին, Խսահակին ու Յակոբին: Նրանց Աստուածը ես եմ, իմ անունը Տէր է, բայց ես դա նրանց չյայտնեցի: 4 Ես նրանց հետ ուխտ եմ կնքել, որ նրանց տամ Քանանացիների երկիրը, ուր նրանք պանդիստեցին: 5 Ես լսեցի հեծեծանքը խրայէլացիների, որոնց Եզիփտացիները ստրկացրել են, եւ յշեցի ձեզ տուած իմ ուխտը: 6 Գնայ խրայէլացիների մօտ ու ասաց նրանց. «Ես եմ Տէրը: Ես ձեզ ազատելու եմ Եզիփտացիների բռնութիւնից, ձեզ փրկելու եմ նրանց ծառայելուց, ձեզ ազատելու եմ իմ հզօր բազուկով ու նրանց զյխին մեծամեծ պատիժներ հասցնելով: 7 Ձեզ պիտի դարձնեմ իմ ժողովուրդը եւ պիտի լինեմ ձեր Աստուածը: Դուք պիտի գիտենաք, որ ես եմ ձեր Տէր Աստուածը, որ ձեզ ազատելու եմ Եզիփտացիների բռնութիւնից 8 եւ ձեզ տանելու եմ այն երկիրը, որ երդուեցի տալ Աբրահամին, Խսահակին ու Յակոբին: Այն ձեզ եմ տալու որպէս ժառանգութիւն, որովհետեւ ես եմ Տէրը»: 9 Մովսէսը այս բանը հաղորդեց խրայէլացիներին, բայց նրանք չլսեցին նրան վիատութեան եւ տաժանակիր աշխատանքի պատճառով: 10 Տէրը, հօսւելով Մովսէսի հետ, ասաց. «Մտիր ու հօսիր Եզիփտացիների արքայ փարաւոնի հետ, 11 որ նա խրայէլացիներին արձակի Եզիփտացիների երկրից»: 12 Մովսէսը, Տիրոջը դիմելով, ասաց. «Խրայէլացիներն իսկ ինձ չլսեցին, փարաւոնն ինձ ինչո՞ւ պիտի լի: Ես ճարտարախոս չեմ»: 13 Տէրը հօսւեց Մովսէսի ու Ահարոնի հետ եւ խրայէլացիներին ու Եզիփտացիների արքայ փարաւոնին ուղղուած հրաման տուեց՝ համերլու խրայէլացիների երկրից: 14 Ահա Մովսէսի

ու Ահարոնի ընտանիքների առաջնորդների անունները. Խրայելի անդրանիկ որդի Ռութենի որդիներն են՝ Ենոքն ու Փալլուսը, Ասրոնն ու Քարմիլ: Սա Ռութենի ազգատոհմն է: **15** Ծմալոնի որդիներն են՝ Յամուելը, Յամինը, Վիորը, Յարինը, Սահառն ու Սաւուլը, որը փիլինիկեցի կոտիցից էր ծնուել: Մարան Ծմալոնի որդիների տոհմերն են: **16** Նելիի որդիների անունները, ըստ իրենց ընտանիքների, հետևեալն են. Գերասն, Կահայք եւ Մերարի: Ղեւին ապրեց հարիւր երեսունեօթը տարի: **17** Գերասնի որդիներն են՝ Լորենին եւ Սեմեխն՝ իրենց նահապետների ընտանիքներով: **18** Կահայքի որդիներն են՝ Ամրամը, Սահառը, Քերրոնն ու Ողիելը: Կահայքն ապրեց հարիւր երեսունեօթը տարի: **19** Մերարիի որդիներն են՝ Մոոյին ու Մուսին: Մարան Ղեւիի ընտանիքներն են ըստ իրենց ցեղերի: **20** Ամրամն ամուսնացաւ իր հօրեղոր դուստր Ցոքարեւելի հետ, եւ սա նրանից ունեցաւ Ահարոնին, Մովսեսին ու նրանց բոյր Մարիամին: Ամրամն ապրեց հարիւր երեսունեօթը տարի: **21** Սահառի որդիներն են՝ Կորիք, Նափեզն ու Չերքին: **22** Ողիելի որդիներն են՝ Միսայելը, Ելիսափանն ու Սեթրին: **23** Ահարոնն ամուսնացաւ Ամինադարի դուստր, Նաասոնի բոյր Եղիսաբեյի հետ: Սա նրանից ունեցաւ Նարախն, Արիստիխն, Եղիազարին ու Իթամարին: **24** Կորիքի որդիներն են՝ Ասիրը, Եղիկանան ու Բիասափը: Մարան Կորիքի յետնորդներն են: **25** Ահարոնի որդի Եղիազարը ամուսնացաւ Փուտիէի դուստրերից մէկի հետ, եւ սա նրանից ունեցաւ Փենեւեսին: Մարան Են դեւտացիների ընտանիքների առաջնորդները ըստ իրենց ցեղերի: **26** Այս Ահարոնին ու Մովսեսին եր, որ Աստուած ասաց՝ Խրայելացիներին հանել իրենց զօրքով հանդերձ Եգիպտացիների երկրից: **27** Եւ սրանք Էին, որ դիմեցին Եգիպտացիների արքա փարաւոնին՝ դուրս հանելու Եգիպտոսից խրայելացիներին: **28** Մարան այն Մովսեսն ու Ահարոնն են, որոնց օրօք Տերը Եգիպտացիների երկրում խօսելով Մովսեսի հետ՝ **29** ասաց նրան. «Ես եմ Տերը: Եգիպտացիների արքա փարաւոնին հաղորդիր այն ամենը, ինչ ասում եմ թեզք: **30** Եւ Մովսեսը, դիմելով Տիրոջը, ասաց. «Չէ՞ որ ես անվարժ եմ խօսում, փարաւոնն ինձ ինչպէս կը լիի»:

7 Տերն ասաց Մովսեսին. «Ահա ես քեզ փարաւոնի համար մի աստուած դարձի, իսկ քո Եղբայր Ահարոննը թող լինի քո մարգարեն: **2** Դու Ահարոնին կը յայտնես այն ամենը, ինչ կը պատուիրեմ քեզ, իսկ քո Եղբայր Ահարոնը թող դիմի փարաւոնին, որ սա խրայելացիներին արձակի իր երկրից: **3** Ես կը կարծրացնեմ փարաւոնի սիրոտ, բայց ես կը բազմապատկեմ իմ նշաններն ու զարմանահրաց գործերը Եգիպտացիների երկրում, **4** փարաւոնը ձեզ չի

լիի, ես իմ ձեռքը կը դնեմ Եգիպտոսի վրայ եւ իմ զօրութեամբ մեծապէս վրէժխնդիր լինելով՝ Եգիպտացիների երկրից կը հանեմ իմ ժողովրդին՝ խրայելացիներին: **5** Եւ Եգիպտացիները կիմանան, որ ես եմ Տերը: Ես իմ ձեռքը կը մեկնեմ դէպի Եգիպտոս եւ խրայելացիներին դուրս կը հանեմ նրանց միջից»: **6** Մովսեսն ու Ահարոնը արեցին այնպէս, ինչպէս Տերն էր պատուիրել իրենց. նրանք այդպէս էլ արեցին: **7** Մովսեսն ութասուն տարեկան եր, իսկ Ահարոննը՝ ութասուներեք տարեկան, երբ նրանք խօսեցին փարաւոնի հետ: **8** Տերը, դիմելով Մովսեսին ու Ահարոնին, ասաց. **9** «Եթէ փարաւոնը խօսի ձեզ հետ ու ասի՝ «Մեզ նշան կամ զարմանահրաց գործ ցոյց տոլէք», այն ժամանակ քո Եղբայր Ահարոնին կ'ասես. «Ան քո գաւազանը, այն գետին ցցիր փարաւոնի ու նրա պաշտօնեաների առաջ, եւ դա վիշապ կը դառնայ»: **10** Մովսեսն ու Ահարոննը մտան փարաւոնի մօտ եւ արեցին այնպէս, ինչպէս իրենց պատուիրել էր Տերը: Ահարոնը գաւազանը ցցեց փարաւոնի ու նրա պաշտօնեաների առաջ, եւ դա վիշապ դարձա: **11** Փարաւոնը կանչեց Եգիպտացի իմաստուներին ու կախարդներին: Եգիպտացի մոզերը նոյնն արեցին իրենց կախարդութեամբ: **12** Իւրաքանչիւրն իր գաւազանը ցցեց գետին, եւ դրանք վիշապներ դարձան, բայց Ահարոնի գաւազանը կուլ տուեց նրանց գաւազաները: **13** Կարծրացաւ փարաւոնի սիրտը, եւ նա չլսեց նրանց, ինչպէս որ ասել էր Տերը: **14** Տերն ասաց Մովսեսին. «Փարաւոնի սիրտը կարծրացել է. նա որոշել է չարձակել ժողովրդին: **15** Առաւօտեան գնայ փարաւոնի մօտ: Երբ նա դէպի գետը կը գնայ, կանգնիր գետի եգերքին, նրա դիմաց, եւ քո ձեռքն ան այն զաւազանը, որ օձ դարձա: **16** Դու նրան կ'ասես. «Երայեցիների Տեր Աստուածն է ուղարկել ինձ թեզ մօտ՝ ասելով. «Արձակիր իմ ժողովրդին, որ նա պաշտի ինձ անսապատում: Մինչեւ հիմա ինձ չլսեցիր»: **17** Տերն այսպէս է ասում. «Մրանով կ'իմանաս, որ ես եմ Տերը. ահա ես իմ ձեռքի գաւազանով կը հարուածեմ գետի ջրին, եւ այն կը վերածուի արեան: **18** Գետի մէջ եղած ձկները կը սատկեն, գետը կը նեխի, եւ Եգիպտացիները չեն կարողանայ գետից ջուր խմել»: **19** Տերն ասաց Մովսեսին. «Ահարոնին ասայ, որ առնի գաւազանը եւ ձեռքը մեկնի Եգիպտոսի ջրերի վրայ՝ նրանց գետերի վրայ, նրանց լճերի վրայ, նրանց ջրաւազանների վրայ, նրանց ջրալոյտերի վրայ, եւ ջուրը կը վերածուի արեան: Վրեան պիտի վերածուի ողջ Եգիպտացիների երկրում գտնուող անզամ փայտ ու քարէ ամանն»րի մէջ «յած ջուրը»: **20** Մովսեսն ու Ահարոնը արեցին այնպէս, ինչպէս որ իրենց պատուիրել էր Տերը. փարաւոնի ու նրա պաշտօնեաների առաջ Ահարոննը վեր

բարձրացնելով իր գաւազանը՝ հարուածեց գետի ջրին եւ գետի բոլոր ջրերը վերածեց արեան: **21** Գետում եղած ծնկերը սատկեցին, գետը նեխեց, եւ Եգիպտացիները չէին կարողանում գետից ջուր խմել: Եգիպտացիների ամբողջ երկրում արին էր: **22** Իրենց կախարդութեամբ նոյնն արեցին նաեւ Եգիպտացի մոգերը: Կարծրացաւ փարաւոնի սիրտը, եւ, ինչպէս որ ասել էր Տէրը, նա չլեց նրանց: **23** Փարաւոնը վերադարձաւ, մտաւ իր պալատը: Այս դեպքը չէր ազդել նրա վրայ: **24** Բոլոր Եգիպտացիները հորեր փորեցին գետի շուրջը, որպէսզի խմելու ջուր ունենան, որովհետեւ գետից չէին կարողանում ջուր խմել: **25** Եօթը օր էր անցել, որ Տէրը հարուած էր հասցրել գետին:

8 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Մտիր փարաւոնի մօս ու ասա նրան. «Այսպէս է ասում Տէրը. արձակիր իմ ժողովրդին, որ նա պաշտի ինձ: **2** Եթէ չուզենաս արձակե, ես, ահա, գորտերով կ'ապականեմ քո բովանդակ երկիրը: **3** Գետի մէջ գորտեր կը վիստան, եւ դրանք, գետից դուրս գալով, կը մտնեն քո պալատները, քո սենեակների պահարանները, քո անկողինները, քո պաշտօնեաների ու քո ժողովրդի տները, քո թօնիրներն ու քո խմորի զանգուածների մէջ: **4** Գորտերը կը բարձրանան նաեւ քեզ վրայ, քո ժողովրդի ու քո պաշտօնեաների վրայ»: **5** Տէրն ասաց Մովսէսին. «Թու եղայր Ահարոնին ասա. «Ձեռքիդ գաւազանը մեկնիր գետի վրայ, ջրանցքների, ճահիճների վրայ եւ գորտեր դուրս բեր Եգիպտացիների երկիր վրայ»: **6** Ահարոնն իր ձեռքը մեկնեց Եգիպտացիների ջրերի վրայ ու գորտեր դուրս բերեց: Գորտերն ելան ու ծածկեցին Եգիպտացիների երկիրը: **7** Իրենց կախարդութիւններով նոյնն արեցին նաեւ Եգիպտացի մոգերը եւ գորտեր դուրս բերեցին Եգիպտացիների երկիր վրայ: **8** Կանչելով Մովսէսին ու Ահարոնին՝ փարաւոնն ասաց. «Այօթեցէք Տիրոջը, որ նա գորտերը հեռացնի ինձնից ու իմ ժողովրդից, որ ես արձակեմ ձեր ժողովրդին, նրանք գնան զի՞ն մատուցեն Տիրոջը»: **9** Մովսէսն ասաց փարաւոնին. «Ժամանակ սահմանիր, թէ ե՞ր աղօթեմ քեզ համար, քո պաշտօնեաների ու քո ժողովրդի համար, որպէսզի գորտերը չքանան քո, քո ժողովրդի մօտից ու ձեր տներից եւ մնան միայն գետով»: **10** Նա ասաց. «Կաղը»: Սա ասաց. «Թող ասածիդ պէս լինի, եւ դու կ'իմանաս, որ մեր տէր Աստծուց բացի մի ուրիշ աստուած չկայ: **11** Գորտերը կը չքանան քո պալատներից, քո, քո ծառաների, քո ժողովրդի մօտից եւ կը մնան միայն գետի մէջ»: **12** Մովսէսն ու Ահարոնը դուրս ելան փարաւոնի մօտից: Մովսէսն աղօթեց Տիրոջը, որպէսզի գորտերը հեռանան, ինչպէս որ խոստացել էր փարաւոնին:

13 Տէրն արեց այնպէս, ինչպէս որ խնդրել էր Մովսէսը: Գորտերը չքացան տներից, բակերից ու դաշտերից: **14** Դրանք հաւաքեցին կոյտ-կոյտ, եւ երկիրը լցուեց գարշահութութեամբ: **15** Երբ փարաւոնը տեսաւ, որ դժուարութիւնը վերացել է, նորից կարծրացաւ նրա սիրտը, նա չլեց նրանց, ինչպէս որ ասել էր Տէրը: **16** Տէրն ասաց Մովսէսին. «Ահարոնին ասա, որ ձեռքի գաւազանը մեկնի ու հարուածի գետնին, որպէսզի մտել լինի մարդկանց, անասունների եւ Եգիպտացիների ամբողջ երկրի վրայ»: **17** Այսպէս էլ արեցին. Ահարոնն իր գաւազանը մեկնեց ու հարուածեց գետնին: Մժեր եղաւ մարդկանց, անասունների ու Եգիպտացիների ամբողջ երկրի վրայ: **18** Իրենց կախարդութիւններով նոյնը ուղեցին անել նաեւ մոգերը, որպէսզի մտել հանեն, բայց չկարողացան: Մժեր լցուեց մարդկանց ու անասունների վրայ: **19** Մովսէրն ասացին փարաւոնին. «Սրա մէջ Աստծու մատը խան է»: Կարծրացաւ փարաւոնի սիրտը, եւ նա, ինչպէս որ ասել էր Տէրը, չլեց նրանց: **20** Տէրն ասաց Մովսէսին. «Առաօտեան վեր կաց, գնա կանգնիր փարաւոնի առաջ, երբ նա դեպի գետը կը գնայ: Նրան կ'ասես. «Այսպէս է ասում Տէրը. արձակիր իմ ժողովրդին, որ նա պաշտի ինձ: **21** Խսկ եթէ չուզենաս արձակել իմ ժողովրդին, ես, ահա, շնամաններ կ'ուղարկեմ քեզ վրայ, քո պաշտօնեաների ու քո ժողովրդի վրայ եւ ձեր տների վրայ: Եգիպտացիների տներն ու նրանց բնակեցրած երկիրը կը լցուեն շնամաններով: **22** Նոյն օրը ես զարմանահրաշ գրիտեր կ'անեմ իմ ժողովրդի բնակած Գեսեմ երկրում, եւ այնտեղ շնամաններ չեն լինի, որպէսզի իմանաս, որ ես եմ Տէրը՝ ամբողջ երկրի Տէրը: **23** Ես պիտի բաժանեմ իմ ժողովրդին քո ժողովրդից: Վաղին խսկ այդ նշանը կը կատարուի քո երկրում»: **24** Եւ Տէրն այդպէս էլ արեց: Բազում շնամաններ թափուեցին փարաւոնի պալատների, նրա պաշտօնեաների տների ու Եգիպտացիների ամբողջ երկրի վրայ: Շնամաններից կործանուեց երկիրը: **25** Կանչելով Մովսէսին ու Ահարոնին՝ փարաւոնն ասաց. «Գնացէք, այս երկրում զի՞ն մատուցէք ձեր տէր Աստծուն»: **26** Մովսէսն ասաց. «Ընդունած չէ, որ Եգիպտացիների պիոդ անսասունները զի՞ն մատուցենք մեր տէր Աստծուն, բանի որ, եթէ Եգիպտացիների պիոդ անսասունները զի՞ն մատուցենք նրան, մեզ կը բարկուծեն: **27** Ուրեմն՝ երեք օրուայ ճանապարհ գնանք դէպի անսապատ եւ զի՞ն մատուցենք մեր տէր Աստծուն, ինչպէս որ մեզ ասել է Տէրը»: **28** Փարաւոնն ասաց. «Ես արձակում եմ ծեզ, անսապատում զի՞ն մատուցէք ձեր տէր Աստծուն: Միայն թէ հեռու չգնաք: Արդ, նաեւ ինձ համար աղօթեցէք Տիրոջը»: **29** Մովսէսն ասաց. «Ես քեզնից կը հեռանամ, կ'այօթեմ Աստծուն, եւ վաղին խսկ շնամանները կը չքանան փարաւոնի, նրա պաշտօնեաների ու ժողովրդի

վրայից: Միայն թէ փարաւոնը ժողովրդին նորից շխաբի՝ չարգելի նրան զնալ ու Տիրոջ համար զոհ մատուցելք: Յ Մովսէսը փարաւոնի մօտից դուրս ելաւ եւ աղօթեց Աստծուն: Յ Տէրն արեց այնպէս, ինչպէս որ ասելէր Մովսէսը. շնաճաները վերացրեց փարաւոնի, նրա պաշտօնեաների ու ժողովրդի վրայից: Մի շնաճան անգամ շնանց: Յ Բայց դրանից յետոյ ել փարաւոնի սիրտը կարծրացաւ, եւ նա չուզեց արձակել ժողովրդին:

Յ Տէրն ասաց Մովսէսին. «Գնայ փարաւոնի մօտ ու նրան ասայ, որ այսպէս է ասում Եբրայեցիների Տէր Աստուածը. «Արձակիր իմ ժողովրդին, որ պաշտեն ինձ: Յ Իսկ եթէ չուզենաս արձակել իմ ժողովրդին եւ դեռ պահեն նրան, Յ Տիրոջ ծեռքը, ահա, կ'իշխի դաշտում գտնուող քո անասունների հօտերի՝ ծիերի, Եւերի, ուլոտերի, արջանների ու ոչխարների վրայ, եւ շատ մեծ կոտորած կը լինի: Յ Ես զարմանահրաց գործեր կ'անեմ՝ Եգիպտացիների հօտերը եւ իսրայէլացիների հօտերը կը զատորոշեմ, եւ ոչ մի իսրայէլացու անասուն չի կորչի»: Յ Եւ Աստուած ժամկետ նշանակեց ու ասաց. «Կաղն իսկ Տէրը կ'իրագործի այդ բանը Երկրի վրայ»: Յ Եւ Տէրը յաջորդ օրն իսկ արեց այդ բանը. Եգիպտացիների բոլոր անասունները սատկեցին, իսկ իսրայէլացիների ոչ մի անասուն չչոչչացաւ: Յ Երբ փարաւոնը տեսաւ, որ իսրայէլացիների ոչ մի անասուն չի ոչչացել, կարծրացաւ նրա սիրտը, եւ նա ժողովրդին չարձակեց: Յ Տէրը Մովսէսին ու Ահարոնին ասաց. «Լիբը ծեռքով հնոցի մոխիր վերցրէք, Մովսէսը փարաւոնի ու նրա պաշտօնեաների առաջ այն թող շաղ տայ դեպի Երկինք: Յ Մոխիրը թող թափուի Եգիպտացիների ամբողջ Երկրի վրայ: Խոցեր թող առաջանան մարդկանց ու անասունների վրայ եւ ուրուցքներ՝ Եգիպտացիների ամբողջ Երկրի մարդկանց ու անասունների վրայ»: Յ Նրանք վերցրին հնոցի մոխիրը, եւ Մովսէսը փարաւոնի առաջ այն շաղ տուեց դեպի Երկինք: Սարդկանց ու անասունների վրայ խոցեր եւ ուրուցքներ առաջացան: Յ Մոգերը խոցերի պատճառով չէին կարողանում Մովսէսի առաջ կանգնել, որովհետեւ խոցեր առաջացան նաեւ մոգերի ու Եգիպտացիների ամբողջ Երկրի մարդկանց վրայ: Յ Տէրը կարծրացրեց փարաւոնի սիրտը, եւ, ինչպէս որ ասել էր Տէրը Մովսէսին, փարաւոնը չլսեց նրանց: Յ Տէրն ասաց Մովսէսին. «Առալուեան վեր կաց, կանգնիր փարաւոնի առաջ ու նրան ասա, որ այսպէս է ասում Եբրայեցիների Տէր Աստուածը. «Արձակիր իմ ժողովրդին, որ պաշտի ինձ, Յ այլապէս այս անգամ ամեն տեսակ փորձանքներով պիտի պատուհասեմ նաեւ քեզ, քո պաշտօնեաներին ու քո ժողովրդին, որպէսի իմանաս, որ ամբողջ աշխարհում ինձ նման ուրիշ

մէկը չկայ: Յ Որովհետեւ իմ ձեռքը մեկնելով՝ մահացու հարուած պիտի հասցնեմ քեզ ու քո ժողովրդին, եւ դու պիտի վերանսա Երկրի Երեսից: Յ Ես քեզ ինայեցի այն նպատակով, որ քեզ ցոյց տամ իմ զօրութիւնը, եւ իմ անունը յայտնի ինչ ողջ Երկրում, Յ Բայց դու դեռեւս ձեռքիդ տակ ես պահում իմ ժողովրդին եւ չարչարում նրան: Յ Ես, ահա, վաղն իսկ, հենց այս ժամին այնպիսի սաստիկ կարկուտ տեղացնեմ, որպիսին դեռեւս չի եղել Եգիպտոսում իր գոյութեան օրուանից մինչեւ այսօր: Յ Արդ, շտապիկի հաւաքել քո անասունները եւ այն ամենը, ինչ ունես դաշտում, որովհետեւ դաշտում գտնուող ու դեռեւս տուն չմտած մարդկանց ու անասունների վրայ կարկուտ է թափուելու եւ ոչնչացնելու է նրանց»: Յ Փարաւոնի պաշտօնեաներից նա, ով մի անգամ տեսել էր Տիրոջ սարսափը, իր ծառաներին ու անասունները հաւաքեց տան մէջ, Յ Իսկ ով չանսաց Տիրոջ խօսքերին, դաշտում թողեց իր ծառաներին ու անասունները: Յ Տէրն ասաց Մովսէսին. «Զեռքը մեկնիր դեպի Երկինք, եւ թող կարկուտ թափուի Եգիպտացիների Երկրի վրայ, ինչպէս նաեւ մարդկանց ու անասունների եւ Եգիպտացիների Երկրի դաշտերի բոլոր բոյսերի վրայ»: Յ Մովսէսը ծեռքը մեկնեց դեպի Երկինք, Տէրը որոտ ու կարկուտ ուղարկեց, եւ Երկրի վրայ սկսեց կրակ թափուել: Տէրը կարկուտ տեղացրեց Եգիպտացիների ամբողջ Երկրի վրայ: Յ Կարկուտը հարուածեց Եգիպտացիների ամբողջ Երկիրը, այն ամենը, ինչ դաշտում էր մնացել՝ մարդուց սկսած մինչեւ անասուն: Կարկուտը հարուած հասցեց դաշտում Եղած ամբողջ բուսականութեանը, ջարդուփշուուր արեց դաշտում Եղած բոլոր ծառերը: Յ Իսրայէլացիների ապրած Գետեմ Երկրում, սակայն, կարկուտ չտեղաց: Յ Փարաւոնը մարդ ուղարկելով կանչեց Մովսէսին ու Ահարոնին եւ ասաց նրան. «Մեղք եմ գործել: Այսուհետեւ Տէրն արդար է, իսկ ես ու իմ ժողովուրդը ամբարիշտներ ենք: Յ Ինձ համար աղօթեցք Տիրոջը, որ Աստծու որոտը, կարկուտն ու կրակը դադարեն մեզ վրայ թափուելուց: Ես ձեզ կ'արձակեմ, այլեւս դուք այստեղ չեք մնայ»: Յ Մովսէսն ասաց նրան. «Երբ դուրս կը զամ այս քաղաքից, ծեռքս կը մեկնեմ առ Աստուած, եւ ձայները կը դադարեն, կարկուտ ու անձրեւ այլեւս չեն տեղայ, որպէսզի դու համոզուես, որ Երկիրը Տիրոջն է պատկանում: Յ Բայց գիտեմ, որ դու եւ քո պաշտօնեաները դեռեւս չէք վախենում տէր Աստծուց»: Յ Կտաւատն ու զարին կարկուտահարուեցին, որովհետեւ զարին հասած էր, կտաւատը՝ սերմնակալած, Յ իսկ ցորենն ու

հաճարը կարկտահար չեղան, որովհետեւ դեռ չեխն հասունացած: **33** Մովսէսը փարաւոնի մօտից ելաւ ու գնաց քաղաքից դուրս, ձեռքը մեկնեց Տիրոջը, եւ ձայներն ու կարկուտը դադարեցին, անձրեւ այլևս չտեղաց երկրի վրայ: **34** Երբ փարաւոնը տեսաւ, որ անձրեւը, կարկուտն ու ձայները դադարել են, դարձեալ մեղք գործեց. նա կարծրացրեց իր ու իր պաշտօնեաների սիրտը: **35** Կարծրացաւ փարաւոնի սիրտը, եւ նա խրայլացիներին չարձակեց, ինչպէս որ յայտնել էր Տերը Մովսէսի միջոցով:

10 Դիմելով Մովսէսին՝ Տերն ասաց. «Մտիր փարաւոնի մօտ, որովհետեւ ես կարծրացրել եմ նրա ու նրա պաշտօնեաների սիրտը, որպէսզի իմ նշանները հերթով թափուեն նրանց գլխին, 2 որպէսզի դուք պատմէք ձեր որդիներին ու ձեր որդիների որդիներին, թէ որքան եմ ես ծաղրուծանակի ենթարկել Եգիպտացիներին, ինչպէս նաեւ պատմէք իմ այն նշանների մասին, որ կատարեցի նրանց մօտ, որպէսզի ճանաչէք, թէ ես եմ Տերը»: **3** Մովսէսն ու Ահարոնը մտան փարաւոնի մօտ եւ ասացին նրան. «Վասպէս է ասում երրայեցիների Տեր Աստուածը. «Մինչեւ Քրիստով չես պատկանելու ինձնից: Արձակիր իմ ժողովրդին, որպէսզի պաշտի ինձ: **4** Եթէ չկամենաս արձակել իմ ժողովրդին, ես, ահա, վաղն իսկ, հենց այս ժամին շատ մորեիս կը թափեմք քո սահմաններից ներս: **5** Դրանք կը ծածկեն ողջ երկրի երեսը, եւ դու չես կարողանայ տեսնել Երկիրը: Դրանք կը խժուեն բոլոր մնացած այն քանները, որ ձեզ թողել է կարկուտը, կը խժուեն բոլոր տունկերը, որ բուսել են երկրի վրայ ձեզ համար: **6** Քո պալատները, քո պաշտօնեաների եւ Եգիպտացիների ամբողջ երկրի բոլոր տները այնպէս կը լցուեն մորեիներով, որ ոչ ձեր հայրերը, ոչ Ել նրանց նախահայրերը երբեք չեն տեսնել երկրի վրայ իրենց ծնուած օրից մինչեւ այսօր»: Եւ Մովսէսը դուրս եկաւ փարաւոնի մօտից: **7** Փարաւոնի պաշտօնեաներն իրեն ասացին. «Վյո խոչընդոտը մինչեւ Քրիստով պիտի լինի մեր առաջ: Արձակիր մարդկանց, որպէսզի պաշտեն իրենց տէր Աստծուն: Գուցէ ուզում ես տեսնել, թէ ինչպէս է կործանուում Եգիպտոսը»: **8** Եւ նրանք Մովսէսին ու Ահարոնին վերադարձրին փարաւոնի մօտ: Փարաւոնը նրանց ասաց. «Գնացէք պաշտեցք ձեր տէր Աստծուն: Գնացողները սակայն, ովքեր են լինելու:» **9** Մովսէսն ասաց. «Կը գնանք մենք մեր երիտասարդներով ու ծերերով, մեր տղաներով ու աղջիկներով, կը գնանք մեր արշաօնների ու ոչխարների հետ, որովհետեւ մեր տէր Աստծու տօնն է»: **10** Փարաւոնն ասաց նրանց. «Թողոյ այդպէս լինի: Տերը ձեզ հետ: Քանզի արձակում են ձեզ. բայց մինչէ ձեր ունեցուածքն է են ազատ արձակում: Տեսնո՞ւ էք, որ չարութիւն կայ ձեր

մէջ: **11** Վյոպէս չի լինի: Նախ թող գնան միայն տղամարդիկ եւ պաշտեն Աստծուն, քանի որ դուք հենց այդ էիր ուզում»: Եւ նրանց վլոնդեցին փարաւոնի մօտից: **12** Տերն ասաց Մովսէսին. «Ձեռքդ մեկնիր Եգիպտացիների երկրի վրայ, եւ մորեիս պիտի ենի Եգիպտացիների երկրի վրայ եւ պիտի խժեն երկրի այն ողջ բուսականութիւնն ու ծառերի պտուղները, որ փրկուել են կարկտից»: **13** Մովսէսը ձեռքը մեկնեց դեպի Երկինք, եւ Տերը մի ամբողջ ցերեկ ու գիշեր հարաւային հողմ բարձրացրեց երկրի վրայ: Երբ առաւօտ եղաւ, հարաւային հողմն առաւ մորեին **14** ու ցրեց Եգիպտացիների ամբողջ երկրի վրայ, նրա սահմաններից ներս: Ոչ դրանից առաջ էր այդքան մորեիս եղել, եւ ոչ Էլ դրանից յետոյ այդքան մորեիս եղաւ: **15** Մորեիսը ծածկեց ամբողջ երկիրը, եւ երկիրը բուսականութիւնից գրկուեց: Մորեիսը կերաւ երկրի այն ողջ բուսականութիւնն ու ծառերի պտուղները, որ փրկուել էին կարկտից: Եգիպտացիների ամբողջ երկրում կանաչ բան չմնաց ոչ ծառերի, ոչ Էլ դաշտային տունկերի վրայ: **16** Փարաւոնն շտապ կանչեց Մովսէսին ու Ահարոնին եւ ասաց. «Ես մեղք գործեցի ձեր տէր Աստծու եւ ձեր իւն: **17** Արդ, ներեցէք իմ այս յանցանքը եւս եւ աղացեցէք ձեր տէր Աստծուն, որ ինձ ազատի այս մորեիներից»: **18** Մովսէսը գնաց փարաւոնի մօտից եւ աղօթեց Աստծուն: **19** Աստուած ծովի կողմից սաստիկ հողմ բարձրացրեց, հողմն առաւ մորեին ու լցրեց Կարմիր ծովը: Եգիպտացիների ամբողջ երկրում մորեիս չմնաց: **20** Տերը կարծրացրեց փարաւոնի սիրտը, եւ նա չարձակեց իսրայէլացիներին: **21** Տերն ասաց Մովսէսին. «Ձեռքդ մեկնիր դեպի Երկինք, եւ Եգիպտացիների երկրի վրայ թող խաւար լինի՛ թանձրամած խաւար»: **22** Մովսէսը ձեռքը մեկնեց դեպի Երկինք, եւ Եգիպտացիների ամբողջ երկրի վրայ երեք որ խաւար, մեզ ու մուլթ եղաւ: **23** Երեք օր երբայրն իր երրորդ չտեսաւ, երեք օր ոչ որ իր անկողնուու վեր չելաւ, մինչդեռ բոլոր իսրայէլացիների բոլոր բնակավայրերում լցու էր: **24** Փարաւոնը, կանչելով Մովսէսին ու Ահարոնին, ասաց նրանց. «Գնացէք պաշտեցէք ձեր տէր Աստծուն, ձեր ունեցուածքը Վերցրէք ձեզ հետ, բայց ձեր արջառն ու ոչխարը թողէք այստեղ»: **25** Մովսէսն ասաց. «Ողակիցութեան ու զրիաբերութեան անասուններ դու իմբդ մեզ պիտի տաս, որ մատուցենք մեր տէր Աստծուն: **26** Մեր անասուններն եւ մեզ հետ պիտի գնան, մենք մի կնդակ անզամ չենք թողնելու այստեղ, որովհետեւ մեր տէր Աստծուն դրանցից պիտի զիանացնենք: Մինչեւ մեր այնտեղ հասնելը մենք դեռ չգիտենք, թէ ինչ պիտի զրիաբերենք մեր տէր Աստծուն»: **27** Տերը կարծրացրեց փարաւոնի սիրտը, եւ փարաւոնը չուզեց արձակել նրանց: **28** Փարաւոնն ասաց. «Յեռացիր ինձնից,

զգոյշ եղիր, այլեւս չհամարձակուես իմ աչքին երեւա, որովհետեւ այն օրը, որ երեւաս ինձ, կը սպանուես»: **29** Մովսէսն ասաց. «‘Իու արդյէն ասացիր. այլեւս աչքի չեմ երեւայ»:

11 Տերն ասաց Մովսէսին. «Մի պատուհաս էլ պատի հասցնեմ փարաւոնին ու Եգիպտոսին, որից յետոյ փարաւոնը ծեզ կ’արձակի այստեղից: Բայց երբ նա արձակի ծեզ, կ’արձակի ծեր ամբողջ ունեցուածքով: **2** Արդ, ժողովորդին գաղտնի յայտնիք, որ իւրաքանչիւր տղամարդ եգիպտացի իր ընկերոցից եւ իւրաքանչիւր կին իր եգիպտացի հարեւանուհուց թող խնդրի ուկեայ եւ արծաթեայ զարդեր ու զգեստներ»: **3** Տերը շնորհ պարգեւեց իր ժողովորդին եգիպտացիների առաջ, եւ սրանք զարդեր տուին նրանց: Մովսէսը եգիպտացիների, փարաւոնի, նրա բոլոր պաշտօնեաների առաջ ու ժողովորդի աչքին շատ յարգարծան դարձաւ: **4** Մովսէսն ասաց փարաւոնին. «Վյսպէս է ասում Տերը. «Կէս գիշերին ես կը մտնեմ Եգիպտոս, **5** եւ Եգիպտացիների երկրում կը մեռնեն բոլոր անդրանիկ զաւակները՝ իր գահին բազմած փարաւոնի անդրանիկ որդուց սկսած մինչեւ երկանքի մօտ աշխատող աղախնի անդրանիկ որդին, բոլոր անասունների առաջնածինները: **6** Եւ Եգիպտացիների ամբողջ երկրում այնպիսի մեծ աղաղակ կը բարձրանայ, որի նմանը չի եղել, եւ այդպիսին չի Էլ լինի: **7** Բայց իսրայէլացիների շրջանում մի շուն անգամ չի կլանչելու մարդկանց ու անասունների վրայ, որպէսզի իմանաս, թէ ինչպիսի զարմանահրաշ գործեր է անում Տերը Եգիպտացիների ու իսրայէլացիների մէջ: **8** Վյս բոլոր ծառաներդ պիտի գան ծնրադրեն իմ առաջ, երկրպագեն ինձ ու ասեն. «Ելք զնացէք դու եւ քո ողջ ժողովուրդոց, որին դու ես առաջնորդում: Վյո ժամանակ Էլ ես կ’ենեմ»: **9** Եւ Մովսէսը փարաւոնի մօտից դուրս ելաւ խիստ զայրացած: Տերն ասաց Մովսէսին. «Փարաւոնը ծեզ չպիտի լիի, որպէսզի ես Եգիպտացիների երկրում Էլ աւելի շատ նշաններ ցոյց տամ ու զարմանահրաշ գործեր անեմ»: **10** Մովսէսն ու Ահարոնը Եգիպտացիների երկրում փարաւոնի առաջ արեցին այս բոլոր նշաններն ու զարմանահրաշ գործերը: Տերը կարծրացրեց փարաւոնի սիրտը, եւ փարաւոնը չուզեց իսրայէլացիներին Եգիպտացիների երկրից արձակել:

12 Տերը Եգիպտացիների երկրում խօսեց Մովսէսի ու Ահարոնի հետ եւ ասաց. **2** «Վյս ամիսը թող ծեզ համար ամիսների սկզբը լինի. այն թող տարուայ առաջին ամիսը լինի: **3** Դու խօսիր իսրայէլացի ողջ ժողովորդի հետ ու ասաւ. «Վյս ամսի տասներորդ օրը ամեն մարդ թող մի ոչխար առնի ըստ իր ընտանիքի՝ ամեն մի տան համար մէկ ոչխար: **4** Եթէ մի ընտանիքի

անդամները այնքան քիչ են, որ չեն կարող մէկ ոչխար ուտել, ապա ընտանիքի մեծը, ըստ ընտանիքի թողի թող միանայ իր հարեւանի կամ ընկերոց հետ, եւ իւրաքանչիւրը թող ստանայ ոչխարի համապատասխան բաժինը: **5** Ձեր այդ ոչխարը որևէ պակասութիւն թող չըլնենայ, լինի արու, մէկ տարեկան ու անարատ: Վյն կարող է գառ կամ ուկ լինել: **6** Վյոն կը պահէք մինչեւ այս ամսի տասնչորսերորդ օրը, եւ իսրայէլացիները այն թող մորթեն երեկոյեան: **7** Թող վերցնեն նրա արիւնից ու բան այն տան դրան սեմին երկու տեղ ու դրան շրջանակի վերեւը այն տան, ուր այն ուտելու են: **8** Վյոն գիշեր թող ուտեն կրակի վրայ խորոված միսր, այն թող ուտեն բաղարց հացով ու դառն խոտերով: **9** Դրանք հում կամ խաչած չըլսէք, այլ՝ կրակի վրայ խորովելով: «Կ’ուտեք նաեւ ոչխարի գլուխը, ուտքերն ու փորոտիքը: **10** Առաւոտեան դրանից ոչինչ թող չմնայ: Ոչխարի ուսկորները մի՛ շարդէք, այլ, ինչ որ աւելանայ դրանից, կրակով կ’այրէք: **11** Եւ Կ’ուտեք պասպէս. ծեր գօտիները թող ծեր մէջքին լինեն, ծեր կօշկները՝ ծեր ոտքերին, ծեր ցուպերը՝ ծեր ձեռքին: Արագ կ’ուտեք, որովհետեւ Տիրոց զատիկն է: **12** Վյոն գիշեր ես պիտի անցնեմ Եգիպտացիների ամբողջ երկրով ու պիտի պատուհասեմ Եգիպտացիների երկրի բոլոր արու առաջնածիններին՝ թէ՛ մարդկանց, թէ՛ անասունների: Եգիպտացիների բոլոր աստուածներից վրեժ պիտի լուծեմ, որովհետեւ ես եմ Տերը: **13** Եւ նշուած արիւնը այն տների վրայ, ուր ուտելու էք, թող ծեզ նշան լինի: Ես, տեսնելով այդ արիւնը, պիտի իմայեմ ծեր, եւ ծեր գլխին չեն իշնի մահարեր այն հարուածները, որոնցով պիտի պատուհասեմ Եգիպտացիների երկրից: **14** Վյոն օրը ծեզ համար յիշարժան թող լինի, եւ դուք, իբրեւ Տիրոց տօն, այդ օրը տօնեցէք սերնելսերունք: Դա, իբրեւ կարգ, յալիտեան կը տօննէք: **15** «Եօրմ որ բաղարց հաց կ’ուտեք, առաջին կի օրից սկսած ծեր տնից կը վերացնէք թթիմորդ: Բոլոր նրանք, ովքեր առաջին օրից մինչեւ եօրներորդ օրը թթիմորդ հաց կ’ուտեն, կը վերացնէն իսրայէլացիների միջիք: **16** Առաջին օրը թող սուրբ հոչակուի: Զեզ համար թող սուրբ լինի նաեւ նուիրական եօրներորդ օրը: Վյոն օրերին ոչ մի աշխատանք չկատարէք, այլ կատարեցէք միայն այն, ինչ կապուած է իւրաքանչիւր մարդու անձնական կարիքների հետ: **17** Իմ այս պատուիրանները կը պահէք, որպէսզի այդ օրը ես ծեր ժողովորդին հանեմ Եգիպտացիների երկրից: Վյոն օրը, իբրեւ կարգ, ծեր ժողովորդի մէջ կը նշէք յալիտենապէս: **18** Առաջին ամսուայ տասնչորսերորդ օրուայ երեկոյից սկսած բաղարց հաց կ’ուտեք մինչեւ ամսի բանմէկերորդ օրուայ երեկոն: **19** Եօրմ օր ծեր տներում թթիմորդ չպիտի լինի: Բոլոր նրանք,

ովքեր թթիմորով հաց կ'ուտեն, կը վերացուեն իսրայէլի ժողովրդի միջից: **20** Ձեր երկիրն եկած եկուորներ լինեն թէ տեղաբնակներ, ոչ ոք թթիմորով հաց թող չուտի: Ձեր բոլոր բնակավայրերում բաղարջ հաց պիտի ուտէք»: **21** Մովսէսը կանչեց բոլոր իսրայէլացի ծերերին ու նրանց ասաց. «Գնացէք, ձեր իւրաքանչիւր ընտանիքի համար մի ոչխար առէք եւ մորթեցէք զատկի համար: **22** Վերցրէք մի խուրծ ծոյթին, այն թաթախեցէք դրան մօտ եղած արեան մէջ եւ դրանով նշան արէք դրան սեմին երկու տեղ եւ դրան շրջանակի վերեւը: Բայց ձեզնից ոչ ոք մինչեւ առաւօտ իր տան դոնից դուրս չգայ: **23** Տէրն անցնելու Ե Եգիպտացիներին կոտորելու համար: Նա, տեսնելով դրան սեմին երկու տեղ եւ դրան շրջանակի վերեւում եղած արիւնը, կ'անցնի կը գնայ այդ դոնով եւ Ոչչացնողին թոյ չի տայ մտնել ձեր տներն ու կոտորել ձեզ: **24** Վյո խօսքերը մինչեւ յալիտեան օրենք թող լինեն քեզ եւ քո որդիների համար: **25** Երբ կը մտնեք այն երկիրը, որ Տէրը, իր խոստման համաձայն, տալու է ձեզ, կը կատարէք այդ ծիսակատարութիւնը: **26** Եթէ պատահի, որ ձեր որդիները հարցնեն ձեզ, թէ «Ինչ է նշանակում այս ծիսակատարութիւնը», **27** նրանց կը պատասխանէք, որ Տիրոց համար զատկի զրին է սա, այն Տիրոց, որ Եգիպտոսում Եգիպտացիներին կոտորելիս խնայեց իսրայէլացիներին, փրկեց մեր ընտանիքները»: Ժողովուրդը խոնարհուեց ու երկարագութիւն արեց: **28** Իսրայէլացիները գնացին ու արեցին այնպէս, ինչպէս Տէրն էր պատուիրել Մովսէսին ու Ահարոնին. նրանք այդպէս էլ արեցին: **29** Երբ կէս գիշեր եղաւ, Տէրը Եգիպտացիների երկրում կոտորեց Եգիպտացի բոլոր անդրանիկ զաւակներին՝ իր զահին բազմած փարաւոնի անդրանիկից մինչեւ բանտի մէջ արգելափակուած գերի կնոց անդրանիկը, նաև անաստենների բոլոր առաջնածինները: **30** Գիշերը վեր կացան փարաւոնն ինքը, նրա բոլոր պաշտօնեաներն ու բոլոր Եգիպտացիները: Եգիպտացիների ամբողջ երկրում մեծ աղաղակ բարձրացան, որովհետեւ տուն չկար, որտեղ մնուել չլինէր: **31** Փարաւոնը գիշերով կանչեց Մովսէսին ու Ահարոնին եւ ասաց նրանց. «Դուք եւ իսրայէլացիները վեր կացէք գնացէք իմ ժողովոյի միջից, գնացէք պաշտօնէք ձեր տէր Աստծուն, ինչպէս որ ասացիք: **32** Ձեզ հետ տարէք նաեւ ձեր արջան ու ոչխարը, ինչպէս որ ասացիք, բայց ինձ էլ օրինեցէք»: **33** Եւ Եգիպտացիներն ստիպում էին իսրայէլացի ժողովոյին, որ շտապ դուրս գան երկրից, որովհետեւ ասում էին. «Նրանց պատճառով մենք բոլորս էլ կը մեռնենք»: **34** Ժողովուրդին իր հունցած, բայց դեռեւ չիսաած խմորը շորերի մէջ փաթաթելով՝ ուսն առաւ: **35** Իսրայէլացիներն

արեցին այնպէս, ինչպէս իրենց հրամայել էր Մովսէսը. Եգիպտացիներից նրանք ուղեցին ոսկեայ, արծաթեայ զարդեր ու զգեստներ: **36** Տէրը շնորհ պարգեւեց իր ժողովորդին Եգիպտացիների առաջ. սրանք զարդեր տուին նրանց: Այսպիսով նրանք կողովատեցին Եգիպտացիներին: **37** Իսրայէլացիները՝ վեց հարիւր հազար տղամարդ, հետիոտն, բայց մնացած բազմութիւնից, Ռամեսից մեկնեցին Սոլքոյ: **38** Նրանց հետ ճանապարհ ընկաւ մի խառնիճաղանչ բազմութիւն, մեծ քանակութեամբ արջառ, ոչխար ու այլ անսատուն: **39** Նրանք Եգիպտոսից բերած ու դեռ չիսաած խմորով բաղարջ հաց եփեցին, որովհետեւ այն դեռ չէր խառնուել, բանի որ Եգիպտացիները երկրից հանել էին իրենց, եւ իրենք չէին կարողացել սպասել ու իրենց ճանապարհի պաշար չէին արել: **40** Իսրայէլացիներն իրենք ու իրենց հայրերը Եգիպտացիների երկրում եւ Քանանացիների երկրում ապրեցին չորս հարիւր երեսուն տարի: Երբ չորս հարիւր երեսուն տարին վերջացաւ, նոյն օրն իսկ **41** Տիրոց ամբողջ ժողովուրդը գիշերով Եգիպտացիների երկրից դուրս խոնարհուեց եկալ: **42** Իսրայէլացիները Տիրոց հրամանով այդ գիշերը անքուն մնացին, որպէսզի նա նրանց դուրս բերի Եգիպտացիների երկրից. դա Տիրոց անքուն մնալու այն գիշերն էր, որ բոլոր իսրայէլացիները սերնդեսերունդ պիտի յիշեն: **43** Տէրը Մովսէսին ու Ահարոնին ասաց. «Սա է զատկի կարգը. ոչ մի օտարական չպիտի ուտի դրանից: **44** Օրեւէ մեկը իր ծառային ու փողով գնուած ստրուկին թող թլխատի եւ թլխատուելուց յետոյ միայն թող նա ուտի դրանից: **45** Պանդրիխտն ու վարձկանը թող չուտեն դրանից: **46** Տան մէջ պէտք է ուտուի այն. միշտ տնից դուրս չպիտի հանեք եւ դրա ոսկերդ չպիտի շարժէք: **47** Իսրայէլի ողջ ժողովուրդը պէտք է կատարի դա: **48** Եթէ մի օտարական մօտենայ ձեզ եւ ուղենայ կատարել Տիրոց զատիկը, դու պէտք է թլխատես նրա բոլոր արու զաւակներին, եւ դրանից յետոյ միայն նա կարող է մօտենալ կատարելու զատիկը: Նա կը համարուի երկրի տեղաբնակ: Ոչ մի անթլխատ դրանից չպէտք է ուտի: **49** Օրեւնքը հաւասարապէս տարածում է եւ՝ տեղաբնակի, եւ՝ ծեզ մօտ ապրել ցանկացող օտարականի վրայ»: **50** Բոլոր իսրայէլացիներն արեցին այնպէս, ինչպէս պատուիրել էր Տէրը Մովսէսին ու Ահարոնին. նրանք այդպէս էլ արեցին: **51** Ահա այդ օրն էր, որ Տէրը բոլոր իսրայէլացիներին հանեց Եգիպտացիների երկրից:

13 Տէրը խօսեց Մովսէսի հետ եւ ասաց. **2** «Ինձ նուիրաբերի բոլոր իսրայէլացիների անդրանիկ զաւակներին, ամեն մի նախածին,

մարդ թէ անասուն, որովհետեւ իմն Ե»: Յ Մովսեսն ասաց ժողովրդին. «Յիշեցք այս օրը, երբ դուք դուրս եկաք Եգիպտոսից՝ ստրկուրեան այս տնից, որովհետեւ Տէրը ծեզ իր հզօր ձեռքով հանեց այստեղից: Թթխմորով հաց չպիտի ուտեք, և որովհետեւ դուք այսօր, զարնանային վաղահաս բերքի ամսին եք դուրս գալիս: Յ Երբ քո Տէր Աստուածը քեզ տանի քո հայրերին խոստացած Քանանացիների, Զետացիների, Ամորիացիների, Խուեացիների, Յերուսացիների, Փերեզացիների ու Գերգեսացիների երկիրը, ուր կաթ ու մեղր է հոսում, ապա հենց այդ ամսին այս ծիսակատարութիւնը կ'անես: Յ Եօթը օր բաղարց հաց կ'ուտեք, իսկ եօթներորդ օրը Տիրոց տօնը կը լինի. բաղարց հաց կ'ուտեք: Յ Ձեր տանը թթխմորով հաց չլինի, քո ողջ երկրի սահմաններում թթխմոր չերեւայ: Յ Վյո օրը քո որդուն կը պատմես՝ ասերով. «Դա կատարում է ի յիշատակ այն բանի, ինչ արել է ինձ Տէր Աստուածը, երբ դուրս էի գալիս Եգիպտոսից»: Յ Ասած նշան արա ձեռքիդ վրայ, նաեւ նշան ճակատիդ, որ յիշես: Տիրոց օրենքները թող քո բերանում լինեն, քանի որ Տիրոց հզօր ձեռքն է հանել քեզ Եգիպտոսից: Յ Վյո օրենքները կը պահպանէք տարեցտարի ձեր կենանքի բոլոր օրերում»: Յ «Երբ քո Տէր Աստուածը քեզ կը տանի Քանանացիների երկիրը, ինչպէս խոստացել է քեզ ու քո հայրերին, եւ այն կը տայ քեզ, Յ Տիրոց համար կ'առանձնացնես անդրանիկ բոլոր արու ծնունդներին եւ քո արջառների ու ոչխարների առաջնածիններին, որոնք պիտի ծնուեն: Դրանք բոլորը Տիրոցը կը նուիրաքերեն: Յ Առաջնածին Էշը կը փոխանակես ոչխարի հետ, իսկ եթէ չուգտնաս փոխանակես ապա ո՞ս փրկագին կը տաս: Քո որդիների բոլոր անդրանիկ զաւակներին կը փրկագնես: Յ Եթէ դրանից յետոյ որդիդ հարցնի քեզ ու ասի, թէ՝ «Ի՞նչ է այս», նրան կ'ասես, թէ՝ «Տէրը հզօր ձեռքով է հանել մեզ Եգիպտացիների երկրից՝ ստրկուրեան տնից: Յ Երբ փարաւնի սիրուր կարծրացաւ ու մեզ չարձակեց, Տէրը Եգիպտացիների երկրում կոտորեց բոլոր անդրանիկներին՝ նարդկանց անդրանիկ զաւակներից մինչեւ անսասունների առաջնածինները: Յ Ենց դրա համար էլ ես Տիրոջն եմ նուիրաքերում բոլոր առաջնածին արուներին, իսկ իսկ որդիներից բոլոր անդրանիկ զաւակն»: Ենց փրկագին կը տամ»: Յ Ասած նշան արա ձեռքիդ վրայ, նաեւ նշան՝ ճակատիդ, որ յիշես, թէ Տէրը ինչպէս է հզօր ձեռքով մեզ հանել Եգիպտոսից»: Յ Երբ փարաւնն արձակեց ժողովրդին, Աստուած նրանց կարճ ճանապարհով՝ Փղշտացիների երկրով չառաջնորդեց, որովհետեւ Աստուած մտածեց, թէ ժողովուրդը պատերազմի բռնուելով գուցէ վախենայ ու Եգիպտոս վերադառնայ: Յ Դրա համար Աստուած ժողովրդին շրջանցիկ՝

անապատի ճանապարհով տարաւ դէպի Կարմիր ծով: Իսրայէլացիները Եգիպտացիների երկրից դուրս եկան իինգերորդ սերնդի ժամանակ: Յ Մովսեսն իր հետ տարաւ Յովսէփի ուկորները, որովհետեւ Յովսէփը երդուեցնելով Իսրայէլի որդիներին, ասել էր. «Երբ Տէրը ծեզ այցի գայ, իմ ուսկորները կը հանեք այստեղից ու կը տանեք ծեզ հետ»: Յ Սոկրոթից դուրս զարով՝ իսրայէլացիները եկան եւ կայք հաստատեցին Ոթոմում անապատի եզրին: Յ Աստուած ցերեկը նրանց առաջնորդում էր ամպի սինոնվ, որպէսզի ճանապարհ ցոյց տայ նրանց, իսկ գիշերը՝ հրէ սինոնվ, որպէսզի գիշեր-ցերեկ նրանք ուղեցոյց ունենան: Յ Յերեկը ամպի սինըն, իսկ գիշերը հրէ սինըն միշտ ամբողջ ժողովրդի աչքի առաջ էր:

14 Տէրը, խօսելով Մովսեսի հետ, ասաց.

Յ «Իսրայէլացիներին ասայ, որ վերադառնան, կայք հաստատեն Մագդոլի ու ծովի միջեւ գտնուող հանգրուանում, Բելեսեապիոնի դիմաց: Դրանց դիմաց՝ Կարմիր ծովի եզերքին կայք կը հաստատես: Յ Փարաւնը իսրայէլացիներից մասին կ'ասի, թէ՝ «Մոլորուել են այս Երկրում, որովհետեւ անապատը շրջափակել է նրանց»: Յ Ես պիտի կարծրացնեմ փարաւոնի սիրտը, նա պիտի հետապնդի նրանց, Յ իսկ ես պիտի փառաւորուեմ փարաւոնի ու նրա ամբողջ զօրքի առաջ: Եւ բոլոր Եգիպտացիները պիտի իմանան, որ ես եմ Տէրը: Եւ այդպէս էլ արեցին: Յ Եգիպտացիների արքային յայտնեցին, թէ՝ «Ժողովուրդը փախել է»: Փարաւոնի ու նրա պաշտօնեաների սրտերն ընբռստացան ժողովրդի դէմ, եւ նրանք ասացին. «Վյո ինչ արեցինք, ինչո՞ւ թոյլ տուեցինք, որ իսրայէլացիները գնան, եւ մենք զրկուենք մեր ստրուկներից»: Յ Փարաւոնը լծեց իր կարքը եւ իր հետ տարաւ իր ամբողջ ժողովրդին: Նա վերցրեց վեց հարիւր ընտիր կառքեր, Եգիպտացիների ամբողջ հեծելազօրն ու դրանց զօրավարներին: Յ Տէրը կարծրացրեց Եգիպտացիների արքայ փարաւոնի սիրտը, եւ սա հետապնդեց իսրայէլացիներին: Իսրայէլացիները գնման էին՝ ձեռքները բարձր պահած: Յ Եգիպտացիները հետապնդեցին նրանց ու նրանց գտան ծովեզերքի մօտ՝ կայք հաստատած: Փարաւոնի ողջ հեծելազօրն ու կառքերը, նրա հեծեաներն ու բանակը կանգնեցին հանգրուանածների դիմաց, Բելեսեապիոնի դէմ առ դէմ: Յ Փարաւոնը մօտեցաւ: Իսրայէլացիները բարձրացնելով իրենց աչքերը՝ տեսան, որ Եգիպտացիները կայք են հաստատել իրենց թիկունքում. սաստիկ վախեցան: Յ Իսրայէլացիները աղաղակ բարձրացրին առ Աստուած ու Մովսեսին ասացին. «Երբ թէ Եգիպտացիների երկրում գերեզմաններ չկային, որ մեզ բերեցիր այստեղ՝

անապատում սպանուելու: Այս ինչ քերեցիր մեր գլխին, ինչո՞ւ մեզ հանեցիր Եգիպտոսի: 12 Միթէ Եգիպտացիների երկրում քեզ չասացինք, թէ՝ «Թոյլ տուր, որ ծառայենք Եգիպտացիներին»: Մեզ համար աւելի լաւ կը լիներ, որ ծառայեինք Եգիպտացիներին, քան մեռնեինք այս անապատում»: 13 Մովսէսն ասաց ժողովրդին. «Քաջալերուեցք, պինդ կացէք եւ կը տեսնեք Տիրոց արած փրկութիւնը, որ նա պարզեւելու է ձեզ այսօր, քանզի այսօր ձեր տեսած Եգիպտացիներին այլևս յար յալիտեան չէք տեսնելու: 14 Տէրը պիտի պատերազմի ձեր փոխարէն, դուք լրտ մնացէք»: 15 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Ինչո՞ւ ես կանչում ինձ: Ասա իսրայէլացիներին, որ շարժուեն գնան: 16 Իսկ դու առ զաւազանդ, ձեռքբ մեկնիր ծովի վրայ, ճեռքիր այն, եւ իսրայէլացիները թող մտնեն ծովի մէջ ու անցնեն ինչպէս ցամաքով: 17 Ես կը կարծրացնեմ փարաւոնի, սրանք նրանց յետեւից ծով կը մտնեն, եւ ես կը փառաւորուեմ փարաւոնի, նրա ամբողջ զօրքի, կառքերի ու հեծելազօրի առաջ: 18 Բոյրը Եգիպտացիները կը գիտենան, որ Ես եմ Տէրը, երբ փառաւորուեմ փարաւոնի, նրա կառքերի ու հեծելազօրի առաջ»: 19 Իսրայէլացիների բանակի առջևնից գնացող Աստծու հրեշտակը ելաւ ու անցաւ գնաց նրանց յետեւը: Վերացաւ ամպի սիւնը նրանց առջևնից ու կանգնեց նրանց թիկունքին: 20 Ալպի սիւնը մտաւ Եգիպտացիների ու իսրայէլացիների բանակների միջին: Խսաւար ու մէգ պատեց: Գիշերն անցաւ, բայց ողջ գիշերը բանակները իրար չօստեցան: 21 Մովսէսը ձեռքբ մեկնեց ծովի վրայ, եւ հարաւային հողմի ուժով ողջ գիշեր ծովը յետ մրտեց. բացուեց ծովի յատակը, ջուրը երկուսի բաժանուեց: 22 Իսրայէլացիները մտան յատակը բացուած ծովի մէջ ու առաջ շարժուեցին ինչպէս ցամաքով: Զոյլը նրանց աջ ու ձախ կողմերից պարիսաք եր դարձել: 23 Եգիպտացիները հետապնդեցին նրանց, եւ փարաւոնի ամբողջ հեծելազօրը, նրա կառքերն ու հեծեալները նրանց յետեւից մտան ծովը: 24 Առաօտեան Տէրը իրի ու ամպի սեան միջով նայեց Եգիպտացիների բանակին եւ խուճապի մատնեց Եգիպտացիների բանակը. 25 նա կաշկանդեց նրանց կառքերի անիւները, եւ նրանք դժուարութեամբ ին առաջ շարժուեմ: Եգիպտացիներն ասացին. «Յեռու փախչենք իսրայէլացիներից, որովհետեւ Տէրը յօգուտ նրանց է պատերազմում Եգիպտացիներիս դէմ»: 26 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Ձեռքբ մեկնիր ծովի վրայ, եւ ջրերը թող միանան ու ծածկեն Եգիպտացիներին, նրանց կառքերն ու հեծեալներին»: 27 Մովսէսը ձեռքը մեկնեց ծովի վրայ, եւ ջրերն առաւօտեան վերադարձան իրենց տեղը: Եգիպտացիները փորձեցին փախչել ջրից,

բայց Տէրը Եգիպտացիներին թափեց ծովը 28 եւ, նորից իրար միացնելով ծովի ջրերը, ծածկեց կառքերը, հեծեալներին եւ փարաւոնի բոյրը զօրքերին, որոնք ծով Եին մտել նրանց հետ: Նրանցից ոչ ոք կենդանի չմնաց: 29 Իսրայէլացիները ծովի միջով կարծես ցամաքի վրայով Եին գնում, իսկ ջուրը նրանց աջ ու ձախ կողմերից պարիսաք եր դարձել: 30 Տէրն այդ օրը իսրայէլացիներին փրկեց Եգիպտացիների ձեռքից: 31 Իսրայէլացիները տեսան Եգիպտացիների դիակները, որոնք ծովի ափ Եին նետուած: Իսրայէլացիները տեսնելով Տիրոց հզօր ձեռքը, Եգիպտացիների գլխին թերած փորձանքը՝ վախեցան Տիրոցից, հաւատացին Աստծոն ու նրա ծառայ Մովսէսին:

15 Այդ ժամանակ Մովսէսն ու իսրայէլացիները հետեւեալ օրիներգն ուղղեցին Աստծուն՝ ասելով. «Օրինենք Տիրոջը, որ փառքով է փառաւորուած: Նրանց Երիվարներն ու հեծեալներին թափեց ծովը: 2 Տէրը ինձ համար ընդունելի օգնական եղաւ, նա ինձ համար փրկութիւն եղաւ: 3 Նա Է իմ Աստծուածը, եւ ես նրան եմ փառաւորելու: Նա իմ հօր Աստծուածն է, եւ ես պիտի մեծարեմ նրան: Տէրը խորտակում է պատերազմները, նրա անունը Տէր Է: 4 Նա փարաւոնի կառքերն ու զօրքերը ծովը թափեց, նաեւ ընտիր հեծեալներին ու զօրավարներին: Նրանք ջրասոյց եղան Կարմիր ծովում: 5 Ծովը ծածկեց նրանց, նրանք քարի պէս ընկրոնւեցին ծովի յատակը: 6 Քո աջը, Տէր, զօրութեամբ փառաւորուեց, քո աջը, Տէր, խորտակեց թշնամուն: 7 Դու փառքի հզօրութեամբ ջարդուկփշուր արեցիր հակառակորդներին, առաքեցիր քո բարկութիւնը, եւ այն հրոյ ճարակ դարձեց նրանց ինչպէս եղած: 8 Քո զայրոյթի հողմից ճեռքուեցին ջրերը, պարիսպների նման դիգունցին ջրերը, ծովի մէջ քարացան այլիները: 9 Թշնամին ասաց. «Յեռու պատանեմ ու հասնեն նրանց, բաժանեմ աւարը եւ դրանցով յագուրութեամբ տամ ինձ: Սրի քաշեմ նրանց, որ իմ ձեռքը տիրի նրանց»: 10 Դու քո հողմն առաքեցիր, նրանց ծածկեց ծովը, եւ նրանք կապարի նման սուզունցին ջրերի խորքը: 11 Աստծուածների մէջ, Տէր, նվ կայ քեզ նման, եւ կամ նվ կարող է նմանուել քեզ՝ փառաւորեալը սրբեիր մէջ, փառքով սքանչացեալից, որ նշաններ ես գործում: 12 Ազ ձեռքբ մեկնեցիր, եւ երկիրը կուլ տուեց նրանց: 13 Արդարութեամբ առաջնորդեցիր քո այս ժողովուրդին, որին փրկեցիր, քո զօրութեամբ միխթարեցիր նրան քո սուրբ բնակավայրում: 14 Ժողովուրդները լսեցին լուրն այս ու բարկացան: Սարսափը պատեց Քանանացիների Երկրի բնակիչներին: 15 Խուճապահար եղան Եղոմի դատաւորներն ու մովարացիների

իշխանները: Դոդ քռնեց նրանց, հալումաշ եղան Քանանացիների երկրի բոլոր բնակիչները: **16** Թող պատեն նրանց ահն ու սարսափը, քո քազի հզօրութեամբ թող քարանան նրանք, մինչեւ որ անցնի քո ժողովուրդը, Տէրն, մինչեւ որ անցնի քո այս ժողովուրդը, որին ստացար: **17** Տար, բնակեցրո՞ւ նրանց այն լերան վրայ, որ ժառանգութիւնն է քո, քո պատրաստած բնակավայրում, որ սրբութիւն ես դարձել, Տէր: Տէր, քո ծեռքբեր պատրաստեցին այդ: **18** Տէրը յալիտենական, առաւել քան յալիտենական թագաւոր է»: **19** Երբ փարաւոնի հեծելազօրն իր կառքերով ու հեծեամերով ծով մտա, Տէրը նրա վրայ թափեց ծովի ջրերը, իսկ իսրայէլացիները յատակը բացուած ծովի միջով անցան գնացին: **20** Մարիամ մարգարէն՝ Ահարոնի քոյրը, իր ծեռքն առաւ թմբուկը, եւ բոլոր կանայք գնացին նրա յետելից՝ թմբուկ խփերով ու պարելով: **21** Առաջից գնում էր Մարիամն ու ասում. «Օրինենք Տիրոջը, քանզի նա փառքով է փառաւորուած. նա երիվարներն ու հեծեամերին ծովը թափեց»: **22** Մովսէսը իսրայէլացիներին Կարմիր ծովից տարաւ հասցրեց Սուլր կոչուած անապատը: Նրանք երեք օրուայ ճանապարի գնացին անապատի միջով, քայլ խմելու ջուր չգտան: **23** Եկան Մեռա, քայլ Մեռայում էլ չկարողացան ջուր խմել, որովհետեւ այն դառն էր: Դրա համար Մովսէսն այդ վայրն անուանեց Դառնութիւն: **24** Ժողովուրդը տրտնջաց Մովսէսի դէմ ու ասաց. «Ինչ խմենք»: **25** Մովսէսն աղաղակեց առ Աստուած. եւ Տէրը նրան մի փայտ ցոյց տուեց: Մովսէսն այն նետեց ջրի մէջ, եւ ջուրը քաղցրահամ դարձաւ: Այստեղ Աստուած ժողովորին տուեց օրէնք ու իրաւոնք եւ այստեղ էլ փորձութեան ենթարկեց նրան: Նա ասաց. **26** «Եթէ ուշադիր լսես քո տէր Աստու ծայնը, նրա համար հաճելի գործեր կատարես, ունկնդիր յինես նրա պատուիրաններին ու ենթարկուես նրա բոլոր իրամաններին, քեզ վրայ չեմ թափի բոլոր այն հիւանդութիւնները, որ թափեցի եգիպտացիների վրայ, քանզի ես եմ քեզ թշկող Տէրը»: **27** Եւ եկան հասան Եղիմ: Այնտեղ կային ջրի տաներկու աղբիւր ու եօթանաստւն արմաւենի: Նրանք կայր հսստատեցին այնտեղ, ջրի մօս:

16 Իսրայէլացի ամրող ժողովուրդ Եղիմից ճանապարի ընկաւ ու եկալ Սին անապատը, որը գտնում է Եղիմի ու Սինայի միջեւ: **2** Եգիպտացիների երկրից դուրս գալու երկրորդ ամսուայ տասնինքերորդ օրը իսրայէլացի ողջ ժողովուրդը անապատում դժգոհեց Մովսէսից ու Ահարոնից: **3** Իսրայէլացիներն ասացին նրանց. «Աւելի լաւ կը լինէր Տիրոջ հարուածների զոհը դառնայինք Եգիպտացիների երկրում, երբ մսով յի կաթսաների մօս էինք նստում

ու կուշտ հաց ուտում, քան բերեիք մեզ այս անապատը, որ ողջ ժողովորին սովամահ անէք»: **4** Տէրն ասաց Մովսէսին. «Ահա ես ծեզ հաց կը թափեմ երկնքից: Իմ ժողովուրդ թող վեր կենայ ու այն հաւաքի, ինչքան անհրաժեշտ է իւրաքանչիւր օրուայ համար հաւաքածի կրկնապատիկը»: **6** Մովսէսն ու Ահարոնը ասացին իսրայէլացի ամրող ժողովորին. «Երեկոյեան կ'իմանաք, որ Տէրն է ծեզ հանել Եգիպտացիների երկրից, 7 իսկ առաւուեան ականատես կը լինէք Տիրոջ փառքին, որովհետեւ նա լսել է Աստծու հանդէս ծեր տրտունջը: Մենք ովքնո՞ւ ենք, որ տրտնջում էք մեր դէմ»: **8** Մովսէսն ասաց. «Տէրը լսեց մեր դէմ ուղղուած ծեր տրտունջը, դրա համար էլ նա երեկոները ծեզ ուտելու միս, իսկ առաւուները յագենայու չափ հաց պիտի տայ: Մենք ովքնո՞ւ ենք, որ ծեր տրտունջը մեր դէմ էք ուղղուած: ծեր տրտունջը Աստծու դէմ է ուղղուած»: **9** Մովսէսն ասաց Ահարոնին. «Իսրայէլացի ամրող ժողովորին յայտնիր. «Մօտեցք Տիրոջը, որովհետեւ նա լսեց ծեր տրտունջը»: **10** Մինչ Ահարոնը խօսում էր իսրայէլացի ամրող ժողովորի հետ, նրանք նայեցին դէպի անապատ, եւ ահա Տիրոջ փառքը երեւաց ամափի ծեւով: **11** Տէրը խօսելով Մովսէսի հետ՝ ասաց. **12** «Լսեցի իսրայէլացիների տրտունջը: Վրոյ, խօսիր նրանց հետ ու ասա. «Երեկոները միս կ'ուտէք, իսկ առաւուները հացով կը յագենաք: Եւ կ'իմանաք, որ ես եմ ծեր Տէր Աստուածը»: **13** Երեկոյեան լրամարգիներ թափուեցին ու ծածկեցին բանակատերին: **14** Աշաւուեան, երբ ցոյց վերանում էր բանակատերի շրջապատից, անապատի երեսին գինձի սափտակ սերմի նման մանր եւ երկրի վրայի եղեամի նման մի բան կար: **15** Երբ իսրայէլացիները տեսան այն, իրար ասացին. «Ինչ է սա»: Որովհետեւ չգիտէին, թէ դա ինչ է: Մովսէսն ասաց նրանց. «Դա այն հացն է, որ Տէրը ծեզ տուել է ուտելու: **16** Տէրը հետեւեալն է պատուիրել. «Իւրաքանչիւր ոք դրանցից թող հաւաքի այնքան, որքան անհրաժեշտ է մէկ մարդու համար, ըստ ծեր ընտանիքների շնչերի թուի: Հաւաքեցք ըստ վրանում գտնուող իւրաքանչիւր մարդու թուի»: **17** Իսրայէլացիներն այդպէս էլ արեցին. հաւաքեցին ոմանք շատ, ոմանք թիչ: **18** Զափեցին եւ տեսան, որ ումը որ շատ էր, սահմանուած չափից չաւելացաւ, իսկ ումը՝ թիչ, սահմանուած չափից չպակասեց: Իւրաքանչիւրը իր կարիքի չափով էր հաւաքել: **19** Մովսէսն ասաց նրանց. «Ոչ ոք մինչեւ առաւու դրանից աւելցուկ շռողնի»: **20** Ոմանք, սակայն, Մովսէսին չլսեցին. դրանից աւելցուկ մնաց առաւուեան: Դա որդնոտեց ու նեխեց: Մովսէսը զայրացաւ

Նրանց վրայ: 21 Դրանից յետոյ ամէն առաւօտ իւրաքանչիւր հաւաքում էր իրեն պէտք եղածի չափ: Երբ արեւը տաքացնում էր, այս համլում էր: 22 Վեցերորդ օրը հաւաքեցին պէտք եղածի կրկնապատիկը՝ ամէն մէկի համար երկուական բաժին: Ժողովրդի բոլոր առաջնորդները գնացին Մովսեսի մօտ ու նրան յայտնեցին այդ մասին: 23 Մովսեսն ասաց. «Այս է Տիրոջ ասածը. «Կաղը շաբաթ է, Տիրոջ հանգստեան սուրբ օրը: Ինչ որ եփելու էք, եփեցէք, ինչ որ թխելու էք, թխեցէք այսօր, իսկ մնացած ամէն ինչ թողէք ամանների մէջ մինչեւ առաւօտ»: 24 Եւ դա թողեցին մինչեւ առաւօտ, ինչպես նրանց հրամայել էր Մովսեսը. այն չնեխեց, չորդնոտեց: 25 Մովսեսն ասաց. «Այդ կերէք այսօր, քանի որ Տիրոջ շաբաթ օրն է այսօր, դրանից այսօր դաշտում չէք գտնի: 26 Վեց օր կը հաւաքէք դա, իսկ եօթներորդ օրը՝ շաբաթ օրը դրանից չի լինի»: 27 Եօթներորդ օրը ժողովրդի միջից ոմանք ելան դրանից հաւաքելու, բայց չտան: 28 Տէրն ասաց Մովսեսին. «Մինչեւ նրա չափտի անսար իմ պատուիրաններին ու օրէնքներին: 29 Տեսար, որ Տէրը ձեզ հանգստեան օր նշանակեց այս շաբաթ օրը: Դրա համար Է նա վեցերորդ օրը ձեզ երկու օրուայ հաց տուեց՝ ասելով. «Ձեզնից իւրաքանչիւր թող նստի իր տանը, եօթներորդ օրը թող ոչ ոքչենի այդ տեղից»: 30 Եւ ժողովուրդը եօթներորդ օրը հանգստացաւ: 31 Խրայէլացիները իրենց կերածի անոնը դրեցին ման: Դա գինծի սերմի նման սպիտակ էր ու մերժախորհիսի համ ուներ: 32 Մովսեսն ասաց. «Ահա թէ ինչ հրամայեց Աստուած. «Մի ամանի մէջ մէկ չափ մանանայ լցրէք եւ այն պահեցէք ձեր սերունդների համար, որպէսզի աչքի առաջ ունենար այն հացը, որ դրւք կերաք անապատում, երբ Տէրը ձեզ հանեց Եղիպատացիների երկրից»: 33 Մովսեսն ասաց Ահարոնին. «Մի ոսկէ սափոր ան, դրա մէջ մէկ չափ մանանայ լցրն եւ դիմ Աստծու առաջ՝ պահելու ձեր սերունդների համար, ինչպես Տէրն է հրամայել Մովսեսին»: 34 Եւ Ահարոնն այն ի պահ դրեց Կտակարանների արկդի առաջ: 35 Խրայէլացիները քառասուն տարի մանանայ կերամ, մինչեւ որ հասան մի բնակեցուած շրջան: Նրանք մանանայ էին ուտում, մինչեւ որ հասան փիլնիկեցիների կողմերը: 36 Մէկ չափը հաւասար է երեք գրիմի մէկ տասներորդ մասի:

17 Խրայէլացի ամբողջ ժողովուրդը Տիրոջ կարգադրութեան համաձայն խումբ-խումբ գնաց Սին անապատից եւ կայք հաստատեց Ռափիդիմում: Այստեղ, սակայն, ջուր չկար, որ ժողովուրդը խմէր: 2 Ժողովուրդին սկսեց մեղադրել Մովսեսին ասելով. «Մեզ ջնլը տուր, որ խմենք»: Մովսեսը նրանց ասաց. «Ինչո՞ւ էր ինձ մեղադրում, ինչո՞ւ էք փորձում Տիրոջը»: 3 Ժողովուրդն այնտեղ ծարաւ զգալով՝ տրտնջաց Մովսեսի դէմ ու ասաց. «Ինչո՞ւ մեզ հանեցիր:

Եղիպատուից, որ ծարաւից կոտորուենք մենք եւ մեր երեխաներն ու անասունները»: 4 Մովսեսը պաղատագին խորդելով Տիրոջը՝ ասաց. «Բնչ անեմ ես այս ժողովրդին: Մի քի Էլ մնայ՝ ինձ կը բարկուեն»: 5 Տէրն ասաց Մովսեսին. «Գնա ժողովրդի առջեւից, թեզ հետ Վերցրու ժողովրդի ծերերին, ծեռքի ան քո այն գաւազանը, որով հարուածեն թարելու առաջին կերպից գտնին, եւ ճամփայ ընկիր: 6 Ես քեզնից առաջ այնտեղ համելով՝ կը կանգնեմ Քորերի ժայռի վրայ: Կը հարուածես ժայռին, դրանից ջուր կը բխի, եւ քո ժողովուրդը կը խմի»: 7 Մովսեսն խրայէլացիների ներկայութեամբ այդպես էլ արեց: «Նա այդ վայրը կոչեց Փորձութիւն եւ Մեղադրանք, որովհետեւ խրայէլացիները մեղադրել էին եւ Տիրոջը փորձել՝ ասելով. «Տէրը մեր մէջ Է, թէ՞ ոչ»: 8 Ամաղէկացիներն եկան ու Ռափիդիմում պատերազմեցին խրայէլացիների դէմ: 9 Մովսեսն ասաց Յետուին. «Ուժեղ տղամարդիկ ընտրին եւ առաւօտեան վեր կենալով պատերազմիր ամաղէկացիների դէմ: Ես կը գամ ու կը կանգնեմ բլի զագաթին, եւ Աստծու զաւազանը կը լինի իմ ճեռքին»: 10 Յետուն արեց այնպէս, ինչպես իրեն ասել էր Մովսեսը. նա պատերազմեց ամաղէկացիների դէմ: Մովսեսը, Ահարոնն ու Ովոր բարձրացան բլի զագաթը: 11 Երբ Մովսեսը բարձր էր պահում ծեռքերը, առաւելութեան էին հասնում խրայէլացիները, իսկ երբ իշեցնում էր ճեռքերը, առաւելութեան էին հասնում ամաղէկացիները: 12 Եւ քանի որ Մովսեսի ճեռքերը յոգնելուց ծանրանում էին, Ահարոնն ու Ովոր մի քար առան եւ նրա տակը դրեցին: Մովսեսը նստեց դրա վրայ, իսկ Ահարոնն ու Ովոր՝ մէկն այս կողմից, միւսն այն կողմից նրա ճեռքերը ըռնած բարձր էին պահում: Այսպիսով Մովսեսի ճեռքերը մինչեւ արեւի մայր մտն»լը բարձրացած մնացին: 13 Յետուն սրակուտոր արեց ամաղէկացիներին ու նրանց ողջ զօրքը: 14 Տէրն ասաց Մովսեսին. «Այս դէպքը որպէս յիշատակ գրի առ: Հաղորդիր Յետուին, որ ամաղէկացիների յիշատակը շնչելու եմ երկրի վրայ՝ երկնքի ներքյու»: 15 Մովսեսը Տիրոջ համար զոհասեղան շինեց եւ դրա անմեր դրեց՝ «Տէրն իմ ապաւենն է»: 16 Նա ասաց. «Այսպէս կոչեցի, քանի որ Տէրն իր անտեսանելի ճեռքով պատերազմում է ամաղէկացիների դէմ սերնից սերունդը»:

18 Մաղիամի քուրմ Յոթորդ՝ Մովսեսի աները, իմացաւ այն ամէնը, ինչ Տէրն արեւ էր Մովսեսին ու խրայէլացի ժողովուրդին. այն, որ Տէրը խրայէլացիներին հանել էր Եղիպատուից: 2 Երբ Մովսեսն իր կին Սեփորային յետ ուղարկեց, Մովսեսի աները՝ Յոթորդը, իր հետ Վերցրեց Սեփորային 3 ու նրա երկու որդիներին, որոնցից մէկի անոնը Գերսամ էր եւ նշանակում էր՝

«Պանդուխտ էի օտար երկրում», 4 իսկ երկրորդի անունը՝ Եղիազար, որ նշանակում էր՝ «Իմ հօր Աստուածը իմ օգնականն է եւ նա փրկեց ինձ փարաւոնի ծեռքից»: 5 Յոթորդ, որ Մովսէսի աներն էր, նրա կող եւ նրա որդիների հետ եկալ Մովսէսի մօտ՝ անապատ, ուր նա բնակլում էր Աստծու լերան վրայ: 6 Յայտնեցին Մովսէսին՝ ասելով. «Ահա քո աներ Յոթորդ, կինդ ու երկու որդիներդ նրա հետ զայիս են թեզ մօտ»: 7 Մովսէսն ընդարձ գնաց իր աներոջ, ծնրադրեց նրա առաջ եւ համբուրեց նրան: Նրանք ողջագործուեցին խաղաղութեամբ, եւ Մովսէսը նրան տարաւ իր վրանը: 8 Մովսէսն իր աներոջը պատմեց այն ամէնը, ինչ իսրայէլացիների համար Տէրն արել էր փարաւոնի ու եգիպտացիների դէմ, բոլոր այն չարչարանքները, որ իրենք կրել էին ճանապարհին, եւ թէ ինչպէս էր Տէրը փրկել իրենց: 9 Յոթորդ զարմացաւ այն բոլոր բարեգործութիւնների համար, որ Տէրն արել էր նրանց, եւ թէ ինչպէս էր նրանց ազատել եգիպտացիների ու փարաւոնի ծեռքից: 10 Յոթորդն ասաց. «Օրինեալ լինի Տէրը, որ փրկել է սրանց եգիպտացիների ու փարաւոնի ծեռքից, որ ժողովրդին ազատել է եգիպտացիների ծեռքից: 11 Չինա գիտեմ, որ Տէրն աւելի մեծ է, քան բոլոր աստուածները: Դա երեւաց, երբ եգիպտացիները քռնանում էին նրանց վրայ: 12 Մովսէսի աները Յոթորդ, ողջակեզ ու զոհ մատուցեց Աստծուն: Մովսէսը, Ահարոնն ու իսրայէլացի բոլոր ծերերը Մովսէսի աներոջ հետ գնացին Տիրոջ առաջ ճաշելու: 13 Առաւոտեան Մովսէսը նստեց ժողովրդին դատելու: Ողջ ժողովուրդը առաւոտից մինչեւ երեկոյ կանգնել էր Մովսէսի շուլքը: 14 Յոթորդ տեսնելով այն ամէնը, ինչ Մովսէսն անում էր ժողովրդի համար, ասաց. «Վյո ինչ ես անում դու ժողովրդին: Ինչո՞ւ ես դու միայն նստած, իսկ ժողովուրդը առաւոտից մինչեւ երեկոյ կանգնած է շուլքը»: 15 Մովսէսն ասաց աներոջ. «Որովհետեւ ժողովուրդը զայիս է ինձ մօտ Աստծուց իրաւոնք հայցելու համար: 16 Երբ նրանց միշել վէճ է ծագում, զայիս են ինձ մօտ: Ես դատում եմ նրանցից իւրաքանչիւրին եւ յայտնում Աստծու իրամաններն ու օրէնքները»: 17 Մովսէսի աները նրան ասաց. «Վրած ճիշտ չէ»: 18 Սոսկաի տանջանքներով ես տանջում դու եւ թեզ հետ երդոյ ամբողջ ժողովուրդը: Թեզ համար ծանր է այդ գործը, դա միայնակ անել չես կարող: 19 Արդ, լսիր ինձ, ես թեզ խորիուրդ պիտի տամ, եւ Աստուած թեզ հետ կը լինի: Աստծու մօտ եղին ժողովրդի ներկայացուցիչը եւ մարդկանց ասածը հաղորդիք Աստծուն: 20 Նրանց տեղեակ կը պահես Աստծու իրամաններին ու օրէնքներին, նրանց ցոյց կը տաս այն ճանապարհը, որով ընթանալու են, եւ այն գործերը, որ պէտք է կատարեն: 21 Դու ողջ ժողովրդի միշից ընտրին

ուժեղ տղամարդկանց՝ աստուածապաշտ, արդարադատ, գորոզութիւնն ասող մարդկանց ու ժողովրդի վրայ սրանց հազարապետներ, հարիւրապետներ, յիսնապետներ ու տասնապետներ կարգիր: 22 Նրանք մշտապէս թող դատեն ժողովրդին, կարեւոր գործերը թող յանձնեն թեզ, իսկ փոքր դատաստանները թող անեն իրենք. դրանով կը թեթեւացնես քո գործերը, եւ նրանք կը լինեն քո օգնականները: 23 Եթէ այս բանն անես, Աստուած կը զօրացնի թեզ, դու կը կարողանաս տոկայ, եւ ողջ ժողովուրդը խաղաղութեամբ կը վերադաշնայ իր տեղը»: 24 Մովսէսն անսաց իր աներոջ ասածին եւ արեց այն ամէնը, ինչ նա ասաց իրեն: 25 Մովսէսը բոլոր իսրայէլացիների միշից ընտրեց ուժեղ տղամարդկանց, ժողովրդի վրայ նրանց հազարապետներ, հարիւրապետներ, յիսնապետներ ու տասնապետներ կարգեց: Սրանք ամբողջ ժամանակ պատրաստ էին ժողովրդին դատելու: 26 Նրանք կարեւոր գործերը յանձնում էին Մովսէսին, իսկ փոքր գործերը դատում էին իրենք: 27 Մովսէսը ճանապարհ դրեց իր աներոջը, եւ սա գնաց իր երկիրը:

19 Եգիպտացիների երկրից իսրայէլացիների դուրս գալուց երեք ամիս անց, առաջին իսկ օրը նրանք հասան Սինայի անապատը: 2 Նրանք դուրս գալով Ռափիթիմից, եկան Սինայի անապատը եւ կայք հաստատեցին այնտեղ, անապատում: Իսրայէլացիները կայք հաստատեցին այնտեղ, լերան դիմաց: 3 Մովսէսը բարձրացաւ Աստծու լեռը: Աստուած լերան վրայից կանչեց նրան ու ասաց. «Վյապէս կ'ասես Յակորի յետնորդներին եւ կը յայտնես Իսրայէլի որդիներին. 4 «Դուք ինքներոյ տեսար, թէ ինչեր բերեցի եգիպտացիների գլխին, իսկ ձեզ, ինչպէս արծիւն է իր թեւերի վրայ առնում, բարձրացրի ինձ մօտ: 5 Արդ, եթէ ուշադիր յսէք իմ ասածը եւ պահէք իմ դրած ուխտը, դուք բոլոր ազգերի մէջ կը լինէք իմ ընտրեալ ժողովուրդը, որովհետեւ իմն է ամբողջ երկիրը: 6 Դուք կը լինէք ինձ համար որպէս թագաւորութիւն, որպէս քահանայութիւն եւ որպէս սուրբ ազգ: Իմ այս ասածները դու կը հաղորդես իսրայէլացիներին»: 7 Մովսէսը վերադարձաւ, կանչեց ժողովրդի ծերերին եւ նրանց հաղորդեց բոլոր այն խօսքերը, որ նրան պատուիրել էր Աստուած: 8 Ժողովուրդը միահամուռ պատասխան տուեց ու ասաց. «Վյո ամէնը, ինչ ասել է Աստուած, կը կատարենք ու կը հնազանդուենք» Մովսէսը ժողովրդի ասածը հաղորդեց Աստծուն: 9 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Ահա ես թեզ մօտ պիտի զամ ամպի սեան մէջ, որ ժողովուրդը լիս այն, ինչ ես ասելու եմ թեզ, եւ նա յաւիտեան պիտի հաւատայ թեզ»: Մովսէսը ժողովրդի ասածը հաղորդեց Աստծուն: 10 Տէրն

ասաց Մովսեսին. «Իշխոր, կարգադրիք ժողովրդին, մաքրիք նրանց այսօր և վաղը, նաև թողլուանան իրենց զգեստները, ու որպեսզի երրորդ օրը պատրաստ լինեն, որպիենեւ երրորդ օրը Տէրը ողջ ժողովրդի աչքի առաջ հշնելու է Մինա լերան վրայ: 12 Ժողովրդի ու լերան միջեւ տարածութիւն կը թողնես եւ կ'ասես. «Զգոյշ եղէք, լերան վրայ մարդշաբարձրանայ ու դրան շմօտենայ, որպիենեւ ով մօտենայ լերան, մահուամբ պիտի պատժուի: 13 Լերան մօտեցոյն որեւէ ծեռք չփայչի, որպիենեւ դրան դիպչողը կը քարկոծուի կամ նետահար կը լինի. անասուն լինի, թէ մարդ՝ չի ապրի: Նրանք կարող են լեռը բարձրանալ միայն այն ժամանակ, երբ որոտները, շնչորահարութիւնն ու ամպը վերանան լերան վրայից»: 14 Մովսեսը լեռից իջաւ ժողովրդի մօտ ու նաբրեց նրանց: Նրանք լուացին իրենց զգեստները: Մովսեսն ասաց ժողովրդին. 15 «Պատրաստ եղէք, երեք օր կանանց չմերձնաք»: 16 Երրորդ օրն առաւօտեան Մինա լերան վրայ որոտներ լսուեցին, փայլատակումներ ու միզախառն ամպ երեւաց. եւ շնչորի ծայնը ուժգին հնչում էր: Բանակատեղում գտնուող ողջ ժողովուրդը զարիւրեց: 17 Մովսեսը ժողովրդին բանակատեղից տարաւ Աստծուն ընդառաջ եւ կանգնեցրեց Մինա լերան ստորոտի շուրջը: 18 Մինա լեռն ամբողջովին ծխում էր, քանի որ Աստուած նրա վրայ իշել էր իրեւ հուր: Նրա ծուխը բարձրանում էր ինչպէս հնոցի ծուխ: Բոլոր մարդիկ խիստ զարիւրեցին, 19 որպիենեւ շնչորի ծայնը տարածում էր աւելի հեռու եւ հնչում էր չափազանց ուժեղ: Մովսեսը խօսում էր, իսկ Աստուած որոտաձայն պատասխանում էր նրան: 20 Տէրն իջաւ Մինա լերան վրայ, լերան կատարին: Տէրը Մովսեսին կանչեց լերան զագաթը, եւ Մովսեսը բարձրացաւ այնտեղ: 21 Աստուած խօսեց Մովսեսի հետ՝ ասելով. «Իշխոր, կարգադրիք քո ժողովրդին. Աստծուն տեսնելու համար չմերձենան եւ այդ պատճառով նրանցից շատերը չկորչեն: 22 Աստծուն մօտեցող քահանաներն ել թող մաքրուեն, որպեսզի Տէրը կորստեան չմատնի նրանց»: 23 Մովսեսն ասաց Աստծուն. «Ժողովուրդը չի կարող Մինա լեռը բարձրանալ, որովհետեւ դու ինք ես մեզ պատուիրել եւ ասել, թէ՝ «Մարդկանց ու լերան միջեւ տարածութիւն կը թողնես եւ լեռը տուրը կը հոչակես»: 24 Տէրն ասաց նրան. «Գնայ, իշխոր ու յետոյ այստեղ բարձրացիր Աստրոնի հետ, բայց քահանաներն ու ժողովուրդը թող շանդգնեն բարձրանալ Աստծու մօտ, որպեսզի Տէրը նրանց կորստեան չմատնի»: 25 Մովսեսն իջաւ ժողովրդի մօտ եւ ասաց նրան:

20 Տէրը յայտնեց հետեւեալ բոլոր պատգամները՝ ասելով. 2 «Ես եմ քո Տէր Աստուածը, որ թեզ հանեցի Եղիպտացիների

երկրից՝ ստրկութեան տնից: 3 Ինձնից բացի այլ աստուածներ չպիտի լինեն քեզ համար: 4 Վերեւում՝ երկնքում, ներքեւում՝ երկրի վրայ, եւ երկրի խորքի ջրերի մէջ եղած որեւէ բանի նմանութեամբ քեզ կուռքեր չպիտի կերտես: 5 Չպիտի երկրպագես ու չպիտի պաշտես դրանց, որովհետեւ ես եմ քո Տէր Աստուածը՝ մի նախանձու Աստուած. հայրերի մեղքերի համար պատժում եմ որդիներին, ինձ ասող մարդկանց նոյնիսկ երրորդ ու չորրորդ սերնդին, 6 իսկ ինձ սիրող ու իմ հրամանը կատարող մարդկանց մինչեւ հազարերորդ սերնդին ողորմում եմ: 7 Քո տէր Աստծու անունն գուր տեղը չպիտի արտասանես, որովհետեւ Տէրը արդար չի համարում նրան, ով իր անունը գուր տեղն է արտասանում: 8 Ցիշիր շաբաթ օրը, որպեսզի սուրբ պահես այն: 9 Վեց օր պիտի աշխատես եւ պիտի կատարես քո բոլոր գործերը: 10 Եօթներորդ օրը քո տէր Աստծու շաբաթ օրն է: Այդ օրը դու ոչ մի գործ չպիտի անես, ոչ ել քո տղան ու աղջիկը, քո ծառան ու քո աղախինը, քո էն ու քո եզր, քո բոլոր անասունները, թեզ մօտ գտնուող օտարականն ու թեզ մօտ բնակուող պանդուխտը, 11 որովհետեւ Տէր Աստուած վեց օրում ստեղծեց երկինքն ու երկիրը, ծովն ու այն ամենը, ինչ դրանց մէջ է, իսկ եօթներորդ օրը հանգստացաւ: Դրա համար էլ Տէրն օրինեց եօթներորդ օրը եւ այն սուրբ հոչակեց: 12 Պատուիր քո հօրն ու քո մօրը, որպեսզի բարիք գտնես, երկար ապրես բարերեր այն երլիքի վրայ, որ Տէր Աստուած տալու է թեզ: 13 Մի սպանի: 14 Մի շնացիր: 15 Մի գողացիր: 16 Զո հարեւանի դէմ սուրբ վկայութիւն մի տուր: 17 Ո՞չ քո մերձաւորի տան, ոչ նրա ազարակի վրայ աչք մի ունեցիր: Ո՞չ քո մերձաւորի կնոց վրայ, ոչ նրա ծառայի վրայ, ոչ նրա աղախնու վրայ, ոչ նրա եղան վրայ, ոչ նրա Եշի վրայ, ոչ նրա անասունի վրայ, ոչ այն ամենի վրայ, ինչ քո մերձաւորինն է, աչք մի ունեցիր»: 18 Ողջ ժողովուրդը լսում էր որոտը, շնչորի ծայնը, տեսնում վկայատակումներն ու ծխացող լեռը: Ողջ ժողովուրդը զարիւրեց, ընկրկց ու կանգնեց հեռու: 19 Մարդիկ ասացին Մովսեսին. «Դու խօսիր մեզ հետ, եւ մենք կը հնազանդուենք: Աստուած թող շխօսի մեզ հետ, թէ չէ կարող ենք մենանել: 20 Մովսեսն ասաց նրանց. «Մրտապնդուեցք, որովհետեւ Աստուած ձեզ փորձելու համար եկաւ ձեզ մօտ, որպեսզի նրա երկիւղը լինի ձեր մէջ, եւ դուք մեղք չգործեք»: 21 Ժողովուրդը լեռից հեռու էր կանգնած, իսկ Մովսեսը մտաւ մառախուղի մէջ, ուր գտնուում էր Աստուած: 22 Տէրն ասաց Մովսեսին. «Վյսպէս կ'ասես Յակոբի սերնդին եւ կը հաղորդես Խրայէի որդիներին. «Դուք ինքներդ տեսաք, որ ես երկնքից խօսեցի ձեզ հետ: 23 Զեզ համար ուսկէ ու արծաթ աստուածներ չպատրաստէք: 24 Ինձ

համար հողաշն զոհասեղան կը պատրաստէք եւ դրա վրայ, ամեն տեղ, ուր կը դնեմ իմ անունը, կը մատուցեք ձեր ողջակեցներն ու ձեր խաղաղութեան զոհերը, ձեր ոչխարներն ու ձեր արջաները: Ես կը զամ քեզ մօտ ու կ'օրինեմ քեզ: **25** Իսկ եթէ զոհասեղանը բարից կառուցես, դրա բարերը յդկուած թող չլինեն, որովհետեւ եթէ քո ձեռքի գործիքը դիպցնես դրան, ապա դա պղուած կը լինի: **26** Իմ զոհասեղանի վրայ աստիճաններով չքարձրանաս, որպէսզի դրա վրայ քո ամօթոյքը չերեւայ:

21 «Սրանք են այն կանոնները, որ պիտի յայտնես նրանց. **2** Եթէ զնես երայեցի մի ստրուկ, վեց տարի նա թող ծառայի քեզ եւ եօթներորդ տարում առանց փրկազմի ազատ թող արձակուի: **3** Եթէ նա միայնակ է տունդ մտել, միայնակ էլ թող զնայ, իսկ եթէ իր կնոջ հետ է մտել, կինն էլ թող զնայ նրա հետ: **4** Եթէ իր տէրը նրան կին տայ, եւ կինը նրա համար տղաներ եւ աղջիկներ ծնի, ապա կինն ու զաւակները թող պատկանեն նրա տիրոջը, իսկ նա թող զնայ միայնակ: **5** Եթէ ստրուկն առարկելով ասի, թէ՝ «Միրեցի իմ տիրոջը, իմ կնոջն ու իմ զաւակներին եւ ազատութիւն չեմ ուզում», ապա նրա տէրը նրան թող կանգնեցնի Աստծու ատեանին, **6** այնուհետեւ բերի իր տան դռան սեմի մօտ, հերիւնով ծակի նրա ականջը, եւ նա նրան թող ծառայի ցմահ: **7** Եթէ որևէ մէկն իր աղջկան որպէս աղախին վաճառի, ապա այդ աղջիկը թող չզազատագրուի, ինչպէս ազատագրում են ստրկուիիները: **8** Եթէ այդ աղախինը, որը սահմանուած էր իր տիրոջ համար, այլևս հաճելի չլինի նրան, ապա Տէրը թող փրկազմով վաճառի նրան, բայց օտարազգի մարդու վաճառելու իրաւոնք չունի, թէ չէ նրան անարգած կը լինի: **9** Եթէ նա իր զնած աղախինին սահմանել է իր որդու համար, նրա հետ թող վարուի այնպէս, ինչպէս վարում է իր որստրերի հետ: **10** Եթէ ամուսնացած մի մարդ ամուսնանայ նաեւ մի ուրիշ կնոջ հետ, թող չզրկի նախկին կնոջը գրութեան միջոցներից, զգեստներից ու ամուսնական պարտականութիւնից: **11** Եթէ ամուսինն այս երեք պահանջները չկատարի նրա նկատմամբ, ապա կինն առանց փրկազմի՞ ձրի, ազատ թող արձակուի»: **12** «Եթէ որևէ մարդ հարուածի մէկին, եւ սա մահանայ, ապա հարուածողը մահապատժի թող ենթարկուի: **13** Եթէ սպանութիւնը կատարուելի է ոչ թէ սպանողի կամքով, այլ Աստծուած է մատնել նրան նրա ձեռքը, ապա սպանողին թող ցոյց տրուի մի տեղ, ուր նա ապաստան թող գտնի: **14** Եթէ մէկը չքարնենքորեն սպանի իր մերձաւորին եւ փախստի դիմելով ապաստանի իմ զոհասեղանին, դարձեալ կ'առնես նրան ու կը սպանես: **15** Ով որ հարուածի իր

հօր կամ մօրը, մահապատժի թող ենթարկուի: **16** Եթէ մէկը զողանայ մի խրայելացու եւ վաճառի, եւ կամ իր մօտ գտնեն նրան, ապա սա մահապատժի թող ենթարկուի: **17** Ով որ վատարանի իր հօրն ու իր մօրը, մահապատժի թող ենթարկուի: **18** Եթէ երկու մարդիկ կրուեն, եւ նրանցից մէկը բարով կամ բռունքով հարուածի միւսին, եւ սա ոչ թէ մահանայ, այլ անկողին ընկնի, **19** ապա եթէ տուժածը ոտքի կանգնի եւ կարողանայ ցուպի օգնութեամբ բայլել, հարուածողը թող անպարտ լինի, բայց տուժածի աշխատանքից զրկուելու վիճակի ու բժշկութեան համար թող հատուցում վճարի: **20** Եթէ մէկը գաւազանով հարուածի իր ստրուկին կամ իր ստրկուիուն, եւ սրանը մեռնեն նրա հարուածից, ապա տէրը վրէժմխնդրութեան պիտի ենթարկուի դատաստանով, **21** իսկ եթէ նրանք մէկ կամ երկու օր ապրեն, տէրը վրէժմխնդրութեան չի ենթարկուի, բայնի որ նա նրանց իր արծաթով է զնել: **22** Եթէ երկու տղամարդիկ կռուելիս զարնուեն մի յի կնոջ, եւ կինը պտուղը դեռ չծնաւորուած վիժի, հարուածողը թող հատուցի վնասը. ինչ որ պահանջի կնոջ ամուսինը, նա թող վճարի ըստ սահմանուած կարգի եւ տայ աղաչելով: **23** Իսկ եթէ պտուղը ծնեաւորուած յինի, ապա թող հատուցի ըստ այս կարգի. կեանքի դիմաց՝ կեանք, աչքի դիմաց՝ **24** աչք, տատամի դիմաց՝ ատամ, ձեռքի դիմաց՝ ձեռք, ոտքի դիմաց՝ ոտք, **25** խարանի դիմաց՝ խարան, վերքի դիմաց՝ վերք, հարուածի դիմաց՝ հարուած: **26** Եթէ մէկը հարուածի իր ստրկի կամ իր ստրկուիուն աչքին ու կուրացնի նրան, ապա իր կուրացրած աչքի համար նրանց ազատ թող արձակի: **27** Եթէ շարդի իր ստրկի կամ ստրկուիուն ատամը, ապա իր շարդած ատամի համար նրանց ազատ թող արձակի»: **28** «Եթէ մի ցուլ հարուածի մի տղամարդու կամ կնոջ, եւ սրանը մեռնեն, ապա ցուլը թող բարկուուի, նրա միսը թող չուտեն, իսկ ցուլը տէրը անպարտ թող լինի: **29** Եթէ ցուլը նախկինում եւս հարուածողը է եղեւ, եւ այդ աօթիւ նրա տիրոջը բողոքած են եղեւ, բայց սա ցուլին մէշտեղից չի վերացրել, եւ եթէ ցուլը տղամարդ կամ կին սպանի, ապա ցուլը թող բարկուուի, իսկ ցուլի տէրը միաժամանակ մահապատժի թող ենթարկուի: **30** Իսկ եթէ տիրոջ վրայ փրկազմին նշանակուի, ապա իր խլած կեանքի դիմաց տէրը թող վճարի նշանակուած փրկազմինը: **31** Եթէ ցուլը մի տղայի կամ մի աղջկայ հարուածի, նոյն կերպ թող վարուեն նրա հետ: **32** Եթէ ցուլը մի ստրուկի կամ ստրկուիուն հարուածի, ցլատէրը նրանց տիրոջը երեսուն սիկլ արծաթ թող վճարի, իսկ ցուլը թող բարկուուի: **33** Եթէ մէկը փոս բացելուց կամ ջրհոր փորելուց յետոյ դրանք չծածկի, եւ դրանց մէջ արջաւ կամ է ընկնի, **34** փոսի տէրը արծաթ թող վճարի անսառնի տիրոջը, իսկ լէշը թողյանձնուի իրեն: **35** Եթէ մէկի

ցուլը հարուածի մի ուրիշ մարդու ցուլին, եւ սա սատկի, կենդանի մնացած ցուլը թող վաճառեն եւ դրա արժեքը թող բաժանեն: Թող բաժանեն նաեւ սպանուած ցուլը: **36** Իսկ եթէ նախկինում ել զիտէին, որ ցուլը հարուածող է եղեւ, եւ այդ մասին դրա տիրոջը բոլորած են եղեւ, բայց նա իր ցուլը մշտեղից չի վերացրել, թող ցուլ հատուցուի ցուլի փոխարէն, իսկ սպանուած ցուլը թող տրուի տիրոջը:

22 «Եթէ մեկը արջար կամ ոչխար գողանայ, մորթի կամ վաճառի այն, ապա մեկ արջարի փոխարէն հինգ արջար թող հատուցի, իսկ մեկ ոչխարի փոխարէն՝ չօրս ոչխար: **2** Եթէ գողին մահացու հարուած հասցնեն տան պատին անցը բացելիս, թող դա սպանութիւն չղիտուի: **3** Իսկ եթէ դեպքը արեւածագից յետոյ կատարուի, սպանողը մահապարտ կը դիտուի եւ մահուան կ'ենթարկուի: Եթէ գողը հատուցելու ոչինչ չունի, ապա ինքը թող վաճառուի, որպէսզի հատուցի իր գողացածի փոխարէն: **4** Իսկ եթէ նա բռնուի, եւ գոյօնը՝ արջար, եշ եւ ոչխար, գտնուի իր մօտ, ապա նա կրկնակին թող հատուցի: **5** Եթէ մեկն իր անասունն արածեցնելիս թոյլ է տալիս, որ անասունն արածի ուրիշի հանդում, ապա իր հանդից թող հատուցի ըստ փչացրած բերքի չափի: Իսկ եթէ հանդը փչացրել է ամբողջութեամբ, ապա թող հատուցի իր հանդից ու իր այգու ընտիր հատուածով: **6** Եթէ մեկը իր հանդից փշերը վառելու համար կրակ անի, եւ նրա վառած կրակը տարածուի ու այրի մեկ ուրիշի կայր կամ ցորենի շեղը կամ հանդը, ապա վնասը թող հատուցի նա, ով հրդեհի համար մեղաւոր է: **7** Եթէ մեկը մի մարդու արծար կամ որեւէ այլ իր տայ պահելու, եւ այն գողացուի այդ մարդու տնից, եթէ գողը գտնուի, թող կրկնակին հատուցի, **8** իսկ եթէ գողը չգտնուի, ապա տան տէրը թող Աստծու առաջ երդուի, որ ինքն ամենենին չի իւրացրել այդ մարդու իրեն պահ տուած իրը: **9** Արջարի ու Եշի, ոչխարի ու հագուստի եւ ամեն տեսակ բաների կորուստներին վերաբերող եւ վէճ յարուցող խնդիրների խսկութիւնը պարզելու նպատակով երկու կողմերը թող կանգնեն Աստծու դատաստանի առաջ: Նրանցից ում որ Աստծուած մեղաւոր ճանաչի, նա կրկնակին թող հատուցի միւսին: **10** Եթէ մեկը մի մարդու Եշ, եզ, ոչխար կամ որեւէ այլ անասուն ի պահ տայ եւ պահ տրուածը վնասուածք ստանայ, սատկի կամ յափշտակուի, եւ այդ բանը հաստատող ոչ մի վկայ չինի, **11** ապա երկուսի միջև թող Աստծուն տրուած երդումը որպէս վկայութիւն լինի: Նա, ում մօտ անասունը պահ է տրուած եղեւ, եթէ երդուի, որ երբեք նենց մտադրութիւն չի ունեցել միւսի տուած աւանդի նկատմամբ, ապա տէրը թող բաւարարուի դրանով, իսկ պահողը թող

չտուգանուի: **12** Իսկ եթէ ապացուցուի, որ իրօք իր մօտից են գողացել, ապրանքի տիրոջը թող հատուցի վնասը: **13** Իսկ եթէ պահ տրուած անասունին մի գազան է յօշոտել, որպէս ապացոյց նա թող բերի անասունի լշը եւ վնասը չհատուցի: **14** Եթէ մեկը մի իր կամ անասուն խնդրի մեկ ուրիշից, եւ դրանք ջարդուեն, սատկեն կամ յափշտակուեն, իսկ տէրը դրանց մօտ ներկայ չինի, ապա աւանդը վերցնողը թող հատուցի վնասը: **15** Եթէ դեպքը կատարուելիս տէրը աւանդի մօտ ներկայ լինի, աւանդ վերցնողը վնասը թող չհատուցի: Եթէ դա վարձով է փոխ առել, վնասն այդ վարձով էլ թող հատուցի»: **16** «Եթէ մեկը խարի չնշանուած մի կոյսի եւ պարկի նրա հետ, գլխագին թող վճարի ու ամուսնանայ նրա հետ: **17** Եւ եթէ աղջկայ հայրը չհամաձայնի նրան կնութեան տալ իր աղջկան, խարողը նրա հօրը արծաթ թող վճարի այնքան, ինչքան գլխագին է սահմանուած կոյսերի համար: **18** Մի թողեք, որ կախարդներն ապրեն: **19** Ով որ կենակցի անասունի հետ, նրան մահապատժի ենթարկեցք: **20** Ով որ կուրքերին զոհ մատուցի, մահապատժի թող ենթարկուի: Զոհ մատուցեցք միայն Տիրոջը: **21** Պանդուխտին մի չարչարէք, մի նեղէք նրան, որովհետեւ դուք եւս պանդուխտ էիք Եզգիպատացիների երկորում: **22** Ոչ մի այրի կնոջ կամ որիի մի տանչեք: **23** Եթէ տանչեք նրանց, եւ նրանք բողոք բարձրացնելով դիմեն ինձ, ես կը լսեմ նրանց ձայնը, **24** սաստիկ կը բարկանամ, սրակուոր կ'անեմ ծեզ, ձեր կանայք կ'այրիանան, իսկ ձեր զաւակները որը կը դառնան: **25** Եթէ արծաթ ես փոխ տալիս աղքատ ենթօրդ, նեղը մի զցիր նրան եւ տոկոսներ մի պահանջիր նրանից: **26** Եթէ գրա վերցնես մեկի բանկոնց, մինչեւ արեւի մայր մտնելը վերադարձն այն, **27** որովհետեւ դա նրա եւ՝ վերարկուն է, եւ՝ նրա մերկութիւնը ծածկող հանդերձը, որով եւ նա բռնում է: Եւ եթէ նա բողոքի ինձ, ես կը լսեմ նրան, որովհետեւ որդումած եմ: **28** Քո աստուածներին մի վատարանիր եւ քո ժողովրի առաջնորդին մի հայիոյիր: **29** Քո կայի ու հնասի արդիւնքը մի կտրիր ինձնից: **30** Քո որդիներից ամդրամիկներին ինձ կը նուիրաբերեմ: Նոյն կերպ կը վարուես քո արջարի, ոչխարի ու Եշի առաջնածինների հետ: Նրանք եօթը օր թող մնան իրենց մօր մօտ, իսկ ութերորդ օրը դրանք կը նուիրաբերեն ինձ: **31** Իմ այս ասածները կատարելով՝ դուք ինձ համար սուրբ մարդկի կը լինէք: Գագանի յօշոտած կենդանու միս մի կերպ, այլ շանը նետեցէք»:

23 «Վկանջ մի դիր սուլ լուրերին: Ցանձն մի առ յօդուտ անիրալի անիրալ վկայ լինել: **2** Մեծամասնութեանը հետեւելով՝ չար գործերի յետեւից մի ընկիր: Բազմութեանը մի խառնուիր՝ անիրալութիւն գործելու համար նրան

Ենթարկուելով, 3 եւ դատի տակ ընկածին յանիրավի միշտական դատաստանի ժամանակ: 4 Եթե հանդիպես քո թշնամու մոլորուած եզան կամ Եշին, դրան կը դարձնես ու կը հասցնես իր տիրոջը: 5 Եթե տեսնես, որ մէկի գրաստը բեռան ծանրութեան տակ ընկել է, նրա կողքից անտարբեր միշտական անցիր, այլ նրան օգնելով բարձրացրու այն: 6 Միշտի դատի ընթացքը, եթե նոյնիկ դատուողը քո ծանօթն է: 7 Չեզու կը մնաս ամեն տեսակ անիրաւ գործերից: Մահուան չդատապարտես անպարտին ու արդարին: Մեղաւորին կաշառուելով չարդարացնես: 8 Կաշառք չվերցնես, որովհետեւ կաշառքը կուրացնում է անգամ պայծառատեսների աշքերը եւ աւերում արդար գործերը: 9 Պանդրուխտին միշտի ճշիր. դուք գիտէք պանդուխտ մարդկանց վիճակը, որովհետեւ դուք եւս պանդուխտ էիք Եգիպտացիների երկուում»: 10 «Եեց տարի կը մշակես քո հողը եւ կը հաւաքես դրա բերքը: 11 Եօթներորդ տարում չես մշակի այն եւ կը թողնես, որ հանգստանայ: Քո ցեղի աղքասները թող ուտեն իմքնարյու բերքը, իսկ դրանից աւելացածները թող ուտեն վայրի գազանները: Վշակւս կը վարուես քո այգու եւ քո ծիրաստանի հետ: 12 Վեց օր կ'աշխատես, իսկ եօթներորդ օրը կը թողնես, որ հանգստանան քո եզն ու Եջ, հանգստանան նաեւ քո աղքամու եւ օտարականի որդիները: 13 Ինչ որ ասացի ծեզ, կը կատարէք: Օտար աստուածներ միշտ պաշտէք, նրանց անունները ծեր բերանից չլսուեն: 14 «Տարուայ մէջ երեք անգամ ինծ համար տօն կը կատարէք: 15 Բաղարօչակերաց տօնը կը պահէք: Նոր բերքի ամսին եօթը օր բաղար հաց կ'ուտէք, ինչպէս պատուիրել եմ ծեզ, որովհետեւ դրու այր ժամանակ ելաք Եգիպտացիների երկրից: Իմ առաջ դատարկածեռն չերեւաս: 16 Ինչ էլ որ ցանած լինես քո հանդում, կը կատարես անառուայ քո առաջն բերքը քաղելու տօնը: Տօն կը կատարես նաեւ տարուայ վերջում, երբ հանդից հաւաքած կը լինես քո բերքը: 17 Քո ժողովրդի բոլոր արու գաւակները տարուայ մէջ երեք անգամ պէտք է ներկայանան տէր Աստծուն: 18 Քո արած զոհաբերութեան արիւնը թթիւմորով հացի վրայ չթափես, եւ իմ տօնին արուած զոհաբերութեան ճարար մինչեւ առալու չպահես: 19 Քո առաջին բերքի արդիւնքը կը բերես քո տէր Աստծու տունը: Գառը իր մօր կաթի մէջ չնփես: 20 «Եւ ահա ես իմ հրեշտակին ուղարկում եմ քեզ մօտ, որպէսզի նա քո առաջից գնալով՝ քեզ պահպանի ճանապարհին ու տանի այն երկիրը, որ պատրաստեցի քեզ համար: 21 Զգիյ ենիր անձիոն նկատմամբ, լիյր ու հնագանդույիր նրան, որպէսզի նա չխորշի քեզից, որովհետեւ նա իմ անունով է գործելու: 22 Եթե ուշադիր լսես իմ

խօսքը եւ կատարես այս ամենը, ինչ ասել եմ քեզ, ես կը լինեմ քո թշնամիների թշնամին եւ կը դառնամ քո հակառակրոդների հակառակրոդը, 23 որովհետեւ իմ հրեշտակը քեզ արաջնորդ կը լինի, քեզ կը տանի ամորհացիների, քետացիների, փերեզացիների, քանանացիների, գերգեսացիների, խեւացիների ու յերուացիների մօտ, որոնց ես կոտորելու եմ: 24 Չերկրպազես նրանց աստուածներին, չպաշտես նրանց եւ չկատարես այն, ինչ նրանք են կատարում, այլ բարուբանդ արա դրանք եւ ջարդիր փշրիր նրանց յուշարձանները: 25 Պաշտիր քո տէր Աստծուն, եւ ես կ'օրինեմ քո հացն ու ջուրը եւ ձեզնից կը վանեմ հիւանդութիւնները: 26 Քո երկրում անսեռունակ տղամարդ եւ ամուլ կին չեն լինելու: Ես աւելացնելու եմ քո կեանքի տարիները: 27 Ես պիտի ուղարկեմ իմ ահը, որ դա առաջնորդի քեզ, պիտի սարսափեցնեմ բոլոր այս ազգերին, որոնց երկիրը ուտք պիտի դնես: Քո բոլոր հակառակրոդներին փախուստի պիտի մատնեմ: 28 Քո առաջից իշամեղուներ պիտի ուղարկեմ, որ քեզնից հեռու քշեն ամորհացիներին, խեւացիներին, քանանացիներին ու քետացիներին: 29 Մի տարուայ ընթացքում չէ, որ պիտի հետացնեմ նրանց քեզնից, որպէսզի երկիրը անպատի չվերածուի, եւ քո շրջակայքում չքազմանան երկրի գազանները: 30 Կամաց-կամաց պիտի հեռացնեմ դրանց քեզնից, մինչեւ որ բազմանաս ու ժառանգես երկիրը: 31 Քո երկրի տարածքը սահմանելու եմ Կարմիր ծովից մինչեւ Փղշտացիների ծովը եւ անապատից մինչեւ Եփրատ մեծ գետը: Եթե ծեռքը պիտի յանձնեմ այս երկրի բնակիչներին ու նրանց հեռու պիտի քշեն քեզնից: 32 Դու նրանց ու նրանց չաստուածների հետ ուխտ չինես: 33 Նրանք քո երկրում չպիտի բնակուեն, որպէսզի իմ նկատմամբ յանցանքի չմղեն քեզ, որովհետեւ, եթե ծառայես նրանց չաստուածներին, նրանք գայթակղութիւն կը լինեն քեզ համար»:

24 Աստուած ասաց Մովսեսին. «Բարձրացէք Տիրոց մօտ դու, Ահարոնը, Նարայի, Աբրիուդն ու Խարայէլի ծերերից Եօթանասուն տղամարդ: Նրանք Տիրոջը թող երկրպազեն հեռուից: 2 Աստծուն թող մօտենայ միայն Մովսէսը, իսկ միւսները թող չմօտենան: Ժողովուրդը նրանց հետ թող չքածրանայ»: 3 Մովսէսն եկաւ ու ժողովրդին յայտնեց Աստծու բոլոր պատգամներն ու կամնները: Ող ժողովուրդը միաձայն պատասխան տուեց ու ասաց. «Կը կատարենք բոլոր այն պատգամները, որ տուել է Տերը, կ'ենթարկուենք դրանց»: 4 Մովսէսը գրի առաջ Տիրոջ բոլոր պատգամները: Մովսէսն առաւուտեան վեր կենալով՝ զոհասեղան կառուցեց լերան

ստորոտին եւ տասներկու վեմ կանգնեցրեց՝ ըստ ԽրայԵլի տասներկու ցեղերի թուի: 5 Նա ուղարկեց խրայԵլացի երիտասարդներ, որոնք ողջակեներ մատուցեցին, փրկութեան համար Աստծուն հորթեր զոհաբերեցին: 6 Մովսէսն առներվ զոհերի արեան կեսը՝ լցրեց ամաների մէջ, իսկ արեան միւս կեսը հեղեց զոհասեղանի առաջ: 7 Նա, վերցնելով ուխտի գիրքը, կարդաց ի լուր ժողովրդի: Ժողովուրդն ասաց. «Վյն ամէնը, ինչ ասել է Տէրը, կը կատարենք, կ'ենթարկուենք»: 8 Մովսէսը, վերցնելով արինը, շաղ տուեց ժողովրդի Վրայ ու ասաց. «Սա այն ուխտի արինն է, որ կարեց Տէրը ձեզ հետ, որպէսզի կատարեք նրա բոլոր պատգամները»: 9 Մովսէսը, Ահարոնը, Նարաղը, Արիուղն ու խրայԵլացի ծերերից Եօթանասուն տղամարդ բարձրացան 10 եւ տեսան այն տեղը, ուր կանգնել էր ԽրայԵլի Աստուածը: Նրա կանգնած տեղոյ կարծես շափիւղայի աղիւսներով էր գարդարուած, եւ դա ջինջ երկնքի նմանութիւնն ուներ: 11 ԽրայԵլացի ընտրեալներից ոչ մէկը չմեռաւ: Նրանք յայտնուեցին այստեղ, ուր գտնուում էր Աստուած: Եւ կերան ու խմեցին: 12 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Բարձրացիր ինձ մօտ՝ լեռը, այստեղ եղիր, եւ քեզ պիտի տամ քարէ այն տախտակները, որոնց վրա գրելու եմ իմ օրէնքներն ու պատուիրանները: Դրանք նրանց համար օրէնսդրութիւն պիտի լինեն»: 13 Մովսէսն ու նրա սպասաւոր Յեսուն բարձրացան Աստծու լեռը: 14 Մովսէսն ասաց ծերերին. «Հանգստացէք այստեղ, մինչեւ որ մենք վերադառնանք ձեզ մօտ: Ահարոնն ու Ովոր ձեզ հետ են: Եթէ որդէւ մէկը վեճ ունենայ, թող գնայ նրանց մօտ»: 15 Մովսէսը բարձրացաւ լեռը, եւ անպ ծածկեց լեռը: 16 Տիրոց փառքն իջա Ախնա լերան վրայ, եւ ամպն այն ծածկեց վեց օր: Տէրը Եօթներորդ օրը Մովսէսին կանչեց ամպի միջից: 17 Տիրոց փառքի տեսիլքը բորբոքուած կրակի նման իջա ԽրայԵլի որդիների առաջ, լերան գագաթը: 18 Մովսէսը մտաւ ամպի մէջ ու բարձրացաւ լեռը: Մովսէսը լերան վրայ մնաց քառասուն օր ու քառասուն գիշեր:

25 Տէրը խօսեց Մովսէսի հետ ու ասաց. 2 «ԽրայԵլի որդիներին կ'ասես, որ առնեն ինձ սահմանուած ընծաները: Թող առնեն նրանցից, ում սրտից են բխում: 3 Մարաք են այն ընծաները, որ դուք կ'առնեք նրանցից, ոսկի, արծաթ, պղինձ, 4 կապոյտ, ծիրանի եւ կրկնակի կարմիր կտուա, նրբակիւ թեհեղ, այծի մազ, 5 խոյերի կարմիր ներկուած մորդիներ, կապոյտ ներկուած մորդիներ եւ կարծր փայտեր, 6 լոյսի համար ձեր եւ օծութեան իւղի ու խնկի համար բաղադրանիւթեր, 7 սարդինի քարեր, վակասի Վրայ ագուցուելու քարեր եւ պատմուան: 8 Ինձ համար սրբառն կը կառուցես, եւ ես կ'երեւամ ձեզ: 9 Դու

խորանն ու նրա ամբողջ սպասքը ինձ համար կը պատրաստես բատ այն օրինակի, որ լերան վրայ ցոյց կը տամ քեզ: Վյապես կը պատրաստես 10 Վկայութեան տապանակ կը պատրաստես կարծր փայտից: Երկուսուկես կանգուն թող լինի դրա երկարութիւնը, մէկուկես կանգուն՝ դրա լայնութիւնը, մէկուկես կանգուն՝ դրա բարձրութիւնը: 11 Վյն կը պատես մաքուր ոսկով՝ ներսից ու դրայց կ'ոսկեցօծես այն: Դրա վրայ շուրջանակի կը դնես ոսկէ պատկ: 12 Դրա համար չորս ոսկէ օղակներ կը ծովես եւ կը դնես դրա չորս կողմերին. Երկու օղակները՝ մի կողմից, եւ երկու օղակները՝ միւս կողմից: 13 Կարծր փայտից լծակներ կը պատրաստես եւ դրանք կը պատես ոսկով: 14 Լծակները կ'անցկացնես տապանակի կողբերին ամրացուած օղակների մէջ, որպէսզի դրանցով բարձրացնեն տապանակը: 15 Լծակները վկայութեան տապանակի օղակների մէջ թող մնան՝ լինեն դրան ամրացուած: 16 Տապանակի մէջ կը դնես այն պատուիրանները, որ ես պիտի տամ քեզ: 17 Քաւութեան խնկամանի կափարիչը կը պատրաստես մաքուր ոսկով: Երկուսուկես կանգուն թող լինի դրա երկարութիւնը, մէկուկես կանգուն՝ դրա լայնութիւնը: 18 Կոփածոյ երկու ոսկեայ քերովքներ կը պատրաստես եւ դրանք կը դնես կափարիչի երկու ծայրերին: 19 Քերովքներից մէկը թող լինի կափարիչի մի ծայրին, իսկ միւսը՝ միւս ծայրին: 20 Երկու քերովքներ կը դնես դրա երկու ծայրերին. թող քերովքները դէպի վեր տարածեն իրենց թեւերը եւ իրենց թեւերով հովանի անեն կափարիչի վրայ: Նրանց գլուխները թող լինեն միմեանց յանդիման, որպէսզի քերովքների երեսները նայեն կափարիչին: Կափարիչը կը դնես տապանակի վրայ՝ վերեւի կողմից: 21 Տապանակի մէջ կը դնես այն պատուիրանները, որ ես պիտի տամ քեզ: 22 Ես քեզ կը յայտնուեմ այստեղ եւ վկայութեան տապանակի կափարիչի վրայ գտնուու երկու քերովքների արանքից քեզ հետ կը խօսեմ այն ամենի մասին, ինչ պատուիրելու եմ քեզ ԽրայԵլի որդիների վերաբերեալը»: 23 «Սեղան կը պատրաստես կարծր փայտից: Երկու կանգուն թող լինի դրա երկարութիւնը, մէկ կանգուն՝ դրա լայնութիւնը, եւ մէկուկես կանգուն՝ դրա բարձրութիւնը: 24 Վյն կը պատես մաքուր ոսկով: Դրա վրայ շուրջանակի կը դնես ոսկէ պատկ: 25 Դրա չորս կողմը մէկ թզաչափ բարձրութեամբ շրջանակ կը դնես եւ այն չորս կողմից կը պատիս ոսկով: 26 Եւ չորս ոսկէ օղակներ կը պատրաստես եւ օղակները կը դնես չորս անկիւներին, ուր, պասկից ներքեւ, դրա չորս ոտքերն են: 27 Օղակները կը ծառայեն այն բանին, որ լծակները դրանց մէջ անցկացներով՝ կը բարձրացնեն սեղանը: 28 Լծակները կը պատրաստես չփչացող փայտից եւ դրանք կը

պատես մաքուր ոսկով: Դրանցից բռնելով՝ կը բարձրացուի սեղանը: **29** Կը պատրաստես դրա խնկամաններն ու սկրտելները, դրա գաւաթներն ու սկիհները, որոնցով գինի պիտի մատուցես: Մաքուր ոսկուց կը պատրաստես դրանք: **30** Սեղանի վրայ, իմ առաջ, մշտապէս կը դնես առաջաւորութեան հաց»: **31** «Մաքուր ոսկուց աշտանակ կը պատրաստես: Քանդակազարդ կ'անես աշտանակը եւ այնպէս, որ բունը, ճիւղերը, սկահակները, գնդիկներն ու շուշանածեն ծաղիկները միաձոյլ լինեն: **32** Վեց ճիւղեր պէտք է տարածուեն նրա կողքերից. աշտանակի երեք ճիւղերը պէտք է լինեն մի կողմից, իսկ աշտանակի միւս երեք ճիւղերը՝ միւս կողմից: **33** Ամէն մի ճիւղ պէտք է ունենայ գնդիկից ու ծաղիկից բաղկացած երեք ընկուզածեն սկահակներ: Միւս ճիւղերն էլ պէտք է ունենան գնդիկից ու ծաղիկից բաղկացած երեք ընկուզածեն սկահակներ: Այսպէս թող լինեն աշտանակի կողքերից դուրս եկած վեց ստեղները, **34** աշտանակի բունը պէտք է ունենայ գնդիկից ու ծաղիկից բաղկացած չորս սկահակներ: **35** Իրենց բնի կողքերից դուրս եկած երկու ճիւղերի տակ պէտք է լինի մի գնդիկ: Իրենց բնի կողքերից դուրս եկած երկու միւս ճիւղերի տակ նոյնպէս պէտք է լինի մի գնդիկ: Նոյն ձեւով կը պատրաստես աշտանակի կողքերից դուրս եկած վեց ճիւղերը, **36** այնպէս, որ նրանց գնդիկներն ու ճիւղերը դուրս եկած լինեն իրենց բնի կողքերից՝ ամբողջութեամբ քանդակազարդ, մէկ կտոր մաքուր ոսկուց: **37** Դրա համար կը պատրաստես եօթը կանքեր եւ կանթելները կը դնես աշտանակի վրայ այնպէս, որ դրանք լուսաւորեն դժմից: **38** Դրա ունեյիներն ու պատուանդանը կը պատրաստես մաքուր ոսկուց: **39** Այս ամբողջ սպասքը մի տաղանդ մաքուր ոսկուց կը պատրաստես: **40** Ուշադիր եղիր, կ'անես ըստ այն օրինակի, որ քեզ ցոյց տրուեց լերան վրայ»:

26 «Ըրբահիւ թեհեզից, կապոյտ, ծիրանի եւ կրկնակի կարմիր կտուից տաշերտանի վարագոյրով խորան կը պատրաստես: Այն կը զարդարես ասեղնազործ թերովբեներով: **2** Վարագոյրի ամէն շերտի երկարութիւնը պէտք է լինի քսանութ կանգուն, իսկ լայնութիւնը՝ չորս կանգուն: Բոլոր շերտերի չափսը նոյնը պէտք է լինի: **3** Յինզ շերտերը պէտք է միացած լինեն իրար: Իրար պէտք է միացած լինեն նաեւ միւս հինգ շերտերը: **4** Ծերտերի կցուածքի մի կողմից մէկ շերտի եզերքին կապոյտ ճարմաններ պէտք է դնեն: Նոյնը պէտք է անես նաեւ երկրորդ կցուածքի արտաքին շերտի եզերքին: **5** Յիսուն ճարմանդ կը դնես մի շերտի վրայ, յիսուն ճարմանդ էլ՝ կը դնես երկրորդ կցուածքի շերտի կողմից: Բոլոր ճարմանները միմեանց դիմաց պէտք է լինեն: **6** Կը պատրաստես յիսուն ոսկէ օղակներ եւ շերտերը իրար կը

միացնես կերիկներով: Այսպիսով կը ստացուի մի խորան: **7** Խորանի համար այծի մազից հիւսուած ծածկոց կը պատրաստես: Տասնմէկ շերտերից թող բաղկացած լինի այն: **8** Ամէն մի շերտի երկարութիւնը պէտք է լինի երեսուն կանգուն, իսկ լայնութիւնը՝ չորս կանգուն: Տասնմէկ շերտերի չափսը նոյնը պէտք է լինի: **9** Յինգ շերտերը իրար կը միացնես առանձին եւ վեց շերտերը՝ առանձին: Վեցերորդ շերտը իրեւ կրկնակի ծածկոց թող կախուի խորանի ճակատի կողմից: **10** Յիսուն ճարմանդ կը պատրաստես կցուածքի ամէն շերտի եզերքին, յիսուն ճարմանդ էլ՝ երկրորդ կցուածքի շերտի եզերքին: **11** Կը պատրաստես յիսուն պղնձէ օղակներ եւ ճարմանդները օղակների մէջ անցկացնելով՝ իրար կը միացնես շերտերը: Կը ստացուի մի ամբողջութիւն: **12** Ծերտերի աւելացած մասերը կը տեղաւորես վրանի տակ, շերտի այդ աւելացած մասի կետով կը ծածկես վրանի ծայրամասերը՝ յետեւի կողմից: **13** Վրանի վարագոյրների երկարութեան աւելացած մասից մի կանգուն թող կախուի այս կողմից: Վրանի ծայրերը թող ծածկուեն այս ու այն կողմից: **14** Վրանի ծածկը կը պատրաստես խոյերի շիկակարմիր մորթուց, իսկ դրա վրայ էլ մի ծածկ կը դնես կապոյտ մորթուց: **15** Վրանի ուղրահայեաց մոյթերը կը պատրաստես կարծր փայտից: **16** Ամէն մոյթի երկարութիւնը տասը կանգուն թող լինի, իսկ ամէն մոյթի հաստութիւնն ու լայնութիւնը մէկուկէս կամգրւն թող լինի: **17** Ամէն մի մոյթ թող ունենայ իրար ագուցուած երկու ծոնի: Այդպէս կը պատրաստես վրանի բոլոր մոյթերը: **18** Վրանի հիւսիսային կողմում կը դնես քսան մոյթեր և այդ քսան մոյթերի համար կը պատրաստես քառասուն արծաթէ խարիսխներ. երկու խարիսխ՝ վրանի մի մոյթի երկու կողմերի համար: **19** Եւ այդ քսան մոյթերի համար կը պատրաստես ճարմանդներով: **20** Վրանի միւս հարաւային կողմում նոյնպէս կը դնես քսան մոյթերի իրենց քառասուն արծաթէ խարիսխներով: **21** Երկու խարիսխ՝ մի մոյթի երկու կողմերի համար: **22** Վրանի յետեւի՝ ծովահայեաց կողմում վեց մոյթ կը դնեն: **23** Երկու մոյթ կը դնես խորանի անկիւններին՝ յետեւի կողմից: **24** Ներքեւի կողմից դրանք պէտք է իրար հաւասար լինեն: Նոյն ձեւով հաւասար թող լինեն դրա իրար ագուցուած գոյգ խոյակները: Նոյն ձեւով կը շինեն երկու անկիւնների մոյթերը: **25** Այսպիսով կը ստացուի ութ մոյթ: Դրանց խարիսխները արծաթից թող լինեն. տասնվեց խարիսխ: Երկու խարիսխ՝ մի մոյթի համար նրա երկու կողմերից, եւ երկու խարիսխ էլ՝ միւս մոյթի համար: **26** Կարծր փայտից նիգեր կը պատրաստես. հինգ նիգ՝ վրանի մի կողմի մոյթի համար, **27** հինգ նիգ՝ վրանի երկրորդ կողմի միւս մոյթի համար եւ հինգ նիգ՝ վրանի թիկունքի՝

ծովահայեաց կողմի մոյթի համար: **28** Մի նիդ էլ մոյթերի մի ծայրից մինչեւ միւսն անցկացուելով՝ դրանք թող միացնի իրար: **29** Մոյթերը կը պատես ուսկով: Կը պատրաստես ուսկէ օղակներ, որոնց մէջ կը հազգնես նիգերը: Նիգերը կը պատես ուսկով: **30** Վրանք կը կանգնեցնես այն ճեւով, որ ցոյց տրուեց քեզ լերան վրայ: **31** Կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտակից եւ նրբահիւ բեհեղից վարագոյր կը պատրաստես: Այն կը զարդարես ասեղնագործուած քերովքով: **32** Այն կ'ամրացնես կարծր փայտից շինուած եւ ուկով պատած չորս մոյթերի վրայ: Դրանց խոյակները թող լինեն ուսկուց, իսկ խարիսխները՝ արծաթից: Վարագոյրը կը ձգես մոյթից մոյթ: **33** Վկայութեան տապանակը կը տանես այնտեղ, վարագոյրի ներսի կողմը, եւ վարագոյրը ձեզ համար սրբութիւնը կ'առանձնացնի սրբութիւների սրբութիւնից: **34** Սրբութիւների սրբութեան տեղում վկայութեան տապանակը կը ծածկես վարագոյրով: **35** Չոհասեղամը կը դնես վարագոյրի դրսի կողմը, իսկ աշտանակը՝ զոհասեղանի դիմաց, վրանի հարաւային կողմում: Չոհասեղանը կը դնես վրանի հիւսիսային կողմում: **36** Կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտակից եւ նրբահիւ բեհեղից կը պատրաստես վրանի դրան առագաստը՝ նկարագարդ մի գործ: **37** Առագաստի համար կարծր փայտից հինգ մոյթ կը պատրաստես եւ դրանք կ'ոսկեցօծն: Դրանց խոյակները թող լինեն ուսկուց: Դրանց համար հինգ պղնձէ խարիսխ կը ծուլես:

27 «Կարծր փայտից զոհասեղան կը պատրաստես: Չինգ կանգուն թող լինի դրա երկարութիւնը, հինգ կանգուն՝ լայնութիւնը: Քառակուսի թող լինի զոհասեղանը: Երեք կանգուն թող լինի դրա բարձրութիւնը: **2** Դրա չորս անկիւների վրայ եղջիւրներ կ'անես այնպէս, որ դրանք միաձոյլ լինեն զոհասեղանի հետ: Դրանք կը պատես պղնձով: **3** Չոհասեղանի համար շրջանակ կը պատրաստես: Դրա խուլիք, տաշտերք, մեծ պատառաքաղները, կրակարամներ եւ ամբողջ սպասքը արնձից կը պատրաստես: **4** Դրա համար պղնձից վանդականոր կասկարայ կը պատրաստես: Կասկարայի համար չորս կողմից չորս պղնձե օղակներ կը պատրաստես: **5** Դրանք կը դնես զոհասեղանի կասկարայի տակ՝ ներքեւի մասում: Կասկարան թող հասնի մինչեւ զոհասեղանի մէշտերը: **6** Չոհասեղանի համար լծակներ կը պատրաստեն՝ լծակներ կարծր փայտից, եւ դրանք կը պատես պղնձով: **7** Լծակները կը մտցնես օղակների մէջ: Լծակները թող լինեն զոհասեղանի երկու կողմերից, որպէսզի հնարաւոր լինի այն բարձրացնեք: **8** Փայտեայ շինուածներից թող լինի: Կը

պատրաստես ըստ այն օրինակի, որ ցոյց է տրուել քեզ լերան վրայ: Վկայէս կը պատրաստես այն»: **9** «Վրանի առաջ բակ կը շինես, բակի հարաւային կողմում՝ նրբահիւ բեհեղից պատրաստուած առագաստ: Դարիւ կանգուն թող լինի բակի մի կողմի երկարութիւնը: **10** Մոյթերը թող լինեն քսան հատ, դրանց պղնձէ խարիսխները՝ քսան հատ: Դրանց օղակներն ու խոյակները թող արծաթից լինեն: **11** Նոյն ճեւով հիւսիսային կողմում առագաստների երկարութիւնը թող լինի հարիւր կանգուն: Դրանց պղնձէ մոյթերը թող լինեն քսան հատ, դրանց պղնձէ խարիսխները՝ քսան հատ: Դրանց գալարագարդերը, մոյթերը եւ խարիսխները թող լինեն արծաթապատ: **12** Ծովահայեաց բակի առագաստների լայնութիւնը թող լինի յիսուն կանգուն: Դրանց մոյթերը թող լինեն տասը հատ, դրանց խարիսխները՝ տասը հատ: **13** Վրեւելեան կողմի առաջին բակի առագաստների լայնութիւնը թող լինի յիսուն կանգուն: Դրանց մոյթերը թող լինեն տասը հատ, դրանց խարիսխները՝ տասը հատ: **14** Վրագաստների մի կողմի բարձրութիւնը թող լինի տասնիհնգ կանգուն: Դրանց մոյթերը թող լինեն երեք, դրանց խարիսխները՝ երեք: **15** Առագաստների միւս կողմի բարձրութիւնը թող լինի տասնիհնգ կանգուն: Դրանց մոյթերը թող լինեն երեք հատ, դրանց խարիսխները՝ երեք հատ: **16** Բակի դրան վարագոյրի բարձրութիւնը թող լինի քսան կանգուն: Կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտակից եւ նրբահիւ բեհեղից պատրաստուած թող լինի այն՝ նկարագեղ ասեղնագործութեամբ: Դրանց մոյթերը թող լինեն չորս հատ, խարիսխներն է՝ չորս հատ: **17** Բակի շրջակայ բոլոր մոյթերը արծաթապատ թող լինեն, դրանց խոյակները՝ արծաթից, դրանց խարիսխները՝ պղնձից: **18** Բակի երկարութիւնը հարիւր կանգուն թող լինի, լայնութիւն՝ յիսուն, իսկ բարձրութիւնը՝ տասնիհնգ կանգուն: Առագաստը նրբահիւ բեհեղից թող լինի: Դրանց խարիսխները պղնձից թող լինեն: **19** Վրանի ամրող սպասքը, դրա բոլոր գործիմերը եւ բակի բոլոր ցիցերը պղնձից թող լինեն: **20** «Խսրայէլացիներին կարգադրի, որ քեզ ծիրենու գուլա, անարատ, ծեծուած ծիրապտղի ծեթ բերեն լոյսի համար, **21** որպէսզի մշտավառ ճրագ լինի վկայութեան խորանում, ուխտի վարագոյրից դրւիս: Եւ Վհարոնն ու նրա որդիները երեկոյից մինչեւ առաւօտ թող այն վառեն Տիրոց առաջ: Դա Խսրայէլի որդիների կողմից հաստատուած յալիտենական օրէնք թող լինի ձեր սերունդների մէջ»:

28 «Դու Խսրայէլի որդիներից քեզ մօտ կը բերես քո եղբայր Ահարոնին, նրա հետ նաեւ նրա որդիներին՝ Նարադին ու Աբրուդին,

Եղիազարին ու Իթամարին, որպէսզի ինձ համար քահանայութիւն անեն: 2 Ի պատիւ եւ ի փառս քո Երբայր Ահարոնի սրբազնա զգեստներ կը պատրաստես: 3 Դու կը խօսես մտքով իմաստուն բոլոր մարդկանց հետ, որոնց ես իմաստութեան ոգով եմ լցրել, որ նրանք Ահարոնին սրբազնա զգեստներ պատրաստեն սրբութեան համար, որոնցով ել նա քահանայութեան պաշտօն է կատարելու ինձ համար: 4 Մրանք են այն զգեստները, որ նրանք պիտի պատրաստեն. մինչեւ ոտքի թաթերը հասնող երկարաւուն զգեստ, ուսի ու լանջի վակասներ, բեկեգլ պատմուծան, խոյր եւ գօտի: Մրբազնա զգեստներ թող պատրաստեն քո Երբայր Ահարոնի ու նրա որդիների համար, որպէսզի ինձ համար քահանայութիւն անեն: 5 Նրանք թող վերցնեն ոսկի, կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտալ եւ նրբահիւս բեկեգ: 6 Վակասը թող պատրաստեն մաքուր ոսկուց, կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր նրբահիւս բեկեգից՝ այն գարդարելով նուրբ ասեղնազործութեամբ: 7 Երկու վակասները թող իրար վիհանան՝ երկու կողմերից իրար կապուելով: 8 Վակասի վերեւի մաքը նոյն ծեւով պէտք է պատրաստուած լինի՝ մաքուր ոսկուց, կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտալից եւ նրբահիւս բեկեգից: 9 Չմոլուխուտ երկու ակնաբար կ'առնես եւ դրանց վրայ կը փորագրես Իսրայէլի որդիների անունները նրանցից վեցի անունները կը փորագրես մի ակնաբարի վրայ եւ միևնույն վեցին՝ երկրորդ ակնաբարի վրայ, ըստ իրենց ցեղերի: 10 Դա ակնագործների արուեստին վայել մի գործ պէտք է լինի: 11 Իսրայէլի որդիների անունները կը քանդակես երկու ակնաբարերի վրայ այսպէս, ինչպէս կնիքներն են քանդակում: Դրանց շուրջը ոսկով կը զարդարես: 12 Երկու ակնաբարերը կը գետեղոս ուսի վրայ դրուող վակասի վրայ, որպէսզի դրանք Իսրայէլի որդիների յիշատակի ակնաբարերը լինեն: Ահարոնը, իյշատակ նրանց, Աստծու առաջ իր երկու ուսերի վրայ պէտք է կրի Իսրայէլի որդիների անունները: 13 Օղակ ու ճարմանդ կը պատրաստես մաքուր ոսկուց: 14 Մաքուր ոսկուց կը պատրաստես այդ երկու կապիչները, որոնք ծանկազարդ մանուածքով հիւսկէններ պէտք է լինեն: Կապիչները կ'ամրացնես ուսանոցի երկու օղակներին՝ 15 նրանց վտավակների մօտ, առջևի կողմից: 16 «Դատաստանի լանջապանակը նկարազարդ կտորից կը պատրաստես. վակասի նման՝ ոսկուց, կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտալից եւ նրբահիւս բեկեգից: 17 Քառակուսի կը պատրաստես այն մէկ թիզ երկարութեամբ եւ մէկ թիզ լայնութեամբ: 18 Դրա վրայ ակնաբարերը կը շարես չորս շարք ընդելուգուածքով: Ակնաբարերի շարքերը այսպէս թող լինեն. առաջինը՝ զմրուխտ,

սարդիոն եւ տպագիոն՝ մէկ շարք: 19 Երկրորդ շարքը՝ նոնաբար, շափիւղայ եւ յասպիս: 20 Երրորդ շարքը՝ գֆանազմ, ագաս եւ սուտակ: 21 Չորրորդ շարքը՝ յակինթ, բիլեր եւ երնգաբար: Դրանք թող դասաւորուեն ըստ իրենց նշուած շարքերի՝ ընդելուգուած, ոսկով ամրացուած: 22 Իսրայէլի որդիների անուններով փորագրուած ակնաբարերը թող լինեն թուով տասներկու՝ ըստ նրանց անունների թուի: Իւրաքանչիւրն ըստ այդ տասներկու ցեղերի թող ունենայ իր անունը: 23 Լանջապանակի վրայ մաքուր ոսկուց շինուած ոյորուն շղթայ կը պատրաստես: 24 Լանջապանակի վրայ երկու ոսկէ օղակներ կը պատրաստես եւ երկու օղակներ կ'ամրացնես լանջապանակի երկու ծայրերին: 25 Երկու ոսկէ շղթաներ կ'անցկացնես լանջապանակի ծայրին գտնուող երկու օղակների մէջ: 26 Երկու շղթաների երկու ծայրերը կը մտցնես երկու օղակների մէջ եւ վակասի առջևի կողմից տանելով կ'անցկացնես վակասի ետեւի կողմը: 27 Երկու ոսկէ օղակներ ել կը պատրաստես եւ դրանք կ'ամրացնես լանջապանակի ներբեւի երկու ծայրերին, վակասին կցուած եզրերին: 28 Երկու ոսկէ այլ օղակներ ել կը պատրաստես եւ դրանք կ'անցկացնես վակասի երկու ուսերին, ներբեւի կողմից, միմեանց դէմ դիմաց: Դրա կոճակները թող լինեն վակասի գօտու վրայ: 29 Լանջապանակի ու վակասի օղակների միջով կապոյտ թել անցկացներով՝ դրանք թող ափնդ ամրացուեն իրար այնպէս, որ լանջապանակը լինի վակասի գօտու վրայ եւ վակասից չառանձնանայ: 30 Երբ Ահարոնը սրբարան կը մտնի, նա իր կրծքի վրայ թող կրի Իսրայէլի որդիների անուններով քանդակուած դատաստանի լանջապանակը, որպէսզի Աստծու առաջ յաւիտենապէս պահպանի նրանց յիշատակը: 31 Դատաստանի լանջապանակին կ'ամրացնես շղթաների ծայրերը եւ լանջապանակի երկու կողմերից կը կապես: Երկու վահանաձեւ կոճակ կը դնես վակասի երկու ուսերին, առջևի կողմից եւ ներբեւից: Դատաստանի լանջապանակի վրայ կը դնես յանդիմանութիւնն ու ծշմարտութիւնը: Դա թող լինի Ահարոնի կրծքի վրայ «»րը նա սրբարան մտն»լով՝ ն»րկայանայ Տիրոջը: Եւ Ահարոնը Տիրոջ առաջ իր կրծքի վրայ միջու թող կրի Իսրայէլի որդիների դատաստանի լանջապանակը»: 32 «Պահնաւոր ներքին պատմուծան կը պատրաստես ամբողջութեամբ կապոյտ թելով իյւսուած կտալից: 33 Դրա վերին մասը շուրջանակի կլոր կտրելով՝ բացուածք կը թողնես: Միացման տեղերը ամբողջական՝ մէկ կտոր թող լինեն, որպէսզի այդ զգեստը չպատռուի: 34 Ներքին պատմուծանների քղանցքներին, ներբեւի մասում մանուած

կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր թելերով եւ նրբահիս բեկեզով նռան ծաղկաբողբջներ կը գործես: Դրանք կը գործես ներքին պատմուճանների քղանցքների շուրջըլորբ: Վյո զարդերը թող ունենան նռան ծաղկաբողբջի ծեւը, եւ դրանց միջօ» շուրջանակի ոսկէ զանգակն» թող լին»: 35 Ուսկէ զանգակներն ու նռան ծաղկաբողբջները շուրջանակի թող զարդարեն ներքին պատմուճանների քղանցքները: 36 Դա թող հագնի Ահարոնը, որպէսզի, երբ պաշտամունք է կատարում, Տիրոց առաջ սրբարան մտնելիս ու ենելիս լուրեն դրանց արձակած ձայները, եւ Ահարոնը չմեռնի: 37 Մաքուր ոսկուց թիթեղ կը պատրաստես եւ դրա վրայ, ինչպէս կնիթի վրայ են փորագրում, «Սրբութիւն Տեառն» կը փորագրես: 38 Այն կ'ամրացնես նրբահիս կապոյտ ժապաւենի վրայ: 39 Դա կը կապես Ահարոնի գլխին դրուռող խոյրի վրայ՝ ճակատի կողմից: Ահարոնը պէտք է կրի Խարայէի որդիների նուլիրած բոյոր ընծաները, եթէ նոյնիսկ նրանք անօրէնութիւններ գործած լինեն դրանք նուլիրելիս: Դա միշտ Ահարոնի ճակատին պէտք է լինի, որպէսզի այդ ընծաները ընդունենի լին»: Տիրոցը: 40 Մինչեւ ոտքի թաթերը հասնող երկարառուն պատուճանը բեկեզից կը պատրաստես: Բեկեզից կը պատրաստես նաեւ ապարօն ու նախշազարդ գոտին: 41 Ահարոնի որդիների համար պատմուճաններ, գոտիներ եւ խոյրեր կը պատրաստես պատուի եւ փառքի համար: 42 Դրանք կը հազանես քո Եղբայր Ահարոնին ու նրա որդիներին: Կ'օծես նրանց, կ'օրինես ու կը սրբագրութես նրանց, որպէսզի ինձ համար քահանայութիւն անեն: 43 Նրանց համար կուալից անդրավարտիքներ կը պատրաստես, որպէսզի դրանք նրանց նախակով՝ ծածկեն նրանց ամօթյըք: Ահարոնն ու նրա որդիները թող հագնեն այն, երբ մտնեն վկայութեան խորանը, կամ երբ պաշտամունք կատարելու համար մօտենան սուլր սեղանին: Դրանք մեղք թող չգործեն, որպէսզի չմեռնեն: Դա թող լինիյաւտենական օրենք իր եւ իրեն յաջորդող սերմոդի համար:

29 «Ահա թէ ինչպէս կը փառուես նրանց հետ: Կը սրբագրութես նրանց, որպէսզի ինձ համար քահանայութիւն անեն: Յօտից կը վերցնես ոչ արատաւոր մի զուարակ եւ ոչ արատաւոր երկու խոյ, 2 նաեւ բաղարօ հաց, իւղով հունցուած բաղարօ կարկանդակներ ու իւղով շաղուած բաղարօ բլիթներ: Վյո բոյորը իւղով հունցուած ընտիր այլերով կը պատրաստես: 3 Դրանք կը դնես մի սկուտեղի վրայ եւ սկուտեղով էլ կը նուլիրաբերես դրանք, ինչպէս նաեւ զուարակն ու երկու խոյերը: 4 Ահարոնին ու նրա որդիներին կը բերես վկայութեան խորանի դրան մօտ եւ նրանց կը լուանաս շրով: 5 Զգեստներն

առնելով՝ քո Եղբայր Ահարոնի ներքնազգեստի վրա կը հազցնես երկարաւուն պատուճանը, վակասն ու լանջապանակը: Լանջապանակը կ'ամրացնես վակասին: 6 Խոյրը կը դնես նրա գլխին, իսկ թիթեղեայ սուլր պսակը կը դնես խոյրի վրայ: 7 Կը վերցնես օծութեան խոյից, կը քսես նրա գլխին եւ կ'օծես նրան: 8 Մօտ կը բերես նրա որդիներին, նրանց նոյնպէս կը հազցնես զգեստները, 9 Ահարոնի ու նրա որդիների մէջքին կը կապես գոտիները, ապարօշները կը դնես նրանց գլխին եւ նրանց քահանայութիւնը ինձ համար յաւտենական կը լինի: Այսպէս կը սրբագրութես դու Ահարոնին ու նրա որդիներին: 10 Չուլարակը կը բերես վկայութեան խորանի դրան մօտ, եւ Ահարոնն ու նրա որդիները վկայութեան խորանի դրան մօտ իրենց ծեռքերը կը դնեն զուարակի գլխին Տիրոց առաջ: 11 Չուլարակը կը մորթես Տիրոց առաջ, վկայութեան խորանի դրան մօտ: 12 Կը վերցնես զուարակի արիւնից քո մատով ու կը քսես զոհասեղանի եղջիւրածեան կ'ամրացներին, իսկ մնացած ամբողջ արիւնը կը հեղես զոհասեղանի յատակին: 13 Կը վերցնես փորոտիքը ծածկող ամբողջ ճարապ, լեարդի տակի բլթակը եւ երկու երիկամներն իրենց ճարապի հետ, կը դնես զոհասեղանի վրայ: 14 Չուլարակի միաը, նրա մորթին ու կլիկուանքը թող այրեն քանակատեղից դուրս: Դա հենց մեղքերի համար է: 15 Կ'առնես խոյերից մէկը, եւ Ահարոնն ու նրա որդիները իրենց ծեռքերը կը դնեն խոյի գլխին: 16 Կը մորթես խոյը եւ վերցնելով նրա արիւնը՝ կը հեղես զոհասեղանի շուրջը: 17 Խոյը կը բաժանես մասերի, շրով կը լուանաս նրա փորոտիքն ու ոտքերը եւ դրանք նրա գլխի հետ կը դնես կորուած մասերի վրայ: 18 Չոհասեղանի վրայ դրուած ամբողջ խոյը կը լինի Տիրոցն առաքուած անուշահոտ ողակէզ: Դա Տիրոցը մատուցուած գոին է: 19 Կ'առնես երկորոր խոյը, եւ Ահարոնն ու նրա որդիները իրենց ծեռքերը կը դնեն խոյի գլխին: 20 Կը մորթես խոյը, կը վերցնես նրա արիւնից եւ կը քսես Ահարոնի աջ ականջի բլթակին, նրա որդիների աջ ականջի բլթակին, Ահարոնի աջ ծեռքի ծայրերին, նրա աջ ոտքի ծայրերին, նրա որդիների աջ ականջների բլթակներին, նրանց աջ ծեռքերի ծայրերին, նրանց աջ ոտքերի ծայրերին: Մնացած արիւնը կը հայ» զոհաս»ղանի շուրջը: 21 Կ'առնես զոհասեղանի վրայ գտնուող արիւնից ու օծութեան խոյից եւ կը ցանես Ահարոնի ու նրա զգեստների վրայ, նրա որդիների ու նրա որդիների զգեստների վրայ: Թող սրբագրծուեն Ահարոնն ու իր զգեստները, նրա հետ նաեւ՝ նրա որդիներն ու նրա որդիների զգեստները: Խոյի արիւնը կը հեղես զոհաս»ղանի շուրջը: 22 Կ'առնես խոյի ճարապ, դմակը, փորոտիքը ծածկող ճարապ, լեարդի տակի բլթակը, երկու

Երիկամներն իրենց ճարպի հետ եւ աջ գիստը»: Դա սրբազն նույիքագրութիւնն է: 23 «Տիրոջ առաջ դրուած բաղարջների սկուտեղից կը վերցնես մի հաց, իսրով հունցուած մի կարկանդակ ու մի բլիթ, 24 այդ ամենը կը դնես Ահարոնի ձեռքերի վրայ, նրա որդիների ձեռքերի վրայ եւ որպես ընծայ կը նույիքագրութեան իշխանութիւնը կուտած է: 25 Դրանք կը վերցնես նրանց ձեռքերից եւ ողջակէզների գոհասեղանի վրայ կ'այրես իրեւ անուշահոտ գոհ Տիրոջ առաջ»: Դա Տիրոջ համար կատարուող գոհարերութիւնն է: 26 «Կ'անես Ահարոնին քահանայ օծելու համար գրիուած խոյի կուրծքը եւ այն որպես ընծայ կը նույիքագրութեան իշխանութիւնը կուտած է: 27 Կը սրբագրութեան խոյի կուրծքը որպես նույիքագրութիւնն է, ինչպէս նաեւ՝ նրա գիստը, որը նույիքագրութեան իշխանութիւնը կուտած է: 28 Եւ այն ամենը, ինչ Ահարոնի եւ նրա որդիների կողմից որպես բաժին կը հանուի խոյից, յաւիտենական օրենք պիտի լինի Ահարոնի եւ նրա որդիների համար խրայելացիների մօտ, քանզի դա է ըստ օրինի նրանց հասանելիք բաժինը: Եւ դա խրայելացիների՝ իրենց փրկութեան համար Տիրոջ առաջ գրիաբր»րու»լիք ընծան թող լինի: 29 Ահարոնի սրբազն զգեստները իրենից յետոյ թող պատկանեն իր որդիներին, որպեսզի նրանք օրինուեն ու օծուեն այդ զգեստները հազած: 30 Եօթը օր այդ զգեստները թող հազնի այն քահանան, որը նրա որդիներից լինելով՝ պիտի փոխարինի նրան, որպեսզի վկայութեան խորան մտնի սրբարանուում պաշտամունք կատարելու համար: 31 Կը վերցնես նույիքագրութեան խոյը եւ դրա միսր կ'եփես մի սուրբ Վայրում: 32 Ահարոնն ու նրա որդիները թող ուտեն խոյի մսից: Վկայութեան խորանի դրան մօտ թող ուտեն նաեւ սկուտեղի վրայի բաղարջ հացերը եւ 33 այն բաները, որ իրենց ձեռնադրութեան եւ սրբագրութեան որպես քաւութիւն ծառայեցին: Ուրեւ օտարական թող դրանցից չուտի, որովհետեւ դրանք սրբութիւններ են: 34 Եթէ նույիքագրութեան զոհի մսից ու հացից մնայ մինչեւ առաւօտ, ապա մնացորդները կ'այրես կրակով, այն թող չուտուի, որովհետեւ Տիրոջ սրբութիւնն է: 35 Այն ամենը, ինչ կարգադրում ենք Ահարոնի ու նրա որդիների վերաբերեալ, կը կատարես: Եօթը օր կը կատարես նրանց օրինութիւնը: 36 Մեղքերի քաւութեան գուլարակը կը գոհես սրբութեան օրը: 37 Չոհ մատուցելու համար գոհասեղանը պէտք է սրբագրութեան լինի: Չոհասեղանը սրբագրութեան օր պէտք է այն մաքրես, օծես, եւ գոհասեղանը կը լինի սրբութիւն սրբոց: Չոհասեղանին դիպչող ամեն որ կը սրբագրութիւնը: 38 «Ահա թէ ինչ պիտի գոհես գոհասեղանի վրայ. մշտնշենական, ամեն օր մէկ տարեկան ոչ արատաւոր երկու գառ պիտի գոհես գոհասեղանի վրայ. դա մշտնշենական

գոհարերութիւնն է լինելու: 39 Մի գառ կը գոհես առաւօտեան, իսկ երկորդ գառը կը գոհես երեկոյեան: 40 Ամեն մի գառան հետ կը բերես նաեւ չուրջ մէկուկես լիտ գտուած իլո՞շաղուած երեք կիրոգրամ ընտիր այլիրի հետ, ինչպէս նաեւ մէկուկես լիտր գինի իբրեւ ընծայ: 41 Երկորդ գառը կը գոհես երեկոյեան այնպէս, ինչպէս առաւօտեան գրիուած գառը՝ բերելով նոյն ընծաները: Այն որպէս անուշահոտ գոհ կը մատուցես Տիրոջը: 42 Զեր ազգի մէջ դա պիտի լինի վկայութեան խորանի դրան մօտ, Տիրոջ առաջ կատարուող մշտնշենական գոհարերութիւնն: Ես քեզ յայտնուելու եմ այնտեղ, որպէսզի խօսեմ քեզ հետ: 43 Այստեղ պիտի երեւամ Խրայելի որդիներին ու պիտի սրբագրութեամ իմ փառքով: 44 Ես պիտի սրբագրութեամ վկայութեան խորանն ու գոհասեղանը, պիտի սրբագրութեամ Ահարոնին ու նրա որդիներին, որպէսզի նրանք ինձ համար քահանայութիւնն անեն: 45 Ես պիտի անուանուեմ Խրայելի որդիների մէջ եւ պիտի լինեմ նրանց Աստուածը: 46 Նրանք պիտի գիտենան, որ ես եմ իրենց Տէր Աստուածը, որ իրենց հանեց Եզիպտացիների երկրից, որպէսզի նրանք տան իմ անունը, եւ ես լինեմ իրենց Տէր Աստուածը»:

30 «Խնկարկութեան սեղան կը պատրաստես կարծի փայտից: 2 Այն կը շինես մէկ կանգուն երկարութեամբ եւ մէկ կանգուն լայնութեամբ. քառակուսի թող լինի: Երկու կանգուն թող լինի դրա բարձրութիւնը: Դրա եղջրաւոր անկիւնները սեղանի հետ միաձայլ թող լինեն: 3 Մաքուր ոսկով կը պատես այն, ինչպէս նաեւ դրա կասկարան, չորս եզերքներն ու եղջրաւոր անկիւնները: Դրա շուրջքուրոր ոսկէ պսակ կը պատրաստես: 4 Պատակի ներքենի մատում, երկու կողմերին մաքուր ոսկուց երկուական օղակներ կը պատրաստես: 5 Դրանք կ'ամրացնես նրա երկու կողմերին, որպէսզի լծակները օղակների մէջ անցկացնելով կարեյի լինի բարձրացնել խնկարկութեան սեղանը: 6 Լծակները կը պատրաստես կարծի փայտից ու դրանք կը պատես ոսկով: 7 Խնկարկութեան սեղանը կը դնես վկայութեան տապանակի առջեւ գտնուող վարագոյրի դիմաց (վկայութեան վրայ գտնուող քաւութեան դիմաց), ուր ես երեւալու եմ քեզ: 8 Ահարոնը դրա վրա իրեւ կարգ, ամեն առաւօտ մանր աղացած խունկ թող ծիփ. թող խունկ ծիփ դրա վրա երբ կանթեղներն են պատրաստում: 9 Երբ Ահարոնը երեկոյեան վահակ կանթեղները, Տիրոջ առաջ, խնկարկութեան սեղանի վրայ միշտ խունկ թող ծիփ: Դա նրանց ազգի մէջ խնկարկութեան մշտնշենական կարգ թող լինի: 10 Խնկարկութեան սեղանի վրայ օտար խունկ մի՛ ծիփէ, ողջակէզներ, ուտուեկիք ու խմուեկիք ընծաներ մի՛ մատուցեք: 11 Ահարոնը տարին մէկ անգամ խնկարկութեան սեղանի եղջրաւոր

անկիւնների վրայ քաւութեան ծէս պէտք է անի. նա այն պէտք է մաքրի մեղքերի քաւութեան համար զոհուող կենդանու արեամբ: Նրա սերունդները տարին մէկ անգամ թող սրբագրծեն այն, որովհետեւ դա Տիրոջ սրբութիւնների սրբութիւնն է»: 12 Տէրը խօսեց Մովսէսի հետ ու ասաց. «Եթո Խորայէլի որդինների թիւն իմանալու համար մարդահամար կը կատարես, նրանք Տիրոջը պէտք է տան իրենց հոգու փրկագին՝ ըստ իրենց անձերի թուի: Մարդահամարի ժամանակ մահացութեան դէպքեր չպիտի լինեն: 13 Մարդահամարի ենթարկուողները պէտք է փրկագին վճարեն սրբարանի երկրամեանի կէսը: Երկրամեանը քսան դանգի է հաւասար: Երկրամեանի կէսը թող լինի Տիրոջը հասանելիք տուրքը: 14 Քսան տարեկան եւ աւելի բարձր տարիք ունեցող բոլոր նրանք, ովքեր կ'անցնեն մարդահամարով, Տիրոջ հասանելիք տուրքը պէտք է վճարեն: 15 Մեծահարուսատը թող չաւելացնի, իսկ աղքատը թող չպակասեցնի խրայէլացինների՝ Տիրոջը որպէս տուրք հասանելիք կէսրամեանը, որպէսզի դա ձեզ համար քաւութիւն լինի: 16 Որպէս տուրք Տիրոջ հասանելիք դրամը կը վերցնես Խորայէլի որդիններից եւ այն կը յատկացնես վկայութեան խորանի սպասաւորութեանը: Դա Տիրոջ առաջ Խորայէլի որդինների համար յշատակ կը լինի ի քաւութիւն նրանց»: 17 Տէրը խօսեց Մովսէսի հետ ու ասաց. 18 «Պոնձէ լուացարան պատրաստիր: Պոնձից շինիր նրա պատուանդանը, որպէսզի լուացուեն նրա մէջ: Այն կը դնես վկայութեան խորանի ու զոհասեղանի միջեւ: Դա մէջ ջուր կը լցնես: 19 Ահարոնն ու նրա որդինները այդ ջուր կը լուանան իրենց ձեռքերն ու ոտքերը. 20 Երբ մտնեն վկայութեան խորանը, ջրով թող լուացուեն, որպէսզի չմեռնեն: Կամ երբ պաշտամունք կատարեն և Տիրոջը ոլքակէզներ մատուցենք համար մօտենան զոհասեղանին, 21 թող լուանան իրենց ձեռքերն ու ոտքերը, որպէսզի չմեռնեն: Դա նրանց համար, նրա եւ նրանից յետոյ զայիր նրա յետնորդների համար յալիտենական կարգ թող լինի: 22 Տէրը խօսեց Մովսէսի հետ ու ասաց. 23 «Վերցրոն անուշահոտ համեմունքներ, զմռնենու իինգ հարիւր սիկող ընտիր ծաղիկներ, դրա կէսի չափ՝ երկու հարիւր յիսուն սիկող անուշարոյ կինամոն, երկու հարիւր յիսուն սիկող անուշարոյ խնկեղէզ, 24 իինց հարիւր սիկող սրբարանի հիրիկ եւ ծիթապողի շուրջ վեց լիտր ձեյ: 25 Դրանցից կը պատրաստես սուրբ օծութեան համար իւղ այնպէս, ինչպէս վարպետ իւղագրծները որդին էլեք են պատրաստում: Այն սուրբ օծութեան համար իւղ այն, ինչ պատուիրել եմ քեզ, այսինքն՝ 7 պատրաստի վկայութեան խորանը, կտակարանների տապանակն ու նրա կափարիչը, խորանի ամբողջ սպասքն ու զոհարանը, 8 զոհասեղանն ու նրա ամբողջ սպասքը, սուրբ աշտանակն ու նրա բոլոր զարդերը, խնկարկութեան

սպասքը, աշտանակն ու նրա ամբողջ սպասքը, խնկարկութեան սեղանը, 28 ողջակէզնների սեղանն ու նրա ամբողջ սպասքը, աւազանն ու նրա պատուանդանը: 29 Կը սրբագրոծն որանք, եւ որանք կը լինեն սրբութիւնների սրբութիւն: Ամեն ոք, ոք դիաչի դրան, կը մաքրուի: 30 Կ'օծես Վհարոնին ու նրա որդիններին, կը սրբագրոծն նրանց, որպէսզի նրանք ինձ համար քահանայութիւն անեն: 31 Կը խօսես Խորայէլի որդինների հետ ու կ'ասես. «Վյո իւղը ձեր սերունդների մէջ ձեր սուրբ օծութեան համար թող լինի: 32 Մարդու մարմնին թող չքսուի այն: Ձեզ համար նոյն բաղադրութեամբ նման բան չպատրաստէք, որովհետեւ դա սրբութիւն է եւ ձեզ համար սրբութիւն էլ թող մնայ: 33 Ով այդպիսի բան պատրաստի, եւ ով դրանից օտարականի տայ, թող վերանայ իր ժողովրդի միջից»: 34 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Վերցրոն անուշարոյ համեմունքներ. ստաշին, եղնզաքար, անուշարոյ քարքան եւ մաքուր կնդրուի: Դրանք թող քաշով իրար հաւասար լինեն: 35 Դրանք իրար խանճելով՝ մաքուր, սուրբ խունկ կը պատրաստես, ինչպէս վարպետ իւղագրծներն են պատրաստում: 36 Դրանք մանր կ'աղաս եւ կը դնես վկայութեան դիմաց՝ վկայութեան խորանի մէջ, ուր պիտի երեւամ քեզ: Ձեր պատրաստած այդ խունկը ձեզ համար սրբութիւնների սրբութիւն թող լինի: 37 Ձեզ համար նոյն բաղադրութեամբ խունկ մի՛ պատրաստէք, որովհետեւ դա ձեզ համար սրբութիւն պիտի լինի Տիրոջ առաջ: 38 Այն մարդը, որ հոտոտելու համար այս բաղադրութեամբ խունկ կը պատրաստի, կը վերանայ իր ժողովրդի միջից»:

31 Տէրը խօսեց Մովսէսի հետ ու ասաց. 2 «Ես, ահա, Յուղայի ազգից ընտրեցի Քեսելիէլին, որը որդին է Ուրիի, իսկ սա՝ որդին Ովրի: 3 Ես նրան յցրի ամեն գործի համար անհրաժեշտ գիտութեան, հանճարի եւ իմաստութեան ասսուածային ոգով, 4 որպէսզի նա մտածի ու ստեղծագործի, 5 որպէսզի մշակի ոսկին, արծաթն ու պինձը, մամիկ կապոյ, ծիրանի ու կարմիր կտաւը, զբաղուի արհեստի կատարելութիւն հանդիսացող ակնագործութեամբ, որ գործի դնի ամեն մի արհեստ: 6 Ահա ես նրան օգնական եմ տախիս Դանիի ցեղից Աքիսամի որդի Եղիարին: Ամեն մի ուշիմ մարդու հոգու մէջ դրի շնորհ, որպէսզի անի այն, ինչ պատուիրել եմ քեզ, այսինքն՝ 7 պատրաստի վկայութեան խորանը, կտակարանների տապանակն ու նրա կափարիչը, խորանի ամբողջ սպասքն ու զոհարանը, 8 զոհասեղանն ու նրա ամբողջ սպասքը, սուրբ աշտանակն ու նրա բոլոր զարդերը, խնկարկութեան

սեղանը, 9 ողջակէզների սեղանն ու նրա բոլոր մասերը, աւազանն ու նրա պատուանդանը, 10 ծիսակատարութեան զգեստները, Ահարոն քահանայի սրբազան զգեստներն ու նրա որդիների՝ ինձ համար քահանայութիւն անելու զգեստները, 11 օծութեան իւղն ու սրբարանի խնկի համեմունքները: Այս բոլորը, ինչ մի անգամ պատուիրել եմ թեզ, կը պատրաստեմ:» 12 Տէրը խօսեց Մովսէսի հետ եւ ասաց. «Իսրայէլի որդիներին հաղորդիր հետևեալը. «Զգյշ եղէք, պահեցէք իմ շաբաթ օրերը, 13 որովհետեւ դա ձեր սերնդի մէջ իմ ու ձեր միջնու դրուած պայմանն է, որպէսզի ճանաչէք, թէ նա եմ ձեզ սրբազործող Տէրը: 14 Կը պահեք շաբաթ օրերը, որովհետեւ Տիրոց եւ ձեզ համար դա սրբութիւն է: Ով այն պղծի, թող մահուան դատապարտուի: Ամեն որ, ով այդ օրը գործ կ'անի, թող վերանայ իր ժողովրդի միջից: 15 Վեց օր գործ կ'անես, իսկ եօթներորդ օրը Տիրոց սուրբ հանգստեան շաբաթ օրն է: Ով որ շաբաթ օրը գործ կ'անի, թող մահուան դատապարտուի: 16 Իսրայէլի որդիները թող պահեն շաբաթ օրերը, որպէսզի դրանք ձեր սերնդի մէջ ի կատար ածուեն որպէս յալիտենական ուխտ 17 իմ ու Իսրայէլի որդիների միջեւ: Դա իմ յալիտենական պայմանն է, որովհետեւ Տէրը վեց օրում ստեղծեց Երկնքն ու Երկիրը, իսկ եօթներորդ օրը դադար տուեց եւ հանգստացաւ:» 18 Երբ Աստուած Մինա լերան վրայ աւարտեց իր խօսքը, Մովսէսին տուեց վկայութեան Երկու տախտակները՝ Աստծու մատով գրուած քարէ տախտակները:

32 Ժողովուրդը տեսնելով, որ Մովսէսն ուշացաւ լեռից իջնելու, հաւաքուեց Ահարոնի մօտ ու ասաց նրան. «Դին, մեզ առաջնորդող աստուածներ ստեղծիր, որովհետեւ չզիտենք, թէ ինչ եղաւ այն մարդ՝ Մովսէսը, որ մեզ Եգիպտոսից դուրս բերեց:» 2 Ահարոնն ասաց նրան. «Զեր կանանց, ձեր տղաների ու աղջկների ակնանդներից հանեցէք ուկէ գինդերը եւ բերէք ինձ:» 3 Բոլորը իրենց ակնանդներից հանեցին ոսկէ գինդերը եւ բերէցին տուեցին Ահարոնին: 4 Ահարոնը դրանք առնելով նրանցից՝ կաղապարի մէջ ծովեց եւ կերտեց ծովածոյ մի հորի: Նրանք ասացին. «Սա է քո աստուածը, Իսրայէլ, որ թեզ դրւու բերեց Եգիպտացիների Երկիրից:» 5 Երբ Ահարոնն այդ տեսաւ, կուռքի առաջ զրիանեղան շինեց: Ահարոնը յայտարարեց. «Կաղը Տիրոց տօնն է:» 6 Առաւոտեան վեր կենարվ՝ նա ողջակէզներ արեց եւ փրկութեան զիտեր մատուցեց: Ժողովուրդը նստեց, որ կերուխում անի, ապա վեր կացաւ, որ պարի: 7 Տէրը Մովսէսին ասաց. «Ծնւտ արա, գնա իջիր այստեղից, որովհետեւ անօրինութիւն է կատարում քո ժողովուրդը, որին դուրս բերեցիր:

Եգիպտացիների Երկրից: 8 Նրանք շատ շուտ շեղուեցին այն ճանապարհից, որ ցոյց տուեցիր նրանց: Նրանք ծովածոյ հորի են կերտել, Երկրպագում են նրան, զոհեր մատուցում ու ասում. «Սա է քո աստուածը, Իսրայէլ, որ թեզ դուրս բերեց Եգիպտացիների Երկրից:» 9 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Ես տեսնում եմ, որ այս ժողովուրդը կամակոր է: 10 Վրդ, թոյն տուր ինձ, որ նրանց վրայ թափեմ իմ զայրոյթը՝ կոտորեմ նրանց, իսկ թեզ մեծ ազգ դարձնեմ:» 11 Մովսէսն աղածից իր տէր Աստծուն՝ ասելով. «Տէ՛ր, ինչո՞ւ ես այդպէս խիստ զայրանում քո ժողովորի վրայ, որին քո մեծ զօրութեամբ ու հզօր բազկով դուրս բերեցիր Եգիպտացիների Երկրից: 12 Վյոնպէս չլինի, որ Եգիպտացիներն ասեն. «Զար մտադրութեամբ դուրս բերեց նրանց, որպէսզի լեռների վրայ կոտորի, Երկրի Երեսից վերացնի նրանց:» Մեղմացրով քո զայրոյթը, հրաժարուիր քո ժողովորին չարից պատճառելոց: 13 Ցիշիր քո ծառաներ Աբրահամին, Իսահակին ու Յակոբին, որոնց անձով երդուեցիր, խօսեցիր նրանց հետ՝ ասելով. «Երկնքի աստղերի չափ պիտի բազմացնեմ ձեր սերունդը:» Եւ այն երկիրը, որ խոստացար տալ նրանց զաւակներին, նրանք յալիտեան պիտի տիրանան դրան:» 14 Եւ Տէրը հրաժարուեց պատճառել այն չարիքները, որոնցով սպառնում էր պատժել ժողովորին: 15 Մովսէսը վերադարձաւ եւ իշաւ լեռից: Նրա ձեռքին էին վկայութեան Երկու տախտակները: Քարի տախտակների Երկու երեսին՝ այս ու այն կողմից գրուած էր: 16 Տախտակներն Աստծու գործն էին, իսկ տախտակների վրայ գրուած գիրը Աստծու արձանագրած գիրն էր: 17 Յեսուն, լեկով աղաղակող ժողովորի ձայնը, Մովսէսին ասաց. «Բանակատեղից պատերազմի ձայն է զայխ:» 18 Մովսէսն ասաց. «Դա ոչ յաղթանակած կտրիների ճիշ է, ոչ էլ պարտուած զօրիք աղաղակ: Գինուց ընլարմացած մարդկանց ձայնն է, որ լուլ են ես:» 19 Երբ Մովսէսը մօտեցաւ բանակատեղին եւ տեսաւ հորին ու պարողներին, խիստ զայրացաւ, նետեց ձեռքում եղած Երկու տախտակներն ու չարուուկշուր արեց դրանք լերան ստորոտին: 20 Վերցնելով նրանց կերտած հորթը՝ Մովսէսը կրակը նետեց այն, ապա մանրեց, փոշով վերածեց, փոշին խարնեց ջրի մէջ ու տուեց ժողովորին, որ իսմի: 21 Մովսէսն ասաց Ահարոնին. «Ինչ է արել թեզ այս ժողովուրդը, որ նրան այդպիսի մեծ մեղքերի մնեցիր:» 22 Ահարոնն ասաց Մովսէսին. «Մի զայրացիր, տէր իմ, որովհետեւ դու ինքդ էլ գիտես, որ քո ժողովուրդը չարամետ է: 23 Նրանք ասացին. «Մեզ համար առաջնորդող աստուածներ ստեղծիր, որովհետեւ չզիտենք, թէ ինչ պատահեց այն մարդուն՝ Մովսէսին, որը Եգիպտոսից դուրս բերեց մեզը:» 24 Ես նրանց ասացի. «Եթէ որեւէ մէկը ոսկի ունի,

Նրանից հանեցէք դա եւ բերէք»: Նրանք ինձ տուեցին ոսկին, ես այն նետեցի կրակը, եւ ահա ստացուեց այս հորթը»: 25 Մովսէսը տեսաւ, որ ժողովուրդը պատուիրանազանց է Եղել, որովհետեւ Ահարոնը նրանց յանցագրծութեան եր մեջի չարախնդութիւն իրենց թշնամիների: 26 Մովսէսը կանգնելով բանակատեղի մուտքի մօտ, ասաց. «Ով Տիրոջն է պատկանում, ինձ մօտենայ»: Նրա շուրջը հաւաքուեցին Ղեւի բոլոր որդիները: 27 Մովսէսը նրանց ասաց. «Վյապէս է ասում Իսրայէլի Տէր Աստուածը. «Իւրաքանչիւրը իր սուրը թող կապի իր ազրին: Բանակատեղի մի մուտքից միւսը գնացէք-եկէք, եւ ձեզից իւրաքանչիւրը թող սպանի իր եղրօրը, իւրաքանչիւրը՝ իր ընկերոջը, իւրաքանչիւրը՝ իր մերձաւորին»: 28 Ղեւի որդիներն արեցին այնպէս, ինչպէս ասել էր Մովսէսը: Այդ օրը ժողովրդի միջից շուրջ երեք հազար մարդ կոստորուեց: 29 Մովսէսն ասաց նրան. «Վյաօր իւրաքանչիւրը ձեր ձեռքով ծախացէիր Տիրոջը. մեկն սպանեց իր որդուն, միւսն՝ իր եղրօրը, որի համար այսօր ձեզ վրայ կ'իշնի Տիրոջ օրինակիւնը»: 30 Յաջորդ օրը Մովսէսն ասաց ժողովրդին. «Դուք մեծ մեղք էք գործե, բայց ես իիմա կը բարձրանամ Աստծու մօտ, որպէսզի ձեր մեղքերի համար քալութիւն խնդրեմ նրանից»: 31 Մովսէսը վերադարձաւ Տիրոջ մօտ ու ասաց նրան. «Աղաչում եմ թեզ, Տէր, այդ ժողովուրդը մեծ մեղք է գործե, որովհետեւ իր համար ոսկէ աստուածներ է կերտել: Արդ, եթէ ներելու ես իրենց մեղքերը, ների, 32 իսկ եթէ չես ներելու, ուրեմն իմ անունը ջնջիր քո մատեանից, ուր գորել ես ինձ»: 33 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Ես իմ մատեանից կը ջնջեմ նրան, ով մեղանչել է իմ ում: 34 Բայց իիմա գնա, իշիր եւ այդ ժողովորին առաջնորդիր այն վայրը, որի մասին ասել եմ թեզ: Իմ հրեշտակը կը զնայ քո առաջից: Այն օրը, սական, երբ պիտի այցելամ ձեզ, նրանց մեղքերը իրենց վրայ պիտի ունեմ»: 35 Եւ Տէրը ժողովորին պատուհասեց այն հորթի համար, որ կերտել էր Փարոնը:

33 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Ելք այստեղից լու եւ քո ժողովուրդը, որին դուրս բերեցիր Եգիպտացիների երկրից, եւ զնացէք այն երկիրը, որ երդուել եմ տալ Աբրահամին, Իսահակին ու Յակոբին՝ ասելով». «Ձեր սերնդին եմ տալու այն»: 2 Ես քո առաջից կ'ուղարկեմ իմ հրեշտակին, որ հալածի քանանացիներին, ամորհացիներին, քետացիներին, փերեզացիներին, գերգեսացիներին, իսեւացիներին ու յերուսացիներին, 3 թեզ կը տանեմ այն երկիրը, ուր կաթ ու մեղր է հոսում: Բայց ես, կամակիր ժողովուրդ, թեզ հետ դուրս չպիտի ելնեմ, որպէսզի ճանապարհին թեզ չկոտրեմ»: 4 Ժողովուրդը, լսելով այդ խիստ խօսքերը, մեծ սուզ արեց, սգաւորի զգեստներ հազար,

ոչ ոք իր վրայ գարդ չկրեց: 5 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Դու իսրայէլացիներին ասայ. «Դուք կամակոր ժողովուրդ եք: Զգոյշ եղէք, թէ չէ մի այլ պատուհաս էլ կը բերեմ ձեր զլիխն եւ կը կոտրեմ ձեզ: Արդ, հանեցէք ձեր շրեղ պատմուճանները, ձեր զարդերը, որպէսզի ցոյց տամ ձեզ, թէ ինչ եմ անելու ձեզ»: 6 Իսրայէլացիները Ըորեք լերան մօտ հանեցին իրենց զարդերն ու պատմուճանները: 7 Մովսէսն իր վրանը խփեց բանակատեղից դուրս՝ առանձին մի տեղում: Դա կոչուեց Վկայութեան վրան: Ով ինչ հայցում էր Տիրոջից, գախ էր բանակատեղից դուրս գտնուող Վկայութեան վրանը: 8 Երբ Մովսէսը դեպի վրանն էր գնում, ողջ ժողովուրդը՝ ամեն մեկն իր վրանի դրան մօտ կանգնած, ուշադիր դիտում էր նրան. Նրանք հայեացքով հետեւում էին Մովսէսին, մինչեւ որ նա գնում մտնում էր իր վրանը: 9 Երբ Մովսէսը մտնում էր վրանը, ամապի մի սիւն էր իշնում ու կանգնում վրանի դրան մօտ, եւ Տէրը խօսում էր Մովսէսի հետ: 10 Ողջ ժողովուրդը, տեսնելով վրանի դրան մօտ կանգնած ամապի սիւնը, ոտքի էր կանգնում, իւրաքանչիւրը երկրպագում էր իր վրանի դրան մօտ: 11 Տէրը Մովսէսի հետ խօսում էր դեմ յանդիման, ինչպէս մէկը կը խօսէր իր բարեկամի հետ, եւ ապա Մովսէսը վերադառնում էր բանակատեղի: Բայց նրա սպասաւոր Յետուն՝ Շաւեհի որդին, վրանից դուրս չէր զախ: 12 Մովսէսն ասաց Տիրոջը. «Ահա ինձ ասում ես. «Տար այս ժողովորին», բայց դու չես յայսնե, թէ ում ես ուղարկելու ինձ հետ: Դու ինձ ասացիր՝ «Քեզ բոլորից բարձր եմ դասում, դու վկայելում ես իմ շնորհը»: 13 Արդ, եթէ քո շնորհին եմ արժանացել ես, ինձ յայտնապէս երեւայ, որպէսզի ինձնամ, թէ ինչով եմ արժանացել քո շնորհին, ինձնամ, որ քո այս ժողովուրդը մեծ ազգ է լինելու»: 14 Տէրն ասաց. «Ես ինքս պիտի զնամ քո առաջից ու պիտի տեղաւորեմ թեզ»: 15 Մովսէսն ասաց նրան. «Եթէ դու ինքը մեզ հետ չգնաս, ուրեմն ինձ այստեղից մի հանիր: 16 Եւ ինչից պիտի իմացուի, թէ ես ու քո ժողովուրդն, իրօք, քո շնորհին ենք արժանացել: Եթէ դու մեզ հետ գնաս, ես ու քո ժողովուրդը կը փառաւորուենք շատ աւելի, քան երկրի վրայ Եղած բոլոր ազգերը»: 17 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Այդ քո ասածն էլ կը կատարեմ, որովհետեւ դու իմ շնորհին ես արժանացել, եւ թեզ աւելի եմ ճանաչում, քան մնացած բոլորին»: 18 Մովսէսն ասաց. «Ցիյց տուր ինձ քո փառքը»: 19 Տէրն ասաց. «Ես իմ փառքով կ'անցնեմ քո առաջից, քո առաջ կը կոչեմ իմ անունը՝ Տէր, կ'ողորմեմ նրան, ում ողորմելու եմ, եւ կը գրամ նրան, ում գրալու եմ»: 20 Եւ Տէրն աւելացրեց. «Դու չես կարող տեսնել իմ երեսը, որովհետեւ մարդ չի կարող տեսնել իմ երեսն ու կենդանի մնալ»: 21 Տէրը շարունակեց. «Ահա իմ

առաջ մի տեղ կայ, կանգնիր այս ժայռի վրայ: **22** Եթք ես անցնեմ իմ փառքով, թեզ կը դնեմ ժայռի ծերպի մէջ եւ իմ ծեռօքով կը ծածկեմ թեզ, մինչեւ որ անցնեմ: **23** Իմ ծեռօք քո վրայից կը վերցնեմ, եւ ապա դու ինձ կը տեսնես թիկունքից: Բայց իմ դէմքը թեզ չի երեւայ:

34 Տէրն ասաց Մովսէսին. «Դու ինքը նախկին տախտակների նման քարէ երկու տախտակներ կոփիր եւ ինձ մօս՝ լեռը բարձրացիր: Տախտակների վրայ կը գրեմ այն պատգամները, որ արձանագրուած էին քո շարդուփշուր արած նախկին տախտակների վրայ: **2** Պատրանստ եղոյ վաղը, որ վաղ առաւօտեան բարձրանաս Մինա լեռը եւ այնտեղ ինձ սպասես լերան գագաթին: **3** Եւսոյ ոչ ոք թող չբարձրանայ, ոչ ոք ամեննեւին չերեւայ լերան վրայ: Արջառ ու ոչխար չարածեն լերան մօտոյ: **4** Մովսէսը նախկինների նմանութեամբ քարէ երկու տախտակներ կոփեց: Առաւօտեան Վեր կենարվ՝ Մովսէսը բարձրացաւ Մինա լեռը, ինչպէս Տէրն եր հրամայել նրան: Մովսէսն իր հետ վերցրեց քարէ երկու տախտակները: **5** Տէրն իշաւ ամպի մէջ, կանգնեց այնտեղ՝ նրա դիմաց, ու կոչեց իր անունը՝ Տէր: **6** Տէրն անցաւ Մովսէսի առաջ՝ ասելով. «Տէր Աստուած եմ, զքացող եւ ողորմած, համբերատար, բարեգութ ու ճշմարիտ, որ **7** արդարութիւնն է պաշտպանում, իր ողորմածութիւնն է ցուցաբերում հազարաւոր սերունդների հանդիպ, վերացնում անօրէնութիւնները, անիրաւութիւններն ու մեղքերը, մեղառին չի ազատում պատժից, հայրերի գործած մեղքերը բարդում է որդիների եւ որդիների որդիների վրայ մինչեւ երրորդ ու չորրորդ սարունդը»: **8** Մովսէսն իսկոյն խոնարհուելով՝ երկրպագութիւն արեց **9** ու ասաց. «Տէր, եթէ քո շնորհին եմ արժանացել, ուրեմն իմ Տէրը մեզ հետ թող գնայ, որովհետեւ այս ժողովուրդը կամակոր է: Դու կը ներես մեր անօրէնութիւններն ու մեղքերը, եւ մենք կը լինենք քոնք»: **10** Տէրն ասաց Մովսէսին. «Ահա ես քո ու ամբողջ ժողովորդի առաջ թեզ հետ ուխտ եմ դնում: Ես այնպիսի զարմանահրաշ գործեր պիտի անեմ, որ ամբողջ երկրի վրայ եւ բոլոր ազգերի մէջ չեն կատարուել: Ամբողջ ժողովորդը, նրանց թուում նաև դու, ականատես պիտի լինէք Տիրոց գործերին: Որովհետեւ ծեզ համար »ս զարմանահրաշ գործ»ը պիտի ան»մ: **11** Ըստ ամենայնի դու ուշադիր եղիր, թէ ինչ եմ կարագարելու թեզ այսօր: Ես, ահա, ծեզնից հեռացնելու եմ ամորհացիններին, քանանացիններին, քետացիններին, փերեցացիններին, խեւացիններին, գերգեսացիններին ու յերուսացիններին: **12** Չզոյն եղիր, ուխտ չկապես այն երկրի բնակիչների հետ,

ուր մուտք ես գործելու: Զինի թէ գայթակղուեք: **13** Քարութանդ կ'անէք նրանց բագինները, ջարդուփշուր կ'անէք նրանց արձանները, ամրողովին կը կտրեք նրանց սրբազն անտառները եւ կրակի կը տաք նրանց աստուածների արձանները: **14** Օտար աստուածների չերկրպագեք, որովհետեւ Տէր Աստուածը նախանձու է, այն, Աստուած նախանձու է: **15** Զինի թէ ծեր մարդիկ ուխտ կապես այդ երկրի բնակիչների հետ եւ նրանց աստուածներին պաշտամունք մատուցելով՝ պոռնկանան, զոհեր մատուցեն նրանց աստուածներին, եւ նրանց հրաւերն ընդունելով՝ չինի թէ դու էլ ուտես նրանց զոհաբերած անասունների մասից, **16** քո տղաներին ամուսնացնես նրանց դուստրերի հետ, քո դուստրերին կնութեան տաս նրանց տղաներին, քո դուստրերը նրանց աստուածներին պաշտամունք մատուցելով՝ պոռնկանան ու պոռնկացնեն նաեւ քո տղաներին՝ աստուածներին պաշտամունք մատուցելով: **17** Չեզ համար աստուածների կուռքեր չծովես: **18** Կը պահես Բաղարջակերաց տօնը. նոր բերք քաղելու ամսին, ինչպէս պատուիրել եմ թեզ, եօթը օր բաղարջ հաց կ'ուտես, քանի որ նոր բերք քաղելու ամսին ես դուրս եկել Եզիդուսից: **19** Ինձ պիտի պատկանեն բոլոր մարդկանց անդրանիկ արու զաւակները. **20** Նաև՝ քո անասունների՝ արջարի ու ոչխարի առաջնածին արուները: **21** Եշի առաջնածինին կը փոխանակես զառով, իսկ եթէ չփոխանակես այն, ինձ կը տաս դրա փոխարժեքը: Քո որդիների բոլոր անդրանիկների փրկարինը կը տաս ինձ: Իմ առաջ ծեռուունայն չերեւաս: **21** Վեց օր կ'աշխատես, իսկ եօթներորդ օրը կը հանգստանաս: Կը հանգստանաս նաեւ ցանքի ու հնձի ժամանակի: **22** Եօթնօրեակի տօնը ինձ համար կը կատարես ցորենի հնձի սկզբում, իսկ բերքահաւաք տօնը՝ տարուա կէսին: **23** Տարին երեք անգամ քո բոլոր արու երեխաները թող ներկայանան իսրայէլի տէր Աստծուն, **24** որովհետեւ ես ազգեր պիտի հեռացնեմ քո մօտից, պիտի ընդարձակեմ քո սահմանները, ոչ աչք չպիտի ունենայ քո երկրի վրայ, եթէ տարուայ մէջ երեք անգամ ներկայանաս տէր Աստծուն: **25** Ինձ զոհաբերած անասունի արիմնը թթիմորով հացի վրայ չթափես, եւ զատկի տօնի զոհի մինչեւ առաւօտ չմնայ: **26** Չո երկրի առաջին բերքը կը տանես քո տէր Աստծու տունը: Գառը իր մօր կաթի մէջ չնփես: **27** Տէրն այնուհետեւ ասաց Մովսէսին «Գրի առ այդ պատգամները, որովհետեւ այդ խօսքերով եմ ես ուխտ կապում թեզ հետ եւ իսրայէլի հետ»: **28** Մովսէսը Տիրոց հետ եր քառասուն օր ու քառասուն զիշեր: Նա հաց չկերաւ, ջուր չխմեց եւ տախտակների

վրայ գրի առաւ ուխտի խօսքերը՝ տասը պատուիրանները: 29 Երբ Մովսէսն իշնում էր Սինա լեռից, ուխտի երկու տախտակները Մովսէսի ծեռքին էին: Լեռից իշնելիս Մովսէսը չփտեր, որ Տիրոց հետ խօսելու պատճառով իր երեսը ճառագում է: 30 Ահարոնն ու բոլոր խրայելացիները, տեսնելով Մովսէսի ճառագող երեսը, վախեցան մօտենալ նրան: 31 Մովսէսը կանչեց նրանց. Ահարոնն ու ժողովրդի բոլոր առաջնորդները գնացին նրա մօտ, եւ Մովսէսը խօսեց նրանց հետ: 32 Ապա նրան մօտեցան բոլոր խրայելացիները, եւ Մովսէսը պատմեց նրանց այն ամենը, ինչ Տէրը խօսել էր իր հետ Սինա լեռան վրայ: 33 Երբ Մովսէսը նրանց հաղորդած իր խօսքը վերջացրեց, երեսը ծածկեց քողով: 34 Երբ Մովսէսը Տիրոց հետ խօսելու համար ներկայանում էր նրան, հանում էր քողը մինչեւ այստեղից հեռանալը: Եւ երբ հեռանում էր այստեղից, նա բոլոր խրայելացիներին հաղորդում էր այն, ինչ Տէրը հրամայել էր իրեն: 35 Խրայելացիները տեսնում էին, որ Մովսէսի երեսը ճառագում է: Մովսէսն այն ժամանակ քողով ծածկում էր երեսը մինչեւ խօսելու համար նրա մօտ մտնելը:

35 Մովսէսը հաւաքեց ամբողջ խրայելացի ժողովրդին ու ասաց նրան. «Ահա այն քաները, որ Տէրն ասաց, որ պէտք է անել. 2 «Վեց օր պիտի աշխատեք, իսկ եօթներորդ օրը պիտի հանգստանաք. շաբաթ օրը սուրբ է՝ Տիրոց հանգստեան օրը: Ով որ այդ օրն աշխատի, կը մեռնի: 3 Շաբաթ օրը ձեր բոլորի տներում կրակ չփտի վառուի, որովհետեւ ես եմ Տէրը»: 4 Մովսէսը, դիմելով խրայելի ամբողջ ժողովրդին, ասաց. «Այս է այն պատգամը, որ պատուիրել է Տէրը՝ ասելով. 5 «Դուք ձեր մէջ տուրք հաւաքեցէք Տիրոց համար: Ում սրտով ինչ անցնի, այն թող նուիրի Տիրոջը. ոսկի, արծաթ, պղնձ, կապոյտ, 6 ծիրանի եւ կրկնակի կարմիր գոյնի մանուած թելեր, նրբահիւ թեհեզ, այծի մազ, 7 խոյի կարմիր ներկուած մորթի, կապոյտ ներկուած մորթիներ, կարծր փայտեր, 8 լուսաւորութեան համար ձեթ, օծութեան իւլի համար համեմունքներ, ինչի բաղադրամասեր, 9 սարդին քարեր, զմրուխտ քարեր, վակասի եւ երկարաւուն պատմուճանի համար քարեր»: 10 «Զեր միջի իւլահասները թող գան ու անեն այն ամենը, ինչ պատուիրել է Տէրը. 11 Վրան ու նրա ծոպաւոր վարագոյներն ու օղակները, նրա տախտակներն ու նիզերը, նրա մոյթերն ու խարիսխները, 12 վկայութեան տապանակը, նրա լծակները, կափարիչը, քողը, բակի առազաստն ու նրա մոյթերը, զմրուխտ քարերը, խնկերը, օծութեան իւլը, 13 զիհասեղանն ու նրա ամբողջ սպասքը, զիհասեղանի ամպիովանին, նրա լծակներն ու

ամբողջ սպասքը, առաջաւորութեան հացը, 14 լոյսի աշտանակն ու նրա բոլոր մասերը, նրա կանքեղներն ու լրտաւորութեան ձեթը, 15 խնկարկութեան սեղանն ու նրա լծակները, օծութեան իւլը, ինչերի համեմունքները, վրանի դրան վարագոյրը, 16 ողջակեղների զիհասեղանն ու նրա պղնձէ կասկարան, նրա լծակներն ու ամբողջ սպասքը, 17 աւազանն ու նրա պատուանդանը, բակի առազաստը, նրա մոյթերն ու խարիսխները, 18 բակի դրան առազաստը, վրանի ցցերն ու բակի ցցերը, դրանց պարաները, 19 այն զգեստները, որոնցով սրբազան պաշտամունք պիտի կատարեն սրբարանում, Ահարոն քահանայի սրբազան զգեստներն ու Ահարոնի որդիների քահանայութեան զգեստները»: 20 Բոլոր խրայելացիները գնացին Մովսէսի մօտից, 21 եւ ամեն մէկը բերեց իր սրտից բխածը. նրանք Տիրոջն էին նուիրաբերում այն ամենը, ինչ անհրաժեշտ էր վկայութեան խորանի, նրա կահարուանքի, բոլոր սրբազան զգեստների համար: 22 Բոլոր տղամարդիկ, ում մտրով ինչ որ անցնում էր, բերեցին: Ումանք՝ իրենց կանանց թանկագին քարերը, գինդերը, մատանիները, ծամականները, մանեակներն ու ամեն տեսակ ոսկէ զարդեր: Բոլոր տղամարդիկ իրենց ունեցած ոսկէ իրերը նուիրաբերում էին Տիրոջը: 23 Ամեն տղանարդ, ում մօտ կային կապոյտ, ծիրանի եւ կարմիր գոյնի մանուած թելեր, նրբահիւ թեհեզ, այծի մազ, խոյերի կարմիր ներկուած մորթիներ, կապոյտ ներկուած մորթիներ, թերում էր: 24 Նուիրաբերողները արծաթէ ու պղնձն նուէրներ էին թերում Տիրոջը: Ում մօտ կահոյքի համար պիտանի կարծր փայտ կար, թերում էր: 25 Բոլոր շնորհայի կանայք իրենց ձեռքով կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր գոյնի թելեր ու թեհեզ էին հիւլում եւ նուէր թերում: 26 Բոլոր կանայք յօժարակամ այծերի մազ էին մանում հմտութեամբ: 27 Յեղապետները թերում էին զմրուխտ քարեր, վակասի ու լանջապանակի համար անհրաժեշտ քարեր, 28 ինչերի համար համեմունքներ, լուսաւորութեան համար ձեթ ու օծութեան իւլ: 29 Բոլոր տղամարդիկ ու կանայք յօժարակամ զալիս էին կատարելու այն բոլոր գործերը, որ Տէրը պատուիրել էր անել Մովսէսի միջոցով: Խրայելացիները նուէրներ էին մատուցում Տիրոջը: 30 Մովսէսն ասաց խրայելացիներին. «Տէսէք, Աստուած ընտրել է յատկասես Յուղայի ցեղի Բեսելիշելն՝ Ուրիշ որդուն, որը որդին էր Ովրի: 31 Աստուած նրան լցրել է ամեն ինչի համար անհրաժեշտ աստուածային իմաստութեան ողով, հանճարով եւ գիտութեամբ, 32 որպէսզի նա ամեն մի գործ կատարի հմտութեամբ, մշակի ոսկին, արծաթն ու պղնձներ, 33 տաշի թանկարժեք քարերը, մշակի

փայտը եւ ամէն մի գործ կատարի վարպետօրէն, որովհետեւ Տէրը նրան իմաստութիւն է պարզեւել, **34** ինչպէս որ՝ Դանի ցեղից Աքիսամի որդի Եղիաքին, **35** որոնց իմաստուն միտք պարզեւեց, որպէսզի սրանք սովորեն ու կատարեն սուրբ գործի համար անհրաժեշտ ամէն տեսակ գործե՞ր՝ ոստայնանկութիւն անեն կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր ներկուած թելերով եւ բեկեզով, նկարեն, քանդակեն»:

36 Բեսելիելը, Եղիաքն ու ընդունակ բոյրու տղամարդիկ, որոնց Տէրը գործի մէջ խելամուտ լինելու համար իմաստութիւն եւ գիտութիւն էր պարզեւել, ըստ ամենայնի կատարեցին սրբարանը հանդերձաւորելու աշխատանքներ այնպէս, ինչպէս հրամայել էր Տէրը: **2** Մովսէսը կանչեց Բեսելիելին, Եղիաքին ու բոյրու նրանց, ովքեր ընդունակ էին գործ անելու, եւ որոնց Աստուած իմաստութեան ոգի էր պարզեւել, բոլորին, ովքեր յօժար կամքով ուզում էին ծեռնարկել ու աւարտել այդ գործը: **3** Նրանք Մովսէսից ստացան այն բոյրու նուէրները, որ իսրայէլացիները բերել էին սրբարանը հանդերձաւորելու համար: Ամէն առաւօտ նրանք ընդունում էին նաեւ նուիրատուների բերած նուէրները: **4** Գայիս էին սրբարանի գործերը կատարող բոյրու վարպետները, որպէսզի իւրաքանչիւրն ըստ իր մասնագիտութեան գործադրի իր վարպետութիւնը: **5** Նրանք խօսեցին Մովսէսի հետ ու ասացին. «Ժողովուրդը շատ աւելին է բերում, քան անհրաժեշտ է Աստծու հրամայած գործը կատարելու համար»: **6** Մովսէսը կարգադրեց բանակատեղիում յայտարարութիւն անել եւ ասել. «Տիամարդ լինի թէ կին, սրբարանի համար այլեւս նուէրներ չպատրաստի»: Դրանից յետոյ ժողովորդին արգելեցին նուէրներ բերելու: **7** Բերում էին միայն իրենց արդէն իսկ գործածները, որպէսզի աւարտեն բոյրու գործերը: Եւ մարդոկ դադարեցին բերելուց: **8** Գործի ընդունակ բոյրու մարդոկ արհեստաւորների հետ նրբահիւս բեկեզից, կապոյտ, ծիրանի ու կրկնակի կարմիր կոտակ պատրաստեցին տաշչերտանի խորանը, այն զարդարեցին ասեղնագործ բերովքներով: **9** Մէկ շերտի երկարութիւնը քսանութ կանգուն էր, իսկ լայնութիւնը՝ չորս կանգուն: Բոյրու շերտերի չափսը նոյնն էր: **10** Յինք շերտերը միացուած էին միւս հինգ շերտերին, իսկ միւս հինգ շերտերն էլ միացուած էին միւս հնգին: **11** Նա կապոյտ ճարմանդներ դրեց մի շերտի եզրին՝ միացման տերում: **12** Նոյնն արեց միացուող երկուորդ շերտի արտաքին կցուածքի վրայ: **13** Ցիսուն ճարմանդ դրեց մի շերտի եւ յիսուն ճարմանդ էլ դրեց երկորդ կցուածքի շերտի կողմից, որպէսզի ճարմանդներից իւրաքանչիւրը միանայ միւսին: Պատրաստեց ոսկէ յիսուն օդակներ եւ դրանցով

շերտերը միացրեց միմեանց: Ստացուեց մի խորան: **14** Խորանի համար այծի մազից հիւսուած ծածկեր պատրաստեց. տասնմէկ շերտից շինեց դրանք: **15** Մէկ շերտի երկարութիւնը ներսուն կանգուն էր, իսկ լայնութիւնը՝ չորս կանգուն: Տասնմէկ շերտերի չափսը նոյնն էր: **16** Յինք շերտերը միացրեց առանձին, եւ վեց շերտերն էլ՝ առանձին: **17** Միացման տեղում, շերտերի եզրին դրեց յիսուն ճարմանդ եւ յիսուն ճարմանդ էլ դրեց երկորդ կցուածքի շերտի եզրին: **18** Պատրաստեց յիսուն պինձեւ օդակներ, եւ դրանք իրար կցեց, որ վրանը միակտուր դառնայ: **19** Խորանի ծածկը պատրաստեց խոյերի կարմիր ներկուած մորթիներից, իսկ կապոյտ մորթուց պատրաստուած ծածկը դրեց վերին կողմից: **20** Խորանի երկու մոյթերը պատրաստեց կարծր փայտից եւ դրեց ուղղահայեաց դիրքով: **21** Մէկ մոյթի երկարութիւնը տասը կանգուն էր, իսկ հաստութիւնն ու լայնութիւնը՝ մէկուկես կանգուն: **22** Ամէն մի մոյթի վրա դրեց իրար ազուցուած երկու ծոյնի: Այդպէս պատրաստեց նաեւ խորանի բոյրու մոյթերը: **23** Խորանի համար մոյթեր պատրաստեց. քսան մոյթ դրեց հարաւային կողմում եւ այդ քսան մոյթերի համար պատրաստեց քառասուն խարիսխ. **24** Մէկ մոյթի երկու կողմերի համար՝ երկու խարիսխ եւ միւս մոյթի երկու կողմերի համար էլ՝ երկու խարիսխ: **25** Վրանի երկորդ՝ հիւսիսային կողմի համար պատրաստեց քսան մոյթ և արծաթ քառասուն խարիսխ. Մէկ մոյթի համար՝ երկու խարիսխ, եւ միւս մոյթի համար՝ երկու խարիսխ: **27** Վրանի յետեւի՝ ծովահայեաց կողմում դրեց վեց մոյթ **28** եւ երկու մոյթ էլ դրեց վրանի անկիւններին՝ յետեւի կողմից: **29** Ներբեւի կողմից նրանք իրար հաւասար էին: Նոյն ծեւով հաւասար էին զինի՝ իրար միացուած կողմից: Նոյն ծեւով շինեց նաեւ երկու անկիւնների մոյթերը: **30** Այսպիսով ստացուեց ուր մոյթ: Դրանց խարիսխներն արծաթից էին, ընդամենք տասնվեց խարիսխ. Մէկ մոյթի համար՝ երկու խարիսխ, եւ երկու խարիսխ էլ՝ միւս մոյթի համար: **31** Կարծր փայտից նիգդի պատրաստեց. իինք նիգ՝ վրանի մի կողմի մի մոյթի համար, **32** իինք նիգ՝ վրանի երկորդ կողմի միւս մոյթի համար, եւ իինք նիգ՝ վրանի թիկունքի՝ ծովահայեաց կողմի մոյթի համար: **33** Մէջտեղի նիզը մոյթերի մի ծայրից մինչեւ միւսն անցկացներլով՝ միացրեց իրար: **34** Երկու մոյթերը պատրաստեց ոսկով: Ուսկուց պատրաստեց նրանց երկու օդակները, որոնց մէջ մտնում էին նիզերը: Նիզերը պատրաստեց ոսկով: **35** Կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտաւից եւ նրբահիւս բեկեզից վարագոյր պատրաստեց: Այն զարդարեց ասեղնագործուած բերովքեւով **36** եւ ամրացրեց կարծր փայտից շինուած չորս մոյթերի վրայ: Դրանց խոյակները ոսկով կցուուց եւ դրանցով

չորս խարիսխները՝ արծաթից: **37** Վկայութեան խորանի դրան առազատը պատրաստեց կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կոտակից եւ նրբահիլս թեհեգից՝ վրան ասեղնագործուած թերովք: **38** Ծինեց խորանի հինգ մոյթերն ու դրանց օդակները, դրանց խոյակները պատեց ոսկով: Դրանց պղնձե խարիսխները հինգն էին:

37 Բեսեիկելլ տապանակը կառուցեց կարծր փայտից. երկուսուկես կանգուն էր դրա երկարութիւնը, մեկուկես կանգուն էր դրա լայնութիւնը, մեկուկես կանգուն էր դրա բարձրութիւնը: Այն ներսից ու դրսից պատեց ոսկով, **2** դրա վրա շուրջանակի ոսկէ պսակ շինեց: **3** Չորս ոսկէ օդակներ ծուլեց դրա չորս կողմերի համար. երկու օդակներ՝ մի կողմից, եւ երկու օդակներ՝ միևն կողմից: Դրանք հազցրեց լծակներին: **4** Լծակները շինեց կարծր փայտից եւ դրանք պատեց ոսկով: **5** Լծակները տապանակի կողքերից մտցրին օդակների մէջ, որպէսզի դրանցով բարձրացնեն այն: **6** Տապանակի կափարիշը պատրաստեցին մաքուր ոսկուց. երկուսուկես կանգուն էր դրա երկարութիւնը, մեկուկես կանգուն՝ դրա լայնութիւնը: **7** Կափարիշը երկու ծայրերի երկու քերովքները պատրաստեց ոսկուց. կատարեալ մի գործ շինեց դրանք: **8** Մի քերովքնեն դրուած էր կափարիշի մի ծայրին, իսկ միւս քերովքն՝ կափարիշի միւս ծայրին: Երկու քերովքները միաձոյլ էին կափարիշի երկու ծայրերի հետ: **9** Քերովքները դէպի վեր էին տարածել իրենց թեւերը եւ իրենց թեւերով հովանի էին անում կափարիշի վրայ: Կափարիշի վրա քերովքների դէմքերը հրար դէմ դիմաց էին: **10** Առաջաւորութեան սեղանը պատրաստեց մաքուր ոսկուց: Դրա համար ոսկէ չորս օդակներ ծուլեց. երկուսը՝ մի կողմից, եւ երկուսը՝ միւս կողմից համար: Պատրաստեց նաեւ լծակներ, որպէսզի դրանցով բարձրացնեն սեղանը: Տապանակի ու սեղանի լծակները պատրաստեց կարծր փայտից եւ դրանք պատեց ոսկով: Երկու կանգուն էր ս»դանի»՝ »րկարութիւն« մեկուկես կանգուն՝ դրա լայնութիւնը, եւ մեկուկես կանգուն՝ դրա բարձրութիւնը: **11** Այն պատեց մաքուր ոսկով եւ դրա համար շուրջանակի ոսկէ պսակներ պատրաստեց: **12** Դրա վրա շուրջանակի, մեկ թզաշափ բարձրութեամբ շրջանակ դրեց եւ դրա շրջանակի չորս կողմը ոսկէ պսակներ դրեց: **13** Սեղանի համար ոսկէ չորս օդակներ պատրաստեց եւ օդակներն ամրացրեց չորս անկիւններին, **14** որոնք նրա չորս ոտքերի վրա էին՝ պսակի տակ: Օդակները լծակների համար իրեւ ագոյց ծառայեցին, որպէսզի մարդիկ լծակներից բռնած բարձրացնեն սեղանը: **15** Կարծր փայտից երկու լծակներ

պատրաստեց, որպէսզի դրանցով բարձրացնեն սեղանը, եւ դրանք պատեց ոսկով: **16** Մաքուր ոսկուց պատրաստեց սեղանի անօթները՝ դրա խնկամաններն ու սկրտեղները, դրա գաւաթներն ու սկիները, որոնցով գինի են մասուցում: **17** Ոսկուց պատրաստեց լոյսի միաձոյլ աշտանակը՝ բռնն ու նրա երկու կողմերի ճիւղերը: Աշտանակի բնից բաժանւում էին ճիւղերը՝ երեքը մի կողմից, եւ երեքը միւս կողմից՝ իրար հաւասար: Ոսկուց պատրաստեց դրա բոլոր միաձոյլ ընկուղաձեւ ծայրեր ունեցող լուսականները, դրա ճրագականները, որոնց վրայ ճրագամանն»ըն դրւում« »» աշտանակի »օթն»րորդ կանթ»ըն« որը բնի ամենավերին մասում է դրւում: Մաքուր ոսկուց պատրաստեց դրա վրայ գտնուող եօթը ճրագամանները, ունելիներն ու մոխրականները: Քանդակագարդ արեց աշտանակը, բռնն ու նրա ճիւղերը, նրա սկահակները: Գնդիկներն ու շուշանաձ» ծաղիկն»ըն միաձոյլ էին: **18** Վեց ճիւղեր էին բաժանվում նրա երկու կողմերից. երեք ճիւղը՝ աշտանակի մի կողմից, եւ երեք ճիւղը՝ աշտանակի միւս կողմից: **19** Մի ճիւղն ուներ գնդիկից ու շուշանաձեւ ծաղկից բաղկացած երեք ընկուղաձեւ սկահակը: Վյապէս բոլոր վեց ճիւղերը բաժանուած էին աշտանակի երկու կողմերից: **20** Աշտանակի բնի վրայ քանդակուած էին ընկուղաձեւ չորս սկահակներ իրենց գնդիկներով ու շուշանաձեւ ծաղիկներով: **21** Երկու ճիւղերի տակ մեկական գնդիկ ու ծաղկի՝ բնին ծովուած: Վյապէս էին բնից բաժանուած վեց ճիւղերը: **22** Դրանց գնդիկներն ու ծաղիկները միաձոյլ էին՝ բոլորը քանդակուած մի կտոր մաքուր ոսկուց: **23** Դրա եօթը ճրագամանները, ունելիներն ու մոխրականները մաքուր ոսկուց էին: **24** Մի տաղանդ մաքուր ոսկուց պատրաստեց աշտանակն ու դրա բոլոր մասերը: **25** Նա ոսկեպատ զոհասեղանը պատրաստեց կարծր փայտից: Այն քառակուսի էր. իինգ կամգուն էր երկարութիւնը, իինց՝ կամգուն՝ լայնութիւնը, եւ երեք կանգուն՝ բարձրութիւնը: Դրա եղջիւրաւոր անկիւնները զոհասեղանի հետ միաձոյլ էին: **26** Մաքուր ոսկով պատեց այն, ինչպէս նաեւ դրա կափարիշը, բոլոր կողերն ու եղջիւրաւոր անկիւնները: **27** Դրա չորս կողմերի համար պատրաստեց ոսկէ պսակներ, պսակների տակ, երկու կողմերին երկու ոսկէ օդակներ ամրացրեց, որպէսզի այն բարձրացնելիս լծակները մտցնեն այդ օդակների մէջ: **28** Լծակները պատրաստեց կարծր փայտից եւ դրանք պատեց ոսկով: **29** Նա վարպետ իւղագործների նման պատրաստեց օծուրեան սուլրը իւղը եւ խնկերի համեմունքները:

38 Զոհասեղանը պղնձապատեց այն բուրվառների պղնձով, որոնք Կորիսի ժողովրդի հետ ապստամբած մարդկանց ձեռքին էին: Կարծիք փայտից պատրաստեց այն: Զոհասեղանը բառակուսի էր. իհնգ կանգուն էր դրա երկարութիւնը, իհնգ կանգուն լյայնութիւնը, իսկ երեք կանգուն՝ բարձրութիւնը: **2** Զոհասեղանի չորս կողմը պատրաստեց եղջևալոր անվիւներ, որոնք զոհասեղանի հետ միաձոյ էին: Նա դրանք պատեց պղնձով: **3** Նա պատրաստեց զոհասեղանի ամբողջ սպասքը՝ խարիսխները, կափարիշը, տաշտերը, մեծ պատառաբաղներն ու բուրվառները: Դրա ամբողջ սպասքը պատրաստեց պղնձից: **4** Նա բուրվառներից պատրաստեց զոհասեղանի ցանցաւոր կասկարաները, որոնք շրջանակի տակից հասնում էին մինչեւ զոհասեղանի մեջտեղը: **5** Զոհասեղանի կասկարայի չորս կողմերին ամրացրեց պղնձէ չորս օղակներ, որպեսզի ծակներն անցկացնեն այդ օղակների մեջ: **6** Լծակները շինեց կարծիք փայտից եւ դրանք պատեց պղնձով: **7** Լծակներն անցկացրին զոհասեղանի կողերին գտնուող օղակների մեջ, որպեսզի զոհասեղանը դրանցով բարձրացնեն: Վսն ամբողջովին պատրաստուած էր տախտակներով: **8** Պինձէ ալազանն ու դրա պղնձէ պատուանդանը պատրաստեց ուխտաւոր այն կանանց հայելիների պղնձից, որոնք վրանը խփած օրը վկայութեան խորանի դրան մօտ էին հաւաքուել: **9** Կառուցեց մի բակ, որ դեպի հարա էր նայում: Բակի առազաստները նրբահիւս բեիեցից էին՝ հարիւր կանգուն երկարութեամբ: **10** Դրանց սիլները քսան հատ էին, դրանց պղնձէ խարիսխները՝ քսան հատ: Միլների խարիսխներն ու խոյակները արծաթից էին: **11** Յիւսիսային կողմի առազաստն ունէր հարիւր կանգուն երկարութիւն: Դրա սիլները քսան հատ էին, արյնձէ խարիսխները՝ քսան հատ: Միլների խարիսխներն ու խոյակները արծաթից էին: **12** Ծովահայեաց բակի առազաստները յիսուն կանգուն էին: Դրանց սիլները քսան հատ էին, խարիսխները՝ տասը հատ: Միլների խարիսխներն ու խոյակները արծաթից էին: **13** Արեւելեան կողմի բակի առազաստը յիսուն կանգուն էր, **14** յետեւի կողմի բակի առազաստները տասնինզ կանգուն էին: Դրանց սիլները երեք հատ էին, խարիսխները՝ երեք հատ: **15** Բակի դրան միւս կողմի առազաստները տասնինզ կանգուն էին: Դրանց սիլները երեք հատ էին, խարիսխները՝ երեք հատ: **16** Խորանի չորս կողմերի բոլոր առազաստները նրբահիւս բեիեցից էին: **17** Միլների խարիսխները պղնձից էին, սիլների դրուազներն ու դրանց գլաւրազարդերը՝ արծաթից, դրանց խոյակները՝ արծաթապատ, բակի բոլոր սիլները՝

արծաթապատ: **18** Բակի դրան վարագոյրները կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտակից էին եւ նրբահիւս բեիեցով զարդարուած: Քսան կանգուն էր դրանց երկարութիւնը, տասնինզ կանգուն՝ բարձրութիւնը: Դրանց լայնութիւնը հաւասար էր բակի առազաստների լայնութեանը: **19** Դրանց մոյթերը չորս հատ էին, դրանց պղնձէ խարիսխները՝ չորս հատ: Դրանց գլաւրազարդերը արծաթից էին, իսկ դրանց խոյակները՝ արծաթապատ: **20** Բակի ու խորանի չորս կողմերի բոլոր ցցերը պղնձից էին: **21** Ահա վկայութեան խորանի կառուցման պայմանը. կառուցել այնպէս, ինչպէս Աստուած հրամայել էր Մովսէսին, որպէսզի դեւտացիները Ահարոն քահանայի որդի Իշամարի միջոցով այնտեղ պաշտամունք կատարեն: **22** Ցուլպայի ցեղից Բեսելիելը՝ Ուրիի որդին, որը որդին էր Ովրի, արեց այնպէս, ինչպէս Տէրը հրամայել էր Մովսէսին: **23** Բեսելիելին օգնում էր Դանի ցեղից Աքիսամի որդի Եղիաբը, որը կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտակ եւ նրբահիւս բեիեզ գործածելով՝ կտապում էր ոստայնանկութեանը, ասեղնագործութեանն ու նկարչութեանը վերաբերող աշխատանքներ: **24** Սրբարանի բոլոր գործերի համար օգտագործուած ուսկու կշիռը, որը գրյացած էր նուերներից, եղաւ քսանինը տաղանդ եւ եօթը հարիւր երեսուն սիկլ՝ ըստ սրբարանի սիկլի: **25** Մարդկանցից հաւաքուած արծաթէ նուերները կշրում էին հարիւր տաղանդ եւ հազար եօթը հարիւր եօթանասունինզ սիկլ՝ ըստ սրբարանի սիկլի. մարդագոյլի մի դրամ՝ սրբարանի սիկլի հետ համեմատած կէս սիկլ: Քսան տարեկան եւ աւելի բարձր տարիք ունեցող մարդկի, ովքեր անցնում էին մարդահամարից, վ»ց հարիւր »ր»ք հազար իհնգ հարիւր յիսուն հոգի էին: **26** Յարիւր տաղանդ արծաթ ձուլուեց խորանի հարիւր խոյակների եւ վարագոյրի խոյակների համար. **27** Հարիւր տաղանդ հարիւր խոյակի համար, մեկ տաղանդ ամէն մի խոյակի համար: **28** Յազար եօթը հարիւր եօթանասունինզ սիկլը գործածուեց մոյթերի գլաւրազարդերի համար, ոսկով պատուեցին դրանց խոյակները եւ զարդարուեցին: **29** Նուիրուած պղնձնձը եօթանասուն տաղանդ եւ երկու հազար չորս հարիւր սիկլ էր: **30** Դրանով պատրաստուեցին վկայութեան խորանի դրան խարիսխները, պղնձէ զոհասեղանը, պղնձէ զոհասեղանի կասկարան, զոհասեղանի ամբողջ սպասքը, բակի չորս կողմերի խարիսխները, բակի դրան խարիսխները, **31** խորանի բոլոր ցցերը, բակի չորս կողմի բոլոր ցցերը, եւ կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտակից ու նրբահիւս բեիեցից հիւսուած պարանների ծայրերի ողերը:

39 Պատրաստեց ծիսական զգեստներ, որպէսզի սրբարանում դրանցով

պաշտամունք կատարեն: Պատրաստեց նաեւ սրբարանում Ահարոն քահանայի հազնելիք զգեստներն այնպէս, ինչպէս Տերն էր հրամայել Մովսէսին: 2 Վակասը պատրաստեցին ոսկով, կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտաւով եւ նրբահիւ բեհեզզով: 3 Ուկու թերթերը թել-թել կտրում էին, որպէսզի դրանք կապեն կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր ժապաւենով եւ նրբահիւ բեհեզզով: Նկարազարդ վակասի համար պատրաստեցին փոկեր, 4 որպէսզի այն ամրացնեն երկու կողմից: 5 Նոյն ձեւով՝ ոսկով եւ կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտաւով եւ նրբահիւ բեհեզզով պատրաստեցին թիկնոցը, ինչպէս Տերն էր հրամայել Մովսէսին: 6 Ուկու ժապաւենուած եւ ընդելուզուած զմրուխտեց երկու ակնաքարերի վրա փորագրեցին Խրայելի որդիների անուններն այնպէս, ինչպէս կնիքներն են փորագրում, եւ դրանք ամրացրեցին վակասի վրայ: 7 Խրայելի որդիների յիշատակի ակնաքարերը ամրացրին վակասի ուսին, ինչպէս որ հրամայել էր Տերը Մովսէսին: 8 Լանջապանակը պատրաստեցին ոսկով, կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր կտաւով եւ նրբահիւ բեհեզզով, քանուածքով, այնպէս, ինչպէս վակասն էին պատրաստեց: 9 Թարակուսի եւ կրկնածապա արեցին լանջապանակը այն ուներ մի թօքաչափ երկարութիւն եւ մի թօքաչափ լայնութիւն: 10 Դրա վրա կար ակնաքարերի չորս շարք: Առաջին շարքի վրա կային սարդիոն, տպագիռն եւ զմիուլսիս: Դա առաջին շարքն էր: 11 Երրորդ շարքը նոնաքար էր, շափիւղայ եւ յասապիս: 12 Երրորդ շարքը սուլտակ էր, մեղենսիկ եւ ազատ: 13 Չորրորդ շարքը ոսկեթար էր, եղնաքարար եւ բիւրե՝ ոսկով պատուած եւ ընդելուզուած: 14 Ակնաքարերն ըստ Խրայելի որդիների անունների էին: Նրանց տասներկու անունները գրուած եւ փորագրուած էին ըստ տասներկու շելտերի իւրաքանչիւրի անունների: 15 Լանջապանակի երկու օղակների վրայ ամրացրին մաքուր ոսկուց պատրաստուած հիւսուցին շղթաներ: 16 Պատրաստեցին ոսկէ երկու կրծակներ եւ ոսկէ երկու օղակների վերին երկու ծայրերին: 17 Յիւսկէն շղթաները լանջապանակի երկու կրողմերից ամրացրին երկու օղակների մէջ, իսկ երկու շղթաների ծայրերը մտցրին երկու անցքերի մէջ: Լանջապանակը որեցին վակասի ուսերին՝ երեսի կողմից իրար դէմ դիմաց: 18 Պատրաստեցին ոսկէ երկու այլ օղակներ եւ լանջապանակի ներսի կողմից ամրացրին վակասին կցուած մասի երկու ծայրերին: Պատրաստեցին ոսկէ երկու այլ օղակներ եւ դրեցին վակասի երկու ուսերին՝ ներսի կողմից վակասի առջևէի միացման տեղում: 19 Լանջապանակի օղակների

ու վակասի օղակների միջով կապոյտ ժապաւեն անցկացնելով՝ այդ երկուսը միացրին իրար այնպէս, որ լանջապանակն ու վակասը միմեանցից չառանձնանան, ինչպէս Տերն էր հրամայել Մովսէսին: 20 Վակասից բացի ամրողութեամբ կապոյտ ժապաւեներով հիւսուած կտաւից ներքին պատմուճաններ պատրաստեցին: 21 Դրանց օձիքը հիւսածոյ գործուածքի ճշշտ մէջտեղից էր, օձիքի բացուածքը շուրջանակի չքանդուող եզերք ունէր: 22 Դրանց քղանցքներին մանուած կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր ժապաւեններով եւ նրբահիւ բեհեզզով նուան ծաղկաբողոքոչներ գործեցին: 23 Մաքուր ոսկուց զանգակներ պատրաստեցին եւ զանգակները ներքին պատմուճանների քղանցքներին, շուրջանակի, յաջորդում էին միմեանց: Քահանաները պաշտամունք կատարելիս այդ զգեստները պէտք է հագնէին, ինչպէս Տերն էր հրամայել Մովսէսին: 25 Նրանք բեհեզզէ հիւսածոյ զգեստներ պատրաստեցին Ահարոնի ու նրա որդիների համար, 26 ինչպէս նաեւ բեհեզզէ ապարօչներ, բեհեզզէ խոյր, 27 բեհեզզէ անդրավարտիք: 28 Նրանց համար պատրաստեցին բեհեզզից եւ մանուած կապոյտ, ծիրանի ու կարմիր ժապաւեններով հիւսուած գոտիներ՝ զարդանախչ մի գործ, ինչպէս Տերն էր հրամայել Մովսէսին: 29 Սուլրը պսակի թիթեղը պատրաստեցին մաքուր ոսկուց եւ դրա վրայ փորագրեցին «Սրուութիւն Տեառն»: 30 Այն կապեցին կապոյտ մի ժապաւենով, որպէսզի վերեւի կողմից ամրացնեն խոյրի վրայ, ինչպէս Տերն էր հրամայել Մովսէսին: 31 Աւատուուց վկայութեան խորանի ամրող գործը: Խրայելի որդիներն արեցին ամէն ինչ, ինչպէս Տերն էր հրամայել Մովսէսին, այդպէս ել արեցին: Նուէրներից աւելացած ոսկին նրանք վերածեցին սպասարի, որոնցով Տիրոց առաջ պաշտամունք են կատարում: 32 Մովսէսի մօտ, խորան բերեցին զգեստները, վրամի ծածկն ու դրա բոլոր մասերը, դրա ճարմանդները, վայսերը, միջածաղերը, դրա մոյթերը, վերջինիս խարիխները, 33 խոյերի կարմիր ներկուած, մշակուած եւ անմշակ մորթիները, կապոյտ վարագոյրները, 34 կտակարանների տապանակը ծածկող վարագոյրը, 35 լծակները, կափարիչը, առաջաւորութեան սեղանն ու դրա ամբողջ սպասքը, առաջաւորութեան հացը, 36 սուլրը աշտանակն ու դրա ճրագամանները, կանթեններն ու դրա բոլոր մասերը, լուսաւորութեան ձեթը, 37 ոսկէ սեղանը, օծութեան իւղը, խնկերի համեմունքները, 38 վրանի դրան վարագոյրը, վրանը, 39 պղնձէ

զոհասեղանը, դրա լծակներն ու ամբողջ սպասք, աւագանն ու դրա պատուանդանը, բակի առաջաստը, դրա սիներն ու խարիսխները, **40** վրանի դրան եւ բակի դրան վարագոյրները, պարաներն ու ցցերը, վկայութեան խորանի ամբողջ սպասքը, **41** սրբարանում պաշտամունք կատարելու սրբազն զգեստները, Ահարոն քահանայի սրբազն զգեստներն ու նրա որդիների քահանայութեան համար նախատեսուած զգեստները: **42** Ինչ Տէրը պատուիրել էր Մովսէսին, Խսրայէի որդիներն այդ ամենը կատարեցին: **43** Մովսէսը տեսաւ բոլոր գործերը, որ նրանք կատարել էին այնպէս, ինչպէս Տէրն էր հրամայել Մովսէսին: Նրանք ճիշտ նոյն ձեւով էին կատարել: Եւ Մովսէսն օրինեց նրանց:

40 Տէրը խօսեց Մովսէսի հետ եւ ասաց. **2** «Անաշխն ամսի առաջն օրը կը կանգնեցնս վկայութեան խորանը, **3** այնտեղ կը դնես վկայութեան տապանակը եւ տապանակը կը ծածկես վարագոյրով: **4** Ներս կը տանես սեղանը եւ դրա վրայ կը դասաւորես հացը: Ներս կը տանես աշտանակը, դրա վրայ կը դնես նրա ճրագամանները: **5** Կը տեղաւորես ոսկէ սեղանը, որպէսզի խոնակ ծիսես վկայութեան տապանակի առաջ: Վարագոյրի բօնը կ'իշեցնես վկայութեան խորանի դրան վրայ: **6** Ողջակէզների զոհասեղանը կը դնես վկայութեան խորանի դրան մօտ եւ շուրջանակի կ'օծես վրանն ու այն ամենը, ինչ նրա մէջ է. դրանց չորս բոլորը կը սրբես: **7** Աւազանը կը դնես վկայութեան խորանի ու զոհասեղանի միջնեւ եւ դրա մէջ ջուր կը լցնես: **8** Բակը շուրջանակի կ'օծես եւ կ'իշեցնես բակի դրան բօնը: **9** Կ'առնես օծութեան իւղը, կ'օծես խորանն ու այն ամենը, ինչ դրա մէջ է. կը սրբագործես դա ու դրա ամբողջ սպասքը. այնուհետեւ դրանք սրբութիւն կը լինեն: **10** Կ'օծես ողջակէզների զոհասեղանն ու դրա ամբողջ սպասքը: **11** Կը սրբագործես զոհասեղանը, եւ դա սրբութիւնների սրբութիւն կը լինի: Կ'օծես աւազանն ու նրա պատուանդանը եւ կը սրբագործես այն: **12** Ահարոնին ու նրա որդիներին կը բերես վկայութեան խորանի դուռը եւ նրանց կը լուանաս ջրով: **13** Ահարոնին կը հազնես սրբազն պատմուճանը, կ'օծես նրան, կը սրբագործես նրան, եւ նա ինձ համար քահանայութիւն կ'անի: **14** Կը բերես նրա որդիներին, նրանց կը հազնես պատմուճաններ, **15** կ'օծես նրանց այնպէս, ինչպէս օծեցի նրանց հօրը, եւ նրանք ինձ համար քահանայութիւն կ'անի: **16** Կը բերես նրա որդիներին, նրանց կը հազնես պատմուճաններ, **17** կ'օծես նրանց այն ամենը, ինչ Տէրը պատուիրել էր իրեն. նա հենց այդպէս էլ արեց: **18** Եզիպտացիների երկրից նրանց դուրս գալու երկրորդ տարուայ

առաջին ամսին, ամսուայ սկզբին վրանը կանգնեցուեց: **19** Մովսէսը կառուցեց վրանը, դրեց դրա խարիսխները եւ կանգնեցրեց դրա մոյեթերը, դրանց վրայ ամրացրեց խոյակները, **20** տեղադրեց միջածոյերը, տասշերտանի վարագոյրը տարածեց վրանի վրայ: Վրանի ծածկոցները գցեց դրա վրայ եւ ամրացրեց վրանի ծածկերը վերեւից, ինչպէս Տէրն էր հրամայել Մովսէսին: **21** Առաւ օրէնքի բարէ տախտակները, դրեց տապանակի մէջ, նիգերն անցկացրեց տապանակի վրայ եւ կափարիչը դրեց տապանակի վրայից: **22** Տապանակը տարաւ խորանի ներսը, վրան քաշելով վարագոյրը՝ ծածկեց վկայութեան տապանակը, ինչպէս Տէրն էր հրամայել Մովսէսին: **23** Սեղանը դրեց վկայութեան խորանի մէջ՝ խորանի հիւսիսային կողմից, խորանի վարագոյրից դուրս: **24** Դեղուած առաջաւորութեան հացը, ինչպէս Տէրն էր հրամայել Մովսէսին: **25** Աշտանակը դրեց վկայութեան խորանի մէջ, սեղանի դիմաց, խորանի հարաւային կողմից: **26** Երազանանները դրեց դրա վրայ, Տիրոջ առաջ, ինչպէս Տէրն էր հրամայել Մովսէսին: **27** Ուսկէ սեղանը դրեց վկայութեան խորանի մէջ, վարագոյրի դիմաց: **28** Յամեմունքներից պատրաստուած խոնակը դրեց դրա վրայ, ինչպէս Տէրն էր հրամայել Մովսէսին: **29** Եա կախեց խորանի դրան վարագոյրը: **30** Ողջակէզների զոհասեղանը դրեց վկայութեան խորանի դրան մօտ եւ դրա վրայ ողջակէզներ ու զոհեր մատուցեց, ինչպէս Տէրն էր հրամայել Մովսէսին: **31** Ուսկէ սեղանը դրեց վկայութեան խորանի ու զոհասեղանի միջեւ եւ դրա մէջ ջուր լցուեց, **32** ուսկէ Մովսէսը, Ահարոնն ու նրա որդիները դրանով լուանան իրենց ձեռքերն ու ոտքերը, **33** երբ վկայութեան խորանը մտնեն կամ երբ զոհասեղանին մօտենան պաշտամունք կատարելու: Նրանք լուացում էին դրա միջի ջրով, ինչպէս Տէրն էր հրամայել Մովսէսին: **34** Բակ կառուցեց խորանի ու զոհասեղանի ջորս կողմը եւ բաշեց բակի դրան վարագոյրը: Այսպիսով Մովսէսն աւարտեց իր ամբողջ գործը: **35** Ամազ ծածկեց վկայութեան խորանը, եւ խորանը լցուեց Տիրոջ փառքով: **36** Մովսէսը չէր կարողանում մտնել վկայութեան խորան, որովհետեւ ամազ ծածկել էր այն, եւ խորանը լցուած էր Տիրոջ փառքով: **37** Երբ ամազ վերանում էր խորանի վրայից, Խսրայէի որդիները չուու էին իրենց ամբողջ բազմութեամբ, **38** իսկ երբ ամազ չէր վերանում, չէին չուու մինչեւ այն օրը, որ ամազ վերանար, որովհետեւ խսրայէլացիների ողջ երթի ընթացքում Տիրոջ ամազ ցերեկները կանգնում էր խորանի վրայ, իսկ գիշերները խսրայէլացիների առաջ դրա վրայ կրակ էր վառվում:

Նոր Կտակարան

Եւ Յիսոս ասաց. «Յայր, ների՞ր դրանց, որովհետեւ չզիտեն, թէ ինչ են
անում»: Եւ նրա զգեստները բաժանելու համար վիճակ գցեցին:
ՂՈՒԿԱՍ 23:34

ՄԱՏԹԵՈՍ

1 Գիրք ազգաբանութեան Յիսուս Քրիստոսի՝
Դաւիթ որդու, Աքրահամի որդու: **2** Աքրահամը
ծնեց Իսահակին. Իսահակը՝ Յակոբին. Յակոբը
ծնեց Յուրային և նրա Եղրայրներին. **3** Յուրան
ծնեց Փարեսին և Զարային՝ Թամարից. Փարեսը
ծնեց Եզրոնին. Եզրոնը ծնեց Արամին. **4**
Արամը ծնեց Ամինադարին. Ամինադարը ծնեց
Նաաստինին. Նաաստը ծնեց Սալմինին. **5**
Սալմինը ծնեց Բոոսին՝ Շաքարից. Բոոսը ծնեց
Օրէին՝ Հոռութից. Օրէջը ծնեց Յեսսէին. **6** Յեսսէն
ծնեց Դաւիթ արքային: Դաւիթը ծնեց Սողոմոնին՝
Ուրիշի կնոջից. **7** Սողոմոնը՝ Ռորվամին. **8**
Ռորվամը ծնեց Արիային. Արիան ծնեց Ասափին.
Ասափը ծնեց Յուափատին. Յուափատը ծնեց
Յորամին. Յորամը ծնեց Օգիային. **9** Օգիան
ծնեց Յովապամին. Յովապամը ծնեց Աքազին.
Աքազը ծնեց Եզեկիային. **10** Եզեկիան ծնեց
Մանասէին. Մանասէն ծնեց Ամոսին. **11** Ամոսը
ծնեց Յոսիային. Յոսիան ծնեց Յեքոնիային և նրա
Եղրայրներին՝ Բարելսում գերութեան ժամանակը:
12 Բարելսում գերութիւնից յետոյ Յեքոնիան ծնեց
Սաղաթիէլին. **13** Սաղաթիէլը ծնեց Զորորաբէին.
Զորորաբէլը ծնեց Արիուտին. Արիուտը ծնեց
Եղիակիմին. **14** Եղիակիմը ծնեց Վզորին. Վզորը
ծնեց Սաղուկին. Սաղուկը ծնեց Աքինին. Աքինը
ծնեց Եղիուդին. **15** Եղիուդը ծնեց Եղիազարին.
Եղիազարը ծնեց Մատթային. **16** Մատթանը ծնեց
Յակորին. Յակորը ծնեց Յովսէփին՝ Մարիամի
մարդուն, որի նշանածն էր կոյս Մարիամը, որից
ծնուեց Յիսուս, որ անուանուեց Քրիստոս: **17** Արդ,
Աքրահամից մինչեւ Դաւիթը բոլոր սերունդները՝
տասնչորս սերունդ. Եւ Դաւիթի մինչեւ Բարելսի
մէջ գերութիւնը՝ տասնչորս սերունդ. Բարելսի
մէջ գերութիւնից մինչեւ Քրիստոս՝ տասնչորս
սերունդ: **18** Յիսուս Քրիստոսի ծնունդը այսպէս
եղաւ. նրա մայրը՝ Մարիամը, որ Յովսէփի
նշանածն էր, նախքան նրանց՝ իրար մօտենալը,
Սուրբ Հոգուց յիշացած գտնուեց: **19** Եւ Յովսէփը
նրա մարդը, քանի որ արդար էր եւ չէր կամենում
նրան խայտառակեւ, մտածեց առանց աղմուկի
արձակել նրան: **20** Եւ մինչ նա այս քանի մասին
էր մտածում, ահա Տիրոց հրեշտակը Երազի մէջ
Երեւաց նրան և ասաց. «Յովսէփ, Դաւիթի որդի, մի
վախեցիր քեզ մօտ առնելու Մարիամին՝ քո կնոքը,
որովհետեւ նրա մէջ ծնուածը Սուրբ Հոգուց
է: **21** Նա մի որդի պիտի ծնի, եւ նրա անունը
Յիսուս պիտի ունեն, քանի որ նա պիտի փրկի իր
ժողովրդին՝ իր մեղքերից»: **22** Սակայն այս ամենը
եղաւ, որպէսզի կատարուի, ինչ որ Տիրոց կողմից
ասուել էր Եսայի մարգարէի բերանով: **23** «Ահա
կոյսը պիտի յրիանայ եւ մի որդի պիտի ծնի, եւ
նրան պիտի կոչեն Էմմանուել, որ նշանակում

Ե Աստուած մեզ հետ»: **24** Եւ Յովսէփը քնից
արքնանալով՝ արեց, ինչպէս հրամայել էր իրեն
Տիրոց հրեշտակը, եւ իր կնոջն առաւ իր մօտ: **25**
Բայց նրա հետ չյարաբերուեց, մինչեւ Մարիամը
ծնեց իր անդրանիկ որդուն եւ նրա անունը դրեց
Յիսուս:

2 Երբ Յիսուս ծնուեց Յրեաստանի Բեթղեհեմ
քաղաքում, Յերովիշը արքայի օրով, ահա
արեւելքից մոգեր եկան Երուսաղէմ եւ ասացին.
2 «Ո՞ւ է իրեաների արքան, որ ծնուեց,
որովհետեւ նրա աստղը տեսանք արեւելքում
եւ եկանք նրան Երկրագելուուք: **3** Եւ Երբ
Յերովիշը արքան լսեց այս, խօսվուեց, նրա
հետ՝ եւ Երուսաղէմի ամբողջ ժողովուրդը: **4**
Եւ հաւաքելով բոլոր քահանայապետներին ու
ժողովրդի օրէնքետներին՝ հարցրեց նրանց, թէ
միւր պիտի ծնուի Քրիստոսը: **5** Եւ նրանք ասացին
նրան. «Յրեաստանի Բեթղեհեմ քաղաքում,
որովհետեւ մարզարէի միջոցով այսպէս է
գրուած. **6** «Եւ դու, Բեթղեհեմ, Յուղայի Երկիր,
Յուղայի քաղաքների մէջ փոքրագոյնը չես.
Քեզնից մի իշխան պիտի ենի ինձ համար,
որ պիտի հովուի իմ ժողովրդին՝ Խարայէլին»: **7**
Այս ժամանակ Յերովիշը զաղտնի կանչեց
մոգերին եւ նրանցից ստուգեց աստղի Երեւալու
ժամանակը: **8** Եւ նրանց Բեթղեհեմ ուղարկելով՝
ասաց. «Գնացէք ստոյդ իմացէք մանկան մասին
եւ Երբ գտնէք, տեղեկացրէք ինձ, որպէսզի ես
Ել գնամ Երկրագագն նրան»: **9** Եւ նրանք Երբ
թագաւորից լսեցին այս, գնացին: Եւ ահա այն
աստղը, որ տեսել էին արեւելքում, առաջնորդեց
նրանց, մինչեւ որ եկաւ կանգնեց այն տեղի
վրա, ուղ մանուկն էր: **10** Աստղը տեսնելուն պէս
չափազանց ուրախացան: **11** Եւ Երբ այն տունը
մտան, տեսան մանկանը իր մօր՝ Մարիամի հետ
միհասին եւ ընկան ու Երկրագագեցին նրան. Եւ
բանապու իրենց գանձառուվիրեց՝ նրան նուերներ
մասուցեցին՝ ոսկի, կնդրուկ եւ զմուռու: **12**
Եւ Երազի մէջ Կաստուց հրաման առնելով
չերազառնալ Յերովիշի մօտ, այլ ճանապարհով
գնացին իրենց Երկիրը: **13** Եւ Երբ նրանք
այնտեղից գնացին, ահա Տիրոց հրեշտակը
Երազի մէջ Երեւաց Յովսէփին ու ասաց. «Վեր
կաց, վերցրոն այս մանկանը եւ նրա մօրը ու
փափսիր Եզիպսոս. Եւ այնտեղ մնա մինչեւ որ
քեզ ասեմ. քանի որ Յերովիշը փնտռում է այս
մանկանը կորսատ»ան մատն»յու համար»: **14** Եւ
նա վեր կացաւ, առաւ մանկան ու նրա մօրը,
գիշերու, եւ գնաց Եզիպսոս ու այնտեղ մնաց
մինչեւ Յերովիշի մահը, **15** որպէսզի կատարուի
մարզարէի բերանով Տիրոց կողմից ասուածը,
թէ՝ Եփապտուից պիտի կանչեմ իմ Որդուն:
16 Այս ժամանակ, Երբ Յերովիշը տեսաւ, որ
մոգերից խարուեց, սաստիկ քարկացաւ եւ մարդ

ուղարկեց ու կոտորեց այն բոլոր մանուկներին, որ Բեթղեհեմում եւ նրա սահմաններում Եին գտնուում եւ երկու տարեկան ու դրանից ցած Եին՝ ըստ այն ժամանակի, որն ստուգալ էր մոգքից: 17 Այն ժամանակ կատարուեց Երեմիա մարգարեի բերանով ասուածը, թէ՛ Դամայում մի ձայն գութեց. ողբ ու լաց ու սաստիկ կոծ. 18 Ռաբելը լայիս էր իր զաւակների վրայ եւ չէր ուզում մխիթարուել, քանի որ նրանք այլևս չկային: 19 Երբ Յերովիդէսը վախճանուեց, ահա Տիրոց հրեշտակը երազի մէջ երեւաց Յովսէփին Եզիպտոսում եւ ասաց. 20 «Վեր կաց, վերցրո՞ւ այդ մանկանն ու իր մօրը եւ վերադարձիր Խրայէի երկիրը, որովհետեւ մեռան նրանք, որ այդ մանկան մասն Եին ուզում»: 21 Եւ Յովսէփը վեր կացաւ, առաւ մանկանն ու մօրը եւ եկաւ Խրայէի երկիրը: 22 Իսկ երբ լսեց, թէ Արքեղայոսը թագաւորել է Յրեաստանի վրայ իր հօր՝ Յերովիդի վիհսարեն, վախեցաւ այնտեղ գնալ. եւ երազի մէջ հրաման առնելով գնաց Գալիլիայի կողմերը 23 եւ եկաւ բնակուեց Նազարեթ կոչուող բաղարում, որպէսզի կատարուի մարգարէների խօսքը, թէ՛ Նազովիդի պիտի կոչուի:

3 Այն օրերին Յովիաննես Մկրտիչը գայիս է քարոզելու Յրեաստանի անապատում եւ ասում. 2 «Ապաշխարեցէք, որովհետեւ երկնքի արբայութիւնը մօտեցել է»: 3 Սա Է այն մարդը, որի մասին Եսայի մարգարեի բերանով ասուեց. «Անապատում կանչողի ձայնն Է, պատրաստեցէք Տիրոց ճանապարհը եւ հարթեցէք նրա շաւիդները»: 4 Եւ ինքը՝ Յովիաննեսը, ուղտի մազից զգեստ ուներ եւ կաշուեց զօտի՝ իր մէջքին, իսկ նրա կերակուրն էր մորեխ ու վայրի մեղը: 5 Այն ժամանակ նրա մօտ Եին գնում բոլոր երուսաղէմացիները, ամբողջ Յրեաստանն ու Յորդանանի շրջակայի ժողովուրդը, 6 մկրտում Եին նրանից Յորդանան գետում եւ խոստովանում Եին իրենց մեղքերը: 7 Եւ նա տեսնելով սաղուկեցիներից եւ փարիսեցիներից շատերին, որոնք եկել Եին իր մկրտութեանը, ասաց նրանց. «Եմերի ծնունդներ, ով ձեզ սովորեցեց փախչել վերահաս քարկութիւնից: 8 Վյունետեւ ապաշխարութեան արժանի գործեր կատարեցէք. 9 Եւ միշ յաւակներ ասել դուք ձեզ, թէ՛ Աբրահամը մեր հայրն Է. ասում եմ ձեզ, որ Աստուած կարող Է այս քարերից էլ Աբրահամի որդիներ դուրս բերել. 10 որովհետեւ կացինն ահա ծառերի արժատին Է դրուած: Ամեն ծառ, որ քարի պտու չի տայ, կտրուում եւ կրակն է գցուում: 11 Ես ձեզ ջրով եմ մկրտում ապաշխարութեան համար, բայց ով գայիս Է ինձնից յետոյ, ինձնից աւելի հզօր է, եւ ես արժանի շեմ հանելու նրա կօշիկները նա կը մկրտի ձեզ Սուլը Յովով եւ հրով. նա, 12 որի քամհարը իր ձեռքում է, եւ կը մաքրի իր կալք,

ցորենը կը հաւաքի իր շտեմարանում եւ յարդը կ'այրի անշէջ կրակով»: 13 Այն ժամանակ Յիսուս Գալիլիայից Յորդանան եկաւ, Յովիաննեսի մօտ՝ նրանից մկրտուելու: 14 Իսկ Յովիաննեսն ընդդիմացաւ նրան ու ասաց. «Ինձ պէտք Է, որ բեզից մկրտուեմ, եւ դու ինձ մօտ ես գայիս»: 15 Յիսուս պատասխաննեց եւ ասաց նրան. «Թոյլ տուր իիմա, որովհետեւ այսպէս վայել է, որ մենք կատարենք Աստծու ամեն արդարութիւն»: Եւ ապա նրան թոյլ տուեց: 16 Եւ երբ Յիսուս մկրտուեց, իսկոյն ջրից դուրս ելաւ. եւ ահա երկինքը բացուեց նրան, եւ նա տեսաւ Աստծու Յոգին, որն իշնում էր ինչպէս աղաւնի եւ գայիս էր իր վրայ: 17 Եւ ահա՝ մի ձայն երկնքից, որ ասում էր. «Դա է իմ սիրելի Որդին, որն ունի իմ ամբողջ քարեհանութիւնը»:

4 Դայանից յետոյ Յիսուս անապատ տարուեց

Յովուց՝ սատանայից փորձուելու: 2 Եւ քառասուն օր ու քառասուն գիշեր ծոմ պահեց, ապա քաղց զգաց: 3 Եւ փորձիչը՝ սատանան, մօտենալով նրան՝ ասաց. «Եթէ Աստծու Որդին ես, ասա, որ այս քարերը հայ լինեն»: 4 Նա պատասխաննեց եւ ասաց. «Գրուած Է՝ միայն հացով չի ապրի մարդ, այլ՝ այն ամեն խօսքով, որ դուրս է զայիս Աստծու բերանից»: 5 Ապա սատանան նրան տարաւ սուրբ քաղաքը եւ կանգնեցրեց նրան տաճարի աշտարակի վրայ ու ասաց նրան. 6 «Եթէ Աստծու Որդին ես, թեզ այստեղից ցած գցիր, որովհետեւ գրուած Է՝ իր հրեշտակներին պատուիրուած Է քո մասին, եւ ձեռքերի վրայ պիտի վերցնեն քեզ, որպէսզի երբեք քո սուբը քարին չխփես»: 7 Յիսուս դարձեալ նրան ասաց. «Գրուած Է՝ քո Տէր Աստծուն պիտի չփորձես»: 8 Սատանան նորից նրան առաւ տարաւ մի շատ քարձ լերան վրայ եւ ցոյց տուեց նրան աշխարհի բոլոր թագաւորութիւններն ու դրանց փառքը եւ նրան ասաց. 9 «Այս բոլորը քեզ կը տամ, եթէ գետին ընկնելով ինձ պաշտես»: 10 Այն ժամանակ Յիսուս նրան ասաց. «Ետենս գնա, սատանա, որովհետեւ գրուած Է՝ պիտի երկրպագես քո Տէր Աստծոն եւ միայն նրան պիտի պաշտես»: 11 Ապա սատանան նրան թողեց, եւ ահա հրեշտակներ մօտեցան ու ծառայում Եին նրան: 12 Եւ երբ Յիսուս լսեց, թէ Յովիաննեսը բանտարկուել է, մեկնեց գնաց Գալիլիա: 13 Եւ թողնելով Նազարեթ՝ եկաւ բնակուեց Կափառնայում, ծովեզերի մօտ, Զաքուլոնի եւ Նեփիարահիմի սահմաններում, 14 որպէսզի կատարուի Եսայի մարգարեի բերանով ասուած խօսքը. 15 «Երկիր Զաքուլոնի եւ Երկիր Նեփիարահիմի, ճանապարհ ծովի, միւս անք Յորդանանի, Գալիլիա հեթանոսների, 16 խաւարի մէջ նատած ժողովուրդը մեծ լրյա տեսաւ. եւ լրյա ծագեց նրանց վրայ, որ նստում Եին մահուան երկրի եւ ստուերների մէջ»:

17 Դրանից յետոյ Յիսուս սկսեց քարոզել Եւ ասել. «Ապաշխարեցէք, որովհետեւ Երկնքի արբայութիւնը մօտեցել Է»: **18** Մինչ Յիսուս Գայիիայի ծովկերը քայլում էր, տեսաւ Երկու Եղայրների՝ Սիմոնին, որ Պետրոս Եր կոչում, Եւ նրա Եղայր Անդրեասին. ծովի մէջ ուռկան Եին գցում, քանի որ ձկնորսներ Եին: **19** Եւ նրանց ասաց. «Իմ յետեւից Եկեք, Եւ Ես ձեզ մարդկանց որսորդներ պիտի դարձնեմ»: **20** Եւ նրանք իսկոյն թողնելով ուռկանները՝ զնացին նրա յետեւից: **21** Եւ այնտեղից առաջ զնալով, տեսաւ Երկու այլ Եղայրների՝ Զեբեդէոսի որդի Յակոբոսին Եւ նրա Եղայր Յովհաննէսին, մինչ նաւակի մէջ Եին իրենց հօր՝ Զեբեդէոսի հետ միասին Եւ իրենց ուռկանները կարգի Եին թերում. Եւ նրանց Էլ կանչեց: **22** Նրանք իսկոյն թողնելով նաւակը Եւ իրենց հօրը՝ զնացին նրա յետեւից: **23** Եւ Յիսուս շրջում էր Գայիիայի բոյոր կողմերը, ուսուցանում Եր նրանց ժողովարաններում, քարոզում Էր արբայութեան Աւետարանը Եւ թժկում ժողովրդի մէջ եղած բոյոր հիւանդութիւններն ու բոյոր ախտերը: **24** Եւ նրա համբաւը տարածուեց ամրոջ Ասորիիում. Եւ նրա մօտ բերեցին բոյոր հիւանդներին, որոնք տարօսապում Եին պէսպէս ցաւերով ու տանջանքներով. Են դիւահարների, Են լրամնուների, Են անդամայրջների. Եւ նրանց բժկեց: **25** Եւ Գայիիայից, Դեկապոլիսից, Երուսաղէմից, Հրեաստանից Եւ Յորդանանի միևս կողմից բազում ժողովուրդ նրա յետեւից Էր զնում. Եւ բժկեց նրանց:

5 Եւ տեսնելով ժողովրդի բազմութիւնը՝ բարձրացաւ լերան վրայ: Եւ երբ այնտեղ նստեց, նրա մօտ Եկան իր աշակերտները. **2** Եւ նա սկսեց նրանց ուսուցանել ու ասել. **3** - Երանի հոգով աղքատներին, որովհետեւ նրանցն Ե Երկնքի արբայութիւնը: **4** - Երանի սպառոներին, որովինտեւ նրանք պիտի միխթարուեն: **5** - Երանի հեզերին, որովհետեւ նրանք Երկիրը պիտի ժառանգեն: **6** - Երանի նրանց, որ քաղցն ու ծարաւան ունեն արդարութեան, որովհետեւ նրանք պիտի յագենան: **7** - Երանի ողորմաններին, որովհետեւ նրանք ողորմութիւն պիտի գտնեն: **8** - Երանի նրանց, որ սրտով մաքուր Են, որովհետեւ նրանք Աստծուն պիտի տեսնեն: **9** - Երանի խաղաղարարներին, որովինտեւ նրանք Աստծու որդիներ պիտի կոչուեն: **10** - Երանի նրանց, որ հալածում Են արդարութեան համար, որովհետեւ նրանցն Ե Երկնքի արբայութիւնը: **11** - Երանի Ե ձեզ, երբ ձեզ նախատեն ու հալածեն Եւ իմ պատճառով ձեր մասին ամեն տեսակ չար խօսք՝ սուտ ասեն: **12** Ցնծացէք Եւ ուրախացէք, որովհետեւ Երկնքում ձեր վարձը շատ Է, քանի որ այսպէս հալածեցին մարդարէներին, որոնք ձեզնից առաջ են եղեւ: **13** «Դուք Եք Երկրի աղը

սակայն եքէ աղը անհամանայ, ինչնիվ այն կ'աղուի. այնուհետեւ ոչ մի բանի պիտանի չի լինի, այլ միան դրս կը թափուի Եւ մարդկանց ոտքի կոխան կը լինի: **14** Դուք Եք աշխարհի լոյսը. մի քաղաք, որ լերան վրայ Է կանգնած, չի կարող թաքնուել: **15** Եւ ճրագ վառելով կաթսայի տակ չեն դուռը, այլ՝ աշտանակի վրայ, Եւ նա լոյս Է տալիս բոյոր նրանց, որ տան մէջ Են: **16** Թող այդպէս փայլի ձեր լոյսը մարդկանց առաջ, որպէսզի տեսնեն ձեր բարի գործերն ու փառաւորեն ձեր Յօրը, որ Երկնքում Է»: **17** «Մի Կարծէք, թէ Օրէնքը կամ մարդարէներին չնշելու Եկայ. չեկայ չնշելու, այլ՝ լրացնելու: **18** Շնմարիտ Եմ ասում ձեզ. մինչեւ որ Երկիր ու Երկիր անցնեն, մի յովս իսկ, - որ մի նշանախեց Է, - Օրէնքից Եմ մարդարէներից չի անցնի, մինչեւ որ այս բոյորը կատարուի: **19** Ով որ այս պատուիրաններից, փոքրերից անգամ մի բան կը ջնջի Եւ մարդկանց այդպէս կ'ուսուցանի, Երկնքի արբայութեան մէջ փոքր պիտի համարուի: **20** Բայց ասում Եմ ձեզ, որ, եթէ ձեր արդարութիւնը աւելի չլինի, քան օրէնսգետներինը Եւ փարիսեցիներինը, Երկնքի արբայութիւնը չէք մտնի: **21** Լսել Եք, թէ ինչ ասուեց նախմիներին. «Մի սպանի», որովհետեւ, ով որ սպանի, Ենթակայ կը լինի դատաստանի: **22** Եսկ Ես ձեզ ասում Եմ, թէ՝ ամեն մարդ, որ զուր տեղը բարկանում Է իր եղրօր վրայ, Ենթակայ կը լինի դատաստանի, Եւ ով որ իր եղրօրն ասի՝ ապուշ, Ենթակայ կը լինի գեհենի կրակին: (*Geenna g1067*) **23** Եթէ սեղանի վրայ քո ընծան մասուցելու լինես Եւ այնտեղ յշես, թէ քո եղբայրը քո դէմ մի ոյս ունի ունի, **24** քո ընծան թթի սեղանի առաջ Եւ զնան նախ հաշտուիք քո եղրօր հետ Եւ ապա Եկ քո ընծան մասուցիք: **25** Եթէ մէկը քեզ հետ լինդիր ունի Եւ քեզ դատի Ե կանչում, մինչ նրա հետ դեռ ճանապարհին Ես, եղիր իրաւախոհ կանխաւ. գուցէ նա քեզ դատաւորին յանձնի, Եւ դատաւոր՝ դահճին, ու դու բանս նետուես: **26** Շնմարիտ Եմ ասում քեզ, այնտեղից դուրս չեն զայ, մինչեւ չզնարես վերջին դահեկանը: **27** Լսել Եք, թէ ինչ ասուեց. «Մի շնանար». **28** Եսկ Ես ձեզ ասում Եմ. ամեն մարդ, որ կնոշ նայում Ե նրան ցանկանալու համար, արդեն շնացաւ նրա հետ իր սրտում: **29** Եթէ քո աջ աչքը քեզ զայթակեցնում Է, հանդիր այն Եւ ոլէն զցիր քեզնից. որովհետեւ քեզ համար լաւ Է, որ քո անդամներից մէկը կորչի, Եւ քո ամբողջ մարմինը չընկնի գեհեն: (*Geenna g1067*) **30** Եւ երբ քո աջ ձեռքը քեզ զայթակեցնում Է, կտրիր այն Եւ ոլէն զցիր քեզնից. որովհետեւ քեզ համար լաւ Է, որ քո անդամներից մէկը կորչի, Եւ քո ամբողջ մարմինը չընկնի գեհեն: (*Geenna g1067*) **31** Արդարեւ ասուել Ե.

«Ով որ արձակի իր կնոշը, թող նրան արձակման թուլյը տայ»: **32** Իսկ ես ծեզ ասում եմ. ամեն մարդ, որ իր կնոշն արձակում է առանց պոռնկութեան պատճառի, նայ Ե, որ նրան շնութեան է մղում. Ես ով որ արձակութիւն է առնում, շնանում Ե: **33** Լսել եք դարձեալ, թէ ինչ ասուեց նախնիներին. «Երդմազանց միշ լինիր, այլ արա Տիրոջն այն, ինչ երդուել ես»: **34** Իսկ ես ծեզ ասում եմ՝ ամենեւին չերդուել, ոչ երկնի վրայ, որովհետեւ Աստծու աթոռն Է, **35** ոչ երկրի վրայ, որովհետեւ նրա ոտքերին պատուանդան Է, եւ ոչ Երուսաղէմի վրայ, որովհետեւ մեծ Արքայի քաղաքն Է: **36** Եւ քո գլխով Ել չերդուես, որովհետեւ չես կարող միշ մազ իսկ սպիտակ կամ սեւ դարձնել: **37** Վյլ ձեր խօսքը լինի՝ այսն՝ այո, եւ ոչը՝ ոչ, որովհետեւ դրանից աւելին չարից Է: **38** Լսել եք՝ ինչ ասուեց. «Աչքի փոխարէն՝ աչք եւ ատամի փոխարէն՝ ատամ»: **39** Իսկ ես ծեզ ասում եմ. չարին հակառակ չկանգնել, այլ եթէ մեկը քո աջ ծնօտին ապստակ տայ, նրան միւսն էլ դարձրու: **40** Եւ եթէ մեկը կամենայ քեզ բռնադատել եւ քո շապիկն առնել, նրան քո բանկրնն էլ թող: **41** Եւ եթէ մեկը քեզ հարկադրի միշ մղոն ճանապարհ անցնել, նրա հետ երկն էլ գնա: **42** Տնր նրան, ով քեզնից խնդրում Է. Եւ ով կամենում Է քեզնից փոխ առնել, երես միշ դարձրու նրանից: **43** Լսել եք արդարեւ, թէ ինչ ասուեց. «Պիտի սիրես ընկերոջ եւ պիտի ատես քո թշնամուն»: **44** Իսկ ես ծեզ ասում եմ. սիրեցէք ձեր թշնամիներին, օրինեցէք ծեզ անհօրուներին, բարութիւն արէք ծեզ ատողներին եւ աղօթեցէք նրանց համար, որ չարչարում են ծեզ եւ հալածում, **45** որպէսզի որդիները լինէք ձեր Յօր, որ երկնքում Է. Քանի որ նա իր արեակը ծագեցնում է չարերի եւ բարիների վրայ եւ անձեռն է թափում արդարների եւ մեղաւորների վրայ: **46** Եթէ սիրեք միայն նրանց, որոնք ծեզ սիրում են, ձեր վարձն ինչ է. չէ՞ որ մաքսաւորներն ել նոյնն են անում: **47** Եւ եթէ միայն ձեր բարեկամներին ողջոյն տաք, ինչ աւելի քան անում. չէ՞ որ մաքսաւորներն ու մեղաւորները նոյնն են անում: **48** Վրդ, կատարեալ եղէք դուք, ինչպէս որ ձեր երկնաւոր Յայրն է կատարեալք:

6 «Զգիյ եղէք, որ ձեր ողորմութիւնը մարդկանց առջև չանէք, որպէս թէ այն լիներ ի ցոյց նրանց, այլապէս վարձ չէք ընդունի ձեր Յօրից, որ երկնքում Է: **2** Վյլ երբ ողորմութիւն անես, փող միշ ինչեցրու քո առջև, ինչպէս անում են կեղծաւորները ժողովարաններում եւ հրապարակներում, որպէսզի փառաւորութեան մարդկանցից: Շնամիտ եմ ասում ծեզ, այլ իսկ է նրանց վարձը: **3** Վյլ երբ դու ողորմութիւնն անես, թող քո ծախ ծեզոք չիմասայ, թէ ինչ է անում քո աջը, **4** որպէսզի քո ողորմութիւնը

ծածուկ լինի, եւ քո Յայրը, որ տեսնում Է, ինչ որ ծածուկ Է, կը հասուցի քեզ յայտնապէս»: **5** «Եւ երբ աղօթես, չլինես կեղծաւորների նման, որոնք սիրում են ժողովարաններում եւ հրապարակների անկիւններում աղօթքի կանգնել, որպէսզի մարդկանց երեւան. Շնամիտ եմ ասում ծեզ, այլ իսկ է նրանց վարձը: **6** Վյլ դու երբ աղօթես, մտիր քո սենեակը, փակիր քո դրները եւ ծածուկ աղօթիր քո Յօրը, եւ քո Յայրը, որ տեսնում Է, ինչ որ ծածուկ Է, կը հասուցի քեզ յայտնապէս: **7** Վղօթք անելիս շատախօս միշ լինէք ինչպէս հեթանոսները, որովհետեւ նրանք կարծում են, թէ իրենց շատ խօսքերի պատճառով լսելի կը լինեն: **8** Վրդ, նրանց չնմանութիւնը, որովհետեւ ձեր Յայրը գիտէ, թէ ինչ է ծեզ պէտք, նախքան որ դուք նրանից միշ բան ուզգէք: **9** Եւ արդ, դուք այսպէս աղօթեցէք. «Յայր մեր, որ երկնքում ես. սոնր թող լինի քո անունը. **10** Քո թագաւորութիւնը թող գայ. Քո կամնքը թող լինի երկրի վրայ, ինչպէս որ երկնքում Է. **11** Մեր հանապազօրեայ հացը տոնը մեզ այսօր. **12** Եւ ների մեզ մեր յանցանքները, ինչպէս որ մենք ներում նրանց, որ յանցանք են զործում մեր դիմ. **13** Եւ միշ տար մեզ գիտութեան, այլ փրկիր մեզ շարից. որովհետեւ քինն է թագաւորութիւնը եւ զօրութիւնը եւ փառքը յալիտեանս. ամեն: **14** Եթէ դուք մարդկանց ներէք իրենց յանցանքները, ձեր երկնաւոր Յայրն էլ ծեզ կը ների: **15** Իսկ եթէ դուք մարդկանց չներէք իրենց յանցանքները, ձեր Յայրն էլ ծեզ չի ների ձեր յանցանքները»: **16** «Երբ ծոն պահէք, տրտմերս միշ լինէք կեղծաւորների նման, որոնք իրենց երեսները այլանդակում են, որպէսզի մարդկանց այնպէս երեւան, թէ ծոն են պահում. ճնարիտ եմ ասում ծեզ, այլ իսկ է նրանց վարձը: **17** Վյլ երբ դու ծոն պահես, օծիք քո գլուխը եւ լուայ քո երեսը, **18** որպէսզի չերեւաս մարդկանց որպէս ծոն պահող, այլ քո Յօրը՝ գալստնաբար. Եւ քո Յայրը, որ տեսնում Է, ինչ որ ծածուկ Է, կը հատուցի քեզ»: **19** «Գանձեր միշ դիմէք ծեզ համար երկրի վրայ, ուր ցեց եւ ժանգ ոչնչացնում են, եւ ուր գողեր պատերն են ծակում ու գողանում, **20** այլ զամներ դիմէցէք ծեզ համար երկնքում, որտեղ ոչ ցեց եւ ոչ ժանգ չեն ոչնչացնում, եւ ոչ էլ գողերը պատերն են ծակում ու գողանում. **21** Քանի որ, ուր ձեր զամներն են, այնտեղ եւ ծեզ սրտերը կը լինեն: **22** Մարմնի ճրազը աչքն Է. Եթէ քո աչքը պարզ Է, քո ամբողջ մարմինը լուսաւոր կը լինի: **23** Իսկ եթէ քո աչքը պղտոր Է, քո ամբողջ մարմինը խաւար կը լինի: Եւ արդ, եթէ քո մէջ եղած լրյաց խաւար Է, ապա խաւարը՝ որչամի եւս աւելիյ: **24** «Ոչ ոք չի կարող երկու տիրոջ ծառայել, կամ մէկին կ'ատի եւ միւսին կը սիրի. կամ մէկին կը մէծարի եւ միւսին կ'արհամարիի. չէք կարող ծառայել Աստծուն եւ՝ մամնային»: **25** «Դրա համար ասում եմ ծեզ. ձեր կեանքի համար հոգ միշ արէք, թէ

ինչ պիտի ուտէք կամ ինչ պիտի խմէք, եւ ոչ ել ձեր մարմնի համար, թէ ինչ պիտի հազնէք. չ՞ որ կեսնքը աւելին է, քան կերավլուր, եւ մարմինը՝ քան զգեստը: 26 Նայեցէք երկնքի թշունմերին. ոչ վարում են, ոչ հնծում են ոչ ել շտեմարանների մէջ հաւաքում. եւ ձեր երկնաւոր Յայր Կերակում են նրանց. չ՞ որ դուք աւելին էք, քան նրանք: 27 Եւ արդ, ձեզնից ո՞վ կարող է հոգս անելով՝ իր հասակի վրայ մէկ կանգուն աւելացնել: 28 Եւ հագուստի համար ինչո՞ւ էք հոգս անում. նայեցէք վայրի շուշանին, ինչպէս է աճում. ոչ ջանք է թափում եւ ոչ հիտում: 29 Ասում եմ ձեզ, որ Սողոմոնն իսկ, իր ամբողջ փառքի մէջ, չհագունեց նրանցից մէկի նման: 30 Իսկ եթէ դաստի միջի խոտին, որ այսօր կայ եւ վայր հնոց կը նետուի, այդպէս է հազցնում Աստուած, որքան եւս առաւել՝ ձեզ, թերահաւատներ: 31 Այսուհետեւ հոգ մի՛ արէք ու մի՛ ասէք՝ ինչ պիտի ուտենք կամ ինչ պիտի խմենք կամ ինչ պիտի հազնենք, 32 որովհետեւ հերախսներն են աղքոլորը որոնում. քանի որ ձեր երկնաւոր Յայրը գիտէ, թէ այդ բոլորը ձեզ պէտք է: 33 Նախ իննրեցէք Աստծու արքայութիւնը եւ նրա արդարութիւնը, եւ այդ բոլորը Աստուած ձեզ աւելիխ կը տայ: 34 Այսուհետեւ հոգ մի՛ արէք վաղուայ մասին, որովհետեւ վաղուայ օրը իր մասին կը հոգայ. օրուայ հոգով բայ է օրուայ համար»:

7 «Մի՛ դատէք, որ Աստծուց չդատուէք. 2 որովհետեւ ինչ դատաստանով, որ դատէք, նրանով էք դատուելու. եւ ինչ չափով, որ չափում էք, նրանով պիտի չափուի ձեզ համար: 3 Ինչո՞ւ քո եղրօր աչքի մէջ շիւղը տեսնում ես, իսկ քո աչքի մէջ գերանը չես տեսնում. 4 կամ ինչպէս քո եղրօրն ասում ես՝ թո՞ն որ հանեմ այդ շիւղը քո աչքից, եւ ահա քո աչքում գերան կայ: 5 Կենդաւանք, նախ հանիք քո աչքից այդ գերանը եւ ապա յստակ կը տեսնեմ՝ քո եղրօր աչքից շիւղը հանելու համար: 6 Մի՛ տուէք սրբութիւնը շներին. եւ ձեր մարգարիտները խոզերի առաջ մի՛ զցէք, որպէսզի դրանք ոտքի կոխան չանեն եւ դառնալոյ ձեզ չպատառուեն: 7 Խնդրեցէք Աստծուց, եւ նա կը տայ ձեզ, փնտուեցէք եւ կը զսնէք, բախեցէք, եւ կը բացուի ձեր առաջ. 8 որովհետեւ, ով որ ուզի, ստանում է, ով որ փնտոի, զսնում է, եւ ով որ բախի, նրա առաջ կը բացուի: 9 Զեզինց ո՞վ է այն մարդը, որից իր որդին եթէ հաց ուզի, միջեւ քայր կը տայ նրան. 10 եւ կամ եթէ ծուկ ուզի, միջեւ օձ կը տայ նրան: 11 Արդ, եթէ դուք, որ չար էք, զիտէք ձեր որդիներին բարի պարզեներ տայ, որքան եւս առաւել ձեր Յայրը, որ երկնքում է, բարիքներ կը տայ նրանց, որ նրանից ուզում են»: 12 «Այն ամենը, ինչ կը կամենաք, որ մարդիկ ձեզ անեն, այդպէս եւ դուք արէք նրանց, որովհետեւ այդ իսկ են Օրէնքն ու մարգարիտները»: 13 «Մտէք ներ դռնով.

ինչքան լայն է դուռը եւ ընդարձակ՝ ճանապարհը, որ դէպի կորուստ է տանում, եւ բազմաթիւ են նրանք, որ մտնում են դրանով: 14 Ինչքան անձուկ է դուռը եւ ներ՝ ճանապարհը, որ տանում է դէպի կեանք, եւ սակաւաթիւ են նրանք, որ գտնում են այն»: 15 «Չգոյշ եղէք սուտ մարգարիտներից, որոնք մօտենում են ձեզ ոչխարների զգեստներով, բայց ներսից յափշտակող գայլեր են: 16 Իրենց գործերից կը ճանաչէք նրանց. միջեւ փշերից խաղող եւ տատասկից թուզ կը բաղէն: 17 Այսպէս, ամեն բարի ծառ բարի պտուղ է տայիս, եւ չար ծառ չար պտուղ է տայիս: 18 Լաւ ծառը չի կարող վատ պտուղ տայ, ոչ ել վատ ծառը՝ լաւ պտուղ տայ: 19 Ամեն ծառ, որ բարի պտուղ չի տայիս, կտրում եւ կրակն է նետում: 20 Ուրեմն՝ իրենց գործերից կը ճանաչէք նրանց»: 21 «Ոչ ամեն մարդ, որ ինձ «Տէր, Տէր» է ասում, երկնքի արքայութիւն կը մտնի, այ նայ, ով կատարում է կամքը իմ Հօր, որ երկնքում է: 22 Այն օրը շատերն ինձ պիտի ասեն. «Տէր, Տէր», չ՞ որ քո անունով մարգարեացանք եւ քո անունով դեմեր հանեցինք եւ քո անունով բազում գօրատոր գործեր արեցինք»: 23 Եւ այն ժամանակ ես նրանց պիտի ասեմ. «Ես ձեզ երբեք չեմ ճանաչե, եեռն կացէք ինձանից դուք ամենք, որ անօրէնութիւն էք գործում»: 24 Ով որ լսում է իմ այս խօսքերը եւ կատարում է դրանք, կը նմանուի մի յիմար մարդու, որ իր տունը շինեց աւագի վրայ. 27 անձրեները թափուեցին, եւ գետերը յորդեցին, հողմերը փշեցին եւ զարկեցին այդ տանը, բայց չկործանուեց, որովհետեւ ժայրի վրայ էր հաստատուած: 26 Իսկ ով որ լսում է իմ այս խօսքերը եւ դրանք չի կատարում, կը նմանուի մի յիմար մարդու, որ իր տունը շինեց աւագի վրայ. 27 անձրեները թափուեցին, գետերը բարձրացան, հողմերը փշեցին եւ զարկեցին տանը, եւ նա ընկաւ. եւ նրա կործանումը շատ մեծ եղաւ»: 28 Երբ Յիսուս այս բոլոր խօսքերն աւարտեց, ժողովուրդը զարմանում էր նրա վարդապետութեան վրայ. 29 որովհետեւ ուսուցանում էր ինչպէս մէկը, որ հեղինակութիւն ունի եւ ոչ թէ՝ ինչպէս օրէնսգէտները:

8 Երբ Յիսուս իջաւ լեռից, նրա յետեւից շատ ժողովուրդ զնաց: 2 Եւ ահա մի՛ բորոտ մօտենալով՝ նրան երկրպագում էր ու ասում. «Տէր, եթէ կամենաս, կարող ես ինձ մաքրել»: 3 Յիսուս իր ձեռքը երկարեց, դիպցրեց նրան եւ ասաց. «Կամենալու եմ, մաքրուիք»: Եւ իսկոյն բորոտութիւնը նրանից մաքրուեց: 4 Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Չգոյշ եղիր, ոչ ոքի չասես, այլ զնա դու քեզ ցնյ տուր բահանային եւ մատուցիր Մովսէսի հրամայած ընծան՝ նրանց իրեւ վկայութիւն»: 5 Կափառնայում մտնելիս նրան մօտեցալ մի հարիւրապես. ալաչում էր նրան եւ ասում. «Տէր, ծառաւ տանը անդամալոյ»

ընկած է եւ չարաշար տանջում «։» 7 Յիսուս նրան ասաց. «Ես կը գամ եւ կը թժկեմ նրան»: 8 Յարիլապետք պատասխանեց եւ ասաց. «Տէ՛ր, ես արժանի չեմ, որ դու իմ յարկի տակ մտնես. այլ խօսքնվ ասա, եւ իմ ծառան կը թժկուի. 9 բանի որ ես ել իշխանութեան տակ եղող մարդ եմ, ինձ ենթակայ զինուորներ ունեմ. սրան ասում եմ՝ գնա, եւ գնում է, եւ մի ուրիշին, թէ՛ եկ, եւ գալիս է. եւ իմ ծառային, թէ՛ արա այս, եւ անում է»: 10 Երբ Յիսուս այս լսեց, զարմացաւ եւ իր հետ զնացողներին ասաց. «Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, Իսրայէլի մէջ իսկ այսպիսի հաւատ չգտայ երբեք: 11 Բայց ասում եմ ձեզ, որ արեւելքից եւ արեւուտքից շատերը պիտի գան ու երկնիքի արքայութեան մէջ սեղան պիտի նստեն Աբրահամի, Իսահակի եւ Յակոբի հետ. 12 իսկ արքայութեան որդիները պիտի ենեն արտաքին խաւարը. այնտեղ պիտի լինի լաց եւ ատամների կրծտում»: 13 Եւ Յիսուս հարիլապետին ասաց. «Գնա, եւ ինչպէս հաւատացիր, այնպէս թող լինի քեզ»: Եւ այդ նոյն ժամին նրա ծառան առողջացաւ: 14 Յիսուս Պետրովի տունը զալով՝ տեսաւ, որ նրա զոքանչը տաքութեան մէջ պառկած էր: 15 Քոնեց նրա ձեռքից, եւ ջերմուքիմնը նրան թողեց. ուտքի կանգնեց եւ ծառայում էր նրանց: 16 Երբ երեկոյ եղալ, նրա մօտ բագրում դիւահարներ բերեցին, եւ նա խօսքով դեւերին հանեց ու բոլոր հիւաններին թժկեց, 17 որպէսզի կատարուի Եսայի մարզարէի բերանով ասուած խօսքը. «Սա մեր հիւանդութիւններ իր վրայ վերցրեց եւ մեր ցաւերը կրեց»: 18 Յիսուս իր շուրջը բազում ժողովուրդ տեսնելով՝ հրամայեց միւս կողմ զնավ: 19 Եւ մի օրենսգէտ, մօտենալով, ասաց նրան. «Վարդապէտն, ես էլ քո յետեւից կը զամ, ուր էլ որ զնաս»: 20 Յիսուս նրան ասաց. «Աղուէսները որց ունեն, եւ երկնիք թռչունները՝ բոյն. Բայց մարդու Որդին մի տեղ չունի, որ իր գլուխը դնի»: 21 Եւ իր աշակերտներից մէկն ասաց. «Տէ՛ր, ինձ թոյլ տուր, որ զնամ նախ իմ հօրը թաղեմ»: 22 Յիսուս նրան ասաց. «Դու իմ յետեւից արի եւ թոյլ տուր, որ մեռեամները թաղեն իրենց մեռելներին»: 23 Երբ նա նաևակ մտաւ, նրա յետեւից զնացին իր աշակերտները: 24 Եւ ահա ծովի վրայ մեծ փոթորկի առաջացաւ, այնքան, որ նաևակը ծածկուեց ալիքներից: Իսկ ինքը ննջում էր: 25 Եւ աշակերտները մօտենալով՝ վեր կացրին նրան ու ասացին. «Տէ՛ր, փրկիր մեզ, որովհետեւ կորչում ենք»: 26 Նրանց ասաց. «Ինչո՞ւ էր վախկուո, թերահաւատներ»: Այն ժամանակ, վեր կենալով, սաստեց հողմերին եւ ծովին, ու մեծ խաղաղութիւն եղաւ: 27 Եւ մարդիկ զարմացան ու ասում էին. «Ինչպիսի մէկն է սա, որ հողմերն ու ծովը հնազանդում են սրան»: 28 Եւ երբ այն կողմ, գերգեսացիների երկիրն անցաւ, նրան պատահեցին գերեզմաններից ելած

երկու դիւահար, այնքան սաստիկ կատաղած, որ այդ ճանապարհով որեւէ մէկը չէր կարող անցնել: 29 Եւ ահա նրանք աղաղակեցին ու ասացին. «Ինչ կայ մեր եւ քո միջեւ, Յիսուս, Որդի Աստծու, մեզ տարածամ տանջելով եւկար»: 30 Եւ նրանցից թիջ հեռու արօտական խոզերի մի երամակ կար: 31 Եւ դեւերը աշուում էին նրան ու ասում. «Թէ մեզ այստեղից հանես, մեզ թոյլ տուր զնալ խոզերի երամակը»: 32 Եւ նա նրանց ասաց՝ զնացք: Դեւերը դուրս ենելով՝ զնացին խոզերի երամակ: Եւ ամրող երամակը դարաւանդից դիմեց դէպի ծով, ու ջրերի մէջ սատկեցին: 33 Իսկ խոզարածները փախան եւ քաղաք զնարով՝ պատմեցին ամեն ինչ, նաև՝ դիւահարների դէպքը: 34 Եւ ահա ամրող քաղաքը Յիսուսին ընդառաջ ելաւ. Երբ նրան տեսան, աղացեցին, որ իրենց սահմաններից հեռու զնայ:

9 Եւ նաևակ մտնելով՝ Յիսուս անցաւ ծովի միւս կողմը. եւ եկալ իր քաղաքը: 2 Եւ ահա նրա մօտ բերեցին մի անդամալոյծ, որ պառկած էր մահիմ մէջ: Յիսուս նրանց հաւատը տեսնելով՝ ասաց անդամալոյծին. «Քո մեղքերը քեզ ներուած են»: 3 Եւ ահա օրէնսգէտներից ունանք իրենց մտքում ասացին՝ դա հայիուում է: 4 Եւ Յիսուս իմանալով նրանց մտածումները՝ նրանց ասաց. «Ինչո՞ւ դուք ձեր սրտերում չար բան էք խորհում. 5 Բնչն է դիւրին. ասել՝ քեզ ներուած են քո մեղքերը, թէ՛ ասել՝ վէր կաց եւ քայլիր: 6 Արդ, որպէսզի իմանալով, որ մարդու Որդին իշխանութիւն ունի երկրի վրայ մեղքերը ներելու, - ասաց նա այդ ժամանակ անդամալոյծին, - վէր կաց, վերցրոն քո մահիճը եւ զնավ քո տունը»: 7 Եւ նա վեր կենալով՝ իր տունը զնաց: 8 Երբ ժողովուրդը այս տեսաւ, զարմացաւ. Եւ փառաւորում էր Աստծուն՝ մարդկանց այսպիսի իշխանութիւն տուողին: 9 Եւ Յիսուս այստեղով անցնելով՝ տեսաւ Մատթեոս անունով մի մարդու, որ նստել էր մաքսատանը, ու նրան ասաց. «Իմ յետեւից արի»: Եւ նա վեր կենալով՝ զնաց նրա յետեւից: 10 Եւ երբ Յիսուս նրա տանը սեղան էր նստել, ահա բազմաթիւ մաքսաւորներ ու մեղաւորներ եկան բազմեցին Յիսուսի եւ նրա աշակերտների հետ: 11 Երբ փարիսեցիները այդ տեսան, ասացին նրա աշակերտներին. «Ինչո՞ւ է ձեր վարդապէտը մաքսաւորների ու մեղաւորների հետ ուսուում»: 12 Իսկ Յիսուս, երբ լսեց, նրանց ասաց. «Առողջներին թժկից պէտք չէ, այլ՝ հիւանդներին: 13 Գնացք, սովորեցք, թէ ինչ է նշանակում՝ ոդրումութիւն եմ կամնում եւ ոչ՝ զոհ. քանզի ես արդարներին կանչելու չեմ եկել, այլ՝ մեղաւորներին: 14 Այն ժամանակ Յովիաննեսի աշակերտները մօտեցան նրան եւ ասացին. «Ինչո՞ւ մենք եւ փարիսեցիները յաճախ ծով պահում, իսկ քո աշակերտները չեն պահում»: 15 Յիսուս նրանց ասաց. «Միթէ

կարելի բան է, որ հարսանքաւորները սուզ պահեն, բանի փեսան նրանց հետ է բայց կը գան օրեր, երբ փեսան նրանցից կը վերցուի, եւ ապա ծով կը պահեն: **16** Ոչ ոք չօգուազործուած կոտաի կտորը հնացած ձորդի վրայ չի կարկատի, բանի որ այն իր լրի չափով կը պատռի կը հանի զգեստից, եւ պատռուածքը աւելի վատ կը լինի: **17** Ոչ էլ նոր զինին իին տիկերի մէջ են դնում. ապա թէ ոչ տիկերը կը պատռուեն. Եւ զինին դուրս կը թափուի, եւ տիկերը կը փշանան. այլ նոր զինին նոր տիկերի մէջ են լցնում, եւ երկուսն էլ պահուում են»: **18** Մինչ Յիսուս նրանց այս բաներն էր ասում, ահա մի իշխանաւոր, մօտենալով, երկրպագեց նրան ու ասաց. «Խմ դուստրը հենց նոր մեռաւ, սակայն գայիր եւ քո ձեռքը նրա վրայ դնէիր, եւ նա կը կենդանանար»: **19** Յիսուս վեր կացաւ եւ իր աշակերտների հետ միասին զնաց նրա յետեւից: **20** Եւ ահա տասներկու տարուց ի վեր արիւնահոսութիւն ունեցող մի կին, յետեւից մօտենալով Յիսուսին, դիպաւ նրա զգեստի բղանցքին, **21** բանի որ մտքում ասում էր. «Եթէ միայն դիպաւն նրա զգեստին, կը փրկուեմ»: **22** Իսկ Յիսուս, երբ դարձաւ ու նրան տեսաւ, ասաց. «Քաջալերովիր, դրսատր, քո հաւանոր թեզ փրկեց»: Եւ նոյն ժամին կինը բժշկուեց: **23** Երբ Յիսուս իշխանաւորի տունը եկաւ եւ տեսաւ փողիարներին ու մեծ ամրոխ, **24** նրանց ասաց. «Հեռո՛ն զնացէք, որովհետեւ այդ աղջիկը ոչ թէ մեռած է, այլ ննջում է»: **25** Եւ նրանք ծաղրում էին նրան: Եւ երբ ամրոխը դուրս եկաւ, նա ներս մտաւ, բռնեց նրա ձեռքից, եւ աղջիկը վեր կացաւ: **26** Եւ այս լուրը ամբողջ այդ երկրով մէկ տարածուեց: **27** Եւ մինչ Յիսուս անցնում էր այն տեղով, երկու կոյրեր զնացին նրա յետեւից. նրանք աղասակուս էին ու ասում. «Ողորմիր մեզ, Դաւթի Որդի»: **28** Երբ նա տուն եկաւ, կոյրերը մօտեցան նրան: Յիսուս նրանց ասաց. «Հաւատո՞ւմ էք, որ ես այդ բանը ձեզ կարող եմ անել»: Նրանք ասացին նրան՝ այն, Տէր: **29** Այն ժամանակ դիպաւ նրանց աշքերին եւ ասաց. «Ըստ ձեր հաւատի թող լինի ձեզ»: **30** Եւ բացուեցին նրանց աշքերը: Եւ Յիսուս նրանց խստի պատուիրեց եւ ասաց. «Զգոյն կացէք, ոչ ոք չխնանայ»: **31** Իսկ նրանք եկան եւ նրա համբաւը տարածեցին ամբողջ այդ երկուու: **32** Եւ երբ նրանք դուրս եկան, ահա նրա մօտ բերեցին մի համը, դիլահար մարդ: **33** Եւ երբ դիւր դուրս եկաւ, համը խօսեց. Եւ ժողովուրդը զարմացաւ ու ասաց. «Այսպիսի բան Խրայէլում երբեք տեսնուած չէ»: **34** Իսկ փարիսեցիներն ասում էին. «Դա դեւերի իշխանի միջոցով է հանում դեւերին»: **35** Եւ Յիսուս շրջում էր բոլոր քաղաքներում եւ գիլերում, ուսուցանում նրանց ժողովարաններում, քարոզում արքայութեան Աւետարանը եւ բժշկում էր ժողովրդի բոլոր ախտերն ու հիւանդութիւնները: **36** Եւ տեսնելով

ժողովրդի բազմութիւնը՝ Յիսուս գթաց նրանց, որովհետեւ յոգնած էին եւ ցրուած, ինչպէս ոչխարներ, որոնք հովիւ չունեն: **37** Այն ժամանակ իր աշակերտներին ասաց. «Յունձնձ առատ է, իսկ մշակներ՝ սակաւ: **38** Արդ, աղաչեցէք հնձի Տիրոջը, որ մշակներ հանի իր հնձի համար»:

10 Եւ նա իր մօտ կանչելով իր տասներկու աշակերտներին՝ նրանց իշխանութիւն տուլեց պիհու դեւերի վրայ՝ հանելու դրանք եւ բժշկելու ամեն ցաւ եւ ամեն իշխանութիւնը: **2** Եւ տասներկու առաքեաների անունները սրանք էին. առաջին՝ Սիմոն Պետրոս կոչուածը, եւ նրա եղբայրը Անդրեաս, **3** Զերեղեսոսի որդի Յակոբոս եւ նրա եղբայրը Յովհաննես, Փիլիպպոս եւ Բարթողոմէոս, Թովմաս եւ Մատթէոս մաքսատր, Ալփեոսի որդի Յակոբոս եւ Ղերէոս, որ Թադէոս կոչուեց, **4** Սիմոն Կանանացի եւ Յուլյա Խւկարիովտացի, որ եւ մատնեց նրան: **5** Նրանց Տասներկուսին Յիսուս ուղարկեց, պատուիրեց նրանց ու ասաց. «Յեթանոսների շրջաններով չզնաք եւ սամարացիների որեւէ քաղաքք չնտնէք, **6** այլ աւելի շուտ գնացէք Խրայէլի տան կորած ոչխարների մօտ: **7** Եւ երբ գնաք, քարոզեցէք եւ ասացէք. «Երկնքի արքայութիւնը մօտեցել է»: **8** Յիւանդներին բժշկեցէք, բորոտներին մաքրեցէք, դեւերին հանեցէք, ծրի առաք, ծրի եւ տուլէք: **9** Մի ունեցէք ոչ ոսկի, ոչ արծաթ եւ ոչ էլ պղինձ դրամ՝ ծեր գօտիների մէջ. **10** ոչ պարկ՝ ճանապարհի համար. ոչ երկու զգեստ, ոչ կօշիկներ եւ ոչ էլ ցուպ. որովհետեւ մշակն արժանի է իր կերակրին: **11** Որ քաղաքը կամ գիտոյ մտնէք, հարցուէք, թէ ով է այնտեղ արժանաւորը, եւ այնտեղ մնացէք, մինչեւ որ այդտեղից դուրս ենէք: **12** Եւ երբ այն տունը մտնէք, ողջոյն տուլէք նրան ու ասացէք. «Ողջոյն այս տանը»: **13** Եթէ տունն արժանի է, ծեր ողջոյնը նրա վրայ թող իշնի. իսկ եթէ արժանի չէ, ծեր ողջոյնը ձեզ թող վերադառնայ: **14** Եւ եթէ մի քաղաք չննդունի ձեզ եւ չսի ծեր խօսքերը, այդ քաղաքից դուրս գնային՝ ծեր ոտքերից փոշին թօթափեցէք: **15** Եղմարիստ եմ ասում ձեզ, սորոմացիների եւ գոմորացիների երկրի համար աւելի հեշտ պիտի լինի դատաստանի օրը, քան այդ քաղաքի համար»: **16** «Ահա ես ձեզ ուղարկում եմ որպէս ոչխարներ՝ զայերի մէջ: Այսուհետեւ խորագէտ եղէք օձերի պէս եւ միամիտ՝ աղամիների նման: **17** Զգուշացէք մարդկանցից, որովհետեւ պիտի մատնեն ձեզ ատեանների եւ պիտի տանջեն ձեզ իրենց ժողովարաններում. **18** ձեզ պիտի տանեն կուսականների ու թագաւորների առաջ իմ պատճառով, որ իմ մասին վկայութիւն տաք նրանց եւ հեթանոսներին: **19** Բայց երբ ձեզ մատնեն, հոգ մի արէք, թէ ինչպէս կամ ինչ պիտի խօսէք, որովհետեւ այդ ժամին ձեզ կը տրուի այն,

ինչ պիտի խօսեք. 20 քանի որ ոչ թէ դուք եք, որ պիտի խօսեք, այլ ձեր Յօր Յօգին, որ պիտի խօսի ձեր միջոցով: 21 Եղբայրն իր երօրը մահուան պիտի մատնի, եւ հայրը՝ որդուն: Եւ որդիները հայրերի դիմ պիտի ենքն ու նրանց պիտի սպանեն: 22 Եւ իմ անուան համար բոլորից պիտի ատուեք. իսկ ով մինչեւ վերջ համբերի, նա պիտի փրկուի: 23 Եւ երբ ձեզ հալածն այս քաղաքում, կը փախչէք դէպի մէկ ուրիշը. Եւ երթ ձեզ դրանից ել հալածն, կը փախչէք դէպի այն միւսը: Եշմարիս եմ ասում ձեզ, Իսրայէլի քաղաքները դեռ վերջացրած պիտի չինէք, նախքան մարդու Որդու գալը: 24 Աշակերտը աւելին չէ, քան վարդապետը, եւ ոչ ել ծառան՝ քան իր տէրը: 25 Աշակերտին հերիք է, եթէ լինի իր վարդապետի նման, եւ ծառային՝ իր տիրոջ նման. Եթէ տանտիրոջը ԲԵԼԳԵՐՈՒԾ կոչեցին, որչափ եւս առաւել՝ նրա ընտանիքը: 26 Այսուհետեւ նրանցից չփախենաք, որովհետեւ չկայ ծածուկ քան, որ չյայտնուի, եւ զաղտնի քան, որ չիմացուի: 27 Ինչ ձեզ ասում եմ խաւարի մէջ, դուք ասացէք լոյսի մէջ. Եւ ինչ լուս էք ականչի մէջ փփափուրով, հրապարակեցէք տանիքների վրայից: 28 Եւ մի՛ փախեցէք նրանցից, որ մարմինն են սպանում, քայց հոգին սպանել չեն կարող, այլ դուք առաւել փախեցէք նրանից, ով կարող է գեհենի մէջ կորատեան մասոնկ հոգին եւ մարմինը: (Geenna g1067) 29 Չ՞ որ երկու ճնճորուկ մէկ դահեկանի է վաճառուում, քայց նրանցից մէկն անգամ առանց ձեր Յօր գետին չի ընկնում. 30 Եւ ձեր գլխի մազերը բոլորն իսկ հաշուուած են: 31 Արո, մի՛ փախեցէք, քանի որ քաղում ճնճորուկներից լաւ էք դուք: 32 Ով որ ինձ կը խոստովանի մարդկանց առաջ, ես էլ կը խոստովանեմ նրան իմ Յօր առաջ, որ երկնքում է: 33 Եւ ով ինձ կ'ուրանայ մարդկանց առաջ, ես էլ նրան կ'ուրանամ իմ Յօր առաջ, որ երկնքում է: 34 «Մի՛ կարծէք, թէ եկայ խաղաղութիւն հաստատելու երկրի վրայ. չեկայ հաստատելու խաղաղութիւն, այլ՝ սուր. 35 քանի որ եկայ, որ բաժանեմ որդուն իր հօրից, եւ դստերը՝ իր մօրից, եւ հարսն՝ իր կեսուրից: 36 Մարդու թշնամները իր տնեցիները կը լինեն: 37 Ով իր հօրը եւ կամ մօրը ինձնից աւելի է սիրում, ինձ արժանի չէ. ով իր որդուն կամ դստերը ինձնից աւելի է սիրում, ինձ արժանի չէ: 38 Եւ ով իր խաչը չի վերցնում ու իմ յետելից չի գալիս, ինձ արժանի չէ: 39 Ով որ իր անձը գտնում է, այն կը կորցնի. Եւ ով իր անձը կորցրեն ինձ համար, այն կը գտնի: 40 Ով ձեզ է ընդունում, ինձ է ընդունում, եւ ով ինձ է ընդունում, ընդունում է ինձ ուղարկողին: 41 Ով մարգարէին ընդունում է իբրեւ մարգարէի, մարգարէի վարձ կը ստանայ. ով արդարին ընդունում է իբրեւ արդարի, արդարի վարձ կը ստանայ: 42 Եւ ով այս փոքրիներից մէկին միայն մի՛ բաժակ սառը ջուր կը տայ խմելու իբրեւ աշակերտ, Եշմարիս եմ ասում ձեզ, իր վարձը չփախտի կորցնի»:

11 Եւ երբ Յիսուս վերջացրեց իր տասներկու աշակերտներին պատուեր տալը, այնտեղից գնաց՝ քարոզելու եւ ուսուցանելու շրջակայ քաղաքներում: 2 Իսկ Յովիաննեսը, երբ քանտում լսեց Քրիստոսի գործերի մասին, ուղարկեց իր աշակերտներին եւ նրանց միջոցով ասաց նրան. 3 «Դո՞ւ ես, որ զալու էիր, թէ՝ ուրիշին սպասենք»: 4 Յիսուս պատասխան տուեց նրանց եւ ասաց. «Գնացէք պատմեցէք Յովիաննեսին, ինչ որ դուք լսեցիր եւ տեսաք. 5 Կոյրերը տեսնում են, կաղերը՝ քայլում, բորոտները՝ մաքրում, խուլերը՝ լսում, մեռեները՝ յառնում, եւ աղքատներին քարոզում է Վւետարանը: 6 Եւ երանի է նրան, ով իմ պատճառով չի գայթակրուում»: 7 Երբ Յովիաննեսի աշակերտները գնացին, Յիսուս սկսեց ժողովրդին ասել Յովիաննեսի մասին. «Ի՞նչ տեսնելու ելաք անապատում. հողմից շարժուու եղի՞ց: 8 Հապա ինչ տեսնելու ելաք. փափուկ զգեստներով զարդարուած մարդ. ահա նրանք, որ փափուկ բաններ են հազեր, թագաւորների պատաներում են: 9 Ապա ինչ տեսնելու ելաք. մի՛ մարգարէ. այն, ասում եմ ձեզ. առաւել՝ քան մի՛ մարգարէ, 10 որովհետեւ նա է, որի մասին գրուած է. «Ահա ես կ'ուղարկեմ իմ պատզամատրին քո առջեւից, որ քո առաջ քո ճանապարհը պատրաստի: 11 Եշմարիտ եմ ասում ձեզ. կանանցից ծնուածների մէջ Յովիաննես Մկրտչից աւելի մեծը չի եկել. քայց երկնքի արքայութեան մէջ ամենից յետինը նրանից մէծ է: 12 Յովիաննես Մկրտչի օրերից մինչեւ այժմ երկնքի արքայութիւնը քրնադատում է. Եւ հզօններն են յափշտակում այն, 13 քանի որ ամբողջ Օրէնքը եւ մարգարէները մարգարէացան մինչեւ Յովիաննեսը: 14 Եւ եթէ ուզում էք ընդրւնել, Յովիաննեսն է Եղիսան, որ զալու է: 15 Ով լսելու ականց ունի, թող լսի: 16 Ո՞ւմ ննանեցնեմ այս սերնինս ննան է նա մանուկների, որոնք նստած են հրապարակներում, կանչում են իրեն ընկերներին եւ ասում. 17 ձեզ համար փող հնչեցրինք, քայց չպարեցիք. ձեզ համար ողբ երգեցինք, քայց դուք լաւ ու կոծ չարեցիք: 18 Եկալ Յովիաննեսը. ոչ ուտում էր եւ եւ ոչ խմում. եւ ասացին՝ նրա մէջ ներ կայ: 19 Եկալ մարդու Որդին. ուտում է եւ իս խմում. եւ ասում են՝ ահա ուտող եւ խմոն մարդ, բարեկամ՝ մաքսաւորների եւ մեղաւորների բայց իմաստութիւնը արդարացուեց իր որդիների կողմից: 20 Այն ժամանակ նա սկսեց պարսաւել այն քաղաքները, որոնց մէջ նրա բազում զօրաւոր գործերը տեղի ունեցան, քայց նրանք չապաշխարեցին: 21 «Կայ թեզ, Քորազին, վայ թեզ, Քեթսայիդա. որովհետեւ եթէ Տիւրոսում եւ Սիդոնում տեղի ունեցած լինէին այն զօրաւոր գործերը, որ ձեր մէջ արուեցին, վաղուց արդէն քուրջով եւ մոխրով պապաշխարած կը լինէին: 22 Քայց ասում եմ ձեզ, Տիւրոսի եւ Սիդոնի երկրի

համար աւելի տանելի կը լինի դատաստանի օրը, քան ձեզ համար: **23** Եւ դու, Կափառնայում, միթե մինչեւ երկինք պիտի բարձրանաս. ոչ, պիտի իշնես մինչեւ դժոխք. որովհետեւ եթե Սողոմում եղած լինեն այս զօրաւոր գործերը, որ եղան քո մէջ, արդարեւ մինչեւ այսօր նրանք կանգուն կը լինեն: (*Hades g86*) **24** Բայց ասում եմ ձեզ, որ սողոմացիների երկրի համար դատաստանի օրը աւելի տանելի կը լինի, քան քեզ համար»: **25** Այն ժամանակ Յիսուս պատասխան տուեց եւ ասաց. «Գոհութիւն եմ յայտնում քեզ, Յայր, Տէ՛ր երկնքի եւ երկրի, որ ծածկեցիր այս բանը իմաստուններից եւ գիտուններից ու յայտնեցիր մանուկներին: **26** Այն, Յայր, քանի որ այսպէս հաճելի եղաւ քեզ: **27** Ամենայն ինչ տրուեց ինձ իմ Յօրից. եւ ոչ չի ճանաչում Որդուն, եթե ոչ՝ Յայրը. եւ ոչ չի ճանաչում Յօրը, եթե ոչ՝ Որդին, եւ նա, ում Որդին ուզենայ յայտնել: **28** Եկէք ինձ մօտ, բոլոր յոցնածներդ ու բեռնաւորուածներդ, եւ ես ձեզ կը հանգստացնեմ: **29** Իմ լուծը ձեր վրայ վերցո՞ւք եւ սովորեցէք ինձնից, որ հեզ եմ եւ սրտով խոնարի. եւ ձեզ համար հանգիստ պիտի գտնեք, **30** որովհետեւ իմ լուծը քաղցր է եւ իմ քենո՞ւ թեթեւ»:

12 Յիսուս, շաբաթ օրով, անցաւ արտերի միջով նրա աշակերտները քաղցած եին եւ սկսեցին հասկ պոկել եւ ուտել: **2** Փարիսեցիները երբ այս տեսան, Յիսուսին ասացին. «Ահա քո աշակերտները անում են մի բան, որ շաբաթ օրն անել օրինաւոր չե»: **3** Եւ նա նրանց ասաց. «Դուք չը՞ կարդացել, թէ ինչ արեց Դաւիթը, երբ քաղց զգաց նա եւ նրանք, որ նրա հետ եին: **4** Թէ ինչպէս մտաւ Աստծու տունը եւ կերաւ առաջաւորութեան հացը, որն ուտել օրենք չէր ոչ նրա եւ ոչ էլ նրա հետ եղողների համար, այլ միայն՝ քահանաների համար: **5** Կամ թէ Օրենքում չը՞ կարդացել, որ շաբաթ օրերը տաճարում քահանաները պղծում են շաբաթը եւ անմեղ են: **6** Բայց ասում եմ ձեզ, որ այստեղ տաճարից մեծ մէկը կայ: **7** Եւ եթե իմանայիք, թէ ինչ է ողորմութիւն եմ կամենում եւ ոչ՝ զոհ, ապա դուք անպարտներին չէիք դատապարտի. **8** ուրեմն մարդու Որդին շաբաթ օրուայ տերն է»: **9** Յիսուս այստեղից մեկնելով՝ եկաւ նրանց ժողովարանը: **10** Այնտեղ կար մի մարդ, որի ձեռքը գոսացած էր: Յիսուսին հարցրին ու ասացին. «Շաբաթ օրը թոյլատրելի է բժշկել»: որպէսզի նրան ամբաստանեն: **11** Եւ նա ասաց նրանց. «Ո՞վ է ձեզնից այն մարդը, որ մի ոչխար ունենայ, եւ դա շաբաթ օրն ընկնի փոսի մէջ, միթե չի բռնի ու վեր հանի ապն: **12** Իսկ արդ, մարդը ոչխարից որբան եւս առաւել է. ապա ուրեմն, պէտք է շաբաթ օրը բարիք գործելք: **13** Այն ժամանակ մարդուն ասաց՝ ձեռքդ երկարիք. եւ նա երկարեց. եւ առողջացաւ գոսացած ձեռքը, ինչպէս միւսը:

14 Իսկ փարիսեցիները դուրս գալով՝ նրա ում խորհուրդ արին, թէ ինչպէս կորստեան մատնեն նրան: **15** Երբ Յիսուս այդ իմացաւ, այդտեղից մեկնեց: Նրա յետեւից գնաց շատ ժողովուրդ, եւ նա բոլորին բժշկեց: **16** Եւ խստիւ պատուիրեց նրանց, որ իր մասին ոչ ոքի բան չասեն, **17** որպէսզի կատարուի այն, ինչ որ ասուեց Եսայի մարգարի բերանով. **18** Այն ժամանակ նրա մօտ բերուեց կոյր ու համր մի դիւահար, եւ նա բժշկեց նրան, այնպէս որ համրն ու կոյրը խօսում էր ու տեսնում: **19** Ամբողջ ժողովուրդը զարմացաւ եւ ասում էր. «Միթե սա՞ է Քրիստոսը՝ Դաւթի Որդին»: **20** Բայց երբ փարիսեցիները լսեցին, ասացին. «Նա դեւերին այլ կերպ չի հանում, եթե ոչ Քեւեղերուուի՝ դեւերի իշխանի միջոցով»: **21** Երբ Յիսուս նրանց մտածումներն իմացաւ, նրանց ասաց. «Ինքն իր մէջ քածանուած ամեն թագաւորութիւն աւերտում է, եւ ինքն իր մէջ քածանուած ամեն քաղաք կամ տուն կանգուն չի մնայ. **22** Եւ եթե սատանան սատանային հանում է, ուրեմն՝ ինքն իր մէջ քածանուեց. արդ, նրա թագաւորութիւնը ինչպէս կարող է կանգուն մնայ: **23** Եւ եթե սա Քեւեղերուուղով եմ հանում դեւերին, ձեր որդիները ինչնիվ կը հանեն. դրա համար Էլ նրան կը լինեն ձեր դատաւորները: **24** Իսկ եթե Աստծու Հոգով եմ հանում դեւերին, ուրեմն Աստծու արքայութիւնը հասել է ձեր վրայ: **25** Կամ ինչպէս կարող է մէկը մտնել հզօր մի մարդու տունը եւ յափշտակել նրա գոյքերը, եթե նախ չկապի հզօրին եւ ապա նրա տունը կորուպտի: **26** Ով ինձ հետ չ' իմ դէմ է, եւ ով ինձ հետ չի հաւաքում՝ ցրում է»: **31** «Դրա համար ասում եմ ձեզ. ամեն մեղք եւ հայիոյանք կը ներուեն մարդկանց, քայ Հոգու դէմ հայիոյանքը չախտի ներուի: **32** Եւ ով որ մարդու Որդու դէմ խօսր ասի, նրան պիտի ներուի, քայ ով ասի Սուլը Հոգու դէմ, նրան չպիտի ներուի ոչ այս աշխարհում եւ ոչ էլ հանդերձնալում: (*առն g165*) **33** Կամ ծառը բարի արեք, եւ նրա պտուղն էլ բար կը լինի, կամ ծառը չար արեք, եւ նրա պտուղն էլ չար կը լինի. քանի որ իր պտղից է ծառը ճանաչում: **34** Իժերի ծնունդներ, դուք, որ չար էք, ինչպէս կը կարողանաք բարի բաներ խօսել, քանի որ բերանը սրտի լիութիւնից է, որ խօսում է: **35** Բարի մարդը իր սրտի բարի գանձերից հանում է բարի բաներ, իսկ չար մարդը իր սրտի չար գանձերից հանում է չար բաներ: **36** Բայց ասում եմ ձեզ, թէ մարդիկ իրենց խօսած ամեն դատարկ բանի համար դատաստանի օրը հաշիւ պիտի տան, **37** որովհետեւ՝ քո խօսքերով պիտի արդարանաս եւ քո խօսքերով պիտի դատապարտուես»: **38** Այն ժամանակ օրենսգետներից եւ փարիսեցիներից ոմանք նրան պատասխան տուեցին ու ասացին. «Վարդապէտ, քեզնից մի նշան ենք կամենում տեսնել»: **39** Նա պատասխան տուեց նրանց ու ասաց. «Չար եւ

շնացող ազգը նշան է փնտռում. այլ նշան չի տրուի նրան, բայց միայն Յովնան մարգարեի նշանը. **40** որովհետեւ, ինչպէս Յովնանը երեք օր ու երեք գիշեր կետի փորի մէջ էր, նոյնպէս եւ մարդու Որդին երկրի ընդերքում՝ երեք օր ու երեք գիշեր: **41** Նշուլի մարդիկ դատաստանի ժամանակ այս ազգի դէմ պիտի դուրս գան եւ պիտի դատապարտեն նրան, քանի որ նրանք Յովնանի քարոզութեամբ ապաշխարեցին. եւ ահաւասիկ այստեղ Յովնանից մնօծ կայ: **42** Նարակի Դշխոն դատաստանի ժամանակ պիտի դուրս գայ այս ազգի դէմ եւ պիտի դատապարտի նրան, որովհետեւ նա երկրի ծագերից եկաւ լսելու Սողոմոնի իմաստութիւնը. եւ ահա այստեղ Սողոմոնից մեծը կայ»: **43** «Սակայն պիտի ոգին դուրս է ենում մարդուց, շրջում է անջրդի վայրերում, հանգիստ է որոնում եւ չի գտնում: **44** Այն ժամանակ ասում է՝ դառնամ իմ տունը, որտեղից դուրս եկայ. եւ գալիս է ու այն գտնում դատարկ՝ մաքրուած ու կարգի բերուած: **45** Այն ժամանակ գնում եւ վերցնում է իր հետ իրենից աւելի չար եօթք այլ ոգիներ եւ մտնում բնակում է այնտեղ. եւ այդ մարդու վերջը լինում է աւելի վատ, քան առաջ էր. այսպէս պիտի լինի եւ այս չար սերնդին»: **46** Մինչ Յիսուս դեռ խօսքն ուղրում էր բազմութեանը, ահա նրա մայրն ու նրա եղբայրները կանգնած էին դրսում եւ ուզում եին խօսել նրա հետ: **47** Եւ մէկն սասաց նրան. «Ահա քո մայրն ու քո եղբայրները դրսում կանգնած են եւ ուզում են բեզ հետ խօսել»: **48** Նա այդ ասողին պատասխանեց ու սասաց. «Ո՞վ է իմ մայրը, կամ ովքեր են իմ եղբայրները»: **49** Եւ իր ձեռքը երկարելով դէպի իր աշակերտները՝ սասաց. «Ահա իմ մայրը եւ իմ եղբայրները. 50 որովհետեւ, ով կատարում է կամքը իմ Յօր, որ երկնքում է, նա է ինձ եղբայր եւ քոյ եւ մայր»:

13 Այդ օրը Յիսուս տնից դուրս գալով՝ նստեց ծովեցերքին: **2** Եւ նրա մօտ շատ ժողովուրդ հաւաքուեց, այնպէս որ նա նաւակ մտաւ ու նստեց. իսկ ամբողջ ժողովուրդը կանգնած էր ծովեցերքին: **3** Եւ նրանց հետ առակներով շատ բաներ էր խօսում եւ ասում. **4** «Ահա մի սերմանացան ելաւ սերմանելու. եւ երբ նա սերմանում էր, մի մաս սերմ ընկաւ ճանապարհի եցերքին, եւ երկնքի թօջունը եկաւ եւ այն կերաւ: **5** Եւ ուրիշ մի մաս ընկաւ ապառաժի վրայ, ուր շատ հոդ չկար. եւ խկոյն բուսաւ, քանի որ հոդը խորութիւն չուներ. **6** Երբ արեւը ծագեց, խանձուեց. եւ քանի որ արմատներ չկային, չորացաւ: **7** Եւ ուրիշ մի մաս ընկաւ փշերի մէջ, ու փշերը բարձրացան եւ այն խեղդեցին: **8** Եւ մէկ ուրիշ մաս ընկաւ պարարտ հոդի վրայ եւ պտուղ տուեց. կար որ մէկին՝ հարիւր. եւ կար որ մէկին՝ վարաւն. եւ կար որ մէկին՝ երեսուն: **9** Ով լսելու ականց

ունի, թող լսի»: **10** Եւ աշակերտները մօտենալով՝ նրան ասացին. «Ինչո՞ւ ես առակներով խօսում նրանց հետ»: **11** Նա պատասխանեց եւ ասաց նրանց. «Քանի որ ձեզ է տրուած իմանալ երկնքի արբայութեան խորհուրդները, իսկ նրանց տրուած չէ. **12** որովհետեւ՝ ով ունի, նրան պիտի տրուի եւ պիտի աւելացուի, իսկ ով չունի, նրանից պիտի վերցուի ունեցածն էլ: **13** Նրանց հետ առակներով եմ խօսում նրա համար, որ նայում են եւ չեն տեսնում, լսում են եւ չեն իմանում ու չեն հականում: **14** Եւ նրանց վրայ կատարուում է Եսայու մարգարեւութիւնը, որ ասում է՝ պիտի լսեք, պիտի լսեք ու պիտի չիմանաք, պիտի նայէք, պիտի նայէք ու պիտի չտեսնէք. **15** որովհետեւ այս ժողովորի սիրտը կարծրացաւ, եւ իրենց ականցներով ծանր են լսում. եւ փակեցին իրենց աչքերը, որպէսզի երբեք աչքերով չտեսնեն ու ականցներով չխեն եւ սրտով չիմանան եւ դարձի չզան, ու ես նրանց չքիլցեմ: **16** Բայց երանի է ձեր աչքերին, որ տեսնում են, ու ձեր ականցներին, որ լսում են: **17** Եշմարիս եմ ասում ձեզ, որ շատ մարգարեներ ու արդարներ ցանկացան տեսնել, ինչ որ դուք տեսնում եք, բայց չտեսան, եւ լսե՞լ ինչ որ դուք լսում եք, բայց չլսեցին»: **18** «Եւ արդ, լսեցէք դուք սերմանացանի արակը. **19** ամեն մէկից, ով լսում է արբայութեան խօսքը եւ չի հասկանում, չարը գալիս է եւ յափշտակում նրա սրտում սերմանուածը. դա այն է, որ ճանապարհի եզերքին սերմանուեց: **20** Եւ որ ապառաժի վրայ սերմանուեց, այն է, որ երբ լսում է խօսքը, իսկոյն ուրախութեամբ էլ ընդունում է այն: **21** Բայց քանի որ ինքն իր մէջ արմատներ չունի, այլ մի որոշ ժամանակի համար է հաւատում, երբ խօսի համար ներութիւն եւ հայածանքներ լինեն, իսկոյն սայթաքում ընկնում է: **22** Իսկ որ փշերի մէջ սերմանուեց, այն է, որ լսում է խօսքը, բայց աշխարհիս հոգսերը եւ հարստութեան պատրանքները խելքում են խօսքը, եւ սա լինում է անպատու: (ան ց165) **23** Իսկ որ լս հոդի մէջ սերմանուեց, այն է, որ երբ լսում է խօսքը եւ հասկանում, պտուղ է տախու. կայ որ մէկի դիմաց՝ հարիւր, կայ որ մէկի դիմաց՝ վաթօսն եւ կայ որ մէկի դիմաց՝ երեսուն»: **24** Նա մէկ ուրիշ առակ էլ նրանց առաջ դրեց ու սասաց. «Երկնքի արբայութիւնը նմանուեց մի մարդու, որ իր արտի մէջ բարի սերմ սերմաննեց: **25** Եւ երբ մարդիկ քնի մէջ էին, նրա թշնամին եկաւ եւ ցանած ցորենի վրայ որում ցանեց ու գնաց: **26** Եւ երբ ցորենը բուսաւ ու պտուղ տուեց, ապա երեւաց եւ այն որումը: **27** Տանտիրոց ծառաները մօտեցան ու ասացին նրան. «Տէր, չ' որ քո արտի մէջ դու բարի սերմ սերմանեցիր, ուրեմն որտեղից է այդ որումը»: **28** Եւ տէրն սասաց նրանց. «Թշնամի մարդ է արել այդ»: Ծառաները նրան ասացին. «Կամենիւմ ես, որ գնանք ու քաղենք հանենք այն»: **29** Եւ տէրը

Նրանց ասաց. «Ո՛չ, մի գուցէ որո՞մը քաղեկիս, ցորենն էլ նրա հետ արմատախիլ անեք: Յօ մռոջք, որ երկուն էլ միասին աճեն մինչեւ հունձը, եւ հնաջ ժամանակ ես հնձողներին կ'ասեմ՝ նախ այդ որո՞մը քաղեցք եւ դրանից խուրձեր կապեցք այրելու համար, իսկ ցորենը հաւաքեցք իմ շտեմարանների մէջ»: ՅԱ Նրանց առաջ նա մէկ ուրիշ առակ էլ դրեց ու ասաց. «Երկնիք արբայութիւնը նման է մանանեխի հատիկի, որ մի մարդ, առնելով, սերմանեց իր արտի մէջ: ՅԱ Վյու փոքր է, քան բոլոր սերմերը. սակայն երբ աճում է, բոլոր բանջարներից աւելի է մեծանում ու ծառ է լինում, այն աստիճան, որ երկնիք թշչունները գայիս են ու նրա հնլերի վրայ հանզստանում»: ՅԱ Նա մէկ ուրիշ առակ էլ պատմեց նրանց ու ասաց. «Երկնիք արբայութիւնը նման է թթխմորի, որ մի կին, առնելով, դրեց երեք չափ այլիրի մէջ, մինչեւ որ ամբողջը խմորուեց»: ՅԱ Այս բոլորը Յիսուս առակներով պատմեց բազմութեանը եւ առանց առակի ոչինչ չեր ասում նրանց, ՅԱ որպէսզի կատարուի մարգարէի կողմից ասուածը. «Իմ բերանը առակներով պատի բանամ եւ աշխարիի սկզբից ի վեր ծածկուած բաները պատի յայտնեն»: ՅԱ Ժամանակ Յիսուս արձակերով ժողովրդին՝ տուն եկաւ. աշակերտները մօտեցան նրան ու ասացին. «Մերկնիր մեզ համար արտի որո՞մների առակը»: ՅԱ Պատասխանեց եւ ասաց. «Վյու, որ սերմանում է բարի սերմը, մարդու Որդին է, ՅԱ իսկ արտը այս աշխարին է. բարի սերմը նրանք են, որ արբայութեան որդիներն են, իսկ որո՞մը չարի որդիներն են. ՅԱ եւ թշչնամին, որ այն ցանեց, սատանան է. իսկ հունձը այս աշխարիի վախճանն է, եւ հնձողները հեշտակներ են: (ՅԱ 9:165) ՅԱ Խնչպէս որո՞մը հաւաքուս է եւ կրակի մէջ այրուում, այնպէս կը լինի այս աշխարիի վախճանին: (ՅԱ 9:165) ՅԱ Մարդու Որդին կ'ուղարկի իր հեշտակներին, եւ նրանք կը հաւաքեն նրա արբայութիւնից բոլոր զայշակութիւնները եւ նրանց, որո՞նք անօրինութիւն են գործում: ՅԱ եւ կը զցեն նրանց բոցավար հնոցի մէջ, այնտեղ կը լինի լաց եւ ատամների կրծտում: ՅԱ Ժամանակ արդարները երկնիք արբայութեան մէջ կը ծագեն ինչպէս արեցակ: Ով լսելու ականջ ունի, թող լիս»: ՅԱ «Դարձեալ՝ երկնիք արբայութիւնը նման է արտի մէջ թաքցուած գանձի, որ մի մարդ, գտնելով, նորից թաքցնում է. եւ ուրախութիւնից գնուս վաճառում է իր ամբողջ ունեցածը եւ այդ արտը գնում է: ՅԱ Դարձեալ՝ երկնիք արբայութիւնը նման է մի վաճառականի, որ գեղեցիկ մարգարիտներ էր որո՞նում. ՅԱ եւ գտնելով մի թանկարժեք մարգարիտ՝ զնաց վաճառեց իր ամբողջ ունեցածը եւ այդ արտը գնում է: ՅԱ Դարձեալ՝ երկնիք արբայութիւնը նման է մի վաճառականի, որ գեղեցիկ մարգարիտներ էր որո՞նում. ՅԱ եւ գտնելով մի թանկարժեք մարգարիտ՝ զնաց վաճառեց իր ամբողջ ունեցածը եւ այդ մարգարիտը գնուց: ՅԱ Դարձեալ՝ երկնիք արբայութիւնը նման է ծով նետուած ուրկանի, որ ամեն տեսակ բան է հաւաքել. ՅԱ երբ լցուել էր, այն ցամաք հանելով եւ նստելով՝ լաւերը մի առ

մի հաւաքեցին ամանների մէջ, իսկ անպէտքը ուրուս զցեցին: ՅԱ Վյու կը լինի այս աշխարիի վախճանին: Յրեշտակները կ'ելնեն եւ չարերին արդարների միջից կը բաժանեն (ՅԱ 9:165) ՅԱ ու կը զցեն նրանց բոցավար հնոցի մէջ. այնտեղ կը լինի լաց եւ ատամների կրծտում»: ՅԱ Յիսուս իր աշակերտներին ասաց. «Այս բոլորը իմացամք»: Նրան ասացին՝ այն, ՏԵՇ: ՅԱ եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Դրա համար երկնիք արբայութեանն աշակերտած ամեն օրենսգէտ նման է տանուտէր մարդու, որ իր զանձից հանում է նորը եւ հինք»: ՅԱ Երբ Յիսուս այս առակները վերջացրեց, այնտեղից մեկնեց: ՅԱ Եւ գալով իր զաւարը՝ նրանց ուսուցանում էր իրենց ժողովարանում, այնպէս որ նրանք զարմանում ու ասում էին. «Սրան որտեղից են այս իմաստութիւնը եւ զօրութեան գործերը»: ՅԱ Սա հիւսնի որդին չէ. սրա մայրը չէ, որ Մարիամ է կոչւում. եւ սրա եղայրները՝ Յակովոս, Յովան, Սիմոն եւ Յուդա: ՅԱ Եւ սրա քյոյրերը բոլորը մեզ մօտ չեն. եւ արդ, որտեղից է սրան այս բոլորը»: ՅԱ Եւ նրանով զայթակլում էին: Իսկ Յիսուս նրանց ասաց. «Զկայ անարգուած մարգարէ, բայց միայն՝ իր զաւառում եւ իր տանը»: ՅԱ Եւ նրանց անհաւատութեան պատճառով այնտեղ զօրաւոր շատ գործեր չարեց:

14 Վյու Ժամանակ Յերովդիս չորրորդապետը լսեց Յիսուսի համբաւը եւ իր ծառաններին ասաց. 2 «Նա է Յովիաննես Մկրտիչը. մեռեններից յարութիւն է առել, եւ դրա համար նրա միջոցով զօրաւոր գործեր են լինում»: ՅԱ Արդարեւ Յերովդիսը ծերակալել էր Յովիաննեսին, նրան կապել եւ բանտի մէջ էր դրել իր եղբօր՝ Փիլիպոսի կնոց՝ Յերովդիայի պատճառով. ՅԱ որպինետեւ Յովիաննեսը նրան ասում էր. «Օրինաւոր չէ, որ դու նրան իիրեն կին ունենաս»: ՅԱ Եւ կամենում էր նրան սպանել, բայց վախենում էր ժողովրդից, քանի որ նրան որպէս մարգարէ էին ընդունում: ՅԱ Եւ երբ Յերովդիսի ծննդեան տարեդարձը հասաւ, Յերովդիայի դուստրը հրակիրեանների առաջ պարեց, եւ հաճելի թուաց Յերովդիսին. 7 ուստի եւ՝ նա երդումով խոստացաւ նրան տալ, ինչ էլ որ ուզի: 8 Եւ նա, առաջուց խրախուած լինելով իր մօրից, ասաց. «Տնը ինձ այստեղ, սկսուելով վրայ, Յովիաննես Մկրտիչ գլուխը»: 9 Եւ թագառորդ տիրուեց, բայց երդունան եւ սեղանակիցների պատճառով հրամայեց նրան տալ այդ: 10 Եւ մարդ ուղարկեց, գլխատել տուեց Յովիաննեսին բանտի մէջ: 11 Եւ նրա գլուխը բերուեց սկսուելով ու տրուեց արշկան: Եւ սա տարաւ այն իր մօրը: 12 Իսկ Յովիաննեսի աշակերտները եկան վերցրին մարմինը եւ թաղեցին. եւ եկան պատմեցին Յիսուսին: 13 Երբ Յիսուս այդ լսեց, այնտեղից նաևակով առանձին գնաց մի ամայի տեղ: Երբ ժողովրդի բազմութիւնը

լսեց այս, քաղաքներից հետիոտն նրա յետեւից գնաց: **14** Եւ երբ նա ցամաք ելաւ, տեսալ քազում ժողովուրդ, քթաց նրանց եւ բժշկեց նրանց հիւանդներին: **15** Երեկոյեան դէմ, աշակերտները մօտեցան նրան եւ ասացին. «Այս տեղը ամայի է, եւ որդ տարածամել է. արձակիր այդ ժողովորդի քազմութիւնը, որպէսզի գնայ շրջակայ գիլերը իր համար ուտելիք գնի»: **16** Եւ Յիսուս ասաց. «Յարկ չկայ, որ նրանք գնան, դուք նրանց ուտելու բան տուէք»: **17** Եւ նրանք ասացին նրան. «Այստեղ ուրիշ բան չունենք, քայի հինգ նկանակից եւ երկու ձկից»: **18** Եւ նրանց ասաց. «Այստեղ բրելէք այդ»: **19** Եւ հրամայեց ժողովորդի քազմութիւնը նատեցնել խոտի վրայ. եւ վերցնելով հինգ նկանակն ու երկու ձկները՝ նայեց դէպի երկինք, օրինեց, կտրեց եւ նկանակները աշակերտներին տուեց. իսկ աշակերտները՝ ժողովորդին: **20** Բոլորը կերան ու յագեցան: Եւ տասներկու սակառ լիքը կտորտանքների մնացորդներ վերցրին: **21** Եւ նրանք, որ կերան, մօտ հինգ հազար հոգի էին՝ չհաշուած կանանց եւ երեխաներին: **22** Եւ նա իսկոյն իր աշակերտներին ստիպեց նաևակ մտնել եւ առաջանալ դէպի միւս կողմը, մինչեւ որ ինքը ժողովորդի քազմութիւնն արձակի: **23** Եւ երբ ժողովորդի քազմութիւնն արձակեց, առանձին լիով քարձրացաւ այրթելու համար: Եւ երբ երեկոյ եղաւ, այնտեղ էր, մենակ: **24** Նաևակը ցամաքից մղրններով հեռացել էր՝ դէս ու դէս քշուելով ալիքներից, քանի որ քամին դիմացից էր: **25** Եւ գիշերուայ ուշ ժամին Յիսուս եկաւ նրանց մօտ՝ քայլելով ծովի վրայ: **26** Երբ աշակերտները նրան տեսան ծովի վրա քայլեիս, տագնապահար եղան եւ ասացին. «Ինչ-որ ուրուական է», ու սարսափից աղաղակեցին: **27** Յիսուս իսկոյն իսօսէ նրանց հետ ու ասաց. «Սրտապանդուեցէք, ես եմ, մի վախտեցէք»: **28** Պետրոսը նրան պատասխանեց ու ասաց. «ՏՇը, եթէ դու ես, հրամայիր ինձ ջրի վրայով թեզ մօտ զայք: **29** Եւ նա սասա՝ արէի: Եւ Պետրոսը նաևակից իշնելով՝ քայլեց ջրի վրայով ու եկաւ Յիսուսի մօտ: **30** Սակայն տեսնելով ուժգին քամին՝ վախտեցաւ: Եւ երբ սկսեց սուզուել, աղաղակեց ու ասաց. «ՏՇը, փրկիր ինձ»: **31** Եւ իսկոյն Յիսուս երկարեց իր ձեռքը, բռնեց նրան ու ասաց. «Թերահաւատն, ինչն երկմտեցիր»: **32** Երբ նրանք նաևակ քարձրացան, քամին հանդարտուեց: **33** Եւ նրանք, որ նաևակի մէջ էին, մօտեցան, երկրպագեցին նրան ու ասացին. «Արդարեւ Աստծու Որդին ես դու»: **34** Եւ կտրեկ անցնելով՝ ցամաք ելան Գեննեսարէթում: **35** Եւ երբ այդ տեղի մարդիկ նրան ճանաչեցին, մարդ ուղարկեցին ամբողջ գաւառով մէկ ու բոլոր հիւանդներին նրա մօտ բերեցին: **36** Եւ աղաջում էին նրան, որ գոնէ միայն նրա զգեստի քղանցքներին դիպէցն. Եւ նրանք, որ մի անգամ դիպան, բժշկուեցին:

15 Վյոն ժամանակ Յիսուսին մօտեցան փարիսեցիներ ու օրէնսգէտներ, որոնք Երուսալեմից էին, եւ ասացին. **2** «Ինչո՞ւ քո աշակերտները նախնիների աւանդութիւնը զանց են անում, քանի որ, երբ հաց են ուտում, ձեռքները չեն լրանում»: **3** Նա պատասխան տուեց եւ ասաց նրանց. «Իսկ դուք ինչո՞ւ զանց եք անում Աստծու պատուիրանը՝ ձեր աւանդութեան պատճառով. **4** Քանի որ Աստծուած ասաց. «Մեծարիք քո հօրը եւ մօրը». **5** Եւ ով վատարանում է հօրը կամ մօրը, մահուամբ պիտի պատժուի: **6** Իսկ դուք ասում եք. ով իր հօրը կամ մօրը ասի, թէ՝ այն, ինչ ինձնից օգտուելու ես, Աստծուն ընծայ է, այեւս չի մեծարիք իր հօրը կամ իր մօրը. ուրեմն՝ Աստծու խօսքը արհամարհում էք ձեր աւանդութեան պատճառով: **7** Կեղծաւորներ, Եսային լաւ է մարգարեացել ձեր վրայ եւ ասել. **8** «Վյոն ժողովուրդը շրջունքներով է ինձ մեծարում, բայց իրենց սիրտը հեռացած բաժանուած է ինձնից. **9** զուր են ինձ պաշտում. մարդկանց կողմից պատուիրուած վարդապետութիւններ են ուտուցանում»: **10** Եւ Յիսուս իր մօտ կանչելով ժողովորդին՝ ասաց. «Լսեցէք եւ իմացէք. **11** ոչ թէ՝ ինչ որ բերանով է մտնում, այն է պիտում մարդուն, այ ինչ որ ենում է բերանից՝ այն է պիտում մարդուն»: **12** Վյոն ժամանակ նրա աշակերտները մօտեցան եւ ասացին նրան. «Գիտե՞ն, որ փարիսեցիները, երբ այդ խօսքը լսեցին, զայթակորուեցին»: **13** Նա պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Ամեն տունկ, որ իմ երկնաւոր Հայոր չի տնկեց արմատախիլ պիտի արուի: **14** Ժողովէք նրանց. կոյուեր են, կոյուերի առաջնորդ. երբ կոյուն է առաջնորդում կոյորին, սիսալում է, եւ երկուսն էլ փոսն են ընկնում»: **15** Պետրոսը պատասխան տուեց նրան եւ ասաց. «Վյոն առակը բացատրիր մեզ»: **16** Յիսուս ասաց. «Դեռեւս դո՞ւք եւ անհակացու էք. **17** չէք իմանում, թէ ամեն ինչ, որ բերան է մտնում, որովայն է գնում եւ դուրս է ենում: **18** Իսկ ինչ ենում է բերանից, սրտից գայիս, եւ այն է մարդուն պիտում, **19** քանի որ սրտից է, որ ենում են չար խորիուրդներ, սպանութիւններ, շնուրիւններ, պոռնկութիւններ, գողութիւններ, սուտ վկայութիւններ, հայիոյանքներ: **20** Վյոն բոլորն են, որ պիտում են մարդուն. իսկ անըուայ ձեռքերով ուտելիք մարդուն չի պիտում»: **21** Յիսուս այդտեղից ենելով՝ զանց Սիրոսի եւ Սիրոսի կողմէրը: **22** Եւ ահա, այդ շրջաններից եկած քանանացի մի կին աղաղակում էր ու ասում. «Ողորմիր ինձ, ՏՇը, Դաւթի Որդի, աղջիկ չարաչար դիւլահարում է»: **23** Բայց նա նրան պատասխան չտուեց, եւ նրա աշակերտները մօտենալով՝ աղաջում էին նրան ու ասում. «Արձակիր նրան, որովհետեւ մեր յետեւից աղաղակում է»: **24** Նա պատասխան

տուեց եւ ասաց. «Այլ տեղ չեմ ուղարկուած, եթէ ոչ Խրայէի տան կրուսեալ ոչխարների մօտ»: 25 Իսկ կինը մօտենարվ՝ երկրպագում էր նրան ու ասում. «ՏՇՌ, օգնիր ինձ»: 26 Նա պատասխանեց նրան եւ ասաց. «Լաւ չեմ մանուկների հացն առնել ու շներին զցելք»: 27 Եւ նա ասաց. «Այն, ՏՇՌ, որովհետեւ շներն ել կերակրուում են իրենց տիրոջ սեղանից ընկած փշրանքներով»: 28 Այն ժամանակ նրան պատասխանեց եւ ասաց. «Ո՛վ կին, մեծ է քո հաւատը, թող քեզ լին՝ ինչպէս որ կամենում ես»: Եւ նրա դուստրը նոյն ժամին բժշկուեց: 29 Եւ Յիսուս մեկնելով այդտեղից՝ եկալ Գայլիայի ծովեցերքը եւ, լեռը բարձրանալով, նստեց այնտեղ: 30 Նրան մօտեցաւ բազում ժողովուրդ. նրանց մեջ կային կաղեր, կոյրեր, համրեր, հաշմուածներ եւ ուրիշ շատեր: Սրանց բերին զցեցին նրա ոտքերի առջեւ, եւ նա նրանց բժշկեց: 31 այնպէս որ, ժողովուրդը զարմանում էր՝ տեսնելով, որ համրերը խօսում են, կաղերը՝ քայլում, հաշմանդամները՝ բժշկում, կոյրերը՝ տեսնում. Եւ փառք էին տալիս Խրայէի Վստօն: 32 Եւ Յիսուս իր մօտ կանչելով աշակերտներին՝ ասաց. «Խոդում եմ այս ժողովորին, որովհետեւ ահա երեք օր է, որ ինձ մօտ են եւ բան չունեն, որ ուտեն. Եւ նրանց չեմ կամենում տված արձակել գուցե ճանապարհին ուժասպառ լինեն»: 33 Աշակերտները նրան ասացին. «Իսկ այժմ, այս ամայութեան մեջ որտեղից է մեզ այնչափ հաց՝ այսքան ժողովուրդ կշտացնելու համար»: 34 Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Քանի նկանակ ունէք»: Եւ նրանք ասացին՝ եօթը, եւ մի քանի ծոլով: 35 Եւ նա հրամայեց ժողովորին, որ նստեն գետնի վրայ: 36 Եւ վերցնելով եօթը նկանակն ու ձկները՝ գրիլութիւն յայտնեց Վստօնուն եւ կտրեց ու տուեց աշակերտներին, եւ նրանք Էլ՝ ժողովորին: 37 Բոլորը կերան ու յագեցան. Եւ եօթը լիքը զամբիլ կտորտանքների մնացորդներ վերցրին: 38 Եւ նրանք, որ կերան, մօտ չորս հազար հոգի էին՝ չհաշուած կանանց ու երեխաներին: 39 Երբ նա ժողովրդի բազմութիւնը արձակեց, նաւակ բարձրացաւ ու եկաւ Մագդալիայի սահմանները:

16 Փարիսեցներն ու սաղովկեցիները մօտեցան ու փորձելով՝ նրանից ուզում էին, որ ցոյց տայ իրենց երկնային մի նշան: 3 Իսկ նա պատասխան տուեց եւ ասաց նրանց. 4 «Զար եւ շնացող մի սերունդ նշան է ուզում, եւ սակայն նրան նշան չպիտի տրուի, բացի Յովնան մարգարէի նշանից»: Եւ նրանց թողեց ու զնաց: 5 Աշակերտներն ել գնացին ծովի այն կողմը, բայց մոռացան հաց վերցնել: 6 Յիսուս նրանց ասաց. «Տեսէք, զգիյ եղէք սաղովկեցիների եւ փարիսեցների խմորից»: 7 Աշակերտները իրենց մեջ խորհում էին ու ասում. «Որովհետեւ հաց չենք վերցրելք»: 8 Յիսուս այդ իմացաւ ու ասաց.

«Թերահաւատներ, ինչո՞ւ էք ձեր մտքում խորհում, թէ հաց չունեք: 9 Դեռեւս չէք իմանում եւ չէք յշջում իինք նկանակը, որ կերակրեց իինք հազարին. Եւ քանի սակառ վերցրիք. 10 ոչ Եւ եօթը նկանակը՝ չորս հազարին. Եւ քանի սակառ վերցրիք: 11 Արդ, ինչպէս չէք իմանում, թէ հացի համար չէ, որ ձեզ ասացի՝ զգոյց լինել փարիսեցների եւ սաղովկեցիների խմորից»: 12 Այն ժամանակ իմացան, թէ չէր ասել, որ զգուշանան խմորից, այլ՝ փարիսեցների եւ սաղովկեցիների ուսուցումից: 13 Եւ Յիսուս Փիլիպպեան Կեսարիայի կողմերը զնալով՝ հարցրեց աշակերտներին ու ասաց. «Մարդիկ իմ մասին ինչ են ասում, ովք է մարդու Որդին»: 14 Եւ նրանք ասացին. «ՄԵկը, թէ՝ Յովիհաննես Մկրտիչը, եւ ուրիշներ՝ Եղիսան, իսկ ումանք, թէ՝ Երեմիան, կամ մարգարէներից մեկը»: 15 Յիսուս նրանց ասաց. «Իսկ դուք իմ մասին ինչ էք ասում, ովք եմ ես»: 16 Սիմոն Պետրոսը պատասխանեց ու ասաց. «Դու ես Քրիստոսը՝ Կենդանի Աստծու Որդին»: 17 Յիսուս պատասխանեց եւ նրան ասաց. «Երանի է քեզ, Սիմոն, Յովնանի որդի, որովհետեւ մարմինը եւ արինը չէ, որ յայտնեց քեզ, այլ՝ իմ Յայրը, որ երկնքում է: 18 Եւ ես քեզ ասում եմ, որ դու վեմ ես, եւ այդ վեմի վրայ պիտի շինեմ իմ եկեղեցին, ու դժիմքի դրները այն չպիտի յաղթահարեն: (*Hadēs g86*) 19 Եւ քեզ պիտի տամ երկնքի արքայութեան բանալիները, եւ ինչ որ մի անգամ կապես երկրի վրայ, կապուած պիտի ինի երկնքում: Եւ ինչ որ արձակես երկրի վրայ, արձակուած պիտի լինի երկնքում»: 20 Այն ժամանակ խստի պատուիրեց աշակերտներին, որ ոչ չասեն, թէ ինքն է Քրիստոսը: 21 Դրանից յնորյ Յիսուս սկսեց յստակօրէն յայտնել աշակերտներին, թէ պիտի է, որ ինքը երուսաղէմ զնայ, բազում չարչարանքներ կրի եւ անարգուի քահանայապետներից, օրէնսգետներից, ժողովուրդ ծերերից, սպանուիլ եւ երրորդ օրը յարութիւն առնի: 22 Եւ Պետրոսը նրան մի կողմ տանելով՝ սկսեց վիճել նրա հետ ու ասել. «Քան լիցի քեզ, ՏՇՌ, այդ քեզ չի պատահի»: 23 Եւ նա դառնալով՝ Պետրոսին՝ ասաց. «Ետքն գնա, սատանայ, դու զայթակղութիւն ես ինձ համար. որովհետեւ քո խորհուրդը Աստծունը չէ, այլ՝ մարդկանցը»: 24 Այն ժամանակ Յիսուս իր աշակերտներին ասաց. «Եթե՛ մԵկը կամենում է հետեւել ինձ, թող ուրանայ իր անձը, վերցնի իր խաչը եւ գայ իմ յետեւից. 25 որովհետեւ ով կամենայ իր անձը փրկել, այն կը կորցնի. Եւ ով ինձ համար իր անձը կորցնի, կը գտնի այն: 26 Ինչ օգուտ կ'ունենայ մարդ, եթէ այս ամբողջ աշխարհը շահի, բայց իր անձը կործանի: Կամ՝ մարդ իր անձի փոխարեն ինչ փրկանք պիտի տայ. 27 քանի որ մարդու Որդին գալու է իր Յօր փառքով՝ իր հրեշտակների հետ միասին. Եւ այն

Ժամանակ իւրաքանչյուրին կը հատուցի ըստ իր գրրծերի: 28 Շշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ այստեղ գտնուողների մէջ կան ոմանք, որոնք մահը չեն ճաշակի, մինչեւ որ չտեսնեն մարդու Որդուն՝ եկած իր արքայութեամբ»:

17 Եւ վեց օր յետոյ Յիսուս իր հետ վերցրեց Պետրոսին, Յակոբոսին եւ նրա եղբօրը Յովհաննեսին եւ նրանց հանեց, առանձին, մի քարձը լիո 2 եւ նրանց առաջ պայծառակերպուեց. Եւ նրա դեմքը փայլեց ինչպէս արեգակը. Եւ նրա զգեստները դարձան սպիտակ ինչպէս լոյսը: 3 Եւ ահա նրանց երեւացին Մովսէսն ու Եղիան, որ խօսում էին նրա հետ: 4 Պետրոսը պատասխան տոլեց Եւ ասաց Յիսուսին. «Տէր, լաւ է, որ մենք այստեղ ենք. Երեւ կամենաս, Երեք տաղաւարներ շինենք, մէկը՝ թեզ համար, մէկը՝ Մովսէսի, մէկն Ել՝ Եղիայի»: 5 Եւ մինչ նա դեռ խօսում էր, ահա մի լրսաւոր աճան նրանց վրայ հովանի եղաւ. ամայից մի ձայն եկաւ ու ասաց. «Դա է իմ սիրելի Որդին, որին հաւանեցի, դրան լեցէք»: 6 Երբ աշակերտները այս լսեցին, իրեն երեսի վրայ ընկան և սաստիկ վախեցան: 7 Եւ Յիսուս, մօտենալով, դիպաւ նրանց ու ասաց. «Ոտքի ելքը Եւ մի կ վախեցէք»: 8 Նրանք աշքները բարձրացրին եւ Յիսուսից բացի ոչ ոքի չտեսան: 9 Եւ մինչ լեռից իշնում էին, Յիսուս նրանց պատուիրեց ու ասաց. «Վյդ տեսիքը մարդու չասէք, մինչեւ որ մարդու Որդին մեռեներից յարութիւն առնի»: 10 Աշակերտները նրան հարցրին եւ ասացին. «Յապա ինչո՞ւ օրէնսդուներն ասում են, թէ նախ Եղիան պիտի գայ»: 11 Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրանց. «Եղիան կը գայ Եւ կը վերահաստատի ամեն ինչ. 12 Բայց ձեզ ասում են, որ Եղիան արդէն իսկ եկել է. բայց նրան չճանաչեցին, այլ, ինչ որ կամեցան, արեցին նրան. նոյնպէս եւ մարդու Որդին նրանց ձեռքով չարչարուելու է»: 13 Այն ժամանակ աշակերտները հասկացան, թէ Յովհաննես Մկրտչի մասին էր ասել իրենց: 14 Երբ ժողովրդի մէջ եկան, մի մարդ մօտեցաւ, ծնկի եկաւ եւ ասաց. 15 «Տէր, ողորմիր իմ որդուն, որովհետեւ լրսուոտութիւնից է տառապում Եւ չարչար տանջուում է. շատ անզամ կրակի մէջ է ընկնում Եւ երեմն՝ ջրի մէջ: 16 Նրան քո աշակերտների մօտ տարայ, Եւ չկարողացան թշկեր»: 17 Յիսուս պատասխան տոլեց ու ասաց. «Ո՞վ անհաւատ Եւ մոլորուած սերունդ, մինչեւ նրբ ձեզ հետ պիտի լինեմ, մինչեւ նրբ ձեզ պիտի հանրութեմ. նրան ինձ մօն թեր»: 18 Եւ Յիսուս նրան սաստեց, դեմք նրանից դուրս եկաւ, Եւ մանուկը հենց այդ րոպեից թշկուեց: 19 Այն ժամանակ աշակերտները, առանձին, մօտեցան Եւ Յիսուսին ասացին. «Մենք ինչո՞ւ այն հանեց չկարողացանք»: 20 Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Զեր թերահաւատութեան պատճառով. Շշմարիտ եմ

ասում ձեզ, Երեւ մանանեխի հատիկի չափ հաւատ ունենաք, այս լերանը կ'ասէք՝ տեղափոխութիւ այստեղից այնտեղ, Եւ կը տեղափոխութիւ. Եւ որեւէ բան ձեզ համար անհնարին չի լինի: 21 Բայց այս տեսակ դեմք այլ կերպ դուրս չի ենում, Երեւ ոչ աղօթքով ու ծովապահութեամբ»: 22 Եւ մինչ նրանք Գայիիայում դեռ շրջում էին, Յիսուս իր աշակերտներին ասաց. «Մարդու Որդին մատնուելու մարդկանց ձեռքը, 23 ու նրան պիտի սպանեն, Եւ նա երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնի»: Եւ նրանք շատ տիխոեցին: 24 Երբ նրանք Կայիանայում եկան, Երկրամեան տուրքը պահանջողները մօտեցան Պետրոսին եւ ասացին. «Զեր վարդապետը երկրամեանը չի տալիս»: Եւ Պետրոսն ասաց՝ այլ: 25 Եւ երբ տուն մտան, Յիսուս կախսեց նրան ու ասաց. «Քեզ ինչպէս է թեում, Սիմն. ազգերի թագաւորները հարկեր կամ տուրքը ումբից են առնում, իրենց որդիներից, թէ՞ օտարներից»: 26 Եւ երբ ասաց՝ օտարներից, Յիսուս նրան ասաց. «Ապա ուրեմն որդիներն ազատ են: 27 Բայց որպէսզի նրանց չգայթակիցնենք, գնա ծով ու կարթ զգիր, Եւ առաջին ծովկը, որ դուրս կ'ենին, վերցրոն ու բաց նրա թերանը Եւ մի արծաթ դրամ կը գտնես. այն ան Եւ իմ ու քո տեղ նրանց կը տաս»:

18 Այն օրը աշակերտները մօտեցան Յիսուսին եւ ասացին. «Մեզնից ով է մեծ երկնիք արքայութեան մէջ»: 2 Եւ Յիսուս իր մօտ կանչեց մի մանուկը, կանգնեցրեց նրան նրանց մէջ 3 ու ասաց. «Շշմարիտ եմ ասում ձեզ, Երեւ շղանաք ու չլինեք մանուկների պէս, Երկնիք արքայութիւնը չէր մտնի: 4 Արդ, ով իր անձը խոնարհեցում է ինչպէս այս մանուկը, Երկնիք արքայութեան մէջ նա է մեծ: 5 Եւ ով որ իմ անունով մի այսպիսի մանուկ ընդունելու լինի, հնձ կ'ընդունի: 6 Եւ ով որ ինձ հաւատացող այս փոքրիկներից մէկին զայթակիցնի, նրա համար լաւ կը լինի, որ նրա պարանոցից Եշի Երկանաքար կախուի, Եւ նա սուլզով ծովի խորքը: 7 Վայ աշխարհին՝ զայթակիղութիւնների պատճառով. զայթակիղութիւններ պէտք է որ գամ, բայց վայ այն մարդուն, որի միջոցով կը գայ զայթակիղութիւնը: 8 Երեւ քո ձեռքը կամ ոտքը թեզ զայթակիղեցնում է, կտրիր այն Եւ դէմ զգիր թեզնից. լաւ է, որ դու մէկ ձեռքով կամ կատ մսնես կեանք, քան երկու ձեռք ու երկու ոտք ունենաս Եւ յալիտենական կրակի մէջ ընկնես: (այօնիս g166) 9 Եւ Երեւ քո աշքն է զայթակիղեցնում թեզ, հանիր այն Եւ դէմ զգիր թեզնից. լաւ է, որ դու միհականի մսնես կեանք, քան երկու աչք ունենաս Եւ ընկնես գետենի կրակը: (Geenna g1067) 10 Զգիր Եղիք, որ այս փոքրիկներից մէկին չարհանարհէք. ասում եմ ձեզ, որ Երկնորում նրանց հրեշտակները մշտապէս տեսնում են երեսն իմ Յօր, որ Երկնորում է. 11 որովհետեւ

մարդու Որդին եկաւ փրկելու կորածք»: 12 «Զեզ ինչպէս է թւում. եթէ մի մարդ հարիւր ոչխար ունենայ, եւ նրանցից մէկը մոլորուի, իննասունինը ոչխարը լերան վրայ չի թողինի ու գնայ որոնելու մոլորուածին: 13 Եւ եթէ պատահի, որ այն գոտի, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, թէ նրա վրայ աւելի կ'ուրախանայ, քան իննասունինի վրայ, որ մոլորուած չեն: 14 Այսպէս՝ իմ երկնաւոր Յօր կամքը չէ, որ այս փոքրիկներից մէկը կորչի»: 15 «Եթէ եղայրդ քո դէմ մեղանչի, զնա յանդիմանին նրան, երբ դու եւ նա մենակ էք. եթէ քեզ լսի, քո եղբօրը շահեցիր: 16 Իսկ եթէ քեզ լսի, ան քեզ հետ մէկին եւ կամ երկուսին, որպէսզի երկու կամ երեք վկաների թերանով հաստառուի ամեն ինչ: 17 Իսկ եթէ նրանց ել լսի, կ'ասես հաւատացեաների ժողովում. իսկ եթէ նրանց ել լսի, թող նա քեզ համար լինի ինչպէս հեթանոսը եւ մաքսաւորը: 18 Շնչմարիտ եմ ասում ձեզ, ինչ որ կապէք երկրի վրայ, կապուած պիտի լինի երկնքում: Եւ ինչ որ արձակէք երկրի վրայ, թող արձակուած լինի երկնքում: 19 Դարձեալ ձեզ ասում եմ. եթէ ձեզնից երկուսը միաբանուեն երկրի վրայ որեւէ խնդրանքի համար, ինչ ել որ խնդրեն, կը կատարուի նրանց համար իմ Յօր կողմից, որ երկնքում է. 20 Որովհետեւ ուր երկու կամ երեք հոգի հաւաքուած լինեն իմ անունով, այնտեղ եմ ես, նրանց մէջ»: 21 Այն ժամանակ Պետրոսը մօտեցաւ նրան ու ասաց. «Տէ՛ր, քանի անզամ, եթէ եղայրս իմ դէմ մեղանչի, պէտք է ներեմ նրան. մինչեւ եօթին անզամ»: 22 Յիսուս նրան ասաց. «Քեզ չեմ ասում, թէ՝ մինչեւ եօթն անզամ, այլ՝ մինչեւ եօթանասուն անզամ եօթը»: 23 «Այսպէս, երկնքի արքայութիւնը նմանուում է մի թագաւորի, որ կամեցաւ ծառաների հետ իր հաշիւները կարգադրել: 24 Եւ երբ սկսեց հաշիւն ընդունել, նրա մօտ թերուեց տաս հազար քանքարի մի պարտապան: 25 Եւ քանի որ նա վճարելու քան չուներ, նրա տերը հրամայեց վաճառել նրան եւ նրա կնոջն ու որդիներին եւ այն ամենը, ինչ նա ուներ, եւ պարտքը հասուցել: 26 Եւ ծառան գետին ընկնելով՝ երկրպագում եր նրան եւ ասում. «Յամբերոն եղիր իմ հանդէա, եւ բոլորը կը վճարեմ քեզք: 27 Այդ ծառայի տէրը, զթալով, արձակեց նրան եւ պարտքը նրան շնորհեց: 28 Իսկ ծառան դուրս ենելով՝ գտա իր ծառայակիցներից մէկին, որ իրեն հարիւր դահեկան պարտք էր: Եւ նրան քաննելով՝ իսկողում եր ու ասում. «Վճարիր ինձ, ինչ որ պարտք ես: 29 Իսկ ծառայակիցը, ընկնելով նրա ուրքերը, աղաչում եր նրան եւ ասում. «Յամբերոն եղիր իմ հանդէա, եւ կը վճարեմ քեզք: 30 Իսկ սա չէր կամենում. զնաց նրան քանտ նետել տուեց, մինչեւ որ պարտքը վճարէր: 31 Նրա ծառայակիցները, երբ տեսան եղածը, շատ տրտմեցին եւ եկան ու իրենց տիրոջը պատմեցին այն ամենը, ինչ եղել էր: 32 Այն ժամանակ տէրը

կանչեց նրան եւ ասաց. «Զար ծառայ, քո ամբողջ պարտքը բեզ շնորհեցին նրա համար, որ աղաչեցիր ինձ. 33 իսկ պէտք չէր, որ դու ել զթայիր քո ծառայակցին, ինչպէս ես ելքեզ զթացի»: 34 Եւ նրա տէրը բարկանալով՝ նրան յանձնեց դահիճներին, մինչեւ որ հատուցեր բոլոր պարտքերը: 35 Նշյուր պիտի անի ձեզ եւ իմ Յայրը, որ երկնքում է, եթէ ձեզանից իւրաքանչիւրը սրտանց չների իր եղրօրը՝ նրա յանցանքները:

19 Եւ երբ Յիսուս ալարտեց այս խօսքերը, Գալիխայից տեղափոխուեց եւ եկաւ Յրեաստանի սահմանները, Յորդանանի միւս կողմը: 2 Եւ նրա յետեւից բազում ժողովուր զնաց, եւ այնտեղ նրանց թշկեց: 3 Եւ փարիսեցիները, մօտենալով նրան, փորձեցին եւ ասացին. «Օրինամուր է, որ մէկն իր կնոջը արձակի ամեն մի յանցանքի պատճառով»: 4 Նա պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Դուք չէ՞ք կարդացես, թէ նա, ով սկզբից ստեղծեց, արու եւ եզ արեց նրանց եւ ասաց. 5 դրա համար դղամարդը պիտի թողնի հօրդ եւ մօրը ու պիտի զնայ իր կնոջ յետեւից. Եւ երկուսը մէկ մարմին պիտի լինեն: 6 Ազա ուրեմն՝ ոչ թէ երկու, այլ մէկ մարմին են: Արդ, ինչ որ Աստուած միացրեց, մարդը թող չքածանից»: 7 Նրան ասացին. «Իսկ Մովսէսը իշչու մեզ պատուիրեց ապահարզանի թույլա տալ ու արձակելք»: 8 Յիսուս նրանց ասաց. «Մովսէսը ձեր խստապրտութեան պատճառով ձեզ թոյլ տուեց արձակել ձեր կանանց, բայց սկզբից այդպէս չի եղել: 9 Սակայն ասում եմ ձեզ, թէ ով իր կնոջն արձակում է, եւ դա պոռնկութեան պատճառով չէ, եւ ուրիշին է առնում, շնանում է. շնանում է եւ նա, ով արձակուածին է առնում»: 10 Իր աշակերտները նրան ասացին. «Եթէ այդպիսին է պարագան մարդու եւ կնոջ համար, լաւ է չամուսնանալք»: 11 Եւ նա նրանց ասաց. «Բոլորն ընդունակ չեն այդ բանին, այլ՝ նրանք, որոնց տրուած է. 12 Որովհետեւ կան ներքինիներ, որոնք իրենց մօր որովայնից այդպէս են ծնուել, կան ներքինիներ էլ, որոնք մարդկանց կողմից են ներքինի դարձել. ներքինիներ էլ կան, որոնք երկնքի արքայութեան համար իրենք իրենց ներքինիներ են դարձրէլք ով կարող է տան»լ թող տանից»: 13 Այն ժամանակ նրան մօտ մանուկներ բերուեցին, որ նրանց վրայ ձեռք ոխի ու աղոթք անի. իսկ նրա աշակերտները սաստում էին բերոյնիներին: 14 Յիսուս ասաց. «Ձեր տուլէք այդ մանուկներին եւ միշտ արգելէք, որ նրանք ինձ մօտ զնան, որովհետեւ երկնքի արքայութիւնը այդպիսիներին է»: 15 Եւ նրանց վրայ ձեռք ոխի ու աղոթք անի. 16 Եւ ահա մէկ մօտենալով նրան՝ ասաց. «Բարի վարդապետ, ինչ քարիք գործեմ, որ յալիտենական կեսնքն ունենամ»; (αιօնιος ց166) 17 Եւ նա նրան ասաց. «Ինչո՞ւ ես ինձ

բարու մասին հարցում. մեկ է բարին. Եթե կամենում ես յալիտենական կեանքը մտնել, պահիր պատուիրանները»: 18 Նա ասաց. «Որդինք»: Յիշուս նրան ասաց. «Մի սպանիրը, մի շնանարը, մի գողանարը, սուտ մի վկայիրը, 19 քո հօրն ու մօրը մեծարիրը եւ քո ընկերոջը քո անձի պես պիտի սիրեսը»: 20 Երիտասարդը նրան ասաց. «Վյո բոլորը իմ մանկութիւնից ի վեր պահել եմ. արդ, Ել ինչ բանով պակաս եմ դեռ»: 21 Յիշուս նրան ասաց. «Եթե կամենում ես կատարեալ լինել, զնա վաճառիր քո ունեցուածքը ու տուր աղքատներին. Եւ երկնքում գանձեր կ'ունենաս. Եւ դու արի իմ յետելից»: 22 Երբ երիտասարդը այս խօսքը լսեց, տրտնած զնաց, որովհետեւ շատ հարստութիւն ուներ: 23 Յիշուս աշակերտներին ասաց. «Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ հարուստը դժուարութեամբ կը մտնի երկնքի արքայութիւնը: 24 Դարձեալ ասում եմ ձեզ՝ աւելի հեշտ է, որ պարանը ասեղի ծակով մտնի, քան թե հարուստը՝ Աստծու արքայութիւնը»: 25 Երբ աշակերտները այս լսեցին, շատ զարմացան ու ասացին. «Իսկ ո՞վ կը կարողանայ փրկուել»: 26 Յիշուս նրանց նայեց եւ ասաց. «Մարդկանց համար այդ անկարեի է, բայց Աստծու համար ամեն ինչ կարելի է»: 27 Այն ժամանակ Պետրոսը պատասխան տուեց ու ասաց նրան. «Ամենասիկ, մենք թողեցինք ամեն քան եւ եկանք քո յետելից. արդ, մենք ինչ կ'ունենանք»: 28 Յիշուս նրանց ասաց. «Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, թե դուք, որ Եկաք իմ յետելից, երկրորդ գալատեան, երբ որ մարդու Որդին իր փառքի աթոռին կը նստի, դուք Ել կը նստեք տասներկու աթոռների վրայ՝ դատելու Խսրայելի տասներկու ցեղերին: 29 Եւ ամեն ոք, որ թողել է տուն կամ երայներ, կամ քոյրեր, կամ հայր, կամ մայր, կամ կին, կամ որդիներ, կամ ազգարակներ՝ իմ անուան համար, հարիւրապատիկ պիտի ստանայ եւ յալիտենական կեանքը պիտի ժառանգի: (αῖσιος γε166) 30 Շատ առաջիններ վերջին պիտի լինեն, եւ վերջիններ՝ առաջին»:

20 «Երկնքի արքայութիւնը նման է մի տանուտէրի, որ առաւօտեան ելա իր այգու համար մշակներ վարձելու: 2 Եւ մշակների օրավարձը մեկ դահեկան սակարկերով՝ նրանց ուղարկեց իր այգին: 3 Եւ առաւօտեան ժամը իննի մօտ դուրս եներլով՝ տեսաւ ուրիշների, որ պարապ կանգնել եին հրապարակում: 4 Նրանց Ել ասաց. «Դուք Էլ զնացէք իմ այգին, եւ ինչ որ արժան է, կը տամ ձեզ»: 5 Նրանք ենս զնացին: Եւ դարձեալ դուրս եներլով կեսօրին ու կեսօրից յետոյ ժամը երեքի մօտ՝ նոյն ձեւով արեց: 6 Եւ ժամը իինքի մօտ դուրս եներլով՝ գուա ուրիշների, որ պարապ կանգնել եին. նրանց ասաց. «Ինչն էք այստեղ ամբողջ օրը պարապ կանգնել»: 7 Նրան ասացին. «Որովհետեւ մեզ ոչ ոք չվարձեց»:

Նրանց ասաց. «Դուք Էլ զնացէք այգին, եւ ինչ որ արժան է, կը ստանաք»: 8 Եւ երբ երեկոյ եղա, այգու տէրը իր գրծավարին ասաց. «Կանչիր մշակներին եւ տոնը նրանց վարձը՝ սկսած վերջիններից մինչեւ առաջինները»: 9 Երբ եկան ժամը իինքի մօտ վարձուածները, իւրաքանչիւրը մեկ դահեկան ստացաւ: 10 Առաջիններն ել գալով՝ կարծում եին, թե աւելի կը ստանան, բայց նրանք Ել իւրաքանչիւրը մեկ դահեկան ստացան: 11 Երբ առան, տրտնջում եին տանտիրոջից ու ասում. 12 «Դրանք՝ այդ վերջինները, մեկ ժամ գործ արեցին, իսկ դու դրանց հաւասար արեցիր մեզ, որ տարանք օրուայ ծանրութիւնը եւ տօթը»: 13 Նա պատասխանեց նրանցից մէկին եւ ասաց. «Ընկեր, քեզ չեմ զրկում. չե՞ որ ինձ հետ մեկ դահեկանի սակարկեցիր. 14 ստացիր քոնը եւ զնա. այս վերջիններին կամենում եմ տալ որքան եւ քեզ. 15 միթե իրաւունք չունեմ իմ ունեցածի հետ վարուելու, ինչպէս կամենում եմ: Կամ թէ՝ նախանձնիւմ ես, որ ես առատածեռն եմ»: 16 Այսպէս, վերջինները առաջին պիտի լինեն, եւ առաջինները՝ վերջին. որովհետեւ բազում են կանչուածները, բայց սակաւ են ընտրեալները»: 17 Երբ Յիշուս Երուսաղէմ էր բարձրանում, Տաններկուսին առանձին իր հետ վերցրեց եւ ճանապարհին ասաց նրանց. 18 «Սիալասիկ Երուսաղէմ ենք բարձրանում, եւ մարդու Որդին պիտի մատնուի բահանայապետերին ու օրէնսգետներին. Եւ նրան մահուան պիտի դատապարտեն 19 ու նրան հերանումներին պիտի մատնեն՝ ծաղրուելու, ծեծուելու եւ խաչը հանուելու համար, սակայն նա երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնի»: 20 Այն ժամանակ նրան մօտեցաւ Զերեղեռսի որդինների մայրը՝ իր որդինների հետ միասին. նա երկրպագում էր ու նրանից մի քան ուղում: 21 Եւ նա նրան ասաց. «Ինչ ես ուղում»: Կինն ասաց նրան. «Ասա, որ սրանք՝ իմ այս երկու որդինները, նստեն քո արքայութեան մէջ, մէկը՝ քո աջ կողմում եւ միւսը՝ ձախ կողմում»: 22 Յիշուս պատասխանեց եւ ասաց. «Չեք իմանում՝ ինչ էք խնդրում. կարո՞յ Եք խմել այն բաժակը, որը ես խմելու եմ. կամ՝ մկրտուել այն մկրտութեամբ, որով ես մկրտուելու եմ»: Նրան սասցին՝ կարող ենք: 23 Յիշուս նրանց ասաց. «Իմ բաժակը կը խմէք, եւ այն մկրտութեամբ, որով ես մկրտում եմ, կը մկրտուեք, բայց նստեցնել իմ աջ եւ ձախ կողմերում՝ ես չեմ, որ կը տամ, այլ այդ նրանց համար է, որոնց տրուած է իմ Յօրից»: 24 Եւ տասը աշակերտները, այս լսելով, բարկացան երկու եղբայրների վրայ: 25 Յիշուս նրանց իր մօտ կանչեց ու ասաց. «Գիտէք, որ ազգերի իշխանաւորները տիրում են ազգերի վրայ, եւ մեծամեծները իշխում են նրանց վրայ: 26 Զեր մէջ եւս չպէտք է այդպէս լինի. այլ ձեզնից ով կը

կամենայ մեծ լինել, ծեր ծառան պիտի լինի. 27 Եւ ձեզնից ով կը կամենայ առաջին լինել, ծեր ծառան պիտի լինի. 28 ինչպէս որ մարդու Որդին չեկաւ ծառայութիւն ընդունելու, այլ ծառայելու Եւ իր անձը տալու որպէս փրկանք շատերի փոխարէն»: 29 Եւ երբ նրանք Երիքովից դուրս Եին գալիս, Յիսուսի յետելից բազում ժողովուրդ գնաց: 30 Եւ ահա երկու կոյրեր նստած Եին ճանապարհի եղերքին: Երբ լսեցին, թէ Յիսուս անցնում է, աղաղակեցին ու ասացին. «Ողորմիր մեզ, Յիսուս, Դաւթի Որդի»: 31 Եւ ամրոխրյանդիմանեց նրանց, որ լրեն: Խսկ նրանք առաւել եւս աղաղակում Եին ու ասում. «Ողորմիր մեզ, Տէ՛ր, Դաւթի Որդի»: 32 Յիսուս տեղում կանգ առաւ, կանչեց նրանց Եւ ասաց. «Ի՞նչ էք կամենում, որ ձեզ անեմ»: 33 Նրան ասացին. «Որ մեր աչքերը բացուեն, Տէ՛ր»: 34 Եւ գթալով՝ Յիսուս դիպաւ նրանց աչքերին, եւ նրանք իսկոյն տեսան ու գնացին նրան յետելից:

21 Երբ Երուսաղէմին մօտեցան Եւ եկան բերփագէ, Զիթենեա լերան մօտ, այն ժամանակ Յիսուս իր աշակերտներից երկուսին ուղարկեց ու նրանց ասաց. 2 «Գնացէք այդ գիւղը, որ ծեր դիմացն է, եւ այնտեղ կը գտնէք կապուած մի էշ եւ նրա հետ՝ մի բուռակ. արձակեցէք բերեք ինձ: 3 Եւ եթէ մնէք ձեզ բան ասի, կ'ասէք, որ Տիրոջ պէտք են. եւ նա իսկոյն նրանք կ'ուղարկի»: 4 Բայց այս բոլորը եղաւ, որպէսզի կատարուի մարգարէի խօսքը, որ ասում է. 5 «Ասացէք Սիրնի դստերը, ահա դեպի քեզ է գալիս քո թագաւորը՝ հեզ եւ նստած Եշի ու Եշի բուռակի վրայ»: 6 Աշակերտները գնացին եւ արեցին, ինչպէս Յիսուս իրենց հրամայել էր. 7 Եւ Եշն ու բուռակը բերեցին, նրանց վրայ զգեստներ զցեցին. Եւ նա նստեց դրանց վրայ: 8 Եւ բազում ժողովուրդ իրենց զգեստները փոխեցին ճանապարհի վրայ, խսկ ուրիշներ ծառերից ճիւղեր Եին Կտրում ու սփռում ճանապարհի վրայ: 9 Առաջից եւ յետելից գնացող ժողովորդի բազմութիւնը աղաղակում էր ու ասում. «Օրինութիւնն Դաւթի Որդուն, օրինեալ է նա, որ գալիս է Տիրոջ անունով, օրինութիւն՝ բարձունքներում»: 10 Եւ երբ նա մնուալ Երուսաղէմ, ամրող բաղաքը դրդոց, եւ ասում Եին՝ նվէսա: 11 Խսկ ժողովրդի բազմութիւնն ասում էր. «Սա Յիսուս մարգարէն է, որ Գալիխայի Նազարէ բաղաքից է»: 12 Եւ Յիսուս մնուալ տաճար ու դուրս հանեց բոլոր նրանց, որ տաճարի մէջ վաճառում ու գնումներ Եին անում. նա շուր տուեց լումայափոխների սեղաններն ու աղաւնեվաճառների աթոռները: 13 Եւ նրանց ասաց. «Գրուած Է՝ իմ տունը այօթի տուն պիտի կոչուի, խսկ դուք աւազակների որը էք արել այդ»: 14 Տաճարի մէջ կոյրեր եւ կաղեր Յիսուսին մօտեցան, եւ նա բժիշկեց նրանց: 15 Երբ բահանայապետներն ու օրէսագէտները տեսան այն սքանչելիքները, որ նա արեց, եւ

մանուկներին, որ տաճարի մէջ աղաղակում Եին ու ասում՝ օրինութիւնն Դաւթի Որդուն, բարկացան. 16 Եւ ասացին նրան. «Լսմէն Ես՝ դրանք ինչ են ասում»: Յիսուս նրանց ասաց. «Այն, դուք չէք կարդացել, թէ՝ երեխաների ու ծծկերների բերանով օրինութիւն կատարեցիր»: 17 Եւ նրանց թողնելով՝ եկաւ բաղաքից դուրս, դեպի Բեթանիա. Եւ այնտեղ գիշերեց: 18 Եւ առաւուտեան երբ բաղաք վերադարձաւ, բաղց զգաց: 19 Եւ ճանապարհի վրայ մի թզենի տեսնելով՝ եկաւ դէպի այն եւ նրա վրայ ոչինչ չգտաւ, այլ միայն՝ տերեւ: Եւ թզենուն ասաց. «Այսուհետեւ քեզնից յակտեան պյուու թող չինիք»: Եւ նոյն պահին թզենին չորացաւ: (այօն g165) 20 Երբ աշակերտները այս տեսան, զարմացան ու ասացին. «Ինչպէս թզենին իսկոյն չորացաւ»: 21 Յիսուս պատասխանեց Եւ ասաց նրանց. «Ճշմարիտ Եմ ասում ձեզ, եթէ հաւատ ունենաք Եւ չերկարտէք, ոչ միայն կ'անեք այդ թզենուն պատահածը, այլ թէկուուզ Եւ այդ լերանն ասէք՝ Եկիր ու ծովս ընկիր, այն կը կատարուի: 22 Եւ ամէն ինչ, որ ուզէք այօթի մէջ հաւատով, կը ստանաք»: 23 Եւ երբ տաճար եկաւ, մինչ ուսուցանում էր, նրան մօտեցան բահանայապետները, ժողովրդի ծերերը Եւ ասացին. «Ի՞նչ իշխանութեամբ Ես այդ անում, եւ նվէ տուեց քեզ այդ իշխանութիւնը»: 24 Յիսուս պատասխանեց Եւ ասաց նրանց. «Ես Ել ձեզ մի բան հարցումն. եթէ ինձ ասէք, ես Էլ ձեզ կ'ասեմ, թէ ինչ իշխանութեամբ Եմ այս անում: 25 Յովիաննեսի մկրտութիւնը որտեսից Էր՝ Երկիրից, թէ՝ մարդկանցից»: Նրանք իրար մէջ խորհուրդ Եին անում ու ասում. «Եթէ ասենք՝ Երկնիքից, մնեց կ'ասի՝ իսկ ինչո՞ւ չիաւատացիք նրան. 26 Խսկ եթէ ասենք՝ մարդկանցից, ժողովորդից վախենում Ենք, որովհետեւ բոլորն Էլ Յովիաննեսին որպէս մարգարէ Են ընդունում»: 27 Պատասխաննեցին Յիսուսին ու ասացին՝ չզիտենք: Նա Էլ նրանց ասաց. «Ես Էլ ձեզ չեմ ասի, թէ ինչ իշխանութեամբ Եմ այս անում»: 28 «Բայց ինչպէս Է ձեզ թռում. մի մարդ երկու որդի ուներ: Առաջինին մօտենալով՝ նա ասաց. «Օրիենակ, զնա այսօր աշխատիր այգում»: 29 Սա պատասխաննեց ու ասաց. «Գնում Եմ, տէ՛ր». ու չգնաց: 30 Մօտեցան միւսին Ել եւ նոյնն ասաց. Սա պատասխաննեց ու ասաց. «Չեմ ուզում»: Բայց յետոյ զղացաց Եւ գնաց այգին: 31 Վրդ, երկուսից նվէ կատարեց հօր կամքքը: Նրանք ասացին՝ վերջինը: Յիսուս նրանց ասաց. «Ճշմարիտ Եմ ասում ձեզ, որ մաքսաւրներ ու պրոնիկներ ծեզնից առաջ պիտի հասնեն արքայութիւն, 32 որովհետեւ Յովիաննեսը արդարութեան ճանապարհով եկաւ, եւ նրան չիաւատացիք. խսկ մաքսաւրներ ու պրոնիկներ հաւատացին նրան. Եւ դուք այդ տեսաք Եւ յետոյ Էլ չզղացացիք, որ նրան հաւատայիք»: 33 «Լսեցէք մի այլ առակ. մի տանուտէր կար, որ այգի

տնկեց եւ այն ցանկապատեց ու նրա մէջ հնձան փորեց եւ աշտարակ շինեց. ապա այն վարձու տուեց մշակներին եւ գնաց հեռու երկիր: 34 Երբ պտղի ժամանակը մօտեցաւ, իր ծառաներին ուղարկեց այն մշակների մօտ, որպէսզի բերքից իր բաժինը առնեն: 35 Իսկ մշակները նրա ծառաներին բռնելով՝ մէկին տանջեցին, մէկին սպանեցին, մէկին քարկոծեցին: 36 Դարձեալ ուրիշ ծառաներ ուղարկեց՝ թուով աւելի, քան առաջինները: Եւ սրանց էլ նոյնն արեցին: 37 Յետոյ նրանց մօտ ուղարկեց իր որդուն ու ասաց՝ թերեւս իմ այս որդուց ամաչեն: 38 Իսկ մշակները, երբ տեսան որդուն, իրենց մտքում ասացին՝ սա է ժառանգը, եկէք սպանենք սրան եւ սրա ժառանգութիւնը մենք սեփականացնենք: 39 Եւ նրան բռնեցին հանեցին այգուց դուրս եւ սպանեցին: 40 Արդ, երբ այգու տէրը գայ, այդ մշակներին ինչ կ'անիք: 41 Նրանք ասացին նրան. «Զարերին չարաշար կ'ոչնչացին եւ այգին կը տայ այլ մշակների, որոնք նրան կը տան պատուներն իրենց ժամանակին»: 42 Յիսուս նրանց ասաց. «Սուրբ Գրքերում երբենից չէք կարդացե՞լ՝ այն վէմը, որ կառուցողները անսարգեցին, նաև է, որ եղաւ անկիւնաքար. Տիրոջի եղաւ այս, եւ մեր աչքին սրանչելի է: 43 Դրա համար ասում եմ ծեզ, որ ծեզնից կը վերցուի Աստծու արքայութիւնը եւ կը տրուի այն ազգին, որ պտղաբեր կը դարձնի այն: 44 Եւ ով այս վեմի վրայ ընկնի, կը փշրուի, եւ ում վրայ այն ընկնի, նրան կը ճզմի»: 45 Երբ քահանայապետները եւ օրէնսգէտներ ու փարիսեցիներ նրա առակները լսեցին, իմացան, որ իրենց համար ասաց: 46 Եւ ուզում էին նրան բռնել, բայց վախեցան ժողովրդից, քանի որ իրեն մարգարէ էին ընդունում նրան:

22 Յիսուս դարձեալ պատասխանեց եւ առակներով ասաց նրանց. 2 «Երկընքի արքայութիւնը նմանուեց մի թագաւորի, որ իր որդու համար հարսանիք արեց: 3 Եւ ուղարկեց իր ծառաներին՝ հրաւիրուածներին հարսանիքի կանչելու. ու նրանք չուղեցին զայ: 4 Դարձեալ ուրիշ ծառաներ ուղարկեց՝ ասելով. «Հրաւիրուածներին ասացէք՝ ահա իմ ճաշկերոյթը պատրաստեցի. իմ զուարակները եւ իմ պարարտ անսատները մորթուած են, ու ամէն ինչ պատրաստ է, եկէք հարսանիքի»: 5 Սակայն նրանք, քանի տեղ չդնելով, գնացին՝ մէկն իր զգարակը, մէկն իր առեւտրին. 6 Ուրիշներ էին բռնեցին նրա ծառաներին, անպատուեցին ու սպանեցին: 7 Իսկ թագաւորը երբ լսեց, բարկացաւ եւ իր զօրքն ուղարկեց ու բնաշնչեց սպանողներին եւ այրեց նրանց քաղաքը: 8 Ապա իր ծառաներին ասաց. «Հարսանիքը պատրաստ է, բայց հրաւիրուածները արժանի չէին: 9 Արդ, գնացէք հրապարակները եւ ում որ գտնէք, կանչեցէք հարսանիքի»: 10 Եւ ծառաները

ճանապարհների վրա ելնելով՝ հաւաքեցին բոլոր նրանց, ում գտան՝ նև չարերին, նև բարիներին. Եւ հարսանիքը լցուեց հրաւիրուածներով: 11 Եւ երբ թագաւորը ներս մտաւ հրաւիրուածներին նայելու, այնտեղ տեսաւ մի մարդու, որ հարսանիքի զգնատ չէր հագել, ու նրան ասաց. 12 «Ընկեր, որ հարսանիքի զգնատ չունեիր, ինչպէս այստեղ մտար»: Եւ նա պապանձուեց: 13 Այն ժամանակ թագաւորը ծառաներին ասաց. «Կապեցէք դրա ուղերքն ու ձեռքերը եւ դուրս հանեցէք դրան, արտաքին խաւարը. այնտեղ կը լինի լաց եւ ատամների կրծտում. 14 Որովհետեւ կանչուածները բազում են, իսկ ընտրեամները՝ սակաւ»: 15 Այն ժամանակ փարիսեցիները գնացին խորհուրդ արեցին նրա մասին, թէ ինչպէս խօսքերով նրան որոգայթ լարեն: 16 Եւ նրա մօտ ուղարկեցին իրենց աշակերտներից ոմանց՝ հերովհեսականների հետ միասին եւ ասացին. «Կարդապետ, գիտենք, որ ճշմարտախօս ես եւ Աստծու ճանապարհը ճշմարտութեամբ ես ուսուցանում. ես ոչ մէկից չես բաշտում ու ոչ մի մարդու աշառութիւն չ»ս անում: 17 Արդ, ասայ մեզ, ինչպէս է թեզ թուում. պէտք է հարկ տալ կայսրին, թէ՞ ոչ: 18 Յիսուս հասկացաւ նրանց խորամանկութիւնն ու ասաց. «Ինչո՞ւ էք ինձ փորձում, կեղծաւորներ, 19 ինձ հարկի դահեկան ցոյց տուէք»: Եւ նրանք մի դահեկան բերեցին: 20 Եւ նա ասաց նրանց. «Այս պատկերը կամ գիրը ունեմ ե»: 21 Նրանք ասացին՝ կայսրինը: Այն ժամանակ նրանց ասաց. «Գնացէք, տուէք կայսրինը՝ կայսեր եւ Աստծունը՝ Աստծուն»: 22 Երբ այս լսեցին, զարմացան եւ թողեցին նրան ու գնացին: 23 Նոյն օրը նրան մօտեցան սարուկեցիները, որոնք ասում եին, թէ յարութիւն չկայ. հարա տուեցին նրան ու ասացին. 24 «Վարդապետ, Մովսէսն ասաց, որ՝ թեթ մէկն անժառանգ մեռնի, նրա եղբայրը նրա կնոջը պիսի առնի եւ իր եղբօրը զաւակ հասցնի: 25 Մեզ մօտ եօթը եղբայրներ կային. առաջինը կին առա ու ապա մեռաւ. եւ որովհետեւ զաւակ չուներ, կնոշն իր եղբօրը թողեց: 26 Նոյնպէս եւ երկրորդը եւ երրորդը, մինչեւ եօթներորդը: 27 Բոլորից յետոյ կինն է մեռաւ: 28 Արդ, յարութեան ժամանակ եօթից ուն կին կը լինի նա, քանի որ բոլորն էլ նրան իրեւ կին ունեցան»: 29 Յիսուս պատասխանեց նրանց ու ասաց. «Սուլորուածներ, ոչ Գրքերն էք հասկանում եւ ոչ էլ Աստծու գօրութիւնը. 30 Որովհետեւ յարութեան ժամանակ ոչ կին են առնում եւ ոչ էլ մարդու գնում, այլ կը լինեն՝ ինչպէս հրեշտակները երկնքում: 31 Բայց մեռենների յարութեան մասին չէք կարդացել Աստծուց ձեզ ասուածը. 32 Ես եմ Արքահամի Աստուածը, Իսահակի Աստուածը եւ Յակոբի Աստուածը. եւ Աստուած՝ մեռենների Աստուածը չէ, այլ՝ կենդանիների»: 33 Երբ

ժողովուրդը այս լսեց, զարմացաւ նրա ուսուցման վրայ: 34 Իսկ փարիսեցիները երբ լսեցին, թէ նա պապանձեցրեց սաղուկեցիներին, ի մի հաւաքուեցին. 35 Եւ նրանցից մէկը նրան փորձելով՝ հարցրեց ու ասաց. 36 «Վարդապետ, Օրէնքի մէջ ո՞ր պատուիրանն է մեծ»: 37 Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Պիտի սիրես քո Տէր Աստծուն քո ամբողջ սրտով, քո ամբողջ հոգով ու քո ամբողջ մտքով: 38 Այս է մեծը եւ առաջին պատուիրանը. 39 Եւ երկրորդը սրա նման է. պիտի սիրես քո ընկերոջը, ինչպէս քո անձը: 40 Այս երկու պատուիրաններից են կախուած ամբողջ Օրէնքը եւ մարգարէները»: 41 Եւ երբ փարիսեցիները հաւաքուեցին, Յիսուս նրանց հարցրեց ու ասաց. 42 «Ի՞նչ կարծիք ունեք Քրիստոսի մասին, ո՞վ որդին է»: Նրան ասացին՝ Դաւթի: 43 Յիսուս նրանց ասաց. «Իսկ Դաւթին ինչպէս նրան Սէր է կոչում, ինչպէս նրա որդին կը լինի»: 44 Եւ ոչ ոք նրան մի բառ պատասխան չկարողացաւ տալ: Եւ այդ օրուանից ոչ ոք չէր համարձակում նրան մի որեւէ բան հարցնել:

23 Այն ժամանակ Յիսուս խօսեց Ժողովուրդին եւ իր աշակերտներին ու ասաց. 2 «ՄՈվսէսի աթոռի վրայ նստեցին օրէնսգէտներն ու փարիսեցիները. 3 ամեն ինչ, որ նրանք ճեզ ասեն, արէք եւ պահեցէք, բայց մի արէք ըստ նրանց գործերի, քանի որ ասում են, բայց չեն անում: 4 Ծանր ու դժուարակիր բեռներ են կապում եւ դնում մարդկանց ուսերի վրայ, բայց իրենց մատով անգամ չեն կամենում շարժել դրանք: 5 Եւ իրենց բոլոր գործերն անում են ի ցոյց մարդկանց. լայնացնում են իրենց գործապանակները եւ երկարացնում են իրենց զգեստների ծովարը: 6 Սիրում են ընթրիքների ժամանակ պատույ տեղերը, ժողովարաններում նախապատի ապօռները եւ հրապարակներում ողջոյններ առնել: 7 ու մարդկանցից կոչուել՝ ռարբի, որ նշանակում է ուսուցիչ: 8 Բայց դուք որեւէ մէկին ուսուցիչ միշ կոչէք, որովհետեւ ձեր ուսուցիչը մէկ է, եւ դուք բոլորը եղորյաներ եք: 9 Եւ երկրի վրայ ոչ մէկին ճեզ հայր միշ կոչէք, որովհետեւ մէկ է ձեր Յայրը, որ երկնքում է: 10 Եւ ուսուցիչներ չկոչուեք, որովհետեւ Քրիստոս է ձեր ուսուցիչը: 11 Եւ ճեզնից մեծը ձեր սպասաւորը պիտի լինի: 12 Ով իր անձը բարձրացնում է, կը խոնարիուի. եւ ով խոնարիեցնում է իր անձը, կը բարձրանայ: 13 Վայ ճեզ կեղծաւորների՝ օրէնսգէտների եւ փարիսեցիների, որ երկնքի արբարձակութիւնը կարծիք է իր անձը մասին վկայում եք, թէ որդիներն եք նրանց, որոնք կոտորում եին մարգարէներին: 32 Ուրեմն դուք էլ լրացրէք ձեր հայրերի արածը: 33 «Օձէր, իմերի ծնունդներ, ինչպէս պիտի փախչէք

տայիս, որ մտնեն: 15 Վայ ճեզ կեղծաւորներիդ՝ օրէնսգէտների եւ փարիսեցիների, որ շրջում էք ծովի ու ցամաքի վրայ՝ անգամ մէկին նորահաւատ դարձնելու համար, եւ երբ նա այդպիսին է դառնում, նրան ծեզանից կրկնակի անգամ աւելի գեհենի որդի էք դարձնում: (Geenna ց1067) 16 Վայ ճեզ, կրյո առաջնորդներ, որ ասում եք՝ ով որ երդուի տաճարի վրայ, այդ երդումը ոչինչ չի նշանակում. բայց ով որ երդուի տաճարի մէջ եղած ոսկով վրայ, պարտաւորում է այն կատարել: 17 Յիմարներ եւ կոյորք, ինչն է մեծ՝ ոսկին, թէ՝ տաճարը, որ սրբացնում է ոսկին: 18 Եւ՝ ով որ երդուի սեղանի վրայ, այդ երդումը ոչինչ չի նշանակում. բայց ով որ երդուի նրա վրայ գտնուող ընծայի վրայ, պարտաւորում է այն կատարել: 19 Յիմարներ եւ կոյորք, ինչն է մեծ՝ ընծան, թէ՝ սեղանը, որ սրբագրծում է ընծան: 20 Իսկ արդ, ով որ երդուեց սեղանի վրայ, երդուած կը լինի նրա վրայ եւ այն ամենի վրայ, որ սեղանի վրայ է: 21 Եւ ով երդուեց տաճարի վրայ, երդուած կը լինի նրա եւ նրա մէջ բնակուղ Աստծու վրայ: 22 Եւ ով երդուեց երկնքի վրայ, երդուած կը լինի Աստծու աթոռի եւ նրա վրայ նստողի վրայ: 23 Վայ ճեզ կեղծաւորներիդ՝ օրէնսգէտների եւ փարիսեցիների, որ տայիս էք անանուկի եւ սամիշի ու չամանի տասամնորդը, բայց թողել էք օրէնքի ամենից կարեւորները՝ արդարադատութիւնը, ողորմութիւնը եւ հաւատը. հարկ էր այս անել եւ այն չթողն»: 24 Կրյո առաջնորդներ, որ մժրուկները քամում էք եւ ուղտերը կուլ էք տայիս: 25 Վայ ճեզ կեղծաւորներիդ՝ օրէնսգէտների եւ փարիսեցիների, որ բաժակի ու անսակի դուրսը մաքրում էք, մինչ ներսից նրանք յի են ձեր գորութեամբ եւ անժումկայութեամբ: 26 Կոյր փարիսեցի, նախ մաքրիր բաժակի եւ պնակի ներսը, որպէսզի դրանց դուրսն էլ մաքրը լինի: 27 Վայ ճեզ կեղծաւորներիդ՝ օրէնսգէտների եւ փարիսեցիների, որ նման էք սպիտակեցրած գերեզմանների, որոնք դրսից գեղեցիկ են երեւում, մինչ ներսից յի են մեռեների ոսկորներով եւ ամենայն ապականութեամբ: 28 Նոյնպէս եւ դուք, դրսից մարդկանց արդար էք երեւում, մինչ ներսից յի էք կեղծաւորութեամբ եւ անօրէնութեամբ: 29 Վայ ճեզ կեղծաւորներիդ՝ օրէնսգէտների եւ փարիսեցիների, որ մարգարէների շիրիմներն էք շինում եւ արդարների գերեզմաններն էք զարդարում ու ասում էք. 30 «Եթէ մենք մեր հայրերի օրօք լինեինք, մարգարէների սպասութեամբ մասնակից չէինք լինի»: 31 Ապա ուրեմն դուք ինքներու ճեր մասին վկայում եք, թէ որդիներն եք նրանց, որոնք կոտորում եին մարգարէներին: 32 Ուրեմն դուք էլ լրացրէք ձեր հայրերի արածը: 33 «Օձէր, իմերի ծնունդներ, ինչպէս պիտի փախչէք

գեհենի դատապարտութիւնից: (Geenna g1067) 34

Դրա համար ահա ես ծեզ մօտ ուղարկում եմ մարգարեներ, իմաստուններ ու օրէնսգետներ. նրանցից ոմանց դուք պիտի սպանեք եւ խաչը պիտի հանեք. նրանցից ոմանց Ել պիտի տանջէք ձեր ժողովարաններում ու քաղաքից քաղաք պիտի հալածէք, 35 որպէսզի ձեր վրայ ընկնի մեղքը երկրի վրայ թափուած ամեն արդար արեան՝ արդար Աբէլի արիւնից մինչեւ արիւնը Բարափիայի որդի Չաքարիայի, որին սպանեցիք տաճարի եւ զոհասեղանի միջեւ: 36 Շշմարիտ եմ ասում ծեզ, այս բոլորը պիտի գայ այս սերնդի վրայ»: 37 «Երուսաղէմ, Երուսաղէմ, որ կոտորում էիր մարգարեներին եւ քարկոծում էիր քեզ մօտ ուղարկուածներին. քանի անգամ կամեցայ հաւաքել քո մանուկներին, ինչպէս հաւն է հաւաքում իր ճագերին թեւերի տակ, բայց չկամեցաք: 38 Ահա ձեր տունը աւերակ կը թողնուի ծեզ. 39 բայց ծեզ ասում եմ, որ այսուհետեւ ինձ այլևս չէր տեսնի, մինչեւ որ ասէք՝ օրինեալ է նա, որ գալիս է Տիրոջ անտևովք:

24 Յիսուս տաճարից դուրս ելած՝ գնում էր. եւ աշակերտները մօտեցան՝ նրան ցոյց տալու տաճարի շինութիւնները: 2 Եւ նա պատասխանեց ու նրանց ասաց. «Տեսնո՞ւմ էք այդ ամենը. Շշմարիտ եմ ասում ծեզ, այդուեղան չպիտի մնայ բար բարի վրայ, որ չքանդուի»: 3 Եւ մինչ դեռ նստած էր Զիթենեաց լերան վրայ, աշակերտները առանձին մօտեցան նրան ու ասացին. «Ասա մեզ, այդ երբ կը լինի, եւ կամ քո գալստեան ու այս աշխարհի վախճանի նշանն ինչ կը լինի»: (ածո g165) 4 Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրանց. «Զգոյն եղէք, գուցէ մէկը ծեզ խարի. 5 Որովհետեւ շատերը կը զան իմ անունով ու կ'ասեն, թէ՝ ես եմ Քրիստոսը. եւ շատերին կը մոլորեցնեն: 6 Լսելու եք պատերազմների ծայներ եւ պատերազմների լուրեր. զգոյն եղէք, չխորվուէք, որովհետեւ պէտք է, որ այդ ամենը լինի, բայց դա դեռ վախճանը չէ: 7 Ազգ ազգի դէմ պիտի ելինի, եւ թագաւորութիւն՝ թագաւորութեան դէմ, եւ պիտի լինեն սով, համաճարակ ու տեղ-տեղ երկրաշարժներ: 8 Սակայն այս ամենը սկիզբն է երկանց: 9 Այն ժամանակ ծեզ նեղութեան պիտի մատնեն եւ պիտի սպասնեն ծեզ. եւ իմ անուան պատճառով բոլոր ազգերի կողմից ատելի պիտի լինէք: 10 Եւ այն ժամանակ շատերը պիտի զայթակողուեն եւ միմեանց պիտի մատնեն ու միմեանց պիտի ատեն: 11 Եւ բազում սուստ մարգարեներ պիտի ենեն ու շատերին պիտի մոլորեցնեն: 12 Եւ անօրինութեան շատանալուց՝ շատերի սէրը պիտի ցամաքի: 13 Բայց ով մինչեւ Վերջ համբերեց, նա պիտի փրկուի: 14 Եւ արբայութեան այս Աւտորանը պիտի բարոզուի ամբողջ աշխարհում՝ ի վկայութիւն բոլոր հեթանոսների. եւ ապա պիտի գայ վախճանը»: 15 «Արդ, երբ

տեսնէք սարսափելի սրբապղծութիւնը, - որի մասին ասուած է Դանիէլ մարգարէլի միջոցով, - որ հաստատուած է սուրբ վայրում (ով ընթերցում է, թող հասկանայ), 16 այն ժամանակ, ովքեր Յրեաստանում կը լինեն, թող փախչեն լեռները. 17 Եւ ով տանիքի վրայ կը լինի, իր տնից բան վերցնելու համար թող ցած չիշնի. 18 Եւ ով հանդում կը լինի, իր Վերնազգեստը վերցնելու համար թող յետ չղանայ: 19 Բայց վայ այդ օրերին յիններին ու ստնտուններին: 20 Աղօրեցէք, որ ձեր փախուստը չինի ճմրանը եւ ոչ էլ շաբաթ օրը. 21 Որովհետեւ այդ ժամանակ մեծ նեղութիւն պիտի լինի, որպիսին չի եղել աշխարհի արարչագործութեան սկզբից մինչեւ այժմ եւ այլեւս չի էլ լինի: 22 Եւ եթէ այդ օրերը չկարճեցուեին, ոչ մի մարմին չէր ազատուի. բայց ընտրեալների պատճառով այդ օրերը պիտի կարճեցուեն: 23 Այն ժամանակ եթէ մեկը ծեզ ասի՝ ահա Քրիստոսը այստեղ է կամ այնտեղ, չհաւատաք նրան. 24 Որովհետեւ սուստ քրիստոններ եւ սուստ մարգարեններ պիտի ենեն եւ մեծամեծ նշաններ ու զարմանանի գործեր պիտի ցոյց տան՝ Աստծու ընտրեալներին անգամ մոլորեցնելու աստիճան, եթէ հնար լինի: 25 Ահա ծեզ արաջուց ասացի: 26 Ապա եթէ ծեզ ասեն՝ ահա անապատի մէջ է, չենէք, կամ թէ՝ ահա մառանում է, չհաւատաք. 27 Որովհետեւ ինչպէս փայլակը, որ ենում է արեւելից եւ երեւում է մինչեւ արեւմուտք, մարդու Որդու գալուստը այնպէս կը լինի: 28 Ուր որ դիակն է, այնտեղ կը հաւաքուեն արծիւնները: 29 «Այդ օրերի նեղութիւնից անմիջապէս յետոյ, արեգակը պիտի խաւարի, եւ լուսինը իր լոյս չպիտի տայ, եւ աստղերը երկնքից պիտի ընկնեն, ու երկնքի գօրութիւններ պիտի շարժուեն: 30 Եւ ապա երկնքի վրայ մարդու Որդու նշանը պիտի երեւայ, ու այդ ժամանակ երկրի բոլոր ազգերը լացուկոծ պիտի անեն եւ պիտի տեսնեն մարդու Որդուն, որ զայիս է երկնքի անպերի վայում՝ գօրութեամբ եւ բազում փառքով: 31 Եւ նա պիտի ուղարկի իր հրեշտակներին մեծ շնչորով, ու պիտի հաւաքն նրա ընտրեալներին չօրս կողմերից՝ երկնքի ծագերից մինչեւ միւս ծագերը»: 32 «Թզենուց սովորեցէք առակը. որովհետեւն, երբ նրա սոստերը կակեն, եւ տերեւը ցցուի, կ'իմանաք, որ ամառը մօտ է: 33 Նոյնպէս եւ դուք՝ երբ այս բոլորը տեսնէք, իմացէք, թէ մօտ է Նա, դնների առաջ: 34 Շշմարիտ եմ ասում ծեզ, որ այս սերունդը չպիտի անցնի, մինչեւ որ այս ամենը կատարուի: 35 Երկնքին եւ երկիր պիտի անցնեն, բայց իմ խօսքերը չպիտի անցնեն»: 36 «Բայց այդ օրուայ եւ ժամուայ մասին ոչ զգիտէ. ոչ երկնքի հրեշտակները եւ ոչ էլ Որդին, այլ՝ միայն Յայրը: 37 Եւ ինչպէս Նոյի օրերն են, այնպէս պիտի լինի մարդու Որդու գալստեանը. 38 Որովհետեւ, ինչպէս որ ջրհեղեղից առաջ եղած օրերն են, - երբ ուտում են եւ

իմում, կին Եին առնում ու մարդու Եին գնում, մինչեւ այն օրը, երբ Նոյ տապանը մտաւ, **39** ու նրանք բան չինացան մինչեւ որ ջրիեղեղ եկաւ ու վերցրեց տարաւ բոլորին, - այնպէս պիտի լինի մարդու Որդու գալստեանն է: **40** Այն ժամանակ, եթե՛ դաշտի մէջ երկու հոգի լինեն, մէկը պիտի վերցուի, եւ միւսը պիտի թողնուի: **41** Եւ եթե՛ երկու կին աղան մի երկանքի վրայ, մէկը պիտի վերցուի, եւ միւսը պիտի թողնուի: **42** Արթուն կացէք, որովհետեւ չգիտէք, թէ որ ժամին կը զայ ձեր ՏԵՐԸ: **43** Այս խմացէք. եթե՛ տանտէրը գիտենար, թէ որ ժամին գոր կը զայ, կը հսկէր եւ չէր թողնի, որ իր տունը ծակեն: **44** Դրա համար դուք Էլ պատրաստ եղէք, որովհետեւ այն ժամին, երբ չէր սպասում, մարդու Որդին կը զայ»: **45** «Իսկ ով է այն հաւատարիմ եւ իմաստուն ծառան, որին իր տէրը իր ծառաների վրայ կարգեց» իր ժամին կերակուր տայլու համար նրանց: **46** Երանի է այն ծառային, որին տէրը, զայով, կը գտնի այդպէս արած: **47** Եշմարիտ եմ ասում ծեզ, որ նրան կը կարգի իր ամբողջ ունեցուածքի վրայ: **48** Իսկ եթե՛ չար ծառան իր մտքում ասի՞ իմ տէրը ուշանում է զայ, **49** եւ սկսի իր ծառայակիցներին հարուածել եւ հարբեցողների հետ ուտի եւ խմի, **50** եւ այդ ծառայի տէրը զայ այն օրը, երբ չէր սպասում, եւ այն ժամին, երբ չէր իմանում, և նրան կը սպանի եւ կեղծաւորների վախճանին կ'արժանացնի. այնտեղ կը լինի լաց ու ատամների կրծտում»:

25 «Այն ժամանակ երկնքի արքայութիւնը պիտի նմանեցուի տասը կոյսերի, որոնք իրենց լապտերներն առած՝ փեսային եւ հարսին դիմաւորելու ելան: **2** Նրանցից հինգը յիմար Եին, իսկ հինգը՝ հմաստուն: **3** Յիմարները լապտերներն առան, բայց իրենց հետ պահեստի ձեր չվերցրին: **4** Իսկ իմաստունները իրենց լապտերների հետ միասին ամաններով ձեր վերցրին: **5** Եւ երբ փեսան ուշացաւ, ամենքը նի նիրիեցին եւ քուն մտան: **6** Եւ կեսզիերին ձայն լսուե՛՝ ահա փեսան զային է, նրան դիմաւորելու ելէք: **7** Այն ժամանակ բոլոր կոյսերը վեր կացան եւ իրենց լապտերները կարգի քերեցին: **8** Յիմարները իմաստուններին ասացին. «Ձեր այդ իսլից տուէք մեզ, որովհետեւ ահա մեր լապտերները հանգչում են»: **9** Իմաստունները պատասխան տուեցին եւ ասացին. «Գուցէ թէ մեզ ու թէ ձեզ չքալականացնի, ուստի զնացէք վաճառողների մօս եւ ձեզ համար զնեցէք»: **10** Երբ նրանք զնացին, որ զնեն, փեսան եկաւ, եւ ովքեր պատրաստ Եին, նրա հետ հարսանիքի սրահը մտան, ու դրւու փակուեց: **11** Յետոյ եկան միւս կոյսերն Էլ ու ասացին. «ՏԵՐ, տէք, բաց արա»: **12** Նա պատասխան տուեց ու ասաց. «Եշմարիտ եմ ասում ծեզ, որ ձեզ չեմ ճանաչում»: **13** Արթուն կացէք, որովհետեւ չգիտէք ոչ օրը եւ ոչ Էլ ժամը»: **14** «Նոյնպէս, մի մարդ, հեռու

երկիր գնայիս, կանչեց իր ծառաներին եւ իր ունեցուածքը նրանց տուեց. **15** Մէկին տուեց իինգ քանքար, միւսին՝ երկու եւ մի ուրիշին՝ մէկ. իրաքանչիւրին ըստ իր կարողութեան. եւ զնաց: **16** Ով իինգն առաւ, իսկոյն զնաց, դրանով գործ արեց եւ իինգ եւս շահեց: **17** Նոյնպէս նա Եւ որ երկուսն առաւ, երկու եւս շահեց: **18** Իսկ ով մէկն առաւ, զնաց հողը փորեց եւ իր տիրոջ դրամը թաքցրեց: **19** Շատ ժամանակ անց, այն ծառաների տէրը եկաւ եւ նրանց հետ հաշիւ տեսաւ: **20** Ով իինգ քանքար էր առել, մօտենալով՝ իինգ քանքար եւս տուեց ու ասաց. «ՏԵՐ, իինգ քանքար տուիր ինձ. արդ, ահաւասիկ վրան իինգ քանքար եւս շահեցի»: **21** Իր տէրը նրան ասաց. «Ապրեն, բարի եւ հաւատարիմ ծառայ, որովհետեւ այդ քչի մէջ հաւատարիմ եղար, շատի վրայ կը կարգեմ թեզ. մտիր քո տիրոջ ուրախութեան մէջ»: **22** Ով երկու քանքարն էր առել, նա Ել մօտեցաւ ու ասաց. «ՏԵՐ, ինձ երկու քանքար տուիր, ահաւասիկ երկու այլ քանքար եւս, որ դրանց վրայ շահեցի»: **23** Իր տէրը նրան ասաց. «Ապրեն, բարի եւ հաւատարիմ ծառայ, որովհետեւ այդ քչի մէջ հաւատարիմ եղար, շատի վրայ կը կարգեմ թեզ. մտիր քո տիրոջ ուրախութեան մէջ»: **24** Մօտեցաւ նաեւ նա, որ մէկ քանքար էր առել, ու ասաց. «ՏԵՐ, գփտէի, որ դու մի խիստ մարդ ես, հնծում ես, ինչ որ չեմ սերմանել, եւ հաւաքում ես այնտեղից, ուր չեմ ցանել. **25** Վախեցայ. զնացի եւ թաքցրի քո այս քանքարը հողի մէջ: Կրդ, ահաւասիկ, քոնք՝ թեզ»: **26** Տէրը պատասխան տուեց եւ ասաց նրան. «Զար եւ ծոյլ ծառայ, գփտէիր, որ հնծում եմ, ուր չեմ սերմանել, եւ հաւաքում այնտեղից, ուր չեմ ցանել. **27** Դու պէտք է իմ այդ դրամը լումայափոխների մօտ դնեիր, եւ ես, զայով, տոկոսով միասին պահանջի այն, ինչ որ իմն է: **28** Արդ, դրանից առեք այդ քանքարը եւ տուէք նրան, ով տասը քանքար ունի. **29** Քանի որ՝ ով ունի, նրան պիտի տրուի եւ ունեցածը պիտի աւելացուի, իսկ ով չունի, նրանից ունեցածն ել պիտի վերցուի: **30** Իսկ այդ անպիտան ծառային հանեցէք դուրս, արտաքին խաւարը. այնտեղ կը լինի լաց եւ ատամների կրծտում»: **31** «Արդ, երբ որ մարդու Որդին զայ իր փառքով եւ բոլոր իրեշտակները՝ իր հետ, այն ժամանակ նա պիտի նստի իր փառքի զայի վրայ, **32** ու նրա առաջ պիտի հաւաքուն բոլոր ազգերը, եւ նա նրանց միմեանցից պիտի զատի, ինչպէս մի հովիւ, որ զատում է ոչսարներ ածերից: **33** Եւ ոչսարները իր աշին պիտի կանգնեցին, իսկ այծերը՝ ձախին: **34** Այն ժամանակ թագաւորը պիտի ասի նրանց, որ իր աշին են. «Եկէք, իմ Յօր օրինեալներ, ժառանգեցէք աշխարիի սկզբից ձեզ համար պատրաստուած արքայութիւնը. **35** Որովհետեւ քաղցած էի, եւ ինձ ուտելիք տուիր, ծարաւ էի, եւ ինձ ջուր տուիր՝ իմելու. օտար էի, եւ ինձ ձեր մէջ առաք, **36** մէրկ էի, եւ ինձ հազցրիք, հիւանդ էի, եւ ինձ տեսնելու

Եկաք, բանտում էի, եւ ինձ այցի Եկաք»: 37 Այն ժամանակ արդարները պիտի պատասխաննեն նրան ու ասեն. «Տէր, նրբ տեսանք քեզ քաղցած ու կերակրեցինք, կամ՞ ծարաւ եւ ջուր տուեցինք. 38 Նրբ տեսանք քեզ օտար եւ մեր մէջ առանք, կամ՞ մերկ եւ հազգրինք. 39 Նրբ տեսանք քեզ իհլանի կամ բանտի մէջ ու եկանք քեզ այցի»: 40 Թագաւորը պիտի պատասխանի ու ասի նրանց. «Շշմարիտ եմ ասում ձեզ, քանի որ իմ այս փոքր եղայրներից մէկին արեցիք այդ՝ ինձ համար արեցիք»: 41 Այն ժամանակ նա պիտի ասի նրանց, որ իր ձախին են. «Անիծեամենք, գնացէք ինձնից յալիտենական կրակը, որ պատրաստուած է սատանայի եւ իր հրեշտակների համար. (*αἰσθίος γ166*) 42 որովհետեւ քաղցած էի, եւ ինձ ուտելիք չտուիք, ծարաւ էի, եւ ինձ ջուր չտուիք, 43 օտար էի, եւ ինձ ձեր մէջ չառաք, մերկ էի, եւ ինձ չհազգրիք, հիլանդ էի ու բանտի մէջ, եւ ինձ տեսնելու չեկաք»: 44 Այն ժամանակ նրանք էլ պիտի պատասխաննեն ու ասեն. «Տէր, նրբ տեսանք քեզ քաղցած, կամ ծարաւ, կամ օտար, կամ մերկ, կամ հիլանդ, կամ բանտի մէջ ու քեզ չծառայեցինք»: 45 Այն ժամանակ պիտի պատասխանի նրանց ու ասի. «Շշմարիտ եմ ասում ձեզ, որովհետեւ այս փոքրերից մէկին այդ չարեցիք, ինձ համար Ելչարեցիք»: 46 Եւ նրանք պիտի գնան դէպի յալիտենական տանջանք, իսկ արդարները՝ յալիտենական կեանք»: (*αἰσθίος γ166*)

26 Երբ Յիսուս այս բոլոր խօսքերը վերջացրեց, իր աշակերտներին ասաց. 2 «Գիտէք, որ երկու օր յետոյ զատիկ է, եւ մարդու Որդին պիտի մատնուի խաչը ենելու համար»: 3 Այն ժամանակ քահանայապետները եւ օրէնսգետներն ու ժողովրդի ծերերը հաւաքուեցին Կայիշափա անոնով քահանայապետի դահլիճը 4 եւ խորհուրդ արեցին, որպեսզի նենգութեամբ բռնեն Յիսուսին ու սպանեն: 5 Բայց ասում էին. «Ոչ այս տօնին, որպեսզի ժողովրդի մէջ խօսվութիւն չլինի»: 6 Երբ Յիսուս եկալ Բեթանիա, բորստ Սիմոնի տունը, 7 նրան մօտեցալ մի կին, որ մի շիշ թանկարժեք իւղ ուներ, եւ թափեց այն նրա զիլին, մինչ նա սեղան էր նստել: 8 Երբ աշակերտներն այս տեսան, բարկացան ու ասացին. «Ինչի՞ համար է անուշահոտ իւղի այդ վատնումը, 9 քանի որ կարենիք էր մեծ գնով վաճառել այդ եւ տար աղքատներին»: 10 Յիսուս իմացաւ ու նրանց ասաց. «Ինչո՞ւ էք նեղութիւն տայիս այդ կնոջը. նա իմ հանդէպ մի բարի գործ կատարեց. 11 աղքատներին ամեն ժամ ձեզ հետ ուներ, բայց ինձ միշտ ձեզ հետ չէք ունենայ: 12 Իմ մարմնի վրայ այդ իւղը թափելով՝ նա իմ թաղուելը կանխանչեց: 13 Բայց Շշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ ամբողջ աշխարհում, ուր Էլ այս Անտարանը քարոզուի, պիտի պատմուի դրա յիշատակին, նաեւ ինչ որ

դա արեց»: 14 Այն ժամանակ Տասներկուուից մէկը՝ Յուլա Իսկարիովտացի կոչուածը, զնաց քահանայապետների մօտ ու ասաց. 15 «Քնչ կը կամենաք ինձ տայ, որ ես նրան ծեզ մատնեմ»: Եւ նրանք երեսուն արծաթ դրամ խոստացան նրան: 16 Դրանից յետոյ նա առիթ էր որդոնում, որ նրան մատնի նրանց: 17 Եւ Բաղարջակերաց տօնի առաջին օրը աշակերտները մօտեցան Յիսուսին եւ ասացին. «Ո՞ւր ես կամենում՝ պատրաստենք քեզ համար զատկական ընթրիքը, որ ուտես»: 18 Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Գնացէք քաղաքային այսինչ անձի մօտ եւ նրան ասացէք. «Կարդապետն ասում է՝ իմ ժամանակը մօտեցել է, քեզ մօտ եմ անելու զատիկը իմ աշակերտների հետ միհապին»: 19 Եւ աշակերտները արեցին, ինչպէս Յիսուս իրենց իրանց ասացէց, ու պատրաստեցին զատկական ընթրիքը: 20 Եւ երբ երեկոյ եղաւ, տասներկու աշակերտների հետ սեղան էր նստել: 21 Եւ մինչ նրանք դէռ ուտում էին, նա ասաց. «Շշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ ձեզանից մէկն ինձ մատնելու է»: 22 Եւ նրանք խիստ տիրտեցին. նրանցից յիրաբանչիւրն սկսեց ասել նրան. «Միթէ նս եմ, Տէր»: 23 Նա պատասխան տուեց ու ասաց. «Ով իր ծեռքն ինձ հետ պնակի մէջ մտցրեց, նայ է ինձ մատնելու: 24 Մարդու Որդին կը գնայ այս աշխարհից, ինչպէս նրա մասին գրուած է, բայց վայ այն մարդուն, ում ծեռքով կը մատնուի մարդու Որդին: Աւելի լաւ կը լինէր նրա համար, եթէ այդ մարդը ծնուած չինէր»: 25 Ցուդան, որ մատնելու էր նրան, պատասխանեց ու ասաց. «Միթէ նս եմ, Վարդապէտ»: Նրան ասաց՝ դու ասացիր: 26 Եւ մինչ նրանք դէռ ուտում էին, Յիսուս հաց վերցրեց, օրինեց ու կտրեց եւ տուեց աշակերտներին ու ասաց. «Ալէք, կերէք, այս է իմ մարմինը»: 27 Եւ քածակ վերցնելով՝ գոհութիւն յայտնեց, տուեց նրանց ու ասաց. 28 «Խսնեցէք դրանից բոլորդ, որովհետեւ այդ է նոր ուխտի իմ արինը, որ թափուում է շատերի համար՝ յիրենց մեղքերի թողութեան համար: 29 Բայց ասում եմ ձեզ, այսուհետեւ ես այլեւս որդաստունկի բերքից չեմ խմի մինչեւ այն օրը, երբ ձեզ հետ կը խմեն նորը իմ Յօր արքայութեան մէջ»: 30 Եւ օրիներգեցին ու եղան Զիթենեաց լեռը: 31 Այն ժամանակ Յիսուս նրանց ասաց. «Դուք ամենք այս գիշեր իմ պատճառով գայթակղուելու էք. որովհետեւ գրուած է, թէ՝ հովուին պիտի հարուածեն, եւ հօտի ոչխարները պիտի ցրուեն: 32 Եւ իմ յարութիւն առնելուց յետոյ, ձեզնից առաջ պիտի գնամ Գալիլիա: 33 Պետրոսը պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Թէպէտ եւ ամենքը քո պատճառով գայթակղուեն, սակայն ես չեմ գայթակղուի»: 34 Յիսուս նրան ասաց. «Շշմարիտ եմ ասում քեզ, որ այս գիշեր, դէռ աքաղաղը չկանչած, երեք անգամ ինձ պիտի ուրանաս»: 35 Պետրոսը նրան ասաց. «Թէ քեզ

հետ մեռնել իսկ ինձ հասնի, թեզ չեմ ուրանայ»: Նոյն ասացին բոլոր աշակերտներն ել: **36** Այն ժամանակ Յիսուս նրանց հետ եկած մի տեղ, որի անունը Գերսեմանի էր, եւ նրանց ասաց. «Նստեցք այդտեղ, միշտ որ գնամ աղօթեմ»: **37** Եւ իր հետ վերցնելով Պետրոսին եւ Զեբեդիոսի երկու որդիներին՝ սկսեց տրտմել եւ տագնապեց: **38** Այն ժամանակ նրանց ասաց. «Հոգիս տիխուր է մահու չափ. այստեղ մնացէք եւ ինձ հետ հսկեցք»: **39** Եւ մի փոքր առաջ գնալով՝ ընկալ իր երեսի վրայ, աղօթեց ու ասաց. «Հայր իմ, եթե կարելի է, այս բաժակը թող ինձնից հեռու անցնի, բայց ոչ՝ ինչպես ես եմ կամենում, այլ՝ ինչպես դու»: **40** Նա եկած աշակերտների մօտ եւ նրանց քնի մէջ գտաւ ու Պետրոսին ասաց. «Այրաքս, չկարողացար մէկ ժամ արթուն մնալ ինձ հետ: **41** Արթուն մնացէք եւ աղօթք արեք, որպեսզի փորձութեան մէջ չընկնեք. հոգիս յօժար է, բայց մարմինն՝ տկար»: **42** Դարձեա, երկրորդ անգամ, Յիսուս գնաց աղօթքի կանգնեց ու ասաց. «Հայր իմ, եթե կարելի չէ, որ այս բաժակը ինձնից հեռու անցնի, ապա այն կը խմեն. բռ կամքը թող լինի»: **43** Եւ գայլով՝ դարձեալ նրանց քնի մէջ գտաւ, որովհետեւ նրանց աջքերը ծանրացել են: **44** Թողեց նրանց ու երրորդ անգամ գնաց աղօթքի կանգնեց. եւ դարձեալ նոյն խօսքն ասաց: **45** Այն ժամանակ ենկալ աշակերտների մօտ ու նրանց ասաց. «Նչեցք այսուհետեւ ու հանգստացէք, քանի որ ահա ժամը հասել է, եւ մարդու Որդին մեղաւորների ձեռքն է մատնում»: **46** Վեր կացէք գնանք այստեղից. որովհետեւ ահա հասաւ նա, ով ինձ մատնելու է»: **47** Եւ մինչ նա դէռ այսպէս խօսում էր, ահա Յուդան՝ Տասմերկուսից մէկը, ենկալ. ու նրա հետ՝ քահանայապետների եւ ժորվիդի ծերերի կողմից բազում ամրոխ՝ սրբով ու մահակներով: **48** Եւ նա, որ նրան մատնելու էր, նրանց նշան էր տուել ու ասել. «Ում հետ ես համբուրուեմ, նա է, նրան կը բռնէք»: **49** Եւ սա խկոյն մօտենալով Յիսուսին՝ ասաց. «Ուշըն, Վարդապետ», ու նրա հետ համբուրուեց: **50** Իսկ Յիսուս նրան ասաց. «Ընկեր, սրմ համար դու եկար»: Այն ժամանակ, մօտենալով, ձեռք բարձրացրին Յիսուսի վրայ ու նրան քռնեցին: **51** Եւ ահա Յիսուսի հետ գտնուողներից մէկը ձեռքը երկարեց եւ իր սուլը հանեց ու հարուածեց քահանայապետի ծառային եւ նրա ականջը կորեց պոկեց: **52** Այն ժամանակ Յիսուս նրան ասաց. «Քո սուլը ես դիր իր տեղը, որովհետեւ, ովքեր սուլ են վերցնում, սրով կընկնեն: **53** Եւ կամ կարծիմ ես, թէ չեմ կարող իմ Յօրն աղաչե, որ նա իման ինձ համար այստեղ հասցնի հրեշտակների աւելի քան տասներկու գնդեր: **54** Ել ինչպէս պիտի կատարուեին Սուլը Գրքերում գրուածները, թէ՝ այսպէս պէտք է լինի»: **55** Այն ժամանակ Յիսուս ամրոխին ասաց. «Մերեով եւ մահակներով իմ դէմ էք եկել՝ քռնելու ինձ իբրեւ մի աւազակի: Մշշտ ձեզ

մօտ, տաճարում նստում եի եւ ուսուցանում, ու ինձ չքոնեցիք. **56** Բայց այս բոլորը եղաւ, որպէսզի մարգարեների Գրուածները կատարուեն»: Այն ժամանակ աշակերտները բոլորն եւ թողեցին նրան ու փախան: **57** Իսկ նրանք քռնելով Յիսուսին՝ տարան Կայիափա քահանայապետի մօտ, ուր օրենսգտներն ու ծերերը հաւաքուել եին: **58** Եւ Պետրոսը հեռուից նրան հետեւելով՝ գնաց միշտ քահանայապետի գաւիթը եւ ներս մտնելով՝ սպասաւորների հետ նստեց՝ տեսնելու համար վախճանը: **59** Իսկ քահանայապետներն ու ամբողջ ատեանը Յիսուսի մասին սուլ վկայութիւն եին փնտում, որպէսզի նրան սպանեն, **60** բայց ներկայացող բազում սուլ վկաների մէջ չէին գտնում այն: Յետոյ առաջ եկան երկու սուլ վկաներ. **61** Ասացին. «Սա ասում էր՝ Աստծու տաճարը կարող եմ քանդել եւ երեք օրում շինել»: **62** Եւ քահանայապետը վեր կենալով՝ նրան ասաց. «Պատասխան չն տախի, բռ մասին ինչ ամբաստանութիւն են անում դրանք»: **63** Եւ Յիսուս լոր էր մսում: Քահանայապետը խօսեց եւ նրան ասաց. «Երրուեցնում եմ թեզ կենդանի Աստծունով, որ մեզ ասես, թէ դո՞ւ ես Քրիստոսը՝ Աստծու Որդին»: **64** Յիսուս նրան ասաց. «Դու ասացիր: Բայց ասում եմ ձեզ, այսուհետեւ մարդու Որդուն կը տեսնէք նստած ամենազօր Աստծու աջ կողմուն եւ եկած երկնի ամպերի Վրայովք»: **65** Այն ժամանակ քահանայապետը պատուեց իր զգեստներն ու ասաց. «Յայիցեց, ել ինչի՞ն պէտք մեզ վկաներ. ահա իհմա լացիքի նրա հայիցանքը»: **66** Ինչ է ձեր կամքը? Նրանք պատասխանեցին ու ասացին՝ մահապարտ է: **67** Այն ժամանակ թքեցին նրա երեսին, բռունցքով հարուածեցին նրան, եւ ունանք ել ապառակեցին նրան ու ասացին. **68** «Մարգարեացիր մեզ, դո՛, Քրիստոն, ով է, որ թեզ հարուածեց»: **69** Իսկ Պետրոսը նստած էր դուրս՝ գալքում. մի աղախին մօտեցաւ նրան ու ասաց. «Դո՞ւ ել գախիշացի Յիսուսի հետ էիրք»: **70** Նա ուրացաւ բոլորի առաջ ու ասաց. «Զգիտեմ՝ դու ինչ ես խօսում»: **71** Եւ երբ նա զաւթից դուրս ելաւ, նրան տեսաւ մի այլ կիխն եւ այնտեղ կանգնածներին ասաց. «Սա ել Յիսուս Նազովեցու հետ էր»: **72** Եւ դարձեալ նա երդումնով ուրացաւ, թէ՝ այդ մարդուն չն ճանաչում: **73** Եւ մի թիշ յետոյ այնտեղ գտնուողները, մօտենալով, Պետրոսին ասացին. «Իրօք, դու ել նրանցից ես, քանի որ բռ խօսուածքն ել թեզ յայտնի է անում»: **74** Այն ժամանակ նա սկսեց նզովք կարդալ ու երդուել, թէ՝ այդ մարդուն չն ճանաչում: Եւ իսկոյն աքաղաղը կանչեց: **75** Եւ Պետրոսը յիշեց Յիսուսի խօսքը, որ նա ասել էր, թէ՝ դու աքաղաղը չկանչած՝ երեք անգամ ինձ պիտի ուրանաս: Եւ դուրս եկնելով՝ դառնապես լաց եղաւ:

27 Երբ առաւուս եղաւ, բոլոր քահանայապետները եւ ժողովորի ծերերը

խորհուրդ արեցին Յիսուսի դեմ՝ նրան սպանելու համար։ 2 Նրան կապեցին, առան զնացին եւ յանձնեցին պղնտացի Պիղատոս կուսակայի ծեռքը։ 3 Վյո Ժամանակ Յուլիան, որ Յիսուսին մատնել էր, տեսներով, որ Յիսուս դատապարտուեց, զղաց, արծաթ դրամները վերադարձրեց քահանայապետներին եւ ժողովրդի ծերերին ու ասաց. 4 «ՄԵԴԱՆՑԵՋԻ, որովհետեւ արդար արին մատնեցի»։ Իսկ նրանք ասացին. «ՄԵՐ ԻՒՂՔ ՀԵ, ԴԻՆ ԳԻՒՏԵՍ»։ 5 Եւ արծաթ դրամները նետեց տաճարի մէջ եւ հեռացաւ ու գնաց ինքն իրեն կախեց։ 6 Իսկ քահանայապետները արծաթ դրամները վերցնելով՝ ասացին. «ՕՐԻՆԱԼՈՐ ՀԵ դրանք ընդունել տաճարի գանձանակի մէջ, քանի որ արեան գին են»։ 7 Եւ խորհուրդ անելով՝ դրանով գնեցին բրուտի ազգարակը՝ որպէս գերեզման օտարների համար։ 8 Վյո պատճառով այդ ազգարակը կոչուել է Արեան ազգարակ՝ մինչեւ այսօր։ 9 Վյո Ժամանակ կատարուեց, ինչ ասուել էր Երեմիա մարզարի բերանով. «ԵՌ առան երեսուն կտոր արծաթը՝ վաճառուածի գինը, որ նշանակուել էր իսրայէլացիներից, 10 Եւ այն տուեցին բրուտի ազգարակի համար, ինչպէս ՏԵՐ ինձ հրամայել էր»։ 11 Եւ Յիսուս կանգնեց կուսակայի առաջ կուսակալը հարցեց նրան ու ասաց. «ԴՈՒ ԵԱ իրեաների թագաւորը»։ Եւ Յիսուս ասաց. «ԴՈՒ ԵԱ ասում»։ 12 Իսկ երբ նա ամբաստանուում էր քահանայապետների ու ծերերի կորմից, ոչինչ չպատասխանեց։ 13 Վյո Ժամանակ Պիղատոսը նրան ասաց. «ՉԵՆ ՍՈՒՄ, ինչքան դրանք քո դիմ են վկայում»։ 14 Եւ նրան չպատասխանեց եւ ոչ մի բան, այնպէս որ կուսակալը շատ զարմացաւ։ 15 Սակայն կուսակալը սովորութիւն ուներ տօնի առիթով՝ ժողովրդի համար արձակել մի քանտարկեալ, ուստ նրանք կամենային։ 16 Վյո Ժամանակ ունեին մի նշանաւոր բանապրկեալ, որի անունը Յեսուս Քարաբրա էր։ 17 Երբ հաւաքուեցին, Պիղատոսը նրանց ասաց. «Վյո Երկուսից որին էք ուզում, որ ձեզ համար արձակեմ. Յեսուս Քարաբրային, թէ՛ Յիսուսին՝ Քրիստոս կոչուածին»։ 18 Քանի որ Պիղատոսը գիտէր, որ նախանձից մատնել էին նրան։ 19 Եւ մինչ նա ատեան էր նստում, իր կինը նրան լուր ուղարկեց ու ասաց. «Քո Եւ այդ արդարի միջեւ ոչինչ չկայ, որովհետեւ այսօր երազումն նրա պատճառով գլխովս շատ բաներ անցան»։ 20 Իսկ քահանայապետներն ու ծերերը համոզեցին ժողովրդին, որ Քարաբրային ուզեն եւ Յիսուսին կորստեան մատնեն։ 21 Կուսակալը պատասխան տուեց ու ասաց նրանց. «Վյո Երկուսից որին էք ուզում, որ ձեզ համար արձակեմ»։ 22 Եւ նրանք ասացին՝ Քարաբրային։ Պիղատոսը նրանց ասաց. «Իսկ ինչ անեմ Յիսուսին՝ Քրիստոս կոչուածին»։ 23 Ամենքը

ասացին՝ թող խաչուի։ Եւ նա ասաց. «ՔԻՆ չար բան արեց»։ Եւ նրանք առաւել եւս աղաղակում էին ու ասում թող խաչուի։ 24 Եւ Պիղատոսը տեսնելով, թէ ոչինչ չի օգնում, այլ Էլ աւելի խօսվութիւն է լինում, ջուր վերցնելով՝ լուաց ծեռքերը ժողովրդի առաջ ու ասաց. «Վյո արդարի արինից ես անմասն եմ. դուք գիտէք»։ 25 Ամբողջ ժողովուրդը պատասխանեց ու ասաց. «Դրա արինը՝ մեր վրայ եւ մեր որդիների վրայ»։ 26 Վյո Ժամանակ Պիղատոսը նրանց համար արձակեց Քարաբրային եւ Յիսուսին գանձակուել տալով՝ տուեց նրանց ձեռքը, որ խաչուի։ 27 Վյո Ժամանակ կուսակայի գինուորները Յիսուսին վերցրին տարան ապարանք եւ ամբողջ գունդը նրա գլխին հաւաքեցին։ 28 Մերկացրին նրան եւ նրա վրայ կարմիր վերնազգեստ զցեցին։ 29 Եւ փշերից պսակ պատրաստելով՝ դրեցին նրա գլխին եւ մի եղեգ՝ նրա աջ ձեռքին. նրա առաջ ծնկի գալով՝ ծաղրում էին ու ասում. «ՈՂջո՞ն, իրեաների թագաւոր»։ 30 Եւ թքելով նրա վրայ՝ եղեգն առնում էին ու խփում նրա գլխին։ 31 Եւ երբ նրան ծաղրուծանակի ենթարկեցին, նրա վրայից հանեցին քդամիդը ու նրան հացցրին իր զգեստը. եւ տարան նրան խաչը հանելու։ 32 Եւ դուրս ենթելով՝ գտան կիրենացի մի մարդ՝ Սիմոն անունով, ու նրան ստիպեցին, որ նա խաչը կրի։ 33 Եւ համենով Գողգոթա կոչուած տեղը, որ նշանակում է կառափնատեղի, 34 Յիսուսին լեղի խառնած գինի տուեցին խմելու, եւ երբ համուեց, չկամեցա խմել։ 35 Եւ նրան խաչը հանելով՝ քաֆանեցին նրա զգեստները՝ վիճակ զցելով, որպէսզի կատարուի այն խօսքը, որ ասուեց մարզարի կողմից. «ԽՄ զգեստները քաֆանեցին իրենց մէջ եւ իմ պատմուճանի վրայ վիճակ էին զցում»։ 36 Ու նստած՝ նրան պահպանում էին։ 37 Եւ նրա գլխի վերեւ դրեցին նրա յանցապարտութեան գիրը, թէ՛ սա Ե Յիսուսը՝ իրեաների թագաւոր»։ 38 Միեւնոյն Ժամանակ նրա հետ խաչը հանեցին երկու աւազակներ՝ մեկը նրա աջից, եւ միւսը՝ ձախից։ 39 Եւ մօտով անցնողները հայիոյում էին նրան, շարժում էին գլուխմենք ու ասում. 40 «ԿԱԻ, դու որ քանոյում էիր տաճարը եւ երեք օրից այն շինում, փրկիր թեզ. եթէ Աստծու Որդի ես, իշիր այդ խաչից»։ 41 Նոյնպէս եւ քահանայապետները, օրենքետներով ու ծերերով հանդերձ, ծաղրում էին նրան ու ասում. 42 «Ուրիշներին փրկեց, ինքն իրեն չի կարողանում փրկել. եթէ Խրայէլի թագաւոր է, իիմա թող այդ խաչից իջնի. եւ դրան կը հաւատանք»։ 43 Եթէ դա յոյսը դրել էր Աստծու վրայ, թող նա այժմ դրան փրկի, եթէ ուզում է դրան. քանի որ ասաց, թէ՛ Աստծու Որդի եմ»։ 44 Նրա հետ խաչուած աւազակներն ել էին նոյն ձեռով նախատում նրան։ 45 Եւ կեսօրին ամբողջ երկրի վրայ խաւար եղաւ մինչեւ ժամը երեքը։ 46

Ժամը երեքի մօտ Յիսուս բարձր ձայնով գոչեց ու ասաց. «Ելի, Ելի, լմնա սարաթրանի», այսինքն՝ Աստուած իմ, Աստուած իմ, ինչո՞ւ թողեցիր ինձ: **47** Վյնտեղ կանգնածներից ոմանք, երբ լսեցին, ասացին. «Դա Եղիային է կանչում»: **48** Եւ նրանցից մեկը հսկոյն վազեց, քացախով թարախուած սպունգ վերցրեց եւ մի եղէզի վրայ անցկացնելով՝ տուեց նրան, որ խմի: **49** Իսկ ուրիշներ ասում էին. «Թոյ, տեսնենք, թէ Եղիան կը զայ, որ դրան փրկի»: **50** Եւ Յիսուս դարձեալ բարձր ձայնով աղաղակեց եւ հոգին աւանդեց: **51** Եւ ահա տաճարի վարագոյրը վերեւից մինչեւ ներքեւ երկուսի պատռուեց, եւ երկիրը շարժուեց, եւ ժայռեր ճեղքուեցին. **52** Եւ գերեզմանները բացուեցին, եւ ննջեցեալ սրբերի բազում մարմիններ յարութիւն առան **53** ու նրա յարութիւնից յետոյ գերեզմաններից ենելով մտան սուրբ քաղաքը եւ շատերին երեւացին: **54** Իսկ հարիւրապետը եւ նրանք, որ իր հետ Յիսուսին պահպանում էին, երբ տեսան երկրաշարժը եւ պատահածները, սաստիկ վախեցան ու ասացին. «Արդարեւ, Աստծու Որդի Էր սա»: **55** Այնտեղ շատ կանայք կային, որոնք կանգնած հեռուից նայում էին եւ որոնք Գայլիայից եկել եին Յիսուսի յետեւից՝ նրան ծառայեր համար. **56** Նրանց մէջ էին Մարիամ Մագդաղենացին, Յակոբի եւ Յովանի մայր Մարիամը եւ Հերեղեռոսի որդիների մայրը: **57** Երբ Երեկոյ եղաւ, եկաւ Յովսէփ անունով արիմարիացի մի մեծահարուստ մարդ, որ Յիսուսին աշակերտել էր: **58** Սա Պիղատոսի մօտ գնալով՝ Յիսուսի մարմինը խնդրեց: Այն ժամանակ Պիղատոսը հրամայեց, որ մարմինը տրուի: **59** Եւ Յովսէփը, մարմինն առնելով, պատեց մաքոր կտաւով **60** եւ դրեց նոր գերեզմանի մէջ, որ փորել էր տուել ժայռի մէջ: Եւ մի մեծ քար, որպէս կափարիչ, գերեզմանի դրան առաջ գլորեց ու գնաց: **61** Այնտեղ էր Մարիամ Մագդաղենացին եւ միւս Մարիամը. Նրանք նստած էին գերեզմանի դիմաց: **62** Եւ հետեւեալ օրը, որ ուրբաթի յաշորդ օրն է, քահանապատետներն ու փարիսեցինները հաւաքուեցին Պիղատոսի մօտ ու ասացին. **63** «Տէր, յիշեցինք, թէ այն մոլորեցնողը, քանի կենդանի էր, ասում էր, թէ՝ Երեք օրից յարութիւն պիտի առնեն: **64** Արդ, հրամայիր, որ մինչեւ Երեք օր գերեզմանի ապահովութեանը հոգ տարուի. գուցէ աշակերտները գիշերով գան եւ գրղանան նրան ու ժողովրդին ասեն, թէ՝ մեռելներից յարութիւն առալ. Եւ վերջին մոլորութրանը աւելի վատ լինի, քան առաջինը»: **65** Պիղատոսը նրանց ասաց. «Զինուորներ ունեք. գնացէք ապահովութեանը հոգ տարեք, ինչպէս որ գիտեք»: **66** Եւ նրանք գնացին գերեզմանի

ապահովութեանը հոգ տանելու եւ վեմը կնքեցին՝ զիսուորներ նշանակելով:

28 Ծաբաթ օրուայ Երեկոյեան, երբ կիրակին լրսանում էր, Մարիամ Մագդաղենացին եւ միւս Մարիամը եկան գերեզմանը տեսնելու: **2** Եւ ահա մեծ երկրաշարժ եղաւ, որովհետեւ Տիրոց հրեշտակը երկնքից հշնելով՝ մօտեցաւ, դրնից վեմը մի կողմ գլորեց ու նստեց նրա վրայ: **3** Նրա տեսքը փայլակի նման էր, ու նրա զգեստը՝ սպիտակ, ինչպէս ծիլնը: **4** Նրա ահից պահապանները խռովուեցին եւ մեռելների պէս եղան: **5** Յրեշտակը խօսեց ու կանանց ասաց. «Դուք մի՛ վախեցեք, գիտեմ, որ փնտռում էք Յիսուսին, որ խաչուեց. **6** այստեղ չէ նա, քանի որ յարութիւն առալ, ինչպէս ինքն ասել էր. Եկէք, տեսէք այն տեղը, ուր պառկած էր: **7** Եւ հսկոյն գնացէք, ասացէք նրա աշակերտներին, թէ յարութիւն առալ. Եւ ահա նա ձեզից առաջ գնում է Գայլիա. այնտեղ նրան կը տեսնեք: Ահա ասացի ձեզ»: **8** Եւ հսկոյն, ահես և մեծ ուրախութեամբ, գերեզմանից դուրս ենելով՝ վազեցին աշակերտներին պատմելու: **9** Եւ յանկարծ Յիսուս նրանց դիմացը ելաւ ու ասաց՝ ողջո՞յն ձեզ. Եւ նրանք մօտենալով՝ նրա ոտքերին փարուեցին ու երկրապացեցին նրան: **10** Այն ժամանակ Յիսուս նրանց ասաց. «Մի՛ վախեցեք. գնացէք ասացէք իմ Եղբայրներին, որ գնան Գայլիա եւ այնտեղ ինձ տեսնեն»: **11** Երբ նրանք գնացին, ահա գինուորներից ոմանք քաղաք եկան ու քահանայապետներին պատմեցին այն բոլորը, ինչ որ պատահել էր: **12** Եւ նրանք ծերերի հետ միասին հաւաքուելով՝ խորհուրդ արեցին, շատ դրամ տուեցին գինուորներին ու ասացին. **13** «Կ'ասէք, թէ նրա աշակերտները, գիշերով գալով, գողացան նրան, մինչ մենք քնի մէջ էինք: **14** Եւ եթէ այդ լուրը կուսակալին հասնի, մենք նրան կը գոհացնենք եւ ձեզ հոգսից կ'ազատենք»: **15** Եւ նրանք դրան առնելով՝ արեցին այնպէս, ինչպէս որ իրենց սովորեցրել էին: Եւ այս գոյոցը տարածուած է հրեաների մէջ մինչեւ այսօր: **16** Իսկ տասնմէկ աշակերտները գնացին Գայլիա, այն լեռը, ուր Յիսուս իրենց հետ ժամադրուել էր: **17** Երբ նրան տեսան, երկրապացեցին նրան, իսկ ոմանք երկմտեցին: **18** Եւ Յիսուս մօտենալով՝ խօսեց նրանց հետ ու ասաց. «Ինձ է տրուած ամեն իշխանութիւնն երկնբուլ եւ երկի վրայ. ինչպէս Հայոր ինձ ուղարկեց, ես էլ ձեզ եմ ուղարկում: **19** Գնացէք ուրեմն աշակերտ դարձրէք բոլոր ազգերին, նրանց մկրտեցէք Յօր եւ Որոր եւ Սուրբ Յօնու անունով: **20** Ուսուցանեցէք նրանց պահել այն բոլորը, ինչ որ ձեզ պատուիրեցի: Եւ ահա ես ձեզ հետ եմ բոլոր օրերում՝ մինչեւ աշխարհի վախճանը»: (աժօն ց16)

ՄԱՐԿՈՍ

1 Յիսուս Քրիստոսի՝ Աստծու Որդու Ալետարանի սկիզբը: **2** Ինչպէս որ գրուած է մարգարեների գրքերում. «Ահա ասի Ես ուղարկում եմ իմ պատգամաւորին քո առաջից, որ կը պատրաստի քո ճանապարհը քո առաջ:»: **3** Անսպատում կանչողի ձայնն Է. «Պատրաստեցէք Տիրոց ճանապարհը Եւ հարթեցէք նրա շալիրները»: **4** Յովհանները մկրտում էր անապատում Եւ քարոզում ապաշխարութեան մկրտութիւն՝ մեղքերի թողութեան համար: **5** Ամբողջ Յրեատանը Եւ բոլոր երուսաղեմացիները գնում Եին նրա մօտ Եւ մկրտում նրանից Յորդանան գետում՝ խոստովանելով իրենց մեղքերը: **6** Եւ Յովհաննեսը հագել էր ուղտի մազից զգեստ Եւ մեջքին՝ կաշուե գօտի: Եւ նրա կերակուրն էր մորեին Եւ վայրի մեղը: **7** Նա քարոզում էր Եւ ասում. «Իմ յետելից կը զայ ինձնից աւելի հզօրը, որի առաջ արժանի շեմ խոնարհուելո՛ նրա կօշիկների կապերն արձակելու համար: **8** Ես ձեզ մկրտեցի ջրով, իսկ նա ձեզ կը մկրտի Սուրբ Յոգիվ»: **9** Վյոն օրերին Յիսուս եկաւ Գալիլիայի Նազարե քաղաքից Եւ Յովհաննեսից մկրտուեց Յորդանանում: **10** Եւ նոյն ժամին, երբ ջրից դուրս էր զայիս, տեսաւ երկինքը՝ պատուած, Եւ Աստծու Յոգին, որպէս աղանի, որ իշոնում էր իր վրայ: **11** Երկնիքից մի ճայն եկաւ, որն ասում էր. «Դու ես իմ սիրելի Որդին, որ ունես իմ ամքող քարեհանութիւնը»: **12** Եւ անմիջապէս Յոգին նրան հանեց տարաւ դէպի անապատ: **13** Եւ նա այնտեղ էր քառասուն օր՝ փորձուելով սատանայից: Եւ նա զազանների հետ էր, իսկ հրեշտակները ծառայում էին նրան: **14** Յովհաննեսի բանտարկուելուց յետոյ Յիսուս Գալիլիա եկաւ, քարոզում էր Աստծու Ալետարանը Եւ ասում. **15** «Ժամանակը հասել է, Եւ մօտեցել է Աստծու արքայութիւնը. ապաշխարեցէք Եւ հաւատացէք Ալետարանին»: **16** Երբ նա անցնում էր Գալիլիայի ծովեզրով, տեսաւ Սիմոնին Եւ նրա եղբայր Անդրեասին, որոնք ուրկանները ծովն էին գցել, որովհետեւ ձկնորսներ էին: **17** Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Իմ յետելից եկեր, Եւ ես ձեզ կը դարձնեմ մարդկանց որսորդներ»: **18** Եւ իսկոյն ուրկանները թողնելով զնացին նրա հետո: **19** Այստեղից մի քի առաջ զնալով՝ տեսաւ Զերեդեսի որդի Յակոբոսին Եւ նրա եղբայր Յովհաննեսին. սրանց Ել տեսաւ իրենց նաւակի մէջ, մինչ ուրկաններն էին կարգի բերում: **20** Եւ կանչեց նրանց. Եւ նրանք իսկոյն նաւակի մէջ թողնելով իրենց հօրը՝ Զերեդեսին, վարձկան ձկնորսների հետ միասին, զնացին նրա յետելից: **21** Եւ մտան Կափառնայում: Եւ Յիսուս

նոյն շաբաթ օրն իսկ ժողովարան մտնելով՝ ուսուցանում էր նրանց: **22** Եւ նրանք զարմանում էին նրա քարոզութեան վրայ, որովհետեւ նրանց ուսուցանում էր իշխանութեամբ Եւ ոչ ինչպէս օրէնքետները: **23** Վրոց, նրանց ժողովարանում մի մարդ կար՝ պիղծ ոգուց քոնուած, որն աղաղակեց Եւ ասաց. **24** «Թոյն տուր, ինչ Ես ուղղում մեզնից, Յիսուս Նազովեցի. մեզ կորստեան մատնելո՞ւ եկար. գիտենք քեզ, թէ ով Ես դու, Աստծու Սուրբն Ես»: **25** Յիսուս սաստեց նրան ու ասաց. «Զայն կտրիք Եւ դուրս ել դրանից»: **26** Եւ պիղծ ոգին սաստիկ ցնցեց դիւահարին Եւ քարձրածայն աղաղակելով՝ դուրս եկաւ նրանից: **27** Եւ ամենքը զարմացան, այնպէս որ հարցնում էին իրար Եւ ասում. «Վյո ինչ նոր վարդապետութիւն Է, որ իշխանութեամբ պիղծ ոգիներին Ել Ես սաստում, Եւ նրանք հնազանդում են նրան»: **28** Եւ նրա համբաւը տարածուեց Գալիլիայի բոլոր կողմերում: **29** Եւ ժողովարանից դուրս ենելով, անմիջապէս եկաւ Սիմոնի Եւ Անդրեասի տունը՝ Յակոբովի Եւ Յովհաննեսի հետ: **30** Սիմոնի գորանց տարբութեան մէջ պառկած էր. իսկոյն ասացին նրա մսափն Յիսուսին: **31** Եւ նա մօտենալով՝ նրա ձեռքը քոնեց Եւ նրան ոտքի կանգնեցրեց. Եւ տեսնդ նրան թողեց. Եւ նա ծառայում էր նրանց: **32** Երբ երեկոյ եղաւ, արեւի մայր մտնելով ժամանակ, նրա մօտ Եին բերում բոլոր հիւանդներին Եւ դիւահարներին: **33** Եւ ամբողջ քաղաքը հաւաքուել էր դուների առաջ: **34** Եւ նա տեսակ-տեսակ հիւանդրւթիւններից բազում հիւանդներ թժկեց Եւ բազում դեւեր հանեց. Եւ թոյլ չէր տայիս դեւերին խօսել, որովհետեւ գիտենի նրան, որ Քրիստոսն Է: **35** Եւ առաւտեան մօտ, լոյսը բացուելուց առաջ, վեր կացաւ Եւ եկաւ զնաց ամայի մի տեղ ու այնտեղ աղօթում էր: **36** Նրա յետելից նրան փնտուելով զնաց Սիմոնը Եւ նրանք, որ նրա հետ էին: **37** Եւ երբ գտան նրան, ասացին. «Ամենքը փնտում են քեզ»: **38** Եւ նրանց ասաց. «Եկէք զնանք այլ մօտակայ գիւղաքալաբներ եւս, որպէսզի այնտեղ Ել քարոզեմ, որովհետեւ հենց դրա համար Եմ եկել»: **39** Եւ ամբողջ Գալիլիայում նրանց ժողովարաններում քարոզում եւ դեւեր էր հանում: **40** Նրա մօտ եկաւ մի բրուտ. նա ծնկի եկած աղաջում էր Եւ ասում. «Տէ՛ր, եթէ կամենաս, կարոն Ես ինձ մաքրել»: **41** Իսկ Յիսուս գթարվ՝ ձեռքը երկարեց, դիպաւ նրան Եւ ասաց. «Կամենում եմ, մաքրուիր»: **42** Եւ երբ նրան այս ասաց, բրուտութիւնը նրանից իսկոյն զնաց, Եւ նա մաքրուեց: **43** Եւ Յիսուս իսկոյն դուրս հանեց նրան Եւ խստիւ պատուիրեց. **44** «Զգիյ եղիր, ոչ որի բան չասես, այլ զնայ, քեզ քահանային ցոյց տուր Եւ մաքրուելու համար ընծայ տուր այն, ինչ իրամայել էր Մովսէսը՝ նրանց համար իրեւ վկայութիւնն»: **45** Բայց նա դուրս զնալով՝ սկսեց

Եռանդուն կերպով քարոզել եւ լուրջ տարածել այն սստիճան, որ Յիսուս չէր կարողանում այլեւս յայտնապես քաղաք մտնել, այլ դուրսը, ամայի տեղերում էր մնում. Եւ բոլոր կողմերց ժողովուրդը նրա մօտ էր գալիս:

2 Մի քանի օր յետոյ, երբ նա դարձեալ Կափառնայում մտաւ, լուր տարածուեց, թէ տանն է. **2** Եւ շատեր հաւաքուեցին, այնպէս որ այլեւս տեղ չմնաց, ոչ հիմ դրան առջեւ: Եւ նրանց քարոզում էր Աստծու խօսքը: **3** Եւ եկան նրա մօտ՝ բերելով մի անդամալոյժի, որին տանում էին չորս հոգով: **4** Եւ երբ ամրոխի պատճառով Յիսուսին չկարողացան մոտենալ, քանդեցին երդիկը այն տան, ուր գտնում էր նա. Եւ բացելով առաստաղը, իշեցրին այն մահիճը, որի մէջ էր անդամալոյժը: **5** Եւ Յիսուս, տեսնելով նրանց հաւատը, անդամալոյժին ասաց. «Որդեակ, քո մեղքերը քեզ ներուած են»: **6** Օրինագետներից մի քանիքը, որ նստած էին այնտեղ, իրենց մտքում խորհում էին. **7** «Այս ինչ է խօսում, սա հայոցում է. ով կարող է մեղքերին թողովթիւն տալ, եթէ ոչ՝ միայն Աստծուած»: **8** Եւ Յիսուս իր հոգում խնաշաւ, որ այնպէս են խորհում իրենց մտքում. ուստի ասաց. «Ինչո՞ւ ձեր մտքում այդ էք խորհում. **9** Ո՞րն է աւելի դիւրին. անդամալոյժին ասել՝ քո մեղքերը քեզ ներուած են, թէ՝ ասել՝ վեր կաց, ան մահիճը եւ զնայ քո տունը: **10** Բայց որպէսզի իմանաք, որ մարդու Որդին երկրի վրայ իշխանութիւն ունի ներելու մեղքերը, - ասաց նա անդամալոյժին, - **11** Քնզ եմ ասում, վեր կաց, ան քո մահիճը եւ զնայ քո տունը»: **12** Եւ վեր կացաւ ու անմիջապէս վերցնելով մահիճը՝ բոլորի առաջ դուրս եկաւ, այնպէս որ ամենքը զարմացան եւ փառք էին տալիս Աստծուն ու ասում. «Վյապիսի բան երեք չենք տեսելք»: **13** Եւ նա դարձեալ ծովեզերք զնաց. Եւ ամրող ժողովուրդը նրա մօտ էր գալիս, Եւ նա ուսուցանում էր նրանց: **14** Եւ մինչ նա անցնում էր, տեսաւ Ալիքոսի որդի Ղետիին, որ մաքսատանը նստած գործի վրայ էր, ու նրան ասաց՝ արի իմ յետելից: Եւ Ղետին վեր կացաւ զնաց նրա յետելից: **15** Եւ երբ Յիսուս նրա տանը սեղան նստեց, քազում մաքսալորներ եւ մեղալորներ էլ Յիսուսի ու նրա աշակերտների հետ սեղան նստեցին, որովհետեւ շատերն էին նրա յետելից զնում: **16** Իսկ օրինագետներն ու փարիսեցիները երբ տեսան, որ նա մաքսալորների եւ մեղալորների հետ է ուսում, նրա աշակերտներին ասացին. «Ինչո՞ւ էք մեղալորների ու մաքսալորների հետ ուսում եւ խմում»: **17** Երբ Յիսուս լսեց, նրանց ասաց. «Առողջներին թժիկ պէտք չէ, այլ՝ հիւանդներին. Եւ ես չեմ եկել արդարներին կանչելու, այլ՝ մեղալորներին»: **18** Յովիաննեսի աշակերտները եւ փարիսեցիները ծոմ էին պահում. Եկան եւ նրան ասացին. «Ինչո՞ւ Յովիաննեսի աշակերտները

եւ փարիսեցիները ծոմ են պահում, իսկ քո աշակերտները չեն պահում»: **19** Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Միթէ կարելի է, որ հարասնքաւորները ծոմ պահեն, երբ փեսան նրանց հետ է. այնքան ժամանակ, որ փեսան իրենց հետ է, պէտք չէ, որ ծոմ պահեն: **20** Բայց կը գան օրեր, երբ փեսան նրանցից կը վերցուի, եւ ապա այն օրը նրանք ել ծոմ կը պահեն: **21** Նոր, չօգտագործուած կտաւի կտորը ոչ ոք հնացած զգեստի վրայ չի կարկատի, ապա թէ ոչ նոր կտորը ամրողութեամբ իին զգեստից կը պոկուի, եւ պատռուածքը աւելի վատ կը լինի: **22** Եւ ոչ ոք իին տիկերի մէջ նոր գինի չի լցնի, ապա թէ ոչ նոր գինին կը պայթեցնի տիկերը, գինին կը թափուի, եւ տիկերը կը փշանան: Այլ նոր գինին նոր տիկերի մէջ պէտք լցուի: **23** Մի շաբաթ օրով նա անցնում էր ցորենի արտերի միջով: Եւ նրա աշակերտները գնալու ժամանակ սկսեցին հասկ պոկել եւ ուտել: **24** Եւ փարիսեցիները նրան ասացին. «Տէս, քո աշակերտները շաբաթ օրով ինչ են անում, մի բան, որ օրինաւոր չէ»: **25** Յիսուս նրանց ասաց. «Դուք երեւից չէք կարդացեն, թէ ինչ արեց Դաւիթը, երբ կարիք ունեցաւ եւ բաղց զգաց ինքը եւ նրանք, որ իր հետ էին. **26** թէ ինչպէս Արիաքար քահանայապետի օրով մտաւ Աստծու տունը եւ կերաւ առաջաւորութեան հացը՝ տալով նաեւ նրանց, որ իր հետ էին. մի բան, որ, բացի քահանաներից, ուրիշների համար օրինաւոր չէր ուտելք»: **27** Եւ ասաց նրանց. «Շաբաթ օրը մարդու համար է, եւ ոչ թէ մարդու՝ շաբաթ օրուայ համար. **28** ապա ուրեմն՝ մարդու Որդին տէրն է եւ շաբաթ օրուայ»:

3 Եւ նա նորից ժողովարան մտաւ. այնտեղ կար մի մարդ, որի ձեռքը չորացած էր: **2** Եւ նրան ուշադրութեամբ դիտում էին՝ տեսնելու, թէ շաբաթ օրով նրան կը թժկի, որպէսզի ամբաստանեն նրան: **3** Եւ Յիսուս ասաց այն մարդուն, որի ձեռքը չորացած էր. «Վեր կաց, մէջտեղ արի»: **4** Ապա ասաց նրանց. «Շաբաթ օրով ինչ բան է օրինաւոր անել. բարի գնրէ գործեւ, թէ՝ չարիք անել. մի հոգին ազատեւ, թէ՝ կորստեան մատնել»: Եւ նրանք լրեցին: **5** Եւ Յիսուս, ցասումով լցուած, նայելով նրանց եւ տրտմելով նրանց սրտի կուրութեան համար, ասաց մարդուն. «Երկարիք ձեռքբ»: Եւ նա երկարեց, ու նրա ձեռքը առողջացաւ: **6** Փարիսեցիները հերովիթսականների հետ իսկյուն դուրս եկան եւ խորհուրդ էին անում նրա դէմ, թէ ինչպէս նրան կորստեան մատնեն: **7** Իսկ Յիսուս իր աշակերտների հետ միասին զնաց ծովեզերք: Եւ Գավիխայից բազում ժողովուրդ էր զնում նրա յետելից. **8** Նաեւ Յրեաստանից, Երուսաղեմից, Յորդանանի միւս կողմից, ինչպէս նաեւ Տիլրոսի եւ Սիլոնի շրջակայից բազում ժողովուրդ, երբ լսում էր, թէ նա ինչքան բան է անում, գալիս էր նրա մօտ: **9** Եւ նա իր

աշակերտներին ասաց, որ իր համար մի նաև պատրաստ լինի ամբոխի պատճառով, որպեսզի իրեն չնեն: **10** Քանի որ շատերին քժկեց, ուստի ամեն տեսակ հիւանդալիներ ունեցող մարդիկ գալիք են, խօնում նրա շուրջը, որպեսզի դիպչեն նրան: **11** Եւ պիտի ոգիները, երբ տեսնում են նրան, ընկուում են նրա առաջ, աղաղակում են ու ասում. **12** «Դու Աստծու Որդի ես»: Իսկ նա խստի պատուիրում էր նրանց, որ իր ինքնութիւնը չյայտնեն: **13** Յիշուս լեզր բարձրացաւ եւ իր մօտ կանչեց նրանց, որոնց ինքը կամեցաւ. Եւ նրանք գնացին նրա մօտ: **14** Նա նշանակեց Տասներկուսին, որ իր շուրջը լինեն, եւ նրանց քարոզելու ուղարկի, **15** ու նրանք իշխանութիւն ունենան ցաւեր բուժելու եւ դեւեր հանելու: **16** Եւ Սիմոնի անունը Պետրոս դրեց **17** եւ Չերեղեսի որդու՝ Յակոբոսի ու նրա եղբօր՝ Յովհաննեսի անուները դրեց Բաներեցէն, որ նշանակում է՝ Որոտման որդիներ: **18** Նաեւ՝ Անդրեասին եւ Փիյափոսին եւ Բարթողոմէոսին եւ մաքսաւոր Մատթեոսին եւ Թովմասին եւ Ալիէտոսի որդի Յակոբոսին եւ Թադէոսին եւ Սիմոն Կանանացուն **19** եւ Յուդա Իսկարիովուցուն, որը եւ նրան մատնեց: **20** Նրանք տուն վերադարձան. Եւ ժողովուրդը նորդի եկալ նրանց հետ, այնպէս որ նրանք հաց ուտելու անգամ ժամանակ չլինեցան: **21** Եւ երբ Յիշուսի իւրայիները լսեցին, եկան եկան նրան բռնելու, որովհետեւ կարծում էին, թէ խելք կորցրել է: **22** Իսկ Երուսաղէմից իջած օրէնսգէտներն ասում էին, թէ դրա մէջ Բեղդերուղ կայ, եւ դեւերի իշխանի ձեռքով է հանում դեւերին: **23** Եւ նա իր մօտ կանչելով նրանց՝ առակներով էր խօսում նրանց հետ. «Ֆնչալիս կարող է սատանան սաստանային դրւու հանել: **24** Եւ արդ, եթէ մի թագաւորութիւն ինքն իր մէջ բաժանուի, այդ թագաւորութիւնը չի կարող կանգուն մնալ: **25** Եւ եթէ մի տուն ինքն իր մէջ բաժանուի, այդ տունը չի կարող կանգուն մնալ: **26** Եւ եթէ սատանան ինքն իր դէմ դուրս գայ եւ բաժանուած լինի, չի կարող կանգուն մնալ, այլ նրա վախճանը հասել է: **27** Ոչ ոք չի կարող հզօրի տունը մննելով՝ նրա ունեցած կողովատեղ, եթէ նախ չկապուտի հզօրին. Եւ ապա միայն կը կողովատի նրա տունը: **28** Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ մարդկանց որդիներին, որքան ել հայիոյեն, ամեն մեղք եւ հայիոյանք կը սերուի. **29** Բայց ով որ հայիոյի Սուրբ Յօնուն, յահիտեան թողութիւն չի ունենայ, այլ նա յանցապարտ պիտի մնայ յահիտեանական մեղքով»: (անց ց165, անօն ց166) **30** Վյսպէս խօսեց, որովհետեւ ասում էին՝ նրա մէջ պիտի դեւ կայ: **31** Եկան նրա եղբայրներն ու մայրը եւ դրսում կանգնած՝ մարդ ուղարկեցին ու կանչեցին նրան: **32** Եւ այնտեղ ժողովուրդը նստեց եր նրա շուրջը: Եւ երբ ասացին նրան՝ ահանասիկ քո մայրն ու քո եղբայրները դրսում են եւ քեզ են

ուղում, **33** նրանց պատասխանեց եւ ասաց. «Ո՞վ է իմ մայրը կամ՝ իմ եղբայրները»: **34** Վպա նայեց իր շուրջը, իր աշակերտներին, որոնք նստած եին, եւ ասաց. «Վիհանասիկ իմ մայրը եւ իմ եղբայրները. **35** որովհետեւ, ով Վստծու կամքն է կատարում, նա է իմ եղբայրը եւ բոյրը եւ մայրը»:

4 Նորից նա սկսեց ուսուցանել ծովեզերի մօտ, եւ նրա շուրջը խօնուեց բազում ժողովուրդ, այնպէս որ նա մտած ու նստեց մի նաւակի մէջ, ծովի վրայ, մինչ մարող ժողովուրդը ծովեզերին շուրջանակի բռնել էր ցամաքը: **2** Եւ նա առակներով նրանց շատ բան էր ուսուցանում եւ նրանց ասում իր բարողութեան մէջ. **3** «Լսեցէք, ահանասիկ մի սերմանոց սերմաներու ելա: **4** Եւ պատահեց, որ սերմաներու ժամանակ սերմի մի մասն ընկալ ճանապարհի եզերքը, եւ թօջունները եկան ու կերան այն: **5** Ուրիշ մի մաս ընկալ պապածի վրայ, որտեղ շատ հող չկար. Եւ շուտով բուսաւ, որովհետեւ հողը խորը չէր. **6** Բայց երբ արեւը ծագեց, խանձուեց. Եւ քանի որ արմատներ չուներ, չորացաւ: **7** Մի ուրիշ մաս ընկալ փշերի մէջ. փշերը բարձրացան եւ խեղեցին այն, եւ պտուղ չտուեց: **8** Իսկ մի ուրիշ մաս էլ ընկալ յաւ հողի վրայ, բուսնելով աճեց ու պտուղ տուեց. մէկի դիմաց՝ երեսուն, մէկի դիմաց՝ վարսուն եւ մէկի դիմաց՝ հարդիւր»: **9** Եւ ասում էր. «Ով որ լսելու ականջ ունի, թող լիի»: **10** Եւ երբ առանձին մնաց, նրա շուրջը եղողները, աշակերտների հետ միասին, հարցրին նրան այս առակի մասին: **11** Եւ նրանց ասաց. «Ձեզ է տրուած իմանալ Աստծու արքայութեան խորհուրդները, բայց նրանց համար, որ ձեզնից դուրս են, ամեն ինչ առակներով կը լիին, **12** որպէսզի նայելով հանդերձ չտեսնեն եւ լսելով հանդերձ չիմանան, որ մի գուցէ երբեւ դարձի գան, եւ իրենց ներուի»: **13** Եւ ասաց նրանց. «Վս առակը չէք հասկանում, ապա ինչպէս պիտի հասկանաք բոլոր առակները: **14** Նա, որ սերմանում է, Աստծու խօսքն է սերմանում: **15** Բանապարհի եգերին սերմանուածները այն մարդիկ են, որոնք լսում են խօսքը, եւ սատանան գալիք է եւ դրւու է հանում նրանց սրտերի մէջ սերմանուած խօսքը: **16** Վպառածի վրայ սերմանուածները այն մարդիկ են, որ, երբ լսում են խօսքը, իսկոյն ուրախութեամբ ընդունում են այն, **17** եւ որովհետեւ իրենց մէջ արմատներ չլունեն, այլ մի որշ ժամանակի համար են, երբ խօսքի պատճառով նեղութիւն կամ հայածանը է վրայ հասնում, իսկոյն գայթակելում են: **18** Իսկ նրանք, որ սերմանուեցին փշերի մէջ, այն մարդիկ են, որ լսում են խօսքը, **19** սակայն այս աշխարհի հոգսերը եւ հարստութեան պատրանքները ներխուժում եւ խեղոյում են խօսքը, եւ այն անպտուղ է լիսում: (անց ց165) **20** Եւ յաւ հողի մէջ սերմանուածները այն մարդիկ են, որ լսում են խօսքը եւ ընդունում

ու պտուղ են տալիս. մԵկի դիմաց՝ երեսուն, մԵկի դիմաց՝ վաթսուն եւ մԵկի դիմաց՝ հարիւր»:
21 Եւ նրանց ասաց. «Միթք երազք բերլում է, որ կաթսայի կամ մահճի տակ դրուի: Չե՞ որ աշտանակի վրայ է դրում: 22 Արդ, ծածուկ բան չկայ, որ չայտնուի, եւ գաղտնի բան չի եղել, որ ի յայտ չգայ: 23 Թե՞ մԵկը լսելու ականջ ունի, թոյ լիխ:»
24 Եւ նրանց ասաց. «Զգոյն եղէք, թե ինչ էք լսում, եւ ինչ որ լսում էք, աւելին կը տրուի ձեզ. ինչ չափով, որ չափում էք, նոյնով Աստուած պիտի չափի ձեզ համար: 25 Ով որ ունի, նրան պիտի տրուի. իսկ ով որ չունի, նրանից պիտի վերցուի, ինչ էլ որ նա ունի»:
26 Եւ ասում էր. «Այսպէս է Աստծու արքայութիւնը. որպէս թե՞ մի մարդ հողի մԵց սերմեր ցանի. 27 Եւ նա ննջի թե վեր կենայ, գիշեր եւ ցերեկ, սերմերը կը բուսնեն ու կ'աճնեն, 28 Եւ նա չի իմանայ, թե հողը ինքն իրենից բերք է տալիս. նախ՝ խոտր, ապա՝ հասկը եւ ապա՝ ատոք ցորենը հասկի մԵց: 29 Սակայն երբ սերմը իր պտուղը տայ, խկոյն մանգաղ է ուղարկում, որովհետեւ հնձի ժամանակը հասել Է: 30 Եւ ասում էր. «Ինչի՞ն նմանեցնենք Աստծու արքայութիւնը կամ ինչ օրինակով Ներկայացնենք այն. 31 Նման է մանանեխի հատիկին, որը, երբ սերմանուում է հողի մԵց, աւելի մանր է ինուում, բան երկրի վրայ եղող բոլոր սերմերը. 32 իսկ երբ սերմանուի, բուսնուում եւ լինում է աւելի մԵծ, բան ամեն տունկ, եւ արձակում է մԵծ ճիւեր, այնքան, որ երկնիք թռչուները նրա հովանու տակ կարող են բնակուելք: 33 Եւ այնպիսի առավելուով էր նրանց ասում խօսքը, որ կարողանային հասկանավ: 34 Եւ առանց առավի նրանց հետ ոչինչ չէր խօսում, բայց իր աշակերտուների համար առանձին ամեն ինչ մեխնում էր: 35 Այր նոյն օրը, երեկոյեան դԵմ, աշակերտուներին ասաց. «Եկէք անցնենք ծովի միւս կողմը»: 36 Թռողնելով ժողովրդին՝ նրան իրենց հետ տարան նաւակով, ինչպէս նաեւ՝ միւս նաւակները, որ նրա հետ էին: 37 Եւ մԵծ հողմամրիք բարձրացաւ ու այլքները նաւակի մԵց էր թափում, այնպէս որ նաւակը գրեթ լցում էր: 38 Իսկ ինքը նաւախսելի կողմը բարձի վրայ նմշում էր. նրան արթսացրին եւ ասացին. «Կարդապէտ, թեզ համար բնաւ հոգ չԷ, որ ահա մԵնք կորչում նըք»: 39 Եւ նա, արթնանալով, սաստեց հողմին եւ ասաց ծովին. «Դադարիք, լրիք»: Եւ հողմը դադարեց, ու մԵծ խաղաղութիւն եղաւ: 40 Եւ նրանց ասաց. «Ինչի՞ն այդպէս վախսկուտ էք. դեռևս հաւատ չունի՞ք»: 41 Եւ նրանք սաստիկ վախսեցան եւ միմեանց ասում էին. «Ո՞վ է արթեօք սա, որ թԵ հողմը, թԵ ծովը հնազանդուում են սրան»:

5 Եւ Յիսուս եկաւ ծովի հանդիպակաց կողմը, գերգեսացիների երկիրը: 2 Եւ երբ նա նաւակից դրւս ելաւ, գերեզմաններից նրա դԵմն ելաւ մի մարդ, որին բռնել էր մի պիտի ողի, 3 եւ որի բնակութեան տեղն իսկ գերեզմանների մԵց էր:

Եւ ոչ ոք նրան շղթաներով անգամ չէր կարող կապել, 4 որովհետեւ շատ անգամ ուտնակապերով եւ շղթաներով կապուած էր, բայց շղթաները վշրել էր ու ուտնակապերը՝ ջարդել: Ոչ ոք նրան չէր կարողանում զսպել, 5 որովհետեւ միշտ, գիշեր ու ցերեկ, գերեզմաններում եւ լեռներում, աղաղակում էր եւ ինքն իրեն քարերով ծեծում: 6 Երբ նա Յիսուսին հեռուից տեսաւ, առաջ վազեց ու երկրապատեց նրան. 7 բարձրածայն աղաղակեց եւ ասաց. «Ի՞նչ ես ուղղում ինձնից, Յիսուս, բարձրեալ Աստծոն Որդի: Երդուեցնում եմ թեզ Աստուծով, ինձ մի տանջիր»: 8 քանի որ Յիսուս նրան ասում էր. «Պինջ ոգի, դուրս ելիր այդ մարդուց»: 9 Եւ նրան հարցրեց. «Անուն ինչ է»: Եւ նա ասաց նրան. «Իմ անունը Լեզեն է, քանի որ բազում ենք»: 10 Իսկ պիտի ոգիները սաստիկ աղաչում էին նրան, որ այդ շրջանից դուրս չուղարկի իրենց: 11 Եւ այնտեղ, լեռն յանջին, խոզերի մի մԵծ երամակ կար, որ արածում էր: 12 Բոլոր դեւերը աղաչեցին նրան եւ ասացին. «Մեզ խոզերի մԵց ուղարկիր, որ մտնենք նրանց մԵց»: 13 Եւ նա հրամայեց նրանց: Երբ պիտի ոգիները դուրս ելան, մտան խոզերի մԵց, եւ երամակը, թուով մօտ երկու հազար, դարաւանդից դիմեց դԵպի ծովը. Եւ խեղողուցին ծովում: 14 Խոզարածները փախսան եւ քաղաքում ու ազարակներում պատմեցին. Եւ մարդիկ դուրս ելան տեսնելու, թե ինչ էր կատարուել: 15 Եկան Յիսուսի մօտ եւ տեսան դիւահարին, որ նստել էր՝ հագնուած եւ զգաստացած, նրան, որ լեզեն ուներ. Եւ զարդուեցին: 16 Եւ ովքեր որ տեսել էին, պատմեցին նրանց, թե ինչ պատահեց այսահարին եւ ինչ խոզերին: 17 Եւ սկսեցին աղաչել Յիսուսին, որ հեռանայ իրեն սահմաններից: 18 Եւ երբ նաւակ մտաւ, դիւահարը նրան աղաչում էր, որ նրա հետ լինի: 19 Բայց Յիսուս նրան թոյլ չտուեց, այս ասաց. «Գնա՞ք տունք հարազանտների մօտ եւ պատմիր նրանց այն ամԵնը, ինչ Տերը թեզ արեց եւ թե ինչպէս խճաց թեզք»: 20 Եւ նա զնաց ու սկսեց տարածել Դեկապուլատ, ինչ որ Յիսուս իր համար արել էր: Եւ ամԵնքը զարմանում էին: 21 Եւ երբ Յիսուս նաւակով նորից ծովի միւս կողմն անցաւ, նրա մօտ հաւաքուեց բազում ժողովուրդ: Եւ ինքը ծովեզրին էր: 22 Ահա եկաւ ժողովրդապետներից մԵկը, որի անունը Յայրոս էր. Եւ երբ տեսաւ նրան, նրա ոտքերն ընկաւ. 23 սաստիկ աղաչում էր նրան ու ասում, որ իր դուստրը մահամերձ է, եւ որ նա զայ ու նրա վրայ իր ծեռքը դնի, որպէսզի առողջանայ եւ ապրի: 24 Եւ Յիսուս զնաց նրա հետ. նրա յետեկից զնում էր նաեւ բազում ժողովուրդ եւ նեղում էր նրան: 25 Եւ մի կին կար, որ տասներկու տարուց ի վեր արիւնահոսուլիմիւն ուներ: 26 Նա շատ էր տառապել բազմաթիւ բժշկների ձեռքից եւ իր ամբողջ ունեցուածքը ծախսել էր, բայց որեւէ

օգուտ չեր գտել, այլ Էլ աւելի վատացել էր: **27** Նա երբ լսեց Յիսուսի մասին, եկաւ ամրոխի մեջ նրա յետելից եւ ձեռքը դիսցրեց նրա զգեստին, **28** որովհետեւ մտքում խորհում էր. «Եթէ միայն դիաչեմ նրա զգեստներին, կը թժկուեմ»: **29** Եւ իսկոյն նրա արեան աղքիւրը չորացաւ, եւ իր մարմնի մէշ զգաց, որ տանջանքներից թժկուեց: **30** Եւ Յիսուս իսկոյն ինքն իր մէշ իմանալով իրենից դուրս եկած զօրութիւնը, դարձաւ դէպի ամրոխը եւ ասաց. «Ո՞վ դիաչաւ իմ զգեստներին»: **31** Եւ աշակերտները նրան ասացին. «Տեսնում ես, որ ամրոխը նեղում է քեզ, եւ ասում ես, թէ՝ ո՞վ դիաչաւ իմ զգեստներին»: **32** Եւ նա շուրջն էր նայում՝ տեսնելու, թէ ո՞վ այդ արեց: **33** Եւ այդ կինը, զարիւրած ու դողալով նրա համար, որ գաղտնի էր արել, - որովհետեւ գիտէր, թէ ինչ կատարուեց իր հետ, - եկաւ ընկաւ նրա առաջ եւ ամեն ինչ ստուգութեամբ ասաց: **34** Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Դուսար, քո հաւատոր քեզ փրկեց, զնայ խաղաղութեամբ եւ քո տանջանքներից թժկուած եղիք»: **35** Մինչ Յիսուս այս բանն էր խօսում, ժողովրդապետի տնից ոմանք եկան եւ ասացին. «Քո դուսարը մեռաւ, Ելինչ ես նեղութիւն տայիս Վարդապետին»: **36** Իսկ Յիսուս, երբ լսեց ասուած խօսքը, ժողովրդապետին ասաց. «Ո՞վ վախեցիր, այլ միայն հաւատոյ»: **37** Եւ ոչ ոքի թոյլ չտուեց իր հետ գնայ, այլ միայն՝ Պետրոսին, Յակոբոսին եւ նրա եղրօրը՝ Յովհաննեսին: **38** Յիսուս ժողովրդապետի տունը եկաւ եւ տեսաւ մի մեծ ամրոխ, լացուկը անորոներ եւ աղմուկադարձակ: **39** Ապա ներս մտնելով՝ նրանց ասաց. «Ինչո՞ւ էք խօսվուած ու լաց էք լինում. մանուկը մեռած չէ, այլ ննջում է»: **40** Սակայն նրանք ծաղրում էին նրան. Իսկ նա, ամենքին դրւու հանելով, վերցրեց իր հետ մանկան հօրն ու մօրը եւ նրանց, որ իր հետ էին, եւ մտաւ այնտեղ, ուր պառկած էր մանուկը: **41** Եւ բռնելով մանկան ձեռքից՝ ասաց նրան՝ Տայթա, կումի, որ նշանակում է՝ աղջիկ, դու, քեզ եմ ասում, վեր կաց: **42** Եւ աղջիկը իսկոյն վեր կացաւ ու քայլում էր, բանի որ մօտ տասներկու տարեկան էր: Եւ ամենքը մեծապէս զարմացան: **43** Իսկ նա նրանց խստիւ պատուիրեց, որ ոչ ոք բանը չիմանայ. ու ասաց, որ նրան ուտելու բան տան:

6 Եւ այնտեղից եկաւ եկաւ իր գաւառը. եւ իր աշակերտները գնում էին նրա յետելից: **2** Երբ շաբաթ օր եղաւ, սկսեց ժողովարանում ուսուցանել, եւ շատերը, երբ լսում էին նրան, զարմանում էին նրա վարդապետութեան վրայ եւ ասում. «Այս բաները որտեղից են սրան, կամ ինչ է այս իմաստութիւնը, որ տրուած է սրան, որ սրա ձեռքով այսպիսի զօրաւոր գործեր կատարուեն: **3** Սա հիւսնի տղան եւ Մարդիամի որդին չէ միթե, Յակոբոսի եւ Յովսէի ու Յովհայի եւ Միհոնի

եղբայրը. եւ սրա բոյրերը պատեղ մեզ մօտ չնն»: Եւ նրանով գայթակլում էին: **4** Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Մարգարեն յարգուած անձ է, բայց ոչ իր գաւառում, իր ազգաստոմի եւ իր տան մէջ»: **5** Եւ չեր կարողանում այնտեղ որեւէ զօրաւոր գործ կատարել, այլ թիշ թուով իհւանների վրայ ձեռք դնելով՝ նրանց թժկում էր: **6** Եւ նա զարմանում էր նրանց անհաւատութեան վրայ: **7** Եւ շրջում էր շրջակայ գիտերում եւ ուսուցանում: **8** Նա իր մօտ կանչեց Տասներկուսին եւ սկսեց ուղարկել նրանց երկու-երկու ու պիտի ոգիների վրայ նրանց իշխանութիւն տուլեց: **9** Նրանց պատուիրեց, որ ճանապարհի համար գաւազանից բացի այլ բան չվերցնեն. ոչ պարկ, ոչ հաց, ոչ դրամ գօտիների մէշ, **10** այլ հագնեն հողարավիներ. եւ ասաց. «Աւելորդ պարեգօտ մի՛ վերցրէք»: **11** Եւ ասում էր նրանց. «Ինչ տուն որ մտնէք, այնտեղ օթեւանեցք, մինչեւ որ այնտեղից ենլէք: **12** Եւ ուր որ ձեզ չեն ընդունի ու ձեզ չեն լիի, երբ որ այնտեղից ենլէք, ձեր ուտքերի փոշին թափ տուլէ՛՝ իիրեւ նրանց դէմ վկայութիւն»: **13** Եւ նրանք ենան ու քարոզում էին, որպեսզի մարդիկ ապաշխարեն: **14** Եւ քազում դեւեր էին հանուլ, բազում իհւանների օծում էին իւղով ու նրանց թժկում: **15** Եւ Յերովիէս արքան լսեց այս բաները, որովհետեւ Յիսուսի ամունը յայտնի էր դարձել. եւ նա ասաց. «Յովիհաննես Մկրտիչը յարութիւն է առել մերեներից, եւ դրա համար զօրութիւններ են գործում նրա միջոցով»: **16** Ուրիշներ ասում էին, թէ՝ Եղիան է. իսկ միւսները, թէ՝ մարգարէ է կամ թէ՝ մարգարեների նման մէկը: **17** Երբ Յերովիէսը այս լսեց, ասաց. «Յովիհաննեսը, որի գլուխը կտրեցի ես, սա նա է. մեռեներից յարութիւն է առեկ»: **18** Արդարեն, ինքը՝ Յերովիէսն էր մարդ ուղարկել, ձերբակալել էր Յովիհաննեսին, կապել նրան ու բանտարկել՝ իր եղրօր՝ Փիլիպպոսի կնո՞ց՝ Յերովիհայի պատճառով, բանի որ Յերովիէսը նրան իիտն կին էր դարձել, **19** Եւ բանի որ Յովիհաննեսը Յերովիէսին ասում էր. «Քո եղրօր կնոշը քեզ կին առնելը օրինաւոր չէ»: **20** Եւ Յերովիհան ոիս էր պահել նրա դէմ ու ուզում էր նրան սպամել տաք, բայց չեր կարողանում, **21** որովհետեւ Յերովիէսը վախենում էր Յովիհաննեսից, բանի որ նրան գիտեր որպէս արդար եւ սուրբ մարդու, եւ նրան հովանաւորում էր ու նրան անսալով՝ շատ բաներ եր անում եւ քաղցրութեամբ լսում էր նրան: **22** Սակայն մի յարմար օր եկաւ, երբ Յերովիէսը իր ծննդեան տարեդարձի ընթրիքն էր տայիս իր նախարարներին, Գայիլիայի մեծամեծներին եւ հազարապետներին: **23** Եւ երբ Յերովիհայի դուստրը ներս մտաւ եւ սկսեց պարել, դուր եկաւ Յերովիէսին եւ սեղանակիցներին. թագաւորը աղջկան ասաց. «Ուզքիր ինձնից, ինչ որ կամենում ես, եւ քեզ կը տամ»: **24** Եւ երդուեց նրան

շատ անզամ,թէ՝ դու ինձնից ինչ ել որ ուզես, կը տամ քեզ, մինչեւ իսկ իմ թագաւորութեան կըսը: 25 Աղջիկը դուրս գնալով իր մօրն ասաց՝ ինչ ուզեմ: Եւ սա ասաց՝ Յովիաննես Մկրտչի գլուխը: 26 Եւ աղջիկը շտապով վերստին մտնելով թագաւորի մօտ՝ ասաց. «Ուզում եմ, որ իհմա ինձ տաս սկսուենի վրայ Յովիաննես Մկրտչի գլուխը»: 27 Եւ թագաւորը սաստիկ տրումեց, բայց իր երդումների եւ հրաւիրեանմերի պատճառով չուզեց նրան մերժեց: 28 Եւ թագաւորը իսկոյն դահիճ ուղարկեց ու իհմամյեց թերել Յովիաննեսի գլուխը: Եւ սա գնաց գլխատեց նրան բանտում 29 ու նրա գլուխը սկսուենով թերեց եւ տուեց աղջկան, եւ աղջիկը տարա տուեց իր մօրը: 30 Երբ Յովիաննեսի աշակերտները լսեցին, եկան վերցրին մարմինը եւ դրեցին գերեզմանի մէջ: 31 Առաքեալները հաւաքրուեցին Յիսուսի մօտ ու նրան պատմեցին այն ամենը, ինչ որ արել էին եւ ուսուցանեց: 32 Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Եկէք դուք առանձին մի ամայի տեղ ու մի քի հանգստացէք», որովհետեւ եկող-գնացողները շատ էին. Եւ հաց ուտելու անզամ ժամանակ չունեին: 33 Եւ նաևակով գնացին մի ամայի տեղ՝ առանձին: 34 Սակայն մարդիկ տեսան նրանց, որ գնում էին, եւ շատերը ճանաչեցին նրանց ու բոլոր քաղաքներից հետիոտն, խուռներամ այնտեղ վազեցին եւ մօտեցան նրանց: 35 Եւ նա նաևակից դուրս ենթելով՝ մեծ ամրոխ տեսաւ ու քաց նրանց, որովհետեւ նման էին ոչխարների, որոնք հովիլ չունեն. Եւ սկսեց նրանց ուսուցանել շատ բաներ: 36 Երբ շատ ժամեր անցան, աշակերտները, մօտենալով, առացին. «Սա ամայի տեղ է, մինչ օրը դեռ չի վերջացել, 37 արձակիր այս ժողովրդին, որպեսզի գնան շրջակայի ազարակներում եւ գիղերում իրենց համար ուտելիք գնեն, որովհետեւ այստեղ ուտելու բան չունեն»: 38 Նա պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Դուք նրանց ուտելիք տուեք»: Ասացին նրան. «Քննար զննենք երկու հարիւր դահեկանի հաց եւ նրանց տանը ուտելու»: 39 Ասաց նրանց. «Քանի՞ն կանակ ունեք, զնացէք տեսէք»: Երբ իմացան, նրան ասացին. «Քինզ նկանակ եւ երկու ծոլուք»: 40 Եւ նա իհմամյեց խումբ-խումբ նստեցնել նրանց դալար խոտի վրայ: 41 Եւ դաս-դաս նստեցին, տեղ-տեղ՝ հարիւր, տեղ-տեղ՝ յիսուն: 42 Եւ նա վերցնելով ինզ նկանակը եւ երկու ծկները՝ նայեց դեպի երկինք, օրինեց, մանրեց նկանակները եւ տուեց աշակերտներին, որպեսզի դնեն նրանց առաջ: Եւ երկու ծկներն ել բաժանեց բոլորին: 43 Կերան եւ յազեցան 44 եւ տասներկու սակառ լիքը կտորտանքները վերցրին, ինչպէս նաեւ՝ ձկներից: 45 Եւ նրանք որ կերան, մօտ ինզ հազար հոգի էին: 46 Իսկոյն եւեր Յիսուս շտապեցրեց աշակերտներին, որ նաւակ մտնեն եւ իրենից առաջ զնան հանդիպակաց կողմը՝ դեպի Բեթսայիդա, մինչեւ ինքը ժողովրդին

արձակէր: 47 Եւ բաժանուելով նրանցից՝ լեռ բարձրացաւ աղօթք անելու: 48 Երբ երեսկոյ եղաւ, նաւակը ծովի մէշտեղում էր, իսկ ինքը՝ ցամաքի վրայ: 49 Եւ տեսան նրանց, որ հողմակոծ էին ինում թիավարելիս, որովհետեւ քամին նրանց հակառակ կողմից էր. գիշերուայ ուշ ժամին նա գալիս էր նրանց մօտ՝ ծովի վրայ քայլելով, եւ ուզում էր նրանցից առաջ անցնել զնալ: 50 Երբ նրանք տեսան, որ քայլում է ծովի վրայ, կարծեցին, թէ մի ուրուական է, եւ աղաղակ բարձրացրին, 51 որովհետեւ ամենքը տեսան նրան եւ խորվուեցին: Եւ նա իսկոյն խօսեց նրանց հետ ու ասաց. «Քաջալերուեցէք, ես եմ, մի վախեցէք»: 52 Եւ նա նաւակ բարձրացաւ նրանց մօտ, եւ քամին դադարեց: Եւ նրանք առաւել եւս ապշել էին իրենց նորում ու սաստիկ զարմանում էին, 53 քանի որ մտքները բթացած լինելով՝ չէին հասկացել նաեւ այն, ինչ վերաբերում էր հացի քազմացմանը: 54 Երբ դիմացի կողմն անցան, Գենննեսարէթի ցանաքը եկան: 55 Եւ երբ նաւակից դուրս ելան, տեղի մարդիկ իսկոյն եւեր նրան ճանաչեցին: 56 Եւ ամբողջ զաւարում այս ու այն կողմ վազելով՝ սկսեցին մահիճներով հիւանդներ բերել այնտեղ, ուր լսում էին, թէ նա գտնուում է: Եւ ուր որ մտնում էր՝ գիլեր, քաղաքներ թէ ազարակներ, հրապարակներում դնում էին ախտերով տառապղոներին եւ աղաչում նրան, որ գոնէ իր զգեստի բրանցքներին դիպչեն: Եւ ովեր մի անզամ դիպան, թժկուեցին:

7 Եւ նրա մօտ հաւաքրուեցին փարիսեցիներն ու օրէնսգէտներից ունանք, որոնք եկել էին Երուսաղէմից: 2 Նրանք տեսնելով, որ նրա աշակերտներից ոմանք անմաքուր ձեռքերով, այսինքն՝ անլուա հաց էին ուտում, բամբասեցին, 3 որովհետեւ փարիսեցիները եւ բոլոր հրեաները, եթէ ձեռքները մի լաւ չլուանան, հաց չեն ուտում, քանի որ հների աւանդութիւնը պահում են: 4 Նաեւ՝ շուկայից տուն մտնելով՝ եթէ նախ չլուացուեն, չեն ուտում: Եւ ուրիշ շատ բաներ ել կան, որ աւանդաբար պահում են. ինչպէս՝ բաժաների, սափորների, պղնձե ամաների ու մահիճների լուացումներ: 5 Ահա ինչու փարիսեցիները եւ օրէնսգէտները հարց տուեցին նրան. «Ինչո՞ւ քո աշակերտները նախնիների աւանդութեան համաձայն չեն շարժում, այլ անմաքուր ձեռքերով են հաց ուտում»: 6 Նա պատասխանեց եւ ասաց նրանց. «Եսային լաւ մարգարեացաւ ձեր՝ կերծարոներից մասին՝ ասերով. «Վյո ժողովուրոյ ինձ շրթներով է մեծարում, բայց նրանց սրտերը ինձնից հեռու են. 7 ի զուր են ինձ պաշտուում. ուսուցան վարդապետութիւններ, որ մարդկանց պատուիրածներն են»: 8 Աստծու պատուիրածն թողած՝ մարդկանց աւանդութիւնն էք պահում»: 9 Ապա աւելացրեց. «Աստծու

պատուիրանը լաւ էք անարգում, որպէսզի ծեր աւանդութիւնը հաստատէք. 10 որովհետեւ Սովուն ասում է. «Պատուիր քո հօրն ու մօրը. եւ ով որ չարախօսի իր հօր կամ մօր մասին, մահուամբ թող պատժուի»: 11 Իսկ դուք ասում եք. «Եթէ մէկը հօրը կամ մօրն ասի. 'Ինչ ինձնից պիտի օգտուես, Կորրան Ե', (այսինքն՝ Աստծուն տպալու ընծայ), 12 դրանով իսկ այլեւս թոյլ չէք տպայիս, որ նա իր հօր կամ մօր համար որեւէ բան անի, 13 եւ այդպէս անարգում էք Աստծու խօսքը նոյն աւանդութեամբ, որ դուք փոխանցում էք միմեանց: Եւ սրա նման ուրիշ շատ բաներ էք անում»: 14 Եւ նա ամբողջ ժողովրդին իր մօտ կանչելով՝ ասաց նրանց. «Ամենքի ինձ լսեցէք եւ իմացէք. 15 չկայ որեւէ բան, որ մարդու մէջ դրսից մտնելով կարողանայ նրան պղծել այլ այն, ինչ ենում է նրանից, այն է, որ պղծում է մարդուն: 16 Ով ականջներ ունի լսելու, թոյլ լսի»: 17 Եւ երբ ամբոխից բաժանուելով տուն մտալ, աշակերտները այդ առաջի մասին նրան հարցրին: 18 Եւ նրանց ասաց. «Դուք Ել այդպէս անմիտ էք, չ՞ք իմանում, թէ ամէն բան, որ դրսից մարդու մէջ Է մտնում, չի կարող նրան պղծել, 19 որովհետեւ ոչ թէ նրա սիրտն Է մտնում, այլ՝ որովայնը եւ դուրս Է ենում ու մաքրում քրոյր կերածները»: 20 Եւ ասում էք. «Ինչ որ մարդուց դուրս Է գալիս, այն է, որ պղծում Է մարդուն, 21 որովհետեւ ներսից, մարդկանց սրտից են ենում չար խորհուրդները՝ շնորհիւն, պոռնկութիւն, 22 գորութիւն, սպանութիւն, ազահութիւն, չարութիւն, նենգութիւն, գիջութիւն, չար նախանձ, հայիոյանք, ամբարտաւանութիւն, անզգամութիւն: 23 Այս բոլոր չարիները ներսից են ենում եւ պղծում մարդուն»: 24 Եւ այստեղից վեր կացաւ եկաւ Տիւրոսի ու Սիդոնի սահմանները. եւ մի տուն մտնելով՝ չէր ուզում, որ որեւէ մէկն իմանան իր այնտեղ լինելը, սակայն չկարողացաւ թաքնուած մնալ: 25 Նրա մասին լսեց մի կին, որի դուստրը տառապում էր պիղծ ոգուց. սա եկաւ ընկաւ նրա ոտքերը: 26 Այս կինը հեթանոս էք, փիլնիկ-ասորի ազգից. աղաչում էր նրան, որ իր աղջկանից դեւ հանի: 27 Եւ Ցիսու նրան ասաց. «Թոյն տուր, որ նախ մանուկները կշտանան, քանի որ լաւ չէ մանուկների հացը առնել եւ շների առաջ ցցել»: 28 Կինը պատասխանեց եւ ասաց. «ՏԵ՛՛, շներն Էլ նանուկների սեղանի փշրանքներից են կերակրուում»: 29 Եւ նա ասաց նրան. «Այդ խօսքիդ համար գնայ, դեւը քո աղջկանից դուրս ելաւ»: 30 Կինը գնաց իր տունը եւ դեւին ելած գտաւ, իսկ աղջկան՝ պառկած մահճի վրայ: 31 Եւ դարձեալ դուրս ենելով Տիւրոսի եւ Սիդոնի սահմաններից, եկաւ Գայիիայի ծովեզրը, Դեկապոլիս սահմաններից ներս: 32 Նրա առաջ բերեցին մի խուլ ու համբ մարդ եւ աղաչեցին, որ իր ձեռքը դնի նրա վրայ: 33 Եւ Ցիսու նրան

ամբոխից մի կողմ տանելով՝ իր մատները դրեց նրա ականջների մէջ եւ այստեղ թքեց. ապա քանեց նրա լեզուից. 34 դեպի երկինք նայեց, հոգոց հանեց եւ ասաց՝ Եփիվաթա, որ նշանակում Է՝ բացուիր: 35 Եւ իսկոյն նրա լսողութիւնը բացուեց, եւ լեզուի կապանքներն ընկան, եւ խօսում էր ուղիղ: 36 Եւ նա նրանց պատուիրեց, որ ոչի չասեն. բայց ինչքան էն նա պատուիրում էր նրանց, նրանք էլ աւելի էին տարածում: 37 Եւ աւելի ու աւելի էին զարմանում եւ ասում. «Սա ամէն ինչ լաւ արեց, որովհետեւ խուլերին լսել է տայիս եւ համբերին՝ խօսել»:

8 Այդ օրերին ժողովուրդը դարձեալ շատ էք, եւ ուտելու բան չունեին: Ցիսու կանչեց իր աշակերտներին եւ ասաց նրանց. 2 «Սիրտս ցաւում է այս ժողովրդի համար, որովհետեւ արդէն երեք օր է, որ ինձ մօտ են. եւ բան չունեն, որ ուտեն: 3 Եթէ նրանց իրենց տներն արձակեն քաղցած, ճանապարհին ուշագնաց կը լինեն, որովհետեւ նրանցից ոմանք հեռուներից են եկել»: 4 Աշակերտները նրան պատասխանեցին եւ ասացին. «Որտեղից կարող ես նրանց հացով կշտացնել այս ամայի վայրում»: 5 Եւ նա հարցրեց նրանց. «Քանի նկանակ հաց ունեք»: Եւ նրանք ասացին՝ եօթը: 6 Եւ նա հրամայեց ժողովրդին նստել գետնի վրայ. եւ վերցնելով եօթը նկանակները՝ գրիութիւն յայտնեց Աստծուն, կտրեց եւ տուեց աշակերտներին, որ դնեն ժողովրդի առաջ. եւ նրանք հացը ժողովրդի առաջ դրեցին: 7 Եւ թիչ թուով ձկներ էլ ունեին. եւ նա այդ եւս օրինեց ու հրամայեց նրանց առաջ դնել: 8 Կերան եւ կշտացան եւ եօթը զամբիլ աւելացած կտրուտանքներ վերցրին: 9 Եւ նրանք, որ կերան, մօտ չորս հազար հոգի էին. եւ նրանց արձակեց: 10 Եւ իսկոյն աշակերտների հետ նաևակ մտնելով՝ եկաւ Դաղմանունայի կողմերը: 11 Եկան փարիսեցիները եւ սկսեցին վիճել նրա հետ եւ նրան փորձելով՝ երկնքից նշան էին ուղում նրանից: 12 Եւ նա իր հոգում զայրացաւ եւ ասաց. «Ինչո՞ւ է այս սերունդը նշան ուղում. ծշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ այս սերնին նշան չի տրուի»: 13 Թողեց նրանց, նորից նաւակ մտաւ եւ գնաց ծովի միւս կողմը: 14 Եւ աշակերտները մոռացան հաց վերցնել. սակայն միայն մէկ նկանակ ունեին իրենց նաւակի մէց: 15 Եւ նա պատուիրեց նրանց ու ասաց. «Զգիյ եղէ փարիսեցիների խսորից եւ հերովիչսականների խմորից»: 16 Իսկ նրանք իրենց մէջ խորհում էին եւ ասում հաց չունենք: 17 Ցիսու իմացան նրանց խորհուրդը եւ նրանց ասաց. «Ձերահաւատներ, ինչո՞ւ էք ձեր սրտերում խորհում, թէ հաց չունեք. դեռ չ՞ք հասկանում եւ չ՞ք յիշում. ապշութիւնն է ձեր մտքերը պատենք: 18 Աչքեր ունեք եւ չ՞ք տեսնում, ականջներ ունեք եւ չ՞ք լսում

Եւ դեռ չէք հասկանում ու չէք յիշում. **19** Երբ հինգ նկանակը բաժանեցի հինգ հազար հոգու, կոտրտանքներով լի քանի սակառ վերցրիք»: Եւ նրան պատասխանեցին՝ տասներկու: **20** «Եւ երբ եօթը նկանակը չորս հազար հոգու բաժանեցի, կոտրտանքների բանի զամբիստի լիքը վերցրիք»: Եւ նրանք պատասխանեցին՝ եօթը: **21** Եւ նա նրանց ասաց. «Ապա ուրեմն ինչպէս չէք հասկանում»: **22** Եկան Քեթսայիդա. Եւ նրա առաջ թերեցին մի կոյրի ու աղաջում եին, որ դիպչի նրան: **23** Եւ նա քռնելով կոյրի ձեռքից՝ գիլրից դուրս հանեց, նրա աչքերը թրցեց եւ ձեռքը նրա վրայ դրեց. Եւ հարցնում էր կոյրին, թէ բան տեսն՞մ: **24** Նա քացեց աչքերը եւ ասաց. «Տեսնում եմ մարդկանց, որ շրջում են ինչպէս ծառեր»: **25** Նա կրկին ձեռքերը դրեց նրա աչքերի վրայ. կոյրը իր աչքերը քացեց եւ տեսնում էր. թժկուեց եւ ամեն ինչ յստակ տեսնում էր: **26** Նրան իր տունն արձակեց եւ ասաց. «Գիլը մի մտիր, այլ գնայ քո տունը, իսկ երբ գիլ մտնես, գիլում ոչ ոքի չասես»: **27** Եւ Յիսուս իր աշակերտների հետ միասին երա գնաց Փիլիպպեան Կեսարիայի գիլերը. Եւ ճանապարհին աշակերտներին հարցնում էր Եւ ասում. «Մարդիկ ինչ են ասում իմ մասին՝ ո՞վ եմ ես»: **28** Նրանք պատասխան տուեցին եւ ասացին. «Յովիաննես Սլրոտիչը, եւ ումանք՝ Եղիան, իսկ ուրիշներ՝ մարգարեներից մէկը»: **29** Նրանց ասաց. «Իսկ դուք ինչ էք ասում իմ մասին՝ ո՞վ եմ ես»: Պետրոսը պատասխան տուեց եւ ասաց նրան. «Դու Քրիստոսն ես»: **30** Եւ նա խստի պատուիցեց նրանց, որ իր մասին մարդու բան չասեն: **31** Եւ սկսեց ուսուցանել աշակերտներին, թէ մարդու Որդին պէտք է բազում չարչարանքներ կրի, անարգուի երեցներից ու քահանայապետներից եւ օրէնսգէտներից, մեռնի եւ երբորդ օրը յարութիւն առնի: **32** Եւ այս խօսքը ասաց բացայատօրէն. Եւ Պետրոսը նրան մի կոյմ տանելով՝ սկսեց յանդիմանել նրան: **33** Իսկ նա դարձաւ տեսաւ աշակերտներին, սաստեց Պետրոսին ու ասաց. «Ետքն գնա, սատանայ, որովհետեւ դու Աստծոն բաները չես խորհում, այլ՝ մարդկանցը»: **34** Եւ նա իր մօտ կանչելով ժողովրդին, աշակերտների հետ միասին, սասց նրանց. «Եթէ մէկը կամենում է զալ իմ յետեւից, թող ուրանա իր անձը, թող վերցնի իր խաջը եւ զայ իմ յետեւից, **35** որովհետեւ ով կամենում է ազատել իր անձը, այն պիտի կորցնի. իսկ ով կորցնի իր անձը Վլետարանի համար, պիտի ազատի այն: **36** Ինչ օգուտ է մարդուն, եթէ ամբողջ աշխարհը շահի, բայց իր անձը կորցնի. **37** որովհետեւ մարդ ինչ ուսի տալու իր անձի փոխարէն: **38** Ով որ ամօթ համարի ինձ եւ իմ խօսքները այս շնացող եւ մեղաւոր ազգի մէջ, մարդու Որդին էլ նրան պիտի ամաշեցնի, երբ զայ փառքովն իր Յօր եւ սուլք իրեշտակների»:

9 Եւ նրանց ասաց. «Ծշմարիտ եմ ասում ձեզ, թէ նրանցից, որ այստեղ են, կան ոմանք, որոնք մահ չպիտի ճաշակեն, մինչեւ որ տեսնեն Աստծու արքայութիւնը՝ գօրութեամբ Եկած»: **2** Վեց օր յետոյ Յիսուս իր հետ վերցրեց Պետրոսին, Յակոբոսին եւ Յովիաննեսին ու առանձին նրանց հանեց մի բարձր լերան վրայ եւ նրանց առաջ պայծառակերպուեց: **3** Եւ նրա զգեստները փայլուն, խիստ սպիտակ դարձան, այնպէս որ երկրի վրայ ոչ մի լուացք անող չի կարող այդքան սպիտակեցնել: **4** Եւ նրանց երեւաց Եղիան՝ Մովսէսի հետ մէկտեղ, ու նրանք խօսում էին Յիսուսի հետ: **5** Պետրոսը Յիսուսին ասաց. «Ռաբբի, յա է, որ մենք այստեղ լինենք եւ երեք տաղաւարներ շինենք, մէկը՝ քեզ, մէկը՝ Մովսէսի եւ մէկն Էլ՝ Եղիայի համար»: **6** Սակայն չգիտէր, թէ ինչ էր խօսում, որովհետեւ զարհուրած էին: **7** Եւ մի ամաց նրանց վրայ հովանի եղաւ. ամպից մի ձայն եկաւ, որ ասում էր. «Դու է իմ սիրելի Որդին, դրան լսեցք»: **8** Եւ յանկարծակի այս ու այն կողմ նայերով՝ այլեւս ոչ մի տեղ ոչ ոքի չտեսան, այլ միայն Յիսուսին՝ իրենց հետ: **9** Եւ մինչ լեռնից իշուում էին, նա պատուիեց նրանց, որ իրենց տեսածը մարդու չպատմեն, մինչեւ որ մարդու Որդին մէռեներից յարութիւն առնի: **10** Նրանք այս խօսքը իրենց մտքում պահում էին եւ միմեանց հարցնում էին, թէ ինչ է մէռեներից յարութիւն առնելը: **11** Ապա հարցրին նրան ու ասացին. «Այն ինչ է, որ օրէնսգէտներն ասում են, թէ նախ Եղիան պէտք է զայ»: **12** Նա պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Եղիան նախ պիտի զայ եւ ամեն բան կարգի պիտի դնի. իսկ ինչո՞ւ մարդու Որդու մասին գրուած է, որ շատ չարչարանքներ պիտի կրի ու անարգուի: **13** Բայց ես ասում եմ ձեզ, որ Եղիան եկաւ, եւ նրան արեցին, ինչ որ կամեցան, ինչպէս որ գրուած է նրա մասին»: **14** Եւ աշակերտների մօտ զալով՝ նրանց շուրջը տեսաւ մէծ բազմութիւն եւ օրէնսգէտների, որոնք վիճում էին նրանց հետ: **15** Եւ իսկոյն ամբողջ ժողովուրդը, երբ տեսաւ նրան, զարմացաւ եւ, ընդառաջ վագելով, ողջոյն էր տալիս նրան: **16** Յիսուս աշակերտներին հարցրեց. «Ինչի՞ մասին էիք վիճում նրանց հետ»: **17** Ժողովորդի միջից մէկը պատասխանեց եւ ասաց. «Վարդապետ, քեզ մօտ բերեցի որդուս, որին մի համը չար ոգի բռնել է. **18** Եւ ուր պատահում է, նրան գետին է զարկում. փրփրում է, ատամներն է կրծտացնում եւ ապա չորանում մնում է: Զօ աշակերտներին ասացի, որ հանեն, բայց չկարողացան հանել այն»: **19** Նա պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Ո՞վ անհաւատ սերունդ, մինչեւ երբ ձեզ հետ պիտի լինենք, մինչեւ երբ ձեզ պիտի հանդուրժեն. բերէք նրան ինձ մօտ»: **20** Եւ նրան բերեցին իր մօտ: Երբ չար ոգին նրան տեսաւ, իսկոյն ուժգին ցնցեց տղային, որը, գետին ընկնելով, թաւալում էր ու փրփրում: **21**

Յիսուս հարցրեց նրա հօրը Եւ ասաց. «Ինչքան ժամանակ է անցել այն օրուանից, ինչ այդ նրան պատահել Ե»: Եւ նա ասաց. «Մանկութիւնից: 22 Ծառ անգամ չար ոգին կրակի եւ ջրի մեջ է նետում նրան, որ կործանի. արդ, եթե մի կերպ կարող ես, օգնիր մեզ, Տի՛ր, գթալով մեզ»: 23 Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Ասացիր՝ Եթե կարող ես. ամեն ինչ հնարաւոր է նրա համար, ով հաւատում Ե»: 24 Երեխայի հայրը իսկոյն աղաղակեց Եւ ասաց. «Հաւատում եմ, օգնիր իմ անհաւատութեանը»: 25 Երբ Յիսուս տեսաւ, որ ժողովուրդը իրար վրայ է հաւաքրում, սաստեց պիդ ոգուն Եւ ասաց. «Դու, համը եւ խոնդ ոգի, ես հրամայում եմ քեզ, դուրս ելիր նրանից եւ այլեւս չնտնես դրա մեջ»: 26 Եւ չար ոգին ճաց, ուժգին ցցեց նրան ու դուրս ելաւ. Եւ պատանին մեռելի պէս եղաւ, այն աստիճան, որ շատերը ասացին, թե մեռաւ: 27 Յիսուս քռնեց նրա ձեռքից, բարձրացրեց նրան, Եւ նա ոտքի կանգնեց: 28 Եւ երբ Յիսուս տուն մտաւ, աշակերտները, առանձին, հարցրին նրան. «Ինչո՞ւ մենք չկարողացանք հանել դրանք»: 29 Եւ նա նրանց ասաց. «Վյո տեսակը ուրիշ բանով չի ենի, եթե ոչ ծովապահութեամբ ու աղօթքով»: 30 Այնտեղից ենելով՝ նրանք անցնում Եին Գալիլիայի միջով, Եւ Յիսուս չէր կամենում, որ որեւէ մեկն իմանայ, 31 քանի որ իր աշակերտներին ուսուցանում էր Եւ նրանց ասում. «Մարդու Որդին մատնուելու է մարդկանց ձեռքը, նրանք պիտի սպանեն նրան. Եւ երբ նա սպանուի, երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնիք»: 32 Բայց նրանք չին հասկանում այդ խօսքը Եւ վախենում Եին նրան հարցնել: 33 Եկալ Կափառնայում Եւ, երբ տուն մտաւ, աշակերտներին հարցրեց. «ճանապարհին իրար հետ ինչի մասին Եիք վիճում»: 34 Եւ նրանք լուս Եին մնում, որովհետեւ ճանապարհին իրար հետ վիճում Եին, թե ովք է մեծը: 35 Եւ երբ նստեց, կանցեց Տասներկուսին ու նրանց ասաց. «Եթե մեկն ուզում է առաջին լինել, բոլորից վերջինը Եւ բոլորի սպասարքը պիտի լինի»: 36 Եւ մի մանուկ վերցնելով՝ կանցնեցրեց նրանց մեջ Եւ նրան իր գիրկն առնելով՝ նրանց ասաց. 37 «Ով այսպիսի մանուկներից մեկն ընդունում է իմ անունով, ինձ է ընդունում, Եւ ով ինձ է ընդունում, ոչ թե ինձ է ընդունում, այլ նրան, ով ինձ ուղարկեց»: 38 Ցովիանները պատասխանեց Եւ ասաց. «Հարդապետ, տեսանք մԵկն, որը քո անունով դեւեր էր հանում, բայց մեզ հետ չէր շրջում, Եւ արգելեցինք նրան»: 39 Եւ նա ասաց. «Արգելք մի եղէր նրան, որովհետեւ չկայ մԵկը, որ իմ անունով զօրաւոր գործեր անի ու կարողանայ ինձ հայոցել. 40 քանզի ով մեզ հակառակչէ, նա մեր կողմն է: 41 Եւ ով որ ձեզ մի բաժակ ջուր իսմեցնի յանում այն բանի, որ դուք քրիստոսինն էք, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, իր վարձը չպիտի կորցնի»: 42 «Եւ ով որ ինձ հաւատացող այս փոքրիկներից

մԵկն գայթակղեցնի, նրա համար աւելի լաւ կը լինէր, եթե նրա պարանոցից կախուսած լինէր Եշի մի երկանաբար, Եւ ծով գցուեր: 43 Եւ եթե քեզ գայթակղեցնում է քո ձեռքը, կտրիր դԷն զցիր քեզնից, որովհետեւ քեզ համար աւելի լաւ է խեղուած մտնելյալիտենական կեանքը, քան թե երկու ձեռք ունենալ ու զնալ գեհեն, անշԵզ կրակի մԵջ: (Geenna g1067) 44 Եւ եթե քո ոտքն է գայթակղեցնում քեզ, կտրիր, քեզնից դԷն զցիր այն. լաւ է, որ դու կադ մտնես յալիտենական կեանքը, քան թե երկու ոտք ունենաս ու գեհեն ընկնես: (Geenna g1067) 45 Եւ եթե քո աշքն է գայթակղեցնում քեզ, քաշիր հանիր այն. լաւ է, որ դու մեկ աշքով մտնես Աստծու արքայութիւնը, քան թե երկու աշք ունենաս ու ընկնես գեհեն, (Geenna g1067) 46 ուր նրանց որդը չի մեռնում, Եւ կրակը չի հանգչում, 49 որովհետեւ ամեն ինչ կրակով պիտի աղովի: 50 Ալոր լաւ բան է. բայց եթե աղը անհամանայ, ինչո՞ւ պիտի համեմուի. արդ, դուք ձեր մԵջ ունեցեք աղը Եւ իրար հետ խաղաղութեամբ ապրեցեք»:

10 Յիսուս այնտեղից վեր կացաւ Եկալ Յրեաստանի սահմանները, Յորթանանի միւս կողմը. Եւ ժողովուրդը դարձնեալ գնում խռնուում էր նրա շուրջը, Եւ նա, ինչպէս սովոր էր, նորից ուսուցանում էր նրանց: 2 Իսկ փարիսեցինները մօտեցան Եւ նրան փորձելով՝ հարց տուին ու ասացին. «Օրինամը՝ Ե, որ մարդ իր կոնչն արձակի»: 3 Նա պատասխան տուեց նրանց Եւ ասաց. «Մովսէսը ձեզ ինչ պատուիթեց»: 4 Եւ նրանք ասացին. «ՄՈվսէսը հրաման տուեց արձակելու թուղթ գրել Եւ արձակել»: 5 Յիսուս պատասխանեց Եւ ասաց նրանց. «Ձեր խստարտութեան պատճառով գրեց այդ պատուիթրանը, 6 մինչդեռ արարչագրոծութեան սկզբից Աստուած արու Եւ եգ ստեղծեց նրանց»: 7 Եւ ասաց. «Դու համար տղամարդը պիտի թողնի իր հօրն ու մօրը Եւ պիտի զնայ իր կոնչ յետելից: 8 Եւ երկուսը մի մարմին պիտի լինեն, Եւ այլեւս երկու չեն, այլ՝ մեկ մարմին: 9 Ալոր, ինչ որ Աստուած միացրեց, մարդը թող չքածանից»: 10 Եւ աշակերտները տան մԵջ դարձեալ նոյնը հարցրին նրան: 11 Եւ նրանց ասաց. «Եթե մի մարդ արձակի իր կոնչը Եւ ուրիշին առնի, շնութիւն արած կը լինի: 12 Եւ մի կին եղէ թողնի իր ամուսնուն Եւ ուրիշ մարդու կին լինի, շնութիւն արած կը լինի»: 13 Եւ նրան մանուկներ Եին բերում, որպէսզի ձեռքը դնի նրանց վրայ: Իսկ աշակերտները յանդիմանում Եին նրանց, ովքեր բերում Եին: 14 Երբ Յիսուս այս տեսաւ, բարկանալով սաստեց նրանց Եւ ասաց. «Թոյն տուեց այդ մանուկներին գալ ինձ մօտ Եւ արգելք մի եղէր նրանց, որովհետեւ Աստծու արքայութիւնը այրախսիներին է: 15 ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, ով Աստծու արքայութիւնը չընդունի որպէս մանուկ, նրա մԵջ չի մտնելու»: 16 Եւ նա

վերցնելով նրանց իր գիրկը՝ նրանց վրայ ձեռքը դրեց եւ օրինեց նրանց: **17** Երբ նա այնտեղից ճանապարհ ընկաւ, ահա մեծահարուստ մէկը առաջ վագելով ծնկի իշաւ, հարցրեց նրան ու ասաց. «Բարի Վարդապետ, ինչ պէտք է անմ, որ յախտենական կեանքը ժառանգեմ»: (**աթոն ց166**) **18** Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Ինչո՞ւ ես ինձ բարի կոչում. բարի չէ ոչ ոք, այլ միայն՝ Աստուած: **19** Պատուիրանները զիտես. միշնանար, միշ սպանիր, միշ գողանար, սուտ միշ վկայիրպատուիր քո հօրն ու մօրը»: **20** Նա պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Վարդապետ, այդ բոլորը իմ մանկութիւնից ի վեր արել եմ արդ, ինչ եմ պակաս թողելք»: **21** Եւ Յիսուս նրան նայելով՝ սիրեց նրան եւ ասաց. «Քեզ մէկ բան է պակասում. եթէ կամենում ես կատարեալ յինեւ, զնա վաճառիր ինչ որ ունես ու արքատներին տուր եւ երկարում զանձեր կ'ունենաս. եւ վերցրոն խաչդ եւ արի իմ յետելից»: **22** Եւ մարդը այդ խօսքի վրայ խոժողոված՝ զնաց տրտում, որովհետեւ շատ հարուստ էր: **23** Եւ Յիսուս այս կողմ, այս կողմ նայելով՝ ասաց իր աշակերտներին. «Ինչքան դժուարին է Աստծու արքայութիւն մտնել նրանց համար, որ հարստութիւն ունեն»: **24** Եւ աշակերտները զարմացած էին նրա խօսքերի վրայ. իսկ Յիսուս դարձեալ պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Չաւակվերս, ինչքան դժուար է Աստծու արքայութիւն մտնել նրանց համար, որ իրենց յոյսը դրել են հարստութեան վրայ: **25** Աւելի հեշտ է, որ պարանը ասեղի ծակից անցնի, բան թէ մի մեծահարուստ Աստծու արքայութիւնը մտնի»: **26** Եւ աշակերտները առաւել եւս էին զարմանում ու միմեանց ասում. «Ապա ուրեմն նî կարող է փրկուելք»: **27** Նայելով նրանց՝ Յիսուս ասաց. «Մարդկանց համար այդ անհնար է, բայց ոչ Աստծու համար»: **28** Պետքուն սկսեց նրան ասել. «Ահաւասիկ մենք թողել ենք ամեն բան եւ եկել ենք քո յետելից»: **29** Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց. «Ճշմարիտ եմ ասում ծեղ, չկա մէկը, որ թողած լինի տուն, կամ երայրներ, կամ քոյրեր, կամ հայր, կամ մայր, կամ որդիներ, կամ ազարակներ ինձ համար կամ Աւետարամի համար եւ այժմ, **30** այս ժամանակի մէջ հարիւրապատիկը չստանայ՝ տներ եւ երայրներ եւ քոյրեր եւ մայրեր եւ որդիներ եւ ազարակներ՝ հալածանքներ կրելով հանդերձ, եւ այս աշխարհում, որ գալու է՝ յախտենական կեանք»: (**աթոն ց165, աթոն ց166**) **31** Սակայն շատեր, որ առաջին են, պիտի լինեն վերջին, իսկ վերջիններ՝ առաջին»: **32** Եւ Երուսաղեմ ենելու ճանապարհի վրայ էին. Յիսուս աշակերտներից աւելի առաջ էր զնում. իսկ նրանք, որ նրա յետելից էին զնում, զարմացած էին ու վախենում էին: Եւ նա նորից վերցնելով Ժամաներուսին՝ առանձին, սկսեց ասել նրանց, թէ ինչ բանք առանձին իրեն: **33** «Ահա ենում ենք

Երուսաղեմ. եւ մարդու Որդին պիտի մատնուի քահանայապետներին ու օրէնսգետներին, եւ նրան մահուան պիտի դատապարտեն ու հեթանոսներին պիտի յանձնեն. **34** Նրան պիտի ծաղրեն. նրան պիտի ծեծեն ու նրա վրայ պիտի թքեն. եւ պիտի սպանեն. եւ Երրորդ օրը նա յարուցիլն պիտի առնի»: **35** Զերեղեսով որդիները՝ Ցակորոսը եւ Յովհաննեսը, զնացին նրա մօտ եւ ասացին նրան. «Վարդապետ, ինչ որ քեզնից պիտի խնդրենք, կամենում ենք, որ անես մեզ համար»: **36** Եւ նա նրանց ասաց. «Ինչ էք կամենում ինձնից, որ անեմ ծեզ համար»: **37** Եւ նրանք ասացին նրան. «Ծնրի արա մեզ, որ նստենք մէկը՝ քո աջում եւ միւս՝ ձախում, քո փառքի մէջ»: **38** Յիսուս պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Չէր իմանում, թէ ինչ էք խնդրում. կարո՞ն էք խմել այն բաժակը, որ ես խմելու եմ, կամ մկրտուել այն մկրտուեթեամբ, որով ես մկրտուելու եմ»: **39** Եւ նրանք ասացին նրան. «Կարող ենք»: Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Վյոն բաժակը, որ ես խմելու եմ, կը խմէր, եւ այն մկրտուելնը, որով ես մկրտուելու եմ, նրանով կը մկրտուեք, **40** բայց իմ աջում եւ ձախում նստեցնելը ես չէ, որ պիտի տամ, այլ տրուելու ենրանց, որոնց համար պատրաստուած է»: **41** Վյոն լսելով՝ տասը առաքեալները սկսեցին բարկանալ Ցակորոսի եւ Յովհաննեսի վրայ: **42** Յիսուս նրանց իր մօտ կանչեց եւ ասաց. «Գիտէք, որ հեթանոսների մէջ իշխանաւորներ համարուածները տիրում են նրանց. Եւ նրանց մեծամեծներն իշխում են նրանց վրայ. **43** Ճեր մէջ այդպէս չպէտք է լինի. այլ ծեզնից ով կամենայ մեծ լինեւ, թող լինի ծեր սպասաւորը. **44** Եւ ծեզնից ով կամենայ առաջին լինեւ, թոյրին ծառայ թող լինի. **45** Որովհետեւ մարդու Որդին Է չեկա ծառայութիւն ընդունելու, այլ՝ ծառայելու եւ տայլու իր անձը որպէս փրկանք շատերի փոխարէն»: **46** Եւ եկան Երիքով: Եւ մինչ նա Երիքովից դուրս էր գալիս իր աշակերտներով եւ բազում ժողովուրիվ, Տիմէի որդին՝ կոյր Բարտիմէոսը, նստել մուլրում էր ճանապարհի եղբին: **47** Երբ լսեց, թէ անցնողը Յիսուս Նազովեցին է, սկսեց աղայակել եւ ասել. «Դաւարի Որդի, Յիսուս, ողորմիր ինձ»: **48** Եւ շատերը նրան սաստում էին, որ լիք, իսկ նա առաւել եւս աղայակում էր. «Դաւարի Որդի, ողորմիր ինձ»: **49** Յիսուս կանգնեց եւ հրամայեց, որ նրան կանչեն: Կոյրին կանչեցին եւ նրան ասացին. «Թաջալերուիր, վեր կաց, կանչում է քեզ»: **50** Եւ նա, դեն զցելով իր զգեստները, վեր կացաւ եկալ Յիսուսի մօտ: **51** Յիսուս նրան ասաց. «Ինչ ես ուզում, որ քեզ անմ»: Կոյրը նրան ասաց. «Կարդապետ, աշքերս թող բացուենք»: **52** Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Գնա, քո հաւատը քեզ փրկեց»: Եւ իսկոյն նրա աշքերը բացուեցին, եւ ճանապարհին զնում էր նրա յետելից:

11 Երբ մօտեցան Երուսաղեմին, Բեթփավագէին եւ Բեթանիային, Զիյթենեաց լերան մօտ, նա ուղարկեց աշակերտներից երկուսին եւ նրանց ասաց. 2 «Դուք զնացէք այդ գիւղը, որ ձեր դիմացն է. եւ հենց որ այնտեղ մտնէք, կը գտնէք մի կապուած աւանակ, որի վրայ ոչ մի մարդ արարած չի նստել. արձակեցէք այն եւ բերէք»: 3 Եւ եթե մէկը ձեզ ասի. «Վյո աւանակը ինչո՞ւ էք արձակում», կ'ասէք. «Տիրոջը պէտք է»: եւ նա խւկոյն դրան այստեղ կ'ուղարկի»: 4 Գնացին եւ գտան աւանակը՝ կապուած դրան մօտ, դրսում, փողոցի մէջ, եւ այն արձակեցին: 5 Եւ այնտեղ կանգնածներից ոնանք ասացին նրանց. «Ի՞նչ էք անում, ինչո՞ւ էք այդ աւանակն արձակում»: 6 Եւ նրանք նրանց ասացին, ինչպէս Յիսուս ասել էր. ու նրանց թոյլ տուին: 7 Աւանակը բերեցին Յիսուսի մօտ. եւ դրա վրայ զգեստներ զցեցին, եւ Յիսուս նստեց դրա վրայ: 8 Եւ շատեր իրենց զգեստները փոռում էին ճանապարհին. եւ ուրիշներ ծառերից ճիլդեր էին կտրում ու զցում ճանապարհի վրայ: 9 Եւ նրանք, որ առաջից ու յետեւից էին զնում, աղաղակլւմ էին եւ ասում. «Ովասննա Բարձրեալին, օրինեալ լինի նա, որ զայխ է Տիրոց անունով. 10 օրինեալ լինի մեր հօր՝ Դաւթի թագաւորութիւնը, որ զայխ է: Խաղաղութիւնն երկնքրում եւ փառք՝ բարձունքներում»: 11 Եւ Յիսուս մտաւ Երուսաղեմ, գնաց տաճար ու նայեց իր շուրջը, ամեն ինչի վրայ. եւ որովհետեւ երեկոյի ժամ էր, բարձրացաւ Բեթանիա՝ Տաններկուսի հետ միասին: 12 Յաջորդ օրը, մինչ Եթերանիայից դուրս էին զայխ, Յիսուս քաղցած էր: 13 Եւ հեռուից մի տերեւայից թզենի տեսնելով՝ եկաւ, որ թերեւս նրա վրայ մի բան գտնի. եւ Երբ նրան մօտեցաւ, ոչինչ չգտաւ, այլ միայն՝ տերեւ, որովհետեւ տակալին թզի ժամանակը չէր: 14 Յիսուս խօսքը թզենուն ուղերծ եւ ասաց. «Էլ թեզնից ոչ ոք պտուլ չուտի յալիտեան»: Եւ նրա աշակերտները լսում էին: (ան ց165) 15 Եկան Երուսաղեմ. եւ Յիսուս տաճար մտնելով՝ սկսեց դուրս հանել տաճարում գտնուող վաճառողներին ու գնորդներին եւ լրմայափոխների սեղանները ցրեց ու աղաւնեկաճառների աթօռները շուռ տուեց. 16 Եւ չէր թողնում, որ որեւ մէկը տաճարի միջով նոյնիսկ որեւէ բան անցկացնի: 17 Եւ ուսուցանում էր նրանց ու ասում. «Գրուած է՝ իմ տունը բոլոր ազգերի համար աղօթքի տուն է կրօստելու, իսկ դուք այն դարձել էք աւազակների որդեր»: 18 Քահանայապետներն ու օրէնսդուները լսեցին այս եւ մի միջոց էին վինտոռում, թէ ինչպէս կորստեան մատնեն նրան, բայց վախենում էին նրանից, որովհետեւ ամբողջ ժողովուրդը զարմացած էր նրա ուսուցման վրայ: 19 Երբ երեկոյ եղաւ, բաղաքից դուրս ելան: 20 Յաջորդ օրը, առաւուեան, մինչ նոյն ճանապարհից էին անցնում, թզենին արմատից չորացած տեսան:

21 Պետրոսը յիշեց եւ ասաց նրան. «Ռաբբի, ահաւասիկ թզենին, որին անիծեցիր, չորացել է»: 22 Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Եթե Աստծու համբեք հաւատ ունենաք, 23 ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, ով որ այս լերան ասի՝ նկ եւ ծնվն ընկիր, եւ իր սրտում չկասկածի, այլ հաւատայ, թէ ինչ որ ասում է, կը լինի, նա ինչ էլ ասի, կը կատարուի: 24 Դա համար ասում եմ ձեզ. ամեն ինչ, որ աղօթք անելով խնդրէ եւ հաւատաք, թէ կը ստանաք, կը տրուի ձեզ: 25 Եւ երբ աղօթքի կանգնէք, թէ մէկի դէմ մի բան ունէք, ներեցէք, որպէսզի ձեր Յայրն էլ, որ երկնքում է, ների ձեզ ձեր յանցանքները»: 26 Դարձեալ Երուսաղեմ եկան. եւ մինչ նա այստեղ, տաճարում շրջում էր, նրա մօտ եկան քահանայապետները, օրէնսդուները եւ ծերերը 28 ու ասացին նրան. «Ի՞նչ իշխանութեամբ ես դու այդ անում, եւ ով տուեց թեզ այդ իշխանութիւնը»: 29 Յիսուս պատասխան տուեց եւ ասաց նրանց. «Ես էլ ձեզ մի բան հարցնեմ, պատասխանեցէք ինձ, եւ ես ձեզ կ'ասեմ, թէ ինչ իշխանութեամբ եմ այս անում: 30 Ցովհաննեսի մկրտութիւնը երկնքից էր, թէ՝ մարդկանցից. պատասխանեցէք ինձ»: 31 Նրանք իրար միջեւ խորհում էին ու ասում. «Եթե ասենք՝ Երկնքից, մեզ կ'ասի՝ իսկ ինչն նրան չհաստացիք. 32 իսկ եթե ասենք՝ մարդկանցից, ժողովրդից ենք վախենում»: Որովհետեւ քոյլորդ գիտէին, թէ Ցովհաննեսը մարզպարէ էր: 33 Պատասխան տուեցին եւ Յիսուսին ասացին՝ չգիտենք. եւ Յիսուս նրանց պատասխանեց ու ասաց. «Ես էլ ձեզ չեմ ասի, թէ ինչ իշխանութեամբ եմ այս անում»:

12 Եւ սկսեց նրանց հետ առակներով խօսել եւ ասել. «Մի մարդ այգի տնկեց եւ նրա շուրջը ցանկապատ քաշեց, հնձանի փոս փորեց եւ աշտարակ շինեց. ու այն յանձնեց մշակներին եւ գնաց ուրիշ Երկիր: 2 Երբ ժամանակը հասաւ, մշակների մօտ մի ծառայ ուղարկեց, որ այդ մշակներից վերցնի այգու պտղից: 3 Եւ մշակները նրան բռնելով՝ ծեծեցին ու ձեռնունայն արձակեցին: 4 Դարձեալ նա մի ուրիշ ծառայ ուղարկեց, եւ նրա էլ զլիխն հարուածեցին եւ անարգելով արձակեցին: 5 Եւ վերստին մեկ ուրիշին ուղարկեց, սրան էլ՝ սպանեցին. եւ ուրիշ շատերին ուղարկեց. ոմանց ծեծում էին, ոմանց՝ սպանում: 6 Դեռեւս նա մի սիրելի որդի ուներ. վերջում նրան ուղարկեց նրանց մօտ՝ ասելով. «Ձերեւս իմ այս որդուց ամաչեն»: 7 Իսկ մշակները երբ տեսան, որ նա զայխ է, իրար ասացին. «Ժառանզը սա է, եկէք սպանենք սրան, եւ ժառանզութիւնը մերը թող լինի»: 8 Եւ բռնելով նրան՝ սպանեցին ու հանեցին զցեցին այգուց դուրս: 9 Ալր, այգու տերը ինչ կ'անի. կը զայ եւ կը սպանի մշակներին ու այգին ուրիշների ձեռքը կը յանձնի: 10 Դուք չէք կարդացել Գրիի այն խօսքը,

թԵ՝ «Այն քարը, որ կառուցղները անարգեցին, նա եղաւ անկիխնաբար»: 11 Տիրոջ կողմից եղաւ այս, եւ մեր աչքին սբանչելի է»: 12 Եւ նրանք միշոց էին փնտռում՝ նրան ճերպակալելու, բայց ժողովրդից վախեցան, որովհետեւ հասկացան, թե նա առաջ իրենց մասին ասաց: Եւ թողեցին նրան ու գնացին: 13 Եւ նրա մօտ ուղարկեցին փարիսեցիներից եւ հերովիսականներից ոմանց, որպեսզի նրան խօսքով որսան: 14 Եւ նրանք եկան ու նենգութեամբ հարց էին տախս եւ ասում. «Վարդապետ, գիտենք, որ դու ճշմարտասէր ես եւ չես քաշլում ոչ ոքից, որովհետեւ մարդկանց աշառութիւն չես անում, այլ ճշմարտութեամբ Աստծու ճանապարհն ես ուսուցանում. արդ, ասա մեզ, օրինաւոր է հարկ տալ կայսրին, թե՞ ոչ տանք, թե՞ չտանք»: 15 Յիսուս իմացաւ նրանց կեղծաւորութիւնը եւ ասաց. «Ինչո՞ւ էք ինձ փորձում, կեղծաւորներ. ինձ մի դահեկան բերեք, որ տեսնեմ»: 16 Եւ նրանք բերեցին: Եւ նրանց ասաց. «Ո՞ւմն է այս պատկերը կամ գիրք»: Եւ նրանք ասացին նրան՝ կայսրինը: 17 Յիսուս պատասխան տուեց եւ ասաց նրանց. «Գնացք, տուեք կայսրինը՝ կայսեր եւ Աստծուն՝ Աստծուն»: Եւ զարմացան նրա վրայ: 18 Նրա մօտ եկան սարուկեցիները, որոնք ասում են, թե՝ յարութիւն չկայ. հարց էին տախս եւ ասում. 19 «Վարդապետ, Մովսէսը մեզ համար գրել է. «Եթե մեկի եղբայրը մեռնի եւ կին թողնի, բայց որդի չթողնի, թող նրա եղբայրը առնի նրա կնոջը եւ իր եղբօր համար զաւակ հասցնի»: 20 Արդ, մեզ մօտ եօթ եղբայրներ կային. առաջինը կին առաւ եւ մեռաւ ու զաւակ չթողեց. 21 Եւ երկրորդը նոյն կնոջն առաւ ու մեռաւ եւ նա էլ զաւակ չթողեց: Նոյն ձեռևով նաև երրորդը առաւ նոյն կնոջը: 22 Եւ եօթն էլ զաւակ չթողեցին. ամենքից յետոյ մեռաւ նաև կինը: 23 Արդ, յարութեան ժամանակ, երբ յարութիւն առնեն, նրանցից ո՞նմ կինը կը լինի. քանի որ եօթն էլ նրան կին առան:» 24 Յիսուս պատասխան տուեց եւ ասաց նրանց. «Հենց դրա համար չէ, որ մոլորուած էք. քանի որ չգիտէք Գրքերը եւ ոչ էլ Աստծոն օգորութիւնը. 25 որովհետեւ, երբ մեռեներից յարութիւն առնեն, հչ տղամարդիկ կին կ'առնեն եւ ոչ էլ կանայք մարդու կը գնան, այլ կը լինեն հրեշտակների նման, որ երկնքում են: 26 Խսկ զայով մեռեներին, թե յարութիւն են առնում, դուք չըք կարդացել Մովսէսի գրքում, մորենու դրուագում, թե ինչպէս Աստուած ասաց նրան. «Ես եմ, - ասում է, - Աքրահամի Աստուածը, Խսահակի Աստուածը եւ Յակոբի Աստուածը»: 27 Խսկ Աստուած մեռեների Աստուածը չէ, այլ ողեքի. ուստի, դուք խիստ մոլորուած էք»: 28 Օրենսգետներից մեկը, մօտենալով, լսում էր նրանց, մինչ վիճում էին. երբ նա տեսաւ, թե Յիսուս նրանց պատասխանը լաւ տուեց,

հարցրեց նրան եւ ասաց. «Ո՞ր պատուիրանն է առաջինը»: 29 Եւ Յիսուս ասաց նրան. «Ամենից առաջինն է՝ «Լսիր, իսրայէլ, մեր Տէր Աստուածը միհակ Տէրն է. 30 Եւ դու պիտի սիրես քո Տէր Աստծուն քո ամրող սրտով, քո ամրող հոգով, քո ամրող մտքով եւ քո ամրող զօրութեամբ». սա է առաջին պատուիրանը: 31 Եւ երկրորդը նման է սրան. «Դու պիտի սիրես քո ընկերոջը քո անձի պէս». չկայ ուրիշ պատուիրան աւելի մեծ, քան սրանը: 32 Եւ օրենսգետը նրան ասաց. «Լաւ է, Վարդապետ, ճշմարտութեամբ ասացիր, թե Աստուած մեկ է, եւ բացի նրանից, ուրիշ Աստուած չկայ. 33 Եւ նրան ամրող սրտով, ամրող զօրութեամբ, ամրող մտքով սիրելը, ինչպէս եւ ընկերոջն իր անձի պէս սիրելը առաւել է, քան ողջակեզմերը եւ զոհերը»: 34 Եւ Յիսուս տեսնելով, թե նա իմաստութեամբ պատասխան տուեց, նրան ասաց. «Հեռու չես Աստծու արքայութիւնից»: Եւ այլեւս ոչ չէր համարձակուում նրան բան հարցնել: 35 Սինչ Յիսուս ուսուցանում էր տաճարում, հարց տուեց ժողովրդին ու ասաց. «Ինչպէս են ասում օրենսգետները, թե Քրիստոս Դաւիթի Որդի է, 36 մինչ Դաւիթն ինքը Սուլը Հոգով ասում է. «Տէրն իմ Տիրոջն ասաց. նստիր իմ աջում, մինչեւ որ քո թշնամիներին քո ոտքերի համար պատուանդան դնեմ»: 37 Արդ, եթե Դաւիթն ինքն իսկ նրան Տէր է կոչում, ինչպէս նրա Որդին կը լինի»: Եւ շատ ժողովուրդ նրան լսում էր սիրով: 38 Եւ սովորեցներով՝ նա իր ուսուցման ընթացքում ասում էր. «Զգիյ եղէք այդ օրենսգետներից, որ ուղում են աչք զարնող զգեստներով ման զայ, հրապարակներում յարգանքի ողջոյններ որոնել, 39 ժողովարաններում՝ առաջին աթոռները եւ ընթիթների ժամանակ՝ պատույ տեղերը: 40 Նրանք ուտում են այրիների տները, ցուցադրաբար երկարացնում են այօթները, որպեսզի աւելի խիստ դատաստան ընրունեն»: 41 Յիսուս կանգնած էր զանձանակի դիմաց. դիտում էր, թե ինչպէս ժողովուրդը պիղնձ դրան է գցում զանձանակի մէջ: Եւ շատ մեծահարուստներ շատ բան զցեցին: 42 Մի այրի կին եկալ եւ երկու լումայ զցեց, որ մի գրոշ է: 43 Եւ Յիսուս իր մօտ կանչելով իր աշակերտներին՝ նրանց ասաց. «Ճշմարդիտ եմ ասում ծեզ, որ այդ չքաւոր այրին աւելի շատ զցեց, քան զանձանակի մէջ միւս բոլոր դրամ զցողները, 44 քանի որ ամենքը իրենց աւելորդից զցեցին, իսկ նա, իր չքաւորութիւնից, զցեց ամեն ինչ, որ ուներ՝ իր ամրող ապրուստը»:

13 Երբ նա տաճարից դուրս էր զախս, իր աշակերտներից մեկը նրան ասաց. «Վարդապետ, տես ինչպիսի քարեր են սրանք, եւ ինչպիսի շինուածք»: 2 Յիսուս նրան պատասխան տուեց եւ ասաց. «Տեսնո՞ւմ ես այդ բոլոր

շինութիւնները. ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ դրանց բարը քարի վրայ չպիտի թողնուի, որ չքանդուի»: 3 Եւ մինչ նստած էր նա Զիթենեաց լերան վրայ, տաճարի դիմաց, «Պետրոսն ու Յակոբոսը եւ Յովհաննեսն ու Անդրեասը, առանձին, հարցրին նրան. 4 «Ասա մեզ, ե՞րբ պիտի լինի այդ, եւ ի՞նչ կը լինի նշանը, երբ կատարուելու լինի այդ բոլորը»: 5 Յիտուս պատասխանեց եւ ասաց նրանց. «Զգոյշ կացէք, ոչ ոք ձեզ չխարի, 6 որովհետեւ շատեր պիտի զան իմ անունով եւ պիտի ասեն՝ ես եմ Քրիստոսը, եւ շատերին պիտի մոլորեցնեն: 7 Սակայն երբ մէք պատերազմների ձայներ կամ պատերազմների լուրեր, չխոռվուեք, որովհետեւ այդ պէտք է որ լինի, բայց դեռ աշխարհի վախճանը չէ: 8 Ազգ ազգի դէմ պիտի ելինի եւ թագաւորութիւն՝ թագաւորութեան դէմ, եւ տեղ-տեղ երկրաշարժներ պիտի լինեն, սով եւ համաճարակ ու խռովութիւններ բայց այդ բոլորը սկիզբն է երկանց: 9 Եւ դեռ ձեզ էլ պիտի մատնեն ասեանների, եւ ժողովարանների մէջ պիտի տանջուեք. եւ ինձ համար կուսականների ու թագաւորների առաջ պիտի կանգնէք՝ ի վկայութիւն նրանց: 10 Բայց նախ պէտք է, որ Աւետարանը քարոզուի բոլոր հեթանոսների մէջ: 11 Եւ երբ ձեզ տանեն յանձնելու, առաջուց հոգ մի՛ արէք եւ մի՛ մտածէք, թէ ինչ պիտի խօսէք, այլ ինչ որ ձեզ տրուի այդ նոյն ժամին, այն խօսեցէք, որովհետեւ դրու չէ, որ պիտի խօսէք, այլ՝ Սուլը Հոգին: 12 Եղրայրն իր եղրօր մահուան պիտի մատնի, եւ հայրը՝ որորն. եւ որիները հայրերի դէմ պիտի ենթեն ու պիտի սպանեն նրանց: 13 Եւ իմ անուան համար բոլորից պիտի ատուեք. բայց ով որ մինչեւ վերջ համբերի, նա կը փրկուի»: 14 «Եւ երբ տեսնէք սարսափելի արծութիւնը՝ տեղ գտած այնտեղ, ուր չպէտք է լինէր (ով կարդում է, թող իմանայ), այն ժամանակ նրանք, որ Յրեաստանում են, լեռները թող փախչեն. 15 Եւ ով տանիքի վլայ է, թող չիշնի եւ տուն չմտնի՝ այնտեղից բան վերցնելու. 16 Եւ ով արտի մէջ է, թող եւ շդառնայ՝ իր զգեստները վերցնելու: 17 Բայց վայ յդիներին եւ ստնտուններին այն օրերին: 18 Աղօթեցէք, որ մեռ ժամանակ չինի դա: 19 Վյո օրերը պիտի լինեն օրեր այնպիսի նեղութիւնների, որոնց նմանը չի եղի երբեք արարշագրութեան սկզբից մինչեւ այժմ եւ չի էլ լինի: 20 Եւ երէ Աստուած այդ օրերը իր ընտրեալների համար չկարճէր, ոչ մի մարդ չէր ազատուի. բայց նա իր ընտրեալների պատճառով, - որոնց ընտրեց, - կարեց այդ օրերը: 21 Վյո ժամանակ երէ մէկը ձեզ ասի, թէ՝ «Ահա այստեղ է Քրիստոսը կամ այնտեղ», չհաւատաք. 22 որովհետեւ սուտ քրիստոսներ եւ սուտ մարգարեններ պիտի ենթեն եւ նշաններ ու զարմանալի գործեր պիտի ցոյց տան՝ մոլորեցնելու նպատակով, եթէ հնար լինի, նոյնիսկ ընտրեալներին: 23 Բայց դուք զգոյշ եղէք.

ահա առաջուց ձեզ ամեն ինչ ասացի»: 24 «Բայց այդ օրերին, այդ նեղութիւնից յետոյ, արեգակը պիտի խաւարի, եւ լուսին իր լոյսը չպիտի տայ: 25 Եւ աստիերը երկնքից վայր պիտի թափուեն, եւ երկնքում զօրութիւնները պիտի շարժուեն: 26 Եւ այն ժամանակ պիտի տեսնեն մարդու Որդուն՝ նկած ամպերի վրայով՝ զօրութեամբ եւ բազում փառքով: 27 Եւ այն ժամանակ պիտի ուղարկի իր հրեշտակներին ու պիտի հաւաքի իր ընտրեալներին չորս կողմերից, երկիր ծագերից մինչեւ երկնքի ծագերը»: 28 «Բայց դուք այդ թզենուց սովորեցէք առակը. հենց որ նրա ոստերը կակին, եւ նրա վրայ տերեւ դուրս գայ, ինանում էք, որ ամառ մօտ է. 29 Նոյնպէս եւ դուք. երբ այս բոլորը կատարուած տեսնէք, ինացէք, որ նա մօտ է, դրսերի առջեւ: 30 ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ չի անցնի այս սերունդը, մինչեւ որ այս բոլորը կատարուեն: 31 Երկինքը ու երկիր կ'անցնեն, բայց իմ խօսքերը չեն անցնի»: 32 «Սակայն այդ օրուայ եւ ժամի մասին ոչ քիտէ. ոչ հրեշտակները երկնքում եւ ոչ էլ՝ Որդին, այլ միայն՝ Հայրը: 33 Չգոյշ եղէք, հսկեցէք ու աղօթեցէք, բանի որ չգիտէք, թէ նրա է ժամանակը. 34 Ինչպէս հեռու երկիր գնացած մի մարդ, որ կը թողնի իր տունը եւ իր ծառաներին իշխանութիւն կը տայ եւ իւրաքանչիւրին՝ իր գործը, եւ դրանապանին կը պատուիրի, որ արթուն լինի: 35 Արդ, արթոնն կացէք, որովհետեւ չգիտէք, թէ տանտէրը նրա կը գայ՝ երեւոյեանն, թէվ կէսփիշերին, արլրականչին, թէվ առաւուտեան դէմ: 36 Գուցէ յանկարծակի գալով՝ ձեզ քնի մէջ գտնի: 37 Բայց ինչ որ ձեզ եմ ասում, ամենքին եմ ասում արթոնն կացէք»:

14 Եւ երկու օր յետոյ զատիկ եր ու Բաղարջակերաց տօնը. բահանայապետները եւ օրենսգէտները հնար էին որոնում, թէ ինչպէս նրան նենգութեամբ բռներկ սպանեն: 2 Բայց ասում էին. «Ո՛չ այս տօնին, որպէսզի ժողովրդի մէջ խռովութիւն չլինի»: 3 Եւ մինչ նա Բեթանիայում էր, բորոտ Սիմոնի տանը սեղան նստած, եկալ մի կին, որ հետն ուներ նարդոսի ազնիւ, մեծարժէք իւղի մի շիշ. եւ շիշը կոտրելով՝ իւղը թափեց Յիսուսի գլխին: 4 Աշակերտները զայրացան եւ ասացին. «Վյո իւղը ինչո՞ւ այսպէս պիտի կորչէք. 5 կարելի էր այդ անուշահոտ իւղը վաճառել աւելի քան երեք հարիւր դահեկանի եւ տալ աղքատներին»: Եւ խիստ զայրանում էին կնոջ վրայ: 6 Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Թմոյլ տուէք դրան. ինչո՞ւ էք նեղութիւն տալիս, որովհետեւ նա ինձ համար մի բարի գործ արեց: 7 Ամեն ժամ աղքատներին ձեզ հետ ունեք եւ երբ ուղենաք, կարող էք նրանց բարիք անել: Բայց ինձ ամեն ժամ ձեզ հետ չունեք: 8 Դա, ինչ որ կարող էք, արեց. առաջուց խնկաւետեց իմ մարմինը ի նշան պատանքուելու: 9 ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, ուր էլ բարզողու այս

Աւետարանը ամբողջ աշխարհում, ինչ որ նա արեց, այդ եւս պիտի պատմուի նրա յիշատակի համար»: 10 Եւ Յուղա Խսկարիովտացի՝ Տասներկուսից մէկը, զնաց քահանայապետների մօտ, որ Ցիսուսին մատնի նրանց: 11 Երբ նրանք լուցին, ուրախացան եւ խոստացան նրան դրամ տայլ. եւ նա առիթ էր փնտում, թէ ինչպէս յարմար ժամանակ մատնի նրան: 12 Եւ Քաղաքակերաց տօնի առաջին օրը, երբ զատկի գառն էին մորթում, աշակերտները նրան ասացին. «Ո՞ւր ես ուզում զնանք պատրաստենք, որ զատկական ընթրիքն ուտես»: 13 Եւ նա աշակերտներից երկուսին ուղարկեց ու նրանց ասաց. «Գնացէք այն քաղաքը եւ երբ այն քաղաքը մտնէք, կը պատահի ձեզ մի մարդ, որ ուսին ջրի սափոր ունի. զնացէք նրա յետեւից: 14 Եւ նա որ տունը որ մտնի, տանտիրոջը կ'ասէք. «Վարդապետն ասում է՝ ո՞ւր է այն իշեւանը, ուր իմ աշակերտների հետ զատկական ընթրիքը պիտի ուտեմ»: 15 Եւ նա ձեզ ցոյց կը տայ զարդարուած մի վերնատուն. այնտեղ պատարաստեցէք մեզ համար»: 16 Եւ նրա աշակերտները զնացին պատրաստելու եկան այն քաղաքը եւ գտան՝ ինչպէս որ նա իրենց ասել էր. ու զատկական ընթրիքը պատրաստեցին: 17 Երբ երեկոյ եղաւ, նա եկալ Տասներկուսի հետ միասին: 18 Եւ երբ սեղան նստեցին որ դեռ ուտում էին, Ցիսուս ասաց. «Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ ձեզանից մէկը մատնելու է ինձ. նա, որ ինձ հետ իսկ ուտում է»: 19 Եւ նրանք սկսեցին տրումել ու ասել մէկը միւսի յետեւից՝ միթէ են եմ. եւ միւսը՝ թէ՝ միթէ են եմ: 20 Նա պատաշխան տուեց եւ ասաց. «Տասներկուսից մէկը, որ ձեռքը ինձ հետ մոցրեց պնակի մէջ: Հնիշու է, մարդու Որդին կը զնայ այս աշխարհից, ինչպէս որ նրա մասին գրուած է. բայց Վայ այն մարդուն, որի ձեռքով մարդու Որդին կը մատնուի. լաւ կը լինէր նրան, եթէ այդ մարդը ծնուած անզամ չլինէր»: 22 Եւ մինչ դեռ ուտում էին, Ցիսուս հայ վերցնելոց օրինեց եւ կտրեց, տուեց նրանց ու ասաց. «Առէք, այս է իմ մարմինը»: 23 Եւ բաժակը վերցնելով՝ գրութիւն յայտնեց, տուեց նրանց, եւ բոլորն էլ նրանից խմեցին: 24 Եւ Ցիսուս ասաց նրանց. «Վյո Է Նոր Ուխտի իմ արիւնը, որ կը թափուի շատերի համար: 25 Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ այլէս որթատունի բերքից չեմ խմելու մինչեւ այն օրը, երբ կը խմեն նոր գինին Աստծու արքայութեան մէջ»: 26 Եւ գրութիւն մատուցելուց յետոյ ելան Զիթենեաց լեռը: 27 Եւ Ցիսուս նրանց ասաց. «Վյո գիշեր ամէնքդ զայթակղուելու էր իմ պատճառով, որովհետեւ գրուած է. «Պիտի հարուածեմ հովուին, եւ ոչխարները պիտի ցրուեն»: 28 Բայց իմ յարութիւնից յետոյ ձեզնից առաջ Գայլիա պիտի զնամ»: 29 Պետրոսը պատաշխանեց եւ ասաց նրան. «Թէկուզ բոլորն էլ զայթակղուեն,

բայց ես չեմ զայթակղուի»: 30 Եւ Ցիսուս նրան ասաց. «Եշմարիտ եմ ասում քեզ, որ դու այս գիշեր իսկ, եթե աքաղաղը չկանչած, երեք անզամ պիտի ուրանաս ինձ»: 31 Իսկ Պետրոսն առաւել եւս պնդում էր ու ասում. «Թէ քեզ հետ մեռնել իսկ հարկ լինի, քեզ չեմ ուրանայ»: Եւ ամենքն ել նոյնն էին ասում: 32 Եկան այն տեղը, որը Գերսեմանի էր կոչում: Եւ նա աշակերտներին ասաց. «Լստեցէք այստեղ, մինչեւ ես աղօթեմ»: 33 Եւ նա իր հետ վերցրեց Պետրոսին, Յակոբոսին եւ Յովհաննեսին եւ սկսեց տիրելու ու տագնապեկ: 34 Վյո Ժամանակ նրանց ասաց. «Տիտուր է հոգիս մեռնելու աստիճան. մնացէք այստեղ եւ արթուն կացէք»: 35 Եւ փոքր-ինչ առաջ զնալով՝ երեսի վրայ ընկաւ գետին. եւ աղօթում էր, որ, եթէ կարելի է, այդ ժամը իրենից հեռանայ: 36 Եւ ասում էր. «Աքրա, Յայր, ամեն ինչ քեզ կարելի է. այս բաժակը ինձնից հեռացրու. բայց ոչ թէ ինչպէս են եմ կամենում, այլ՝ ինչպէս դո՛ւ ես կամենում»: 37 Եւ Ցիսուս եկաւ ու նրանց քնած գտա. եւ Պետրոսին ասաց. «Սիմոնն, ննջում ես. չկարողացա՞ր մէկ ժամ արթուն մնայ: 38 Արթունն կացէք եւ աղօթեցէք, որպէսզի փորձութեան մէջ չընկնէք: Յոզին յօժար է, բայց մարմինը՝ տկար»: 39 Եւ նորից զնաց, աղօթքի կանգնեց ու նոյն բաներն ասաց. 40 Կրկին անզամ դարձաւ այնտեղ եւ նրանց քնի մէջ գտաւ. որովհետեւ նրանց աշքերը ծանրացել էին, եւ չէին իմանում, թէ ինչ պատաշխան տան նրան: 41 Երրորդ անզամ եկաւ եւ նրանց ասաց. «Քնեցէք այսուհետեւ եւ հանգստացէք, քանի որ վախճանը հասել եկալ ժամը, եւ ահա մարդու Որդին մատնում է մեղաւորների ձեռքը: 42 Օ՞ն, Վէր կացէք զնանք, որովհետեւ ահա մօտեցաւ նա, ով ինձ մատնելու է»: 43 Եւ մինչ նա դեռ խօսում էր այս բաները, եկալ Յուղա Խսկարիովտացին՝ Տասներկուսից մէկը, եւ իր հետ՝ սրերով, մահակներով զինուած ամբոխ՝ ուղարկուած քահանայապետների, օրէնսգէտների ու ծերերի կողմից: 44 Մատնիչը նրանց նշան էր տուել ասելով՝ ում հետ եւ համբուրուեմ, նայ է, բռնեցէք նրան եւ տարէք գգուշութեամբ: 45 Եւ մօտենալով նրան իսկոյն ասաց. «Ուարքի, Ուարքի». եւ համբուրեց նրան: 46 Եւ նրանք ձեռք դրեցին նրա վրայ ու բռնեցին: 47 Ազա նրա շուրջը գտնուողներից մէկը սուրբ քարեց եւ զարկեց քահանայապետի ծառային ու նրա ականջը կտրեց: 48 Ցիսուս դարձաւ եւ ասաց նրանց. «Մարտու եւ մահակներով դուրս էք եկել ինձ բռնելու որպէս աւազակի: 49 Ես միշտ ձեզ մօտ էի եւ ուսուցանում էի տաճարում. եւ ինձ չընեցիք. բայց այս եղաւ, որպէսզի մարգարների Գրուածքները կատարուեն»: 50 Վյո Ժամանակ աշակերտները բոլորն ել լրեցին նրան եւ փախան: 51 Եւ մի երիտասարդ զնում էր նրա յետեւից՝ իր մերկ մարմնի վրայ մի սաւան

զցած: Երիտասարդները նրան քոնեցին, **52** եւ նա թողնելով հագի կտորը՝ մերկ փախաւ նրանցից: **53** Եւ Յիսուսին տարան Կայիափա քահանայապետի մօտ. եւ նրա հետ հաւաքուած էին բոլոր քահանայապետները, օրենսգետներն ու ծերերը: **54** Իսկ Պետրոսը հեռուից նրա յետելից գնաց մինչեւ ներս, քահանայապետի գավիթը: Եւ նստած էր սպասաւորների մօտ ու տաքանում էր կրակի բոցի առջեւ: **55** Իսկ քահանայապետներն ու ամբողջ ատեանը մի որեւէ վկայութիւն էին փնտուում Յիսուսի դէմ, որպեսզի նրան սպանեն, բայց չէին գտնուում. **56** Քանի որ նրա դէմ շատեր սուտ վկայութիւն էին տալիս, բայց վկայութիւնները իրար նման չէին: **57** Ումանք վեր կենապով՝ սուտ էին վկայում նրա դէմ ու ասում. **58** «Մենք լսեցինք դրանից, երբ ասում էր. «Ես կը քանդեմ այս ձեռակերտ տաճարը եւ երեք օրում կը շինեմ մէկ ուրիշ՝ անծեռակերտ»: **59** Բայց եւ այնպէս նրանց վկայութիւնը նոյնանման չէր: **60** Ապա քահանայապետը կանգներով մէջտեղում Յիսուսին հարց տուց ու ասաց. «Ոչինչ չեն պատասխանում. այդ ինչքն են վկայում դրանք քո դէմ»: **61** Եւ նա միայն լուր էր մնում ու պատասխան չէր տալիս: Քահանայապետը կրկին անգամ հարցրեց նրան ու ասաց. «Դու ես Թրիստոսը՝ օրինեալ Աստծու Որդին»: **62** Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Դու ասացիր, թէ ես եմ. բայց պիտի տեսնէք մարդու Որդուն՝ ամենազօր Աստծու աջ կողմնում նստած եւ երկնի ամների վկայով եկած»: **63** Եւ քահանայապետը հսկոյն պատռեց իր պատուճանը եւ ասաց. «Էլ ինչ պէտք են մեզ վկաներ: **64** Ահա ամենքդ դրա երանից լսեցիր հայիրութիւնը. ծեզ ինչպէս է թուում...»: Եւ ամենքը դատապարտեցին նրան, թէ մահապատ է: **65** Եւ ումանք սկսեցին թթել նրա երեսին, շորով գլուխը ծածկել, բռունքը լսիել ու ասել. «Մարդարևացիր մեզ, Թրիստոն, այն ովք է, որ քեզ իսկեց»: Եւ սպասաւորները ապտակում էին նրան: **66** Եւ մինչ Պետրոսը դեռ ներքեւում, գաւթում էր, քահանայապետի մի աղախինը եկաւ եւ տեսաւ նրան տաքանալիս: **67** Նայեց նրան ու ասաց. «Դու էլ Յիսուս Նազորեցու հետ էիր»: **68** Նա ուրացաւ եւ ասաց. «Չեմ ճանաչում նրան եւ զգիտեմ ինչ ես ասում դու»: Եւ երբ նա դրսի գաւթը ելաւ, աքաղաղը կանչեց: **69** Աղախինը նորից տեսաւ նրան եւ սկսեց իր շուրջը գտնուողներին ասել. «Սա էլ նրանցից է»: **70** Եւ Պետրոսը դարձեալ ուրացաւ: Փոքր-ինչ յետոյ, նորից, նրանք, որ շուրջը կանգնել էին, ասացին Պետրոսին. «Քրօք, դու էլ նրանցից ես, քանի որ գայիիացի ես, եւ քո խօսուածքն էլ նման ե»: **71** Եւ նա սկսեց նզովք կարդայ, երդուել եւ ասել. «Չեմ ճանաչում այն մարդուն, որի մասին դուք խօսում եք»: **72** Եւ հենց նոյն ժամին

աքաղաղը երկրորդ անգամ կանչեց: Եւ Պետրոսը յիշեց այն խօսքը, որ Յիսուս ասել էր իրեն, թէ՝ «Աքաղաղը դեռ երկու անգամ չկանչած՝ դու երեք անգամ ինձ պիտի ուրանա»: Եւ սկսեց լայ:

15 Եւ իսկոյն, վաղ առաւոտեան, ծերերի օրենսգետների հետ միասին, քահանայապետները եւ ամբողջ ատեանը խորհուրդ անելով՝ կապեցին Յիսուսին եւ տարան յանձնեցին Պիղատոսին: **2** Պիղատոսը հարցրեց նրան եւ ասաց. «Դու ես հրեաների թագաւորք»: Յիսուս պատասխան տուց նրան եւ ասաց. «Դու ասում ես»: **3** Եւ քահանայապետները նրան շատ էին ամբատաճում, բայց նա ոչինչ չէր պատասխանում: **4** Իսկ Պիղատոսը դարձեալ հարցրեց նրան. «Ոչ մի պատասխան չեն տալիս. տես, ինչքան են քեզ ամբատաճում»: **5** Եւ Յիսուս, այնուհետեւ, էլ ոչինչ չպատասխանեց, այնպէս որ Պիղատոսը շատ զարմացաւ: **6** Սակայն տօնի արիթով Պիղատոսը նրանց համար արձակում էր մի կալանաւոր, ում որ նրանք ուզում էին: **7** Եւ Բարաբրա անունով մէկը կար՝ բանտարկուած այն խօսվարարների հետ, որոնք խորվութեան ժամանակ մի մարդ էին սպանել: **8** Ամբոխն սկսեց բարձր ձայնով աղաղակել եւ պահանջել, որ, ինչպէս սովորութիւն էր անել, Բարաբրային արձակի: **9** Պիղատոսը պատասխանեց եւ ասաց նրանց. «Ուզի՞մ եք, որ հրեաների արքային արձակեմ ձեզ համար»: **10** Քանի որ նա զիտէր, թէ նախանձից մատնեցին նրան քահանայապետները, **11** որոնք եւ ամբոխին համոզեցին, որ Բարաբրային արձակի իրենց համար: **12** Պիղատոսը դարձեալ խօսք առաւ եւ ասաց նրանց. «Իսկ ինչ էք ուզում, որ անեմ հրեաների արքային»: **13** Եւ նրանք, քահանայապետներից դրդուած, դարձեալ աղաղակեցին. «Խաչը հանիր դրան»: **14** Պիղատոսը նրանց ասաց. «Ինչ չար բան է արել նա»: Եւ նրանք առաւել եւս աղաղակում էին ու ասում. «Խաչը հանիր դրան»: **15** Իսկ Պիղատոսը, որովհետեւ ուզեց ամբոխին գրիացնել, նրանց համար Բարաբրային արձակեց: Իսկ Յիսուսին ծեծել տալով՝ նրանց ձեռքը յանձնեց, որպեսզի խաչը հանուի: **16** Եւ զինուորները նրան ներսի գաւիրը տարան, ուր պալատի բակն էր. մէկուղ կանչեցին ամբողջ գրւնդը, **17** եւ նրան հազցրին կարմիր քղամիդ եւ ծիրանի ու նրա գլխին փշերից պատրաստուած պասկ դրեցին **18** եւ սկսեցին նրան ողջոյն տալ ու ասել. «Ուղըն քեզ, հրեաների թագաւորդ»: **19** Եւ եղեգով հարուածում էին նրան զիլին, թքում էին երեսին ու ծնկի գալով՝ երկրպագում էին նրան: **20** Եւ նրան ծաղրուծանակի ենթարկելուց յետոյ, քրամիրն ու ծիրանին հանեցին եւ նրան իր զգեստները

հազրին ու դուրս տարան, որ խաչը հանեն նրան: **21** Եւ ստիպեցին Սիմոն Կիլրենացուն՝ Ալեքսանդրի եւ Շուփոսի հօրը, որը ազարակից եր գայիս ու այդ տեղով էր անցնում, որ Ցիսուսի խաչափայտը կրի: **22** Եւ նրան տարան Գողգոթա, մի տեղ, որ թարգմանում է կառափնատեղի: **23** Զմուռոսով խառնուած գինի տոլին նրան, բայց նա չվերցրեց: **24** Եւ նրան խաչը հանեցին: Եւ նրա հագուստները բաժանեցին՝ դրանց վրայ վիճակ գցելով, թէ ով ինչ պիտի վերցնի: **25** Առաւոտեան ժամը ինն էր, երբ նրան խաչեցին: **26** Եւ կար նրա դատապարտութեան մասին գրութիւն՝ գրուած այսպէս. «Հրեաների թագաւորն է»: **27** Եւ նրա հետ խաչեցին երկու աւազակներ, մէկը՝ նրա աջում եւ միւսը՝ ձախում: **28** Եւ կատարուեց գրուածը, թէ՝ «Անօրէնների հետ դասուեց»: **29** Եւ ովեր անցնում էին, հայիոյում էին նրան, շարժում իրենց գլուխները եւ ասում. «Կահ, որ քանդում էիր տաճարը եւ երեք օրում շինում, **30** ազատիր ինքո քեզ եւ իշխն այդ խաչից»: **31** Նոյնպէս եւ քահանայապեսները, իրենք իրենց մէջ, օրենսգետների հետ միասին, ծաղր էին անում ու ասում. «Ուրիշներին ազատեց, ինքն իրեն չի կարողանում ազատել: **32** Վյո Քրիստոսը՝ Խրայէի այդ թագաւորը, թող այժմ իշխն խաչից, որպէսի տեսնեք եւ հաւատանք դրան»: Եւ նրա հետ խաչուածներն էլ նախատում էին նրան: **33** Երբ կեսօր եղաւ, խաւար պատեց ամքողջ երկիրը, մինչեւ ժամը երեքը: **34** Եւ ժամը երեքին Ցիսուս բարձրածախ աղաղակեց եւ ասաց. «Եվ, Եվ, լմնա սարաթթանի», որ թարգմանուում է՝ Աստուած իմ, Աստուած իմ, ինչն Թողեցիր իմն: **35** Եւ նրանցից ոմանք, որ նրա շուրջն էին կանգնել, երբ լսեցին այդ, ասացին. «Եղիային է կանչում», **36** Եւ մէկը առաջ վազելով՝ սպունզը թաթախեց քացախի մէջ, անցկացրեց եղեկի ծայրին, տուեց նրան, որ խմի, ու ասաց. «Թողէք տեսնենք, արդեօք Եղիան կը գայ նրան իշեննելու»: **37** Եւ Ցիսուս բարձր ծայն արձակեց ու հոգին աւանդեց: **38** Եւ տաճարի վարագոյրը վերեւից մինչեւ ներքեւ երկուսի պատռուեց: **39** Եւ այնտեղ կանգնած հարիւրապետը տեսնելով, թէ ինչպէս նա աղաղակեց եւ հոգին աւանդեց, ասաց. «Իրօք այս մարդը Աստծու Որդի էր»: **40** Կային եւ կանայք, որոնք դիտում էին հեռուից: Նրանց մէջ էին Մարիամ Մագդալենացին, Կրտսեր Յակոբոսի եւ Ցովսէի մայրը՝ Մարիամը, ինչպէս եւ Սաղոմէն, **41** որոնք, երբ Ցիսուս Գալիլիայում էր, նրա յետեւից էին գնում եւ ծառայում նրան. կային նաեւ շատ այլ կանայք, որոնք նրա հետ Երուսաղէմ էին եղել: **42** Եւ երբ երեկոյ եղաւ, - քանի որ ուրբաթ էր, եւ շաբաթամուտն էր սկսում, - **43** արիմաթիացի Ցովսէփը, որ մի պարկեշտ մարդ էր ու հրեաների ժողովի անդամ եւ որ ինքն էլ Աստծու արքայութեանն էր

սպասում, համարձակուեց մտնել Պիղատոսի մօտ եւ ուզեց Ցիսուսի մարմինը: **44** Եւ Պիղատոսը զարմացաւ, որ Ցիսուս այշափ շուտ էր մեռել. եւ իր մօտ կանչելով հարիւրապետին՝ հարցրեց նրան ու ասաց. «Իրօք այշափ շնչւ մեռաւ»: **45** Երբ այդ սոուզեց հարիւրապետից, մարմինը շնորհեց Ցովսէփին: **46** Եւ Ցովսէփը կտալ զմեց ու նրան իշեցնելով՝ պատեց այդ կտալով ու դրեց մի գերեզմանի մէջ, որ փորուած էր ժայռի մէջ: Եւ մի քար գլորեց գերեզմանի դրան առաջ: **47** Իսկ Մարիամ Մագդալենացին եւ Ցակորոսի ու Ցովսէի մայր Մարիամը տեսան այն տեղոր, ուր նա դրուեց:

16 Եւ երբ շաբաթն անցաւ, Մարիամ Մագդալենացին, Ցակորոսի մայր Մարիամը եւ Սաղոմէն զնացին խնկի պատրաստութիւն տեսան, որպէսզի զան եւ օծեն նրա մարմինը: **2** Եւ կիրակի օրը, առաւուտեան, արեւածագին եկան գերեզման: **3** Եւ ասում էին միմեանց. «Քարը գերեզմանի դրնից մեզ համար ովկ պիտի գլորի»: **4** Եւ նայեցին ու տեսան, որ գերեզմանից քարը գլորուած էր. եւ այն շատ մեծ էր: **5** Եւ ներս, գերեզման մտնելով՝ տեսան մի երիտասարդի, որ նստած էր աջ կողմը՝ սպիտակ պատմուճան հազած. եւ զարիւրեցին: **6** Եւ նա ասաց նրանց. «Մի վախեցէք, դուք Ցիսուսին էք փնտռում՝ խաչուած Նազովիեցուն. նայարութիւն առաջ, այստեղ չէ: Ահաւասկի այն տեղը, ուր նրան դրել էին: **7** Բայց զնացէք սասացէք նրա աշակերտներին եւ Պետրոսին, թէ՝ ահա նա ճեզնից առաջ զնում է Գալիխա. այնտեղ կը տեսնէք նրան, ինչպէս ճեզ ասել էր»: **8** Եւ երբ այս լսեցին, եկան ու փախան գերեզմանից, քանի որ սարսափիահար էին եղել, եւ ոչ ոքի բան չասացին, որովհետեւ վախենում էին: **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Կիրակի առաւուտեան յարութիւն առած լինելով՝ Ցիսուս նախ երեւաց Մարիամ Մագդալենացուն, որից եօթը դեռ էր հանել: **10** Եւ սա զնաց ու պատմեց նրանց, որ Ցիսուսի հետ էին եւ դեռեւս սգում ու լաց էին լինում: **11** Երբ նրանք լսեցին, թէ նա կենդանի է եւ երեւացել է Մարիամին, չհաւատացին: **12** Յետոյ Ցիսուս այլ կերպարանքով երեւաց նրանց, որոնք հանդ էին զնում: **13** Սրանք ել եկան ու պատմեցին ուրիշների. բայց նրանք ել չհաւատացին: **14** Յետոյ, մինչ Տասնմէկը սեղաւ էին նստել, Ցիսուս նրանց երեւաց եւ յանդիմանեց նրանց իրենց անհաւատութեան եւ խստասրտութեան համար, որովհետեւ չէին հաւատացել նրանց, որոնց ինքը երեւացել էր՝ մեռելներից յարութիւն առած: **15** Եւ նրանց ասաց. «Գնացէք ամքողջ աշխարհով մէկ եւ քարոզեցէք Ալետարանը թոյր մարդկանց: **16** Ով հաւատայ եւ մկրտուի, պիտի փրկուի, եւ ով չհաւատայ, պիտի դատապարտուի: **17** Սրանք են

նշանները, որոնք պիտի ուղեկցեն նրանց, որոնք հաւատում են. իմ անունով դեռեր պիտի հանեն, լեզուներ պիտի խօսեն, 18 իրենց ձեռքերին օծեր պիտի բռնեն, եւ եթէ մահացու թոյն խմեն, դա նրանց չպիտի վնասի. հիւանդների վրայ ձեռք պիտի դնեն եւ բժշկն»: 19 Եւ ինքը Տեր Յիսուս, նրանց հետ խօսելուց յետոյ, դւայի երկինք վերացաւ եւ նստեց Յօր աջ կողմը: 20 Իսկ նրանք ելան ու քարոզեցին Աւետարանը ամբողջ աշխարհում՝ Տիրոջ գործակցութեամբ. եւ իրենց ուղեկցող բոլոր նշաններով հաստատում էին խօսքը:

ՂՈՒԿԱՍ

1 Քանի որ շատերը ծեռնարկեցին շարադրել մեզանում կատարուած դեպքերի պատմութիւնը, **2** ինչպէս մեզ աւանդեցին նրանք, որ սկզբից խօսքի ալյանատեսներն ու սպասաւորները եղան, **3** ես Ե, որ սկզբից ստուգութեամբ հետամուտ էի եղել ամէն բանի, կամեցայ կարգով քեզ գրել, ովք գերազանցող թեւիկիէ, **4** որպէսզի ճանաչես ճշմարտութիւնն այն խօսքերի, որոնց աշակերտեցիր: **5** Ճրեատանի Ճերովիքս թագաւորի օրով, Արիայի քահանայական ընտանիքից Զաքարիա անունով մի քահանայ կար, որի կինը Ահարոնի դստրերից էր. նրա անունը Եղիսաբետ էր: **6** Եւ երկուսն Եւ Աստծու առաջ արդար էին ու անարատ կերպով ընթանում էին Տիրոց բոյոր պատուիրանների եւ օրենքների ճանապարհով: **7** Նրանք որդի չունեին, որովհետեւ Եղիսաբեթը ամուլ էր, եւ երկուսն Եւ իրենց առաջացած տարիքում էին: **8** Եւ մինչ Զաքարիան Աստծու առջեւ իր քահանայական պաշտօնն եր կատարում, իր կարգի օրերը հասած լինելով՝ **9** ըստ քահանայութեան օրենքի նրան վիճակուց մտնել Տիրոց տաճարը եւ խնկարկել: **10** Եւ խնկարկութեան ժամին ժողովոյի ամքող քազմութիւնը դրասում աղօթքի էր կանգնած: **11** Եւ Տիրոց հրեշտակը երեւաց նրան՝ ինսկերի սեղանի աջ կողմում կանգնած: **12** Եր Զաքարիան նրան տեսաւ, խօսվուեց, եւ վախ ընկալ նրա մէջ: **13** Տիրոց հրեշտակը նրան ասաց. «Մի Վախեցիր, Զաքարիա, որովհետեւ քո աղօթքը լսել եղաւ. քո կինը՝ Եղիսաբեթը, մի որդի կը ծնի քեզ, եւ նրա անունը Ցովհաննես կը դնես: **14** Նա քեզ համար ուրախութիւն եւ ցնծութիւն կը լինի, եւ շատերը կ'ուրախանան իր ծննդով, **15** որովհետեւ նա Տիրոց առաջ մեծ կը լինի, գինի եւ օղի չի խմի եւ մօր որովայնից սկսած Սուլր Ցողով կը լցուի **16** եւ Խարպէի որդիներից շատերին կը դարձնի դեպի իրենց Տէր Աստուածը: **17** Նա Եղիայի հոգով եւ գորութեամբ պիտի գնայ նրա արաջից, որպէսզի հայրերի սրտերը որդիներին դարձնի ու անհնազանդներին՝ արդարների իմաստութեանը, Տիրոց համար պատրաստ մի ժողովուրդ կազմելու: **18** Եւ Զաքարիան ասաց հրեշտակին. «Ես Բն կերպ կ'իմանամ այդ, քանի որ ես ծեր Եմ, եւ կինս Ել առաջացած տարիքում Ե»: **19** Ճրեշտակը նրան պատասխանեց եւ ասաց. «Ես Գարդիէն Եմ, որ կանգնում եմ Աստծու առաջ. Ես ուղարկուեցի խօսելով քեզ հետ եւ այդ բանը քեզ աւետելու: **20** Եւ ահա, դու համր կը լինես եւ չես կարողանայ խօսել մինչեւ այն օրը, երբ այդ կատարուի, քանի որ դու չհաւասացիր իմ խօսքերին, որ կ'իրականան իրենց ժամանակին»:

21 Իսկ ժողովուրդը սպասում էր Զաքարիային. զարմանում էին, որ տաճարում նա ուշանում է: **22** Եւ երբ նա դուրս եկաւ, չեր կարողանում խօսել նրանց հետ: Եւ նրանք իմացան, թէ տաճարում տեսիլք էր տեսել. եւ նա նշանացի էր խօսում նրանց հետ ու մնում էր պապանձուած: **23** Եւ երբ պաշտամունքի իր օրերը լրացան, զնաց իր տունը: **24** Այդ օրերից յետոյ նրա կինը՝ Եղիսաբեթը յոիհացաւ: Յինգ ամիս նա թաքցնում էր ինքն իրեն եւ ասում. **25** «Այս ինչ բան արեց Տէրը ինձ իմ այս օրերին, երբ նայեց ինձ վրայ՝ վերացնելով իմ նախատինքը մարդկանց միջից»: **26** Վեցերորդ ամսին Գարդիէլ հրեշտակը Աստծու կողմից ուղարկուեց Գալիհայի մի քաղաքը, որի անունը Նազարեթ էր, **27** մի կոյսի մօտ, որ նշանուած էր Ցովսէի անունով մի մարդու հետ՝ Դաւիթի տնից: Եւ այդ կոյսի անունը Մարիամ էր: **28** Եւ հրեշտակը, գալով նրա մօտ, ասաց. «Ուրախացիր, ովք նայորինկալ, Տէրը քեզ հետ Ե»: **29** Իսկ նա այս խօսքերի վրա խօսվուեց եւ մտքում խորհում էր, թէ ինչ բան էր այս ողջոյնը: **30** Եւ հրեշտակը նրան ասաց. «Մի Վախեցիր, Մարիամ, որովհետեւ Աստծուց դու շնորհ գտար: **31** Եւ ահա դու կը յոհանաս եւ կը ծնես մի որդի ու նրա անունը Ցիսուս կը դնես: **32** Նա մեծ կը լինի եւ Բարձրեալի որդի կը կրչուի: Եւ Տէր Աստուած նրան կը տայ նրա հօր՝ Դաւիթ ալթոռը, **33** Եւ նա յախտեան կը թագաւորի Ցակորի տան վրայ, ու նրա թագաւորութիւնը վախճան չի ունենայ»: (աթու ց165) **34** Իսկ Մարիամը հրեշտակին ասաց. «Ինչպէս այդ կը պատահի ինձ, քանի որ ես տղանարդ չեմ ճանաչում»: **35** Ճրեշտակը պատասխանեց եւ նրան ասաց. «Սուլր Ցողին կը գայ քո վրայ, եւ Բարձրեալի օրովութիւնը հովանի կը լինի քեզ, որովհետեւ նա, որ քեզնից է ծնուելու, սուլր եւ Աստծու որդի կը կոչուի: **36** Եւ ահա քո ազգական Եղիսաբեթը. նա եւս յիշ է իր ծերութեան մէջ, եւ այս՝ յոհութեան վեցերորդ ամիսն է նրա, որ ամուլ էր կոչուած. **37** Որովհետեւ Աստծու համար անկարելի բան չկայ»: **38** Եւ Մարիամն ասաց. «Ահաւասիկ ես մնում եմ Տիրոց աղախինը, թող քո խօսքի համաձայն լինի ինձ»: Եւ հրեշտակը հեռացաւ նրանից: **39** Այդ օրերին Մարիամը վեր կացաւ եւ շտապով զնաց Ցուլայի լեռնային շրջանի քաղաքներից մէկը, **40** մտաւ Զաքարիայի տունը ու Եղիսաբեթին ողջոյն տուեց: **41** Եւ երբ Եղիսաբեթը Մարիամի ողջոյնը լսեց, մանուկը խաղաց նրա որովայնում, եւ Եղիսաբեթը լցուեց Սուլր Ցողով **42** Եւ բարձր ծայնով աղաղակեց ու ասաց. «Օրինեակ ես դու կանանց մէջ, եւ օրինեակ է քո որովայնի պտուղը»: **43** Որտեղից ինձ այս ուրախութիւնը, որ իմ Տիրոց մայրը ինձ մօտ գայ. **44** Որովհետեւ ահաւասիկ, երբ քո ողջոյնի ծայնով հասաւ իմ ականչին, մանուկը ցնծալով խաղաց իմ որովայնում: **45** Եւ

Երանին նրան, որ կը հաւատայ, թէ Տիրոց կողմից իրեն ասուածները կը կատարուեն»: 46 Եւ Մարիամն ասաց. 56 Մարիամը գրեթէ երեք ամիս մնաց Եղիսաբեթի մօտ եւ դարձալ իր տունը: 57 Եղիսաբեթի ծննդաբերելու ժամանակը լրացաւ, եւ նա մի որդի ծնեց. 58 Եւ նրա շուրջը գտնուողներն ու նրա ազգատոհմը լսեցին, որ Տէրն իր մեծ ողորմութիւնը ցոյց տուեց նրա հանդեպ, եւ ուրախանում էին նրա հետ: 59 Եւ ութերորդ օրը եկան մանկանը թվաստելու. եւ նրան իր հօր անունով Զաքարիա էին կոչում: 60 Բայց նրա մայրը պատասխանեց եւ ասաց. «Ո՛չ, այլ Յովիաննես պէտք է կոչուի»: 61 Նրան ասացին. «Սակայն քո ազգատոհմի մէջ չկայ մէկը, որի անունը Յովիաննես լինի»: 62 Նշանացի ակնարկեցին նրա հօրը, թէ ինչ կը կամենայ նրան կոչէլ: 63 Իսկ նա մի տախտակ ուղեց եւ վրան գոնց. «Դրա անունը Յովիաննես է»: Եւ բոլորը զարմացան: 64 Եւ իսկոյն նրա բերանը բացուեց ու նրա լեզուն՝ նյոյպէս. Եւ խօսում էր ու օրինում Աստծուն: 65 Եւ ահ ընկալ բոլորի մէջ, որ լսեցին այս, եւ նրանց մէջ, որ բնակում էին նրանց շուրջը: Եւ Յրեաստանի ամբողջ լեռնակողմնաւ այս բոլոր բաները պատմում էին: 66 Եւ բոլոր լսողները պահում էին իրենց սրտում այս ամենը եւ ասում էին. «Ազրեօք ինչ կը լինի այս մանկով»: Եւ Տիրոց ձեռքք նրա հետ էր: 67 Զաքարիան՝ նրա հայրը, Սուլրը Յոգով լցուեց, մարգարեացաւ եւ ասաց. 80 Եւ մանուկը աճում ու զօրանում էր հոգի եւ մսում էր ամայի տերերում մինչեւ Խարայելում նրա երեւալու օրը:

2 Այն օրերին Օգոստոս կայսեր կողմից հրաման ելաւ՝ ամբողջ Երկրում մարդահամար անելու համար: 2 Այս առաջին մարդահամարը տեղի ունեցաւ, երբ Կիլենիոսը կուսակաց էր Ասորիքում: 3 Եւ բոլորը գնում էին արձանագրուելու մարդահամարի իւրաքանչիւրն իր քաղաքում: 4 Յովսէփին էլ Դաւթի տնից եւ ազգատոհմից լինելով՝ Գայիիայի Նազարէթ քաղաքի ելաւ գնաց դէպի Յրեաստան՝ Դաւթի քաղաքը, որը Բեթղեհեմ է կոչում, 5 մարդահամարի մէջ արձանագրուելու Մարիամի հետ, որ նրա հետ նշանուած էր եւ յիշ էր: 6 Եւ երբ նրանք այնտեղ հասան, նրա ծննդաբերելու օրերը լրացան, 7 եւ նա ծնեց իր անդրանիկ որդուն, խանձարուիրի մէջ փաթաթեց նրան ու դրեց մսուրի մէջ, որովհետեւ իշեւանում նրանց համար տեղ չկար: 8 Եւ այդ շրջանում բացօթեայ բնակուու հովիւներ կային, որոնք իրենց հոտերի գիշերային պահպանութիւնն էին անում: 9 Եւ Տիրոց հրեշտակը երեւաց նրանց, Տիրոց փառքը ծագեց նրանց շուրջը, ու նրանք սաստիկ վախեցան: 10 Եւ հրեշտակը ասաց նրանց. «Մի՛ վախեցէք, որովհետեւ ահա ձեզ մեծ

ուրախսուքիւն եմ աւետում, որը ամբողջ ժողովրդինը կը լինի. 11 որովհետեւ այսօր Դաւթի քաղաքում ձեզ համար ծնուեց մի Փրկիչ, որ օծեալ Տէրն է: 12 Եւ սա ձեզ համար նշան կը լինի. խանձարուով փաթաթած եւ մսուրի մէջ դրուած մի մանուկ կը գտնէք»: 13 Եւ յանկարծակի այդ հրեշտակի հետ երեւաց Երկնային զօրերի մի բազմութիւն, որ օրինում էր Աստծուն ու ասում. 14 «Փանը Աստծուն՝ բարձունքներում, եւ Երկրի վրայ խաղաղութիւնն եւ հաճութիւնն՝ մարդկանց մէջ»: 15 Եւ երբ հրեշտակները նրանցից հեռանալով Երկինք բարձրացան, հովիւներն ասացին միմեանց. «Եկէք գնանք մինչեւ Բեթղեհեմ եւ տեսնենք, թէ ինչ բան է այս եղածը, որ Տէրը մեզ ցոյց տուեց»: 16 Եւ նրանք շտապով եկան ու գտան Մարիամին ու Յովսէփին եւ մսուրի մէջ դրուած մանկանը: 17 Եւ ճանաչեցին նրան այն խօսքից, որ իրենց ասուել էր մանկան մասին: 18 Եւ բոլոր լսողները զարմանում էին այն բանների վրայ, որ հովիւները ասացին իրենց: 19 Իսկ Մարիամը այս բոլոր ասուածները պահում էր իր մէջ եւ իր սրտում խորհում: 20 Եւ հովիւները վերադարձան. փառաւորում եւ օրինում էին Աստծուն այն ամենի համար, որ լսեցին ու տեսան, ինչպէս իրենց պատմուել էր: 21 Եւ երբ ուղարկուեց նրա անունը Յիսուս դրուեց, ինչպէս իրեշտակի կողմից կոչուել էր, երբ դեռ չէր յլացուել մօր որովպանում: 22 Երբոր նրանց սրբագրծման օրերը լրացան, Մովսէփ Օրէնքի համաձայն՝ նրան Երուսաղեմ տարան՝ Տիրոջ ներկայացնելու համար, 23 ինչպէս գրուած էր Տիրոց Օրէնքում. «Ամեն արու զաւակ, որ արգանդ է բացում, Տիրոց համար տուրք պիտի կցոլիք»: 24 Եւ Տիրոց Օրէնքում ասուածի համաձայն՝ ընծայ պէտք է տալ մի զոյգ տատրակ կամ աղանու երկու ծագ: 25 Արդ, Երուսաղեմում Սիմեոն անունով մի մարդ կար, եւ այդ մարդը արդար ու աստուածապահ էր եւ ակնկալում էր Խարայելի միմիթարուութիւնը. Եւ Սուլրը Յոգին էր նրա մէջ: 26 Եւ Սուլրը Յոգուց հրամայուած էր իրեն մահ չտեսնել, մինչեւ որ տեսներ Տիրոց Օօնային: 27 Նա Յոգով առաջնորդուած՝ եկաւ տաճարը, եւ երբ ծնողները բերին Յիսուս մանկանը՝ նրա վրայ կատարելու ինչ որ օրէնքի սովորութեան համաձայն էր, 28 Սիմեոնը նրան իր գիրկն առաւ, օրինուց Աստծուն եւ ասաց. 33 Եւ նրա հայրն ու մայրը զարմացած էին այն խօսքերի համար, որ ասում էին նրա մասին: 34 Սիմեոնը նրանց օրինուց եւ ասաց նրա մօրը՝ Մարիամին. «Ահա սա նա է, որ պատճառ է դաշնալու Խարայելի մէջ շատերի անկման ու բարձրացման եւ նշան՝ հակառակութեան: 35 Իսկ քո հոգու միջոյն էլ սուր պիտի անցնի, որպէսզի բազում սրտերի խորհուրդներ յայտնի դաշնան»: 36 Եւ այնտեղ

կար մի մարգարեւուի՞ Աննա անունով՝ Փանուէի դրւստրը, Վսերի ազգատոհմից, սա տարիքով շատ առաջացած էր եւ ամուսնու հետ միայն եօթը տարի էր ապրել՝ սկսած իր կուսուլինից: 37 Նա մօտ ուժառնչորս տարեկան մի այրի էր, որ չէր հեռանում տաճարից, այլ ծովապահութեամբ եւ աղօթքով գիշեր-ցերեկ ծառայում էր Աստծուն: 38 Սա եւս նոյն ժամին վեր կացաւ եկաւ, գրիւլին էր մատուցում Տիրոջ եւ խօսում էր մանկան մասին բոլոր նրանց հետ, որոնք Երուսաղեմի փրկութեանն էին սպասում: 39 Եւ երբ ամեն ինչ կատարեցին Տիրոջ Օրէնքի համաձայն, վերադարձան Գալիլիա, իրենց քաղաքը՝ Նազարէթ: 40 Եւ մանուկը աճում ու զօրանում էր՝ յի իմաստութեամբ. եւ Աստծու շնորհները նրա վրայ էին: 41 Արդ, նրա ծնողները ամեն տարի, Զատկի տօնին, Երուսաղեմ էին զնում: 42 Եւ երբ նա տասներկու տարեկան եղաւ, տօնի սովորութեան համաձայն՝ Երուսաղեմ եկան: 43 Եւ երբ տօնական օրերը լրացան, ու նրանք վերադարձան, մանուկ Յիսուսը մնաց Երուսաղեմում, եւ նրա ծնողները այդ չիմացան: 44 Կարծում էին, թէ նա իրենց ուղեկիցների հետ է. մի օրուայ չափ ճանապարհ եկան եւ նրան փնտռեցին ազգականների ու ծանօթների մէջ: 45 Ու երբ չգտան, Երուսաղեմ վերադարձան՝ նրան փնտռելու համար: 46 Եւ երեք օր յետոյ նրան գոտան տաճարում. վարդապետների հետ նստած՝ նա լսում էր նրանց եւ հարցեր էր տալիս: 47 Եւ բոլոր, որ նրան լսում էին, զարմանում էին նրա իմաստութեան եւ պատասխանների վրայ: 48 Երբ ծնողները նրան տեսան, հիացան. իսկ մայրը նրան ասաց. «Որդի, այս ինչ արեցիր դու մեզ. ահաւասիկ հայրո ու ես տաքնապատքեզ էինք էինք փնտռում»: 49 Եւ նա պատասխանեց նրանց. «Ինչո՞ւ էիր ինձ փնտռում, չգիտէիր, թէ ես Յօրս տանը պետք է լինեմ»: 50 Բայց նրանք չիսկացան այն խօսքը, որ նա իրենց ասաց: 51 Եւ Յիսուս նրանց հետ իջաւ ու Նազարէթ գնաց. եւ նա հնազանդ էր նրանց: Եւ նրա մայրը այս բոլոր քաները պահում էր իր սրտում: 52 Իսկ Յիսուս զարգանում էր իմաստութեամբ, հասակով եւ շնորհով Աստծու ու մարդկանց առջև:

3 Տիրեկիոս կայսեր իշխանութեան տասնինգերորդ տարում, երբ Պոնտացի Պիդատոսը կուսակալ էր Յրեաստանի, եւ Յերովիլէսը՝ չորրորդապետ Գալիլիայի, եւ նրա եղբայր Փիլիպաոսը՝ չորրորդապետ Իսուլրացիների ու Տրաքոնացիների աշխարհի, Լիւսանիապը՝ չորրորդապետ Արիենտի, 2 եւ Աննայի ու Կայիշափայի քահանայապետութեան օրով, Աստծու խօսքը լսելի եղաւ Զաքարիայի որդի Յովիաննեսին անապատում: 3 Եւ նա եկաւ

Յորդանանի կողմը ապաշխարութեան մկրտութիւն բարողելու՝ մեղքերի թողովթեան համար, 4 ինչպէս գրուած է Եսայի մարգարէի պատգամների գրքում. 7 Եւ այն ժողովրդին, որ եկել էր իրենից մկրտուելու, ասում էր. «Իմերի ծնունդներ, ովք ծեզ սովորեցրեց փախչել բարկութիւնից, որ գալու է: 8 Այսուհետեւ պաշխարութեան արժանի պտուղներ տուեք եւ մի սկսէք ասել, թէ Աքրահամին ունենք իրեւ հայր. այս ասեմ ծեզ, որ Աստուած կարող է այս բարերից անգամ դուրս բերել Աքրահամի որդիներ: 9 Բայց ահաւասիկ կացինը ծառերի արմատի վրայ է. ամեն ծառ, որ բարի պտուղ չի տախիս, կտրում եւ կրակն է նետուում»: 10 Ժողովուրդը նրան հարցնում էր եւ ասում. «Խսկ արդ, ինչ պիտի անենք»: 11 Նա պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Ով որ երկու զգեստ ունի, մէկը թող տա նրան, որ չունի, եւ ով որ ուտելիք ունի, նոյն ծեւով թող անի»: 12 Մաքսաւորներն եւ եկան մկրտուելու եւ հարցրին նրան. «Վարդապէտ, մէնք ինչ անենք»: 13 Նա ասաց նրանց. «Չեզ իրամայուածներից աւելին մի վերցուեր»: 14 Չինուորները նոյնպէս հարցնում էին նրան. «Խսկ մէնք ինչ անենք»: Նա ասաց նրանց. «Ոչ ոքի մի նեղէք, ոչ ոքի մի գրապարտէք, ծեր ռոճիկը թող ծեզ բաւարար լինի»: 15 Ժողովուրդը սպասման մէջ էր, եւ բոլորն իրենց սրտում Յովիաննեսի մասին հարց էին տալիս, թէ՝ միթէ սա՞ւ է Թրիստոսը: 16 Նա պատասխանեց բոլորին ու ասաց. «Ես ծեզ մկրտում եմ ջրով, բայց գալիս է ինձնից աւելի զօրաւորը, որի կօշկիները հանելու արժանի չեմ ես. նա ծեզ կը մկրտի Սուլը Յոգով եւ հրով. 17 Նրա քամհարը իր ծեռքում է՝ մաքրելու իր կալը, հաւաքելու ցորենը իր շունմարանում, իսկ յարթը կ'այրի անշէց կրակով»: 18 Նա շատ ուրիշ միսիաթիր խօսքերով բարի լուրն էր աւետում ժողովրդին: 19 Բայց Յերովիտս չորրորդապետը, յանդիմանուած լինելով Յովիաննեսի կողմից, իր եղրօր կնոց՝ Յերովիխայի պատճառով եւ այն բոլոր չարիների համար, որ Յերովիչը գործել էր, 20 աղ բոլորի վրայ աւելացրեց եւ այն, որ Յովիաննեսին բանտարկեց: 21 Եւ ամբողջ ժողովոյի մկրտուելուց յետոյ, Յիսուս եւս մկրտուեց ու երբ աղօթքի կանգնեց, Երկինքը բացուեց, 22 եւ Սուլը Յոգին մարմնաւոր տեսքով, որպէս աղանի իջաւ նրա վրայ. Եւ Երկնիքի ծայն եկաւ, որ ասում էր. «Դու ես իմ սիրելի Որդին, որ ունես իմ ամքող բարեհաճութիւնը»: 23 Եւ ինքը Յիսուս շուրջ Երեսուն տարեկան էր, երբ սկսեց իր գործունեութիւնը: Եւ, ինչպէս կարծում էին, որդին էր Յօվսէփի, եւ սա՝ Յակովը, եւ սա՝ Յերիխի, եւ սա՝ Մատարէի, 24 եւ սա՝ Ղեւիի, եւ սա՝ Սեղբիի, եւ սա՝ Յաննէի, եւ սա՝ Յովսէփի, 25 եւ սա՝ Մատթէի, եւ սա՝ Ամոսի, եւ սա՝ Նաուումի, եւ սա՝ Էսդիի, եւ սա՝ Նանգէի, 26 եւ սա՝ Մաաթի,

սա՝ Մատաթեի, եւ սա՝ Սեմէիի, եւ սա՝ Ցուէքեի, եւ սա՝ Ցողայի, 27 եւ սա՝ Ցովսանէի, եւ սա՝ Շէսայի, եւ սա՝ Չորոբաքեի, եւ սա՝ Սաղաթէի, եւ սա՝ Նէրիի, 28 եւ սա՝ Մէրգիի, եւ սա՝ Աղդէի, եւ սա՝ Կոսամի, եւ սա՝ Ելմողադի, եւ սա՝ Երէի, 29 եւ սա՝ Ցնուլի, եւ սա՝ Եղիազարի, եւ սա՝ Ցորամի, եւ սա՝ Մատթէի, եւ սա՝ Ղևիի, 30 եւ սա՝ Միմէնի, եւ սա՝ Ցողայի, եւ սա՝ Ցովսէփի, եւ սա՝ Ցովսամի, եւ սա՝ Եղիակիմի, 31 եւ սա՝ Մէլլէի, եւ սա՝ Մեննէի, եւ սա՝ Մատտարայի, եւ սա՝ Նարանի, եւ սա՝ Դաւթի, 32 եւ սա՝ Ցեսաէի, եւ սա՝ Օրէի, եւ սա՝ Բոսի, եւ սա՝ Սաղմանի, եւ սա՝ Նասանի, 33 եւ սա՝ Ամինադարի, եւ սա՝ Արամի, եւ սա՝ Աղմէի, եւ սա՝ Առնէի, եւ սա՝ Եսրոնի, եւ սա՝ Փարէսի, եւ սա՝ Ցողայի, 34 եւ սա՝ Ցակրի, եւ սա՝ Խսահակի, եւ սա, Աբրահամի, եւ սա՝ Թարայի, եւ սա՝ Նաբրի, 35 եւ սա՝ Սերուցի, եւ սա՝ Ռազալի, եւ սա՝ Փաղէկի, եւ սա՝ Երերի, եւ սա՝ Սաղայի, 36 եւ սա՝ Կայնանի, եւ սա՝ Արփաքսադի, եւ սա՝ Սեմի, եւ սա՝ Նոյի, եւ սա՝ Ղամէի, 37 եւ սա՝ Մաթուսադայի, եւ սա՝ Ենոքի, եւ սա՝ Ցարեղի, եւ սա՝ Մարադայի, եւ սա՝ Կայնանի, 38 եւ սա՝ Ենոսի, եւ սա՝ ՍԵթի, եւ սա՝ Աղամի, եւ սա՝ Կստծու:

4 Եւ Ցիսու Սուլը Յոգով յի Վերադարձաւ Ցորդանանից. եւ Յոգով անսպատառաջնորդուեց 2 ու քառասուն օր փորձաւեց սատանայից: Կերաւ եւ չխմեց այն օրերին. եւ երբ քառասուն օրերը լրացան, քաղ զգաց: 3 Եւ սատանան նրան ասաց. «Եթէ Աստծու Որդի ես, այդ քարին ասա, որ հաց լինի»: 4 Ցիսու նրան պատասխանեց եւ ասաց. «Գրուած է. «Միայն հացով չէ, որ կ'ապրի մարդ, այլ՝ Աստծու ամէն խօսքով»: 5 Եւ սատանան տանելով նրան մի բարձր լեռ, մի վայրկեանում նրան ցոյց տուեց աշխարհի բոլոր թագաւորութիւնները: 6 Եւ սատանան նրան ասաց. «Քեզ կը տամ այս ամբողջ իշխանութիւնը եւ սրանց փառքը, որովհետեւ ինձ է տրուած, եւ ում որ կամենամ, կը տամ այն: 7 Արդ, եթէ դու իմ առաջ ընկած երկրպագես, բոլոր քոնը կը լինի»: 8 Ցիսու պատասխանեց նրան եւ ասաց. «Գրուած է. «Քո Տէր Աստծուն պիտի երկրպագես եւ նրան միայն պիտի պաշտես»: 9 Եւ տարաւ նրան Երուսաղէմ, կանգնեցրեց տաճարի աշտարակի վրայ ու ասաց նրան. «Եթէ Աստծու Որդի ես, թեզ այստեղից ցած զցիր, 10 որովհետեւ գրուած է. «Իր հրեշտակներին պատուիրուած է քո մասին, որ թեզ պահեն. 11 եւ իրենց ծեռքերի վրայ կը բռնեն թեզ, որ քո ոտքը երբեք քարին չխփես»: 12 Ցիսու պատասխանեց նրան եւ ասաց. «Ասուած է. «Քո Տէր Աստծուն պիտի չփորձես»: 13 Եւ սատանան կատարած լինելով բոլոր փորձաւելինները նրանից միառժամանակ հեռու մնաց: 14 Եւ Ցիսու Յոգու գորութեամբ Վերադարձաւ

Գայլիյա, ու գաւառի բոլոր կողմերում նրա համբաւը տարածուեց: 15 Եւ նա ուսուցանում էր նրանց ժողովարաններում՝ փառաւորուելով բոլորից: 16 Եւ եկաւ Նազարէթ, ուր նա սնուել մեծացել էր. եւ քստ իր սովորութեան՝ շաբաթ օրը ժողովարան մտաւ: 17 Եւ նրան տուին Եսայի մարգարի գիրքը. եւ նա վեր կացաւ ընթերցելով. եւ երբ գիրքը բացեց, գտաւ այն տեղը, ուր գրուած էր. 18 «Տիրոց Յոգին իմ վրայ է, դրա համար իսկ օծեց ինձ, ինձ ուղարկեց աղքատներին աւետարաննելու, սրտով բեկեաններին թժկելու, 19 գերիններին ազատում քարոզելու եւ կոյրերին՝ տեսողութիւն, կեղերուածներին ազատ արձակելու, Տիրոջ ընդունելի տարին հոչակելու»: 20 Եւ փակելով գիրքը՝ տուեց պաշտօնեային ու նստեց. եւ ժողովարանում գտնուողների բոլորի աչքերը նրա վրայ էին սեւեռուած: 21 Ակսեց ասել նրանց. «Այսօր այս գրուածները կատարուեցին, երբ լսում էիր ձեր ականջներով»: 22 Եւ բոլորը վկայում էին ու զարմանաւմ նրա բերամից եած շնորհայի խօսքերի վրայ ու ասում. «Սա Ցովսէփի որդին չէ»: 23 Եւ նա ասաց նրանց. «Անշուշտ, ինձ այս առածը կ'ասեք. «Բժիշկ, թժկիր ինքը թեզ»: Այն ամէնը, ինչ արել ես Կափառնայումում, որչափ որ լացինք, արայ եւ այստեղ քո գաւառում»: 24 Եւ նա ասաց. «Եղմարիտ եմ ասում ձեզ, որ մարգարէն ընդունելի չէ իր քաղաքում: 25 Արդարեւ, ասում եմ ձեզ, որ Եղիայի օրով Խսրայելում բազում այրիներ կային, երբ երկինքը փակուեց երեք տարի ու վեց ամիս, եւ ամբողջ երկրի վրայ մեծ սով եղաւ: 26 Սակայն նրանցից ոչ մէկի մօտ Եղիան չուղարկուեց, այլ միայն՝ մի այրի կնո՞ց սիրինացիների Սարեփահար քաղաքում: 27 Նաեւ՝ Խսրայելում Եղիս մարգարի օրով քազում բրուտներ կային, եւ սակայն նրանցից ոչ մէկը չմաքրուեց, այլ միայն՝ Նէեման աստրին»: 28 Երբ այս լսեցին, ժողովարանում բոլորը լցուեցին քարկութեամբ. 29 Եւ վեր կենայլով՝ նրան քաղաքից դուրս հանեցին ու տարան մինչեւ դարաւանդը այն լերան, որի վրայ շինուած էր իրենց քաղաքը, որպէսի նրան գահավեժ ամէն: 30 Իսկ նա, անցնելով նրանց միջով, գնաց: 31 Եւ իշաւ Գայլիյայի Կափառնայում քաղաքը ու շաբաթ օրերը ուսուցանում էր նրանց: 32 Նրա ուսուցման վրայ զարմանաւմ էին, որովհետեւ նրա խօսքը յի էր հեղինակութեամբ: 33 Եւ ժողովարանում մի մարդ կար, որին բռնել էր մի պիղծ դեմք չար ոգին. սա բարձր ձայնով աղաղակեց եւ ասաց. 34 «Թի՞ն տուր մեզ, Ցիսու Նազովրեցի, ինչ ես ուզում մեզնից. մեզ կորստեան մատնելին եկար. գիտենք, թէ ով ես, Աստծու Սուլը ես դու»: 35 Ցիսու սաստեց նրան եւ ասաց. «Պապան ծոլույթի եւ դուրս եկիր դրանից»: Խելք մէջտեղում գէտին զարկեց նրան

Եւ դուրս ելաւ նրանից ու որեւէ վսաս չտուեց նրան: **36** Եւ բոլորին զարմանք պատեց. իրար հետ խօսում էին ու ասում. «Է՞ն խօսք է այս, որ իշխանութեամբ եւ զօրութեամբ սաստում է պիդ ոփներին, եւ դրանք դուրս են զայխ»: **37** Եւ նրա հոչակը տարածում էր գալաքի շրջակայքի բոլոր տեղերում: **38** Եւ նա ժողովարանից դուրս գալով՝ մտաւ Սիմոնի տունը: **39** Սիմոնի զոքանչը բարձր շերմութեան մէջ տառապում էր: Նրա համար Յիսուսին աղաչեցին: **40** Նա կանգնեց նրա մօտ, սաստեց շերմին, եւ շերմը թողեց նրան: Յիւանդը անմիջապէս ոտքի ելաւ եւ սպասարկում էր նրանց: **41** Եւ երբ արեւը մայր էր մտնում, բոլոր նրանք, որոնք պէսպէս ցաւերով հիւանդներ ունեին, նրա մօտ էին բերում նրանց, եւ նա նրանցից իւրաքանչիւրի Վրայ ձեռք էր դնում ու նրանց բժշկում: **42** Շատերի միջից դեւեր էլ էին ենում, աղաղակում եւ ասում. «Դու ես Աստծու Որդին»: Եւ նա սաստում էր ու թոյլ չէր տայխ նրանց խօսել. որովհետեւ գիտէին, թէ նա Քրիստոսն է: **43** Եւ երբ օրը լուսացաւ, նա ելաւ զնաց մի ամայի տեղ, իսկ ժողովուրդը վնտառում էր նրան. Եկան մինչեւ նրա մօտ եւ չէին թողնուում նրան, որ հեռանայ իրենցից: **44** Եւ նա նրանց ասաց. «Աստծու արքայութիւնը ես ուրիշ քաղաքների էլ այսի աւետարաննեմ, որովհետեւ դրա համար իսկ ուղարկուեցի»: Եւ նա քարոզում էր գալիխացիների ժողովարաններում:

5 Եւ մինչ ժողովուրդը խօնաւում էր նրա շուրջը՝ լսելու Աստծու խօսքը, նա կանգնած էր Գեննեսարէի ծովակի ափին: **2** Եւ տեսաւ երկու նաւակներ, որ կանգնած էին ծովակի եզերքին. Եւ ձկնորսները դրանց միջից դուրս եկած՝ ուռկաններն էին լուսանում: **3** Նա մտաւ նաւակներից մէկի մէջ, որ Սիմոնին էր, եւ խնդրեց նրան, որ ցամաքից փոքր-ինչ հեռացնի այն. նստեց ու նաւակի միջից ուսուցանում էր ժողովորդին: **4** Եւ երբ դադարեց խօսելուց, ասաց Սիմոնին. «Քշիր տար դէպի խորեքը, եւ ձեր ուռկանները գցեցէք որսարլ համար»: **5** Սիմոնը պատասխանեց եւ նրան ասաց. «Վարդապէնո, ամրոց այս գիշեր շարչարուեցինք եւ ոչինչ չքրնեցինք, բայց քո խօսքի համար ուռկանները կը գցենք»: **6** Երբ այդ արեցին, մեծ քանակութեամբ ձկներ բռնեցին, այն աստիճան, որ նրանց ուռկանները պատուում էին: **7** Նրանք նշան էին անում միևս նաւակի մէջ եղող իրենց որսակիցներին, որ գան իրենց օգնեն: Եւ նրանք եկան, եւ երկու նաւակներն էլ լցուեցին սոլուելու աստիճան: **8** Երբ Սիմոն Պետրոսն այս տեսաւ, Յիսուսի ծնկներին ընկալ եւ ասաց. «Խնձնից հեռոն զնա, Տէ՛ր, որովհետեւ ես մեղաւոր մարդ եմ»: **9** Քանի որ վախը պատել էր նրան եւ բոլորին, որ նրա հետ էին, իրենց բռնած ձկների քանակի պատճառով.

10 Նոյնպէս եւ՝ Զեքեղեոսի որդիներին՝ Յակոբոսին եւ Յովհաննեսին, որոնք Սիմոնի որսակիցներն էին. Եւ Յիսուս Սիմոնին ասաց. «Մի վախեցիր, այսուհետեւ դու մարդկանց պիտի որսաս կեանքի համար»: **11** Եւ նա աւակը ցամաք հանելով՝ թողեցին ամեն ինչ ու նրան հետեւեցին: **12** Եւ երբ նա հասաւ քաղաքներից մէկը, բորոտութեամբ պատած մի մարդ, Յիսուսին տեսնելով, երեսի Վրայ ընկած՝ աղաչեց նրան եւ ասաց. «Տէ՛ր, եթէ կամենաս, կարո՞ն ես ինձ մաքրել»: **13** Նա մեկնեց իր ձեռքը, դիմակ նրան եւ ասաց. «Կամենում եմ, մաքրուիր»: Եւ յիսկոյն բորոտութիւնը զնաց նրանից: **14** Յիսուս պատուիրեց նրան ոչ ոքի չաել այլ՝ «Գնա, - ասաց, - դու քեզ ցոյց տուր քահանային եւ ընծայ տուր ք մաքրուելու համար, ինչպէս որ հրամայել էր Մովսէս՝ ի վկայութիւն նրանց»: **15** Եւ նրա համբաւը աւելի ու աւելի էր տարածուում. Եւ բազում ժողովուրդ էր հաւաքուում լսելու նրան ու իրենց հիւանդութիւնից բժշկուելու: **16** Իսկ նա խոյս էր տայխ դէպի ամայի տեղեր եւ աղօթքի էր կանգնում: **17** Սի օր ինքն ուսուցանում էր, իսկ փարիսեցիներն ու օրէնքի վարդապէտները, որոնք հաւաքուել էին Գալիխայի եւ Յրէաստանի բոլոր քաղաքներից ու Երուսաղէմից, նստած էին. Եւ Տիրոց զօրութիւնը նրա հետ էր ու նրա միջոցով բժշկում էր: **18** Եւ ահա մարդիկ մահիճով մի մարդ բերեցին, որ անդամալոյց էր, եւ ուզում էին նրան ներս մտցնել ու դնել նրա առաջ: **19** Եւ երբ ամբոխի պատճառով նրան ներս մտցնելու միջոց չտան, բարձրացան տանիք եւ կսուրի բացուածքից նրան վար կախեցին ու մահիճով հանդերձ հշեցրին մէջտեղ, Յիսուսի առաջ: **20** Տեսնելով նրանց հաւատը՝ Յիսուս սասց նրան. «Ով մարդ, թող քո մեղքերը քեզ ներուեն»: **21** Օրէնսգէտներն ու փարիսեցիները սկսեցին խորհել եւ ասացին. «Ո՞վ է սա, որ հայոցանքներ է ասում. ո՞վ կարող է ներել մեղքերը, եթէ ո՞՛ Աստծուն միայն»: **22** Յիսուս, գիտենալով նրանց մտածումները, պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Քնչ էք մտմտում ձեր սրտերում. **23** ո՞րն է աւելի հեշտ, ասել՝ քեզ ներուած լինեն քո մեղքերը, թէ ասել՝ վեր կաց եւ քայլի»: **24** Բայց որպէսզի հմանաբ, թէ մարդու Որդին իշխանութիւն ունի երկորի Վրայ մեղքերը ներելու (սասց անդամալոյծին)՝ քեզ եմ ասում, վեր կաց, վերցրն քո մահիճոր եւ գնայ քո տունը»: **25** Եւ յիսկոյն բոլորի առաջ վեր կենարվ՝ իր Վրայ առա այն, ինչի Վրայ հնքը պատկել էր, զնաց իր տունը եւ փառաւորում էր Աստծուն: **26** Բոլորին զարմանք պատեց, եւ փառաւորում էին Աստծուն: Ահով լցուեցին եւ ասում էին. «Այսօր արտասովոր բաներ տեսանք»: **27** Դրանից յետոյ, դուրս ելաւ այնտեղից եւ տեսաւ մի մաքսաւորի, որի անունը Նելի էր, եւ որը մաքսաւոնք նստած՝ գործի Վրայ էր: Յիսուս նրան ասաց. «Իմ յետեւից

արի»: 28 Եւ նա թողնելով ամեն ինչ, վեր կացաւ զնաց նրա յետեւից: 29 Եւ Ղեւին իր տան մեջ նրան մեծ ընդունելութիւն տուեց, եւ մեծ թուռվ մաքսաւորներ եւ ուրիշներ նրանց հետ սեղան էին նստել: 30 Փարիսեցիները եւ օրենսգետները տրտնջում էին Յիսուսի դժմ իր աշակերտների մօտ ու ասում. «Ինչո՞ւ էք մաքսաւորների եւ մեղաւորների հետ ուտում եւ խմում»: 31 Յիսուս պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Առողջներին քիչներ պէտք չեն, այլ՝ հիւանդներին: 32 Ես չեմ եկել արդարներին կանչելու, այլ՝ մեղաւորներին՝ ապաշխարութեան»: 33 Եւ նրանցից ունանք ասացին նրան. «Ինչո՞ւ Յովիաննեսի, ինչպէս եւ փարիսեցիների աշակերտները ծոմ են պահում յաճախ եւ աղօթք անում, իսկ քո աշակերտները ուտում են ու խմում»: 34 Եւ նա ասաց նրանց. «Միթէ կարո՞ն էք հարսանքաւորներին հրամայել, որ ծոմ պահեն, որքան ժամանակ որ փեսան նրանց հետ է: 35 Կը զան օրեր, երբ որ փեսան նրանցից կը վերցուի, ապա այդ օրերին ծոմ կը պահեն»: 36 Եւ նրանց մի առակ է ասաց. «Ոչ ոք հնացած ձորձի վրայ նոր զգեստից կտոր չի դնի, ապա թէ՛ ոչ՝ եւ նորը կը պատուի, եւ նոր զգեստից վերցրած կտորը չի յարմարուի հին հետ: 37 Եւ ոչ նոր գինին հին տիկերի մէջ չի լցնի, ապա թէ՛ ոչ՝ նոր գինին հին տիկերը կը պայթեցնի. գինին կը թափուի, եւ տիկերը կը փշանան: 38 Այլ՝ նոր գինին նոր տիկերի մէջ պէտք է լցուի, եւ երկուսն ել կը պահուեն: 39 Եւ ոչ ոք, երբ հինը խմի, նորը կ'ուղենայ, որովհետեւ կ'ասի, թէ՛ հինը աւելի լաւն է»:

6 Առաջին ամսուայ երկրորդ շաբաթ օրը, երբ նա անցնում էր արտերի միջով, նրա աշակերտները հասկ էին պոկում, շփում իրենց ափի մեջ եւ ուտում: 2 Եւ փարիսեցիներից ունանք ասացին նրանց. «Ինչո՞ւ էք անում այն, ինչ օրինաւոր չէ անել շաբաթ օրով»: 3 Յիսուս նրանց պատասխանեց եւ ասաց. «Դուք չէք կարդացել, թէ ինչ արեց Դաւիթը, երբ քաղց զգաց ինքը եւ նրանք, որ նրա հետ էին. 4 Թէ ինչպէս նա մտաւ Աստծու տունը, կերաւ առաջաւորութեան հացը եւ տուեց նրանց, որ իր հետ էին. մինչդեռ, բացի քահանայապետներից, ոչ ոքի չէր թոյլատրուած ուտել այն: 5 Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Մարդու Որդին նաեւ շաբաթ օրուայ տէրն է»: 6 Եւ մի ուրիշ շաբաթ օր նա մտաւ ժողովարան եւ ուսուցանում էր. եւ այնտեղ կար մի մարդ, որի աջ ձեռքը չորացած էր: 7 Օրենսգետներն ու փարիսեցիները հետեւում էին՝ տեսնելու, թէ արդեօք շաբաթ օրը կը բժշկի. որպէսզի նրան ամրաստանելու համար բան գտնեն: 8 Եւ նա գիտէր նրանց մտածումները. Չորացած ձեռքով մարդուն ասաց. «Վէր կաց, մէջտեղ արի»: Նա վեր կացաւ կանգնեց: 9 Յիսուս նրանց ասաց. «Ես ձեզ մի բան հարցնեմ. շաբաթ

օրը ինչ բան է օրինաւոր անեկ՝ բարի՞ գործ անեկ, թէ՞ չար գործ, մի հոգի փրկեն, թէ՞ կորստեան մատնեկ: 10 Եւ իր շուրջը բոլորի վրայ զայրազգին նայելով՝ ասաց նրան. «Ձեռքդ երկարին». Եւ նա երկարեց, եւ նրա չորացած ձեռքը առողջացաւ միւսի նման: 11 Նրանք լցուեցին կատաղութեամբ եւ միմեանց հետ խօսում էին, թէ ինչ անեն Յիսուսին: 12 Եւ այդ օրերին Յիսուս լեռ բարձրացաւ աղօթելու եւ ամբողջ գիշերն անցկացրեց Աստծուն աղօթելով: 13 Եւ երբ լյուսը բացուեց, կանչեց իր աշակերտներին եւ ըստուց նրանցից տասներկուսին, որոնց եւ առաքեալներ անուանեց: 14 Սիմոնին, որին էլ Պետրոս կոչեց, եւ Անդրեասին՝ նրա եղբօրը, Յակոբոսին, Յովիաննեսին, 15 Փիլիպպոսին, Բարյոնովմեռսին, Մատթեոսին, Թովմասին, Ալիքոսի որդի Յակոբոսին, Սիմոնին՝ Նախանձայոյց կոչուածին, 16 Յակոբը որդի Յուդային եւ Խսկարիովտացի Յուդային, որը եւ մատնիչ եղաւ: 17 Եւ նրանց հետ միասին իշան մի տափարակ տեղ, ուր նրա աշակերտների խումբը եւ ամրոջ Յրեաստանից ու Երուսաղէմից եւ այն կողմերից եւ Տիլրոսի ու Սիլոնի ծովեզրից 18 շատ մեծ բազմութիւն եկել էր լսելու նրան եւ բժշկուելու իրենց հիւանդութիւններից: Եւ պիդ ոգիներից տառապարոնները բժշկում էին: 19 Եւ ամրոջ ժողովուրդն ուզում էր նրան դիացել, որովհետեւ նրանից մեծ զօրութիւն էր դուրս գալիս եւ բժշկում բոլորին: 20 Եւ Յիսուս աչքերը բարձրացրեց իր աշակերտների վրայ ու ասաց. Երանի հոգով աղքատներիդ, որովհետեւ Աստծու արքայութիւնը ձերն է: 21 Երանի նրանց, որ քաղցած են այժմ, որովհետեւ պիտի յագենան: Երանի նրանց, որ այժմ լայն են, որովհետեւ պիտի ծիծաղեն: 22 Երանի է ձեզ, երբ որ մարդիկ ձեզ ատեն եւ երբ որ ձեզ մերժեն եւ նախատեն ու մարդու Որդու պատճառով ձեր մասին չար անուն հանեն: 23 Ուրախացէք այդ օրը եւ ցնծացէք, որովհետեւ ձեր վարձը մեծ է երկնքում. նրանց հայրերը նոյն ձեւով էին վարուում մարգարեների հանդեա: 24 Բայց վայ ձեզ՝ հարուստներիդ, որովհետեւ դուք ձեր միշտարութիւնը ստացել էք: 25 Վայ ձեզ, որ այժմ յագեցած էք, որովհետեւ քաղցած պիտի մնաք: Վայ ձեզ, որ այժմ ծիծաղում էք, որովհետեւ պիտի սգաք ու պիտի լսք: 26 Վայ ձեզ, երբ որ բոլոր մարդիկ լաւ խօսեն ձեր մասին, որովհետեւ նրանց հայրերը սուս մարգարեներին այդպէս էին անում: 27 «Բայց ասում եմ ձեզ, դուք, որ լսում էք ինձ. սիրեցէք ձեր թշնամիներին, ձեզ ատողներին բարութիւն արէք: 28 Օրինեցէք ձեզ անխօդներին, ձեզ նեղողների համար աղօթեցէք: 29 Ով խփում է քո ծնօտին, նրան միւսն էլ մօտեցրու. Եւ ով որ քեզնից քո բաճկոնը բռնի է վերցնում, նրան մի արգելիր, որ վերցնի շապիկ էլ: 30 Ամեն մարդու, որ քեզնից

ուզում է, տուր, եւ ինչ որ մԵկը քեզնից վերցնի, եւ մի պահանջիր: 31 Եւ ինչպէս կամենում էք, որ անեն ձեզ մարդիկ, այնպէս արեք եւ դուք նրանց: 32 Եւ եթէ դուք ձեզ սիրողներին սիրեք, ո՞րն է ձեր արած շնորհը, որովհետեւ մեղաւորներն եւ են սիրում իրենց սիրողների: 33 Եւ եթէ ձեր բարերարներին բարութիւն անեք, ո՞րն է ձեր արած շնորհը, որովհետեւ մեղաւորներն եւ նյոյն են անում: 34 Եւ եթէ փոխ էք տայիս նրանց, որոնցից յետ առնելու ակնկալութիւն ունեք, ո՞րն է ձեր արած շնորհը, որովհետեւ մեղաւորներն եւ են փոխ տայիս մեղաւորներին, որպէսզի նոյն չափով յետ առնեն: 35 Բայց դուք սիրեցէք ձեր թշնամիներին եւ բարութիւն արեք ձեզ ատողներին ու փրխ տուլէք նրան, ումից յետ առնելու ակնկալութիւն չունեք: Եւ ձեր վարձը շատ կը լինի, եւ դուք Բարձրեալի որդիները կը լինէք, որովհետեւ նա բարեհաճ է չարերի եւ ապերախտների հանդեա: 36 Գթասիրտ եղէք, ինչպէս որ ձեր Յայրը գթասիրտ է: 37 «Մի դաստեք, որ Աստծուց չդաստուեք, մի դատապարտեք, եւ չպիտի դատապարտուեք, ներեցէք, եւ ներում պիտի գտնեք Աստծուց, 38 տուլէք, եւ պիտի տրուի ձեզ. ձեր գոզը պիտի լցնեն առան չափով՝ թաթաղուն, շարժուն, գեղուն. այն չափով, որով չափում էք, նոյն չափով պիտի չափուի ձեզ հանար»: 39 Նրանց մի առակ է ասաց. «Միթէ կարմիր է կոյըր կոյրին առաջնորդել չե՞ որ երկուսն էլ փոսք կ'ընկնեն: 40 Վշակերտը մեծ չէ, քան իր վարդապետը. ամեն կատարեալ աշակերտ իր վարդապետի պէս կը լինի: 41 Ինչն քո եղրօր աչքի միջի շիւդը տեսնում ես, իսկ քո աչքի միջի գերանը չես նշմարում: 42 Եւ կամ ինչպէս կարող ես եղրօր ասել՝ եղբայր, թող որ քո աչքից այդ շիւլը հանեմ, իսկ դու քո աչքի միջի գերանը չես տեսնում: Կեղծաւոր, նախ քո աչքից գերանը հանիր եւ ապա լաւ կը տեսնեմ, քո եղրօր աչքից շիւլը հանելու համար»: 43 «Որովհետեւ չկայ բարի ծառ, որ չար առուղ տայ. Եւ դարձեալ չկայ չար ծառ, որ բարի պտուղ տայ. 44 որովհետեւ իւրաքանչիւր ծառ իր պտղից է ճանաւում: Փշերից թուզ չեն քաղում եւ ոչ էլ մորենուց իւրագո: 45 Բարի մարդը իր սրտի բարի գանձերից բարին է բխեցնում, իսկ չար մարդը՝ չարն է բխեցնում. որովհետեւ սրտի աւելցուկից է, որ իսօսում է նրա բերանը»: 46 «Ինչո՞ւ ինձ «Տէր, Տէր» էք կոչում, իսկ ինչ ասում եմ՝ չէք անում: 47 Ամեն մարդ, որ ինձ է զայիս եւ լսում է իմ իսօսերն ու կատարում դրանք, ձեզ ցոյց տամ, թէ ում է նման: 48 Նման է տուն շինող այն մարդուն, որ հոդը փորեց ու խորացրեց եւ հիմքը դրեց ժայրի վրայ. Եւ երբ հեղեղ բարձրացաւ, գետը զարկեց տանը եւ չկարողացաւ շարժել այն, որովհետեւ նրա հիմքը ժայրի վրայ էր հաստատուած: 49 Իսկ ով իմ իսօսերը լսում է եւ չի կատարում, նման է այն մարդուն, որ հոդի վրայ առանց հիմքի տուն է

շինում. գետը զարկեց, եւ այն իսկոյն փուլ եկաւ, եւ այդ տան կործանումը մեծ եղաւ»:

7 Եւ երբ Յիսուս վերջացրեց իր բոլոր իսօսերը, եւ ժողովուրդը նրան լսեց, Կափառնայում մտաւ: 2 Վյնտեր մի հարիւրապետի ծառայ, որ շատ սիրելի էր նրա համար, ծանր հիւանդացել էր եւ մեռնելու մօտ էր: 3 Երբ լսեց Յիսուսի մասին, հրեաներից աւագներին ուղարկեց, որ աղաշեն նրան, որպէսզի զայ եւ թժկի իր ծառային: 4 Եւ նրանք Յիսուսի մօտ գալով՝ թախանձագին աղաշում էին նրան եւ ասում. «Արժանի է նա, որին չնորիք պիտի անես, 5 որովհետեւ նա սիրում է մեր ազգը եւ ժողովարանը նա շինեց մեզ համար»: 6 Յիսուս գնաց նրանց հետ. Երբ տվից շատ հեռու չեր, հարիւրապետը նրա մօտ բարեկամներ ուղարկեց՝ ասելով. «Տէր, նեղութիւն մի կրիր, որովհետեւ արժանի չեմ, որ իմ յարկի տակ մտնես. 7 Դրա համար էլ ինձ արժանի չհամարեցի թեզ մօտ գալով այլ՝ խօսրով ասայ, եւ իմ ծառան կը թժկուի. 8 Որովհետեւ ինքս էլ իշխանութեան ենթակայ մարդ եմ, իմ ծեռքի տակ գինուրներ ունեմ. սրան ասում եմ՝ գնայ, եւ գնում է, իսկ միւսին, թէ՝ արի, եւ զայիս է, եւ իմ ծառային, թէ՝ արա այս բանը, եւ նա անում է»: 9 Եւ երբ Յիսուս այս լսեց, զարմացաւ. Դարձաւ ժողովրդին, որ հետեւում էր իրեն, եւ ասաց. «Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ Խրայելի մեջ անզամ այսափ հաւատ չզտայ»: 10 Պատգամաւրները տուն վերադարձան եւ հիւանդ ծառային գտան թժկուած: 11 Յւետեւեալ օրը Յիսուս գնում էր մի քաղաք, որ Նային էր կոչուում. նրա հետ էին գնում նաեւ իր աշակերտները եւ բազում ժողովուրդ նրա հետ էր: 12 Երբ քաղաքի դարպասին մօտեցաւ, ահա դուրս էր բերում մի մեռե, միակ որդին իր մօր, որ մի այրի կին էր. Եւ քաղաքից բազում ժողովուրդ նրա հետ էր: 13 Երբ Տէրը կնոցր տեսաւ, խոճաց նրան եւ ասաց. «Մի լար»: 14 Մօտենալով՝ դագաղին դիպաւ: Դագաղը տանողները կանգ առան: Եւ նա ասաց. «Քնզ եմ ասում, ով պատասին, վեր կաց»: 15 Մերեկը վեր կացաւ, նստեց եւ սկսեց իսօսել: Եւ Յիսուս նրան մօրը տուեց: 16 Եւ ահը պատեց բոլորին. փառաւորում էին Աստծուն եւ ասում. «Մի մեծ մարգարէ է յայտնուել մեր մեջ», եւ՝ «Աստուած այցելութիւն է տուել իր ժողովորդին բարութեամբ»: 17 Եւ նրա մասին այս գրոյցը տարածուեց ամբողջ Յրեաստանում եւ երկրի բոլոր կողմերում: 18 Եւ Յովիաննեսին այս բոլորի մասին պատմեցին իր աշակերտները: 19 Եւ Յովիաննեսն իր աշակերտներից մի երկուսին իր մօտ կանչեց ու նրանց ուղարկեց Տիրոց մօտ՝ ասելու. «Դո՞ւ ես, որ զայու էիր, թէ՝ ուրիշին սպասենք»: 20 Եւ այդ մարդիկի զայու նրա մօտ՝ ասացին. «Յովիաննես Մկրտիչը մեզ ուղարկեց

քեզ մօտ եւ ասում է. «Դու ես, որ գալու էիր, թէ ուրիշին սպասենք»: 21 Եւ նոյն ժամին նա շատերին բժկեց հիւանդութիւններից, ցաւերի հարուածներից, չար ոգիներից եւ բազմաթիւ կոյրերի տեսողութիւն չնորիեց: 22 Նա պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Գնացէք պատմեցք Յովիաննեսին, ինչ որ դուք տեսաք եւ լսեցիք. որ կոյրերը տեսնում են, կաղերը՝ քայլում, բորոտները մաքրում են, խուլերը՝ լսում, մեռելները յարութիւն են առնում, աղքատները Բարի լուրն են լսում. 23 Եւ երանի նրան, որ իմ պատճառով չի գայթակղուի»: 24 Եւ երբ Յովիաննեսի պատգամաւորները գնացին, նա սկսեց ժողովրդին խօսել Յովիաննեսի մասին. «Ի՞նչ տեսնելու համար դուրս եկաք անապատ. քամուց շարժուող մի եղէք: 25 Հապա ինչ տեսնելու համար դուրս եկաք. փափուկ զգեստներով զարդարուած մի մարդ. ահաւասիկ նրանք, որ փառաւոր զգեստներով են եւ փափուկ կենցաղով են ապրում, արքունիքներում են լինում: 26 Հապա ինչ տեսնելու համար դուրս եկաք. մի մարզարէ. այն, ասում եմ ձեզ, առաւել քան մի մարզարէ. 27 որովհետեւ Յովիաննեսը նա է, որի մասին զրուած է. «Ահա քո առաջից ուղարկում եմ իմ պատգամասորին, որպեսզի քո առաջ քո ճանապարհ պատրաստի»: 28 Շշնարիտ եմ ասում ձեզ, կանանցից ծնուածների մէջ չկայ աւելի մեծ մարզարէ, քան Յովիաննեսը. բայց Աստծու արքայութեան մէջ ամենափոքր աւելի մեծ է, քան թէ նա»: 29 Եւ երբ ամբողջ ժողովուրդը լսեց, նոյնպէս եւ մաքսաւորները, ընդունեցին Աստծու արդարութիւնը՝ մկրտուելով Յովիաննեսի մկրտութեամբ: 30 Իսկ փարիսեցիները եւ օրինականները իրենց հոգիներում Աստծու խորհուրդն անարգեցին նրանով, որ Յովիաննեսից չմկրտուեցին: 31 «Ալրո, ում նմանեցնեմ այս սերնդի մարդկանց, եւ ում են նման: 32 Նրանք նման են մանուկների, որոնք նստում են հասպարակներում, ձայն են տայիս միմեանց եւ ասում. «Փող զարկեցինք ձեզ համար, եւ չպարեցիք. ողոք ասացինք, եւ դուք լաց չեղաք»: 33 Եկաւ Յովիաննես Մկրտիչը, չըր ուտում եւ չըր խմում. եւ դուք ասացիք՝ նրա մէջ դեմ կայ: 34 Եկաւ մարդու Որդին. ուտում է եւ խմում. եւ դուք ասում էր. «Ահա ուտող եւ խմոյ մի մարդ, մաքսաւորների եւ մեղաւորների բարեկամ»: 35 Եւ իմաստութիւնը արդարացուեց իր որդիներից»: 36 Փարիսեցիներից մէկը աղաջում էր նրան, որ իր հետ ճաշ ուտի. եւ նա մտնելով փարիսեցու տունը՝ սեղան նստեց: 37 Եւ քաղաքում մի մեղաւոր կին կար. երբ նա խմացաւ, որ փարիսեցու տանը սեղան է նստել, մի շիշ ազնի իւղ բերելով, 38 կանգնեց Յիսուսի յետեւ, նրա ուտքերի մօտ. եւ լաց էր լինում ու սկսեց արտասուբներով թոշել նրա ուտքերը եւ իր գլխի

մազերով սրբում էր. համբուրում էր նրա ոտքերը եւ այդ խլով օծում: 39 Իսկ փարիսեցին, որ նրան հրաւիրել էր, տեսնելով այդ, իր մտքում ասում էր. «Եթէ սա մարզարէ լիներ, ապա կ'իմանար, թէ ով կամ ինչպիսի մի կին է մօտենում իրեն, որովհետեւ նա մեղաւոր է»: 40 Յիսուս պատասխանեց նրան եւ ասաց. «Սիմոն, թեզ ասելու բան ունեմ»: Եւ սա ասաց. «Ասա, Վարդապէտ»: Եւ Յիսուս ասաց. 41 «Մի փոխատու երկու պարտապաններ ուներ. մէկը հինգ հարիւր դահեկան պարտք ուներ, իսկ միւսը՝ յիսուն: 42 Եւ քանի որ նրանք հասուցելու ոչինչ չունեին. երկուսին ել պարտքը չնորիեց. հիմա ասա, ով աւելի շատ կը սիրի նրան»: 43 Սիմոնն ասաց. «Ի՞նձ այնպէս է թռում, թէ նա՞մ ում աւելի շատը չնորիուեց»: Եւ Յիսուս ասաց նրան. «Ուղիղ դատեցիր»: 44 Եւ դառնալով կնոջ կողմը՝ Սիմոնին ասաց. «Տեսնո՞ւմ ես այս կնոջ. մտայ քո տունը, ուտքերիս համար ջուր չտուիր, իսկ սա իր արտասուբներով թթցեց իմ ուտքերը եւ իր մազերով սրբեց: 45 Դու ինձ մի համբոյր էլ չտուիր, սակայն սա ահա տուն մտնելուց ի վեր չի դադարում ուտքերս համբուրելուց: 46 Դու իւղով իմ գլուխը չօծեցիր, սա անուշ յիշով ուտքերս օծեց: 47 Դու համար թեզ ասում եմ. իր անհամար մեղքերը կը ներուեն սրան, որովհետեւ ուլժգին սիրեց. քանզի ում շատ է ներուում, շատ է սիրում, եւ ում սակալ՝ սակալ»: 48 Եւ ասաց այն կնոջը. «Քո մեղքերը թեզ ներուած են»: 49 Եւ նրանք, որ նրա հետ սեղան էին նստել, սկսեցին ասել իրենց մտքում. «Ո՞վ է սա, որ մեղքերին թողութիւն է տալիս»: 50 Եւ նա ասաց այդ կնոջ. «Քո հաւատը թեզ փրկեց, զնա խաղաղութեամբ»:

8 Դրանից յետոյ Յիսուս շրջում էր քաղաքներում
Եւ գիղերում, քարոզում էր եւ աւետարանում Աստծու արքայութիւնը: Եւ նրա հետ էին Տանեներկուսը 2 Եւ մի քանի կանայք, որոնք բժկուել էին չար ոգիներից ու հիւանդութիւններից. Մարիամը, որ կոչում էր Մագդաղենացի, եւ որից եօթը դեւ էր դուրս եկել, 3 Յովիաննան՝ Յերովիշի վերակացուի՝ Քուզայի կինը, եւ Շուշանն ու շատ ուրիշներ, որոնք իրենց ունեցուածքից մատակարարում էին նրան: 4 Երբ շատ ժողովուրդ եւ բազմաթիւ քաղաքներից նրա մօտ եկածներ հաւաքուեցին, առակու նրանց ասաց. 5 «Մի սերմանացան ելաւ սերմեր ցանելու: Եւ երբ նա սերմանանում էր, մի մաս սերմ ընկալ ճանապարհի եղերքը եւ ոսնակոյն եղաւ, եւ երկնքի թռչունները այն կերան: 6 Եւ ուրիշ մի մաս ընկալ ապառաժի վրայ. երբ բուսաւ, չորացաւ՝ խոնաւութիւն չինելու պատճառով: 7 Եւ ուրիշ մի մաս ընկալ փշերի մէջ. եւ փշերը նրա հետ բուսներով այն խեղդեցին: 8 Եւ ուրիշ մի մաս ընկալ լաւ ու պարարտ հողի վրայ եւ,

բուսներով, հարիւրապատիկ պտուղ տուեց»: Երբ այս խօսեց, ասաց. «Ով որ լսելու ականջ ունի, թող լիմ»: 9 Աշակերտները նրան հարցնում էին, թե այդ առակն ինչ է նշանակում: 10 Եւ նա ասաց. «Ձեզ տրուած է գիտենալ Աստծու արքայութեան խորհուրդները, իսկ ուրիշներին՝ առակներով, որպեսզի նայեն, բայց չտեսնեն, լսեն, բայց չիմանան: 11 Իսկ առակը այս է նշանակում. սերմը Աստծու խօսքն է: 12 Որոնք որ ճանապարհի եղերքին են, այդ նրանք են, որ լսում են, եւ ապա սատանան գայխս հանում է խօսքը նրանց սրտից, որպեսզի չհաւատան եւ չփրկուեն: 13 Եւ որոնք որ ապառաժի վրայ են, այդ նրանք են, որ, երբ լսեն, խնդրութեամբ են ընդունում խօսքը, բայց արմատ չեն քանում. սրանք միառժամանակ հաւատում են, իսկ փորձութեան ժամանակ՝ հեռանում: 14 Իսկ այն, որ փշերի մէջ ընկա, այդ նրանք են, որ, երբ լսում են խօսքը, աշխարհի հոգսերով, հարստութեամբ եւ գուարճութեամբ զբաղուած յինելով՝ խեղդում ու անպտու են լինում: 15 Իսկ այն, որ պարարտ հոդի վրայ է, նրանք են, որ բարի եւ գուարթազին սրտով լսելով խօսքը՝ ընդունում են այն եւ յարատեւելով պտուղ են տայխս: 16 «Ո՞չ ոք ճրագ չի վարի եւ կաթսայի տակ չի թաքցնի կամ մահճի տակ չի դնի, այլ կը դնի աշտանակի վրայ, որպեսզի, ովքեր մնոնեն, լոյսը տեսնեն: 17 Ծածուկ ոչինչ չկայ, որ չյայտնուի, ոչ է գաղտնի բան, որ չիմացուի եւ ի յայտ չզայ: 18 Վյուիհետեւ զգիյ եղեք, թե ինչպէս էք դուք լսում. որովհետեւ ով որ ունի, նրան կը տրուի, իսկ ով որ չունի, եւ այն, ինչ որ նա կարծում է, թե ունի, կը վերցուի նրանից» 19 Նրա մօտ եկան իր մայրն ու եղբայրները եւ չին կարողանում նրան մօտենալ բազմութեան պատճառով: 20 Իմաց տուին նրան եւ ասացին. «Քո մայրը եւ քո եղբայրները դրսում կանգնել են եւ ուզում են թեզ տեսնելք: 21 Եւ նրանց ասաց. «Իմ մայրը եւ եղբայրները սրանք են, որ Աստծու խօսքը լսում են եւ կատարում»: 22 Մի օր ինքը նաևակ նստեց իր աշակերտների հետ եւ նրանց ասաց. «Եկէք ծովակի միւս կողմն անցնենք»: Եւ գնացին: 23 Մինչ նաւարկում էին, նա բռն մտաւ: Եւ ծովակի վրայ քամու մի մրրիկ հօաւ. ծովը ուրչում էր, նաւակը ջրով լցուում. եւ նրանք տագնապի էին մատնուել: 24 Մօտեցան արթնացրին նրան եւ ասացին. «Վարդապետ, Վարդապետ, ահա կորչում ենք»: Եւ նա վեր կենալով՝ սաստեց քամուն ու աղմկայոյց կոհիակներին, եւ նրանք հանդարտուեցին, եւ խաղաղութիւն տիրեց: 25 Եւ նրանց ասաց. «Ո՞ւր է ձեր հաւատաց»: Եւ նրանք սարսափած՝ զարմացան եւ ասում էին միմեանց. «Ո՞վ է արդեօք սա, որ հողմերին ու ջրերին անգամ հրաման է տայխս, եւ դրանք հնազանդում են սրան»: 26 Ապա նաւարկեցին իշան գերգեսացիների երկիրը, որը Գայիլիայի

հանդիպակաց կողմն է: 27 Եւ երբ նա ցամաք ելա, նրան պատահեց քաղաքից մի մարդ, որի մէջ դեւեր կային. նա երկար ժամանակ հագուստ չէր հագել եւ ոչ էլ տան մէջ էր բնակուել, այլ՝ գերեզմանների: 28 Եւ տեսնելով Յիսուսին՝ աղաղակեց, ընկա նրա առաջ եւ բարձր ձայնով ասաց. «Ի՞նչ ես ուզում ինձնից, Յիսուս, բարձրեալ Աստծու Որդի, աղաջում եմ քեզ, ինձ մի տանջիր»: 29 որովհետեւ Յիսուս հրաման էր տախս պիղծ ոգուն, որ դուրս գայ այդ մարդուց, քանի որ շատ անգամ տիրացել էր նրան, եւ նա կապաւում էր շղթաներով, պահելում էր երկարթների մէջ, բայց կոտրում էր կապանքները եւ դեւից քշում էր անբնակ վայրեր: 30 Յիսուս հարցրեց նրան եւ ասաց. «Անունո՞յ ինչ է»: Եւ նա ասաց. «Լեզեն»: որովհետեւ նրա մէջ շատ դեւեր էին մտել. 31 աղաջում էին նրան, որ հրաման չտայ իրենց, որ անդունո՞յ գնան: (Abyssos g12) 32 Եւ այնտեղ մեծ թուով խոզերի մի երամակ կար, որ արածում էր լեռան վրայ: Աղաչեցին նրան, որ հրաման տայ իրենց՝ գնալ մտնել նրանց մէջ: Եւ նա թոյլատրեց նրանց. 33 Եւ դեւերը դուրս եկան այդ մարդուց ու մտան խոզերի մէջ. Եւ երամակը գահաւանողից դիմեց դէպի ծովակ ու խեղդուեց: 34 Երբ խոզարածները տեսան պատահածները, փախան եւ պատմեցին քաղաքում ու ազգակներում: 35 Եւ երբ մարդիկ դուրս եկան կատարուածները տեսնելու եւ եկան Յիսուսի մօտ ու գտան այն մարդուն, որից դեւերը եկէ էին, - որը հազուուած եւ զգաստացած՝ նստած էր Յիսուսի ոտքերի մօտ, - վախեցան: 36 Նրանք, որ ականատես էին եղել, պատմեցին նրանց, թե ինչպէս փրկուեց դիւտահարը: 37 Եւ գերգեսացիների երկրի շրջակայրում գտնուուր ամբողջ բնակչութիւնը աղաջում էր Յիսուսին՝ հեռու գնալ իրենց սահմաններից, որովհետեւ մեծ վախով տագնապում էին: Եւ նա նաւակ նստելով՝ վերադարձաւ: 38 Այն մարդը, որից դեւերը դուրս էին եկեւ, աղաջում էր նրան, որ ինքը նրա հետ շրջի: Բայց Յիսուս արձակեց նրան եւ ասաց. 39 «Վերադարձիր քո տունը եւ պատմիր, ինչ որ Աստծուած արեց թեզ համար»: Նա գնաց քաղաք եւ տարածում էր այն, ինչ Յիսուս արեց իրեն: 40 Եւ երբ Յիսուս վերադարձաւ ծովի միւս կողմը, ժողովուրդը նրան լաւ ընդունեց, որովհետեւ ամէնքը նրան սպասում էին: 41 Եւ ահա եկալ մի մարդ, որի անունը Յայրոս էր, եւ որը ժողովրդապետ էր: Յիսուսի ոտքերն ընկներով՝ նա աղաջում էր նրան, որ իր տունը մտնի, 42 որովհետեւ նա մօտ տասներկու տարեկան մի միամօրիկ դուստր ուներ, որ մահամերձ էր: Եւ երբ Յիսուս գնում էր, ժողովուրդը նրան նեղուում էր: 43 Եւ մի կին, որ տասներկու տարուց ի վեր արիւնահոսութիւն ուներ եւ հնար չէր եղել նրան որեւէ մէկից բժշկուել, 44 յետեւից

մօտեցաւ եւ դիպաւ նրա զգեստի բդանցքին, եւ նոյն ժամին նրա արիւնահոսութիւնը դադարեց: **45** Եւ Յիսուս ասաց. «Ո՞վ էր, որ ինձ դիպաւ»: Եւ երբ բոլորը ուրանում էին, Պետրոսը եւ նրա հետ եղողները ասացին. «Վարդապետ, ժողովուրդն է, որ սեղմում ու նեղում է քեզ»: **46** Եւ Յիսուս ասաց. «ՄԵկն ինձ դիպաւ, որովհետեւ զգացի, որ ինձնից զօրութիւն դուրս եկաւ»: **47** Երբ կիսր տեսաւ, որ այդ ծածուկ չմնաց նրանից, դողարվ եկաւ եւ ընկալ նրա առաջ ու ամբողջ ժողովորդի առջեւ պատմեց, թէ ինչ բանի համար դիպաւ նրան եւ թէ ինչպէս խկոյն բժշկուեց: **48** Եւ նա ասաց. «Քաջալերուիք, դուստր, քո հաւատը փրկեց քեզ, զնայ խաղաղութեամբ»: **49** Եւ մինչ նա խօսում էր, ժողովրդապետի տնից մէկն եկաւ եւ Յայրոսին ասաց. «Աղջիկդ մեռաւ, յոգնութիւն մի՛ պատճառիդ դրան»: **50** Իսկ երբ Յիսուս լսեց, նրան պատասխանեց եւ ասաց. «Մի՛ վախեցիր, միայն հաւատա, եւ նա կ'ապրի»: **51** Եւ նրա տունը մտնելով՝ ոչ ոքի չքողեց ներս մտնել, բացի Պետրոսից, Յակոբոսից, Յովհաննեսից եւ Երեխայի հօրից ու մօրից: **52** Ամենքը լայիս եւ ողորում էին նրա վրայ: Եւ նա ասաց. «Լաց մի՛ եղէք, որովհետեւ մեռած չէ, այլ ննջում է»: **53** Իսկ նրանք ծաղրում էին նրան, որովհետեւ գիտէին, որ մեռած էր: **54** Եւ ամենքին դուրս հանելով քոնեց նրա ձեռքից, գոչեց եւ ասաց. «Վեր կաց, կանգնիք, ով մանուկ»: **55** Եւ նրա հոգին վերադարձաւ, եւ մանուկը խկոյն կանգնեց: Եւ Յիսուս կրամացեց, որ նրան ուսեիր բան տան: **56** Եւ նրա ծնողները զարմացած մնացին, իսկ նա պատուիրեց, որ ոչ ոքի չասեն, ինչ որ եղել էր:

9 Եւ նա կանչելով տասներկու առաքեալներին նրանց զօրութիւն եւ իշխանութիւն տուեց բոլոր դեւերի վրայ, նաեւ՝ բժշկելու հիւանդութիւնները: **2** Եւ ուղարկեց նրանց քարոզելու Աստուծոյ արքայութիւնը եւ բժշկելու ախտերով վարակուածներին: **3** Եւ ասաց նրանց. «Ճանապարհի համար ոչինչ մի՛ վերցրէք. ոչ գաւազան եւ ոչ մախադ, ոչ հաց եւ ոչ արծաթ դրամ. Երկու հագուստ մի՛ ունեցէք. 4 որ տունն էլ մտնէք, այստեղ գիշերեցէք եւ ապա այնտեղից զնացէք: **5** Եւ նրանք, որ ձեզ չեն ընդունին, որպէս վկայութիւն նրանց դէմ՝ ձեր ոտքերի փոշին թօթափեցէք, երբ այդ քաղաքից դուրս ենք»: **6** Եւ նրանք եւան եւ շրջում էին քաղաքներում ու գիլերում, աւետարանում էին եւ բժշկում ամեն տեղ: **7** Յերովիէս չորրորդապետը լսեց այս բոլոր գործերը եւ զարմանում էր ոմանց ասածի վրայ, **8** թէ՝ Յովիաննեսը մեռներից յարութիւն է առել, իսկ ոմանց ասածի վրայ, թէ՝ Եղիան յայտնուեց, եւ ուրիշների՝ թէ՝ նախկին մարգարեներից մէկը յարութիւն է առել: **9** Յերովիէմ ասաց. «Յովիաննեսին ես զյանտեցի, իսկ սա ով է, որի մասին այսպիսի բաներ եմ լսում»: Եւ ուզում էր

նրան տեսնել: **10** Ազարեալները վերադարձան եւ Յիսուսին պատմեցին այն ամէնը, ինչ որ արեցին. Եւ նա նրանց հետն առնելով՝ քաշուեց առանձնացաւ ամայի մի տեղ, մօտակայքը մի քաղաքի, որ Բեթապահդա էր կոչում: **11** Եւ երբ ժողովուրդը իմացաւ, զնաց նրա յետեւից. Եւ նա ընդունելով նրանց՝ խօսում էր նրանց հետ Աստծու արքայութեան մասին. Եւ որոնք որ բժշկուելու կարիք ունեին, բժշկում էր նրանց: **12** Եւ օրն սկսեց տարաժամելիք: Տասներկուսը մօտեցան եւ նրան ասացին. «Արձակիր այս ժողովրդին, որպէսզի զնան շրջակայ գիտէրը եւ ազարակները, հանգստանան եւ կերակուր գտնեն, որովհետեւ այստեղ ամայի վայրում ենք»: **13** Նա ասաց նրանց. «Հնուք տուեք նրանց ուտելու բան»: Եւ նրանք ասացին. «Մենք իննո՞ւն նկանակից եւ երկու ձկից աւելին չունենք, եթէ չզնանք եւ այս ժողովրդի համար բաւարար ուտեկիք չգտնենք». **14** Որովհետեւ շուրջ հինգ հազար մարդ կար: Նա աշակերտներին ասաց. «Նստեցրէք դրանց խումբ-խումբ, յիսուն-յիսուն»: **15** Եւ այդպէս արեցին ու ամենքին նստեցրին: **16** Եւ նա վերցնելով հինգ նկանակը եւ երկու ձուկը՝ նայեց դէպի երկինք, օրինեց, կորեց եւ աշակերտներին տուեց, որպէսզի ժողովրդի առաջ դնեն: **17** Ամենքը կերան եւ յագեցան իսկ կտորտանքները վերցրին՝ տասներկու սակառ լիքը: **18** Եւ երբ նա առանձին աղօթքի էր կանգնել, նրա հետ էին նաեւ իր աշակերտները: Նրանց հարցրեց եւ ասաց. «Ժողովուրդը իմ մասին ինչ է ասում. ով եմ»: **19** Եւ նրանք պատասխանեցին եւ ասացին. «Յովիաննես Մկրտիչը. Եւ ոմանք, թէ՝ Եղիան, իսկ ուրիշներ, թէ՝ նախնիներից մի մարգարէ յարութիւն է առել»: **20** Ասաց նրանց. «Դնուք իմ մասին ինչ էք ասում. ով եմ»: Պետրոսը պատասխանեց եւ ասաց. «Աստծու Թրիստոր»: **21** Նա սաստեց նրանց եւ պատուիրեց ոչ ոքի չասել այս: **22** Ազա ասաց. «Մարդու Որդին պէտք է շատ չարչարուի եւ անարգուի քահանայապետներից եւ ծերերից ու օրէնսգէտներից. Եւ պապնուի ու երրորդ օրը յարութիւն առնի»: **23** Եւ ամենքին ասում էր. «Եթէ մէկը կամենում է իմ յետեւից զայ, թոյ ուրանայ իր անձը եւ իր խաջը մշտապէս վերցնի եւ զայ իմ յետեւից. **24** Որովհետեւ, ով որ կամենայ իր անձը փրկել, այն պիտի կորցնի, իսկ ով որ իր անձը ինձ համար կորցնի, այն պիտի փրկի: **25** Ի՞նչ օգուտ է մարդուն, եթէ աշխարհը շահի, բայց իր անձը կորցնի ու տուժի. **26** Որովհետեւ, ով որ ինձ եւ իմ խօսքերը ամօթ կը համարի, նրան մարդու Որդին Ել ամօթահար պիտի անի, երբ զայ իր եւ Յօր եւ սուրբ հրեշտակների փառքով: **27** Բայց, արդարեւ, ասում եմ ձեզ, թէ այստեղ գտնուողների մէջ կան ոմանք, որոնք մահ չպիտի ճաշակեն, մինչեւ որ չտեսնեն Աստծու արքայութիւնը»: **28** Եւ այս

խօսքերից մօտ ութ օր յետոյ, իր հետ վերցնելով Պետրոսին, Յակոբոսին եւ Յովհաննեսին, նա լոր ելալ աղօթքի կանգնելու: **29** Եւ երբ աղօթքի էր կանգնած, նրա երեսի տեսքը այլակերպուեց, նրա զգեստը փոխտւեց եւ փայլուն-սպիտակ դարձաւ: **30** Եւ ահա երկու մարդիկ խօսում էին նրա հետ: Նրանք Մովսեսն ու Եղիան Էին, Յա որոնք փառքով երեւարկ' խօսում էին նրա վախճանի մասին, որ տեղի պիտի ունենար Երուսալեմում: **32** Իսկ Պետրոսը եւ նրա հետ գտնուողները քնի ծանրութեան տակ՝ արթնացան ու տեսան նրա փառքը եւ երկու մարդկանց, որոնք նրա մօտ կանգնած էին: **33** Եւ երբ դրանք նրանից հեռանում էին, Պետրոսը Յիսուսին ասաց. «Վարդապետ, յաւ Ե, որ մենք այստեղ ենք. երեք տաղաւար շինենք, մէկը՝ քեզ, մէկը՝ Մովսեսի եւ մէկը՝ Եղիայի համար»: Եւ չէր իմանում, թէ ինչ էր խօսում: **34** Եւ երբ այս ասում էր, մի ամպ եկաւ ու նրանց վրայ հովանի եղաւ. Եւ երբ նրանք ամպի տակ ընկան, վախեցան: **35** Ամպից մի ձայն եկաւ, որ ասում էր. «Դա է իմ ընտրեալ Որդին, լեցէք դրան»: **36** Եւ մինչ խօսքի ձայնը դեռ զայիս էր, Յիսուս միայնակ գտնուեց. Եւ նրանք լեցին ու այդ օրերին ոչ ոքի չպատմեցին իրենց տեսածներից եւ ոչ մի բան: **37** Յաջորդ օրը, երբ նրանք իշուում էին լեռնից, Յիսուսին ընդառաջ գնաց մի մեծ քազմութիւն: **38** Եւ ահա ժողովրդի միջից մի մարդ աղաղակեց եւ ասաց. «Վարդապետ, աղաջում եմ քեզ, նայիր իմ որդուն, որովհետեւ իմ մէկ հատիկն է. **39** ահա չար ոգին դժուուին է զարնուում նրա մէջ եւ յանկարծ զոչում է. Եւ նրան սաստիկ ցնուում է, թաւալեցնուում, փրփրեցնուում եւ, խորտակելով նրան, հազիր է հեռանում նրանից: **40** Ես քո աշակերտներին աղաշեցի, որ հանեն չար ոգուն, բայց նրանք չկարողացան»: **41** Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց. «Ո՞վ անհաւատ եւ մոլորուած սերունդ, մինչեւ ներ ծեղ հետ պիտի լինեմ եւ ծեղ հանդուրժեմ. քեզ այստեղ քո որդուն»: **42** Եւ մինչդեռ նա մօտենում էր, դեւր գետին խփեց նրան ու ցնցեց: **43** Յիսուս սաստեց պիտի ոգուն, թժկեց մանկամը եւ տուեց նրան նրա հօրը: **44** Եւ ամենքը զարմանում էին Աստծու մեծագործութիւնների վրայ: Եւ մինչդեռ բոլորը զարմանում էին այն ամենի վրայ, որ նա կատարում էր, նա իր աշակերտներին ասաց. «Զեր ականչների մէջ պահեցէք դուք այս խօսքերը. որ մարդու Որդին մատնուելու է մարդկանց ծեռքը»: **45** Սակայն նրանք չէին ըմբռնում այս խօսքը, եւ դա ծածկուած էր նրանցից, որ չխմանան. Եւ վախենում էին այդ խօսքի մասին հարց տալ նրան: **46** Աշակերտների մէջ մի վեց առաջ եկաւ, թէ արդեօք իրենցից ոչ է մեծ: **47** Երբ Յիսուս իմացաւ նրանց սրտի խորհուրդները, վերցրեց մի մանուկ, կանգնեցրեց

նրանց մէջ իր մօտ **48** եւ ասաց նրանց. «Ով որ այս մանկանը ընդունի իմ անունով, ինձ է ընդունում. իսկ ով որ ինձ ընդունի, ընդունում է ինձ ուղարկողին. որովհետեւ, ով որ ծեր մէջ փոքրագոյնն է, նա է մեծ»: **49** Յովհաննեսը պատասխանեց եւ ասաց. «Վարդապետ, տեսանք մէկին, որ քո անունով դեւեր էր հանում, եւ արգելեցինք նրան, որովհետեւ մեզ հետ չի շրջում»: **50** Յիսուս ասաց նրան. «Մի՛ արգելէք նրան, որովհետեւ, ով որ ծեր թշնամին չէ, ծեր կողմն է»: **51** Եւ երբ աշխարհից նրա վերանալու օրերը լրանում էին, հաստատապէս որոշեց գնալ Երուսաղէմ: **52** Եւ իրենից առաջ պատգամաւորներ ուղարկեց, որոնք, երբ գնացին, մտան սամարացիների մի գիլտ՝ նրա համար պատրաստութիւն տեսնելու: **53** Բայց սրանք չընդունեցին նրան, որովհետեւ նա ուղեւորուում էր դէպի Երուսաղէմ: **54** Երբ նրա աշակերտները՝ Յակոբոսը եւ Յովհաննեսը, այդ տեսան, սասցին. «Տէ՛ր, կամենո՞ւմ ես, որ ասենք, եւ երկնքից կրակ իշնի ու բնաշինջ անի նրանց»: **55** Նա դառձաւ սաստեց նրանց եւ ասաց. «Զգիտէք ինչ հոգուց էք դուք. **56** Որովհետեւ մարդու Որդին չեկաւ մարդկանց հոգիները կորստեան մատնելու, այլ՝ փրկելու»: Եւ մի ուրիշ գիլտ գնացին: **57** Եւ մինչդեռ նրանք գնում էին, ճանապարհի վրայ մէկը նրան ասաց. «Կը զամ քո յետեւից, ինչ տեղ Էլ գնաս»: **58** Յիսուս նրան ասաց. «Աղուենները որթեր ունեն, եւ երկնքի թշունները՝ հանգատանալու տեղ, բայց մարդու Որդին գլուխը դնելու տեղ չունի»: **59** Մի ուրիշից էլ ասաց. «Արի իմ յետեւից»: Եւ սա ասաց. «Տէ՛ր, հրաման տուր ինձ՝ գնալ նախ թաղել իմ հօրը»: **60** Յիսուս նրան ասաց. «Թող որ մեռածները թաղեն իրենց մեռեններին, իսկ դու գնա քարզիր Աստծու արքայութիւնը»: **61** Մէկ ուրիշն Էլ ասաց. «Քո յետեւից կը զամ, Տէ՛ր, բայց նախ թաղ տուր ինձ, որ հրաման տան իմ տանը»: **62** Յիսուս նրան ասաց. «Ո՞չ ոք իր ծեռքը մաճի վրայ կը դիմ եւ ապա յետ կը նայի, եթէ յարմար է Աստծու արքայութեանը»:

10 Այնուհետեւ Տէ՛րը նշանակեց ուրիշ եօթանասուներկու հոգի եւս եւ նրանց իրենից առաջ երկու-երկու ուղարկեց այն բոլոր քաղաքներն ու վայրերը, ուր ինքը գնալու էր: **2** Եւ նրանց ասաց. «Հունձնն առատ է, իսկ մշակները՝ սակաւ: Արո, ինսդրեցէք հնձի տիրոջը, որ մշակներ ուղարկի իր հնձի համար: **3** Գնացէք, ահա ուղարկում եմ ծեղ իրեր զառներ զայլերի մէջ: **4** Մի՛ վերցրէք ոչ քսակ, ոչ մախայ, ոչ կօշկներ եւ ճանապարհին ոչ ոքի ողջոյն մի տուեք: **5** Որ տունը մտնէք, նախ սասցէք. «Խաղաղութիւնն այս տանը». **6** Եթէ այնտեղ կայ խաղաղասէր մարդ, ծեր խաղաղութիւնը նրա վրայ կը հանգչի. ապա թէ ոչ՝ ծեզ կը վերադառնայ: **7** Նոյն տանը գիշերեցէք, կերէք եւ խմեցէք նրանց

ունեցածից, որովհետեւ մշակը արժանի է իր վարձին. տնից տուն մի տեղափոխութեք: 8 Ո՞ր բաղաքը որ մտնեք եւ ձեզ ընդունեն, կերքը, ինչ որ ձեր առաջ զնեն: 9 Եւ թժկեցք դրա մեջ եղած հիւանդներին եւ նրանց ասացք. «Մօտեցել է ձեզ Աստծու արքայութիւնը»: 10 Իսկ որ բաղաքը որ մտնեք եւ ձեզ չընդունեն, երբ դուրս գաք նրա հրապարակները, ասացք. 11 «Ձեր բաղաքից մեր ուոքերին կապա փոշին անզամ թօթափում ենք ձեր վրայ. բայց իմացք, որ մօտեցել է Աստծու արքայութիւնը»: 12 Ասում եմ ձեզ, որ սոդոմայեցիների համար դատաստանի օրը աւելի տանելի պիտի լինի, քան այն բաղաքի համար»: 13 «Վայ քեզ, Քորազին, վայ քեզ, Բեթայիդա, որովհետեւ եթե Տիւրոսում եւ Սիրինում եղած ինէին այն զօրաւոր գործերը, որ կատարուեցին ձեր մեջ, արդարեւ վաղուց իսկ բուրձերի մեջ ու մոխրի վրայ նստած ապաշխարած կը լինէին: 14 Բայց Տիւրոսի եւ Սիրինի համար, դատաստանի ժամանակ, աւելի տանելի կը լինի, քան ձեզ համար: 15 Եւ դու, Կափառնայնմ, որ մինչեւ երկինք ես բարձրացեն պիտի իշնես մինչեւ ողոմիք: (Hadēs g86) 16 Ով որ ձեզ լսում է, ինձ է լսում, եւ ով որ ձեզ է մերժում, ինձ է մերժում, եւ ով որ ինձ է մերժում, ինձ ուղարկողին է մերժում, եւ ով որ ինձ է լսում, լսում է նրան, ով ինձ ուղարկեց»: 17 Եօթանասուներկուսը վերադարձան իննդութեամբ եւ ասացին. «Տէր, դեւերն ել են մեզ հնազանդում քո անունով»: 18 Եւ նրանց ասաց. «Տեսնում էի սատանային երկնքից ընկնելիս, ինչպէս փայլակը: 19 Վհա ձեզ իշխանութիւն տուի կոխելու օձերի, կարհճների եւ թշնամու ամբողջ զօրութեան վրայ: Եւ ձեզ բոլորովին չեն վնասելու: 20 Բայց մի ուղախացէք այն բանի համար, որ դեւերը ձեզ հնազանդում են, այլ ուղախացէք, որ ձեր անուները գրուած են երկնքում»: 21 Նոյն ժամին Յիսուսը ցնծաց Սուլը Հոգով եւ ասաց. «Գոհութիւնն քեզ, Յայր, Տէր երկնքի եւ երկի, որ ծածկեցիր այս բանը իմաստուներից ու գիտուներից եւ յայտնեցիր մանուկներին. այն, Յայր, որովհետեւ այսպէս հաճելի եղաւ քեզ: 22 Ամեն ինչ ինձ տրուեց իմ Յօրից. եւ ոչ ոք չզիտէ, թէ ով է Որդին, եթե ոչ՝ Յայրը, եւ թէ՝ ով է Յայր, եթե ոչ՝ Որդին եւ նա, ում կը կամենայ Որդին յայտնելու: 23 Եւ դարձարկ աշակերտներին՝ առանձին ասաց. «Երանիք այն աշքերին, որ կը տեսնեն այն, ինչ դուք տեսնում եք: 24 Ասում եմ ձեզ, որ բազում մարգարեներ եւ թագաւորներ կամեցան տեսնել այն, ինչ դուք տեսնում եք, բայց չտեսան, եւ լսե՛ ինչ դուք լսում եք, բայց չլսեցին»: 25 Եւ ահա օրինականներից մեկը վեր կացաւ, փորձում եր նրան եւ ասում. «Կարդապէտ, ինչ պէտք է անեմ, որ յալիտենական կեանքը ժառանգեմ»: (αισθίος g166) 26 Եւ նա նրան ասաց. «Օրէնքում ինչ է գրուած,

ինչպէս ես ընթերցում»: 27 Սա պատասխանեց եւ ասաց. «Պիտի սիրես քո Տէր Աստծուն քո ամբողջ սրտով եւ քո ամբողջ հոգով եւ քո ամբողջ զօրութեամբ եւ քո ամբողջ մտքով. եւ պիտի սիրես քո ընկերոջը, ինչպէս քո անձը»: 28 Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Եիշտ պատասխան տուեցիր, այդ արա եւ կը փրկուես»: 29 Եւ նա կամենալով ինքն իրեն արդարացնել, ասաց Յիսուսին. «Իսկ ով է իմ ընկերը»: 30 Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց. «Մի մարդ Երուսալէմից Երիքով էր իշնում եւ ընկալ աւազակների ձեռքը, որոնք նրան մերկացրին, վիրաւորեցին եւ կիսամետ թողեցին ու զնացին: 31 Պատահեց, որ մի բահանայ նոյն ճանապարհով իշնի. նրան տեսալ եւ թողեց անցա. 32 Նոյնպէս եւ մի դեւտացի նոյն տեղով անցնելիս, տեսալ եւ թողեց անցա: 33 Մի սամարացի, որ ճանապարհորդում էր, եկալ նոյն տեղով նրա մօտ եւ տեսնելով նրան՝ զքաց: 34 Եւ մօտենալով՝ կապեց նրա վերերը, վրան ձեր ու գինի ածեց եւ դնելով նրան իր գրաստի վրայ՝ տարա մի իշնան եւ ինամեց նրան: 35 Եւ յաջորդ օրը, երբ դուրս էր գալիս այնտեղից, իշեւանատիրոջը երկու դահեկան հանեց տուեց եւ ասաց. «Խնամիք նրան եւ ինչ որ ծախսեն դրա վրայ, իմ միւս անզամ գալուն կը հատուցեմ քեզ»: 36 Արդ, ըստ քեզ, այդ երեքից ո՞ր մերձաւորի պէս վերաբերուեց նրան, ով աւազակների ձեռքն էր ընկեր»: 37 Եւ սա ասաց. «Նա, ով նրան բարիք արեց»: Յիսուս նրան ասաց. «Գնա եւ դու նոյն ձեռվ արա»: 38 Եւ մինչ նրանք գալիս էին, Յիսուս մտալ մի գիլ, եւ Մարթա անունով մի կին նրան ընդունեց իր տան մէջ: 39 Եւ սա մի բոյր ունէր, որի անունը Մարիամ էր, որ եկալ նստեց Տիրոց ուտքերի առաջ եւ լսում էր նրա խօսքերը: 40 Իսկ Մարթան, որ գրադուած էր տնային շատ գործերով, եկալ կանգնեց նրա մօտ եւ ասաց. «Տէր, թէզ փոյթ չէ, որ բոյրս ինձ մենակ է թողել ծառայութեան գործի մեջ. արդ, ասս դրան, որ օգնի ինձ»: 41 Յիսուս պատասխանեց ու ասաց. «Մարթա, Մարթա, դու հոգս ես անում եւ շատ բաներով ես գրադուած, 42 բայց այստեղ քիչ բան է պէտք. Մարիամը ընտրել է լաւ մասը, որ նրանից չպիտի վերցուի»:

11 Եւ եղաւ որ Յիսուս մի տեղ աղօթքի կանգնած. եւ երբ վերջացրեց, նրա աշակերտներից մեկն ասաց նրան. «Տէր, մեզ աղօթել սովորեցրոն, ինչպէս Յովհաննէսը սովորեցրեց իր աշակերտներին»: 2 Նա նրանց ասաց. «Երբ աղօթքի կանգնելք, ասացէք. 5 Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Ձեզնից ով է, որ բարեկամ ունենայ, զնայ նրան մօտ կիսփիշերին եւ ասի նրան. բարեկամ, ինձ երեք նկանակ փոխ տուր, 6 որովհետեւ իմ բարեկամը ճանապարհով եկալ

ինձ մօտ, եւ ես նրա առաջ դնելու ոչինչ չունեմ: 7 Իսկ նա ներսից պատասխանի եւ ասի. «Ինձ նեղութիւն մի՛ տուր, որովհետեւ դրսեր փակուած են, եւ երեխաներս ինձ հետ անկողնում են, չեմ կարող վեր կենալ եւ քեզ հաց տայ»: 8 Ասում եմ ծեզ, եթէ բարեկամութեան համար ել վեր չկենայ եւ հաց չտայ նրան, նրա թախանձանքի պատճառով վեր կենալով կը տայ նրան, ինչ որ պետք է: 9 Եւ ես ասում եմ ծեզ. ինդրեցք, եւ Աստծուց կը տրուի ծեզ, փնտոեցք, եւ կը գոնեք, բախեցք, եւ կը բացուի ծեզ համար, 10 որովհետեւ, ով որ ինդրում է, առնում է, ով որ փնտում է, գտնում է, եւ ով որ բախում է, բացում է նրա առաջ: 11 Ձեզմից ով է այն հայրը, որի որդին եթէ ծուկ ուզի, միթէ ձկան փոխարէն ծծ կը տայ նրան. 12 Եւ կամ ծուկ ուզի, միթէ կարիճ կը տայ նրան: 13 Իսկ եթէ դուք, որ չար էք, զիտէք բարի պարզեներ տալ ծեր որդիներին, որչափ եւս առաւել ծեր երկնաւոր Յայրը բարիքներ կը տայ նրանց, որոնք ուզում են իրենից»: 14 Եւ Յիսուս մի համր դեւ էր հանում. եւ երբ դեւը ելաւ, համրը խօսեց. եւ ամբողջ ժողովուրդը զարմացաւ: 15 Եւ նրանցից ոմանք ասացին. «Դա դեւերին հանում է դեւերի իշխան ԲԵԼՈՂԵՐՈՒԴԻ միջոցով»: 16 Իսկ ուրիշներ փորձում են նրան եւ երկնիք նշան էին ուզում նրանից: 17 Իսկ նա իմանալով նրանց մտածումները՝ ասաց նրանց. «Ինքն իր մէջ բաժանուած ամէն թագաւորութիւն աւերում է, եւ ինքն իր մէջ բաժանուած ամէն տուն՝ կործանում: 18 Արդ, եթէ սատանան է ինքն իր մէջ բաժանուեց, նրա թագաւորութիւնը ինչպէս կարող է կանգուն մնալ որովհետեւ իմ մասին ասում էք, թէ՝ «Դա դեւերին հանում է դեւերի իշխան ԲԵԼՈՂԵՐՈՒԴԻ միջոցով»: 19 Եթէ ես դեւերին հանում եմ ԲԵԼՈՂԵՐՈՒԴԻ միջոցով, ծեր հետեւորդները ինչնիվ պիտի հանեն. դրա համար նրանք պիտի լինեն ծեր դատավորները: 20 Իսկ եթէ Աստծու մասով եմ հանում դեւերին, ապա Աստծու արբայութիւնը հասել է ծեր վրայ: 21 Երբոր զինուած հզօր մի մարդ պահպանում է իր տունը, նրա ինչքը ապահով է: 22 Բայց եթէ նրանից աւելի հզօր զայ նրա վրայ եւ յաղթի նրան, նրանից կը հանի այն գենքերը, որոնց վրայ յոյս էր դրեւ, եւ նրա աւարը կը բաժանի: 23 Ով ինձ հետ չէ, հակառակ է ինձ, եւ ով ինձ հետ չի հաւաքում, ցրում է: 24 «Երբ պիտի դեւը ելուում է մարդուց, շրջում է անշրջի տեղերում, հանգիտ է փնտում. եւ երբ չի գտնում, ասում է՝ «Վերադառնամ իմ տունը, որտեղից ելայ»: 25 Եւ զայիս է ու գտնում այն՝ մաքրուած եւ կարգի բերուած: 26 Այն ժամանակ զնում եւ վերցնում է իրենից աւելի չար եօթը այլ դեւեր եւ մտնում, ընակում է այնտեղ. եւ այն մարդու վերջին վիճակը լինում է աւելի վատ, քան նախկինը»: 27 Եւ մինչդեռ Յիսուս այս բանն էր խօսում, ժողովորի

միջից մի կին ձայն բարձրացրեց եւ ասաց. «Երանիկ է այն կնոջը, որ յացաւ եւ դիեցրեց քեզ»: 28 Եւ նա ասաց. «Սանսաւանի երանիկ է նրանց, որ լսում են Աստծու խօսքը եւ կը պահեն»: 29 Եւ երբ ժողովուրդը նրա շուրջը խռնուեց, սկսեց ասել. «Վյու սերունդը չար սերունդ է. նշան է ուզում, եւ նրան երկնիքից այլ նշան չի տրուի, բացի Յովնանի նշանից. 30 որովհետեւ, ինչպէս Յովնանը նշան եղաւ նինուԵացիների համար, նոյնպէս մարդու Որդին նշան կը լինի այս սերունդի համար: 31 Յարաւի դշխոն դատաստանի ժամանակ վեր պիտի կենայ այս սերնդի մարդկանց հետ եւ պիտի դատապարտի նրանց, որովհետեւ նա երկրի ծագերից եկաւ լսելու Սողոմոնի իմաստութիւնը. եւ ահա Սողոմոնից մեծը կայ այստեղ: 32 Նշուուի մարդկի դատաստանի ժամանակ վեր պիտի կենան այս սերնդի հետ եւ պիտի դատապարտեն նրան, որովհետեւ Յովնանի քարոզութեան վրա ապաշխարեցին. եւ ահա Յովնանից մեծը կայ այստեղու: 33 «Ոչ ոք ճրագ վառելով ծածուկ տեղ չի դնի, այլ կը դիմի աշտանակի վրայ, որպէսզի մտնողը լոյս տեսնի: 34 Մարմիկ ճրագը աչքն է. երբ աչքը առողջ է, ամբողջ մարմինը լուսաւոր կը լինի, իսկ երբ աչքը պղտոր է, մարմինն էլ խաւար կը լինի: 35 Վրոյ, զգոյն եղիր, գրուց այն լոյսը, որ քո մէջ է, խաւար լինի: 36 Եթէ քո ամբողջ մարմինը լուսաւոր է, եւ նրա մէջ խաւարի մաս չկայ, ամէն ինչ այնպէս լուսաւոր կը լինի, ինչպէս երբ ճրագը իր շողերով լուսաւորի քեզ»: 37 Եւ մինչդեռ նա խօսում էր այս բաները, մի փարիսեցի աղաչում էր նրան, որ իր մօտ ճաշի: Եւ նա մտնելով՝ սեղան նստեց: 38 Երբ փարիսեցին տեսաւ զարմացաւ, որովհետեւ Յիսուս ճաշից առաջ չլուացուեց: 39 Տերը նրան ասաց. «Վյժմ դուք՝ փարիսեցիներոյ, բաժանիկ եւ պնակի արտաքինն էք մաքրում, իսկ ծեր ներքինը լի է յափշտակութեամբ եւ չարութեամբ: 40 Անմիտներ, չէ՞ որ նա, ով արտաքինը ստեղծեց, նաև ներքինը ստեղծեց: 41 Բայց տեսէք, թէ ինչն է իսկապէս արժան. ողորմութիւնն տուեք, եւ ահա ծեր ամէն ինչզ մաքրու կը լինի: 42 Բայց վայ ծեզ՝ փարիսեցիներիդ, որ տասնորդ էք տայիս անանուլիկ, փեզնայի եւ ամէն տեսակ բանջարելինի, բայց զանց էք անում Աստծու արդարութիւնն ու սերը. այս բաները պէտք էր անել, բայց միւսները զանց չանել: 43 Վայ ծեզ՝ փարիսեցիներիդ, որ ժողովարաններում բարձր գահերն էք սիրում եւ հրապարակներում առաջին ողջոյնները ստանալ: 44 Վայ ծեզ, որ անյայտ գերեզմանների պէտք էք. մարդիկ բայլում են նրանց վրայով եւ չզիտեն»: 45 Օրենսգէտներից մէկը պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Վարդապէտ, այդ բաներն ասելով՝ մեզ էլ ես նախատում»: 46 Եւ նա ասաց. «Վայ ծեզ եւս, օրենսգէտներ, որ մարդկանց դժուարակի բեռներ էք բարձում, բայց դուք ինքներդ մէկ մատու իսկ բեռներին

չեք դիպում: 47 Վայ ձեզ, որ մարգարէներին շիրիմներ եք շինում, իսկ ձեր հայրերը նրանց սպանեցին: 48 «Դրանով իսկ դուք վկայում եք, թէ կամակից եք ձեր հայրերի գործերին, որովհետեւ նրանք կոտորեցին մարգարէներին, իսկ դուք նրանց գերեզմաններ եք շինում: 49 Դրա համար Աստծու իմաստութիւնն ասաց, նրանց մէջ մարգարէներ եւ առաքեալներ կ'ուղարկեմ, եւ նրանցից ոմանց պիտի սպանեն եւ հալածեն, 50 որպէսզի այդ սերնդից պահանջուի արիւնը բոլոր մարգարէների՝ թափուած աշխարհի սկզբից»: 51 Արէլի արիւնից մինչեւ արիւնը Զաքարիայի, որը կորստեան մատնուեց խորանի եւ տաճարի միջեւ այն, ասում եմ ձեզ, պիտի պահանջուի այդ սերնդից: 52 Վայ ձեզ՝ օրէնսգէտներին, որ թաքցնում եք գիտութեան բանալիները. դուք չեք մտնում եւ մտնողներին Էլ արգելում Եք»: 53 Եւ եր այս բոլոր նրանց ասաց ամբողջ ժողովոյի առաջ, ամօթահար եղան. Եւ օրէնսգէտներն ու փարիսեցիները սկսեցին խիստ չարանալ եւ բանավեճի բռնւելսկա հետ՝ շատ բաների համար: 54 Եւ սպասում իին նրա բերանից ինչ-ինչ խօսքեր որսալ, որպէսզի չարախօսեն նրա մասին:

12 Մինչ Յիսուսի շուրջը բիւրաւոր ժողովուրդ հաւաքրուեց՝ իրար կոխոտելու աստիճան, նա սկսեց նախ իր աշակերտներին ասել. «Նախ դուք ձեզ զգոյն պահեցէք փարիսեցիների խմորից, որ կեղծաւորութիւնն Է, 2 որովհետեւ չկայ ծածուկ բան, որ չայտնուի, եւ գալտնի բան, որ չիմացուի, 3 քանի որ, ինչ որ խաւարի մէջ ասէք, լսելի պիտի լինի լոյսի մէջ. Եւ ինչ որ շտեմարաններում փսփսաք ականջների մէջ, պիտի քարոզուի տանիքների վրայ: 4 Բայց ասում եմ ձեզ՝ իմ սիրելիներին, միք զարիւրեք նրանցից, որ մարմինն են սպանում եւ դրանից յետոյ աւելի բան անել չեն կարող, 5 այլ ցոյց կը տամ ձեզ, թէ ումից պէտք է վախենաք: Վախեցէք նրանից, ով սպանելուց յետոյ զեկեն նետելու իշխանութիւն ունի: Վո՞ն, ասում եմ ձեզ, վախեցէք նրանից: (Geenna 10:67) 6 Չ՞ որ իինզ ճնճորվէ երկու դահեկանի է վաճառուում, եւ նրանցից ոչ մէկը Աստծու առաջ մոռացուած չէ: 7 Նոյնիկ ձեր զիսի բոլոր մազերը հաջուուած են. միք վախեցէք, որովհետեւ դուք շատ աւելի յարգի եք, բան ճնճորվէնքը»: 8 «Ասում եմ ձեզ, ով որ մարդկանց առաջ խոստովանի իին, մարդու Որդին Էլ նրան կը խոստովանի Աստծու հրեշտակների առաջ: 9 Իսկ ով որ մարդկանց առաջ իին կ'ուրանայ, Աստծու հրեշտակների առաջ պիտի ուրացուի: 10 Եւ ով որ մարդու Որդու դեմ բան ասի, նրան պիտի ներուի, բայց ով որ Սուրբ Յոգուն հայոցի, նրան չպիտի ներուի: 11 Իսկ երբ ձեզ տանեն ժողովարանների, կառավարիչների եւ իշխանաւորների առաջ, միք մտահոգուեք, թէ

ինչպէս կամ ինչ պատասխան պիտի տաք եւ կամ ինչ պիտի ասէք, 12 որովհետեւ Սուրբ Յոգին նոյն ժամին կը սովորեցնի ձեզ, թէ ինչ պէտք է խօսել:» 13 Ժողովորի միջից մէկը նրան ասաց. «Վարդապէտ, ասա եղօրոս, որ ժառանգութիւնը ինձ հետ բաժանի»: 14 Եւ նա նրան ասաց. «Ով մարդ, ինձ նվ դատաւոր կամ բաժանարար կարգեց ձեր վրայ»: 15 Ազա ժողովորին ասաց. «Տեսէք, որ զգոյշ լինէք ամեն տեսակ ազահութիւնից, որովհետեւ մարդու կեանքը իր կուտակած հարստութեան մէջ չէ»: 16 Եւ նրանց մի առակ պատմեց ու ասաց. «Մի մեծահարուստի արտերը առատ բերը տուեցին. 17 Եւ նա խորհեց իր մտքում ու ասաց. «Տեսնեմ ինչ կարող եմ անել, քանի որ բերքս կուտակելու տեղ չկայ: 18 Գիտեմ, - ասաց նա, - թէ ինչ պէտք է անեմ. կը քանդեմ իմ շտեմարանները եւ աւելի մեծերը կը շինեմ ու այնտեղ կը հաւաքեմ ցորենը եւ իմ ամբողջ բարիքները. 19 Ու ինքու ինձ կ'ասեմ՝ ով մարդ, շատ տարիների համար ամբարուած բազում բարիքներ ունեն, հանգիստ արա, կեր, խմիր եւ ուրան եղիր»: 20 Աստուած նրան ասաց. «Անմիտ, հենց այս զիշեր հոգիդ քեզնից պահանջելու են, իսկ ինչ որ պատրաստել ես, ումն է լինելու»: 21 Նոյնպէս Ե նաեւ նա, ով իր անձի համար գանձ կը հասարի եւ Աստուծով չի հարստանայ»: 22 Եւ իր աշակերտներին ասաց. «Դրա համար Ել ասում եմ ձեզ. հոգ միք արէք ձեր հոգու համար, թէ ինչ Եք ուտելու, ոչ Էլ մարմնի համար, թէ ինչ Եք հագնելու, 23 որովհետեւ հոգին առաել Է, քան կերակուրը, եւ մարմինը՝ քան հագուստը: 24 Նայեցէք ագրաւաններին, որոնք ոչ սերմանում են եւ ոչ հնձում, որոնք ոչ շտեմարաններ ունեն եւ ոչ Էլ ամբարներ, բայց Աստուած կերակուրը Ե նրանց. որքան եւս առաել ձեզ, որ շատ աւելի յարգի եք, բան թշունները: 25 Զեզնից ով, հոգս անելով, կը կարողանայ իր հասակի վրայ մէկ կանգուն աւելացնե: 26 Արո, եթէ փոքր բանի մէջ անկարող եք, այլ բաների համար ինչո՞ւ եք հոգս անում: 27 Նայեցէք շուշանին՝ ինչպէս Ե աճում. ոչ աշխատում Ե եւ ոչ հիւսում: Ասում եմ ձեզ՝ Սորոննն իսկ իր ամբողջ փառքի մէջ նրանցից մէկի նման չիազնուեց: 28 Իսկ եթէ խոտը, որ այսօր բաց դաշտի մէջ է, իսկ վաղը հնոց Ե նետուելը, Աստուած այդպէս Ե հազցնում, որչափ եւս առաել ձեզ պիտի հազցնի, թերահաւատներ: 29 Եւ դուք միք մատահոգուեք, թէ ինչ Եք ուտելու կամ ինչ Եք խմելու, եւ միք մտատանջուեք, 30 որովհետեւ այդ ամենը աշխարհի հեթանոսներն են, որ փնտռում են: Իսկ ձեր Յայրը գիտէ, որ այդ ամենը պէտք է ձեզ: 31 Այլ դուք հետամոնն եղէք Աստծու արբայութեանը, եւ այդ ամենը աւելիով կը տրուի ձեզ»: 32 «Մի՛ վախեցիր, փոքրիկ հօտ, որովհետեւ ձեր Յայրը հաճեց տալ ձեզ արբայութիւնը: 33 Վաճառեցէք ձեր ինչքերը եւ

ողորմութիւն տուեք. Եւ ձեզ համար շինեցէք չինացող քսակներ եւ անհատնում զանձեր երկնքում, ուր ոչ գողն է մօտենում, եւ ոչ ցեց՝ փշացնում. **34** որովհետեւ, ուր որ ձեր գանձն է, այնտեղ եւ ձեր սրտերը կը լինեն»: **35** «Թող ձեր գոտիները մէջքներիդ պնդուած լինեն, եւ ճրագներո՞ վառուած: **36** Եւ դոր նմանուեցէք այն ծառաներին, որոնք սպասում են իրենց տիրոջը, թէ երբ կը Վերադառնայ հարսանիքից, որպէսզի, երբ զայ եւ բախի դուռը, իսկոյն բաց անեն: **37** Երանիք այն ծառաներին, որոնց արթուն կը գտնի տէրը, երբ զայ: Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ նա գոտի կը կապի մէջքին, սեղան կը նստեցնի նրանց եւ կ'անցնի նրանց սպասարկելու: **38** Եւ եթէ տէրը զայ կէսգիշերին եւ կամ աւելի ուշ ու գտնի նրանց այդպէս, երանեի են այդ ծառաները: **39** Բայց այն է իմացէք, որ եթէ տանտէրը գիտենար, թէ որ ժամին գոր կը զայ, թոյլ չէր տայ, որ իր տունը կտրեն: **40** Դուք էլ պատրաստ եղեք, որովհետեւ այն ժամին, երբ չէր սպասի, կը զայ մարդու Որդին»: **41** Պետրոսն ասաց. «Տէ՛ր, մնջ համար ասացիր այդ առակը, թէ՛ բոլորի համար»: **42** Եւ Տէ՛րն ասաց. «Ո՞վ է այն հաւատարիմ եւ իմաստուն տնտեսը, որին իր տէրը իր ծառաների վրայ վերակացու կարգեց՝ ժամանակին կերակուր տայլու համար: **43** Երանիք է այն ծառային, որին իր տէրը, երբ որ զայ, այդպէս արած կը գտնի: **44** Արդարեւ, ասում եմ ձեզ, որ նրան իր բոլոր ինչըերի վրայ վերակացու կը կարգի: **45** Իսկ եթէ այդ ծառան իր սրտում ասի՞ «Խմ տէրը ուշանում է զայ», եւ սկսի ծեծեր ծառաներին եւ աղախիններին, ուտել իսմել եւ հարբեր, **46** այդ ծառայի տէրը կը զայ այն օրը, երբ նա չէր սպասում, եւ այն ժամին, որ չէր իմաստում. նրան մէջքից երկու կտոր կ'անի եւ նրա բաժինը անհաւատների հետ կը դնի: **47** Իսկ այն ծառան, որ գիտէ իր տիրոջ կամքը, բայց նրա կամքի համաձայն չի պատրաստի, շատ ծեծ կ'ուտի: **48** Եւ այն ծառան, որ չգիտէ իր տիրոջ կամքը եւ ծեծի արժանի գործ է կատարում, թի ծեծ կ'ուտի նրան, ում շատ է տրուած, նրանից շատ էլ կ'ուցուի, եւ ում շատ է վստահուած, նրանից աւելին կը պահանջնեն»: **49** «Երկրի վրայ կրակ զցելու եկայ. Եւ ինչըան եմ կամենում, որ արդէն իսկ բորբոքուած լինի: **50** Եւ մի մկրտութիւն ունեմ մկրտուելու եւ ինչպէս եմ շտապում, որ կատարուի: **51** Կարծում եք, թէ երկրին խաղաղութիւն տայլու եկայ. ոչ, ասում եմ ձեզ, այլ՝ բաժանում. **52** որովհետեւ մէկ տան մէջ այսուհետեւ իինդ հոգի իրարից բաժանուած պիտի լինեն. Երեքը՝ երկուսի դէմ, եւ երկուսը՝ երեքի: **53** Յայրը պիտի բաժանուի որդու դէմ, եւ որդին՝ Յօր, մայրը՝ աղջկայ դէմ, եւ աղջիկը՝ մօր, կեսուրը՝ հարսի դէմ, եւ հարսը՝ իր կեսուրը»: **54** Ժողովրդին էլ ասաց. «Երբ տեսնէք, որ արեւուտքից ամպ է ենում, իսկոյն կ'ասէք, թէ՛ անձրեւ կը զայ: Այդպէս էլ լինում

է: **55** Եւ երբ հարաւի քամին փչի, կ'ասէք, թէ՝ խորշակ կը լինի: Եւ այդպէս էլ լինում է: **56** Կեղծաւորներ, երկնքի եւ երկրի երեւոյթները քննել գիտէք, իսկ այս ներկայ ժամանակը ինչպէս չէք քննում: **57** Ինչո՞ւ դուք անձնապէս արժանին չէք քննորում: **58** Երբ քո թշնամու հետ զնա իշխանի մօտ, ճանապարհին հաշիլդ մաքրիր, որ նրանից ազատուես, որովհետեւ գուցէ նա թեզ քարշ տայ դատաւորի մօտ, եւ դատաւորը թեզ բանտապահի ենոքը յանձնի, եւ բանտապահն էլ՝ բանտ նետի: **59** Ասում եմ թեզ, այնտեղից դուրս չես զայ, մինչեւ որ չշաբարես վերջին գորշը»:

13 Այդ նոյն ժամանակ ոմանք եկան եւ պատմեցին նրան այն գալիխացիների մասին, որոնց արիմնը Պիղատոսը խաւնեց իրենց զոհերի արեան հետ: **2** Նա պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Կարծնվ էք, թէ այն գալիխացիները, որոնք աղդպիս պատահարների ենթակլուեցին, աւելի մեղադր էին քան բոլոր գալիխացիները: **3** Ո՛չ, ասում եմ ձեզ, սակայն, եթէ չապաշխարէք, ամենքը էլ նոյնպէս պիտի կորչէք: **4** Կամ նրանք՝ այն տասնութ մարդիկ, որոնց վրայ Սիլովամում աշտարակը փուլ եկաւ եւ սպանեց նրանց, կարծում էք, թէ աւելի մեղապահը տայլու էին, քան Երուսաղեմում բնակուրող բոլոր մարդիկ: **5** Ո՛չ, ասում եմ ձեզ, սակայն եթէ չապաշխարէք, ամենքը էլ նոյնպէս պիտի կորչէք»: **6** Պատմեց եւ այս առակը. «Մի մարդ իր այգում մի թզենին էր տնկել. եւ երբ պտոյի ժամանակը հասաւ, նա եկաւ նրա վրայ պտուղ փնտուելու ու չգտաւ: **7** Այգեգործին ասաց. «Ահա երեք տարի է, որ զայիս եմ այդ թզենու վրայ պտուղ փնտուելու եւ չեմ գտնում. արդ, կտրին այդ. ինչո՞ւ է հոյն զբաղեցնում»: **8** Այգեգործին պատասխանեց եւ ասաց. «Տէ՛ր իմ, նրան այս տարի էլ թո՞ր, մինչեւ որ նրա շուրջը փորեմ եւ աղդ գցեմ. **9** Գուցէ թէ պտուղ տայ. ապա թէ ոչ՝ մի տարուց յետոյ կը կտրես այդ»: **10** Եւ մի շաբաթ օր Ցիսուս մի ժողովարանում ուսուցանում էր: **11** Եւ ահա այնտեղ կար մի կին, որին չար դէւր տասնութ տարի բռնած էր պահում. եւ կուչ էր եկած ու ամենենին վեր նայել չէր կարողանում: **12** Եւ Ցիսուս նրան տեսներլով՝ կանչեց իր մօտ եւ ասաց. «Ո՞Վ կին, թժկրւած ես քո հիւանդութիւնից»: **13** Եւ ծեռքը դրեց նրա վրայ, ու նոյն ժամին հիւանդը ուղրուեց եւ կասծուն փառք էր տայիս: **14** Ժողովրդապետը բարկացաւ, թէ ինչո՞ւ Ցիսուս շաբաթ օրով բուժեց. եւ ասաց ժողովրդին. «Վեց օր կամ, երբ արժան է գործել, այն օրեղին եկէք բուժուեցէք եւ ոչ թէ շաբաթ օրը»: **15** Երբ նրան պատասխանեց եւ ասաց. «Կեղծաւորներ, ձեզնից հւրաբանչիւր որ շաբաթ օրով իր եզր կամ էշը մսուրից չի արձակում եւ չի տանում զուր տայլու: **16** Իսկ սա Աբրահամի դուստրն էր, որին սատանան ահա տասնութ

տարի է, ինչ կապել Էր, - արժանի չՔ միթք շաբաթ օրով արձակել նրան կապանքներից»: 17 Եւ Երբ այս ասաց, ամաչեցին նրանք, որոնք հակառակում էին նրան. իսկ ամբողջ ժողովուրդը ուրախանում էր այն բոլոր փառաւոր գործերի համար, որ կատարում էին Յիսուսի կողմից: 18 Եւ ասաց. «Ինչի՞ն նման է Աստծու արքայութիւնը, եւ ինչի՞ն նմանեցնեմ այն: 19 Նման է մանանեխի հատիկին, որ մի մարդ վերցրեց եւ նետեց իր պարտէզը: Սա աճեց եւ ծառ եղաւ, եւ երկնքի թռչունները ապրում էին նրա ճիշդերի վրայ»: 20 Եւ դարձեալ ասաց. «Ինչի՞ն նմանեցնեմ Աստծու արքայութիւնը. 21 նման է այն խմորին, որ մի կին, վերցնելով խառնեց երեք գրիւ այիլրի մէջ, մինչեւ որ ամբողջ խմորուեց»: 22 Եւ Յիսուս շրջում էր քաղաքներով ու գիտերով և ուսուցանում էր: Երբ ճանապարհ էր ընկել դեպի Երուսաղեմ, 23 մէկը նրան ասաց. «Տէ՛ր, սակաւաթիւն նրանք, որ փրկուելու են»: 24 Եւ նա նրանց ասաց. «Զանացք մտնել նեղ դրսով. ասում եմ ձեզ, որ շատերը կ'ուզենան մտնեն, բայց չեն կարողանայ: 25 Վյու բանից յետոյ, Երբ տանտերը մտնի եւ դրաք փակի, դուք, դրսում կանգնած, կը սկսէք դուռը բախել եւ ասել. «Տէ՛ր, տէ՛ր, բայց մեզ համար», իսկ նա պատասխանելով կ'ասի ձեզ. «Զգիտեմ, թէ որտեղից Էք»: 26 Վյու ժամանակ կը սկսէք ասել. «Մենք քո առաջ կերանք եւ խմեցինք, եւ դու հրապարակներում ուսուցանեցիր»: 27 Եւ տանտերը կ'ասի. «Ազում եմ ձեզ զիտեմ, թէ որտեղից Էք. հեռացք ինձնից դուք՝ բոլոր անիրաւ մշակներոց»: 28 Վյուտեն կը լինի լաց եւ ատամների կրծոտում, Երբ տեսնէք Աքրահամին, Խսահակին, Յակորին եւ բոլոր մարգարեներին Աստծու արքայութեան մէջ, իսկ ձեզ՝ դրւու հանուած: 29 Եւ կը զան մարդիկ արեւելիքց եւ արեւուտքից, հիւսիսից եւ հարաւից ու կը բազմեն Աստծու արքայութեան մէջ: 30 Եւ ահա Վերջիներ կան, որ առաջին կը լինեն, եւ առաջիներ՝ որ կը լինեն Վերջին: 31 Նոյն օրը մի քանի փարիսեցներ մօտեցան եւ ասացին նրան. «Վեր կա, զնա այսեղից, որովհետեւ Յերովդեսն ուզում է թեզ սպանել»: 32 Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Գնացք ասացք այն աղուեսին, թէ ահա դեւեր եմ հանուած, բուժումներ եմ կատարում այսօր եւ վաղը, իսկ Երրորդ օրը գործ կ'աւարտեմ: 33 Բայց պէտք է այսօր, վաղը եւ միւս օրը գնալի որովհետեւ մարգարեն պէտք չէ, որ Երուսաղեմից դուրս կորսատեան մատնուի»: 34 «Երուսաղեմ, Երուսաղեմ, որ կոտորում էիր մարգարեներին եւ քարկոծում էիր թեզ մօտ ուղարկուածներին. քանի քանի անզամ կամեցայ հաւաքել քո որդիներին, ինչպէս հաւը իր ձագերին՝ թեւերի տակ, բայց դու չկամեցար: 35 Չափ ձեր տունը ձեզ պիտի թռջնուի աւերակ, բայց ասում եմ ձեզ, որ ինձ այլեւս չէք

տեսնի, մինչեւ որ չասէք՝ «Օրինեալ է նա, որ գալիս է Տիրոց անունով»:

14 Երբ մի շաբաթ օր նա մտաւ փարիսեցիների իշխանաւորներից մէկի տունը հաց ուտելիու, նրանք դիտում էին նրան: 2 Եւ ահա այնտեղ, նրա առաջ ջրգորով հիւանդ մի մարդ կար: 3 Յիսուս պատասխանեց օրենսգէտներին ու փարիսեցներին եւ ասաց. «Ճարաթ օրով թժկեմ օրինաւոր է, թէ՝ ոչ»: 4 Նրանք լուր մնացին: Յիսուս նրան բռնելով՝ բուժեց եւ արձակեց: 5 Եւ նրանց ասաց. «Ձեզնից ում եզր կամ Եշը ընկին ջրհորի մէջ, նա խկոյն այն չի հանի շաբաթ օրով»: 6 Եւ այդ մասին նրան պատասխան տալ չկարողացան: 7 Դրաւիդուածներին Էլ մի առաջ ասաց՝ տեսնելով, թէ ինչպէս նրանք պատույ տեղերն եին ընտրում: 8 Նրանց ասաց. «Երբ մէկը թեզ հարսանիքի կամ հրաւերքի կանչի, առաջին տեղու մի նստիր, գուցէ թեզմին աւելի պատուական մէկը նրա կողմից կանչուած լինի: 9 Եւ թեզ ու նրան կանչողը զայ ու թեզ ասի՝ «Սրան տեղ տուր»: Եւ ապա սկսես ամօրով վերջին տեղը գրաւել: 10 Այլ, Երբ հրաւերուես, զնա բազմից վերջին տեղը, որպէսզի, Երբ թեզ կանչողը զայ եւ թեզ ասի՝ «Բարեկամ, աւելի վեր մօտեցիր», այն ժամանակ քո սեղանակիցների առաջ դու փառաւորուես. 11 որովհետեւ նա, ով ինքն իրեն բարձրացնում է, պիտի խոնարիուի, եւ նա, ով ինքն իրեն խոնարիեցնում է, պիտի բարձրանայ: 12 Իրեն հրաւերոյնն էլ ասաց. «Երբ ճաշ կամ ընթրիք ես տայիս, մի կանչիր ոչ քո բարեկամներին, ոչ քո երբայրներին, ոչ քո ազգականներին եւ ոչ Ել քո հարուստ հարեւաններին, որպէսզի նրանք Ել փոխարէնը թեզ չիրաւիրեն, եւ թեզ հատուցում լինի: 13 Այլ, Երբ ընդունելութիւն անես, կանչիր աղքատներին, խեղանդամներին, կաղերին ու կոյրերին 14 Եւ Երանելի կը լինես, որովհետեւ փոխարէնը թեզ հատուցելու ոչինչ չունեն: Եւ դրա փոխարէն թեզ կը հատուցուի արդարների յարութեան օրը: 15 Երբ սեղանակիցներից մէկը այս լսեց, ասաց նրան. «Երանի նրան, ով ճաշ կ'ուտի Աստծու արքայութեան մէջ»: 16 Եւ Յիսուս ասաց. «Մի մարդ ընթրիք սարբեց եւ հրաւերեց շատերին: 17 Եւ ընթրիքի ժամին իր ծառային ուղարկեց՝ կանչելու հրաւերուածներին, թէ՝ «Եկէք, որովհետեւ ահա ամեն ինչ պատրաստ է»: 18 Եւ ամենքը մէկ-մէկ սկսեցին հրաժարուեց: Առաջինն ասաց. «Ազգարակ զնեցի եւ պէտք է, որ զնամ տեսնեմ. ինդրում եմ թեզ, ինձ հրաժարուած համարիր»: 19 Եւ միւսն ասաց. «Յինգ լուծ եզներ գնեցի. զնում եմ դրանք փորձելու. ինդրում եմ թեզ, ինձ հրաժարուած համարիր»: 20 Իսկ միւսն ասաց. «Կին եմ առեւ, դրա համար Ել չեմ կարող գալ»: 21 Եւ ծառան եկաւ ու իր տիրողը պատմեց այս: Այլ ժամանակ, բարկանալով, տանտերն

իր ծառային ասաց. «Իսկոյն դուրս եկ քաղաքի հրապարակներն ու փողոցները եւ աղբատներին, խեղանդամներին, կաղերին ու կոյրերին թեր մտցրո՞ւ այստեղ»: **22** Եւ ծառան ասաց. «Տէ՛ր, ինչ հրամանցեցիր՝ կատարուեց եւ էի տեղ կայ»: **23** Եւ տերը ծառային ասաց. «Դնլու եկ ճանապարհներն ու ցանկապատների առաջ եւ մարդկանց այստեղ մտցրո՞ւ, որպէսզի տունս լցոլի»: **24** Ասում եմ ձեզ, որ այդ հրամարուածներից ոչ ոք իմ ընթիքից չի ճաշակի»: **25** Եւ նրա հետ շատ ժողովուրդ էր զուլմ. նա դարձաւ եւ ասաց նրանց. **26** «Եթէ մէկը ինձ մօտ գայ եւ չնախընտրի ինձ իր հօրից ու մօրից, կնոշից ու որդիներից, եղայրներից ու քոյրերից, նոյնիսկ իր անձից անգամ, չի կարող իմ աշակերտը լինել»: **27** Որովհետեւ, ով որ չվերցնի իր խաչը եւ իմ յետեւից չզայ, չի կարող իմ աշակերտը լինել: **28** Ձեզնից ո՞վ, եթէ կամենայ աշտարակ շինել, նախ նստելով չի հաշուի իր ծախսերը, թէ աւարտելու համար բաւական դրամ ունի, **29** որպէսզի, գուցէ, երբ հիմք դնի եւ չկարողանայ աւարտել, բոլոր նրանք, որ տեսնեն, չկտեն նրան ծաղրել: **30** Եւ ասեմ, թէ՝ «Վս մարդոց սկսեց կառուցել եւ չկարողացաւ աւարտելք»: **31** Կամ ո՞ր թագաւորը, եթէ գնայ պատերազմնելու մի այլ թագաւորի դէմ, նախ չի նստի եւ խորիի, թէ տասը հազարով կը կարողանայ դիմարդել նրան, որ իր վրայ քանան հազարով է զայիս: **32** Ապա թէ ոչ, մինչ սա դեռ հեռու է, պատգամաւորութիւն ուղարկելով՝ խաղաղութիւն կը խնդրի: **33** Վրդ, այսպէս Ել՝ ձեզնից ով որ իր ամրոջ ունեցուածքից չիրաժարուի, չի կարող իմ աշակերտը լինել»: **34** «Աղջ լաւ քան է, քայց եթէ աղն Ել անհամանայ, ինչնիվ այն պիտի համեմուի: **35** Ո՞չ հոդի համար է պիտանի եւ ոչ Ել՝ պարարտանիւրի, այ՝ դրւու թափելու: Ով որ ականջ ունի լսելու, թող լիի»:

15 Եւ բոլոր մաքսաւորներն ու մեղաւորները նրա մօտն էին, որպէսզի լսեն նրան: **2** Փարիսեցիներն ու օրենսգետները տրտնջում էին եւ ասում. «Ինչնիլ է սա ընդունում մեղաւորներին եւ ուտում նրանց հետո»: **3** Յիսուս նրանց այս առակն ասաց. **4** «Ձեզնից ո՞վ է այն մարդոց որ, երբ հարիւր ոչխար ունենայ եւ կորցնի նրանցից մէկը, արօտավայրում չի թողնի իննսունինին եւ չի գնայ կորածի յետեւից, մինչեւ որ այն գտնի: **5** Եւ երբ այն գտնի, կը դնի այն իր ուսերի վրայ խնդրութեամբ **6** եւ կը գնայ տուն, կը կանչի բարեկամներին եւ հարեւաններին ու նրանց կ'ասի. ուրախացէք ինձ հետ, որովհետեւ գտայ իմ կորած ոչխարը: **7** Ասում եմ ձեզ, որ այսպէս ուրախութիւն կը լինի երկնքում մի մեղաւորի համար, որն ապաշխարում է, քան իննսունինը արդարների համար, որոնց ապաշխարութիւն պէտք չէ: **8** Կամ ո՞վ է այն կինը, որ, երբ տասը դրամ ունենայ եւ մի դրամ կորցնի, ճրագ չի վասի

եւ չի աւի տունը փութքով ու չի փնտորի, մինչեւ որ գտնի: **9** Եւ երբ գտնի, կը կանչի բարեկամներին եւ հարեւաններին ու կ'ասի. «Ուրախացէք ինձ հետ, որովհետեւ գտայ իմ կորցրած դրամը»: **10** Ասում եմ ձեզ, Աստծու հրեշտակների առաջ այսպէս ուրախութիւն կը լինի մէկ մնդաւորի համար, որն ապաշխարում է»: **11** Եւ ասաց. «Մի մարդ երկու որդի ուներ. **12** Նրանցից կրտսերը հօրն ասաց. «Յայր, տոնը քո ունեցուածքից ինձ ընկնող բաժինը»: Եւ նա ունեցուածքը բաժանեց նրանց: **13** Քի օրեր յետոյ, կրտսեր որդին, փողի վերածերպ ամեն ինչ, գնաց հեռու աշխարի եւ այնտեղ վատնեց իր ունեցուածքը, որովհետեւ անառակ կեանքով էր ապրում: **14** Եւ երբ ամեն ինչ սպառեց, այդ երկրում սաստիկ սով եղաւ, եւ նա սկսեց չքաւոր դաշնայ: **15** Գնաց դիմեց այդ երկրի քաղաքացիներից մէկին, եւ սա ուղարկեց նրան իր ազարակը՝ խոզեր արածեցնելու: **16** Եւ նա ցանկանում էր իր որովայնը լցնել եղջերենու պտղով, որ խոզերն էին ուտում, բայց ոչ ոք այդ նրան չէր տայիս: **17** Ազա խելքի եկաւ եւ ասաց. «Քանիկ վարծու աշխատաւորներ կան իմ հօր տանը, որ առատ հաց ունեն, եւ ես այստեղ սովամահ կորչում եմ: **18** Վեր կենամ գնամ իմ հօր մօտ եւ նրան ասեմ. հայր, մեղանչեցի երկնքի դէմ ու քո առաջ **19** Եւ այլևս արժանի չեմ քո որդին կոչուելու, ինձ վերցրն իրեւ քո աշխատաւորներից մէկը»: **20** Եւ վեր կացաւ եկաւ իր հօր մօտ. եւ մինչ դեռ հեռու էր, հայրը տեսաւ նրան եւ գրաց. վեր կացաւ եւ վագեց նրան ընդառաջ, ընկան նրա պարանցով եւ համրութեց նրան: **21** Եւ որդին ասաց նրան. «Յայր, մեղանչեցի երկնքի դէմ եւ քո առաջ, այլևս արժանի չեմ քո որդին կոչուելու»: **22** Յայր իր ծառաներին ասաց. «Անմիջապէս հանեցէք նրան նախկին պատմուճանը եւ հազցրէք նրան, մատանին նրա մատը դրէք եւ նրա ուորերին՝ կօշիկներ. **23** Քերէք պարարտ եզզ, մորթեցէք, ուտենք եւ ուրախ լինենք, **24** որովհետեւ իմ այս որդին մեռած էր եւ կենդանացաւ, կորած էր եւ գտնուեց». Եւ սկսեցին ուրախանայ: **25** Խսկ նրա աւագ որդին ապարակում էր. եւ մինչ զայիս էր եւ տանը մօտեցաւ, լեց երգերի եւ պարերի ծայնը. **26** Եւ իր մօտ կանչելով ծառաներից մէկին՝ հարցրեց, թէ այդ ինչ է: **27** Եւ սա նրան ասաց. «Քո եղբայրը եկել է, եւ քո հայրը մորթեց պարարտ եզզ, որովհետեւ ողջ առողջ ընդունեց նրան»: **28** Նա քարկացաւ եւ չէր ուզում ներս մնենել կիս հայրը դուրս եներլով՝ աղաջում էր նրան: **29** Որդին պատօսիանեց եւ ասաց հօրը. «Վս քանի տարի է, որ ծառայում եմ քեզ եւ երեք քո հրամանները զանց չեմ արել, ինձ երեք մի ուլչուուիր, որ քարեկամներիս հետ ուրախութիւն անեի: **30** Երբ եկաւ քո այդ որդին, որը քո ունեցուածքը կերաւ պոռնիկների հետ, պարարտ եզզ նրա համար մորթեցիր»: **31** Յայրը

նրան ասաց. «Որդեսկ, դու միշտ ինձ հետ ես, եւ ամեն ինչ, որ իմն է, քոնն է. 32 բայց պէտք եր ուրախ լինել եւ ցնծալ, որովհետեւ քո այս եղբայրը մեռած էր եւ կենդանացաւ, կորած էր եւ գոնուեց»:

16 Եւ Յիսոս իր աշակերտներին ասաց. «Մի մեծահարուստ մարդ կար, որ մի տնտես ունէր, եւ նրա մասին ամբաստանութիւն եղաւ, որպէս թէ վատնում է իր տիրոջ ունեցուածքը: 2 Տէր կանչեց նրան եւ ասաց. «Այս ինչ են լուսմ քո մասին. տոնը քո տնտեսութեան հաշիւը, որովհետեւ այլէս տնտես լինել չեն կարող»: 3 Տնտեսը իր մտքում ասաց. «Ի՞նչ պէտք է անեմ, քանի որ իմ տէրը տնտեսութիւնս ինձնից վերցնում է. Իոդի վրայ աշխատել չեմ կարող, մուրալ ամաչում եմ. 4 Գիտեմ, թէ ինչ պիտի անեմ, որպէսզի, երբ տնտեսութիւնից հեռացուեմ, ընդունեն ինձ իրենց տները»: 5 Եւ իր տիրոջ պարտապաններից իւրաքանչիւրին մէկ առ մէկ իր մօտ կանչելով՝ առաջինին ասում է՝ «Իմ տիրոջը ինչքան պարտը ունես»: 6 Եւ սա ասում է՝ «Հարիւր տակառիկ ձեր». Եւ տնտեսը նրան ասում է՝ «Առ քո մուրիակը եւ նստիր ու անմիջապես գրիր՝ յիսուն»: 7 Ապա դարձեալ միւսին ասում է՝ «Դու ինչքան պարտը ունես», եւ սա ասաց՝ «Ճինգ հարիւր պարկ ցորեն»: Տնտեսը նրան ասաց. «Ա՛ն քո մուրիակը եւ նստիր ու գրիր՝ չորս հարիւր»: 8 Եւ տէրը գովեց անիրաւ տնտեսին, որովհետեւ հնարամտութեամբ գործեց, քանի որ այս աշխարհի որդիները աւելի հնարամիտ են, քան լոյսի որդիները իրենց սերնդի մէջ»: (այօն ց165) 9 «Եւ ես ձեզ ասում եմ. անիրաւ մամոնայից ձեզ համար բարեկամներ արեք, որպէսզի, երբ այն պակասի, յախտենական յարկերի տակ ընդունեն ձեզ»: (այօնios ց166) 10 Քիչ քանի մէջ հաւատարիմը շատի մէջ էլ հաւատարիմ է. իսկ քչի մէջ անիրաւը, շատի մէջ էլ անիրաւ է: 11 Արդ, եթէ անիրաւ մամոնայի մէջ հաւատարիմ չեղաք, ձեզ ո՞վ կը վստահի ճշմարիտը: 12 Եւ եթէ օտարինը եղող քանի մէջ հաւատարիմ չեղաք, ձերը ո՞վ կը տայ ձեզ: 13 Ոչ մի ծառայ երկու տիրոջ ծառայել չի կարող. որովհետեւ, եթէ մէկին ատի, միւսին կը սիրի. կամ եթէ մէկին մեծարի, միւսին էլ կ'արահամարի: Չեք կարող են Աստծոն ծառայել, են մամոնային»: 14 Երբ փարիսեցիները լսում էին այս բոլորը, նրան պախարակում էին, քանի որ արծաթասէր էին: 15 Եւ նրանց ասաց. «Դուք էք, որ մարդկանց առաջ ձեզ արդար էք ձեւացնում, սակայն Աստուած ձեր սրտերը գիտէ. որովհետեւ այն, որ մարդկանց առաջ բարձ է, Աստծու առաջ զարդելի է: 16 Օրէնքն ու մարգարէները մինչեւ Յովհաննեսն էին. այնուհետեւ աւետարանուում է Աստծու արքայութիւնը, եւ ամեն ոք բռնի է ուզում ձեռք բերել այն: 17 Աւելի հեշտ է, որ երկինք ու երկիր անցնեն, քան թէ օրէնքից մէկ

նշանախեց ընկնի: 18 Ով որ իր կոչոն արձակում է եւ մի ուրիշին առնում, շնանում է. իսկ ով որ արձակուածին է առնում, շնանում է»: 19 «Մի մեծահարուստ մարդ կար, որ բեհեզ ու ծիրանի էր հազնում եւ ամեն օր առատապես ուրախութիւն էր անում: 20 Եւ Ղազարոս անունով մի աղքատ մարդ ընկած էր նրա դրան առաջ՝ վերքերով ծածկուած: 21 Եւ ցանկանում էր լցնել իր որովայնը այն փշրանքներով, որոնք թափուում էին մեծահարուստի սեղանից: Եւ դեռ չներն էլ զայիս էին ու լիզում նրա վերքերը: 22 Երբ աղքատը մեռաւ, հրեշտակները նրան տարան Աբրահամի գոզը. մեծահարուստն էլ մեռաւ եւ թաղուեց: 23 Եւ դժոխքում, մինչ սա տանջանքների մէջ էր, բարձրացրեց իր աշքերը, հեռուից տեսաւ Աբրահամին եւ Ղազարոսին Էլ՝ նրա գրկում հանգստացած: (Hadēs ց86) 24 Եւ նա աղաղակեց ու ասաց. «Յայր Աբրահամ, ողորմիր ինձ եւ ուղարկիր Ղազարոսին, որ իր մատի ծայրը թրջի ջրով կ զովացնի լեզուս, որովհետեւ այս տապից պապակում եմ»: 25 Եւ Աբրահամը նրան ասաց. «Որդեսկ, յիշիր, որ դու ստացար քո բարիքները այնտեղ, քո կեանքի ընթացքում, իսկ Ղազարոսն էլ՝ չարչարանքները. այժմ սա այստեղ միշտարում է, իսկ դու այդտեղ պապակում ես: 26 Եւ այս բոլորից բացի, մէծ վիի կայ մներ եւ ձեր միշտն. եթէ ուղենան այստեղից ձեզ մօտ անցնել, չեն կարողանայ. ոչ էլ այդտեղից մէկը կարող է մեզ մօտ անցնել: 27 Մեծահարուստն ասաց. «Արդ, աղաջում եմ թեզ, հայր, որ Ղազարոսին ուղարկես իմ հօր տունը, - 28 րոտեղ ես հինգ եղբայրներ ունեմ, - որպէսզի նրանց վկայութիւն տայ, որ նրանք Էլ չզան տանջանքներից այս վայրը»: 29 Եւ Աբրահամն ասաց. «Նրանք ունեն Մովկւս եւ մարգարէներ, թող նրանց լսեն»: 30 Եւ նա ասաց. «Ոչ, հայր Աբրահամ. բայց եթէ մեռեներից մէկը նրանց մօտ գնայ, նրանք կ'ապաշխարեն»: 31 Եւ Աբրահամը նրան ասաց. «Եթէ Մովկւսին եւ մարգարէներին չեն լսում, մեռեներից մէկն էլ եթէ յարութիւն առնի, չպիտի համոզուեն»:

17 Յիսոս ասաց նաեւ իր աշակերտներին. «Անկարելի է, որ զայթակողութիւն չգայ, բայց վայ նրան, որի ձեռքով կը գայ: 2 Նրա համար լաւ կը լինէր, եթէ իր պարանոցից երկանաքար վեմ կախուելք, եւ նա ծովը գցուեր, քան թէ այս փոքրիկներից մէկին զայթակողունէր: 3 Զգնյ եղէք ձեր անձերի համարը: 4 «Եթէ քո եղբայրը մեղանչի, սաստիր նրան. եւ եթէ զղազ, ներին նրան: 5 Եւ եթէ եօթն անգամ մեղանչի քո դէմ եւ եօթն անգամ դառնայ թեզ եւ ասի՝ զղում եմ, ներին նրան»: 6 Եւ առաքեալները Տիրոջն ասացին. «Աւելացրու մէր իհաւատը: 7 Եւ Տէրն ասաց. «Եթէ մանանեխի հատիկի չափ հաւատ ունենաք եւ այս թթենուն ասէք՝ «Աբրահամին եղիր եւ տնկուէր ծովի մէջ», նա իսկ կը հնազանդուի ձեզ»:

8 «Իսկ ձեզնից ով, որ հողագործ կամ հովիտ ծառայունի, երբ սա ազարակից տուն մտնի, նրան կ'ասի խւկոյն՝ «Անցիր սեղան նստիր». 9 այլ նրան չի ասի՛ «Պատրաստիր, ինչ ընթերելու եմ, եւ գօտի կապած՝ ծառայիր ինձ, մինչեւ որ ուտեն եւ խմեմ, եւ ապա կ'ուտես եւ կը խմեն դու»: 10 Միթէ տէրը շնորհապահրտ կը լինի այդ ծառային, որ իր բոլոր հրամանները կատարեց: 11 Նոյնպէս եւ դուք, երբ կատարէք այն բոլորը, որ ձեզ հրամայուած է, ասացէք, թէ՝ «Անպիտան ծառաններ ենք. ինչ որ պարտաւոր էինք անել, այն արեցինք»: 12 Եւ մինչ նա դէպի Երուսաղէմ էր գնում, անցնում էր Սամարիայի եւ Գայլիայի միջով: 13 Եւ երբ մի գիտ էր մտնում, նրան հանդիպեցին տասը բորոտներ, որոնք հեռու կանգնեցին, 14 բարձրացրին իրենց ձայնը եւ ասացին. «Յիսուս վարդապետ, ողորմիր մեզ»: 15 Եւ երբ նրանց տեսաւ, ասաց նրանց. «Գնացէք դուք ձեզ քահանաններին ցոյց տուեք»: Երբ գնում էին, նոյն ժամին մաքրուեցին: 16 Նրանցից մէկը, երբ տեսաւ, թէ թժկուեց, վերադարձաւ եւ բարձր ձայնով փառադրում էր Վստծուն. 17 Երեսի վրայ ընկալ Յիսուսի ոտքերի առաջ եւ շնորհակալութիւն էր յայտնում նրան. Եւ ինքը սամարացի էր: 18 Յիսուս պատասխաննեց եւ ասաց. «Սրանք տասն եւ չմաքրուեցին. իսկ արդ, իննը ուր են, 19 որ չվերադարձան՝ փառք տալու համար Վստծուն, բացի միայն այս օտարազգի մարդուց»: 20 Եւ ասաց նրան. «Վեր կաց գնա, որովհետեւ քո հաւատոր թեզ փրկեց»: 21 Երբ փարիսէցինների կողմից հարց տրուեց, թէ ե՞րբ պիտի գայ Վստծու արքայութիւնը. նա պատասխաննեց եւ ասաց. «Վստծու արքայութիւնը դրսից տեսանելի կերպով չի գալիս, 22 եւ չեն ասի, թէ՝ ահաւասիկ այստեղ է կամ այնտեղ, որովհետեւ ահա Վստծու արքայութիւնը ներսում, ձեր մէջ է»: 23 Իսկ իր աշակերտներին ասաց. «Կը գան օրեր, երբ դուք կ'ուզենաք մարդու Որդու օրերից մէկը տեսնե, եւ չեք տեսնի: 24 Եւ եթէ ձեզ ասեն, թէ՝ «Ահաւասիկ այստեղ է կամ այնտեղ», մինչ շտապէք գնայու, 25 որովհետեւ, ինչպէս որ փայլակը երկնքի ներքեւից փայլատակնով՝ երկնքի երեսը լուսաւորում է, այնպէս ել կը լինի մարդու Որդին՝ իր օրում: 26 Բայց նախ նա պէտք է շատ չարչարուի եւ մերժուի այս սերնից: 27 Եւ ինչպէս եղաւ Նոյի օրով, այնպէս կը լինի եւ մարդու Որդու օրով: 28 Ուտում էին, խմում, կին էին առնում եւ մարդու էին գնում, մինչեւ այն օրը, երբ Նոյը տապան մտաւ, եւ ջրեղեղով եկաւ ու բոլորին կորստեան մատնեց: 29 Նոյնպէս, ինչպէս Ղովտի օրով էլ եղաւ, ուտում էին, խմում, առնում էին ու վաճառում, տնկում էին, շինում: 30 Եւ այն օրը, երբ Ղովտը Սողոմից դուրս ելաւ, երկնքից կրակ եւ ծծումք տեղաց ու բոլորին կորստեան մատնեց: 31 Նոյն ձեւով է լինելու այն օրն է, երբ մարդու Որդին է

յայտնուելու: 32 Այն օրը, ով որ տանիքում է, եւ իր կարասին՝ տանը, թող չիշնի առնելու այն. եւ ով որ հանդում է, նոյնպէս թող յետ չդառնայ: 33 Յիշեցէք Ղովտի կնոջը: 34 Ով որ ուզի իր անձը փրկեւ, պիտի կորցնի այն, իսկ ով որ կորցնի իր անձը, պիտի փրկի այն: 35 Վսում եմ ձեզ, այն գիշերը, եթէ երկու հոգի լինեն մի մահճի մէջ, մէկը պիտի վերցուի, իսկ միւսը՝ թողնուի: 36 Եւ եթէ երկու կին միասին աղայիս լինեն, մէկը պիտի վերցուի, իսկ միւսը՝ թողնուի: Եւ եթէ հանդում երկու հոգի լինեն, մէկը պիտի վերցուի, իսկ միւսը՝ թողնուի»: 37 Պատասխան տուին եւ ասացին նրան. «Ուրտե՞ղ, Տէր»: Եւ նա ասաց նրանց. «Ուր որ որ մարմինն է, այնտեղ էլ կը հաւաքուեն արծիւները»:

18 Մի առակ էլ ասաց նրանց այն մասին, թէ նրանք ամեն ժամ պէտք է աղօթեն ու չձանձրանան: 2 Վսաց. «Մի քաղաքում մի դատաւոր կար. Վստծուց չէր վախենում եւ մարդկանցից չէր ամաչում: 3 Եւ նոյն քաղաքում մի այրի կար, որ գայխ էր նրա մօտ եւ ասում. «Իմ ոսոյի դէմ իմ դատը տես»: 4 Եւ դատաւորը երկար ժամանակ չէր ուզում. դրանցից յետոյ իր մտքում ասաց. «Ձեռն Վստծուց չեմ վախենում եւ մարդկանցից չեմ ամաչում. 5 բայց այն բանի համար, որ այրի կինը ինձ յոգնեցնում է, նրա դատը տեսնեմ, որպէսզի անընդհատ զայ եւ ինձ չանհանգստացնի»: 6 Եւ Տէրն ասաց. «Լուցէք, թէ ինչ էր ասում անիրաւ դատաւորը: 7 Իսկ Վստուած արդարութիւնն չի անի իր այն ծառաներին, որոնք գիշեր եւ ցերեկ աղաղակում են. Եւ նրանց հանդէպ միայն համբերատանը կը լինի: 8 Այն, ասում եմ ձեզ, նրանց իսկոյն արդարութիւնն կ'անի. իսկ երբ մարդու Որդին գայ, արդեօք երկրի վրայ հաւատ կը գտնի»: 9 Վս առակն էլ ասաց ոմանց, որոնք իրենք իրենցով պարծենում էին, թէ արդար են, եւ արհամարիսմ էին ուրիշ շատերին: 10 «Երկու մարդ տաճար եկան աղօթքի կանգներու. մէկը՝ փարիսէցի, միւսը՝ մաքսաւոր: 11 Փարիսէցին կանգնած էր մեկուսի եւ, ինքն իրեն, այս աղօթքն էր ասում. «Վստուած իմ, շնորհակալ եմ թեզնից, որ ես նման չեմ ուրիշ մարդկանց, ինչպէս յափշտակողները, անիրաւներն ու շնացողները, եւ կամ ինչպէս այս մաքսաւորը. 12 այլ շարաթը երկու անզամ ծոն եմ պահում եւ տասանորդ եմ տափսի իմ ամբողջ եկամնից»: 13 Իսկ մաքսաւորը կանգնած էր մէկուսի եւ չեր իսկ կամենում իր աշքերը երկինք բարձրացնել, այլ ծեծում էր կուրծքը եւ ասում. «Վստուած, ներիր ինձ՝ մերժաւորիս»: 14 Վսում եմ ձեզ, այ իշաւ իր տունը արդարացած, ոչ թէ միւսը. որովհետեւ, ով որ բարձրացնում է իր անձը, կը խոնարիսուի, եւ ով որ խոնարիսնում է իր անձը, կը բարձրացնուի»: 15 Մասուկներին էլ մօտեցնում էին նրան, որպէսզի նրանց դիաչի. երբ աշակերտները այդ տեսան,

սաստեցին բերողներին: **16** Իսկ Յիսուս կանչելով մանուկներին իր մօտ՝ ասաց. «Ձո՞յլ տուեք այդ մանուկներին, որ ինձ մօտ գան, եւ մի արգելք նրանց, որովհետեւ այդպիսիներինն է Աստծու արքայութիւնը: **17** Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, ով որ Աստծու արքայութիւնը շընդունի ինչպէս մի մանուկ, այնտեղ չի մտնի»: **18** Մի իշխանաւոր նրան հարցրեց եւ ասաց. «Բարի Վարդապէտ, ինչ պիտի անեմ, որ յալիտենական կեանքը ժառանգեմ»: (այօն ց166) **19** Յիսուս նրան ասաց. «Ինչո՞ւ ինձ բարի ես կոչում. ոչ որ բարի չէ, այլ միայն Աստուած: **20** Պատուիրանները գիտեն՝ մի շնացիր, մի սպանիր, մի գողացիր, սուտ մի վկայիր, մեծարիր քո հօրը եւ մօրը»: **21** Եւ նա ասաց. «Վյո բոլորը պահել եմ իմ մանկութիւնից»: **22** Երբ Յիսուս այս լսեց, ասաց նրան. «Դեռ մի բան պակաս է քեզ. ինչ որ ունես, վաճառիր եւ տուր աղքատներին եւ երկնքում զանձեր կ'ունենաս, եւ արի իմ յետեւից»: **23** Երբ նա այս լսեց, տրտմեց, որովհետեւ չափազանց հարուստ էր: **24** Երբ Յիսուս նրան տեսաւ տրտմած, ասաց. «Ինչքան դժուարութեամբ Աստծու արքայութիւնը կը մտնեն նրանք, որոնք հարստութիւն ունեն: **25** Վեեի հետո է, որ պարանց ասեղի ծակից անցնի, քան թէ մի մեծահարուստ Աստծու արքայութիւնը մտնի»: **26** Եւ նրանք, որ լսեցին, ասացին. «Իսկ ով կարող է փրկուելք: **27** Եւ նա ասաց. «Ինչ որ անհնար է մարդկանց համար, Աստծու համար հնարաւոր է»: **28** Եւ Պետրոսն ասաց. «Վհա մենք մեր ամեն ինչը թողեցինք եւ եկանք քո յետեւից»: **29** Եւ Յիսուս ասաց նրանց. «Եշմարիտ եմ ասում ձեզ, չկայ մԵկը, որ թողած լինի տունը, կամ ծնողներին, կամ եղբայրներին, կամ կնօշը, կամ զաւակներին՝ Աստծու արքայութեան համար, **30** Եւ այս ներկայ ժամանակում բազմապատիկ չստանայ ու յալիտենական կեանքը չժառանգի այս աշխարհում, որ գալու է»: (այօն ց165, այօն ց166) **31** Եւ Տամներկուսին, առանձին, մի կոյս տանելով՝ նրանց ասաց. «Ահաւակի ենում ենք դեպի Երուսաղեմ, եւ մարգարեների միջոցով մարդու Որդու մասին բոլոր գրուածները պիտի կատարուեն. **32** Որովհետեւ նա պիտի մատնուի հեթանոսներին եւ պիտի ծաղրով. **33** Նրան պիտի ծաղկեն ու սպանեն, եւ երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնի»: **34** Եւ առաքենամերը այս բոլորից ոչինչ չինացան, այլ խօսքը նրանցից ծածկուած էր, եւ ասուածները չեին ըմբռնում: **35** Եւ երբ նա մօտենում էր Երիքովին, ճանապարհի վրայ նստել էր մի կոյր մուրացկան: **36** Երբ սա լսեց, որ ժողովուրդը անցնում է, հարցրեց, թէ՝ այդ ինչ է: **37** Եւ նրան պատմեցին, թէ անցնում է Յիսուս Նազովիեցին: **38** Նա աղաղակեց եւ ասաց. «Յիսուս, Դաւթի Որդի, ողորմիր ինձ»: **39** Եւ առջեւից զնացողները սաստեցին նրան, որ լիի: Իսկ նա առաւել եւս աղաղակում էր. «Դաւթի

Որդի, ողորմիր ինձ»: **40** Յիսուս տեղում կանգնեց եւ հրամայեց իր մօտ բերել նրան. Եւ երբ կոյրը մօտեցաւ, նրան հարցրեց եւ ասաց. **41** «Քնչ ես կամենում դու, որ ես քեզ համար անեմ»: Եւ սա ասաց. «Որ բացուեն աչքերս, եւ տեսնեմ, ՏՇը»: **42** Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Նայիր. քո հաւատար քեզ փրկեց»: **43** Եւ յիսկոյն կոյրը տեսաւ. զնում էր Յիսուսի յետեւից եւ փառք էր տայիս Աստծուն: Եւ ամբողջ ժողովուրդը տեսնելով այս Աստծուն գոհութիւն էր տայիս:

19 Եւ Յիսուս մտել էր Երիքով ու շրջում էր: **2** Եւ ահա մի մարդ, Զակրեսու անունով, որ մաքսապէտ էր ու մեծահարուստ, **3** ուղղում էր տեսնել, թէ ով է Յիսուս, բայց բազմութեան պատճառով չէր կարողանում, որովհետեւ կարծահասակ էր: **4** Եւ առաջ վագելով՝ բարձրացաւ ժանտաթգենու վրայ, որպեսզի տեսմի նրան, որովհետեւ նա հենց այդտեղով էր անցնելու: **5** Երբ այդ տեղը եկաւ, Յիսուս վեր նայեց եւ ասաց. «Զակրենա, շտապիր իշիր այդտեղից, որովհետեւ այսօր պէտք է, որ ես քո տանը գիշերեն»: **6** Զակրեսուր շտապեց իշաւ եւ նրան ընդունեց ուրախութեամբ: **7** Երբ ամենքը այս տեսան, տրտնջում էին եւ ասում, թէ մեղաւոր մարդու մօտ մտալ գիշերելու: **8** Իսկ Զակրեսուր եկաւ կանգնեց եւ ասաց Տիրոջը. «ՏՇը, ահա իմ ինչերի կեսը կը տամ աղբատներին, եւ եթէ որեւէ մԵկին զրկել եմ, քառապատիկ կը հասուցեմ»: **9** Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Վսօր այս տան համար փրկութիւն եղաւ, քանի որ սա եւս Աքրահամի որդի է, **10** որովհետեւ մարդու Որդին եկաւ փնտռելու եւ փրկելու կորածին»: **11** Եւ մինչ նրանք լսում էին այս, Յիսուս մի առակ էլ աւելացրեց նրա համար, որ ինքը մօտենում էր Երուսաղեմին, եւ նրանք կարծում էին, թէ Աստծու արքայութիւնը շուտով յայտնուելու է: **12** Նա ասաց. «Մի ազնուական մարդ զնաց հեռու աշխարհ՝ իր թագաւորութիւնը ստանալու եւ վերադառնալու համար: **13** Եւ կանչելով իր ծառաներին՝ նրանց տասը մնաս տուեց եւ ասաց. «Ճահարկեցք դրանք, մինչեւ որ զամ»: **14** Բայց նրա համարադարձացիները աստում էին նրան. պատգամաւրներ ուղարկեցին նրա յետեւից եւ ասացին. «Մենք չենք կանչենում, որ դա մեր վրայ թագաւորի»: **15** Եւ ազնուականը վերադարձա՝ իր թագաւորութիւնն ստացած, եւ կանչեց այն ծառաներին, որոնց տուել էր դրամը, որպեսզի իմանայ, թէ ով ինչ էր շահել: **16** Եկաւ առաջին եւ ասաց. «ՏՇը, քո մԵկ մնասը տասը մնաս թերեց»: **17** Եւ տեղը նրան ասաց. «Ազնիւ եւ բարի ծառայ, քանի որ այդ փոքր բանի մԵջ հաւատարիմ եղաւ, իշխանութիւն ունեցիր տասը թաղաքների վրայ»: **18** Եկաւ Երկրորդը եւ ասաց. «Քո մԵկ մնասը իինզ մնաս թերեց»: **19** ՏՇը նրան ասաց. «Դու է՝ իինզ

քաղաքների վրայ»: 20 Միւսն էլ եկաւ եւ ասաց. «Տէ՛ր, ահա քո մնասը, որ թաշկինսկի մէջ ծրարած պահում էի. 21 վախենում էի բեզնից, որովհետեւ խիստ մարդ ես. Վերցնում ես, ինչ որ չես դրեյ, եւ հնձում ես, ինչ որ չես սերմանելք»: 22 Եւ տէրը նրան ասաց. «Չենց քո բերանով բեզ պիտի դատեմ, անհաւատարիմ ծառայ. գիտէիր, որ ես մի խիստ մարդ եմ, վերցնում եմ, ինչ որ չեմ դրել եւ հնձում եմ ուր չեմ սերմանել: 23 Յապա ինչո՞ւ իմ դրամը լումայափոխներին չոտուիր, որպէսզի ես, զայով, տոկոսներով միասին պահանջէի այն»: 24 Եւ սպասաւորներին ասաց. «Վերցրէք դրանից մէկ մնասը եւ տարէք տոլէք նրան, ով տասը մնաս ունի»: 25 Եւ ծառաները ասացին նրան. «Տէ՛ր, արդէն նա տասը մնաս ունի»: 26 - Ասում եմ ձեզ, թէ՝ «Ով որ ունի, նրան պիտի տրուի, իսկ նրանից, որ չունի, պիտի վերցուի եւ այն, ինչ որ ունի: 27 Բայց իմ այն թշնամիներին, որոնք չեն կամենում, որ ես թագաւորեմ իրենց վրայ, բերէք այստեղ եւ սպանեցէք իմ առաջ»: 28 Եւ երբ այս ասաց, առաջ գնաց՝ Երուսաղէմ ենելու հասար: 29 Եւ երբ մօտեցաւ Բեթփագէին եւ Բեթանիային, այն լերան մօտ, որ կղուլս է Զիթենեա, ուղարկեց իր աշակերտներից երկուսին 30 եւ ասաց. «Գնացէք այն գիլոց, որ մեր դիմացն է. երբ այնտեղ մտնէք, կը գտնէք կապուած մի ասանակ, որի վրա ոչ մի մարդ երբէք չի նատել. արձակեցէք այն եւ բերէք: 31 Եւ եթէ մէկը ձեզ հարցնի, թէ ինչու էք արձակում, նրան այսպէս ասացէք. «Եր տիրոջը պէտք է»: 32 Երբ գնացին նրանք, որ ուղարկուել էին, գոտան այնպէս, ինչպէս ասել էր նրանց, աւանակը կար: 33 Եւ մինչ աւանակն արձակուու էին, նրա տէրերը ասացին նրանց. «Աւանակն ինչո՞ւ էք արձակում»: 34 Եւ աշակերտները ասացին. «Եր տիրոջը պէտք է»: 35 Եւ այն բերին Ցիսուսի մօտ. զգեստներ զցեցին նրա վրայ եւ Ցիսուսին նստեցրին: 36 Եւ մինչ նա առաջանում էր, մարդիկ իրենց զգեստները փոռում էին ճանապարհի վրայ: 37 Եւ երբ նա մօտեցաւ Զիթենեաց լերան զարիվարին, աշակերտների ամբողջ բազմութիւնը ուրախութեամբ եւ բարձրածայն սկսեց օրինել Աստծուն՝ կատարուած բոլոր զօրութիւնների հասար, որ տեսան: 38 Եւ ասում էին. «Օրինեալ է այդ թագաւորը, որ գալիս է Տիրոց անունով. խաղաղութիւնն երկնքում եւ փանք բարձունքներում»: 39 Իսկ փարիսեցիներից ումանք ամրոխի միջից ասացին նրան. «Կարդապէտ, սաստիր քո աշակերտներին»: 40 Նա պատասխանեց եւ ասաց. «Ասում եմ ձեզ, որ եթէ դրանք լրեն էլ, այդ բարերը կ'աղաղակեն»: 41 Եւ երբ մօտեցաւ, տեսնելով քաղաքը՝ լաց եղաւ նրա վրայ եւ ասաց. 42 «Գոնէ այս օրերին գիտենայիր դու քո խաղաղութիւնը. բայց այժմ ծածկուեց քո տեսողութիւնից. 43 որովհետեւ օրեր պիտի գան վրայ, երբ

թշնամիներդ քո շուրջը պատնէշ պիտի կանգնեն եւ պիտի պաշարեն բեզ, պիտի նեղեն բեզ բոլոր կողմերից 44 ու իիմայատակ պիտի անեն քեզ եւ սպանեն քո մէշ քո որդիներին. եւ քարդ քարի վրայ բնաւ չպիտի թողնեն, քանի որ քո այցելութեան ժամանակը չճանաչեցիր»: 45 Եւ տաճար մտնելով սկսեց դուրս հանել աղաւնեվաճառներին ու գնողներին եւ լումայափոխների սեղանները ցրեց 46 ու ասաց նրանց. «Գորուած Է՝ «Իմ տունը պէտք է աղօթքի տուն լինի», իսկ դուք աւազակների որցերի էք վերածել այդ»: 47 Եւ նա ամէն օր նրանց ուսուցանում էր տաճարում, իսկ քահանայապետները, օրենսգետները եւ ժողովրդի գլխաւորները հնար էին փնտռում նրան կորստեան մատնելու, 48 բայց չէն գտնում, թէ ինչ անեն, որովհետեւ ամբողջ ժողովուրդը, նրանով տարուած, լսում էր նրան:

20 Եւ այն օրերից մէկում, մինչ տաճարում ուսուցանում էր ժողովրդին եւ ալետարանում, վրայ հասան քահանայապետներն ու օրենսգետները՝ ծերերով հանդերձ, 2 եւ ասացին նրան. «Ասա մեզ, ինչ իշխանութեամբ ես դու անում այդ, կամ ո՞վ է, որ բեզ տուեց այդ իշխանութիւնը»: 3 Ցիսուս պատասխան տուեց նրանց եւ ասաց. «Ես ել ձեզ մի բան հարցնեմ, եւ դուք ինձ ասացէք. 4 Ցովհաննեսի մկրտութիւնը երկնքից էր, թէ՝ մարդկանցից»: 5 Եւ նրանք իրենց մտքում խորհեցին եւ ասացին. 6 «Եթէ ասենք՝ երկնքից էր, կ'ասի՛ իսկ ինչո՞ւ չհաւատացիք նրան. եւ եթէ ասենք՝ մարդկանցից, ամբողջ ժողովուրդը մեզ կը քարկոծի, որովհետեւ իրենց մտքում Ցովհաննեսի մասին հաստատ համոզում կայ, թէ նա մարգարէ է»: 7 Եւ պատասխան տուեցին, թէ չզիտեն որտեղից է: 8 Եւ Ցիսուս նրանց ասաց. «Ես ել ձեզ չեմ ասի, թէ ինչ իշխանութեամբ եմ անում այս: 9 Եւ սկսեց ժողովրդին ասել այս առաջիկ. «Մի մարդ այգի տնկեց եւ այն յանձնեց մշակներին, իսկ ինքը երկար ժամանակով ճանապարհորդութեան գնաց: 10 Եւ յարմար ժամանակին մշակների մօտ մի ծառայ ուղարկեց, որպէսզի այգու պատիցի իր բաժինը տան նրան. իսկ մշակները ծեծեցին նրան ու ձեռնունայն արձակեցին: 11 Տէրը դարձեալ մէկ ուրիշ ծառայ եւս ուղարկեց. նրանք սրան եւս ծեծեցին, անարգեցին եւ ձեռնունայն ճամբու դրին: 12 Ապա ուղարկեց նաեւ մի երրորդի. նրանք սրան էլ վիրաւորեցին եւ այգուց դուրս հանեցին: 13 Ազդու տէրն ասաց. «Քնչ անեմ. ուղարկեմ իմ սիրելի որդուն, թէրեւս նրանից կը պատկառեն»: 14 Երբ մշակները նրան տեսան, իրար հետ խորհուրդ արին եւ ասացին. «Սա ժառանգք, սպանենք սրան, որպէսզի ժառանգութիւնը մերը լինի»: 15 Եւ նրան այգուց դուրս հանեցին ու սպանեցին:

Վրոյ, այգու տէրը նրանց ինչ կ'անի: **16** Չէ որ կը զայ ու կորստեան կը մատնի այդ մշակներին եւ այգին ուրիշներին կը տայ»: **17** Երբ այս լսեցին, ասացին. «Թայ լիցի»: Եւ Յիսուս նրանց նայելով՝ ասաց. «Խև ինչ է ան, որ գորուած է, թէ՝ «Այն վեմք, որ անարգեցին շինողները, նա է, որ անկիննաբար եղաւ»: **18** Ով որ այս վեմին բախուի, կը խորտակուի, եւ ում վրայ որ այն ընկնի, կը ճզմի նրան»: **19** Եւ օրենսգետներն ու քահանայապետները նոյն պահին ուզում էին նրա վրայ ձեռք դնել, բայց ժողովրդից վախեցան, որովհետեւ հասկացան, թէ այն առակը իրենց մասին ասաց: **20** Եւ ապա յարմար առիթի սպասեցին եւ ուղարկեցին խարեբաներ, որոնք իրենք իրենց, կեղծաւորութեամբ, արդար էին ձեւացնում, որպէսզի նրան խօսքերով քռնե՞ն մատնելու համար պետութեան եւ իշխանութեան կուսակալին: **21** Յարցրին նրան եւ ասացին. «Վարդապետ, զիտենք, որ ճիշտ ես խօսում ու ուսուցանում եւ աչառութիւն չես անում, այլ ճշմարտութեամբ Աստծու ճանապարհն ես սովորեցնում: **22** Օրինաւո՞ր է մեզ համար կայսրին հարկ տալ, թէ՞ ոչ»: **23** Եւ նկատելով նրանց խորամանկութիւնը՝ ասաց նրանց. **24** «Յոյն տուլէք ինձ դահեկանը»: Եւ նրանք ցոյց տուին: **25** Եւ նա ասաց. «Ում պատկերը եւ գիրը ունի դա»: «Պատասխանեցին եւ ասացին կայսրինը: Եւ նա նրանց ասաց. «Վրոյ, զնացէք տուլէք կայսրինը՝ կայսեր, իսկ Աստծունը՝ Աստծուն:» **26** Եւ չկարողացան նրան խօսքերով քռնել ժողովրդի առաջ ու զարմանալով նրա պատասխանի վրայ՝ լուցին: **27** Սաղուկեցիներից ոմանք, որոնք հակառակում էին, թէ յարութիւն չկայ, մտսենալով հարցրին նրան եւ ասացին: **28** «Վարդապետն, Մովսէսը մեզ համար գրել է. «Եթէ մեկի եղբայրը, որը կին ունի, մեռնի, եւ նա անժառանգ լինի, թող նրա եղբայրը առնի այդ կոտը եւ իր եղբոր համար զաւակ հասցնի»: **29** Վրոյ, եօթը եղբայրներ կային. առաջնորդ կին առաւ եւ անժառանգ մեռաւ: **30** Նրան առաւ նաեւ երկրորդը. եւ նա էլ անժառանգ մեռաւ: **31** Նրան առաւ նաեւ երրորդը. եւ նոյն ձեռլով եօթն էլ... Եւ ժառանգներ չթողեցին: **32** Մեռաւ եւ կինը: **33** Վրոյ, յարութեան ժամանակ նրանցից ում կինը կը լինի, որովհետեւ եօթն էլ նրան կին առան:»: **34** Յիսուս պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Այս աշխարհի որդիները կին են առնում եւ մարդու են զնում. (այժ ց165) **35** իսկ նրանք, որոնք արժանի կը լինեն այն աշխարհին հասնելու եւ մեռելներից յարութիւն առնելու, ոչ կին են առնում եւ ոչ էլ մարդու են զնում, (այժ ց165) **36** Քանի որ այլեւս մեռնել անզամ չեն կարող, որովհետեւ իրեշտակների նման են եւ Աստծու որդիներ, քանի որ յարութեան որդիներ են: **37** Իսկ թէ մեռելները յարութիւն են առնում, Մովսէսն էլ այդ գուշակեց մորենու օրինակի մէջ,

ինչպէս որ ասում է Տիրոց մասին՝ «Աստուած Աբրահամի, Աստուած Իսահակի եւ Աստուած Յակոբի»: **38** Իսկ Աստուած մեռելների Աստուածը չէ, այլ՝ ողջերի, որովհետեւ բոլորը նրա համար կենդանի են»: **39** Օրենսգետներից ոմանք նրան պատասխանեցին եւ ասացին. «Վարդապետ, լյա ասացիր»: **40** Եւ այլնու ոչ ոք չէր համարձակուում նրան որեւէ բան հարցնել: **41** Յիսուս նրանց ել ասաց. «Քրիստոսի համար ինչպէս են ասում, թէ Դաւթի որդին է. **42** Քանի որ Դաւթին ինքը Սաղմուների գրքում ասում է. «Տէրն ասաց իմ Տիրոց՝ նատիր իմ աջ կողմում, **43** մինչեւ որ քո թշնամիներին ուորերիդ պատուանդան դնեմ»: **44** Իսկ արդ, եթէ Դաւթիթ նրան Տէր է կոչում, Նա ինչպէս նրա որդին կը լինի»: **45** Եւ մինչ ամբողջ ժողովուրդը լսում էր, ասաց իր աշակերտներին. **46** «Զգուշացէք օրենսգետներից, որոնք ուզում են պատմուաններով շոգել եւ սիրում են ողջոյններ ընդունել հրապարակներում ու առաջին աթոռները գրաւել ժողովարաններում եւ պատույ տեղերը նստել ընթիթների ժամանակ, **47** որոնք իւրացնում են այրիների տները եւ ծեւականօրէն երկարում են իրենց աղօթները: Նրանք աւելի խիստ դատապահիու պիտի ստանան»:

21 Եւ Յիսուս նայեց ու տեսաւ մեծահարուսաներին, որոնք տաճարի գանձանակի մէջ իրենց նուլերներն էին զցում: **2** Տեսաւ եւ մի աղքատ այրի կնոջ, որ երկու լումայ զցեց այստեղ: **3** Եւ ասաց. «Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ այդ աղքատ այրին աւելի զցեց, քան բոլորը: **4** Նրանք ամենքը իրենց կուտակածներից զցեցին Աստծուն տրուած նուլերների մէջ, իսկ նա իր կարօտութեան մէջ իր ունեցած ամբողջ ապրուստը զցեց: **5** Եւ երբ ոմանք տաճարի մասին ասում էին, թէ գեղեցիկ քարերով եւ աշտարակներով է զարդարուած, նա ասաց. **6** «Վոյ բոլորը, որ տեսնում եք, պիտի գան օրեր, երբ այնտեղ չպիտի թողնուի քար քարի վրայ, որ քանդուիլիք»: **7** Յարցրին նրան եւ ասացին. «Վարդապետն, Երբ կը լինի այդ, եւ ինչ կը լինի նշանը, երբ այդ պատահելու լինի»: **8** Եւ նա ասաց. «Զգոյշ կացէք, չխարուէք. որովհետեւ շատերը պիտի զան իմ անունով եւ պիտի ասեն թէ՛ ես եմ Քրիստոսը, եւ թէ՛ ժամանակը մօտեցա. Նրանց յետեւից չզնաք: **9** Եւ երբ լսէք պատերազմների եւ խորվութիւնների մասին, չզարհուրէք. որովհետեւ պիտք է, որ նախ այդ բաները պատահեն բայց աշխարհի վախճանը շուտով չի լինելու: **10** Այս ժամանակ ասաց նրանց. «Ազգ ազգի դէմ պիտի ելնի, եւ թագաւորութիւն՝ թագաւորութեան դէմ. **11** Եւ մեծ երկրաշարժներ ու տարբեր տեղերում սով ու ժանտախտ պիտի լինեն. պիտի լինեն արհաւիրքներ եւ մեծամեծ

Նշաններ երկնքից: **12** Բայց այս բոլորից առաջ ձեր վրայ ձեռք պիտի դնեն եւ պիտի հալածեն, ժողովարանների ու քանտերի պիտի մատնեն ձեզ եւ կուսականների ու թագավարոնների առաջ պիտի տանեն ձեզ իմ անուան համար: **13** Եւ ձեզ համար այդ պիտի լինի առիթ վկայութեան: **14** Արդ, ձեր մտքում դրէք սա. նախօրօք մի մտահոգութէք պատասխան տալու համար, **15** որովհետեւ ես ձեզ կը տամ բերան եւ իմաստութիւն, որին չեն կարողանայ հակառակել կամ պատասխան տալ ձեր բոլոր հակառակորդները: **16** Դուք պիտի մատնութէ եւ ծնողներից, եւ եղբայրներից, եւ ազգականներից, եւ բարեկամներից, ու ձեզնից ումանց պիտի սպանեն: **17** Եւ պիտի ատութէք բոլորից իմ անուան համար: **18** Բայց ձեր գլխից մի մազ անգամ չպիտի կորչի: **19** Եւ ձեր համբերութեամբ պիտի շահէք ձեր հոգիները»: **20** «Բայց երբ տեսնէք երուսաղեմ՝ շրջապատուած զօրքերով, այն ժամանակ իմացէք, որ նրա աւերում մօտ է: **21** Վյոն ժամանակ նրանք, որ Յթեատանում են, թող փախչեն լեռները, եւ նրանք, որ Երուսաղեմի մէջ են, թող խոյս տան, իսկ նրանք, որ գալառներում են, թող բաղաք չմտնեն, **22** որովհետեւ դրանք վրէժինդորութեան օրեր են, որպէսզի կատարուեն բոլոր գրուածները: **23** Բայց այն օրերին վայ է յիշներին եւ ստնտուներին, որովհետեւ մեծ տագնապ պիտի լինի երկիր վրայ եւ բարկութիւն այս ժողովրդի հանդէա: **24** Նրանք սրի պիտի քաշուեն, գերի պիտի տարուեն բոլոր հեթանոսներից. եւ Երուսաղեմը ոսքի կոխսան պիտի լինի ազգերից, մինչեւ որ լրանան հեթանոսների ժամանակները»: **25** «Եւ նշաններ պիտի լինեն արեգակի, լրսնի եւ աստղերի վրայ: Եւ երկիր վրայ պիտի լինի հեթանոսների տագնապ՝ ծովի եւ խօսվութեան նման ահեղ ձայնի պատճառով, **26** աշշարի վրայ գալիք պատահարների վախից եւ նախսազգացումնից մարդիկ պիտի մեռնեն, որովհետեւ երկնքի զօրութիւնները պիտի շարժուեն: **27** Եւ այն ժամանակ պիտի տեսնեն մարդու Որդուն եկած ամպերի վրայ, զօրութեամբ եւ մեծ փառքով: **28** Եւ երբ սկսուի այս քանը լինեն, վեր կացէք եւ ձեր գոլոխները բարձրացրէք, որովհետեւ մօտ է ձեր փրկութիւնը»: **29** Եւ նրանց ասաց մի առակ. «Նայեցք թօենուն եւ ամեն մի ծառի. **30** Երբ իրենց բողոքոջ ցոյց են տայիս, տեսնում եք այն ու դրանից իմանում եք, որ մօտ է ամառը: **31** Նոյնպէս եւ դուք, երբ տեսնէք այս բոլորը կատարուած, իմացէք, որ Աստծու արքայութիւնը մօտ է: **32** Շշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ այս սերունդը չպիտի անցնի, մինչեւ որ այս բոլորը կատարուի: **33** Երկինքը եւ երկիրը կ'անցնեն, բայց իմ խօսքերը չեն անցնի»: **34** «Չգիյ եղէք ինքներդ ձեզնից. գուցէ ձեր սրտերը ծանրանան

գեխութեամբ եւ հարբեցողութեամբ ու աշխարհիկ հոգսերով. եւ յանկարծակի հասնի ձեր վրայ այն օրը. **35** որովհետեւ այդ օրը որովայրի ննան պիտի հասնի այն ամենքի վրայ, որոնք բնակլում են երկրագնդի ամբողջ երեսին: **36** Արթնն կացէք այսուհետեւ, ամեն ժամ աղջթք արէք, որպէսզի կարողանաք զերծ մնալ այն ամենից, որ լինելու է, եւ արժանի լինեք կանգնելու մարդու Որդու առաջ»: **37** Եւ ցերեկը ուսուցանում էր տաճարի մէջ, իսկ գիշերները ենում էր, մնում այն լերան վրայ, որը կոչում էր Զիթենեաց: **38** Եւ ամբողջ ժողովուրդը առաւտները վաղ շտապում էր նրա մօտ՝ տաճարում նրան լեկլու համար:

22 Մօտեցաւ

Բաղարջակերաց

տօնք, որը կոչում էր Պասենք: **2** Իսկ քահանայապետներն ու օրէնսգէտները հնար ինն վնտուում, թէ ինչպէս սպանեն նրան, բայց վախենուում էին ժողովրդից: **3** Ապա սատանան մտաւ Խսկարիովտացի կոչուած Ցուղայի մէջ, որ Տասներկուսի թուում էր: **4** Սա զնաց բանակցեց քահանայապետների, օրէնսգէտների եւ ժողովրդի իշխանաւորների հետ, որ Ցիսուլսին նրանց մատնի: **5** Նրանք ուրախացան եւ խոստացան նրան արծաթ տայ: **6** Եւ նա յանձն առաւ ու պատեի առիթ էր վինտուում՝ նրան մատնելու նրանց՝ ամբոխից մեկուսից: **7** Եկալ Բաղարջակերաց օրը, երբ օրէնք էր մորթել Պասերը: **8** Եւ նա ուղարկեց Պետրովին եւ Ցովիհաննեսին ու ասաց. «Գնացէք, պատրաստեցէք մեծ համար Պասերի ընթրիքը, որ ուտենք»: **9** Եւ նրանք ասացին. «Ո՞ւր ես ուղում, որ պատրաստենք»: **10** Եւ նրանց ասաց. «Ահա, երբ քաղաք մտնէք, ձեզ կը հանդիպի մի մարդ՝ ջրի սափորը բարձած. զնացէք նրա յետեւից այն տունը, ուր նա կը մնին: **11** Եւ կ'ասէք տանտիրոջ. «Վարդապետը քեզ ասում է՝ ո՞ւր է այն հիւրասրահը, որտեղ աշակերտներիս հետ պիտի ուտեմ Պասերի ընթրիքը»: **12** Եւ նա ձեզ ցոյց կը տայ զարդարուած մի մեծ վերնատուն, եւ այնտեղ կը պատրաստէք»: **13** Եւ աշակերտները զնացին գտան, ինչպէս որ իրենց ասել էր. եւ պատրաստեցին Պասերի ընթրիքը: **14** Եւ երբ ժամը հասաւ, սեղան նստեց, եւ տասներկու առաքեալներն էլ՝ իր հետ: **15** Եւ նրանց ասաց. «Յոյժ ցանկացայ այս Պասերի ընթրիքը ուտել ձեզ հետ, քանի դեռ չեմ չարչարուել: **16** Բայց ասում եմ ձեզ, թէ այլեւս չեմ ուտելու սրանից, մինչեւ որ Պասերը կատարուի Աստծու արքայութեան մէջ»: **17** Եւ, բաժակը վերցնելով, գոհովթիւն յայտնեց Աստծուն եւ ասաց. «Առէք այս եւ բաժանեցէք ձեր մէջ. **18** ասում եմ ձեզ, թէ այսուհետեւ որթաստունկի բերքից չեմ խմելու, մինչեւ որ գայ Աստծու արքայութիւնը»: **19** Եւ հաց

վերցնելով՝ գոկութիւն յայտնեց Աստծուն, կտրեց, տուեց նրանց եւ ասաց. «Վյո է իմ մարմինը, որ շատերի համար է տրուած. այս արքէ իմ յիշատակի համար»: 20 Նոյնպէս եւ բաժակը վերցրեց ընթրիքից յետոյ եւ ասաց. «Վյո բաժակը նոր Ուխտ է իմ արինով՝ ձեզ համար թափուած: 21 Բայց ահաւասիկ իմ մատնիշի ձեռքը ինձ հետ այս սեղանի վրայ է: 22 Եւ մարդու Որդին աշխարհից կը զնայ ըստ սահմանուածի, բայց վայ այս մարդուն, ում ձեռքով կը մատնուի»: 23 Եւ նրանք սկսեցին հարցնել իրար մէջ, թէ իրենցից ով է, որ այդ անելու է: 24 Եւ նրանց մէջ հականառութիւն առաջացաւ, թէ իրենցից ով պիտի մեծ համարուի: 25 Եւ նա նրանց ասաց. «Ազգերի թագաւորները տիրում են իրենց ժողովուրդների վրայ, եւ նրանք, որ իշխում են նրանց վրայ, բարերարներ են կոչում: 26 Բայց դուք աղյակս չիմնեք, այլ՝ ով որ մեծ է ձեր մէջ, թող լինի ինչպէս կրտսերը, իսկ առաջնորդ՝ ինչպէս սպասաւորը: 27 Ո՞վ է մեծ. սեղան նստո՞յթ, թէ սպասաւորը: Չ՞ որ՝ սեղան նստո՞յթ: Բայց ես ձեր մէջ եմ իրրեւ սպասաւոր»: 28 «Եւ դուք եք, որ իմ փորձութիւնների մէջ ինձ հետ էիք մնում մինչեւ այժմ: 29 Եւ ես խոստանում եմ ձեզ, ինչպէս եւ իմ Յայրը ինձ խոստացաւ տարլու արքայութիւնը, - 30 որ ուստե՛ և խմել իմ սեղանից իմ արքայութեան մէջ եւ նստե՛ տասներկու գահերի վրայ՝ դատելու Խրայլի տասներկու ցեղերք»: 31 Եւ Տէրն ասաց. «Սիմրն, Սիմրն, ահա սատանան ուզեց ձեզ ցորենի նման մաղել: 32 Բայց ես աղօթեցի թեզ համար, որպէսզի քո հաւատը չպակասի, եւ դու, երբ Վերադառնաս ինձ, հաստատես քո եղբայրներին»: 33 Եւ Պետրոսն ասաց. «Տէր, պատրաստ եմ թեզ հետ զնալ եւ բանս, եւ դէպի մահ»: 34 Եւ նա նրան ասաց. «Ասում եմ քեզ, Պետրոսն, այսօր դեռ աքաղաղը կանչած չպիտի լինի, մինչեւ որ դու երեք անգամ ուրանաս՝ ասերվ, թէ ինձ չես ճանաչում»: 35 Եւ նրանց ասաց. «Երբ ուղարկեցի ձեզ առանց քակի, մախաղի եւ կօշիկների, միթէ որեւէ բանի կարօս մնացիք»: 36 Եւ նրանք ասացին՝ եւ ոչ մի բանի: Ավա ասաց. «Իսկ այժմ՝ ով որ քսակ ունի, թող վերցնի այն, նոյնպէս եւ՝ մախաղ իսկ ով որ չունի, թող վաճառի իր վերարկուն եւ իր համար սուր զնի: 37 Բայց ասում եմ ձեզ, այս եւս, որ գրուած է, պէտք է, որ կատարուի իմ վրայ, թէ՝ «Անօրէնների հետ դասուեց». որովհետեւ, ինչ որ ինձ համար է գրուած, կատարուելու վրայ է»: 38 Եւ նրանք ասացին. «Տէր, ահաւասիկ այստեղ երկու սուր կայ»: Եւ նրանց ասաց. «Բաւական են»: 39 Եւ Յիսուս ըստ իր սովորութեան ելաւ զնաց Զիթենեաց լեռը. նրա յետեւից զնացին եւ աշակերտները: 40 Երբ տեղ հասաւ, ասաց նրանց. «Աղօթքի կանգնեցէք, որ փորձութեան մէջ ընկնէք»: 41 Եւ ինքը հեռացաւ նրանցից մօտ մի

բարընկեց, ծնրադրեց, աղօթում էր եւ ասում. 42 «Հայր, եթէ կամենում ես, այս բաժակը ինձնից հեռացրոն, բայց ոչ թէ իմ կամքը, այլ քննը թող լինի»: 43 Եւ նրան երկնքից երեւաց մի իրեշտակ եւ ուժ էր տայիս նրան. նա տագնապի մէշ էր եւ ամրող հոգով էր աղօթում: 44 « Եւ նրանից քրտինքը հոսում էր արեան կաթիլների նման՝ շիթ-շիթ գետին թափուելով: 45 Եւ վեր կենալով աղօթքից՝ նկա աշակերտների մօտ, նրանց քնած գոտա տրտմութիւնից 46 Եւ նրանց ասաց. «Ինչո՞ւ էք քնել. վեր կացէք, աղօթեցէք, որպէսզի փորձութեան մէջ չընկնէք»: 47 Եւ մինչ նա դեռ խօսում էր, ահա երեւաց մի ամրոխ. եւ նա, որ Յուլյա էր կոչում, Տասներկուուից մէկը, առաջնորդում էր նրանց. Երբ Յուլյան մօտեցաւ Յիսուսին, համբուրեց նրան, որովհետեւ այն նշանն էր տուել նրանց, թէ՝ «Ում հետ ես համբուրուեմ, նայ է, նրան բռնեցէք»: 48 Յիսուս նրան ասաց. «Յուլյա, համբուրելիվ ես մատնում մարդու Որդուն»: 49 Երբ նրա շուրջը գտնուողները տեսան եղածը, նրան ասացին. «Տէր, սրով նրանց հարուածներ»: 50 Եւ աշակերտներից մէկը հարուածեց քահանայապետի ծառային եւ կորեց դեն զցեց նրա աջ ականջը: 51 Յիսուս պատախաննեց եւ ասաց. «Թոյլ տուեք, բաւ է եղածը»: Եւ դիաչերով ականջին՝ այն թշկեց: 52 Եւ իր վրայ եկած քահանայապետներին, տաճարի իշխանաւորներին եւ ծերերին ասաց. «Ինչպէս աւազակի վրայ էք գայիս սրերով ու մահակներով. 53 միշտ ձեզ հետ էի տաճարում, եւ դուք ինձ վրայ ձեռք չերկարեցիք. սակայն այս է ձեր ժամը եւ խաւարի իշխանութեան գօրութիւնը»: 54 Եւ բռներով նրան՝ տարան եւ մտցրին քահանայապետի տունը. իսկ Պետրոսը հեռուից զնում էր նրա յետեւից: 55 Երբ զաւթի մէջ կրակ վառեցին եւ նստեցին շուրջը, Պետրոսն ել նստեց նրանց մէջ: 56 Մի ալյախին տեսան նրան կրակի լոյսի մօտ նստած, հայեացք սեւեռեց նրան եւ ասաց. «Սա ել էր նրանցից, որ նրա հետ էին»: 57 Իսկ Պետրոսն ուրացաւ ու ասաց. «Ես նրան չեմ ճանաչում, ով կին»: 58 Եւ թիջ յետոյ մէկ ուրիշը տեսալ նրան եւ ասաց. «Դու ել նրանցից ես»: Պետրոսն ասաց. «Ո՞վ մարդ, ես նրանցից չեմ»: 59 Եւ երբ մի ժամ ել անցաւ, մէկ ուրիշը վիճում էր եւ ասում. «Ծիշտ որ սա ել նրա հետ էր, որովհետեւ գայիլիացի է»: 60 Պետրոսն ասաց. «Ո՞վ մարդ, չգիտեմ այդ ինչ ես խօսում»: Եւ նոյն պահին, մինչ նա այս ասում էր, աքաղաղը կանչեց: 61 Տէրը դարձաւ եւ նայեց Պետրոսին. Եւ Պետրոսը յիշեց Տիրոց խօսքը, որ ասել էր իրեն. «Դու աքաղաղը չկանչած՝ երեք անգամ պիտի ուրանաս, թէ ինձ չես ճանաչում»: 62 Եւ Պետրոսը դուրս եմնելով՝ դառնօրեն լաց եղաւ: 63 Եւ այն մարդիկ, որ նրան պահպանում էին, ծիծաղում

Եին նրա վրայ եւ խփում, **64** ծածկում Եին նրա երեսը եւ տանջում, հարցնում Եին նրան եւ ասում. «Մարգարեացիր՝ նվ է, որ քեզ խփեց»: **65** Եւ հայիոյելով ուրիշ շատ բաներ եւ Եին ասում նրա երեսին: **66** Եւ երբ լոյսը բացուեց, հաւաքուեց ժողովրդի ծերակոյտը՝ բահանայապետներ եւ օրենսգետներ, եւ Յիսուսին բաշեցին բերին իրենց ատեանի առաջ եւ ասացին. «Եթե դու ես Քրիստոսը, ասս մեզ»: **67** Նրանց ասաց. «Եթե ձեզ ասեմ իսկ, չէք հաւատոյ: **68** Եւ եթե ես ձեզ հարցնեմ, ինձ պատասխան չէք տայ կամ չէք արձակի ինձ: **69** Բայց սրանից յետոյ մարդու Որդին պիտի նստի Աստծու զօրութեան աջին»: **70** Եւ ամենքը միասին ասացին. «Ուրեմն դու Աստծու Որդին ես»: Եւ նա նրանց ասաց. «Դուք ասում էք, թե ես եմ»: **71** Եւ նրանք ասացին. «Ել ինչ վկայութիւն է պէտք մեզ, որովհետեւ մենք ինքներս լսեցինք նրա բերանից»:

23 Եւ նրանց ամբողջ բազմութիւնը, վեր կենարվ, նրան տարա Պիդատոսի մօտ: **2** Եւ սկսեցին ամբատանել նրան եւ ասել. «Գտանք սրան, որ մոլորեցնում էր մեր ազգը, արգելում էր կայսրին հարկեր տալ եւ ինքն իր մասին ասում էր, թէ՛ Քրիստոսն է, թագաւոր»: **3** Իսկ Պիդատոսը հարցրեց նրան եւ ասաց. «Յրեաների թագաւորը դո՞ն ես»: Նա պատասխանեց նրան եւ ասաց. «Դու ասացիր»: **4** Պիդատոսը բահանայապետներին եւ ժողովրդին ասաց. «Վս մարդու մեծ ես որեւէ յանցանք չեմ գտնում»: **5** Իսկ նրանք պնդում Եին եւ ասում, թէ ըմբռատութեան է միուլ ժողովրդին, քարոզում է ամբողջ Յրեաստանում Գայիիայից սկսած մինչեւ այստեղ: **6** Իսկ Պիդատոսը, երբ լսեց Գայիիայի մասին, հարցրեց, թէ այդ մարդը գայիիայիր է: **7** Եւ երբ իմացաւ, թէ Յերովհեսի իշխանութիւնից է, յանձնեց, որ նրան տանեն Յերովհեսի մօտ, որովհետեւ այդ օրերին նա ել Երուսաղեմում էր: **8** Եւ երբ Յերովհեսը տեսաւ Յիսուսին, շատ ուրախացաւ, որովհետեւ Երկար ժամանակից ի վեր ցանկանում էր նրան տեսնել, քանի որ յաճախ լսում էր նրա մասին եւ ակնկալիութիւն ուներ նրա ձեռքով կաստառուած որեւէ նշան տեսնել: **9** Յերովհեսը նրան հարցաքննեց շատ խօսքերով, իսկ Յիսուս նրան ոչ մի պատասխան չտուեց: **10** Քահանայապետներն ու օրենսգետները վեր Եին կենում եւ նրան բռուն կերպով ամբատանում: **11** Յերովհեսն է, իր զօրականներով հանդերձ, արհամարհեց նրան եւ ծիծաղելով նրա վրայ՝ սպիտակ զգեստներ հազգնել տուեց նրան ու վերստին յանձնեց, որ տանեն նրան Պիդատոսի մօտ: **12** Եւ Պիդատոսն ու Յերովհեսը այդ օրերին բարեկամներ եղան, որովհետեւ առաջ իրար թշնամիներ եին: **13** Պիդատոսը կամչեց քահանայապետներին, իշխանաւորներին եւ ժողովրդին ու ասաց. **14** «Վս մարդուն բերեցիք ներկայացրիք ինձ, որպէս

ժողովրդին մոլորեցնողի. Եւ ահաւասիկ ձեր առաջ դատաքննութիւն արեցի եւ այս մարդու մէջ զգոյ մէկն այն յանցանքներից, որոնցով դուք ամբատանում էք նրան: **15** Եւ ոչ է՝ Յերովհեսը, որի մօտ հրամայեցի, որ Յիսուսին տանեն: **16** Վրդ, նս մահուան արժանի ոչինչ չի արել, նրան գանահարել կը տամ եւ կ'արձակեմ» **17** (որովհետեւ հարկաւոր էր իլրաքանչիլր տօնի այթիւ մի բանտարկեալ արձակել նրանց համար): **18** Եւ նրանք ամբողջ բազմութեամբ աղադակում Եին եւ ասում. «Նրան վերացրն եւ արձակիր մեզ համար Բարաբրային» **19** (որը քաղաքում պատահած մի խօսվութեան եւ սպանութեան համար բանտարկուել էր): **20** Պիդատոսը նորից սկսեց խօսել, որովհետեւ կամենում էր Յիսուսին արձակել: **21** Եւ նրանք կրկին աղադակում Եին ու ասում. «Խաչը համիր նրան»: **22** Եւ նա երրորդ անգամ ասաց նրանց. «Քնչ չար բան է արել սա. նրա վրայ մահուան արժանի որեւէ յանցանք չգոյա. սրան գանահարել կը տամ եւ կ'արձակեմ»: **23** Իսկ նրանք բարձրաձայն ստիպում Եին եւ ուզում, որ նրան խաչը համի: Եւ նրանց ու քահանայապետների ճայները աւելի ուժեղանում Եին: **24** Եւ Պիդատոսը հաւանութիւն տուեց, որ նրանց պահանջը կատարուի: **25** Նա արձակեց Բարաբրային, որը խօսվութեան եւ սպանութեան համար բանտ էր նետուած, եւ որին էլ հենց ուզում էրն իսկ Յիսուսին կամքին: **26** Երբ նրան առան գնացին, քրնեցին Սիմոն Կիլրենացի անունով մէկին, որը հանդից էր զափս. Նրա վրայ դրեցին խաչը, որ այն բերի Յիսուսի յտեւից: **27** Եւ նրա յտեւից զնում էր ժողովրդի մի մեծ բազմութիւն եւ կանայք, որոնք կոծում Եին ու ողբում նրան: **28** Յիսուս դարձաւ եւ ասաց նրանց. «Երուսաղեմի դուստրեր, ինձ վրայ լաց մի եղէք, այլ լաց եղէք ծեր եւ ծեր որդիների վրայ, **29** որովհետեւ օրեր պիտի զան, երբ մարդիկ պիտի սաեն՝ «Երանի շեր կանանց եւ նրանց, որոնք բնաւ չծնեցին եւ չդիեցին»: **30** Վսն ժամանակ մարդիկ պիտի սկսեն ասել լեռներին, թէ՛ ընկէք մեր վրայ, եւ բյուրներին, թէ՛ ծածկեցէք մեզ, **31** որովհետեւ, երբ դալար փայտին այսպէս անեն, չորին ինչ կը պատահի»: **32** Ուրիշ երկու չարագործներ էլ բերեցին՝ նրա հետ սպանելու համար: **33** Երբ հասան Գապար կոչուած տեղը, այստեղ նրան խաչը հանեցին. Եւ չարագործներին էլ՝ մէկին աջ կողմը, միւսին ձախ կողմը՝ խաչեցին: **34** Եւ Յիսուս ասաց. «Յայր, ներին դրանց, որովհետեւ չգիտեն, թէ ինչ են անում»: Եւ նրա զգեստները բաժանելու համար վիճակ զցեցին: **35** Իսկ ժողովուրդը դիտում էր. իշխանաւորները նրանց հետ միասին ծաղրուում Եին նրան եւ ասում. «Ուրիշներին ազատեց, թող ինքն իրեն էլ ազատի, եթէ դա է Քրիստոսը՝ Աստծու ընտրեալ Որդին»: **36** Չինուրդներն էլ ծաղրում Եին նրան. առաջ

Եին գայիս, քացախ Եին նատուցում նրան եւ ասում. **37** «Եթէ դու ես հրեաների թագաւորը, փրկիր ինքդ քեզ»: **38** Եւ նրա խաչի վրայ մի գրութիւն կար՝ գրուած յունարեն, լատիներեն եւ եբրայերեն գրերով, թէ՝ սա է հրեաների արքան: **39** Իսկ կախուած շարագրծներից մէկը հայոցում էր նրան եւ ասում. «Դու չե՞ս Զրիստոսը. փրկիր ինքդ քեզ եւ մեզ»: **40** Նրա ընկերը նրան սաստերվ՝ պատասխան տուեց եւ ասաց. «Աստծուց չե՞ս վախենում, դու, որ նոյն պատիժն ես կրում: **41** Եւ մենք իրաւացիօրէն արժանի հատուցումն ենք ստանում այն գործերի համար, որ կատարեցինք, իսկ սա որեւէ վատ բան չի արել»: **42** Եւ ասաց Յիսուսին. «Յիշիր ինձ. Տէ՛ր, երբ գաս քո թագաւորութեամբ»: **43** Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Եղանակիտ եմ ասում քեզ, այսօր ինձ հետ դրախտում կը լինեմ»: **44** Եւ համարեա կեսօր Եր. եւ խաւար եղաւ ամբողջ երկրի վրայ մինչեւ ժամը երեքը. արեգակը խաւարեց: **45** Եւ տաճարի վարագոյր մէշտեղից պատռուեց: **46** Եւ Յիսուս բարձրածայն աղաղակեց եւ ասաց. «Հայր, քո ծեռքն եմ աւանդում իմ հոգին»: Երբ այս ասաց, հոգին աւանդեց: **47** Եւ հարիւրապետը, տեսներվ ինչ որ պատահեց, փառաւորեց Աստծուն եւ ասաց. «Իսկապէս այս մարդը արդար էր»: **48** Եւ ամբողջ ժողովուրդը, որ եկել էր ու դիտում էր այս տեսարանն ու կատարուածքը, ծեծում էր կուրծքը եւ վերադարձնում: **49** Նրա բոլոր ծանօթներն ել կանգնել Եին հեռուում. եւ կանայք, որոնք Գալիլիայից նրա յետեւից Եին եկել, տեսնում էին այս բաները: **50** Եւ ահա Յովսէփ անունով մի մարդ կար հրեաների Արիմարէ քաղաքից: Նա հրեաների խորհրդի անդամ էր, բարեգործ եւ արդար մի մարդ: **51** (սա չէր միաբանել նրանց մտադրութիւններին ու գործերին): Եւ ինքն էլ էր սպասում Աստծու թագաւորութեանը: **52** Սա Պիդատոսի մօտ գալով՝ ուզեց Յիսուսի մարմնը: **53** Եւ նրան խաչից հշեցնելով՝ փաթաթեց պատանքով ու դրեց վիմափոր գերեզմանի մէջ, որտեղ բնաւ ոչ ոք չէր դրուած: **54** Եւ օրը ուրբաթ էր, ու լուսանում էր շաբաթը: **55** Եւ Յովսէփի յետեւից գնում էին կանայք, որոնք Գալիլիայից Եին եկել Յիսուսի հետ. նրանք տեսան գերեզմանը, եւ թէ ինչպէս նրա մարմինը այնտեղ դրուեց: **56** Վերադարձն, ինկեր եւ իւղեր պատրաստեցին ու շաբաթ օրը, օրէնքի համածայն, հանգիստ արեցին:

24 Բայց կիրակի օրը, առաւուտեան շատ վաղ, կանայք գերեզման եկան՝ բերելով իրենց պատրաստած ինչները. նրանց հետ եւ ուրիշ կանայք: **2** Եւ քարը գերեզմանից գլորած գտան **3** ու ներս մտնելով՝ Տէ՛ր Յիսուսի մարմինը չգտան: **4** Եւ մինչ նրանք զարմացած Եին այդ բանի վրայ, ահա լուսաւոր զգեստներով

երկու մարդիկ հասան նրանց մօտ: **5** Եւ եր կանայք զարհուրեցին ու իրենց երեսը գետին խոնարիեցրին, մարդիկ ասացին. «Ինչո՞ւ ողջին մեռեների մէջ էք փնտուում: **6** Վյստեղ չէ, այլ՝ յարեաւ: Յիշեցէ՛ ինչպէս խօսեց նա ծեզ հետ, երբ Գայլիայում էր. **7** ասում էր, թէ պէտք է, որ մարդու Որդին մեղաւոր մարդկանց ծեռքը մատնուի, խաչովի եւ երրորդ օրը յարութիւն առնի»: **8** Եւ նրանք յիշեցին նրա խօսքերը: **9** Եւ վերադարձն ու պատմեցին այս ամենը Տասնմէկին եւ բոլոր միւլսներին: **10** Եւ Մարիամ Մագդալենացին, Յովիաննան, Յակոբի մայր Մարիամը եւ նրանց հետ ուրիշ կանայք Եին, որ այս բաները պատմեցին առաքեամերին: **11** Բայց նրանց խօսքերը բարբաջանք թուացին աշակերտներին, եւ չէին հաւատում նրանց: **12** Սակայն Պետրոսը վեր կացաւ եւ վազեց դէպի գերեզման, նայեց ու տեսաւ, որ կտաները միայն կային: Եւ գնաց՝ մնտքում զարմացած, թէ ինչ էր եղել: **13** Եւ ահա նոյն օրը աշակերտներից երկուսը գնում էին մի գիշեց, որի անունը Եմմաւուս էր, եւ որը Երուսաղեմից հեռու էր մօտ տասնմէկ կիյունետը: **14** Եւ նրանք միմեանց հետ խօսում էին կատարուած բոլոր անցուդարձերի մասին: **15** Եւ մինչ նրանք խօսում էին ու վիճում, ինքը՝ Յիսուս մօտեցաւ ու գնում էր նրանց հետ: **16** Բայց նրանց աշքերը բռնուած էին, որպէսզի նրան շճանաչեն: **17** Եւ նրանց ասաց. «Այդ ինչ բաներ են, որոնց համար քայլեիմ վիճում էք միմեանց հետ եւ տրտմած էր»: **18** Նրանցից մէկը, որի անունը Կողեռպաս էր, ասաց նրան. «Երուսաղեմում միայն դու ես, որ չես հմացել, թէ ինչեր կատարուեցին այնտեղ այս օրերին»: **19** Եւ նրանց ասաց՝ ինչ. Եւ նրանք ասացին Յիսուս Լազովուեցու մասին, որ եղաւ մարզարէ մարդ, հզօր՝ գործերով եւ խօսքերով, Աստծու եւ ամբողջ ժողովոյի առաջ, **20** եւ թէ ինչպէս մեր քահանայապետները եւ իշխանաւորները նրան մատնեցին մահուան դատաստանի ու խաչը հանեցին նրան: **21** Մենք ակնկալյում էինք, թէ նա է, որ փրկելու է Խսրայէլ. սակայն, այս բոլորով հանդերձ, այս երրորդ օրն է, որ այդ բաները կատարուեցին: **22** Այլ նաեւ մեզ զարմացրին մեր միշցից մի բանի կանայք, որոնք վաղ առաօտեան գերեզման էին գնացել **23** եւ նրա մարմինը չէին գտել. նրանք եկան եւ ասացին, թէ նաեւ մի տեսիլ Էլ Եին տեսել հրեշտակների, որոնք ասում էին նրա մասին, թէ կենդանի է: **24** Ազա մեզնից ումանք էլ գերեզման գնացին եւ գտան այնպէս, ինչպէս կանայք ասել էին: Բայց նրան չտեսան: **25** Եւ նա ասաց նրանց. «Ո՞վ անմիտ եւ թուլասիրտ մարդիկ, որ դժուարանում էք հաւատալ այն ամենին, որ ասացին մարզարէները: **26** Չէ՛ որ Գրիստոս պէտք է նոյն այդ շարչարանքները կրէր եւ այնպէս մտնէր իր փառքի մէջ»: **27** Եւ սկսած

Մովսեսից ու բոլոր մարգարեներից՝ մեկնում էր նրանց այն բոլորը, ինչ գրուած է իր մասին բոլոր Գրքերում: 28 Եթե մօտեցան այն գիւղին, ուր զնում էին, Յիսուս պատճառ բռնեց, թէ ինքը զնալու է աւելի հեռու տեղ: 29 Իսկ նրանք շատ ստիպեցին նրան ու ասացին. «Մեզ մօտ գիշերի, որովհետեւ երեկոյ է, եւ օրը տարաժամել է»: Եւ նա ներս մտա՞ւ՝ նրանց հետ այնտեղ գիշերելու: 30 Եւ երբ նա սեղան նստեց նրանց հետ, հաց վերցնելով՝ օրինեց, կտրեց այն եւ տուեց նրանց: 31 Եւ նրանց աշքերը բացուեցին ու ճանաչեցին նրան, իսկ ինքը նրանց աշքին աներեւոյթ եղաւ: 32 Եւ նրանք ասացին միմեանց. «Մեր սրտերն էլ միթե չէին ճնշում մեր մէջ, մինչ նա ճանապարհին խօսում էր մեզ հետ. եւ ինչպէս էր մեզ բացատրում Գրքերը»: 33 Ապա անմիջապէս վեր կացան ու Երուսաղէմ վերադարձան եւ հաւաքուած գուան Տասնմէկին եւ նրանց հետ եղածներին, 34 որոնք ասում էին, թէ՝ «Խսկապէս յարեաւ Տերը եւ Երեւաց Սիմոնին»: 35 Իսկ երկուար պատմեցին այն, իսկ պատահել էր ճանապարհին, եւ թէ ինչպէս Յիսուս իրեն ճանաչել էր տուել նրանց՝ հաց կտրելու ժամանակ: 36 Մինչ դեռևս նրանք այս Եին խօսում, Յիսուս ինքը եկաւ կանգնեց նրանց մէջ եւ ասաց. «Խսադաղութիւն ծեզ, ես եմ, մի վախեցէք»: 37 Իսկ նրանք զարհուրած վախենում եւ կարծում էին, թէ մի ոգի են տեսնում: 38 Եւ նրանց ասաց. «Խնչո՞ւ էք խօսվուած, եւ ինչո՞ւ ծեր սրտերում կասկածներ են ծագում. 39 տեսէք իմ ծեռքերն ու ոտքերը, որովհետեւ նոյն ինքն ես եմ. շօշափեցէք ինձ եւ տեսէք, որովհետեւ ոգին մարմին եւ ոսկորներ չունի. ինչպէս տեսնում էք, 40 ես ունեմ»: 41 Եւ այս ասելով՝ ցոյց տուեց նրանց իր ծեռքերն ու ոտքերը: 42 Եւ մինչ դեռևս ուրախութիւնից չէին հաւատում եւ զարմացած էին, ասաց նրանց. «Վյստեր ուտելու բան ունէք»: 43 Եւ նրանք տուին նրան խորոված ձկան մի կտոր եւ մեղրախորիս: 44 Եւ նա առաւ կերաւ նրանց առաջ, իսկ մնացածները տուեց նրանց ու ասաց. 45 «Սրանք այն խօսքերն են, որ խօսեցի ծեզ հետ, մինչ ծեզ հետ էի, թէ՝ պէտք է կատարուեն այն ամենը, որ գրուած են իմ մասին Մովսեսի օրենքում, մարգարեների մէջ եւ սաղմոսներում»: 46 Վյոն ժամանակ բացեց նրանց մտքերը, որ հասկանան Գրքերը: 47 Եւ ասաց նրանց. «Վյապէս պէտք է չարշարութէր Քրիստոս, յարութիւն առներ մնաներից երրորդ օրը, 48 եւ բարոզութէր նրա անունով ապաշխարութիւն եւ մնոքերի թողութիւն բոլոր ազգերի մէջ՝ Երուսաղէմից սկսած: 49 Եւ այս բաների վկաներ էք դուք: 50 Եւ ահա ես ուղարկում եմ Ձեզ իմ Յօր խոստումը, իսկ դուք նստեցէք Երուսաղէմ քաղաքում, մինչեւ որ Երկնքից զօրութեամք զգեստաւորութէք»: 51 Ապա նրանց տարաւ հանեց մինչեւ Բեթանիա եւ, բարձրացնելով իր ծեռքերը, օրինեց նրանց: 52 Եւ

մինչ նա օրինում էր նրանց, բաժանուեց նրանցից եւ դէպի երկինք էր վերանում: 53 Իսկ նրանք երկրպագեցին Յիսուսին եւ մեծ ուրախութեամբ վերադանան Երուսաղէմ: Եւ միշտ տաճարում էին, գովաբանում եւ օրինաբանում էին Աստծուն:

ՅՈՎՅԱՆՈՒԻ

1 Սկզբից էր Բանը, եւ Բանը Աստծու մօտ էր, եւ Բանը Աստծուած էր: **2** Նա սկզբից Աստծու մօտ էր: **3** Ամեն ինչ նրանով եղաւ, եւ առանց նրան չեղաւ ոչինչ, որ եղել է: **4** Կենանքը նրանով էր: **5** Եւ լրյու խաւարի մէջ լրսաւորում է, եւ խաւարը նրան չնուածեց: **6** Կար մի մարդ՝ Աստծուց ուղարկուած, նրա անունը՝ Յովիաննես: **7** Սա եկաւ որպէս վկայ, որպէսզի Վկայի լրյու մասին, որ բոլորը նրա միջոցով հաւատան: **8** Էնքը լրյու չէր, այլ եկել էր, որ Վկայի լրյու մասին: **9** Վյը լրյուն էր ճշմարիտ լրյու, որ լրսաւորում է ամէն մարդու, որ գալու է աշխարի: **10** Նա աշխարիի մէջ էր, եւ աշխարին նրանով եղաւ, սակայն աշխարիը նրան չճանաչէց: **11** Խրայինների մօտ եկաւ, բայց խրայինները նրան չընդունեցին: **12** Խսկ ովքեր նրան ընդունեցին, նրանց իշխանութիւն տուեց լիներու Աստծու որդիներ, նրանց, որոնք իր անուանը կը հաւատան: **13** Նրանք ոչ արիւնից, ոչ մարմնի կամքից եւ ոչ էլ մարդու կամքից, այլ Աստծուց ծնուեցին: **14** Եւ Բանը մարմին եղաւ ու բնակուեց մեր մէջ, եւ տեսանք նրա փառքը, նման այն փառքի, որ Յայրն է տախս Միաձնին՝ լի շնորհով ու ճշմարտութեամբ: **15** Յովիաննեսը վկայում էր նրա մասին, աղաղակում եւ ասում. «Աս է, որի մասին ասացի: Նա, որ իմ յետելից էր գալու, ինձնից մեծ եղաւ, որովհետեւ ինձնից առաջ կար»: **16** Մենք բոլորս նրա լրիւութիւնից ստացանք շնորհ՝ շնորհի փոխարէն. **17** որովհետեւ օրէնքը Մովսէսի միջոցով տրուեց, իսկ շնորհը եւ ճշմարտութիւնը Յիսուս Քրիստոսի միջոցով եղան: **18** Աստծուն ոչ որ երբեք չի տեսել, բացի միայն միածին Որդուց, որ Յօր ծոցում է. նա յայտնեց Նրան: **19** Եւ Յովիաննեսի վկայութիւնը այս է. երբ հրեաները Երուսաղէմից քահանաներ ու հետացիներ ուղարկեցին նրա մօտ, որպէսզի հարցնեն նրան՝ դու ո՞վ ես, **20** նա խոստովանեց առանց վարսենելու խոստովանեց, թէ՝ ես Քրիստոս չեմ: **21** Ու նրան հարցորին՝ իսկ դու ո՞վ ես, Եղիան ես: **Ե** Նա ասաց՝ ո՞չ, չեմ: Խսկ դու մարգարէն ես: Նա պատասխանեց՝ ո՞չ: **22** Խսկ ասա մեզ՝ դու ո՞վ ես, որպէսզի պատասխան տանենք նրանց, որոնք մեծ ուղարկեցին. իմ ես ասում քո մասին: **23** Նա ասաց. «Ես անապատում կանչողի ձայնն եմ, հարթեցէք Տիրոջ ճանապարհը, ինչպէս ասաց Եսայի մարգարէն»: **24** Եւ եկողները փարիսեցիների կողմից էին: **25** Նրանք հարցորին նրան ու ասացին. «Խսկ դու ինչո՞ն ես մկրտում, եթէ դու չես Քրիստոսը, ոչ էլ Եղիան եւ ոչ էլ մարգարէն»: **26** Յովիաննեսը պատասխան տուեց նրանց ու ասաց. «Ես ճեզ մկրտում եմ ջրով, ձեր մէջ կայ մէկը, որին դուք չէք ճանաչում,

27 որ գալու է իմ յետելից, եւ որի կօշիկների կապերը արձակելու արժանի չեմ ես»: **28** Այս բանը պատահեց Բեթաբրիայում, Յորդանանի միւս կողմում, ուր գտնուում էր Յովիաննեսը եւ մկրտում: **29** Յետելեալ օրը նա տեսաւ Յիսուսին, որ գալիս էր դէպի իրեն, ու ասաց. «Վիա Գառն Աստծուն, որ Վերացնում է աշխարիի մեղքը: **30** Սա է նա, որի մասին ես ասում էի՞ իմ յետելից գալիս էր մէկը, որ ինձնից մեծ եղաւ, որովհետեւ ինձնից առաջ կար: **31** Եւ ես չէի ճանաչում նրան, բայց որպէսզի յայտնի լինի Խրայէլին, դրա համար ես եկայ ջրով մկրտելու»: **32** Յովիաննեսը վկայեց եւ ասաց. «Տեսայ Յոզին, որ իշնում էր Երկնից որպէս աղանի եւ հանգում նրա վրայ: **33** Եւ ես չէի ճանաչում նրան. սակայն նա, ով ինձ ուղարկեց ջրով մկրտելու, նա ինձ ասաց. «Ում վրայ տեսնես, որ Յոզին իշնում եւ մնում է, նա է, որ մկրտում է Սուլր Յոզով»: **34** Եւ ես տեսայ ու վկայեցի, թէ սա է Աստծու Որդին»: **35** Յետելեալ օրը դարձեալ այստեղ կանգնած էր Յովիաննեսը. նաեւ՝ իր աշակերտներից Երկուուը: **36** Եւ նայերվ Յիսուսին, որ անցնում գնում էր, ասաց. «Վիահասիկ Քրիստոսը՝ Գառն Աստծուն»: **37** Երկու աշակերտները նրանից լսեցին, ինչ որ խօսեց, եւ գնացին Յիսուսի յետելից: **38** Երբ Յիսուս յեն դարձաւ եւ տեսաւ նրանց, որ գալիս էին իր յետելից, ասաց նրանց. «Ի՞չ էք ուղում»: Նրանք ասացին նրան. «Ռաքրի (որ թարգմանուում է՝ Վարդապէտ), ո՞ւր է քո օթևանը»: **39** Նա նրանց ասաց. «Եկէք եւ տեսէք»: Եկան եւ տեսան, թէ որտեղ էր նրա օթևանը. եւ այն օրը նրա մօտ գիշերեցին, որովհետեւ մօտ ժամը չորսն էր: **40** Սիմոն Պետրոսի եղբայր Անդրեասը մէկն էր այն Երկուսից, որոնք յացին Յովիաննեսի ասածը եւ գնացին Յիսուսի յետելից: **41** Սա նախ գտնում է իր եղբայր Սիմոնին ու նրան ասում է. «Գտանք Սեփական» (որ թարգմանուում է՝ Քրիստոս): **42** Սա նրան տարաս Յիսուսի մօտ: Նայերվ նրան Յիսուս ասաց. «Դու Յովինանի որդի Սիմոնն ես. դու պիտի կոչուես Կեփաս» (որ թարգմանուում է՝ Պետրոս): **43** Յաջորդ օրը Յիսուս որոշեց Գայիխա մեկնել, գտաւ Փիլիպպովին ու նրան ասաց. «Արի իմ յետելից»: **44** Եւ Փիլիպպովը Բեթաբրիայից էր, Անդրեասի եւ Պետրոսի քաղաքից: **45** Փիլիպպովը գտնում է Նաթանայէլին ու նրան ասում. «Ում մասին որ Մովսէսը օրէնքի մէջ եւ մարգարէները գրել են, գտանք նրան՝ Յիսուսին՝ Յովիսէփի որդուն, Նազարէթ քաղաքից»: **46** Նաթանայէլը նրան ասաց. «Խսկ կարելի՞ է, որ Նազարէթից մի որեւից լաւ բան դուրս գայ»: Փիլիպպովը նրան ասաց. «Արի եւ տես»: **47** Երբ Յիսուս տեսաւ Նաթանայէլին, որ իր մօտ էր գալիս, ասաց նրա մասին. «Վիա յիշական մի Խրայէլացի, որի մէջ նենգութիւն չկայ»: **48** Նաթանայէլը նրան ասաց. «Որտեղից ես ինձ ճանաչում»: Յիսուս

պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Փիլիպպոսը դեռ քեզչկանչած, երբ թգենու տակ էիր, տեսայ թեզ»:⁴⁹ Նարանայելլ պատասխան տուեց նրան ու ասաց. «Ռաբրի, դո՞ւ ես Աստծու Որդին, դո՞ւ ես Խրայէի թագաւորք»:⁵⁰ Յիսուս պատասխան տուեց նրան ու ասաց. «Նրա համար ես հաւատում, որ քեզ ասացի, թե՞ թգենու տակ տեսայ թեզ. դրանից շատ աւելի մեծ քաներ պիտի տեսնես»:⁵¹ Եւ ասաց նրան. «Եղարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, պիտի տեսներ երկինքը բացուած եւ Աստծու հրեշտակներին՝ բարձրանալիս եւ իշնելիս մարդու Որդու վրայ»:

2 Գայիշա հասնելու երրորդ օրը Կանա քանաքու հարսանիք կար: Եւ Յիսուսի մայրը այնտեղ էր: 2 Յարանիքի հրաւիրուեցին նաեւ Յիսուս եւ իր աշակերտները: 3 Եւ երբ գինին պակասեց, մայրը Յիսուսին ասաց. «Գինի չունեն»:⁴ Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Ինչ ես ուզում ինձնից, ով կին, իմ ժամանակը դեռ չի հասել»:⁵ Նրա մայրը սպասաւորներին ասաց. «Ինչ որ ձեզ ասի, արքք»:⁶ Վյնտեր կային քարե վեց թակոյկներ՝ հրեաների սովորութեան համաձայն նաբրուելու համար. նրանցից իւրաքանչիւրը շուրջ հարիւր լիտր տարողութիւն ուներ: 7 Յիսուս նրանց ասաց. «Լցրէք այդ թակոյկները ջրովք»: Եւ լցրին բերներեան: 8 Եւ ասաց նրանց. «Ճիմա վերցրէք եւ տարէք սեղանապետին»: Եւ նրանք տարան: 9 Եւ երբ սեղանապետը ճաշակեց գինի դարձած ջուրը ու չեր ինանում, թե որտեղից է (բայց սպասաւորները, որոնք ջուր լցրին, գիտէին), 10 խօսեց փեսայի հետ ու ասաց. «Ամեն մարդ նախ ընտիր գինին է նատուցում, եւ երբ հարրած են, այն ժամանակ՝ վասր: Իսկ դու ընտիր գինին մինչեւ իհմա պահել ես»:¹¹ Յիսուս այս առաջին նշանն արեց Գայիշայի Կանա քաղաքում որպես սկիզբ նշանների եւ յայտնեց իր փառքը, ու նրա աշակերտները հաւատացին նրան: 12 Սրանից յետոյ Յիսուս Կափառնայում իշաւ իր մօր եւ իր եղբայրների հետ. Եւ այնտեղ մնաց միայն մի քանի օր: 13 Յրեանների զատիկը մօտ էր, եւ Յիսուս Երուսաղեմ ելաւ: 14 Եւ տաճարի մեջ գտու նրանց, որ վաճառում էին արջաններ, ոչխարներ եւ աղալնիներ, ինչպես նաև՝ լումայափոխներ, որ նստած էին: 15 Եւ չուանից խարազան շինեց ու բոլորին տաճարից դուրս հանեց. Նաեւ՝ ոչխարներն ու արջանները, իսկ լումայափոխների պղնձադրամները ցիր ու ցան արեց եւ նրանց սեղանները շուր տուեց: 16 Իսկ աղալնի վաճառողներին ասաց. «Դրանք այստեղից վերցրէք եւ իմ Յօր Տունը վաճառատան մի վերածեք»:¹⁷ Նրա աշակերտները յետոյ յիշեցին, որ գրուած է. «Թո Տան նկատմամբ իմ նախանձախնդրութիւնը ինձ պիտի ուստի»:¹⁸ Յրեանները նրան ասացին. «Ինչ նշան ցոյց

կը տաս մեզ, թե իրաւունք ունես այդ բանն անելու»:¹⁹ Պատասխանեց նրանց Յիսուս եւ ասաց. «Քանդեցէք այդ տաճարը, եւ երեք օրուայ ընթացքում այն կը վերականգնեմ»:²⁰ Յրեանները նրան ասացին. «Քառասունվէց տարում շինուեց այս տաճարը, իսկ դու երեք օրում այն վերականգնում ես»:²¹ Բայց նա իր մարմնի տաճարի մասին էր խօսում:²² Իսկ երբ մեռեներից յարութիւն առաւ, նրա աշակերտները յիշեցին, թե այդ է, որ ասել էր. Եւ հաւատացին Գրքին ու այն խօսքին, որ Յիսուս ասել էր:²³ Եւ երբ Յիսուս զատկի տօնին Երուսաղեմում էր գտնուում, շատեր հաւատացին նրան, քանի որ տեսնում էին այն նշանները, որ կատարում էր:²⁴ Բայց Յիսուս անձամբ վստահութիւն չուներ նրանց նկատմամբ, որովհետեւ ինքն ամենքին ճանաչում էր 25 եւ կարիք չկար, որ որեւէ մեկը վկայէր մարդու մասին, քանի որ ինքն արդէն գիտէր, թե ինչ կար մարդու հոգու մէջ:

3 Եւ փարիսեցիների մեջ Նիկոդեմոս անունով մի մարդ կար, որ հրեանների իշխանաւոր էր:² Սա գիշերով եկալ նրա մօտ ու նրան ասաց. «Ռաբրի, գիտենք, որ Աստծուց ես եկել որպէս վարդապետ, որովհետեւ ոչ ոք չի կարող կատարել այն նշանները, որ դու ես անում, եթե Աստծուած նրա հետ չիմնի»:³ Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Եղմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում թեզ, եթե մեկը վերստին չծնուի, չի կարող Աստծու արքայութիւնը տեսնել»:⁴ Նիկոդեմոսը նրան ասաց. «Ինչպէս կարող է ծնուել մի մարդ, որ ծեր է. միթէ կարեկ է իր մօր որովայնը կրկնի անզամ մտնել ու ծնուել»:⁵ Յիսուս պատասխան տուեց եւ ասաց. «Եղմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում թեզ, եթե մեկը ջրից ու Յոգուց չծնուի, չի կարող Աստծու արքայութիւնը մտնել. 6 Որովհետեւ մարմնից ծնուածը մարմնին է, իսկ Յոգուց ծնուածը՝ հոգի:⁷ Դու մի՞ զարմացիր, որ քեզ ասացի՞ պէտք է ձեզ վերստին ծնուել. 8 Որովհետեւ քամին ուր ուզում է՝ փչում է, եւ նրա ձայնը լսում ես, բայց չզիտես որտեղից է զայս կամ ուր է զնում. այսպէս է եւ ամեն ոք, որ Յոգուց է ծնուած»:⁹ Նիկոդեմոսը հարցրեց նրան. «Վյէ իհշապէս կարող է յիներ»:¹⁰ Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Դու ես Խրայէի վարդապետ եւ այդ չզիտես: 11 Եղմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում թեզ, խօսում ենք, ինչ որ գիտենք, եւ վկայում ենք, ինչ որ տեսել ենք, եւ մեր վկայութիւնը չէք ընդունում: 12 Իսկ արդ, եթե Երկրաւոր բաներ ասացի ձեզ, եւ չէք հաւատում, ապա իհշապէս պիտի հաւատաք, եթե Երկնաւոր բաներ ասեմ: 13 Արդ, ոչ որ Երկինք չի եւել, եթե ոչ գիտենք, ինչ որ Երկնքից՝ մարդու Որդին, որ Երկնքից էր: 14 Եւ իհշապէս որ Մովսէսը անապատում բարձրացրեց օձը, այնպէս ել մարդու Որդին պիտի բարձրանայ, 15 որպէսզի,

ով նրան հաւատում է, յախտենական կեանքն ընդունի. (ածոն ց166) 16 քանի որ Աստուած այնքան սիրեց աշխարհը, որ մինչեւ իսկ իր միաձին Որդուն տուեց, որպեսզի, ով նրան հաւատում է, չկորչի, այլ ընդունի յախտենական կեանքը. (ածոն ց166) 17 որովհետեւ Աստուած իր Որդուն չուղարկեց աշխարհ, որ դատապարտի աշխարհը, այլ՝ որպեսզի աշխարհը նրանով փրկուի: 18 Ով նրան հաւատում է, չպիտի դատապարտուի, եւ ով նրան չի հաւատում, արդեն իսկ դատապարտուած է, քանի որ Աստուած միաձին Որդու անուանը չհաւատաց: 19 Եւ դատաստանը այսպէս իսկ է. որ լոյսը եկա աշխարհ, սակայն մարդիկ խաւարն աւելի սիրեցին, քան լոյսը, որովհետեւ իրենց գործեր ը չար էին. 20 որովհետեւ, ով չարիք է գործում, ատում է լոյսը եւ չի գալիս դեպի լոյսը, որպեսզի նրա գործերը իր երեսովը չտան: 21 Իսկ ով կատարում է այն, ինչ ծշմարիտ է, գալիս է դեպի լոյսը, որպեսզի նրա գործերը յայտնի լինեն, թէ Աստուծով կատարուեցին»: 22 Վյունետեւ Յիսուս եւ իր աշակերտները Յրեստանի երկիրը եկան, եւ նա այնտեղ շրջաւմ էր նրանց հետո մկրտում: 23 Յովիաննեսն էլ մկրտում էր Վյենոնում, Երուսաղեմի մօս, որովհետեւ այնտեղ շատ ջրեր կային, եւ մարդիկ գալիս ու մկրտում էին, 24 քանի դեռ Յովիաննեսին չէին բանտարկեց: 25 Եւ Յովիաննեսի աշակերտների ու մի հրեայի միջեւ մաքրութեան մասին մի հարց ծագեց: 26 Նրանք եկան Յովիաննեսի մօս եւ նրան ասացին. «Դարբի, նա, որ Յորդանանի միևս կողմում թեզ հետ էր, եւ որի մասին դու վկայեցիր, ահաւասիկ նա մկրտում է, եւ ամենքը գալիս են նրա մօտ»: 27 Յովիաննեսը պատասխանեց եւ ասաց. «Մարդն իրենից որեւէ բան անել չի կարող, եթէ նրան ի վերուստ՝ երկնքից այդ տրուած չէ: 28 Դուք ինքները եք վկայում ինձ, որ ծեզ ասացի. Ես Թրիստոսը չեմ, այլ ուղարկուած եմ նրա առաջից: 29 Ով հարս ունի, նայ է փեսան. իսկ փեսայի բարեկամը, որ կանգնած լաւում է նրան, մեծապէս ուրախանում է փեսայի ճայնի համար. արդ, այս ուրախութիւնը, որ իմն է, կատարեալ է: 30 Պետք է, որ նա մեծանայ, իսկ ես՝ նուազեմ»: 31 «Նա, որ ի վերուստ է գալիս, վեր է ամենքից. նա, որ այս երկրից է, երկրաւոր է եւ երկրաւոր քաների մասին է խօսում: 32 Նա, որ երկնքից է գալիս, վկայում է, ինչ որ տեսել ու լսել է, սակայն նրա վկայութիւնը ոչ ոք չի ընդունում: 33 Ով ընդունում է նրա վկայութիւնը, հաստատած կը լինի, որ Աստուած ծշմարիտ է, 34 քանի որ նա, ում Աստուած ուղարկեց, Աստուած խօսքերն է խօսում. որովհետեւ Աստուած Յովին տալիս է առանց չափի: 35 Յայրը սիրում է Որդուն եւ ամեն ինչ տուել է նրա ծեռքը: 36 Ով հաւատում է Որդուն, ընդունում է յախտենական կեանքը, իսկ ով չի

հնագանդում Որդուն, կեանք չի տեսնի, այլ նրա վրայ կը մնայ Աստծու բարկութիւնը»: (ածոն ց166)

4 Երբ Յիսուս իմացաւ, որ փարիսեցիները լսել են, թէ ինքն աւելի շատ աշակերտներ է դարձնում եւ մկրտում, քան Յովիաննէսը 2 (թէպէտեւ ոչ թէ Յիսուս ինքն էր մկրտում, այլ նրա աշակերտները), 3 թողեց Յրեստան երկիրը եւ վերստին եկա Գալիլիա: 4 Եւ անհրաժեշտ էր, որ նա անցնէր Սամարիայով: 5 Նա գալիս է Սամարիայի մի քաղաքը, որի անունն էր Սիլեքար, մօտիկ այն գիլին, որ Յակոբը տուել էր իր Որդուն՝ Յովիտին: 6 Եւ այնտեղ Յակոբը աղրիւրը կար: Եւ Յիսուս անապարհից յոգնած՝ նստեց աղրիւրի մօտ. կեսօր էր: 7 Սամարիայից մի կին է գալիս ջուր հանելու Յիսուս նրան ասում է. «Ինձ խմելու ջուր տուր» (քանի որ նրա աշակերտները գնացել եին քաղաք, որպեսզի ուտելիք գնեն): 9 Սամարացի կինը նրան ասում է. «Դու, որ իրեա ես, ինչպէս ինձնից՝ սամարացի կնոքից, խմելու ջուր ես ուղղում» (որովհետեւ հրեաները սամարացիների հետ երբեք շփում չեն ունենում): 10 Յիսուս նրան պատասխանեց եւ ասաց. «Եթէ դու գիտենայիր Աստծու պարգևները, եւ թէ ով է, որ թեզ ասում է՝ «Ինձ խմելու ջուր տուր», գուցէ ինքնի արդարեւ նրանից կ'ուղեիր, եւ նա թեզ կենդանի ջուր կը տար»: 11 Կինը նրան ասաց. «ՏՇՌ, սակայն դու դոյլ իսկ չունես, եւ այս ջրիորը խորն է. ուրեմն դու ուտեղից կ'ուղնենաս կենդանի ջուր: 12 Միթէ դու աւելի մնջ մէկն ես, քան մեր հայրը՝ Յակոբը, որ այս ջրիորը մնջ տուել է եւ ինքն էլ խմել է սրանից. նաեւ՝ իր որդիներն ու իր հօտերը»: 13 Յիսուս նրան պատասխանեց եւ ասաց. «Ով որ այս ջրից խմի, նորից կը ծարաւի, 14 քայց ով որ իմի այն ջրից, որ ես եմ տալու նրան, յախտեան չպիտի ծարաւաի: Իսկ այն ջուրը, որ ես նրան տալու եմ, նրա մնջ կը լինի բիսոյ ջրի աղրիւր յախտենական կեանքի համար»: (ածոն ց165, ածոն ց166) 15 Կինը ասաց նրան. «ՏՇՌ, տուր ինձ այդ ջուրը, որպեսզի ջարաւաեմ եւ այստեղ չզամ ջուր հանելու»: 16 Յիսուս նրան ասաց. «Գնայ, ամուսնուդ կանչիր եւ արի այստեղ»: 17 Կինը պատասխան տուեց նրան եւ ասաց. «Ամուսին չշնւնեմ»: Յիսուս նրան ասաց. «Լայ ասացիր, թէ՝ ամուսին չշնւնեմ, 18 որովհետեւ ինչն մարդ ես փոխել եւ ում հետ, որ այժմ ապրում ես, քո ամուսինը չէ. այդ ճիշտ ասացիր»: 19 Կինը նրան ասաց. «ՏՇՌ, ինձ թռում է, թէ դու մարգարէ ես: 20 Մեր հայրերը այս լերան վրայ երկրպագութիւն արեցին, իսկ դուք ասում եք, թէ միայն Երուսաղեմն է այն տեղը, ուր արժան է երկրպագելք»: 21 Յիսուս նրան ասաց. «Ով կին, հաւատա՞ի ինձ, որ կը գայ ժամանակը, երբ ոչ այս լերան վրայ եւ ոչ էլ Երուսաղեմում կ'երկրպագեն Յօրը: 22 Դուք երկրպագում եք նրան, ում զիտեք, իսկ մենք երկրպագում ենք նրան, ում զիտենք,

որովհետեւ փրկութիւնը հրեաներից է: 23 Բայց կը զայ ժամանակը, եւ արդէն իսկ եկել է, երբ ծշմարիտ երկրպագուները կ'երկրպագեն Յօրը հոգով եւ ծշմարտութեամբ, քանի որ Յայրն է իրեն այդպիսի երկրպագուներ է ուզում: 24 Յոզի է Աստուած, եւ նրա երկրպագուները պէտք է հոգով եւ ծշմարտութեամբ երկրպագեն»: 25 Կինը ասաց նրան. «Գիտեմ, որ ՄԵսիան՝ Քրիստոս կոչուածը, կը զայ. երբ նա զայ, մեզ ամեն ինչ կը պատմի»: 26 Յիսուս նրան ասաց. «Վյո ես եմ, որ խօսում եմ թեզ հետ»: 27 Եւ այդ խօսքի վրայ նրա աշակերտները եկան եւ զարմանում էին, որ նա խօսում էր այդ կոնց հետ, բայց նրանցից ոչ ոք չասաց, թէ՛ ինչ ես ուզում կամ ինչ ես խօսում նրա հետ: 28 Կինը թողեց իր սափորը եւ քաղաք զնաց ու ասաց մարդկանց. 29 «Եկէք տեսէք մի մարդու, որ ինձ ասաց այն բոլորը, ինչ արել եմ. արդեօք նաև է Քրիստոսը»: 30 Նրանք եկան քաղաքից եւ գայիս էին նրա մօս: 31 Եւ մինչ նրանք դեռ չէին եկել, աշակերտներն աղաչում էին նրան ու ասում. «Դարբի, հաց կեր»: 32 Նա ասաց նրանց. «Ես ունեմ ուտելու կերակուր, որ դուք չգիտէք»: 33 Աշակերտները իրար մեջ ասում էին՝ արդեօք մէկը դրան ուտելու բան է բերեք: 34 Յիսուս նրանց ասաց. «Իմ կերակուրն այն է, որ կամքը կատարեն նրա, ով ինձ ուղարկել է, եւ կատարեն նրա գործը»: 35 Չէ՞ որ դուք էք ասում, թէ չշոր ամիս ես կայ, որ հունձր զայ. ահա ես ծեզ ասում եմ. բարձրացրէք ձեր աշքերը եւ տեսէք արտերը, որ սպիտակել են եւ հասել հնձի համար: 36 Եւ ով հնձում է, վարձ է ստանում ու յալիտենական կեանքի համար պտուղ է կուտակում, որպէսզի սերմանողն ու հնձողը հաւասարապէս ցնծան: (αἰστος 9:166) 37 Չենց պրանով է ծշմարիտ այն խօսքը, թէ՛ այլ է սերմանողը եւ այլ՝ հնձողը: 38 Ես ուղարկեցի ձեզ հնձելու այն, որի վրայ աշխատանք չէիք թափել. ուրիշներ աշխատանք թափեցին, իսկ դուք նրանց վաստակի մէջ մտաք»: 39 Եւ սամարացիների այդ քաղաքից շատեր հաւատացին նրան այն կոնց խօսքի համար, որ վկայեց, թէ՛ ինձ ասաց այն բոլորը, ինչ ես արել էի: 40 Իսկ երբ սամարացիները նրա մօս եկամ, աղաչում էին, որ իրենց մօս մնայ. Եւ նա այնտեղ մնաց երկու օր: 41 Ուրիշ շատեր է նրան հաւատացի՝ իր խօսքի համար. 42 Եւ կնոջն ասում էին. «Վյուհետեւ քո խօսքերի համար չէ, որ հաւատում ենք, որովհետեւ մենք ինքներս լսեցինք նրանից եւ գիտենք, թէն նաև է ծշմարտապէս Փրկիչն աշխարհի»: 43 Եւ երկու օր յետոյ նա եւալ այնտեղից եւ գնաց Գայիխա. 44 Բանի որ Յիսուս ինքն իսկ վկայել էր, թէ մարգարեն իր գաւառում պատիլ չունի: 45 Սակայն, երբ նա Գայիխա եկաւ, գայիխացիները նրան ընդունեցին, որովհետեւ նրանք եւս տեսել էին այն բոլոր նշանները, որ նա արեց Երուսաղէմում տօնի ժամանակ, քանի որ նրանք էլ էին եկել տօնին: 46 Յիսուս դարձեալ եկաւ

Գայիխայի Կանա քաղաքը, ուր ջուրը գինու էր վերածել: Պալատսկան մի պաշտօնատար կար, որի որդին իիւանդ էր Կափառնայումում: 47 Երբ նա լսեց, թէ Յիսուս Յրեաստանից Գայիխա է եկել, եկալ նրա մօս եւ աղաչում էր, որ Կափառնայում իջնի ու իր որդուն թժկի, քանի որ մերձիման էր: 48 Յիսուս նրան ասաց. «Եթէ նշաններ եւ զարմանայի գործեր չտեսնէք, չէք հաւատում»: 49 Պաշտօնատարը նրան ասաց. «Տէ՛ր, իջիր, քանի դեռ իմ որդին չի մեռէլ»: 50 Յիսուս նրան ասաց. «Գնայ, քո որդին կենդանի է»: Եւ մարդու հաւատաց Յիսուսի ասած խօսքին ու գնաց: 51 Եւ մինչդեռ նա իշնում էր, նրա ծառաները ընդառաջ եկան նրան, աւետիս տուեցին եւ ասացին, թէ նրա տղան կենդանի է: 52 Նա հարցրեց նրանց, թէ նր ժամին ապարինուեց: Նրան ասացին. «Երեկ, յետմիջօրէի ժամը մէկին շերմը նրան թողեց»: 53 Յայրը գիտակցեց, որ այդ ժամին էր, երբ Յիսուս նրան ասաց՝ քո որդին կենդանի է: Եւ հաւատաց ինքը, ու իր ամբողջ ընտանիքը: 54 Վյո դարձեալ երկրորդ նշանն է, որ արեց Յիսուս՝ Յրեաստանից Գայիխա գալուց յետոյ:

5 Դրանից յետոյ հրեաների տօնն էր, եւ Յիսուս Երուսաղէմ եկաւ: 2 Եւ Երուսաղէմում, Օչյարների աւազանի մօս մի տեղ կար, որ Երայերեն անուանում էր Բեթեհեզդա՝ հինգ սրահներով, 3 որոնց մեջ պառկած էր մի մեծ բազմութիւն հիւանդների, կոյրերի, կաղերի եւ գօսացածների, որոնք սպասում էին ջրերի խառնուելուն: 4 Եւ Տիրոջ հրեշտակը ժամանակ առ ժամանակ իշնում էր աւազանը եւ ջրերը խառնում. Եւ ով ջրերի խառնուելու ժամանակ առաջին էր իշնում, թժկւում էր՝ հիւանդներինից նշան անզամ չպահելով: 5 Այնտեղ կար մի մարդ, որ երեսունութ տարուց ի վեր հիւանդ էր: 6 Երբ Յիսուս տեսաւ, որ նա պառկած ընկած է, եւ իմացաւ, որ դա շատ ժամանակից հ վեր էր, նրան ասաց. «Կամենի՞մ ես առողջ լինել»: 7 Յիւանդը պատասխանեց նրան. «Տէ՛ր, ոչ չունեմ, որ, երբ ջրերը խառնուեն, ինձ աւազանի մէջ իշեցնի. Եւ մինչ ես դամդադում եմ, մէկ ուրիշն ինձնից աւելի առաջ է իշնում»: 8 Յիսուս նրան ասաց. «Վեր կաց, վերցրոն քո մահիճը եւ գնայ»: 9 Եւ մարդու առողջացաւ, վեր կացաւ, վերցրեց իր մահիճն եւ ման էր գախս. Եւ այն օրը շաբաթ էր: 10 Յրեաները թժկուած մարդուն ասացին. «Շաբաթ օր է եւ օրինաւոր չէ, որ վերցնես մահիճ»: 11 Նա նրանց ասաց. «Նա, որ ինձ թժկեց, նաև ինձ ասաց՝ վերցրոն քո մահիճը եւ գնայ»: 12 Նրան հարցրին ու ասացին. «Ո՞վ է այն մարդը, որ թեզ ասաց՝ վերցրոն քո մահիճը եւ շրջիք»: 13 Իսկ թժկուածը չէր իմանում, թէ նվ է նա, որովհետեւ Յիսուս այդտեղից ամբոխի պատճառով հեռացել էր: 14

Վյոնուետել Յիսուս նրան գտաւ տաճարում ու ասաց նրան. «Ահաւասիկ առողջացար, այլեւս մի մեղանչիր, որպէսզի մի աւելի չար բան չպատահի քեզ»: 15 Մարդը գնաց եւ հրեաներին պատմեց, թէ՝ Յիսուս էր, որ ինձ բժշկեց: 16 Եւ հրեաները Յիսուսին հալածում էին նրա համար, որ շաբաթ օրով էր անում այդ բաները: 17 Սակայն Յիսուս պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Իմ Յայրը մինչեւ այժմ գործում է, ուրեմն ես եւս գործում եմ»: 18 Դրա համար հրեաները առաւել եւս ուզում էին նրան սպանել, որովհետեւ ոչ միայն չէր պահում շաբաթը, այլ նաև Աստծոն կոչում էր իր Յայրը եւ իր անձը Աստծոն հաւասար էր դասում: 19 Յիսուս ասաց նրանց. «Եշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, մարդու Որդին ինքն իրենից ոչինչ չի կարող անել, այլ անում է այն, ինչ տեսնում է, թէ Յայրը կատարում է, որովհետեւ ինչ որ Յայրն է անում, նոյնը նրա նման եւ Որդին է գործում, 20 քանի որ Յայրը սիրում է Որդուն, եւ այն ամենը, ինչ ինքն է անում, ցոյց է տայիս նրան. Եւ նրան ցոյց կը տայ սրանից շատ աւելի մեծ գործեր, որոնց վրայ դուք կը գարմանաք. 21 որովհետեւ, ինչպէս որ Յայրը յարութիւն է տայիս մերօներին եւ կենդանացնում է, նոյնպէս եւ Որդին կենդանացնում է՝ ում կամենայ: 22 Սակայն Յայրը ոչ մեկին չի դատում, այլ ամեն դատաստան տուել է իր Որդուն, 23 որպէսզի ամենքը պատուեն Որդուն, ինչպէս պատում են Յօրը: Ով Որդուն չի պատում, չի պատում եւ Յօրը՝ նրան առաքողին: 24 Եշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ, ով իմ խօսքը լսում է ու հաւատում է նրան, ով ինձ առաքեց, ընդունում է յալիտենական կեանքը եւ չի դատապարտում, այլ մահուանից կեանք անցաւ: (այօնոս ց166) 25 Եշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ կը գայ ժամանակ, եւ արդեն իսկ եկել է, երբ մեռենմերը կը լսեն Աստծու Որդու ձայնը, եւ նրանք, որ կը լսեն, կ'ապրեն, 26 որովհետեւ, ինչպէս Յայրն ինքն իր մեջ կեանք ունի եւ կեանք է տայիս, նոյնպէս եւ Որդուն տուեց ինքն իր մեջ կեանք ունենալ եւ տալ: 27 Եւ նրան իշխանութիւն տուեց դատաստան անելու, քանի որ մարդու Որդի է. 28 դրա վրայ ինչո՞ւ էք գարմանում, որովհետեւ կը գայ ժամանակ, երբ բոլոր նրանք, որ գերեզմաններում են, կը լսեն նրա ձայնը 29 եւ դուրս կը գան. ովքեր բարի գործեր են արել՝ կեանքի յարութեան համար, իսկ ովքեր չար գործեր են արել՝ դատաստանի յարութեան համար: 30 Ես ինքս ինձնից ոչինչ անել չեմ կարող, այլ, ինչպէս լսում եմ Յօրից՝ դատում եմ, եւ իմ դատաստանը արդար է, որովհետեւ ոչ թէ իմ կամքն եմ որոնում, այլ նրա կամքը, ով ինձ առաքեց»: 31 «Եթէ ես եմ վկայում իմ մասին, իմ վկայութիւնը հաւասար չէ: 32 Ուրիշն է, որ վկայում է իմ մասին. եւ դուք գիտեք, որ հաւասար է այն վկայութիւնը, որ նա վկայեց իմ մասին: 33

Յովհաննեսի մօտ դուք մարդ ուղարկեցիր, եւ նա վկայեց ճշմարտութիւնը: 34 Բայց ես մարդկանցից չէ, որ վկայութիւն եմ առնում, այլ այս ասում եմ, որ դուք փրկուեք: 35 Յովհաննեսն էր ճրագը, որ վառուած էր եւ լոյս էր տայիս, եւ դուք կամեցաք միաօժամանակ ցնծալ նրա լոյսով: 36 Բայց ես աւելի մեծ վկայութիւն ունեմ, քան Յովհաննեսինը. այն գործերը, որ Յայրն ինձ տուեց, որ կատարեմ, այդ նոյն գործերն իսկ, որ անում եմ, վկայում են իմ մասին, թէ Յայրն է ուղարկել ինձ: 37 Եւ Յայրը, որ ինձ ուղարկեց, նա է վկայել իմ մասին. դուք ոչ նրա ձայն էք երրեւ լսել եւ ոչ էլ նրա երեսն էք տեսել: 38 Եւ ոչ էլ նրա խօսքն ունեք ձեր մեջ բնակուած, որովհետեւ, ում նա ուղարկեց, դուք նրան չէք հաւատում: 39 Ըննեցիք Գրքերը, քանի որ կարծում եք, թէ նրանցով յալիտենական կեանք կ'ունենաք: Բայց այդ Գրքերն իսկ վկայում են իմ մասին, որովհետեւ դուք կարծում եք, թէ յալիտենական կեանք ունեք: (այօնոս ց166) 40 Եւ դուք չէք կամենում դեսպի ինձ գայ, որպէսզի կեանք ունենաք: 41 Ես մարդկանցից փառք չեմ առնում: 42 Բայց գիտեմ ձեզ, որ Աստծու հանդէպ սեր չունեք ձեր մեջ: 43 Ես եկայ իմ Յօր անունով, եւ ինձ չէք ընդունում: Եթէ ուրիշ մեկը գայ իր անունով, նրան կ'ընդունեք: 44 Դուք ինչպէս կարող էք հաւատայ, քանի որ իրարից էք փաք առնում եւ չէք որոնում այն փառքը, որ միակ Աստծուց է գայիս: 45 Մի կարծէք, որ ես Յօր մօտ ծեզ պիտի ամքաստանեմ. կայ մեկը, որ որպէս ամքաստանող կը կանգնի ձեր դեմ՝ Մովսէսը, որի վրայ դուք յոյս էք դրել. 46 որովհետեւ, եթէ դուք հաւատայիր Մովսէսին, կը հաւատայիր այդ դէպրում ուրեմն եւ ինձ, քանի որ նա հենց իմ մասին է գրել. 47 իսկ եթէ նրա գրածներին չէք հաւատում, իմ խօսքերին ինչպէս պիտի հաւատաք:

6 Վյոնուետել Յիսուս Գայլիյայի՝ Տիբերական ծովի հանիփակալաց կողմն անցաւ. 2 եւ նրա յետեւից քազում ժողովուրդ էր գնում, որովհետեւ տեսնում էին այն նշանները, որ նա կատարում էր հիւանդների փրայ: 3 Յիսուս լեռ բարձրացաւ եւ սատեց այնտեղ իր աշակելուների հետ: 4 Եւ մօտ էր զատիկը՝ հրեաների տօնը: 5 Յիսուս իր աշքերը վեր բարձրացրեց եւ տեսաւ, որ բազում ժողովուրդ է գայիս իր մօտ: Փիյապսուին ասաց. «Որտեղից հայ ափի գնենք, որ դրանք ուտեն»: 6 Այս ասում էր՝ նրան փորձելու համար, բայց ինքը գիտեր, թէ ինչ էր անելու: 7 Փիյապսուն նրան պատասխանեց. «Երկուն հարիւր դահեկանի հաց դրանց չի բաւարայի, թէկուզ եւ իւրաքանչիւր ոք մի կտոր վերցնի»: 8 Նրա աշակերտներից մեկը՝ Անդրեասը, Սիմոն Պետրոսի եղբայրը, ասաց նրան. 9 «Վյոնու մի պատասի կայ, որ իին գարեհաց ունի եւ երկու ձուկ. բայց այդքանն ինչ է այսափ մարդկանց համար»: 10 Յիսուս ասաց.

«Նստեցրէք մարդկանց»: Այստեղ առատ խուս կար: Եւ շուրջ իինգ հազար մարդկի նստեցին: 11 Եւ Յիսուս հաց առաւ ու գիրութիւն յայտնեց Աստծուն եւ բաշխեց նստածներին: Նոյն ծեւով եւ ձկներից՝ որչափ որ կամեցան: 12 Եւ երբ կշտացան, աշակերտաներին ասաց. «Յաւաբեցրէք այդ մնացած կտորները, որպեսզի ոչ մի բան չկորչի»: 13 Յաւաբեցին եւ լցրին տասներկու սակառ այն իինց գարեհացի կտորտանքով, որ ավելացել էր ուստողներից: 14 Իսկ մարդկի, երբ տեսան այն նշանները, որ նա արեց, ասացին. «Սա է ճշմարիտ մարգարեն, որ աշխարհ էր գալու»: 15 Երբ Յիսուս իմացաւ, որ զայր են իրեն բռնել տանելու, որպեսզի իրեն թագաւոր անեն, դարձեալ միայնակ դեպի լեռը զնաց: 16 Եւ երբ երեկոյ եղաւ, նրա աշակերտները ծովեցերք իջան: 17 Եւ նաև կնակ նստելով՝ զայիս էին դեպի ծովի միևն կողմը, դեպի Կափառնայում: Եւ երբ մուլթն ընկաւ, Յիսուս դեռ իրենց մօտ չէր եկել: 18 Եւ ծովը հողմի ուժգին փշերուց փոթորկւում էր: 19 Երբ շուրջ իինց կամ վեց կիլոմետր թիափարելուց յետոյ տեսան Յիսուսին, որ քայլում էր ծովի վրայով եւ նաև կիսակին մօտեցել էր, սաստիկ վախեցան: 20 Եւ նա ասաց նրանց. «Ես եմ, մի Կափառցէք»: 21 Եւ ուղում էին նրան նաև ակի մէջ առնել, եւ նաև ակը շուտով հասաւ այն տեղը, ուր գնում էին: 22 Թաջորդ օրը, ժողովուրդը, որ մնացել էր ծովի այն կողմը, տեսաւ, որ այնտեղ այլ նաև ակ չկայ, բացի միայն մէկից, որի մէջ մտել էին Յիսուսի աշակերտները, իսկ Յիսուս իր աշակերտների հետ նաև չէր մտել, այլ միայն իր աշակերտներն էին զնաց»: 23 Սակայն Տիբերիայից ուրիշ նաև կնակ էլ զայիս էին մօտ այն տեղին, ուր հացն էին կերել: 24 Ուրեմն, երբ ժողովուրդը տեսաւ, որ Յիսուս այդտեղ չէ եւ ոչ էլ՝ նրա աշակերտները, նաև կնակ նստեցին եւ եկան Կափառնայում Յիսուսին փնտուելու: 25 Եւ երբ նրան զտան ծովի միևն կողմում, սասացին նրան. «Դաբրք, երբ եկար այստեղ»: 26 Յիսուս պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, դուք ինձ փնտում եք ոչ թէ նրա համար, որ նշաններ տեսաք, այլ որովհետեւ կերաք այն հացից եւ կշտացար: 27 Գնացէք աշխատեցրէք ոչ թէ կրտսեան ենթակայ կերակրի համար, այլ այն կերակրի, որը մնում է յաւիտենական կեանքի համար, եւ որը մարդու Որդին կը տայ ձեզ, քանի որ նրան իր կնիքով հաստատել Յայրը՝ Աստուած»: (աթոս ց166) 28 Նրան ասացին. «Քնչ անենք, որ Աստծու ուզած գործերը գործենք»: 29 Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրանց. «Աստծու ուզած գործը այս է. որ հաւատաք նրան, ում նա ուղարկեց»: 30 Նրան ասացին. «Քնչ նշան կ'անես, որ տեսնենք եւ հաւատանք, ինչ գործ կը գործեն: 31 Մեր հայրերը անապատում մանանան կերան, ինչպէս որ գրուած է. «Երկնքից նրանց

հաց տուեց ուտելու»: 32 Յիսուս նրանց ասաց. «Ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, Սովոր չէ, որ ձեզ Երկնքից հաց տուեց, այլ իմ Յայրն է, որ տախի է ձեզ ճշմարիտ հացը Երկնքից: 33 Որովհետեւ Աստծուց է այն հացը, որ իշում է Երկնքից եւ կեանք է տախի աշխարհին»: 34 Նրան ասացին. «Տէր, ամեն ժամ տուր մեզ այդ հացը»: 35 Յիսուս նրանց ասաց. «Ես եմ կենաց հացը. ով դէպի իին զայ, քայլ չի զգայ, եւ ով ինձ հաւատայ, երբեք չի ծարակի: 36 Բայց ես ձեզ ասել եմ, թէ ինձ տեսաք եւ չէք հաւատում: 37 Բոլոր նրանք, ում Յայրն ինձ տախի է, կը զան ինձ մօտ, եւ ով որ ինձ մօտ կը զայ, դուրս չեմ անի. 38 Որովհետեւ ես Երկնքից իջայ ոչ թէ իմ կամքը կատարելու համար, այլ՝ կամքը նրա, ով ինձ ուղարկեց: 39 Այս է կամքը իմ Յօր, որ ինձ ուղարկեց. բոլոր նրանք, ում Յայրն ինձ տուել է, նրանցից ոչ մէկին չկորցնեմ, այլ Վերջին օրը յարութիւն առնել տամ նրանց: 40 Այս է իմ Յօր կամքը. ամեն ոք, ով տեսի Որդուն եւ հաւատայ նրան, ունենայ յաւիտենական կեանք. եւ ես նրան վերջին օրը յարութիւն առնել տամ»: (աթոս ց166) 41 Յրեանները տրտնջում էին նրանից, որովհետեւ ասել էր՝ Ես եմ Երկնքից իջած հացը: 42 Եւ ասում էին. «Սա Յիսուսը չէ՝ Ցովսէփի որդին, որի հօրն ու մօրը մենք ճանաչում ենք: Իսկ արդ, ինչպէս է ասում՝ ես Երկնքից իջայ»: 43 Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրանց. «Մի քրթմնջէք իրար մէջ. 44 ոչ ոք չի կարող զալ դեպի ինձ, եթէ նրան չձգի Յայրը, որ ինձ ուղարկեց, եւ ես նրան վերջին օրը յարութիւն առնել կը տամ: 45 Մարգարեների գրերում գրուած է. «Եւ ամենքը Աստծուց ուսած կը լինեն»: Ամեն ոք, որ լսում է Յօրից եւ ուսանում է, զայիս է դեպի ինձ: 46 Սակայն ոչ ոք Յօրը չի տեսել, այլ միայն նա, որ Աստծուց է, նայ է տեսել Յօրը: 47 Ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ, ով հաւատում է, ունենում է յաւիտենական կեանքը: (աթոս ց166) 48 Ես եմ կենաց հացը: 49 Զեր հայրերը անապատում մանանան կերան, սակայն մեռան: 50 Այս է Երկնքից իջած հացը, որպեսզի, ով որ սրանից ուտի, չմեռնի: 51 Ես եմ կենդանի հացը, որ Երկնքից է իջած. թէ մէկն այս հացից ուտի, յաւիտենական կ'ապի: Եւ այն հացը, որ ես կը տամ, իմ մարմինն է, որը ես կը տամ, որպեսզի աշխարհը կեանք ունենայ»: (աթ ց165) 52 Յրեանները իրար հետ բուռն կերպով վիճում էին եւ ասում. «Սա ինչպէս կարող է իր մարմինը մեզ տալ՝ ուտելու»: 53 Յիսուս նրանց ասաց. «Ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, եթէ չուտեք մարդու Որդու մարմինը եւ չըմպէք նրա արիւնը, ձեր մէջ կեանք չէք ունենայ: 54 Ով ուտում է իմ մարմինը եւ ըմպում իմ արիւնը, յաւիտենական կեանք ունի. եւ ես նրան վերջին օրը յարութիւն առնել պիտի տամ, (աթոս ց166) 55 Բայսի որ իմ մարմինը ճշմարիտ կերակուր է, եւ իմ արիւնը՝ ճշմարիտ

Ըմպեկիք: **56** Ով ուտում է իմ մարմինը եւ ըմպում իմ արիմնը, կը բնակուի իմ մէջ, եւ ես՝ նրա մէջ: **57** Ինչպէս Յայր, որ ինձ ուղարկեց, ապրում է, ես ել ապրում եմ Յօր միջոցով. եւ ով ուտում է ինձ, նա ել կ'ապրի իմ միջոցով: **58** Այս է հացը, որ երկնքից է իշած. ոչ այնպէս, ինչպէս մանանան, որը ձեր հայրեր կերան եւ մեռան. ով այս հացն ուտում է, կ'ապրի յալիտեան»: (ածն g165) **59** Նա այս բաներն ասաց Կափառնայումի մէջ ժողովարանում ուսուցանելիս: **60** Եւ աշակերտներից շատերը, երբ լսեցին, ասացին. «Խիստ է այդ խօսքը. ով կարող է այն լսել»: **61** Յիսուս երբ ինքն իրենից հմացաւ, որ իր աշակերտները դրա համար տրտնջում են, նրանց ասաց. «Այդ ձեզ գայթակղեցնո՞ւմ է. **62** Կայ արդ, թեթ տեսնէք մարդու Որդուն բարձրանալիս այստեղ, ուր առաջ եր...»: **63** «Հոգին է կենդանարար. մարմինը ոչ մի բան չի կարող անել: Այն խօսքը, որ ես ձեզ ասացի, հոգի է եւ կենաք: **64** Բայց ձեր մէջ կան ոմանք, որ չեն հաւատում»: Քանի որ Յիսուս սկզբից գիտեր, թե ովքեր են նրանք, որ չեն հաւատում, եւ ով է նա, որ մատնելու է իրեն, ասաց. **65** «Դրա համար ձեզ ասացի, թե ոչ որ չի կարող գալ ինձ մօտ, եթե այդ իմ Յօրից տրուած չէ նրան»: **66** Դրա վրայ՝ նրա աշակերտներից շատերը յետ քաշուեցին եւ այլևս նրա հետ չին շրջում: **67** Յիսուս տասներկու աշակերտներին ասաց. «Միթէ դո՞ւք ել ուզում եք զնալ»: **68** Սիմոն Պետրոսը նրան պատասխանեց. «Տէ՛ր, ում մօտ պիտի զնանք: Դու յալիտեանական կենաքի խօսքեր ունեն: (ածնios g166) **69** Եւ մենք հաւատացինք եւ ճանաչեցինք, որ դու ես քրիստոսը՝ Աստծու Որդին»: **70** Յիսուս նրանց պատասխանեց. «Չ՞ որ ես ես ընտրել ձեզ՝ Տասներկուսիդ. եւ ձեզանից մէկը սատանայ է»: **71** Նա խօսում էր Իսկարիոլուացու՝ Սիմոնի որդի Յուդայի մասին, որովհետեւ հենց նա էր մատնելու նրան. եւ Տասներկուսիդ մէկն էր:

7 Դրանից յետոյ Յիսուս Հրջում էր Գալիֆայում,
քանի որ չէր կամենում Յրեաստանում շրջել,
որովհետեւ հրեայ առաջնորդները ուղրում էին
սպանել նրան: 2 Յրեաների Տաղաւարահարաց
տօնը մօս էր: ՅԵ ՆՐԱ ԵՒՐԱՅՐՆԵՐՆ ԱՍԱԳԻՆ ՆՐԱՆ.
«Վյստեղի անցիր զնա Յրեաստան, որպեսզի
քո աշակերտներն լի տեսնեն այն գործերը, որ
դու անում ես. 4 որովհետեւ չկայ մԵկը, որ
թաքուն գործի եւ ներ ուզենայ իրեն համարձակ
ներկայացնել. եթէ այդ գործերն անում ես, ուրեմն
յայտնիր բեզ աշխարհին». 5 Քանի որ Եղբայրներն
իսկ ներեւս չէին հաւատացել նրան: 6 Յիսուս
նրանց ասաց. «ԽՄ Ժամանակը ներ չի հասել,
բայց ձեր ժամանակը միշտ պատրաստ է: 7
Աշխարհը չի կարող ձեզ ատել, բայց ինձ ատում
է, որովհետեւ ես վկայում եմ աշխարհի մասին,
թե մարդկանց գործերը չար են: 8 Դուք զնացեք
այդ տօնին, ես ալի տօնին չեմ զնում, որովհետեւ

իմ ժամանակը դեռ չի լրացել»: 9 Երբ այս ասաց, ինքը մնաց այնտեղ, Գալիխյայում: 10 Երբ նրա եղբայրները գնացին, ապա ինքն էլ գնաց տօնին, բայց ոչ յայտնապես, այլ՝ թաքրում: 11 Իսկ հրեաները նրան փնտռում էին այդ տօնի ժամանակ եւ ասում էին՝ «Ու Ենա: 12 Եւ ժողովրդի բազմութեան մէջ նրա մասին քրթմնչին կար. ոմանք ասում էին՝ լաւն է, ուրիշներ ասում էին՝ չէ, ըստիկառակը, ժողովրդին մոլորեցնում է: 13 Եւ հրեայ առաջնորդների վախի պատճառով ոչ ոք նրա մասին համարձակ չէր խօսում: 14 Տօնակատարութեամ կեսին Յիսուս տաճար ելա եւ ուսուցանում էր: 15 Յրեաները զարմանում էին ու ասում. «Սա ինչպէս զիտէ Գրուածքները, քանի որ բնաւ չի ստվորել»: 16 Յիսուս նրանց պատասխան տուեց ու ասաց. «Իմ ուսուցումն իմը չէ, այլ՝ նրանը, ով ինձ ուղարկեց: 17 Եթէ մէկը ուզում է նրա կամքը կատարել, կ'իմանայ այս ուսուցման մասին, թէ Աստծուց է արդեօք, թէ ես ինքու ինձնից եմ խօսում: 18 Ու ինքն իրենից է խօսում, իր համար է փառք փնտռում, իսկ ով փնտռում է նրա փառքը, ով իրեն ուղարկել է, նա ճշմարիտ է, եւ նրա մէջ ստու բան չկայ: 19 Օրենքը ձեզ Մովսէսը չտուեց, բայց ձեզնից ոչ ոք Օրենքը չի կատարում: 20 Ինչո՞ւ էք ուզում ինձ սպանելք: Ժողովրդը պատասխան տուեց ու ասաց. «Քո մէջ դեւ կայ, ովք է ուզում քեզ սպանելք: 21 Յիսուս պատասխան տուեց նրան ու ասաց. «Մի գործ արեցի, եւ ամենքդ զարմացել եք: 22 Մովսէսը դրա համար ձեզ տուեց թլփատութիւնը (թեւ այդ ոչ թէ Մովսէսից եք, այլ՝ հայրերից): 23 Եւ շաբաթ օրով մարդ էք թլփատում: Իսկ արդ, եթէ մարդը շաբաթ օրով թլփատում է, որպէսզի Մովսէսի Օրենքը չխախսուի, իմ վրայ էք բարկացած, որ շաբաթ օրով մի ամրոջ մարդ թշկեցի: 24 Կըքներիդ երեւացածի պէս մի դատէք, այլ ուղին դատաստան արեք: 25 Երրուսաղէմացիներից ոնմանք ասում էին. «Սա չէնա, որին ուզում էին սպանելք: 26 Իսկ ահաւասիկ բացայայտօրեն խօսում է, եւ դրան բան չեն ասում. գուցէ արդարեւ իշխանաւորներն ել ճանաչեցին, թէ սա է Քրիստոսը: 27 Բայց մենք սրան գիտենք, թէ որտեղից է. իսկ Քրիստոս երբ որ զայ, ոչ ոք չի գիտենայ, թէ որտեղից է:» 28 Յիսուս աղաղակեց տաճարի մէջ, ուսուցանում էր եւ ասում. «Եւ ինձ գիտէք, եւ գիտէք որտեղից եմ. ինքն ինձ չեմ եկել, այլ ճշմարիտ ենա, ովկնձ ուղարկեց. նա, որին դուք չգիտենայ, թէ որտեղից է:» 29 Յիսուս աղաղակեց տաճարի մէջ, ուսուցանում էր եւ ասում. «Եւ ինձ գիտէք, եւ գիտէք որտեղից եմ. ինքն ինձ չեմ եկել, այլ ճշմարիտ ենա, ովկնձ ուղարկեց. նա, որին դուք չգիտենայ, թէ որտեղից էնձ:» 30 Ուզում էին նրան բռնել, բայց ոչ ոք նրա վրայ ձեռք չդրեց, որովհետեւ նրա ժամանակը դեռ չէր հասաւ: 31 Սակայն բազմութեան միջից շատերը հաւատացին նրան եւ ասում էին. «Երբ Քրիստոսը զայ, միթէ աւելի նշաններ պիտի անի, բան սա է անումք:» 32 Եւ փարիսեցները նրա մասին ժողովրդ մէջ եղած

Քրթմնջիւնները լսեցին. Եւ քահանայապետներն ու փարիսեցինները սպասաւորներ ուղարկեցին, որպեսզի բռնեն նրան: **33** Յիսուս ասաց. «Մի փոքր ժամանակ էլ ծեզ հետ եմ Եւ ապա գնում եմ նրա մօտ, ով ինձ ուղարկեց: **34** Ինձ կը փնտռէք Եւ չէք գոնի, Եւ ուր Ես եմ գնում, դուք չէք կարող գալ»: **35** Յիշեայ առաջնորդներն իրար ասում էին. «Իսկ դա մո՞ւ պիտի գնայ, որ մենք դրան զգունենք. միշել հեթանոսների մէջ ցրուած հրեաների մօտ պիտի գնայ Եւ հեթանոսներին պիտի ուսուցանի: **36** Ի՞նչ է այն խօսքը, որ նա ասաց՝ կը փնտռէք ինձ Եւ չէք գոնի, Եւ ուր Ես եմ գնում, դուք չէք կարող գալ»: **37** Մեծ տօնի վերջին օրը Յիսուս կանգնած էր Եւ աղաղակում էր՝ ասելով. «Եթէ մէկը ծարաւ Ե, թող ինձ մօտ գայ Եւ խմի: **38** Ով ինձ հաւատում է, - ինչպէս Գիրքն է ասում, - նրա ներսից կենդանի ջրերի գետեր պիտի բխեն»: **39** Նա այս ասում էր Յոգու մասին, որին ընդունելով էին իրեն հաւատացողները. քանի որ Յոգին դեռեւ չկար, որովհետեւ Յիսուս դեռ փառաւորուած չէր: **40** Ժողովրդից ոմանք, երբ լսում էին այս խօսքերը, ասում էին՝ սա է ճշմարիտ մարզարեն. **41** ուրիշներն ասում էին՝ սա է Թքիստոսը. իսկ դեռ ուրիշներ ասում էին՝ միշել Թքիստոս Գայլիխայից է գալու. **42** չէ՞ որ Գիրքն ասում է, թէ Թքիստոս գալու է Դաւթի սերնդից Եւ Բերդեհեմ գիտից, որտեղից Դաւթին էր: **43** Եւ ժողովրդի մէջ նրա պատճառով պարակտում եղաւ: **44** Եւ նրանցից ոմանք ուղեցին քռնել նրան, բայց ոչ ոք նրա վրայ ձեռք չըրեց: **45** Իսկ սպասաւորները վերարածան քահանայապետների եւ փարիսեցիների մօտ. Եւ սրանք նրանց ասացին. «Ինչո՞ւ նրան այստեղ չըրեցիք»: **46** Սպասաւորները պատասխանեցին ու ասացին. «Ոչ մի՛ մարդ երեք այսպէս չի խօսել, ինչպէս այն մարդը»: **47** Փարիսեցիները ասացին. «Միշել դո՞ւք Էլ Էլ մոլորուել: **48** Միշել իշխանաւորներից կամ փարիսեցիներից որեւէ մէկը հաւատում նրան, **49** բայց այն խաժամուծ ամբոխից, որ օրէնք չզիտէ Եւ նզովեալ է»: **50** Նիկոդեմոսը, որ նախապէս գիշերով եկել էր նրա մօտ Եւ նրանցից մէկն էր, նրանց ասաց. **51** «Միշել մեր օրէնքը դատապարտինմ է մարդուն, եթէ նախ նրանից լսած Եւ կամ իմացած չինի, թէ ինչ է գործել նա»: **52** Նրան պատասխանեցին ու ասացին. «Միշել դո՞ւ Էլ Գայլիխայից Ես. քննիր ու տէն, որ Գայլիխայից մարզարէ դուրս չի գալիս»: **53** Ապա ամէն ոք իր տունը գնաց:

8 Իսկ Յիսուս գնաց Զիթենեաց լեռը: **2** Առաւոտեան նորից տաճար եկաւ ամբողջ ժողովուրդը գալիս էր նրա մօտ, Եւ ինքն ուսուցանում էր նրանց: **3** Օրէնսգիտներն ու փարիսեցիները թերեցին շնուրեան մէջ քռնուած մի կին Եւ նրան մէջստեղ կանգնեցմէլով՝ ասացին Յիսուսին. **4** «Յանցանքի մէջ քռնուած այս կինը

յայտնապէս շնացել է, 5 իսկ Օրէնքում Մովսէսը մեզ պատուիրել է այսպիսիներին քարկոծել արդ, դու դրա մասին ինչ Ես ասում»: **6** Նրանք այս ասում էին՝ նրան փորձելու համար, որպեսզի նրան ամբաստանելու պատճառ ունենան: Իսկ Յիսուս, ցած նայելով, մատով գետնի վրայ գրում էր: **7** Իսկ երբ նրան ստիպեցին հարցնելով, վեր նայեց ու նրանց ասաց. «Զեր միշից անմնջը նախ թող քար զցի դրա վրայ»: **8** Եւ դարձեալ ցած նայելով՝ գետնի վրայ գրում էր: **9** Եւ այս լսելով՝ մէկ առ մէկ եկում գնում էին՝ տարիքաւորներից մինչեւ փոքրերը: Եւ Յիսուս միայն մնաց ու կինը՝ կանգնած նրա առաջ: **10** Յիսուս նրան ասաց. «Ո՞վ կին, ո՞ւր Են, թեզ ոչ ոք չդաշտապարտէց»: **11** Եւ սա ասաց՝ ոչ, ՏԵ՛՛: Եւ Յիսուս ասաց. «Ես Ել քեզ չեմ դաշտապարտում. զնայ, այսուհետեւ մի՛ մեղանչիր»: **12** Յիսուս դարձեալ խօսեց ժողովրդի հետ ու ասաց. «Ես Եմ աշխարհի լոյսը. ով իմ յետեւից է գալիս, խաւարի միջով չի քայլի, այլ կ'ընդունի կենաց լոյսը»: **13** Փարիսեցիները նրան ասացին. «Դուք քո անձի մասին Ես վկայում, Եւ քո վկայութիւնը հաւաստի չէ»: **14** Յիսուս պատասխանեց Ես ասաց նրանց. «Ճեպէտ Ես վկայում Եմ իմ անձի մասին, իմ վկայութիւնը ճշմարիտ է, որովհետեւ գիտեմ, թէ որտեղից եկայ Ես ուր Եմ գնում: Բայց դուք չգիտէ՛ որտեղից Եմ գալիս կամ ուր Եմ գնում: **15** Դուք ըստ մարմնի էք դատում, Ես ոչ ոքի չեմ դատում. **16** Թէկուզ Եւ մէկին դատեմ Ել, իմ դատաստանը ճշմարիտ է, որովհետեւ մենակ չեմ, այլ՝ Ես Եմ Եւ ինձ հետ Ենաեւ իմ Յայրը, որ ինձ ուղարկեց: **17** Եւ ձեր օրէնքում իսկ գրուած է, թէ Երկու մարդու վկայութիւնը ճշմարիտ է: **18** Ես նա Եմ, որ վկայում Եմ իմ մասին, Եւ վկայում Է իմ մասին Յայրը, որ ինձ ուղարկեց: **19** Նրան ասացին. «Ո՞ւր Եք Յայրը»: Յիսուս պատասխան տուեց Եւ ասաց նրանց. «Ո՞չ ինձ Եք ճանաչում Եւ ոչ Էլ իմ Յորը. Եթէ ինձ ճանաչէիք, թերեւս իմ Յորն Էլ կը ճանաչէիք»: **20** Յիսուս այս խօսքերը խօսեց զանձատանը, երբ ուսուցանում էր տաճարում. սակայն ոչ ոք նրան չընեց, որովհետեւ նրա ժամը դեռ չէր հասել: **21** Յիսուս դարձեալ նրանց ասաց. «Ես գնում Եմ, Եւ դուք ինձ կը փնտռէք Եւ ձեր մէղբերի մէջ կը մեռնէք, քանի որ, ուր Ես Եմ գնում, դուք չէք կարող գալ»: **22** Յիշեաները ասացին. «Միշել անձնասպանութեան կը դիմի, քանի որ ասում Է, թէ՛ ուր Ես Եմ գնում, դուք չէք կարող գալ»: **23** Եւ նրանց ասաց. «Դուք այս ներքեւից էք, իսկ Ես՝ այն վերեւից. դուք այս աշխարհից էք, Ես այս աշխարհից չեմ: **24** Բայց ասացի ձեզ, որ ձեր մէղբերի մէջ կը մեռնէք. արդարեւ, եթէ չհաւատաք, որ Ես Եմ, կը մեռնէք ձեր մէղբերի մէջ»: **25** Նրան ասացին՝ ո՞վ Ես դու: Յիսուս նրանց ասաց. «Նա, որ սկզբից եւեթ խօսում էր ձեզ հետ: **26** Շատ քաներ ունեմ ձեր մասին խօսելու Եւ դատելու:

Բայց նա, ով ինձ ուղարկեց, ճշմարիտ է. Եւ ես, ինչ որ լսել եմ նրանից, այն եմ խօսում աշխարհում»: 27 Եւ նրանք չիմացան, թէ Յօր մասին էր ասում իրենց: 28 Յիսուս նրանց ասաց. «Եթր մարդու Որդուն բարձրացնեք, այն ժամանակ պիտի իմանաք, թէ ես եմ. Եւ ես ինքու ինձնից ոչինչ չեմ անում, այլ՝ ինչպէս իմ Յայրն ինձ սովորեցրեց, այն եմ խօսում: 29 Եւ ով ինձ ուղարկեց, ինձ հետ է. ինձ միայնակ ջրողութ, որովհետեւ ես միշտ անում եմ, ինչ որ նրան է հաճելի»: 30 Երբ այս բաները խօսեց, շատերը հաւատացին նրան: 31 Եւ Յիսուս հաւատացեալ հրեաներին ասաց. «Եթել դուք իմ ուսուցմանը հաւատարիմ մնաք, իմ ճշմարիտ աշակերտները կը լինեք: 32 Եւ կը ճանաչեք ճշմարտութիւնը, եւ ճշմարտութիւնը ձեզ կ'ազատի»: 33 Նրան պատասխանեցին ու ասացին. «Աքրահամի որդիներ ենք եւ երեք ոչ որի չենք ծառայել. ինչպէս ես ասում, թէ՝ ազատ կը լինեք»: 34 Յիսուս պատասխանեց նրանց. «Ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, թէ ամեն ոք, որ մեղք է գործում, մեղքին ծառայ է: 35 Եւ ծառան յալիտեան տան մեջ չի մնում, իսկ որդին յալիտեան մնում է: (այօն 9:165) 36 Իսկ արդ, եթել Որդին ձեզ ազատի, ճշմարտապես ազատ կը լինեք: 37 Գիտեմ, որ Աքրահամի որդիներ եք, բայց ուզում եք ինձ սպանել, որովհետեւ իմ խօսքը տեղ չունի ձեր մէջ: 38 Ես խօսում եմ այն, ինչ տեսայ իմ Յօր մօտ, իսկ դուք անում եք, ինչ ձեր հօրից եք լւել»: 39 Նրան պատասխանեցին ու ասացին. «Մեր հայրը Աքրահամն է», Յիսուս նրանց ասաց. «Եթել Աքրահամի որդիներ լինեքի, Աքրահամի գործերը կը գործէիք: 40 Իսկ այժմ ուզում եք սպանել մի մարդու՝ ինձ, որ ձեզ ասացի ճշմարտութիւնը, որը լսել եմ իմ Յօրից. այդպիսի բան Աքրահամը չարեց. 41 դուք ձեր հօր գործերն եք անում»: Նրան ասացին. «Մենք պոռնկութիւնից չենք ծնուել. մեր Յայրը մէկ է՝ Աստուած»: 42 Յիսուս նրանց ասաց. «Եթել Աստուած ձեր Յայրը լինել, ինձ իրավել կը սիրեիք, որովհետեւ ես Աստծուց ելայ ու եկայ, եւ ոչ թէ ինքու ինձ եկայ, այլ նա ուղարկեց ինձ: 43 Ինչո՞ւ դուք իմ խօսածք չեք հասկանում, որովհետեւ իմ խօսքը չեք կարող լսե: 44 Դուք հօր կրողից սատանայի զաւակներ եք, եւ ձեր հօր ցանկութիւններն եք ուզում կատարեն, թեւն նա ի սկզբանն մարդասպան եր եւ ճշմարտութեան մէջ չշնաց, որովհետեւ նրա մեջ ճշմարտութիւն չկար: Երբ որ նա սուտ խօսի, ինքն իրենից է խօսում, քանի որ նա սուտ է» և ստի հայր: 45 Իսկ ես, որ ճշմարտութիւնն եմ ասում, ինձ չեք հաւատում: 46 Ձեզնից ով կը յանդիմանի ինձ մեղքի համար. Եթել ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, ինձ ինչո՞ւ չէք հաւատում: 47 Ով Աստծուց է, Աստծու խօսքերն է լսում, իսկ դուք չէք լսում նրա համար, որ Աստծուց չեք: 48 Յրեաները պատասխանեցին եւ ասացին նրան. «Մենք լաւ չենք ասում, թէ

սամարացի ես դու, եւ քո մէջ դեւ կայ»: 49 Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց. «Իմ մէջ դեւ չկայ, այլ պատլում եմ իմ Յօրը, իսկ դուք անսարգում եք ինձ: 50 Ես իմ փառքը չեմ փնտում. կայ մէկը, որ այն փնտում է եւ դատում: 51 Ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ. Եթել մէկը իմ խօսքը պահի, մահ չի տեսնի յալիտեան»: (այօն 9:165) 52 Յրեաները նրան ասացին. «Վյժմ իմացանք, որ քո մէջ դեւ կայ: Աքրահամը մեռաւ, նաեւ՝ մարգարեները, իսկ դու ասում ես, թէ՝ ով իմ խօսքը պահի, յալիտեան մահ չի ճաշակի: (այօն 9:165) 53 Միջթ դու աւելի մէծ ես, քան մեր հայր՝ Աքրահամը, որ մեռաւ. մեռան եւ մարգարեները. արդ, դու քեզ ովմ տեղ ես դնում»: 54 Յիսուս պատասխանեց. «Եթել ես փառաւորեմ իմ անձը, իմ փառքը ոչինչ է. Յայրն է, որ ինձ փառաւորում է, եւ որի մասին դուք ասում եք, թէ՝ մեր Աստծուածն է. 55 ու չէք ճանաչում նրան: Բայց ես ճանաչում եմ նրան. Եւ եթել ասեմ, թէ նրան չեմ ճանաչում, ձեզ նման ստախօս կը լինեմ. բայց ես ճանաչում եմ նրան եւ նրա խօսքը պահում եմ: 56 Աքրահամը՝ ձեր հայրը, ցանկացաւ իմ աշխարհ գայրու օրը տեսնել. տեսաւ եւ ուրախացաւ»: 57 Յրեաները նրան ասացին. «Դեյ յիսուն տարեկան չկաս դու եւ Աքրահամին ես տեսել»: 58 Յիսուս նրանց ասաց. «Ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, ես եմ, նախբան Աքրահամի լինելը»: 59 Նրանք քարեր վերցրին, որ զցեն նրա վրայ, բայց Յիսուս խոյս տուեց եւ տաճարից ելաւ գնաց:

9 Եւ մինչ անցնում էր, ի ծնէ կոյր մի մարդու տեսաւ. 2 իր աշակերտները հարցրին նրան եւ ասացին. «Ռաբրիք, մեղքը ովմ է, որ կոյր է ծնուել, սրանն է, թէ՞ հօրն ու մօրը»: 3 Յիսուս պատասխանեց. «Ո՞չ դրա մեղքը է եւ ոչ էլ իր հօր ու մօր, այլ՝ որպէսզի դրա վրայ Աստծու գործերը յայտնի լինեն: 4 Եւ քանի դեռ ցերեկ է, ես պէտք է կատարեմ գործերը նրա, ով ինձ ուղարկեց. կը զայ գիշերը, երբ ոչ ոք չի կարող գործէ: 5 Քանի դեռ աշխարհում եմ, աշխարհի լոյն եմ: 6 Երբ այս ասաց, թքեց գետնին եւ թքով կալ շինեց, եւ կալ ծեփեց կոյրի աչքերի վրայ ու ասաց նրան. 7 «Գնայ լուացուիր Միլովամի աւազանի մէց» (որ թարգմանուում է՝ առաքուած): Գնաց լուացուեց, եկալ եւ տեսնում էր: 8 Իսկ հարեւամները եւ նրանք, որ նախապէս տեսել եին նրան, որ մուլացիկ էր, ասում էին. «Սա չէր, որ նստում էր եւ մուլրում»: 9 Ումանք ասում էին՝ նա է. ուրիշներ ասում էին՝ ոչ, բայց նման է նրան: Իսկ ինքն ասում էր՝ ես եմ: 10 Նրան ասացին. «Եսկ ինչպէս բացուեցին քո աչքերը»: 11 Նա պատասխանեց. «Մի մարդ, որին ասում են՝ Յիսուս ն, կալ շինեց եւ ծեփեց իմ աչքերը եւ ինձ ասաց. «Գնայ Միլովամ եւ լուացուիր»: Գնաց, լուացուեցի եւ տեսնում եմ»: 12 Նրան ասացին՝ ով է նա: Նրանց ասաց՝ չգիտեմ: 13 Նրան, որ

մի ժամանակ կոյր էր, թերին փարիսեցիների մօտ 14 (օրը շաբաթ էր, երբ Յիսուս կաւ շինեց ել կոյրի աչքերը բացեց): 15 Փարիսեցիներն ել կրկին հարցրին նրան. «Ի՞նչպէս ես տեսնում»: Ել նա նրանց ասաց. «Կաւ դրեց աչքերիս վրայ, ել լուցուցի ու տեսնում եմ»: 16 Փարիսեցիներից ոմանք ասացին. «Այդ մարդը Աստծուց չէ, քանի որ շաբաթ օրը չի պահում»: Ումանք ասում էին. «Իսկ մեղադր մի մարդ ինչպէս կարող է այսպիսի նշաններ կատարել»: Ել նրանց մէջ պառակում կար: 17 Դարձեալ կոյրին ասացին. «Դու ինչ ես ասում նրա մասին, քանի որ նա քո աչքերը բացեց»: Ել նա ասաց՝ մարդաբեր է: 18 Ել հրեաները չէին հաւատում, թէ նա կոյր էր, ել բացուեց, միշտեւ որ կանչեցին աչքերը բացուածի ծնողներին, 19 հարցրին նրանց ու ասացին. «Սա է ծեր որդին, որի մասին ասում էիք, թէ՛ կոյր ծնուեց, իսկ այժմ ինչպէս է, որ տեսնում է»: 20 Նրա ծնողները պատասխանեցին ել ասացին. «Գիտենք, որ սա մեր որդին է, ել որ կոյր ծնուեց. 21 Բայց թէ այժմ ինչպէս է, որ տեսնում է, զգիտենք, կամ թէ՛ ովք բացեց դրա աչքերը, մենք զգիտենք. հենց իրեն հարցրէք. ինքն արդին չափահաս է. իր մասին ինքը թող խօսի»: 22 Նրա ծնողները այսպէս ասացին, որովհետեւ հրեաներից վախենում էին, քանի որ հրեաները երդուել էին, որ, եթէ մէկը նրան Քրիստոս խոստովանի, հեռացուի ժողովարանից: 23 Դրա համար է, որ նրա ծնողներն ասացին. «Ինքն արդին չափահաս է, հենց իրեն հարցրէք»: 24 Նորից կրկին անգամ կանչեցին այդ մարդուն, որ կոյր էր, ել նրան ասացին. «Աստծուն փանք տուր. մենք գիտենք, որ այն մարդը մեղաւոր է»: 25 Իսկ նա ասաց. «Թէ մեղաւոր է, ես զգիտեմ, բայց այն գիտեմ, որ կոյր էի ել հիմա տեսնում եմ»: 26 Դարձեալ ասացին նրան. «Քեզ ինչ արեց, քո աչքերը ինչպէս բացեց»: 27 Նրանց պատասխանեց. «Նոր ծեզ սասաց, ել չէք լսում, ինչո՞ւ եք ուզում նորից լսել. միշտ ո՞վը էլ էք կամենում նրան աշակերտելք»: 28 Նրանք նախատում էին նրան ու ասում. «Դու եղիք նրան աշակերտ. մենք Մովսէսի աշակերտներն ենք: 29 Մենք գիտենք, որ Աստծուած Մովսէսի հետ խօսեց. իսկ սրան զգիտենք, թէ որտեղից է»: 30 Մարդը պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Զարմանալին ել այն է, որ դուք զգիտեք, թէ նա որտեղից է, եւ սակայն իմ աչքերը բացեց: 31 Գիտենք, որ Աստուած մեղաւորներին չի լսում, բայց եթէ մէկը աստուածապաշտ է եւ նրա կամքը կատարում է, նրան լսում է: 32 Աշխարհի սկզբից ոչ չի լսել թէ մէկը ի ծնէ կոյր ծնուած կոյրի աչքերը բացած լինի: (այս ց165) 33 Եթէ այդ մարդը Աստծուց չինել, որեւէ բան անել չէր կարող»: 34 Պատասխանեցին եւ ասացին նրան. «Ամբողջովին մեղքի մէջ ես ծնուած եւ դու մեր զիմին վարդապետ ես դարձել»: Ել նրան դուրս հանեցին: 35 Յիսուս լսեց, թէ

նրան դուրս են հանել. եւ երբ նրան գտաւ, ասաց. «Դու Աստծու Որդուն հաւատո՞ւմ ես»: 36 Նա պատասխան տուեց եւ ասաց. «Տէր, ով նրան հաւատամ»: 37 Յիսուս նրան ասաց. «Եւ տեսար նրան, նա նա է, ով խօսում է քեզ հետ»: 38 Ու նա ասաց. «Յաւատում եմ, Տէր»: Ել երկրպագեց նրան: 39 Ել Յիսուս ասաց. «Դատաստանի համար եկայ այս աշխարհը, որպէսզի, ովքեր չեն տեսնում, տեսնեն, եւ ովքեր տեսնում են, կուրանան»: 40 Փարիսեցիներից ոմանք, որ Յիսուսի հետ էին, այդ լսեցին ու նրան ասացին. «Միշտ մընք էլ կոյր ենք»: 41 Յիսուս նրանց ասաց. «Եթէ կոյր լինէիք, դուք մերը չէիք ունենայ, բայց հիմա ասում էք, թէ՝ տեսնում ենք. եւ ձեր մեղքը ձեր մէջ հաստատ է մնում»:

10 «Եշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ծեզ, ով ոչխարների փարախը դրոնվ չի մտնում, այլ ուրիշ տեղով է բարձրանում, նա գոր է եւ աւազակ. 2 իսկ ով դրոնվ է մտնում, հովիւ է ոչխարների: 3 Դռնապանը նրա համար բացում է դուռը, եւ ոչխարները լսում են նրա ծայնը. նա իր ոչխարներին անուններով է կանչում եւ նրանց դուրս է հանում: 4 Ել երբ իր բոլոր ոչխարներին հանի, նրանց աօշեւից է զնում, եւ ոչխարները հետեւում են նրան, որովհետեւ ճանաչում են նրա ծայնը: 5 Օտարիյետեւից չեն զնայ, այլ կը փախչեն նրանից, որովհետեւ չեն ճանաչում օտարների ծայնը»: 6 Յիսուս նրանց այս առակն ասաց, իսկ նրանք չէին իմանում, թէ ինչ եր այն, որ նա իրենց ասում էր: 7 Դարձեալ Յիսուս նրանց ասաց. «Եշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ծեզ, որ ես եմ ոչխարների դուռը: 8 Բոլոր նրանք, որ ինձնից առաջ եկան, գողեր էին ու աւազակներ, ուստի ոչխարները նրանց չափեցին: 9 Ես եմ դուռը. եթէ մէկը իմ միջով մտնի, կը փրկուի. կը մտնի ու կ'ենի եւ ճարակելու բան կը գտնի: 10 Գոյզը զախիւ է միայն, որպէսզի գողանայ, սպանի եւ կորստեան մատնի. եւ եկայ, որպէսզի կեանը ունենան եւ՝ առաել եւս ունենան: 11 Ես եմ լաւ հովիւը. լաւ հովիւը իր կեանքն է տախի ոչխարների համար: 12 Իսկ վարձկանը, որ հովիւ չէ, եւ ոչխարներն էլ իրենը չեն, երբ տեսնում է, որ զայլը զախիւ է, թողնում է ոչխարներին եւ փախչում է: Եւ զայլը յափշտակում է նրանց ու ցրում է. 13 Բայնի որ վարձկան է, եւ ոչխարների համար հոգչի անում: 14 Ես եմ լաւ հովիւը. եւ ճանաչում եմ իմ ոչխարներին ու ճանաչում նրանցից: 15 Ինչպէս Յայր ինձ ճանաչում է, ես էլ ճանաչում եմ Յօրը եւ իմ կեանքը կը տամ իմ ոչխարների համար: 16 Ես ունեմ նաեւ այլ ոչխարներ, որոնք այս փարախից չեն. նրանց եւս պէտք է այստեղ թերեմ. եւ իմ ծայնը պիտի լսեն. եւ պիտի լինի մի հօս եւ մի հովիւ: 17 Նրա համար է իմ Յայրն ինձ սիրում, որ ես իմ կեանքն եմ տախի, որպէսզի վերստին այն առնեմ: 18 Այս

ինձնից ոչ չի վերցնի, այլ ես ինքս եմ այն տախիս. իշխանութիւն ունեմ այն տալու եւ իշխանութիւն ունեմ վերստին այն առնելու. այս պատուերը իմ Յօրից ստացաք»: 19 Այս խօսքերի պատճառով հրեաների մէջ դարձեալ պառակտում եղաւ: 20 Եւ նրանցից շատերն ասում էին. «Շրա մէջ դեւ կայ եւ մոլեզնում է. ինչն էք նրան լում»: 21 Ունանք էլ ասում էին. «Մրանք դիւահարի խօսքեր չեն, միթէ դեւը կարո՞ն է կոյրի աչքերը բանալը»: 22 Այն ժամանակ Երուսաղեմում տաճարի Նաւակատիի տօն էր, եւ ձմեռ էր: 23 Եւ Յիսուս շրջում էր տաճարի մէջ, Սողոմոնի սրահում: 24 Հրեաները նրա շուրջը հաւաքուեցին ու ասացին. «Մինչեւ Երը մեր հոգին պիտի հանես. եթէ դու ես Քրիստոսը, համարձակ ասա՞ մեզ»: 25 Յիսուս պատասխանեց նրանց եւ ասաց. «Ձեզ ասացի, եւ ինձ չէք հաւատում. այն գործերը, որ ես անում եմ իմ Յօր անունով, դրանք Վկայում են իմ մասին»: 26 Բայց դուք չէք հաւատում, որովհետեւ իմ ոչխարներից չէք. 27 իմ ոչխարներն իմ ձայնը լսում են, եւ ես ճանաչում եմ նրանց. եւ նրանք գայու են իմ յետեւից. 28 եւ ես նրանց կը տամյահիտենական կենանք. եւ նրանք չեն կորչի յափուեան. եւ ոչ որ նրանց իմ ծեռքից չի յափշտակի: (այօն ց165, առօն ց166) 29 Իմ Յայրը, որ նրանց ինձ տուեց, ամենքից մեծ է. եւ իմ Յօր ծեռքից ոչ որ չի կարո՞ն ոչխնչ յափշտակել: 30 Ես եւ իմ Յայրը մի ենք»: 31 Հրեաները քարեր վերցրին, որ նրան քարկոծեն: 32 Յիսուս պատասխանեց նրանց. «Քազում քարի գործեր ցյոյց տուի ձեզ իմ Յօրից. դրանցից ո՞ր գործի համար էք ինձ քարկոծում»: 33 Հրեաները նրան պատասխանեցին. «Քեզ քարի գործի համար չենք քարկոծում, այլ հայիոյւթեան համար եւ նրա համար, որ դու մարտ ես, բայց ինքդ քեզ Աստծու տեղ ես դնում»: 34 Յիսուս նրանց պատասխանեց. «Ձեր օրէնքում չէ, որ գորուած է. «Ես ասացի, թէ աստուածներ էք»: 35 Իսկ եթէ աստուածներ է կոչում նրանց, որոնց ուղղուած էր Աստծու խօսքը (եւ հնարաւոր չէ, որ Գիրքը ջնջուի), 36 ուրեմն՝ ում Յայրը սրբացրեց եւ աշխարի ուղարկեց, դուք ասում էք, թէ՝ հայիոյւթ եւ, նրա համար, որ ասացի, թէ՝ Աստծու Որդի եմ: 37 Եթէ իմ Յօր գործերը չեմ անում, ինձ մի հաւատացէք: 38 Իսկ եթէ անում եմ, թէ ինձ եւ չէք հաւատում, գործերին հաւատացէք, որպեսի ինանաք եւ ճանաչէք, որ Յայրը իմ մէջ է, եւ ես՝ Յօր մէջ»: 39 Դարձեալ ուզում էին նրան բռնել, բայց նա նրանց ծեռքից դուրս արծաւ: 40 Եւ վերստին զնաց Ցորդանանի միւս կողմը, այնտեղ, ուր Ցովիաննեսն էր նախապէս գտնուում եւ մկրտում. եւ այնտեղ էր մնում: 41 Շատեր նրա մօտ եկան եւ ասում էին. «Ցովիաննեսը որեւէ նշան չարեց, բայց այն ամենը, որ Ցովիաննեսն ասել էր նրա մասին, ճշմարիտ էր»: 42 Եւ այնտեղ շատերը հաւատացին նրան:

11 Եւ մի հիւանդ կար, Ղազարոս անունով, Բեթանիայից՝ Մարիամի եւ նրա քոյր Մարթայի գիւղից: 2 Սա այն Մարիամն էր, որ իւղով օծեց Տիրոջ եւ իր մազերով սրբեց նրա ոտքերը: Եւ սրա եղբայր Ղազարոսը հիւանդ էր: 3 Սրա քոյրերը նրա մօտ մարդ ուղարկեցին եւ ասացին. «Տէր, ահաւասիկ նա, ում դու սիրում էիր, հիւանդացել է»: 4 Երը Յիսուս լսեց, ասաց. «Վյո հիւանդութիւնը մահարեր չէ, այլ Աստծու փառքի համար է, որպեսի դրանով Աստծու Որդին փառաւորուի»: 5 Յիսուս սիրում էր Մարիամին, նրա քրոջը՝ Մարթային, եւ Ղազարոսին: 6 Լսերուց յետոյ, թէ Ղազարոսը հիւանդացել է, նա տակալին երկու օր մնաց այնտեղ, ուր գտնուում էր: 7 Ապա դրանից յետոյ իր աշակերտներին ասաց. «Եկէք վերստին զնանք Յիւաստան»: 8 Աշակերտները նրան ասացին. «Ռաբբի, հրեաները դեռ նոր էին ուզում քեզ քարկոծել, եւ նորից այնտեղ ես գնում»: 9 Յիսուս պատասխանեց. «Յերեկը տամներկու ժամ չունին. եթէ մեկը ցերեկն է քայլում, չի սայթաքում, որովհետեւ այս աշխարիի լոյսը տեսնում է, 10 իսկ եթէ մեկը գիշերն է քայլում, սայթաքում է, որովհետեւ հետոյ լոյս չունին»: 11 Այս բաներն ասելուց յետոյ նորից ասաց նրանց. «Մեր բարեկամ Ղազարոսը ննջել է, սակայն ես գնում եմ, որ նրան արթնացնեմ»: 12 Աշակերտները նրան ասացին. «Տէր, եթէ ննջել է, ապա կ'առողջանայ»: 13 Բայց Յիսուս նրան մահուան մասին էր ասում, մինչետև նրանց այնպէս թուաց, թէ նա քնով ննջերու մասին է խօսում: 14 Վյո ժամանակ Յիսուս նրանց յայտնապէս ասաց. «Ղազարոսը մեռաւ. 15 Բայց ես ուրախ եմ ձեզ համար, որ այնտեղ չէի. որպեսի դուք ինձ համար աստատաք: Արդ, եկէք զնանք նրան մօտ»: 16 Թուվմասը, որ Երկուորեակ էր կոչում, աշակերտակիցներին ասաց. «Եկէք մենք ել զնանք, որ նրա հետ մեռնենք»: 17 Յիսուս եկաւ, նրան գտաւ չորս օրից հ վեր գերեզմանի մէջ: 18 Եւ Բեթանիան Երուսաղեմի մօտ եր շուրջ Երեք կիղունետը: 19 Հրեաներից շատերը եկել եին Մարթայի եւ Մարիամի մօտ, որպեսի նրանց միխթարեն իրենց եղօր մահուան համար: 20 Երբ Մարթան լսեց, որ Յիսուս զային է, նրան ընդառաջ զնաց, իսկ Մարիամը տանը նստած էր: 21 Մարիամն Յիսուսին ասաց. «Տէր, եթէ դու այստեղ եղած լինեիր, իմ եղբայրը մեռած չէր լինի. 22 Բայց հիմա ել գիտեմ, թէ ինչ էլ որ Աստծուց ուզեմ, Աստուած քեզ կը տայ»: 23 Յիսուս նրան ասաց. «Քո եղբայրը յարութիւն կ'առնի»: 24 Մարթան նրան ասաց. «Գիտեմ, որ յարութեան ժամանակ վերցին օրը յարութիւն կ'առնի»: 25 Յիսուս նրան ասաց. «Ես իսկ եմ յարութիւն եւ կենանք. ով հաւատում է ինձ, թէպէտ եւ մեռնի, կ'ապրի. 26 Եւ ով կենդանին է ու ինձ հաւատում է, յափուեան չի մեռնի: Յաւատում ես այս բանին»: (այօն ց165) 27 Նա ասաց նրան. «Վյո, Տէր, ես հաւատում եմ, որ դու ես Քրիստոսը՝

Աստծու Որդին, որ աշխարհ էիր գալու»: 28 Եւ այս ասելուց յետոյ, զնաց գաղտնաբար կանչեց իր քրոջը՝ Սարփամին եւ ասաց. «Կարդապետն է եկել եւ քեզ է կանչում»: 29 Երբ նա լսեց, իսկոյն վեր կացաւ եւ եկալ նրա մօտ: 30 Յիսուս դեռ գիտ չէր հասեր, այլ դեռևս այն տեղում էր, ուր Սարթան նրան ընդառաջ էր եկել: 31 Իսկ այն իրեաները, որ նրա հետ տանն էին եւ նրան միշտարում էին, երբ տեսան Սարփամին, որ վեր կացաւ իսկոյն ու զնաց, իրենք եւս նրա յետելից զնացին. կարծում էին, թէ գերեզման է զնում, որ այնտեղ լաց լինի: 32 Իսկ Մարփամը, երբ եկալ այնտեղ, ուր Յիսուս կանգնած էր, ու տեսան նրան, ընկալ նրա ոտքերն ու ասաց. «Տէ՛ր, եթէ այստեղ եղած լինեիր, իմ եղայրը մեռած չէր լինի»: 33 Երբ Յիսուս տեսաւ, որ նա լայիս է, եւ նրա հետ եղող իրեաներն էլ լայիս են, սաստիկ խոռվուեց իր հոգում եւ ասաց. 34 «Ո՞ւր դրիբ նրան»: Նրան ասացին. «Տէ՛ր, արի եւ տէս»: 35 Եւ Յիսուս արտասուեց: 36 Յիշեաներն ասացին. «Տեսէք ինչքան էր սիրում նրան»: 37 Նրանցից ոմանք աստված էին. «Սա, որ կոյրի աչքերը բացեց, չըր կարող նաեւ այնպէս անե, որ սա չմեռնէք»: 38 Յիսուս, դարձնալ խոռվուելով ինքն իր մէջ, եկալ գերեզմանը: Սա մի քարայր էր, որի վրա մի քար էր դրուած: 39 Եւ Յիսուս ասաց. «Վյդ քարը մի կողմ դրէք»: Մարդան՝ մեռածի քոյրը, նրան ասաց. «Տէ՛ր, հիմա արդեն նէխած կը լինի, քանի որ չորս օրուայ է»: 40 Յիսուս նրան ասաց. «Քեզ չասացի. եթէ հաւատաս, կը տեսնես Աստծու փառքը»: 41 Երբ քարը վերցրին, Յիսուս աչքերը վեր քարձագրեց ու ասաց. «Հայր, գոհութիւն եմ տայիս քեզ, որ ինձ լսեցիր. 42 Եւ ես գիտէի, որ ամէն ժամ լսում ես ինձ, քայ այս անում եմ շուրջս կանգնած այս ժորդվորի համար, որպէսզի հաւատասն, որ դու ինձ ուղարկեցիր»: 43 Երբ այս ասաց, քարձ ձայնով աղաղակեց եւ ասաց. «Ղազարնս, վնր կաց, դնւու արի»: 44 Եւ մեռելի ելաւ՝ կապաւած ուորելով, ծեռչելով երկով ամրացուած եւ երեսր վարշամակով պատած: Եւ Յիսուս նրանց ասաց. «Վրձակեցք դրան եւ թողէք, որ զնայ»: 45 Յիշեաներից շատերը, որոնք եկել էին Մարփամենց մօտ, երբ տեսան, ինչ որ Յիսուս արեց, հաւատացին նրան: 46 Իսկ նրանցից ոմանք զնացին փարփառեցների մօտ եւ պատմեցին նրանց, ինչ որ Յիսուս արեց: 47 Քահանայապետներն ու փարփառեցները ատեան գումարեցին եւ ասացին. «Ի՞նչ անենք, քանի որ այդ մարդը բազում նշաններ է անում: 48 Եթէ նրան այնպէս թողնենք, ամենքը կը հաւատան նրան, եւ հօռմեացիները կը զան ու կը վերացնեն մեր ազգն ու մեր սրբավայրը»: 49 Նրանցից մէկը՝ Կայիհափա անունով, որ այդ տարուայ քահանայապետն էր, նրանց ասաց. 50 «Դուր ոչինչ չգիտէք, ոչ իսկ խորհել էք, թէ մեզ համար աւելի լաւ է, որ մէկ մարդ մեռնի ժորդվորի համար,

քան թէ ամբողջ ազգը կորչի»: 51 Այս բանը նա ինքն իրենից չասաց, այլ քանի որ այդ տարուայ քահանայապետն էր, մարգարեացաւ, որ Յիսուս մեռնելու էր ազգի համար: 52 Եւ ոչ միայն ազգի համար, այլ՝ որպէսզի նաեւ Աստծու ցրուած որդիներին ի մի հաւատի: 53 Ապա այն օրուանից խորհուրդ արեցին, որ նրան սպանեն: 54 Եւ Յիսուս այնուհետեւ այլեւս համարձակ չէր շրջում իրեաների մէջ, այլ այնտեղից զնաց մի շրջան, որ մօտ էր անապատին. զնաց մի քաղաք, որի անունն էր Եփրայիմ, եւ իր աշակերտների հետ այնտեղ էր մնում: 55 Եւ իրեաների զատիկը մօտ էր. եւ այդ զաւարից շատերը Երուսաղէմ բարձրացան զատկից առաջ, որպէսզի իրենք իրենց մաքրեն: 56 Յիսուսին փնտռում էին. եւ մինչ տաճարի մէջ էին, միմեանց ասում էին. «Ի՞նչպէս է ձեզ թուում, արդեօք այս տօնին չի գայ»: 57 Քահանայապետներն ու փարփառեցները հրահանգել էին, որ, եթէ մեկն իմանայ, թէ նա որտեղ է, յայտնի, որպէսզի նրան ձորակալ»ն:

12 Իսկ Յիսուս զատկից վեց օր առաջ եկալ Բեթանիա, ուր ապրում էր մեռած Ղազարոսը, որին մեռելներից վեր էր կացրել: 2 Եւ այնտեղ նրան ընթրիք տուին. սպասարկում էր Սարթան, իսկ Ղազարոսը նրա հետ սեղան նստածներից մէկն էր: 3 Իսկ Մարփամը մի լիտր ազնի նարդոսի թանկարժեք իլլ վերցնելով՝ օծեց Յիսուսի ոտքերը. եւ իր մազերով էլ սրբում էր նրա ոտքերը. եւ տունը լցուեց իւղի բուրմունքով: 4 Աշակերտներից մէկը՝ Յուլյա Խսկարիովտացին, որ մատնելու էր նրան, ասաց. 5 «Ի՞նչո՞ւ այդ իւղը չվաճառուեց երեք հարիւր արծաթ դահեկանի եւ չսրուեց աղքատներին»: 6 Նա այս ասաց ոչ թէ նրա համար, որ աղքատների համար էր հոգում, այլ որովհետեւ գող էր եւ զանձարկող ինքն էր պահում, եւ ինչ որ այնտեղ դրում էր, ինքն էր վերցնում: 7 Յիսուս ասաց նրան. «Մյջի տուէք նրան, որպէսզի իմ թաղման օրուայ համար պահի այդ: 8 Աղքատներին ամէն ժամ ձեզ հետ ունէք: Ինձ միշտ ձեզ հետ չունեք»: 9 Երբ իրեաներից բազում ժորժվուրդ իմացաւ, որ նա այնտեղ է, եկալ. ոչ միայն Յիսուսի պատճառով, այլ՝ որպէսզի տեսնի նաեւ Ղազարոսին, որին մեռելներից վեր էր կացրել: 10 Քահանայապետները խորհուրդ արեցին, որ Ղազարոսին էլ պահնեն, 11 քանի որ շատերը հեռանում էին իրեաներից եւ հաւատում էին Յիսուսին: 12 Յաջորդ օրը, ժողովրդի բազութիւնը, որ զատկի տօնին էր եկել, երբ լսեց, թէ Յիսուս Երուսաղէմ է զային, 13 արյանենիների ճիւղեր վերցրեց եւ Յիսուսին ընդառաջ ելաւ: Աղաղակում էին ու ասում. «Ովսաննա, օրինեան լինես դու, որ զայիս ես Տիրոց անունով, ով թագաւոր իսրայէլ»: 14 Եւ Յիսուս մի էջ գտնելով, նստեց նրա վրայ, ինչպէս որ գրուած է. 15 «Մի

վախեցիր, ով դուստրը Սիրոնի, ահա քո թագաւորը գալիս է՝ նստած մի էջի քուռակի վրայ»: 16 Եւ նրա աշակերտները սկզբում այն չհասկացան, բայց երբ Յիսուս փառաւորուեց, այն ժամանակ յիշեցին, թէ այդ նրա մասին էր գրուած, եւ իրենք այդ էին արել նրան: 17 Իսկ ժողովուրդը, որ նրա հետ էր, վկայում էր, որ Ղազարոսին հենց գերեզմանից կանչեց եւ նրան մեռներից կենդանացրեց: 18 Եւ դրա համար էլ նրան ընդարձ ելալ ժողովուրդը, որովհետեւ լսել էին, որ այդ նշաններն էր արել: 19 Իսկ փարիսեցիները միմեանց ասում էին. «Տեսնում էք, որ ոչ մի օգուտ չէր ստանում. ահաւասիկ ամբողջ աշխարհի նրա յետեւից գնաց»: 20 Այնտեղ կային նաեւ որոյ թուռվ հեթանոսներ՝ նրանց մէջ, որ Երուսաղեմ էին եկել, որպեսզի տօնի ժամանակ երկրագութիւն անեն: 21 Նրանք մօտեցան Փիլիպպոսին, որ Գայիիայի Բեթասպայի քաղաքից էր. աղաչում էին նրան ու ասում. «Տէր, ուզում ենք Յիսուսին տեսնել»: 22 Փիլիպպոսը եկալ եւ Անդրեասին ասաց: Անդրեասը եւ Փիլիպպոսն էլ Յիսուսին ասացին: 23 Եւ Յիսուս նրանց պատասխանեց ու ասաց. «Հասաւ ժամը, որ փառաւորուի մարդու Որդին: 24 Շշմարիտ, Շշմարիտ եմ ասում ձեզ. եթէ ցորենի հատիկը հողի մէջ ընկնելով չմետնի, միայն հատիկն ինքը կը մնայ, իսկ եթէ մեռնի, բագրում արդինքն կը տայ: 25 Ով սիրում է իր անձը, կը կորցնի այն, իսկ ով այս աշխարհում իր անձն ասում է, այն կը պահի յալիտենական կեանքի համար: (աթոն ց166) 26 Եթէ մեկն ինձ ծառայի, իմ յետեւից կը գայ. Եւ ուր ես եմ, այնտեղ կը լինի եւ իմ ծառան. եթէ մէկը ինձ ծառայի, նրան կը պատուի իմ Յայրը: 27 Քայ այժմ հոգիս խոռվուած է. Եւ ինչ ասեմ. Յայր, փրկիր ինձ այս ժամից: Քայ ես հենց այս բանի համար եմ եկել այս ժամին: 28 Յայր, փառաւորիք քո անունը»: Երկնքից մի ձայն եկալ. «Եւ փառաւորեցի, եւ դարձեալ պիտի փառաւորեմ»: 29 Եւ ժողովուրդը, որ կանգնած էր ու լսում էր, ասում էր, թէ՝ որոտմունք է լինում: Ունանք էլ ասացին. «Նրա հետ մի հրեշտակ խօսեց»: 30 Յիսուս պատասխանեց ու ասաց. «Վստահ այս ինձ համար չէ, որ եկալ, այլ՝ ձեզ համար: 31 Յիշման է այս աշխարհի դատաստանը, հիմա է, որ այս աշխարհի իշխանը դուրս կը նետուի: 32 Եւ երբ ես բարձրանամ երկրից, ամենքին դէպի ինձ կը ծգեմ»: 33 Վստահ ասում էր նշելու համար, թէ ինչ մահով էր մեռնելու: 34 Ժողովուրդը նրան պատասխանեց. «Օրէնքից մենք լսել ենք, թէ Քրիստոս յալիտեան կը մնայ, իսկ դու ինչպէս ես ասում, թէ մարդու Որդին պետք է բարձրանայ. ով է այդ մարդու Որդին»: (աթոն ց165) 35 Յիսուս նրանց ասաց. «Մի փոքր ժամանակ եւս լոյսը ձեզ հետ է. քայլեցէք, քանի դեռ լոյսն ունէք, որպեսզի խաւարի մէջ, չի իմանում,

թէ ուր է գնում: 36 Քանի դեռ լոյսը ձեզ հետ ունէք, հաւատացէք լոյսին, որպեսզի լոյսի որդիներ լինէք»: Յիսուս այս խօսեց եւ զնաց նրանցից թաքնուեց: 37 Թէ պետ եւ նա այնքան նշաններ էր արել նրանց առաջ, նրանք չէին հաւատում նրան, 38 որպեսզի կատարուեր Եսայի մարզարեի խօսքը, որ ասաց. «Տէր, ով հաւատաց մեր տուած լուրին, եւ Տիրոջ բազուկը ում յայտնուեց»: 39 Չէին կարողանում հաւատալ եւ այն բանի համար, որ Եսային վերստին ասում է. 40 «Նրանց աշքերը կուրացրեց եւ նրանց սրտերը կարծրացրեց, որպեսզի աշքերով չտեսնեն ու սրտերով չիմանան եւ դարձի չգան, ու ես նրանց չքժկեմ»: 41 Եսային այս ասաց, որովհետեւ տեսաւ նրա փառքը եւ խօսեց նրա մասին: 42 Բայց մինչեւ անգամ հրեայ իշխանաւորներից շատեր հաւատացին նրան, բայց փարիսեցիներից պատճառով չէին յայտնում, որպեսզի ժողովարանից դուրս չհանուեն. 43 Քանի որ մարդկանցից տրուած փառքը աւելի սիրեցին, քան Աստծուց տրուած փառքը: 44 Յիսուս աղաղակում էր ու ասում. «Ով ինձ է հաւատում, ինձ չէ, որ հաւատում է, այլ նրան, ով ինձ ուղարկեց: 45 Եւ ով ինձ է տեսնում, տեսնում է նրան, ով ինձ ուղարկեց: 46 Ես որպես լոյս եկայ աշխարհ, որպեսզի ամեն ոք, որ ինձ հաւատում է, խաւարում չմնայ: 47 Եւ եթէ մէկը լսի իմ խօսքերը եւ չպահի դրանք, ես նրան չեմ դատապարտի, քանի որ չեկայ, որ աշխարհը դատապարտեմ, այլ՝ որպեսզի փրկեմ աշխարհը: 48 Ով անարգում է ինձ եւ իմ խօսքերը չի ընդունում, կայ մէկը, որ նրան դատում է. այն խօսքը, որ ես խօսեցի, դա պիտի դատապարտի նրան Վերջին օրը, 49 որովհետեւ ես ինքը ինձնից չխօսեցի, այլ Յայրը, որ ինձ ուղարկեց, նայ ինձ պատուիրեց, թէ ինչ պիտի ասեմ եւ ինչ պիտի խօսեմ: 50 Եւ գիտեմ, որ այն պատուիրանը յալիտենական կեանք է: Արդ, ինչ որ ես եմ խօսում, այնպէս եմ խօսում, ինչպէս Յայրն ինձ ասաց: (աթոն ց166)

13 Զատկի տօնից առաջ Յիսուս իմացաւ, որ հասել է իր ժամը, որպեսզի այս աշխարհից Յօր մօտ փոխադրուի. սիրեց իլրայիններին, որ այս աշխարհում են, իսպառ սիրեց նրանց: 2 Եւ ընթրիքի ժամանակ, երբ սատանան արդէն իսկ Սիմոնի որդի Իսկարիովտացի Յուղայի սրտի մէջ դրել էր, որ մասնի նրան, 3 Յիսուս իմացաւ, որ Յայրը ամեն բան իր ձեռքն էր յանձնել, եւ որ ինքը Աստծուց էր եկել եւ Աստծու մօտ էր գնում: 4 Նա վեր կացաւ ընթրիքի սեղանից, մի կողմ դրեց զգեստները եւ մի սրբիչ վերցնելով՝ մէջքին կապեց: 5 Եւ ապա ջուր վերցնելով՝ ածեց կոնքի մէջ եւ սկսեց իր աշակերտների ոտքերը լուանալ եւ սրբել մէջքին կապած սրբիչով: 6 Մօտեցաւ Սիմոն Պետրոսին, եւ սա ասաց նրան. «Տէր, դո՞ւ ես իմ ոտքերը լուանում»: 7 Յիսուս

պատասխանեց նրան ու ասաց. «Ինչ որ ես անում եմ, դու իիմա չես իմանում, բայց յետոյ կ'իմանաս»:
8 **Պետրոսը նրան ասաց.** «Եմ ոտքերը յալիտեան չես լուանայ»: Յիսուս պատասխանեց. «Եթե թեզ չլուանամ, ինձ հետ մաս չունես»: (առ ց165) 9 Սիմոն Պետրոսն ասաց նրան. «Տէ՛ր, ոչ թե միայն իմ ոտքերը, այլև իմ ծեռքերն ու գլուխն էլ լուայ»: 10 Յիսուս նրան ասաց. «Լուացուածին ուրիշ բան պէտք չէ, բայց միայն ոտքերը լուանայ, քանի որ ամբողջութեամբ մաքուր է. եւ դուք նաքուր էք, բայց ոչ բոլորդ»: 11 Քանի որ նա գիտեր նրան, ով իրեն նատնելու էր, դրա համար ասաց. «Բոլորդ չէ, որ մաքուր էք»: 12 Եւ երբ նրանց ոտքերը լուաց, վերցրեց իր զգեստները եւ դարձեալ սեխան նստեց ու ասաց նրանց. «Գիտէք, թե այդ ինչ արեցի ծեզ: 13 Դուք ինձ Վարդապետ եւ Տէ՛ր էք կոչում. եւ լաւ էք անում, քանի որ իսկապէս եմ. 14 իսկ արդ, եթե ես՝ Տէ՛ր եւ Վարդապետոս, լուացի ծեր ոտքերը, դուք էլ պարտաւոր էք միմեանց ոտքերը լուանայ. 15 որովհետեւ մի օրինակ տուի ծեզ, որ, ինչպէս ես ծեզ արեցի, դուք էլ նոյն ծեւով անէք: 16 ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ծեզ, ծառան աւելի մեծ չէ, քան իր տերը, եւ ոչ էլ ուղարկվածը՝ աւելի մեծ, քան նա, ով նրան ուղարկեց: 17 Եթե՛ այս բաները գիտէք, առաւել երանելի էք, եթե՛ դրանք կատարէ: 18 Ձեր բոլորի համար չէ, որ ասում եմ, որովհետեւ ես գիտեմ նրանց, որոնց ընտրել եմ, այլ որպեսզի կատարուի գրուածը, թե՛ ով ինձ հետ հաց էր ուտում, իմ դէմ դարձա. 19 Ինց այժմուանից ասում եմ ծեզ, քանի դեռ չի երես որպեսզի, երբ որ լինի, հաւատաք, որ ես եմ: 20 ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ծեզ, ով որ ընդունի նրան, ում ես կ'ուղարկեմ, ինձ է ընդունում, եւ ով ինձ է ընդունում, ընդունում է նրան, ով ինձ ուղարկեց: 21 Երբ Յիսուս այս բաներն ասաց, խորվիւց իր հոգում, վկայեց ու ասաց. «Ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ծեզ, որ ծեզնից մէկն ինձ մատնելու ե»: 22 Ազակերտներն իրար էին նայում տարակուսելով, թե ում մասին է ասում: 23 Եւ աշակերտներից մէկը, որին Յիսուս սիրում էր, նատել էր նրա մօտ: 24 Սիմոն Պետրոսը սրան ակնարկ արեց՝ հարցնելով, թե այդ ով մ մասին է ասում: 25 Եւ սա Յիսուսի կրծքովն ընկած ու ասաց նրան. «Տէ՛ր, ովք է»: 26 Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց. «Նա է, որի համար ես այս պատարը կը թարախեմ եւ կը տամ իրեն»: Եւ թաթախելով պատարը՝ տայիս է Խսկարիովտացի Յուղային: 27 Եւ երբ նա պատառն առաւ, սատանան մտաւ նրա մէջ: Յիսուս նրան ասաց. «Ճիմա ինչ որ անելու ես, իսկոյն արա»: 28 Եւ սեղանակիցներից ոչ ոք չիմացաւ, թե նա ինչի համար այդ նրան ասաց. 29 որովհետեւ ոմանք կարծում էին, թե, քանի որ Յուղան էր զանձանակը պահում, Յիսուս նրան ասաց. «Գնիր, ինչ որ մեզ տօնի ժամանակ պէտք էւ կամ՝ որ մի քան տայ աղքատներին: 30 Իսկ

նա պատարը վերցնելով՝ իսկոյն դուրս ելաւ: Եւ գիշեր էր... 31 Եւ երբ նա դուրս ելաւ, Յիսուս ասաց. «Վյժմ նարդու Որդին փառաւորուեց, եւ Աստուած փառաւորուեց նրանով, 32 քանի որ, եթե՛ Աստուած փառաւորուեց նրանով, Աստուած էլ նրան կը փառաւորի իրենով. եւ իսկոյն կը փառաւորի նրան: 33 Որդեակներս, մի քիչ ժամանակ դեռ ծեզ հետ եմ. ինձ ափիտի փնտուեք, եւ ինչպէս ասացի իրեաներին՝ ուր ես եմ զնում, դուք չէք կարող զայ, - այժմ այդ ծեզ էլ եմ ասում: 34 Նոր պատուիրան եմ տայիս ծեզ, որ սիրեք միմեանց. ինչպէս ես ծեզ սիրեցի, դուք էլ միմեանց սիրեցէք: 35 Եթե՛ դուք միմեանց սիրեք, դրանով բոլորը պիտի իմանան, որ դուք իմ աշակերտներն էք»: 36 Սիմոն Պետրոսը նրան ասաց. «Տէ՛ր, ո՞ւր ես գնում»: Յիսուս պատասխանեց. «Ուր ես եմ զնում, դու այժմ իմ յետեւից չես կարող զայ, բայց յետոյ կը զաս իմ յետեւից»: 37 Պետրոսը նրան ասաց. «Տէ՛ր, ինչո՞ւ այժմ չեմ կարող քո յետեւից զայ, այժմուանից իսկ իմ կեանքը թեզ համար կը տամ»: 38 Յիսուս պատասխանեց. «Ինձ համար կեանքը կը տաս. ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում թեզ, աքաղաղը դեռ կանչած չի լինի, երբ դու երեք անգամ ինձ ուրացած կը լինես»:

14 Ապա Յիսուս ասաց իր աշակերտներին.

«Թոր ծեր սրտերը չխռպլուեն. հաւատացքը Աստծուն, հաւատացքը եւ ինձ: 2 Իմ Յօր տան մէջ բազում օրեւաններ կան. թե՛ չէ ես ծեզ կ'ասէի, թե գնում եմ ծեզ համար էլ տեղ պատրաստելու. 3 Եւ եթե գնամ ել ծեզ համար էլ տեղ պատրաստեմ, դարձեալ կը զամ եւ ծեզ կը վերցնեմ ինձ մօտ, որպեսզի, ուր ես լինեմ, դուք եւս այնտեղ լինէք: 4 Եւ թե ուր եմ զնում, այդ գիտէք, գիտէք եւ ճանապարհը»: 5 Թովմասը նրան ասաց. «Տէ՛ր, չգիտենք՝ ուր ես զնում, ուրեմն ինչպէս կարող ենք գիտենալ ճանապարհը»: 6 Յիսուս նրանց ասաց. «Ես եմ ճանապարհը եւ ճշմարտութիւնը եւ Կեանքը: Ոչ ոք չի զայ Յօր մօտ, եթե՛ ոչ՝ ինձանով: 7 Եթե՛ ինձ ճանաչէիք, ապա կը ճանաչէիք եւ իմ Յօրը. այսուհետեւ կը ճանաչէք նրան. եւ տեսել էք նրան»: 8 Փիլիպպոսն ասաց նրան. «Տէ՛ր, Յօրը մեզ ցոյց տուր, եւ այդ բաւական է մեզ»: 9 Յիսուս նրան ասաց. «Վյսքան ժամանակ ծեզ հետ եմ, Փիլիպպոն, եւ ինձ ճանաչեցի՞ն. ով ինձ տեսաւ, տեսաւ Յօրը. իսկ դու ինչպէս ես ասում, թե՛ Յօրը մեզ ցոյց տուր: 10 Չես հաւատում, որ ես Յօր մէջ եմ, եւ Յայրը՝ իմ մէջ: Վյս խօսքերը, որ ես ասում եմ ծեզ, ինքս ինձնից չեմ խօսում, այլ Յայրը, որ բնակում է իմ մէջ, նայ է անում գործերը: 11 Յաւատացքը ինձ, որ ես Յօր մէջ եմ, եւ Յայրը՝ իմ մէջ. եթե՛ ոչ՝ գոնէ գործերի համար հաւատացքը ինձ: 12 ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ծեզ, թե ով հաւատում է ինձ, ինքն էլ կ'անի այն գործերը, որ ես եմ անում. եւ դրանցից աւելի մեծերը կ'անի, որովհետեւ ես գնում եմ Յօր մօտ: 13 Եւ ինչ որ

ուզեր իմ անունով, այն կ'անեմ, որպեսզի Յայրը փառաւորուի Որդու միջոցով»: 15 «Եթէ ինձ սիրում եք, կը պահեր իմ պատուիրանները». 16 Եւ սա պիտի աղաշեմ Յօրը, եւ նա մի այլ Միշիթարիչ պիտի տայ ձեզ, որպեսզի յաւիտեան ձեզ հետ բնակուի. (այս ց165) 17 Ծշմարտութեան Յոգին, որին այս աշխարհը չի կարող ընդունել, որովհետեւ նրան չի տեսնում եւ նրան չի ճանաչում, բայց դուք ճանաչում եք նրան, որովհետեւ ձեզ մօտ պիտի բնակուի եւ ձեր մէջ պիտի լինի: 18 Ձեզ որք չեմ թողնի, կը գամ ձեզ մօտ: 19 Մի փոքր ժամանակ եւս, եւ այս աշխարհը ինձ չի տեսնի, բայց դուք ինձ կը տեսնէք, որովհետեւ ես կենդանի եմ, եւ դուք կենդանի եք լինելու: 20 Այն օրը դուք պիտի իմանաք, որ ես իմ Յօր մէջ եմ, եւ դուք՝ իմ մէջ. ու ես՝ ձեր մէջ: 21 Ով իմ պատուիրաններն ընդունում եւ դրանք պահում են, նաև ե, որ ինձ սիրում են. եւ ով ինձ սիրում ե, պիտի սիրուի իմ Յօրից. ես ել նրան պիտի սիրեմ եւ ինձ պիտի յայտնեմ նրան»: 22 Յուղան (ոչ Խոկարիկովտացին) ասաց նրան. «Տէր, ինչպէս եղա, որ թեզ պիտի յայտնես մեզ եւ ոչ թէ աշխարիին»: 23 Յիսուս պատասխանեց եւ ասաց նրան. «Եթէ մէկը սիրում է ինձ, իմ խօսքը կը պահի, եւ իմ Յայրը նրան կը սիրի. եւ մենք նրա մօտ կը գանք ու նրա մօտ կ'օթեւանենք: 24 Եւ ով ինձ չի սիրում, իմ խօսքերը չի պահում. եւ իմ խօսքը, որ լսում էք, իմը չէ, այլ՝ Յօրը, որ ինձ ուղարկեց: 25 Այս բաները ասացի ձեզ, մինչ ձեզ հետ եմ: 26 Խոկ Միշիթարիչը՝ Սուլքը Յոգին, որին Յայրը կ'ուղարկի իմ անունով, նա ձեզ ամեն բան կ'ուսուցանի եւ ձեզ կը յիշեցնի այն ամենը, ինչ ես ասացի ձեզ: 27 «Խաղաղութիւն եմ թողնում ձեզ, իմ խաղաղութիւնն եմ տայիս ձեզ. ձեզ չեմ տայիս այնպէս, ինչպէս այս աշխարին է տայիս. ձեր սրտերը թող չխօսվուեն, եւ չվախենաք: 28 Լսեցիք, որ ձեզ ասացի, թէ՝ գնում եմ եւ կը գամ ձեզ մօտ. Եթէ ինձ սիրեիք, ապա դուք ուրախ պիտի լինեիք, որ ես Յօր մէծ է, քան ես: 29 Եւ իհմա ասացի ձեզ, երբ դեռ չի եղել, որպեսզի, երբ լինի, հաւատար: 30 Այլեւս երկար չեմ խօսի ձեզ հետ. գալիս է աշխարիի իշխանը եւ իմ վրայ ոչ մի իշխանութիւն չունի: 31 Խոկ որպեսզի աշխարիի գիտենայ, որ ես սիրում եմ Յօրը, այնպէս եմ անում, ինչպէս որ Յայրը պատուիրեց ինձ. նեհ, վեր կացեք գնանք այստեղից»:

15 «Ես եմ Ծշմարիտ որթատունկը, եւ իմ Յայրը Մշակն է: 2 Ամեն ճիւտ, որ իմ վրայ է եւ պտուղ չի տայիս, նա կտրում է այն. եւ այն ամենը, որ պտուղ է տայիս, Էտում է, որպեսզի օրաւակ եւս պտղարեք լինի: 3 Դուք արդեն խոկ մաքրու եք այն խօսքի համար, որ ձեզ ասացի: 4 Մնացեք իմ մէջ, եւ ես՝ ձեր մէջ. ինչպէս ճիւդը, որ ինքն իրեն չի կարող պտուղ տայ, եթէ որթատունկի վրայ

հաստատուած չլինի, նոյնպէս եւ դուք՝ եթէ իմ վրայ հաստատուած չլինէք: 5 Ես եմ որթատունկը, իսկ դուք՝ ճիւդերը: Ով բնակուում է իմ մէջ, եւ ես՝ նրա մէջ, նա շատ պտուղ է տայիս, որովհետեւ առանց ինձ ոչինչ անել չէք կարող: 6 Եթէ մէկը իմ վրայ հաստատուած չէ, նա ճիւդի նման դուրս կը նետուի եւ կը չորանայ, եւ այն կը հաւաքեն ու կրակը կը նետեն, եւ կ'այրուի: 7 Եթէ իմ մէջ մնաք, եւ իմ խօսքերն ել մնան ձեր մէջ, ինչ որ ուղենաք, խորդեցէք Աստծուց, եւ ձեզ կը տրուի: 8 Իմ Յայրը փառաւորուած կը լինի նրանով, որ դուք շատ պտուղ տաք եւ իմ աշակերտները լինէք: 9 Ինչպէս իմ Յայրն ինձ սիրեց, ես ել ձեզ սիրեցի. իմ սիրոյ մէջ հաստատուն մնացէք: 10 Եթէ իմ պատուիրանները պահեք, կը մնաք իմ սիրոյ մէջ, ինչպէս ես իմ Յօր պատուիրանները պահեցի եւ մնում եմ նրա սիրոյ մէջ: 11 Այս բաները ձեզ ասացի, որպեսզի իմ ուրախութիւնը ձեր մէջ լինի, եւ ձեր ուրախութիւնը լիակատար լինի: 12 Այս է իմ պատուէրը. որ սիրեք միմեանց, ինչպէս որ ես սիրեցի ձեզ: 13 Աւելի մեծ սեր ոչ քունի, քան այն, որ մէկն իր կեանքը տայ իր բարեկամների համար: 14 Դուք իմ բարեկամներն եք, եթէ անեք այն, ինչ ես ձեզ պատուիրում եմ: 15 Այլեւս ձեզ ծառանեն չեմ կոչում, որովհետեւ ծառան չզիտէ, թէ տերն ինչ է անում. այլ ձեզ բարեկամներ կոչեցի, որովհետեւ այն բոլորը, ինչ իմ Յօրից լսեցի, յայտնեցի ձեզ: 16 Ոչ թէ դուք ինձ ընտրեցիք, այլ ես ձեզ ընտրեցի եւ ձեզ կարգեցի, որ դուք գնաք եւ պտղարեք լինէք, եւ ձեր պտուղը մնայ, եւ ինչ էլ որ իմ անունով Յօրից խորդեք, ձեզ տայ: 17 Այս եմ ձեզ պատուիրում. որ սիրեք միմեանց»: 18 «Եթէ աշխարի ձեզ ատում է, իմացէք, որ նախ ինձ է ատել: 19 Եթէ այս աշխարիից լինէք, աշխարին արդէն, որպէս իրենք, ձեզ սիրած կը լինէք. բայց որովհետեւ այս աշխարիից չէք, այլ ես ձեզ ընտրեցի աշխարիից, դրա համար աշխարի ձեզ ատում է: 20 Յիշեցէք այն խօսքը, որ ես ձեզ ասացի, թէ՝ ծառան մեծ չէ, քան իր տերը. Եթէ ինձ հայածեցին, ապա ձեզ էլ կը հայածեն. Եթէ իմ խօսքը պահեցին, ապա ձերն էլ կը պահեն: 21 Բայց նոյն բաները ձեզ պիտի ամեն իմ անուան համար, որովհետեւ չեն ճանաչում նրան, ով ինձ ուղարկել է: 22 Եթէ ես եկած եւ նրանց հետ խօսած չլինէ, նրանք որեւէ մեղք ունեցած չեն լինի. բայց իման մեղքի համար ոչ մի արդարացում չկայ: 23 Ով ինձ է ատում, ատում է եւ իմ Յօրը. 24 Եթէ ես նրանց մէջ արած չլինէի այն գործերը, որ ուրիշ ոչ չարեց, նրանք որեւէ մեղք չէին ունենայ. բայց այժմ տեսան գործերը եւ ատեցին թէ ինձ, թէ իմ Յօրը: 25 Եւ այդ նրա համար, որ կատարուի նրանց օրենքում գորուած այն խօսքը, թէ՝ առանց պատճառի ինձ ատեցին: 26 Բայց երբ գայ Միշիթարիչը, որին ես ձեզ կ'ուղարկեմ Յօրից, Ծշմարտութեան Յոգին, որ ելնում է Յօրից, նա կը

վկայի իմ մասին. 27 կը վկայեք Եւ դուք, որովհետեւ սկզբից ինձ հետ էք»:

16 «Այս բաները ասացի ձեզ, որպեսզի գայթակղութիւնից յետ մնաք: 2 Իրենց ժողովարաններից դուրս պիտի հանեն ձեզ. մինչեւ իսկ ժամանակը կը գայ, երբ, ով ձեզ սպանի, պիտի համարի, թէ Աստծուն պաշտամունք է մատուցում: 3 Եւ այդ բանը պիտի անեն ձեզ Եւ որովհետեւ չճանաչեցին ոչ Յորը եւ ոչ Էլ ինձ: 4 Սակայն այս բաները ձեզ ասացի, որպեսզի երբ ժամանակը գայ, յիշէք, որ ես ձեզ ասել եմ: Այս բաները սկզբից ձեզ չասացի, քանի որ ձեզ հետ էի»: 5 «Բայց այժմ ես գնում եմ ինձ ուղարկողի մօտ, եւ ձեզնից ոչ ոք ինձ չի հարցնում, թէ՝ ուր ես գնում: 6 Բայց որովհետեւ ձեզ այս բաներն ասացի, տրտմութիւնը լցրեց ձեր սրտերը: 7 Բայց ես ճշմարիտն եմ ասում ձեզ. յա է ձեզ համար, որ ես գնամ. որովհետեւ, եթէ ես զնամ, Միխարիչը ձեզ մօտ չի գայ. իսկ եթէ զնամ, նրան կ'ուղարկեմ ձեզ մօտ: 8 Եւ նա զայով՝ պիտի ապացուցի աշխարհին, որ նա վխալ է մեղքի եւ արդարութեան հարցում եւ դատաստանի հարցում: 9 Մեղքի հարցում որովհետեւ ինձ չեն հաւատում. 10 արդարութեան հարցում որովհետեւ իմ Յօր մօտ եմ գնում, եւ այլեւս ինձ չէք տեսնի. 11 դատաստանի հարցում որովհետեւ այս աշխարհի իշխանը դատապարտուած է: 12 Դեռ շատ բաներ ունեմ ձեզ ասելու, բայց այժմ չէք կարող տանել: 13 Երբ որ գայ նա՝ ճշմարտութեան Յոդին, ամենայն ճշմարտութեամբ կ'առաջնորդի ձեզ. որովհետեւ ոչ թէ ինքն իրենից կը խօսի, այլ ինչ լի, այն կը խօսի. եւ զայիք բաների մասին կը պատմի ձեզ: 14 Նա ինձ պիտի փառաւորի, որովհետեւ ինչ որ առնում է ինձանից, կը յայտնի ձեզ: 15 Ամեն ինչ որ Յայրն ունի, իմն է. դրա համար ձեզ ասացի, թէ ինչ որ առնում է ինձանից, կը յայտնի ձեզ»: 16 «Մի փոքր ժամանակ, եւ այլեւս ինձ չէք տեսնի. եւ ապա մի թիշ եւս՝ եւ ինձ նորից կը տեսնէք. եւ ես գնում եմ Յօր մօտ: 17 Աշակերտներից ոմանք միմենանց ասում էին. «Քնչ է այս, որ մեզ ասում է, թէ՝ մի թիշ եւս, եւ ինձ չէք տեսնի. եւ դարձեալ, թէ՝ մի թիշ եւս, եւ ինձ կը տեսնէք եւ թէ՝ ես գնում եմ իմ Յօր մօտ»: 18 Եւ ասում էին. «Քնչ է այն «մի թիշ եւս» -ը, չենք հասկանում, թէ ինչ է խօսում»: 19 Ցիսուս իմացալ, որ ուզում են իրեն հարց տայ, եւ նրանց ասաց. «Դրամ համար էիք միմենանց հարցնում, որ ասացի, թէ՝ մի փոքր ժամանակ, եւ ինձ չէք տեսնի. եւ դարձեալ՝ մի թիշ եւս, եւ կը տեսնէք ինձ: 20 ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ դուք պիտի լաբ եւ պիտի ողբաք, իսկ աշխարհը ուրախ պիտի լինի. դուք պիտի տրտմէք, բայց ձեր տրտմութիւնը ուրախութեան պիտի փոխուի: 21 Երբ կինը ծննդարերում է, նրա

համար տրտմութիւն է, որովհետեւ նրա ժամը հասած է. բայց երբ մանկանը ծնի, այլեւս չի յիշում նեղութիւն՝ ուրախութեան պատճառով, որ աշխարհում մի մարդ ծնուեց: 22 Դուք ել այժմ տրտմութիւն ունեք, բայց ես դարձեալ ձեզ պիտի տեսնեմ, ու ձեր սրտերը ուրախ պիտի լինեն. եւ ձեր ուրախութիւնը ոչ ոք ձեզնից չպիտի լիլ: 23 Եւ այն օրը ինձ ոչինչ չպիտի հարցնէք: ճշմարիտ, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ, ինչ իմ անունով իմ Յօրից ուզեք, պիտի տայ ձեզ: 24 Մինչեւ հիմա իմ անունով ոչինչ չխնդրեցիք. խնդրեցէք եւ պիտի ստանաք, որպեսզի ձեր ուրախութիւնը լիակատար լինի»: 25 «Այս բաները առակներով ասացի ձեզ. պիտի գայ ժամանակ, երբ այլեւս առակներով չպիտի խօսեմ ձեզ հետ, այլ յայտնապահ Յօր մասին պիտի պատմեմ ձեզ: 26 Այն օրը իմ անունով պիտի խնդրեք. եւ ձեզ չեմ ասում, թէ՝ ես պիտի աղացեմ Յօրը ձեզ համար, 27 քանի որ Յայրը ինքն իսկ սիրում է ձեզ. որովհետեւ դուք սիրեցիք ինձ եւ հաւատացիք, որ ես Աստծուց եմայ: 28 Ելայ Յօրից եւ եկայ աշխարհ. դարձեալ թողնում եմ աշխարհը եւ գնում Յօր մօտ»: 29 Աշակերտները նրան ասացին. «Կիա հիմա բացայացիտ եւ խօսում եւ ոչ մի առակ չեն ասում: 30 Յիմա գիտենք, որ ամեն ինչ գիտես, եւ պետք չկայ, որ մէկը քեզ բան հարցնի. դրա համար հաւատում ենք, որ Աստծուց ելայ»: 31 Ցիսուս պատախանեց նրանց եւ ասաց. «Կիմ հաւատում էք. 32 ահա պիտի գայ ժամանակ եւ արդէն իսկ եկել է, երբ պիտի ցրուէք իւրաքանչիւրդ իր տեղը, եւ ինձ միայնակ պիտի թողնէք. սակայն ես միայնակ չեմ, որովհետեւ Յայրն ինձ հետ է: 33 Այս բաները ասացի ձեզ, որպեսզի ինձնով խաղարութիւն ունենաք: Այստեղ, աշխարհում նեղութիւն պիտի ունենաք, սակայն բաջակերուեցէք, որովհետեւ ես յաղթեցի աշխարհին»:

17 Ցիսուս երբ այս բաները խօսեց, աչքերը երկինք բարձրացրեց եւ ասաց. «Յայր, հասել է ժամը, փառաւորիք քո Որդուն, որպեսզի քո Որդին ել քեզ փառաւորի. 2 Ինչպես որ նրան իշխանութիւն տուլեցիր բոլոր մարդկանց վրայ, որպեսզի յալիտենական կեանք տայ այն ամենքին, որ նրան տուլեցիր: (այօնիս ց166) 3 Յալիտենական կեանքը այս է. որ ճանաչեն քեզ միակ ճշմարիտ Աստուած, նաեւ Ցիսուս Քրիստոսին, որ դու ուղարկեցիր: (այօնիս ց166) 4 Ես քեզ փառաւորեցի երկրի վրայ. լրացրի այն գործը, որն ինձ տուիր, որ անեմ. 5 Ես դու այժմ փառաւորիք ինձ, Յայր, քեզ մօտ եղող այն փառքով, որ ունեի քեզ մօտ՝ նախբան աշխարհի լինելը: 6 Չո անունը յայտնեցի այն մարդկանց, որոնց ինձ տուլեցիր աշխարհից. նրանք քոնն ենն, եւ ինձ տուլեցիր նրանց, ու նրանք քո խօսքը պահեցին: 7 Յիմա իմացան, որ այն ամենը, ինչ ինձ

տուիր, ես նրանց տուեցի. 8 Եւ նրանք ընդունեցին ու ճշմարտութեամբ ճանաչեցին, որ ես քո մօտից ելայ. Եւ նրանք հաւատացին, որ դու ուղարկեցիր ինձ: 9 Վրդ, ես նրանց համար եմ աղաչում. Ես չեմ աղաչում աշխարհի համար, այլ՝ նրանց համար, որոնց դու ինձ տուեցիր, որովհետեւ նրանք քոնն են: 10 Եւ ինչ որ իմն է, բոլորը քոնն ե, Եւ ինչ որ քոնն է, այն իմն է, ու ես նրանց մէջ փառաւորուած եմ: 11 Եւ ես այլեւս աշխարհի մէջ չեմ, իսկ նրանք աշխարհի մէջ են. Եւ ես դէպի քեզ եմ գայիս: Անրը Յայր, պահիր նրանց քո անունով, որով ինձ տուեցիր, որպէսզի լինեն մի, ինչպէս մենք էլ մի ենք: 12 Մինչ աշխարհում նրանց հետ էի, ես պահում էի նրանց քո անունով, որով ինձ տուեցիր. Եւ ես պահեցի. Ու նրանցից ոչ ոք չկորաւ, բացի կորստեան դատապարտուած մարդուց, որպէսզի գրուածը կատարուի: 13 Բայց իմնա քեզ մօտ եմ գայիս Եւ այս բաները խօսում եմ աշխարհում, որպէսզի նրանք իրենց մէջ իմ լիակատար ուրախութիւնն ունենան: 14 Ես նրանց տուի քո խօսքը, Եւ աշխարհը նրանց ասեց, որովհետեւ նրանք աշխարհից չեն, ինչպէս ես Էլ աշխարհից չեմ: 15 Վյո աղաչում եմ ոչ թէ նրա համար, որ նրանց վերացնես աշխարհից, այլ որպէսզի նրանց պահես չարից: 16 Նրանք այս աշխարհից չեն, ինչպէս ես Էլ աշխարհից չեմ: 17 Սրբացրն նրանց քո ճշմարտութեամբ, որովհետեւ քո խօսքը ճշմարտութիւն է: 18 Ինչպէս դու ինձ ուղարկեցիր աշխարհ, ես Էլ նրանց ուղարկեցի աշխարհ: 19 Եւ ես ինձ սրբացնում եմ նրանց համար, որպէսզի նրանք Էլ սրբացուեն ճշմարտութեամբ: 20 Սակայն միայն նրանց համար չէ, որ աղաչում եմ, այլեւ նրանց խօսքի միջոցով բոլոր ինձ հաւատացողների համար, 21 որպէսզի ամէնքը մի լինեն. ինչպէս դու, Յայր, իմ մէջ, Եւ ես՝ քո մէջ, որպէսզի նրանք Էլ մեր մէջ լինեն, Եւ որպէսզի աշխարհն Էլ հաւատյ, թէ դու ուղարկեցիր ինձ: 22 Եւ ես տուեցի նրանց այն փառքը, որ դու ինձ տուեցիր, որպէսզի մի լինեն, ինչպէս եւ մենք մի ենք: 23 Ես՝ նրանց մէջ, Եւ դու՝ իմ մէջ, որպէսզի կատարեալ լինեն միութեան մէջ: Եւ աշխարհը գիտենայ, որ դու ուղարկեցիր ինձ. Եւ ես սիրեցի նրանց, ինչպէս դու ինձ սիրեցիր: 24 Յայր, ում որ ինձ տուիր, կամենում եմ, որ, ուր ես եմ, նրանք Էլ ինձ հետ լինեն, որպէսզի տեսնեն իմ փառքը, որ դու ինձ տուեցիր, բանի որ ինձ սիրեցիր՝ նախքան աշխարհի լինելը: 25 Վրդայր Յայր, թէեւ աշխարհը քեզ չճանաչեց, բայց ես քեզ ճանաչեցի, Եւ իմացան նրանք, որ դու ես ինձ ուղարկեցի: 26 Եւ ճանաչեցիր նրանց քո անունը ու պիտի ճանաչենեմ, որպէսզի այն սէրը, որով ինձ սիրեցիր, նրանց մէջ լինի, Եւ ես՝ նրանց մէջ:

18 Երբ Զիսուս այսպէս խօսեց, աշակերտներով հանդերձ ելաւ գնաց Կեղրոնի ծորի միւս

կողմը. այնտեղ մի պարտէզ կար, ուր մտան ինքը Եւ իր աշակերտները: 2 Ցուղան Եւ, որ նրան մատներլ էր, գիտէր այն տեղը, որովհետեւ թիսուս ու իր աշակերտները շատ անգամ այնտեղ հաւաքուել էին: 3 Եւ Ցուղան իր հետ վերցներվ գունդը Եւ պահակներ՝ ուղարկուած քահանայապետներից ու փարիսեցիներից, այնտեղ եկաւ զահերով, լսապուերներով ու զենքերով: 4 Իսկ թիսուս իր վրայ եկող այս ամէնը տեսներվ դուրս ելաւ ու նրանց ասաց. «Ո՞ւմ Եք վնտոռում»: 5 Նրան պատասխանեցին թիսուս Նազովեցուն: Թիսուս նրանց ասաց՝ Ես եմ: Նրանց հետ Եր Եւ Ցուղան, որ մատնում էր նրան: 6 Երբ թիսուս ասաց՝ Ես եմ, յետ-յետ գնացին Եւ գետին ընկան: 7 Դարձեալ նրանց հարցրեց՝ ո՞ւմ Եք վնտոռում: Նրանք ասացին՝ թիսուս Նազովեցուն: 8 Թիսուս նրանց պատասխանեց. «Ձեզ ասացի, թէ՝ Ես եմ. արդ, եթէ ինձ Եք վնտոռում, նրանց թոյնը տուէր գնայ». 9 Որպէսզի կատարուի խօսքը, որ ասել Եր, թէ՝ նրանց, որոնց ինձ տուեցիր, նրանցից Եւ ոչ մէկին չկորցրի: 10 Իսկ Սիմոն Պետրոսը, որովհետեւ սուր ուներ, բաշեց այն Եւ զարկեց քահանայապետի ծառային ու նրա աջ ականջը կտրեց: Եւ այն ծառայի անունը Սաղբոս Էր: 11 Թիսուս Պետրոսին ասաց. «Վյո սուրո նրից իր պատեանի մէց դիր. այն բաժակը, որ Յայրն Է ինձ տուել, չպիտի խմեն»: 12 Իսկ գունդը, հազարապետը Եւ հրեաների պահակները բռնեցին թիսուսին Եւ կապեցին: 13 Եւ նախ նրան տարան Աննայի մօտ, որը Կայիհափայի՝ այդ տարուայ քահանայապետի աներն Էր: 14 Սա այն Կայիհափան Էր, որ հրեաներին խրատ տուեց, թէ աւելի լաւ է, որ ժողովրդի համար մէկ մարդ մենախի: 15 Եւ թիսուսի յետեւից գնում էին Սիմոն Պետրոսը Եւ միւս աշակերտը: Եւ քանի որ այդ աշակերտը քահանայապետին ծանօթ Էր, թիսուսի հետ մտաւ քահանայապետի տան գաւիթը: 16 Իսկ Պետրոսը կանգնել Էր դրան մօտ, դուրսը: Միւս աշակերտը, որ ծանօթ Էր քահանայապետին, դուրս ելաւ, դրսապանին ասաց Եւ Պետրոսին ներս մտցրեց: 17 Վյո աղջիկը, որ դրսապանն Էր, Պետրոսին ասաց. «Մի՞թ դու Ել այդ մարդու աշակերտներից ես»: Եւ նա ասաց՝ ոչ, չեմ: 18 Վյոնտեղ կային ծառաներ Եւ պահակներ, որոնք խարոյէ Եին արել Եւ տաքանում Եին, բանի որ ցուրտ Էր: «Պետրոսն Էլ նրանց կանգնել Էր ու տաքանում Էր: 19 Իսկ քահանայապետը հարց տուեց թիսուսին նրա աշակերտների Եւ վարդապետութեան մասին: 20 Թիսուս նրան պատասխանեց. «Ես բացայատ ասացի բոլորին. Ես միշտ ուսուցանել եմ ժողովարանում Եւ տաճարի մէջ, ուր հաւաքուում էին բոլոր հրեաները. Եւ ծածուկ ոչինչ չեմ խօսել: 21 Ինձ ինչո՞ւ Ես հարցուիդոր անում. հարցուիդոր արա նրանց, ովքեր լսել են, թէ Ես նրանց հետ

ինչ եմ խօսել. ահա, նրանք գիտեն, թէ ինչ եմ ասել»: 22 Երբ նա այս ասաց, այնտեղ կանգնած պահանջերից մեկը մի ապտակ տուեց Յիսուսին ու ասաց. «Վզդպի՞ն ես պատասխան տալիս քահանայապետին»: 23 Եւ Յիսուս նրան ասաց. «Եթէ վատ խօսեցի, վկայիր վատի մասին, իսկ եթէ լալ՝ ինձ ինչն ես խփում»: 24 Եւ Աննան նրան կապած ուղարկեց Կայիշափա քահանայապետի մօտ: 25 Եւ Սիմոն Պետրոսը այնտեղ կանգնած էր ու տաքանում էր. նրան ասացին. «Միշէ դու Էլ նրա աշակերտներից ես»: Նա ուրացաւ եւ ասաց՝ ոչ, չեմ: 26 Եւ քահանայապետի ծառաներից մեկը՝ նրա ազգականը, որի ականջը Պետրոսը կտրել էր, ասաց. «Չէ՞ որ ես ինքս տեսայ քեզ նրա հետ պարտեզում»: 27 Պետրոսը դարձեալ ուրացաւ. եւ իսկոյն մի աքաղաղ կանչեց: 28 Կայիշափայի տնից Յիսուսին տարան կուսակալի ապարանքը: Ազգարաց էր: Բայց նրանք ապարանք չմտան, որպեսզի չպղուեն եւ որպեսզի զատկական ընթրիքը կարողանան ուտել: 29 Ուստի Պիղատոսն ինքը դուրս ելալ նրանց մօտ եւ ասաց. «Վս մարդու մասին ինչ ամրաստանութիւն էր ներկայացնում»: 30 Նրան պատասխանեցին եւ ասացին. «Եթէ այս մարդը չարագործ չլիներ, ապա նրան քո ծեռքը չէինք մատնի»: 31 Պիղատոսը նրանց ասաց. «Դուք վերցրէք նրան եւ ծեր օրէնքի համաձայն նրան դատեցէք»: Յրեաները նրան ասացին. «Մեզ համար որևէ մեկին սպանել օրինաւոր չէ»: 32 (որպեսզի կատարուի Յիսուսի այն խօսքը, որ նա ասաց՝ նշելով, թէ ինչ մահով էր ինքը մեռնելով): 33 Պիղատոսը դարձեալ ապարանք մտաւ, կանչեց Յիսուսին եւ ասաց նրան. «Դու ես հրեաների թագաւոր»: 34 Յիսուս պատասխանեց. «Դու քեզնից ես այդ ասում, թէ ուրիշներ իմ մասին քեզ ասացին»: 35 Պիղատոսը պատասխանեց. «Միշէ ես Էլ հրեայ եմ. քո ազգը եւ քահանայապետները մատնեցին քեզ իմ ծեռքը. դու ինչ ես արեա»: 36 Յիսուս պատասխանեց. «Դմ թագաւորութիւնը այս աշխարհից չէ. եթէ իմ թագաւորութիւնը այս աշխարհից լիներ, իմ հետեւորիները կը մարտնչեմ արդին, որպեսզի հրեաների ծեռքը չմատնուեմ. բայց, արդ, իմ թագաւորութիւնը այստեղից չէ»: 37 Պիղատոսը նրան ասաց. «Ճէ՞ որ այդպես է, ուրեմն դու թագաւոր ես»: Յիսուս նրան պատասխանեց. «Դու ես ասում, որ թագաւոր եմ, բայց ես դրա համար իսկ ծնուել եմ եւ դրա համար իսկ եկել եմ աշխարհ, որպեսզի ճշմարտութեան համար վկայեմ: Ամեն մարդ, որ ճշմարտութիւնից Ե« իմ ծայնը լսում է»: 38 Պիղատոսը նրան ասաց. «Ինչ է ճշմարտութիւնը»: Երբ այս ասաց, դարձեալ դուրս ելալ, հրեաների մօտ, ու ասաց նրանց. «Ես նրա մէջ ոչ մի յանցանք չեմ գտնում»: 39 Բայց դուք սովորութիւն ունեք, որ զատկին ճեզ համար մի բանտարկեալ արձակեմ. արդ, ուզնիմ էք, որ ճեզ

համար արձակեմ հրեաների թագաւորին»: 40 Բոլորը աղաղակեցին եւ ասացին՝ ոչ դրան, այլ՝ Բարաբային: Եւ այն Բարաբան աւազակ էր:

19 Այն ժամանակ Պիղատոսը հրամայեց Յիսուսին վերցնել եւ նրան գանակոծել: 2 Իսկ զինուորները փշէ պսակ շինելով՝ դրեցին նրա զիմին ու նրան ծիրանի զգեստ հացցրին: 3 Եւ զայիս ինրա մօտ ու ասում՝ ողջոն, հրեաների արքայ: Եւ նրան ապտակում էին: 4 Պիղատոսը դարձեալ դուրս ելալ ու ասաց նրանց. «Ահա նրան դուրս, ծեզ մօտ եմ բերում, որպեսզի իմանաք, թէ ես նրա մէջ որեւէ յանցանք չեմ գտնում»: 5 Յիսուս դուրս ելալ. եւ փշէ պսակ ուներ եւ ծիրանի զգեստ: Եւ նրանց ասաց. «Ահա ծեր մարդը՝ ծեզ»: 6 Երբ քահանայապետներն ու պահակները նրան տեսան, աղաղակ բարձրացրին եւ ասացին. «Խաչը հանիր, խաչը հանիր դրան»: Պիղատոսը նրանց ասաց. «Դուք առէք նրան ծեր մէջ եւ ինքնէրդ խաչը հանեցեք, քանի որ ես դրա մէջ որեւէ յանցանք չեմ գտնում»: 7 Յրեաները նրան պատասխանեցին. «Մենք օրէնք ունենք, եւ ըստ մեր օրէնքի պէտք է նա մեռնի, որովհետեւ իրեն Աստծու Որդի դարձրեց»: 8 Երբ Պիղատոսը այս խօսքերը լսեց, աւելի եւս վախեցաւ: 9 Դարձեալ, մի անգամ եւս մտաւ ապարանքը եւ Յիսուսին ասաց՝ որտեղից ես դու: Եւ Յիսուս նրան պատասխան չտուեց: 10 Պիղատոսը նրան ասաց. «Ինձ հետ չեմ խօսում, զգիտես, որ իշխանութիւն ունեմ քեզ խաչը հանելու. եւ իշխանութիւն ունեմ քեզ ազատ արձակելու»: 11 Յիսուս պատասխանեց. «Դու իմ վրայ ոչ մի իշխանութիւն էլ չէիր ունենայ, եթէ քեզ ի վերուստ տրուած չիներ. դրա համար Ե, ով ինձ քո ծեռքը մատնեց, նրա մեղքը աւելի մեծ Ե»: 12 Սրանիցյետոյ Պիղատոսը ուզում էր նրան ազատ արձակել իսկ հրեաները աղաղակում էին ու ասում. 13 «Եթէ դրան արձակես, կայսրին բարեկամ չես: Ամենայն ոք, որ ինքն իրեն թագաւոր է կոչում, հակառակ է կայսեր»: 14 Իսկ երբ Պիղատոսը այս խօսքերը լսեց, Յիսուսին դուրս բերեց, նատեց բեմի վրայ, այն տեղը, որ Քարայատակ էր կոչում, իսկ երբայիրն՝ Կապպաթա: 15 Զատկի նախօրէն էր, եւ կէսօրուայ մօտ էր: Եւ նա հրեաներին ասաց. «Ահա ծեր թագաւորը՝ ծեզ»: 16 Իսկ նրանք աղաղակում էին. «Կերացրու մեր միջից, վերացրու մեր միջից եւ ինչը հանիր նրան»: Պիղատոսը նրանց ասաց. «Ես ծեր թագաւորին խաչը հանեմ»: Քահանայապետները պատասխանեցին. «Չունենք մենք այլ թագաւոր, բայց կայսրից»: 17 Այն ժամանակ Յիսուսին յանձնեց նրանց ծեռքը, որպեսզի խաչը հանուի: 18 Եւ նրանք առան Յիսուսին եւ տարան: Եւ խաչափայտը նա ինքն էր վերցրել եւ բարձրացնում էր այն տեղը, որի անունն էր Գագաթ, իսկ երբայիրն

կոչում էր Գողգոթա, **19** որտեղ եւ խաչը հանեցին նրան ու նրա հետ երկու ուրիշների՝ այս եւ այն կողմից, իսկ մԵշտեղում՝ Յիսուսին: **20** Պիղատոսը մի տախտակ էլ գրեց եւ դրեց խաչի վրայ. եւ գրուած էր. «Յիսուս Նազովքեցի՝ հրեաների թագաւոր»: **21** Այդ տախտակը հրեաներից շատերը կարդացին, որովհետեւ այն տեղը, ուր Յիսուս խաչուեց, քաղաքին մօտ էր (եւ գրուած էր երայերեն, լատիներեն եւ յունարեն): **22** Հրեաների քահանայապետները Պիղատոսին ասացին. «Մի՞ գրի՞ հրեաների թագաւոր, այլ՝ ինչ նա ասաց՝ թագաւոր եմ հրեաների»: **23** Պիղատոսը պատասխանեց. «Ինչ գրեցի, գրեցի»: **24** Իսկ զինուրիները, երբ Յիսուսին խաչը հանեցին, վերցրին նրա զգեստները եւ չորս մաս արեցին. իւրաքանչիւր զինուրի՝ մէկ մաս: Իսկ քանի որ պատմուճանը առանց կարի էր, վերեւից ներքեւ ամբողջովին հիւսած շուրջանակի, **25** ուստի միմեանց ասացին. «Այդ չպատուենք, այլ դրա վրայ վիճակ զցենք, ում որ ենիս», որպէսզի կատարուի գրուածը, որ ասում է. «Իմ զգեստները քաժանեցին իրար մէջ եւ իմ պատմուճանի վրայ վիճակ զցեցին»: Զինուրներն այս քանն արեցին: ուստի միմեանց ասացին. «Այդ չպատուենք, այլ դրա վրայ վիճակ զցենք, ում որ ենիս», որպէսզի կատարուի գրուածը, որ ասում է. «Իմ զգեստները քաժանեցին իրար մէջ եւ իմ պատմուճանի վրայ վիճակ զցեցին»: Զինուրներն այս քանն արեցին: ուստի միմեանց ասացին. «Այդ չպատուենք, այլ դրա վրայ վիճակ զցենք, ում որ ենիս», որպէսզի կատարուի գրուածը, որ ասում է. «Իմ զգեստները քաժանեցին իրար մէջ եւ իմ պատմուճանի վրայ վիճակ զցեցին»: Զինուրներն այս քանն արեցին: **26** Իսկ Յիսուսի խաչի մօտ կանգնած էին նրա մայրը եւ նրա մօրաքոյը՝ Կողոպասի կին Մարիամը եւ Մարիամ Մագդաղենացին: **27** Երբ Յիսուս տեսաւ մօրը եւ այն աշակերտին, որ մօտ էր կանգնած, որին նա սիրում էր, մօրն ասաց. «Ո՛վ կին, ահա՞ քո որդին»: **28** Ազա աշակերտին ասաց. «Ահա քո մայրը»: Եւ այդ պահից աշակերտը նրան իր մօտ առաւ: **29** Այնուհետեւ Յիսուս, գիտենալով, թէ ահա ամէն ինչ կատարուած է, որպէսզի կատարուի գրուածը, ասաց՝ ծարաւ եմ: **30** Եւ այնտեղ քացախով լի մի աման կար. զինուրները լեղախան քացախով մի սպունգ թրցեցին եւ այն դրին եղէզի ծարին ու մօտեցրին նրա բերամին: **31** Երբ Յիսուս լեղախան քացախը բերանն առաւ, ասաց. **32** «Ամէն ինչ կատարուած է»: Եւ գլուխը կախելով՝ հոգին աւանդեց: **33** Իսկ քանի որ ուրբար էր, որպէսզի մարմինները չմնան խաչի վրայ մինչեւ շաբաթ օրը, - որովհետեւ այն շաբաթը տօնական մէծ օր էր, - հրեա առաջնորդները Պիղատոսին աղաշեցին, որ կոտրեն նրանց սրունքները եւ վերցնեն նրանց: **34** Զինուրները եկան եւ առաջինի սրունքները կոտրեցին, նոյնպէս եւ միւսինը. որ նրա հետ խաչ էր հանուել: **35** Բայց երբ եկան Յիսուսի մօտ եւ տեսան, որ նա արդէն մեռած էր, նրա սրունքները չկոտրեցին, **36** այլ զինուրներից մէկը տէգով խոցեց նրա

կողը, եւ խկոյն արիւն եւ ջուր ելաւ: **37** Եւ ով այս քանը տեսաւ, վկայեց. եւ նրա վկայութիւնը ճշմարիտ է, եւ նա գիտէ, որ ճշմարիտ է ասում, որպէսզի դուք ել հաւատաք: **38** Այս պատահեց, որպէսզի կատարուի գրուածը, թէ՝ նրա ոսկորը չպիտի փշրով: **39** Եւ դարձեալ միւս գրուածն ասում է. «Պիտի նայեն նրան, ում խոցեցին»: **40** Այնուհետեւ Ցովսէփը, որ արիմաթիացի էր եւ Յիսուսի թաքուն աշակերտն էր հրեաների վախի պատճառով, Պիղատոսին աղաշեց, որ Յիսուսի մարմինը վերցնի: Եւ Պիղատոսը հրաման տուեց. ուստի Ցովսէփն ու Նիկոդեմոսը եկան եւ նրան վերցրին: **41** Նիկոդեմոսը, որ առաջին անգամ գիշերով Յիսուսի մօտ էր եկեւ, բերեց մօտ հարիւր լիսր զմուռս՝ հայուեցի հետ խառնուած: **42** Վերցրին Յիսուսի մարմինը եւ պատեցին կտաներով՝ խնկերով հանդերձ, ինչպէս որ հրեաների սովորութիւնն էր՝ պատել: Եւ այն տեղում, ուր նա խաչուեց, պարտէզ կար. եւ այլ պարտէզում մի նոր գերեզման, որի մէջ երբեք որեւէ մէկը չէր դրուած: Եւ քանի որ գերեզմանը մօտ էր, հրեաների ուրբարի պատճառով, այստեղ դրեցին Յիսուսի մարմինը:

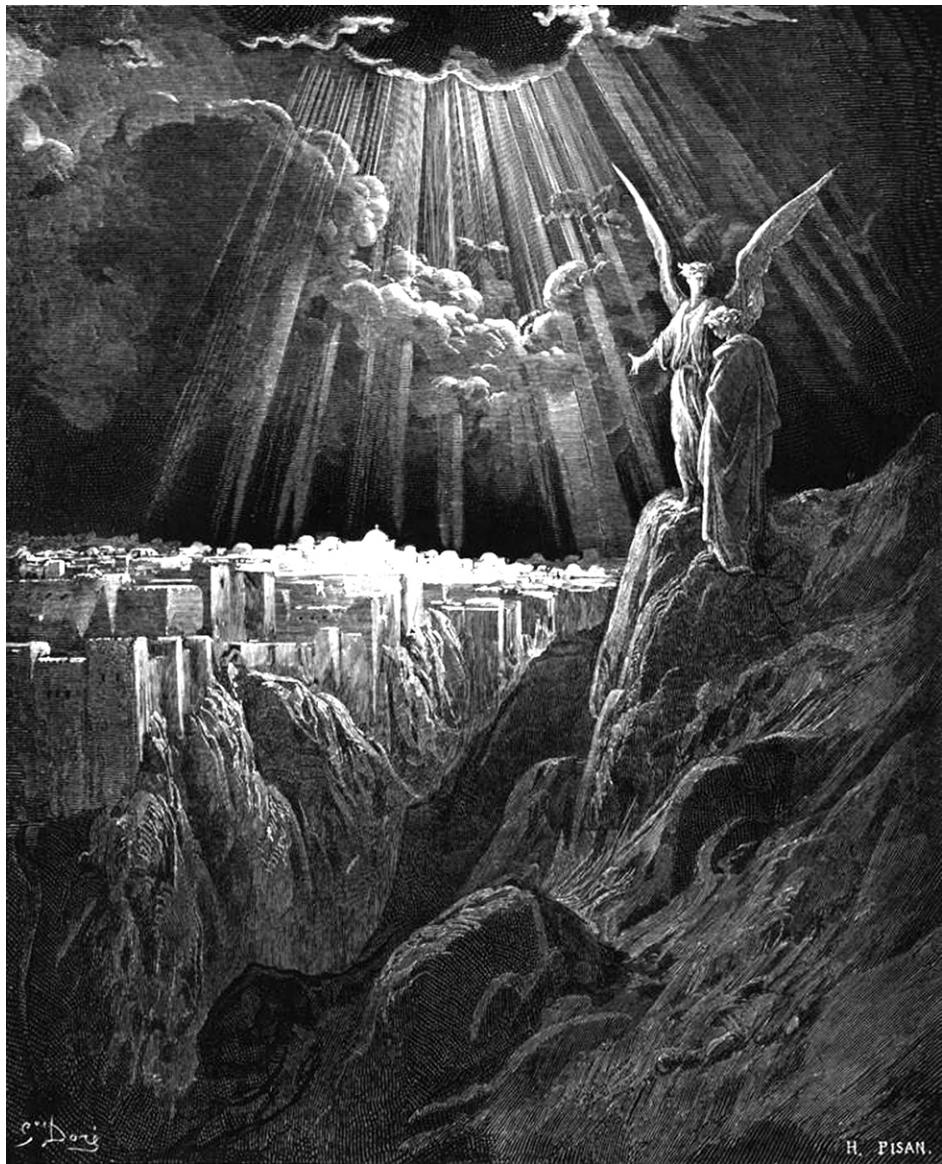
20 Եւ կիրակի օրը Մարիամ Մագդաղենացին առաւօտեան արշարյսին գերեզման է գալիս եւ տեսնում է, որ քարը գերեզմանի դռնից վերցուած է: **2** Կապա վազում է եւ զալիս Սիմոն Պետրոսի եւ այն միւս աշակերտի մօտ, որին Յիսուս սիրում էր, ու նրանց ասում է. «Տիրոջը վերցրել են գերեզմանից, եւ չգիտենք, թէ ուր են դրեւ նրան»: **3** Պետրոսը եւ միւս աշակերտը եկան եւ գերեզման էին զալիս: **4** Երկուսով միասին վազում էին, բայց միւս աշակերտը առաջ անցաւ Պետրոսից եւ աւելի շուտ վազեց ու առաջինը գերեզման եկաւ: **5** Եւ կրանալով՝ տեսաւ, որ կտաները այնտեղ էին, բայց ներս չմտաւ: **6** Եկալ նաև Սիմոն Պետրոսը, որ նրա յետեւից էր զալիս. մտաւ գերեզմանը եւ տեսաւ, որ կտաները այնտեղ էին, **7** եւ վարշամակը, որ նրա գիշին էր, միւս կտաների հետ չէր, այլ առանձին ծալլուած՝ մի կողմ էր: **8** Այն ժամանակ մտաւ եւ միւս աշակերտը, որ աւելի առաջ էր եկեւ գերեզման. տեսաւ ու հաւատաք. **9** Քանի որ դեռ չէին հասկացել գրուածը, թէ՝ մեռնեներից պէտք է յարութիւն առնի: **10** Վշակերտուները, վերադաշտուած գնացին իրենց տեղերը: **11** Բայց Մարիամը կանգնած էր գերեզմանի դուրս ու լաց էր լինում. եւ մինչ դեռ լաց էր լինում, կրացաւ դէպի գերեզմանը **12** եւ տեսաւ երկու հրեշտակներ՝ սպիտակների մէջ, որնք նստել էին՝ մէկը՝ սնարին, եւ միւսը՝ ուղթերի մօտ, այնտեղ, ուր Յիսուսի մարմինն էր եղեւ: **13** Եւ նրան ասացին. «Ո՛վ կին, ինչո՞ւ ես լայիս»: Նա նրանց ասաց. «Որովհետեւ իմ Տիրոջը գերեզմանից վերցրել են, եւ չգիտեն՝ նրան ուր

Են դրել»: 14 Երբ այս ասաց, դեպի յետեւի կողմը դարձաւ եւ տեսաւ Յիսուսին, որ կանգնած էր. բայց չէր իմանում, թէ Յիսուսն է: 15 Յիսուս նրան ասաց. «Ո՞վ կին, ինչո՞ւ ես լավիս, ո՞մ ես փնտռում»: Նրան այնպէս յուլաց, թէ պարտիզպանն է. եւ ասաց նրան. «Տէ՛ր, եթէ դու ես նրան վերցրեյ, ասսա իմ՝ ուր ես դրել նրան, որպէսզի ես նրան վերցնեմ»: 16 Յիսուս նրան ասաց՝ Մարիամ: Եւ նա դարձաւ ու երրայերեն նրան ասաց՝ Շաբրունիք (որ թարգմանում է՝ վարդապետ): 17 Յիսուս նրան ասաց. «Ինձ միշ մօտեցիր, քանի որ դեռ Յօրս մօտ չեմ բարձրացել, ուրեմն զնա՞ դու իմ եղբայրների մօտ ու նրանց ասա, որ ես բարձրանում եմ դեպի իմ Յայրը եւ ձեր Յայրը, դեպի իմ Աստուածը եւ ձեր Աստուածը»: 18 Մարիամ Մագդաղենացին եկաւ ու աշակերտներին պատմեց, թէ ինքը Տիրոջը տեսել է, եւ նա իրեն այս քաներն է ասել: 19 Նոյն կիրակի օրուայ երեկոյեան աշակերտները հաւաքուած էին մի տան մէջ, որի դռները փակուած էին իրենաների վախի պատճառով: Յիսուս եկաւ, կանգնեց նրանց մէջտեղն ու նրանց ասաց. «Խաղաղութիւն ձեզ»: 20 Վյո ասելով՝ նրանց ցոյց տուեց իր ձեռքերը եւ կողը. եւ աշակերտներն ուրախացան, երբ տեսան Տիրոջը: 21 Նա դարձեալ նրանց ասաց. «Խաղաղութիւն ձեզ. ինչպէս իմ Յայրն ինձ ուղարկեց, ես է ուղարկում եմ ձեզ»: 22 Երբ այս ասաց, նրանց վրայ փշեց եւ ասաց. «Ալք Սուրբ Յոզիին: 23 Եթէ մէկի մեղքերը ներէք, նրանց ներուած կը լինի. Եթէ մէկի մեղքերը չներէք, ներուած չի լինի»: 24 Իսկ Թովմասը՝ Տասներկուուսից մէկը՝ Երկուորեակ կոչուածը, նրանց հետ չէր, երբ Յիսուս եկաւ: 25 Միւս աշակերտները նրան ասացին, թէ՝ Տիրոջը տեսանք. Եւ նա նրանց ասաց. «Եթէ չտեսնեմ նրա ձեռքերի վրայ մեխերի նշանը եւ իմ մատները մեխերի տեղերոց չինեմ ու իմ ձեռքը նրա կողի մէջ չիրեմ, չեմ հաւատայ»: 26 Ութ օր յետոյ աշակերտները դարձեալ ներուում էին. եւ Թովմաս՝ նրանց հետ: Յիսուս եկաւ փակ դրներով, կանգնեց մէջտեղ ու ասաց՝ խաղաղութիւն ձեզ: 27 Ապա Թովմասին ասաց. «Քնի քո մատները եւ դիմ այստեղ ու տես իմ ձեռքերը. եւ բեր քո ձեռքը ու մտցրոն իմ կողի մէջ. անհաւատ մի եղիր, այլ՝ հաւատացեալ»: 28 Թովմասը պատասխան տուեց ու նրան ասաց՝ Տէ՛ր իմ եւ Աստուած իմ: 29 Յիսուս նրան ասաց. «Որովհետեւ դու ինձ տեսար, հաւատացիր. երանիք նրանց, որոնք չեն տեսել եւ սակայն կը հաւատան»: 30 Իր աշակերտների առաջ Յիսուս բազում այլ նշաններ էլ արեց, որոնք այս գրքում գրուած չեն: 31 Վյո այսքանը գրուեց, որ դուք հաւատաք, թէ Յիսուս Քրիստոսն է Աստծու Որդին. նաեւ՝ որպէսզի հաւատաք ու նրա անունով յալիտենական կեանքն ընդունէք:

21 Սրանից յետոյ Յիսուս դարձեալ իրեն յայտնեց իր աշակերտներին Տիրերիայի ծովեզերքի մօտ. եւ յայտնեց այսպէս. 2 Միասին էին Սիմոն Պետրոսը, Թովմասը՝ Երկուորեակ կոչուածը, Նաթանայիշը, որ Գալիլիայի Կանա քաղաքից էր, Զեբեդիոսի որդիները եւ աշակերտներից ուրիշ Երկու հոգի: 3 Սիմոն Պետրոսը նրանց ասաց. «Գնում եմ ձուկ որսայլու»: Նրան ասացին. «Մենք ել ենք զայիս քեզ հետ»: Գնացին եւ նաւակը մտան. եւ այդ գիշեր ոչինչ չըրնեցին: 4 Երբ առաւօտ եղաւ, Յիսուս կանգնած էր ծովի եզերքին. բայց աշակերտները չիմացան, որ Յիսուսն է: 5 Յիսուս նրանց ասաց. «Տղաներ, ուտելու բան չունե՞ք»: Նրան պատասխանեցին՝ ոչ: 6 Նրանց ասաց. «Ուռկանը զցեցէք նաւակի աջ կողմը եւ կը գտնե՞ք»: Գցեցին. եւ ձկների բազմութիւնից չէին կարողանում այն դուրս քաշել: 7 Վյո աշակերտը, որին Յիսուս սիրում էր, Պետրոսին ասաց՝ Տէ՛ր է: Երբ Սիմոն Պետրոսը լսեց, թէ Տէ՛ր է, հազուստը վրան զցեց, քանի որ մերկ էր, եւ իրեն նետեց ծովի մէջ: 8 Միւս աշակերտներն եւ նաւակով եկան. եւ քանի որ ցամաքից հեռու չէին, այլ Երկու հարիւր կանգունի չափ միայն, բաշում էին ուռկանը ձկներով հանդերձ: 9 Երբ ցամաք ելան, տեսան վառուած ածուկի մի կրակատե՞՛ մի ձուկ նրա վրայ եւ հաց: 10 Յիսուս նրանց ասաց. «Բերէք այն ձկներից, որ դուք հիմա որսացիք»: 11 Սիմոն Պետրոսը նաւակ մտաւ եւ ցամաք բաշեց ուռկանը, որ լին էր հարիւր յիսուներեք մնեծ-մնեծ ձկներով: 12 Ձեւեւ այնչափ բան կար, բայց ուռկանը չպատռուեց: 13 Յիսուս նրանց ասաց՝ նկէք ճաշեցէք: Եւ աշակերտներից ոչ ոք չէր համարձակում հարցնել, թէ՝ դու ով ես, որովհետեւ գիտեին, որ Տէ՛ր է: 14 Եկաւ Յիսուս, առաւ հացը եւ տուեց նրանց. նոյնպէս եւ ձուկը: 15 Վյո երրորդ անգամն էր, որ Յիսուս երեւաց իր աշակերտներին՝ մեռելսերից յալութիւն առնելուց յետոյ: 16 Եւ երբ ճաշեցին, Յիսուս Սիմոն Պետրոսին ասաց. «Սիմոն, որդիք Ցովսնանի, սիրով ես ինձ աւելի, քան դրանք»: Սա ասաց նրան. «Վյո, Տէ՛ր, եւ դու գիտես, որ սիրում եմ քեզ»: Նրան ասաց՝ արածացրոն իմ զավաներին: 17 Դարձեալ ասաց նրան. «Սիմոն, որդիք Ցովսնանի, սիրով ես ինձ»: Նա ասաց նրան. «Վյո, Տէ՛ր, եւ դու գիտես, որ սիրում եմ քեզ»: Նրան ասաց՝ արածացրոն իմ ոչչարներին: 18 Երրորդ անգամ նրան ասաց. «Սիմոն, որդիք Ցովսնանի, սիրով ես ինձ»: Պետրոսը տիրեց, որ երրորդ անգամ իրեն ասաց, թէ՝ սիրով ես ինձ: Ու նրան պատասխանեց. «Տէ՛ր, դու ամեն ինչ գիտես. դու ինքը ճանաչում ես բոլորին եւ գիտես, թէ սիրում »մ ք»զ»: Յիսուս նրան ասաց. «Արածացրոն իմ ոչչարն»րին: 19 Ծշմարիտ, ծշմարիտ եմ ասում քեզ, որ մինչ դու երիտասարդ էիր, ինքոդ էիր

զօտիդ կապում եւ գնում Եիր՝ ուր եւ կամենում
Եիր. սակայն երք ծերանսս, ծեռքերդ վեր կը
բարձրացնեն, եւ ուրիշները թեզ զօտի կը կապեն
ու կը տանեն՝ ուր չես կամ»նայ»: 20 Այս ասաց,
նշելով, թէ ինչ մահով նա պիտի փառաւորի
Աստծուն: Եւ երք այս ասաց, աելացրեց՝ արի իմ
յետեւից: 21 Պետրոսը դարձաւ եւ տեսաւ, որ այն
աշակերտը, ում Յիսուս սիրում էր, զայխս է
յետեւից. նա, որ ընկել էր նրա կրծքովն ու ասել
«Տէր, ովք է, որ մատնելու է քեզ»: 22 Պետրոսը,
նրան տեսնելով, ասաց Յիսուսին. «Տէր, իսկ սա
ինչ կը լինի»: 23 Յիսուս նրան ասաց. «Եթէ ես
կամենում եմ, որ դա ապրի, մինչեւ որ ես զամ, այդ
քեզ ինչ հոգ, դու արի իմ յետեւից»: 24 Եւ այս
խօսքը տարածուեց եղբայրների մէջ. եւ
կարծեցին, թէ այն աշակերտը չպիտի մեռնի:
Բայց Յիսուս նրան չասաց, թէ չպիտի մեռնի, այլ
թէ՝ ես կամենում եմ, որ դա ապրի, մինչեւ որ ես
զամ: 25 Այս աշակերտն է, որ վկայում է այս
բաների մասին, որ եւ գրեց իսկ դրանք. եւ
գիտեմք, որ նրա վկայութիւնը ծշմարիտ է: Բայց
ուրիշ շատ բաներ էլ կան, որ Յիսուս արեց, որոնք,
եթէ մեւը մեկ առ մեկ գրած լիներ, կարծում եմ, թէ
աշխարհն իսկ բաւական չէր լինի պարփակելու
այդ գործերը, եթէ դրանք գրուած լինէին:

Եւ տեսայ սուլր քաղաքը՝ նոր Երուսաղեմը, որ իջնում էր Աստծուց եւ
երկնքից՝ զարդարուած ու պատրաստուած, ինչպէս հարսը իր վեսայի
համար: Եւ երկնքից լեցի մի ձայն, որ ասում էր. «Ահանափկ Աստծու
խորանը, որ մարդկանց մէջ է. նա պիտի բնակուի նրանց հետ, եւ նրանք
պիտի լինեն նրա ժողովուրդը, եւ նա Էլ՝ նրանց Աստուածը.
Յայտնութիւն 21:2-3

Անթերցնող ԱՆԴԵԳՈՒՅՋ

Արեւելահայերեն at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of ten special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, “*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*” Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, “*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*” So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, “*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*” 2 Timothy 2:15. “*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*” 2 Peter 1:4-8.

բառարան

Արեւելահայերեն at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates ten special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Strong's: g12

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios

Language: Koine Greek

Speech: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Strong's: g126

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn

Language: Koine Greek

Speech: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Strong's: g165

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios

Language: Koine Greek

Speech: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Strong's: g166

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

Geenna

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Strong's: g1067

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Strong's: g86

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Strong's: g3041 g4442

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol

Language: Hebrew

Speech: proper noun, place

Usage: 65 times in 17 books, 50 chapters, and 63 verses

Strong's: h7585

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Strong's: g5020

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Բառարան +

AionianBible.org/Bibles/Armenian---Armenian-Bible-Eastern/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

ՂՈՒԿԱՆ 8:31
ՅՈՒՎԱՏԱՑԵՑԻՒ 10:7
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 9:1
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 9:2
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 9:11
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 11:7
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 17:8
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 20:1
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 20:3

aidios

ՅՈՒՎԱՏԱՑԵՑԻՒ 1:20
ՅՈՒԿԱՅԻ 1:6

aiōn

ՄԱՏԹԵՈՆ 12:32
ՄԱՏԹԵՈՆ 13:22
ՄԱՏԹԵՈՆ 13:39
ՄԱՏԹԵՈՆ 13:40
ՄԱՏԹԵՈՆ 13:49
ՄԱՏԹԵՈՆ 21:19
ՄԱՏԹԵՈՆ 24:3
ՄԱՏԹԵՈՆ 28:20
ՄԱՐԿՈՆ 3:29
ՄԱՐԿՈՆ 4:19
ՄԱՐԿՈՆ 10:30
ՄԱՐԿՈՆ 11:14
ՂՈՒԿԱՆ 1:33
ՂՈՒԿԱՆ 1:55
ՂՈՒԿԱՆ 1:70
ՂՈՒԿԱՆ 16:8
ՂՈՒԿԱՆ 18:30
ՂՈՒԿԱՆ 20:34
ՂՈՒԿԱՆ 20:35
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 4:14
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 6:51
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 6:58
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 8:35
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 8:51
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 8:52
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 9:32
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 10:28
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 11:26
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 12:34
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 13:8
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 14:16

ԳՈՐԾՔ ԱՌԱՋԵԼՈՒ 3:21
ԳՈՐԾՔ ԱՌԱՋԵԼՈՒ 15:18
ՅՈՒՎԱՏԱՑԵՑԻՒ 1:25
ՅՈՒՎԱՏԱՑԵՑԻՒ 9:5
ՅՈՒՎԱՏԱՑԵՑԻՒ 11:36
ՅՈՒՎԱՏԱՑԵՑԻՒ 12:2
ՅՈՒՎԱՏԱՑԵՑԻՒ 16:27
ԱՌԱՋԵԼ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 1:20
ԱՌԱՋԵԼ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 2:6
ԱՌԱՋԵԼ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 2:7
ԱՌԱՋԵԼ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 2:8
ԱՌԱՋԵԼ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 3:18
ԱՌԱՋԵԼ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 8:13
ԱՌԱՋԵԼ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 10:11
ԵՐԿՐՈՐԴ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 4:4
ԵՐԿՐՈՐԴ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 9:9
ԵՐԿՐՈՐԴ ԿՈՐՆԹԱՑԻՒ 11:31
ԳԱՐԱՏԱՑԻՒ 1:4
ԳԱՐԱՏԱՑԻՒ 1:5
ԵՓԵՍԱՑԻՒ 1:21
ԵՓԵՍԱՑԻՒ 2:2
ԵՓԵՍԱՑԻՒ 2:7
ԵՓԵՍԱՑԻՒ 3:9
ԵՓԵՍԱՑԻՒ 3:11
ԵՓԵՍԱՑԻՒ 3:21
ԵՓԵՍԱՑԻՒ 6:12
ՓԻԼԻՊՈՔԵՑԻՒ 4:20
ԿՈՂՈՍԱՑԻՒ 1:26
ԱՌԱՋԻՆ ՏԻՄՈՇԵՈՆ 1:17
ԱՌԱՋԻՆ ՏԻՄՈՇԵՈՆ 6:17
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԻՄՈՇԵՈՆ 4:10
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԻՄՈՇԵՈՆ 4:18
ՏԻԹՈՆ 2:12
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 1:2
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 1:8
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 5:6
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 6:5
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 6:20
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 7:17
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 7:21
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 7:24
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 7:28
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 9:26
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 11:3
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 13:8
ԵԲՐԱՑԵՑԻՒ 13:21
ԱՌԱՋԻՆ ՊԵՏՐՈՒ 1:23

ԱՌԱՋԻՆ ՊԵՏՐՈՒ 1:25
ԱՌԱՋԻՆ ՊԵՏՐՈՒ 4:11
ԱՌԱՋԻՆ ՊԵՏՐՈՒ 5:11
ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԵՏՐՈՒ 3:18
ԱՌԱՋԻՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 2:17
ԵՐԿՐՈՐԴ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 1:2
ՅՈՒԿԱՅԻ 1:13
ՅՈՒԿԱՅԻ 1:25
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 1:6
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 1:18
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 4:9
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 4:10
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 5:13
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 7:12
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 10:6
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 11:15
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 14:11
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 15:7
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 19:3
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 20:10
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 22:5

aiōnios

ՄԱՏԹԵՈՆ 18:8
ՄԱՏԹԵՈՆ 19:16
ՄԱՏԹԵՈՆ 19:29
ՄԱՏԹԵՈՆ 25:41
ՄԱՏԹԵՈՆ 25:46
ՄԱՐԿՈՆ 3:29
ՄԱՐԿՈՆ 10:17
ՄԱՐԿՈՆ 10:30
ՂՈՒԿԱՆ 10:25
ՂՈՒԿԱՆ 16:9
ՂՈՒԿԱՆ 18:18
ՂՈՒԿԱՆ 18:30
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 3:15
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 3:16
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 3:36
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 4:14
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 4:36
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 5:24
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 5:39
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 6:27
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 6:40
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 6:47
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 6:54
ՅՈՎՐԱՄԱՆՈՒ 6:68

ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 10:28
ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 12:25
ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 12:50
ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 17:2
ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 17:3
ԳՈՐԾՔ ԱՌԱՋԵԼՈՑ 13:46
ԳՈՐԾՔ ԱՌԱՋԵԼՈՑ 13:48
ՅՈՒՊԱՎԱՑԵՑԻՍ 2:7
ՅՈՒՊԱՎԱՑԵՑԻՍ 5:21
ՅՈՒՊԱՎԱՑԵՑԻՍ 6:22
ՅՈՒՊԱՎԱՑԵՑԻՍ 6:23
ՅՈՒՊԱՎԱՑԵՑԻՍ 16:25
ՅՈՒՊԱՎԱՑԵՑԻՍ 16:26
ԵՐԿՐՈՐԴ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ 4:17
ԵՐԿՐՈՐԴ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ 4:18
ԵՐԿՐՈՐԴ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ 5:1
ԳՎԱԼՏԱՑԻՍ 6:8
ԵՐԿՐՈՐԴ ԹԵՍԱՎՈՒՏԻԿԵՑԻՍ 1:9
ԵՐԿՐՈՐԴ ԹԵՍԱՎՈՒՏԻԿԵՑԻՍ 2:16
ԱՌԱՋԻՆ ՏԻՄՈԹԵԸՆՈՒ 1:16
ԱՌԱՋԻՆ ՏԻՄՈԹԵԸՆՈՒ 6:12
ԱՌԱՋԻՆ ՏԻՄՈԹԵԸՆՈՒ 6:16
ԱՌԱՋԻՆ ՏԻՄՈԹԵԸՆՈՒ 6:19
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԻՄՈԹԵԸՆՈՒ 1:9
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԻՄՈԹԵԸՆՈՒ 2:10
ՏԻԽՈՆ 1:2
ՏԻԽՈՆ 3:7
ՓԻԼԻՄՈՆ 1:15
ԵՐՐԱՑԵՑԻՍ 5:9
ԵՐՐԱՑԵՑԻՍ 6:2
ԵՐՐԱՑԵՑԻՍ 9:12
ԵՐՐԱՑԵՑԻՍ 9:14
ԵՐՐԱՑԵՑԻՍ 9:15
ԵՐՐԱՑԵՑԻՍ 13:20
ԱՌԱՋԻՆ ՊԵՏՐՈՍԻ 5:10
ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԵՏՐՈՍԻ 1:11
ԱՌԱՋԻՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 1:2
ԱՌԱՋԻՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 2:25
ԱՌԱՋԻՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 3:15
ԱՌԱՋԻՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 5:11
ԱՌԱՋԻՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 5:13
ԱՌԱՋԻՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 5:20
ՅՈՒԴԱՑԻ 1:7
ՅՈՒԴԱՑԻ 1:21
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 14:6

Geenna

ՄԱՏԹԵՈՆ 5:22
ՄԱՏԹԵՈՆ 5:29
ՄԱՏԹԵՈՆ 5:30
ՄԱՏԹԵՈՆ 10:28
ՄԱՏԹԵՈՆ 18:9
ՄԱՏԹԵՈՆ 23:15
ՄԱՏԹԵՈՆ 23:33
ՄԱՐԿՈՆ 9:43
ՄԱՐԿՈՆ 9:45
ՄԱՐԿՈՆ 9:47

ՂՈՒԿԱՍ 12:5
ՅԱԿՈԲՈՒ 3:6
Hades
ՄԱՏԹԵՈՆ 11:23
ՄԱՏԹԵՈՆ 16:18
ՂՈՒԿԱՍ 10:15
ՂՈՒԿԱՍ 16:23
ԳՈՐԾՔ ԱՌԱՋԵԼՈՑ 2:27
ԳՈՐԾՔ ԱՌԱՋԵԼՈՑ 2:31
ԱՌԱՋԻՆ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ 15:55
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 1:18
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 68
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 20:13
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 20:14
Limnē Pyr
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 19:20
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 20:10
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 20:14
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 20:15
ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՐԱՆՆԱՒԻ 21:8
Sheol
ԹԱՆՈՆ 37:35
ԹԱՆՈՆ 42:38
ԹԱՆՈՆ 44:29
ԹԱՆՈՆ 44:31
ԹՈՒԻՐ 16:30
ԹՈՒԻՐ 16:33
ԵՐԿՐՈՐԴ ՕՐԵՆ 32:22
ԹՎԱԳԱՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Ա 2:6
ԹՎԱԳԱՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Բ 22:6
ԹՎԱԳԱՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Գ 2:6
ԹՎԱԳԱՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Գ 2:9
ՅՈՒ 7:9
ՅՈՒ 11:8
ՅՈՒ 14:13
ՅՈՒ 17:13
ՅՈՒ 17:16
ՅՈՒ 21:13
ՅՈՒ 24:19
ՅՈՒ 26:6
ՍԱՂՄՈՒ 6:5
ՍԱՂՄՈՒ 9:17
ՍԱՂՄՈՒ 16:10
ՍԱՂՄՈՒ 18:5
ՍԱՂՄՈՒ 30:3
ՍԱՂՄՈՒ 31:17
ՍԱՂՄՈՒ 49:14
ՍԱՂՄՈՒ 49:15
ՍԱՂՄՈՒ 55:15
ՍԱՂՄՈՒ 86:13
ՍԱՂՄՈՒ 88:3
ՍԱՂՄՈՒ 89:48
ՍԱՂՄՈՒ 116:3
ՍԱՂՄՈՒ 139:8

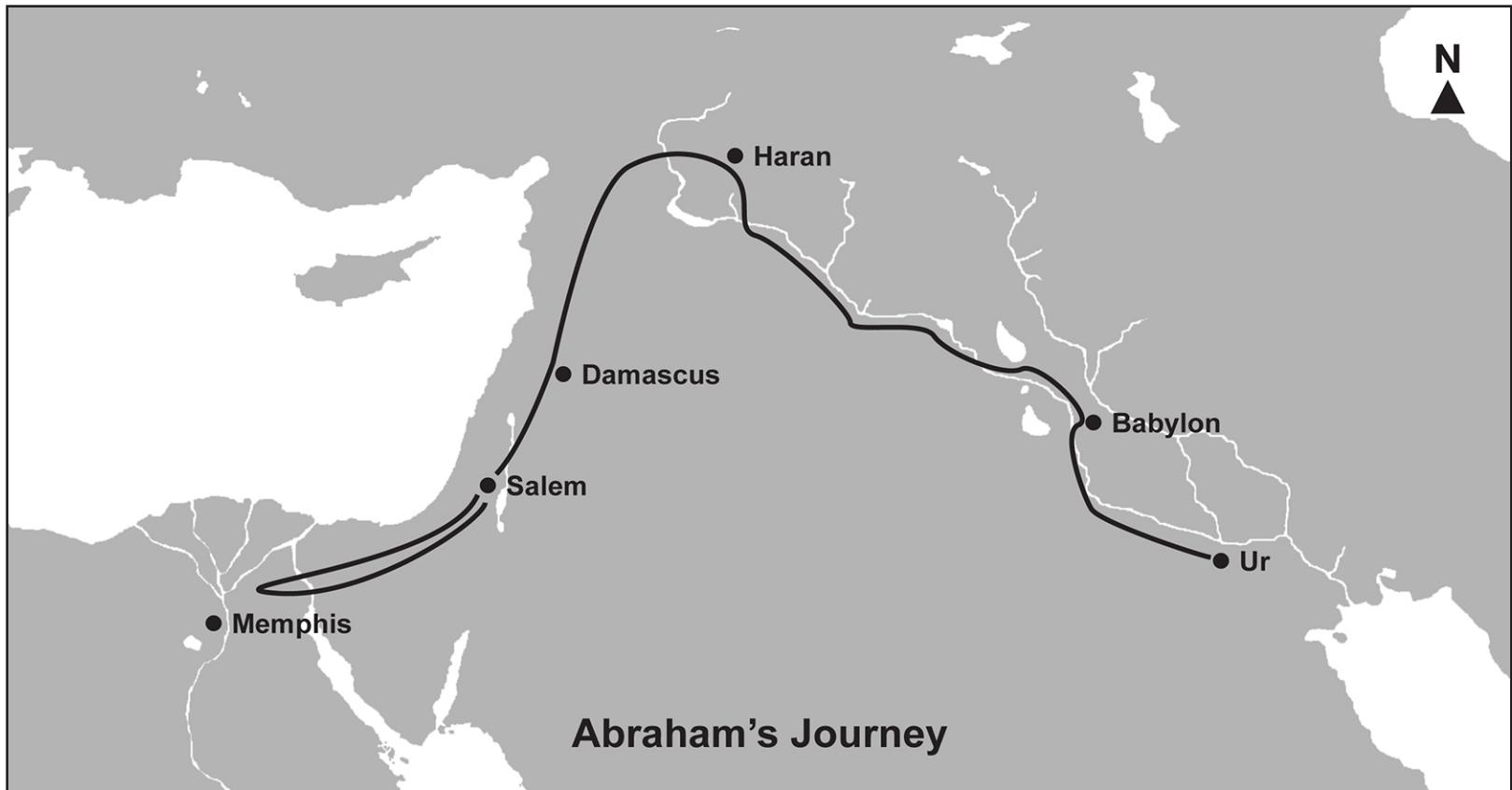
ՍԱՂՄՈՒ 141:7
ԱՌԱՋԻՆԵՐ 1:12
ԱՌԱՋԻՆԵՐ 5:5
ԱՌԱՋԻՆԵՐ 7:27
ԱՌԱՋԻՆԵՐ 9:18
ԱՌԱՋԻՆԵՐ 15:11
ԱՌԱՋԻՆԵՐ 15:24
ԱՌԱՋԻՆԵՐ 23:14
ԱՌԱՋԻՆԵՐ 27:20
ԱՌԱՋԻՆԵՐ 30:16
ԺՈՂՈՎՈՂ 9:10
ԵՐԳ ԵՐԳՈՑ 8:6
ԵՍԱՑԻ 5:14
ԵՍԱՑԻ 14:9
ԵՍԱՑԻ 14:11
ԵՍԱՑԻ 14:15
ԵՍԱՑԻ 28:15
ԵՍԱՑԻ 28:18
ԵՍԱՑԻ 38:10
ԵՍԱՑԻ 38:18
ԵՍԱՑԻ 57:9
ԵԶԵԿԻԼ 31:15
ԵԶԵԿԻԼ 31:16
ԵԶԵԿԻԼ 31:17
ԵԶԵԿԻԼ 32:21
ԵԶԵԿԻԼ 32:27
ՕՍԵ 13:14
ԱՄՈՒ 9:2
ՅՈՒՎԱՆ 2:2
ԱՄԲԱՎՈՒՄ 2:5

Tartaroō

ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԵՏՐՈՍԻ 2:4

Questioned

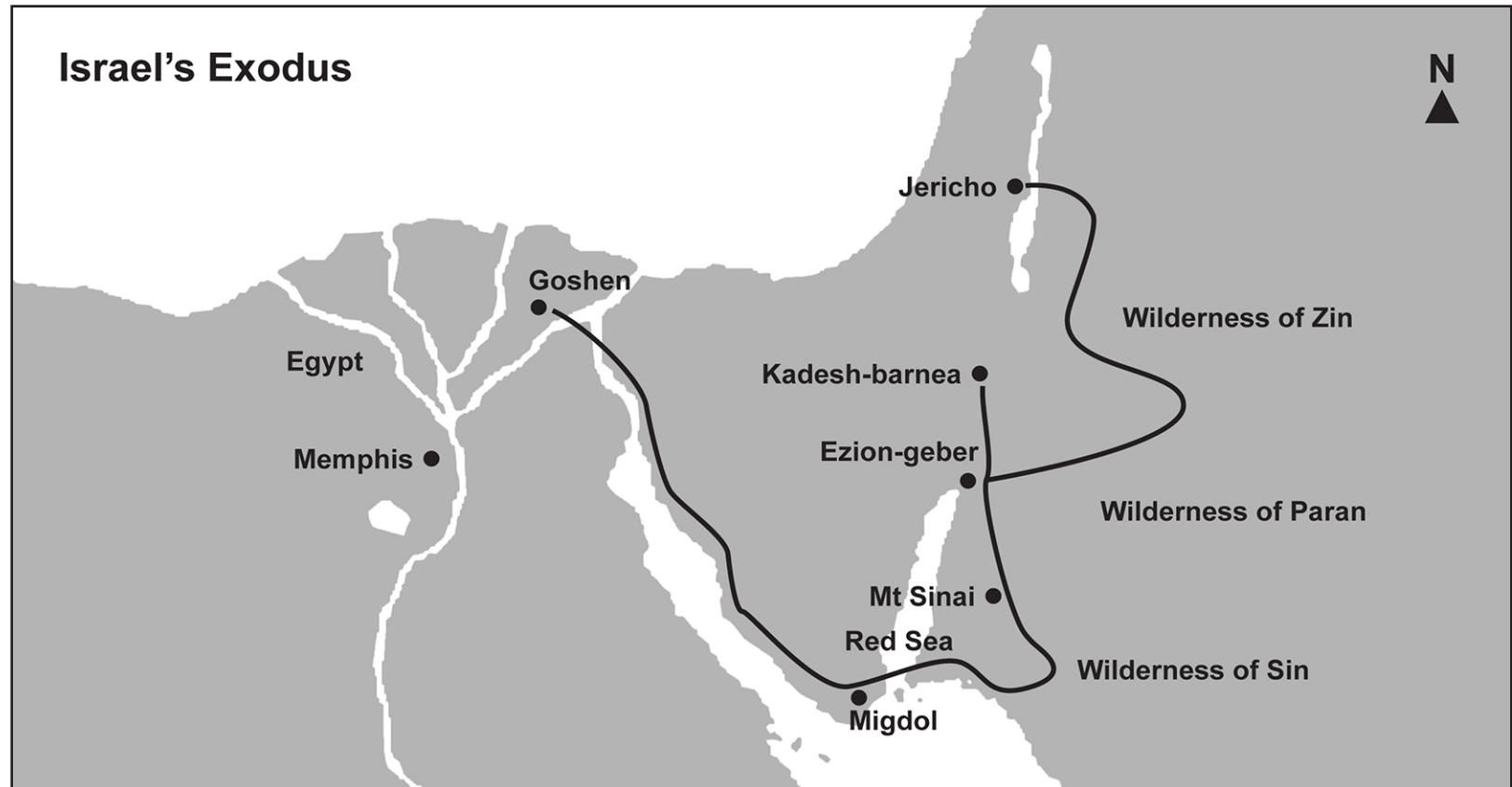
None yet noted

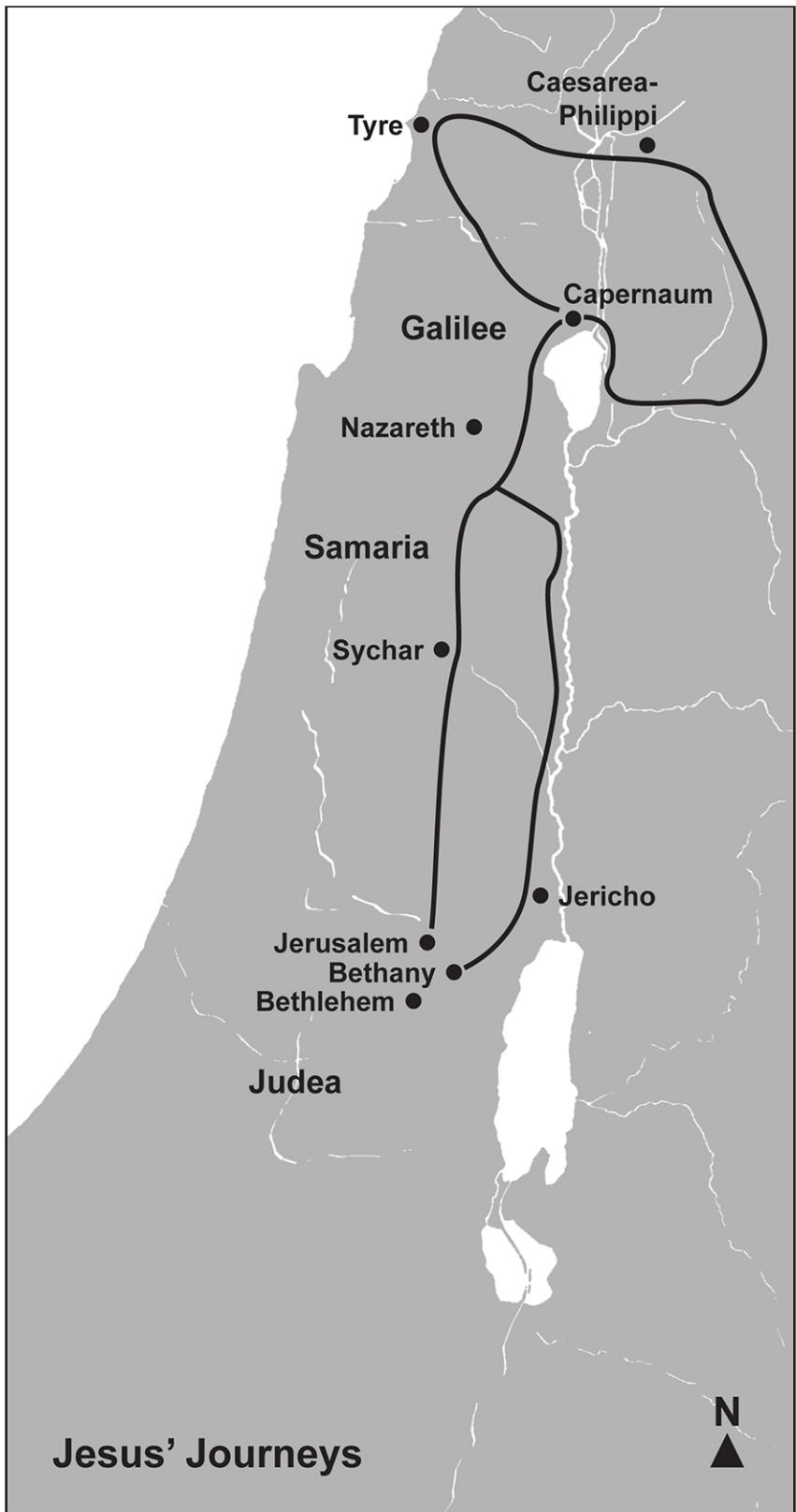
Յաւատով է, որ Աբրահամը, երբ կանչուեց, հնապանդուեց եւ գնաց այն տեղը, որն ստանալու էր որպէս ժառանգութիւն.
Ելաւ գնաց. եւ չզիտէր՝ ուր էր գնում. - Եբրայեցիներ 11:8

Israel's Exodus

N

Երբ իսրայելն արձակեց ժողովրդին, Աստուած նրանց կարճ ճանապարհով՝ Փղշոացիների երկրով չափազնորդեց,
որովհետեւ Աստուած մնածեց, թէ ժողովուրդը պատերազմի բռնւելով՝ գուցէ վախենայ ու Եգիպտոս վերադառնայ: - ԵԼ.Ք 13:17

Արդիական մասրու Որովհան Ել չեմա ծառապոթին ընդունեմ, այլ՝ ծառապետ եւ տարու իր անձը որպէս իր կողմանք շատերի փոխարժեւ:

- ԱՏՎԿԱՆ 10:45

N

Պողոսը՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառան, կոչումով առաքեալ, ընտրուած քարոզելու Աստծու Աւետարանը: - Յոհաննեսի 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3 Mankind is created in God's image, male and female He created us					
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19 Sin entered the world through Adam and then death through sin					
When are we? ▼								
Where are we?			Innocence		Fallen			Glory
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age
								New Heavens and Earth
► Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
		Son			John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
		Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers		
	Mankind	Living	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth Luke 16:22 Blessed in Paradise Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command	Genesis 1:1 No Creation No people	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth			Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
		Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise			
		Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment			
	Angels	Holy			Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command			
		Imprisoned	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13 Thalaasa Revelation 19:20 Lake of Fire Revelation 20:2 Abyss		
		Fugitive			1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			
		First Beast						
		False Prophet						
		Satan						
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7 For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all					

World Nations

Գնացէք ուրեմն աշակերտ դարձրէք բոլոր ազգերին, նրանց մկրտեցէք Յօր եւ Որդու եւ Սուրբ Յովու անունով:

- ՄԱՏԹԵՈՒ 28:19